

ΔΙΚΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΤΟΣ: 2004 (12ο)

ΕΚΔΟΣΗ
ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΛΑΡΙΣΑΣ

ΑΡΘΡΑ - ΜΕΛΕΤΕΣ -ΑΠΟΨΕΙΣ

Δικαστικές αναμνήσεις

(Από το βιβλίο "Το σημειωματάριο ενός πιλάτου" του Π. Δελαπόρτα)

Επιμέλεια: ΙΩΑΝΝΗ ΖΩΗ - ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΩΝ

Πιστεύω πως όλοι οι δικαστές αποκτούν σπουδαίες εμπειρίες κατά τη διάρκεια της υπηρεσιακής διαδρομής τους. Κάποιες από τις αναμνήσεις τους θα ήταν χρήσιμο να δουν το φως της δημοσιότητας. Πολλούς τους κάνει διστακτικούς η συναίσθηση της βασικής υποχρέωσης του συγγραφέα να ικανοποιήσει την απόλυτη δικαιολογημένη αξίωση του αναγνώστη να του προσφέρεται ένα βιβλίο από κάθε πλευρά "καλό" στο είδος του. Φοβούνται την αποτυχία του βιβλίου τους. Ελάχιστοι νίκησαν τους δισταγμούς και τους φόβους τους, μάλλον με τη σκέψη πως υπάρχει υποχρέωση, που πρέπει να εκπληρωθεί κι έγραφαν τις αναμνήσεις τους. Στις αναμνήσεις αυτές βρίσκουμε στοιχεία ιστορικά, τα ήθη και έθιμα περιοχών και την κατάσταση της δικαιοσύνης δεδομένες χρονικές στιγμές. Βρίσκουμε ακόμη, σχεδόν πάντοτε και στοιχεία επικαιρότητας, όπως στις ιστορίσεις του σπουδαίου εισαγγελικού λειτουργού Παύλου Γ. Δελαπόρτα, που είχε ξεκινήσει τη σταδιοδρομία του από Γραμματέας Ειρηνοδικείου προπολεμικά, στο βιβλίο του με τίτλο "Το σημειωματάριο ενός πιλάτου" (Εκδόσεις Θεμέλιο, 1978). Το βιβλίο αυτό αποτελεί πράγματι "εισφορά στη μικρή 1-στορία που είναι πάντα 11η τροφός 11 και της μεγάλης ιστορίας". Ο ίδιος ο συγγραφέας στον πρόλογό του ευχήθηκε τύπο να συντελέσει ώστε οι δικαστές, σαν που κι αυτοί ιερουργούν όταν δικάζουν, να μπορούν να φθάνουν στην έξαρση που επισπεύται ο ιερέας όταν λέει την ευκή: " πρόσχωμεν την αγίαν αναφοράν τη Δικαιοσύνη προσφέρειν". Μα όχι μόνο "λέγοντας" αλλά και "πράπτοντας". Η αφήγηση όμως, που ακολουθεί δεν αναφέρεται στα περιστατικά έντονου προβληματισμού, που υπάρχουν στο βιβλίο, κατά το ρητό "τα πάντα ειπείν και μηδέν απολιπείν" (Ωριγένης), αλλά έγινε συλλογή αποκλειστικά χαριτωμένων περιστατικών, που γράφονταν "μόνο και μόνο για να διακόπτεται η κατήφεια και να ελαφρώνεται η βαριά ψυχική κατάθλιψη που προκαλούν οι άλλες ιστορίες", σε μια προσπάθεια του έχοντος την επιμέλεια της μεταφοράς τους κυρίως αποφόρτισης από το άγχος της καθημερινότητας.

- Από τη Ζίτσα άρχισε η δικαστική μου σταδιοδρομία. Εκεί διορίστηκα Γραμματέας του Ειρηνοδικείου κι ανέλαβα υπηρεσία τα τέλη του Φλεβάρου του 1931. Το πρώτο βράδυ που πήγα εκεί, κοιμήθηκα στο, παλαιού τύπου, κάνι του Ηλία Κώτσο. Στο μισό ισργείο το παντοπωλείο με κανένα-δυο τραπέζια για να τρώνε οι ξένοι το λιτό τους φαγητό, το άλλο μισό ισργείο ευρύχωρος ο σταύλος για τα zώα. Επάνω από το σταύλο, ένα όλο κι όλο το δωμάτιο μεγάλο για να κοιμούνται οι ξένοι. Γύρω-γύρω σε κυκλική τοποθέτηση, ξέι -οκτώ κρεβάτια. Τα σεντόνια χρώμα σκούρο μπλε, με λίγο άσπρο για να μη φαίνεται η μακροχρόνια μεταχείριση, καπλαντισμένα στα παπλώματα. Έρχονταν να κοιμηθούν ξένοι, χωρικοί από τα γύρω χωριά, πετούσαν τα παπούτσια τους μόνο κι έπεφταν ντυμένοι να κοιμηθούν. Θαύμασα όμως τη πολλή τους διακριτικότητα, για να μην αντισυκήσουν τους άλλους. Όσο κι αν φορούσαν αρβύλες ή βαριά παπούτσια με κοντρά καρφιά πρόσεσχαν να μην ακούγεται καθόλου το περπάτημά τους. Λες και περπατούσαν επάνω σε σημερινές μοκέτες πολυτελών ξενοδοχείων. Το πρωί έξακριβώσα που οφειλόταν το αθόρυβο περπάτημα. Το πάτωμα με τον καιρό είχε μαζέψει μια σταχτόμαυρη λί-

γδα πάχους 1-2 εκατοστών κι όποιος πατούσε επάνω έστω και με χοντρά καρφιά στα παπούτσια του, που άφηναν όπως είδα όλα τ' αποτυπώματά τους πάνω στη λίγδα, δεν ακούγόταν καθόλου. Αυτό ήταν κατά κάποιο τρόπο πρόδρομος της σημερινής μοκέτας.

Γρήγορα με θάμπωσαν και με κατακτήσανε οι μαγικές φυσικές ομορφιές του τόπου εκείνου. Και πως να μη μαγευτώ και πως να μηνιώσω έντονη τη χαρά της ζωής, όταν ένα χειμωνιάτικο πρωινό επιστρέφοντας στη Ζίτσα από το χωριό Λιγοφά, που είχα πάει για υπηρεσία, βρέθηκα σε μια ισόπεδη έκταση που φύτρωναν ανθισμένοι πυκνοί-πυκνοί πολύχρωμοι άγριοι κρόκοι, κίτρινοι, κόκκινοι, μπλε και μοβ, και πάνω στα φύλλα και τ' άνθη τους ήταν άφθονες δροσοσταλίδες. Πέφτοντας επάνω τους από τα πλάγια οι ακτίνες του ήλιου, που μόλις είχαν ανατείλει, τις έκαναν να λαμποκοπούν με όλα τα χρώματα της ίριδας, σαν χιλιάδες διαμαντόπετρες. Σπάνια είδε άνθρωπος τέτοια φαντασμαγορία. Κατάλαβα τα μάτια μου δακρυσμένα. Θα ήταν από την πρωΐνη παγωνιά και το αγιάζι που με χτυπούσε στα μάτια. Ίσως όμως να ήταν και από συγκίνηση θαυμασμού για το καταπληκτικό φαινόμενο της Δημιουργίας, γιατί ανέβαινε με δύναμη μέσα από το Βάθος του είναι μου το : "Ως εμεγαλύνθη τα έργα Σου, Κύριε". Στη Ζίτσα υπηρέτησα μέχρι τον Νοέμβρη του επόμενου έτους 1932. Όλη την εποχή εκείνη η ζωή ήταν ειρηνική και ακύμαντη και ο χρόνος κυλούσε ήσυχα, χωρίς να συνταράζουν τον τόπο έκτακτα γεγονότα, όπως πόλεμοι και κατοχές. Οι περιορισμένες αρμοδιότητες του χαμηλού δικαστικού βαθμού που είχα, με φόρτωναν γραφειοκρατική δουλειά ρουτίνας μικροδιαφορών, προσωρινών μέτρων, αγροτικών και δασικών πταισμάτων στα ποινικά κλπ. Γι' αυτούς τους λόγους και δεν υπάρχει κανένα ξεχωριστό περιστατικό άξιο ιδιαιτέρας μνείας για να το ιστορήσω.

'Άλλωστε για την περιφέρεια της Ζίτσας τότε, υπήρχε κι ένας ειδικότερος λόγος να βασιλεύει μία τέλεια αδιατάρακτη και, μπορεί να πει κανείς μέχρι μονοτονίας, ευνομία. Ο Ειρηνοδίκης και ο Αστυνόμος είχαν ο καθένας τους από ένα δικό τους "μότο", πολυσύμαντα απειλητικό, που το επαναλάμβαναν συχνά, όπου κι αν βρισκότανε. Ο Ειρηνοδίκης εσυνήθιζε να λέει: "Αν επιληφθώ εγώ, θα πάτε χαμένοι όλοι", ο δε Αστυνόμος σπάκωντας σε κάμψη προς τα πίσω το δεξί του γόνατο και χτυπώντας ηκηρά τη μπότα του με το χέρι του έλεγε: "Θα σας κοπανήσω όλους". Και ποιος να τολμήσει ούτε και να διανοθεί να διαπράξει αδίκημα ή να ταράξει οπωσδήποτε τη δημόσια τάξη, ύστερα απ' αυτές τις απειλές που συνθλίβανε ψυχικά, σαν δύο μυλόπετρες, κάθε κακοποιό προδιάθεσην κι εξασφαλίζανε στον τόπο την απόλυτη ευνομία και τάξη.

Δεν περιγράφεται ο σεβασμός που έδειχνε ο αυτοπειθαρχημένος και σεμνός εκείνος κόσμος της Ηπείρου προς κάθε κρατική αρχή και εξουσία και όλως ιδιαιτέρα στους δικαστικούς. Τον Ειρηνοδίκη (τον κάθε Ειρηνοδίκη) τον έλεγαν "ο τρανός" κι εμέ, σαν Γραμματέα του Ειρηνοδικείου μ' έλεγαν "κιατίπ-εφέντη" ή απλώς "κιατίπ". Ο τίτλος ήταν τούρκικος και κατάλοιπο της Τουρκοκρατίας. Εσήμαινε το γραμματέα, αυτόν που κρατούσε τα κιτάπια, δηλαδή τα βιβλία.

Με τον καταδεκτικό χαρακτήρα μου και με την τακτική μου να γκρεμίσω τους φραγμούς της έμφοβης απόστασης μεταξύ πολίτη και κρατικού υπαλλήλου, που κρατούσαν ο Ειρηνοδίκης και ο Αστυνόμος, ξεθάρρεψαν όλοι και με προσφωνούσαν μ' ένα απλό: "Κύριε Παύλο". Η προσφώνηση αυτή είχε μία οικειότητα που μου άρεσε πολύ, γιατί χωρίς να μειώνεται η εκτίμηση κι ο σεβασμός, που έτσι μεγάλωναν περισσότερο, έδειχνε πως με θεωρούσαν σαν δικό τους. Όπως και ήμουν δικός τους, σταλμένος και βαλμένος από το Νόμο να εξυπηρετώ τους πολίτες πρόθυμα και ακούραστα.

Όσο κι αν είχε περιορισμένες αρμοδιότητες και χαμπλούς βαθμούς ο υπαλληλικός κόσμος της κωμόπολης, εντούτοις ήταν γεμάτος, κυρίως λόγω αμάθειας, από ανθρώπινες αδυναμίες ματαιοδοξίας και έπαρσης της εξουσίας. Του imperium. Στις εθνικές εορτές που πήγαιναν στην εκκλησία για την τελετή της δοξολογίας μέχρι και το δασοκόμο και τον δημόσιο εισπράκτορα, είχαν καθιερώσει να στέκουν έξω από την εκκλησία οργανοπαίκτες γύφτοι με κλαρίνα, λαγούτα, πίπιζες και τουμπελέκια, που στου καθενός υπαλλήλου την προσέλευση, έπαιζαν και τραγουδούσαν ένα είδος σαν να πούμε ατομικού του "ύμνου" σαν εμβατήριο στρατηγού έως να μπει στην εκκλησία, κατά προτίμηση μουσική και τραγούδι από τον τόπο της καταγωγής του υπαλλήλου. Λόγου χάρη, αν ήταν από την Λειβαδιά ο υπάλληλος, του έπαιζαν και του τραγουδούσαν το : "Σαράντα παλληκάρια από τη Λεβαδιά" κ.ο.κ.

Αυτή την εθιμοτυπία του τοπικού πρωτοκόλλου δεν την ήξερα έως ότου πήγα κι εγώ στην εκκλησία την 25η Μαρτίου για τη τελετή της δοξολογίας, όταν πλησιάζοντας με ξάφνιασαν οι γύφτοι που άρχισαν να παίζουν και να τραγουδούσαν το "δικό μου" εμβατήριο. Κάπως ρώτησαν και έμαθαν πως είμαι Κεφαλλονίτης και διάλεξαν για την περίσταση το λαϊκό εκείνο κοροϊδευτικό του Καραγκιόζη: "Κεφαλλονίτες είμαστε σαράντα πέντε όλοι, και άλλοι πέντε αν είμαστε θα παίρναμε την Πόλη". Είχα πάντα μαζί μου ένα χοντρό μπαστούνι από κερασιά για άμυνα από τους πολλούς μαντρόσκυλους της περιφέρειας. Έφτασε να το ανεμίσω πάνω από τα κεφάλια των οργανοπαικτών για να διακόψουν την ανάκρουση του ύμνου μου και να μνη τον επαναλάβουν ποτέ στο μέλλον.

Οι προηγούμενοι, που δεν τους έφτασα, Ειρηνοδίκης και Αστυνόμος (τότε υπομοίραρχος που αργότερα με τα χρόνια έφτασε Αρχηγός της Χωροφυλακής), δεν καταδέχονταν να κάθονται στα τρία-τέσσερα καφενεία της Ζίτσας με τον άλλο τον "κοινό λαό". Κι αποφάσισαν να ιδρύσουν Λέσχη Δημοσίων Υπαλλήλων. Μα αφού δεν είκαν χρηματικά μέσα για να βρουν χωριστό οίκημα να εγκαταστήσουν και να λειτουργήσουν τη Λέσχη τους, επινοήσανε έναν άλλο τρόπο. Υποχρεώσανε τον καφετζή ενός των καφενείων να ξεχωρίσει μία σειρά τρία τέσσερα τραπέζια, που θα ήταν το εντευκτήριο, η Λέσχη των Δημοσίων Υπαλλήλων. Μόνο μέλη της Λέσχης επιτρέποτανε να κάθονται σ' αυτά τα ξεχωρισμένα τραπέζια. Σε κάθε θαμώνα, μη μέλος της Λέσχης απαγορευότανε να κάθεται, έστω και αν τα τραπέζια αυτά ήταν άδεια. Έγινε και εορτή εγκαινίων της Λέσχης. Όταν "προσήλθε" ο Ειρηνοδίκης, ήταν πιο σκυφτός από το συνηθισμένο για να δείξει πως σκύβει κάτω από το βάρος της μεγάλης του εξουσίας. Τον εκλέξανε τον Ειρηνοδίκη πρόεδρο της Λέσχης κι ο Αστυνόμος που τον προσφώνησε, ανάμεσα στα άλλα είπε πως: "Ο πρόεδρός μας φέρει επί του μετώπου του τη σφραγίδα του Υπερανθρώπου του Νίτσε!". Μόνο που ο "υπεράνθρωπος" Ειρηνοδίκης μες τα πολλά του κουσούρια, ανάμεσά τους και συχνές διαλείψεις του δικαστικού του ήθους, τόχε σύστημα να διαφεύδει τον τίτλο που του απόδιδε ο Αστυνόμος, ιδίως όταν καλούσε κι έφερνε από τα Γιάννενα κάποιους Εβραίους φίλους του για να γλεντήσουν. Ύστερα μάλωναν όλη νύχτα για το ποιος να μνη πληρώσει τα έξοδα του γλεντιού κι ανυποχώσαν με τους καυγάδες τους όλο το χωριό.

Από τα παραπάνω καταλαβαίνει ο καθένας, πως οι υπάλληλοι που υπηρετούσαν τότε στην περιφέρεια δεν ήταν από την καλή ποιότητα υπαλλήλων. Το ίδιο φαινόμενο ήταν γενικότερο για όλη την Ήπειρο, που τις πρώτες τουλάχιστον δεκαετίες μετά την απελευθέρωσή της, ήταν κατά κανόνα ή κάλαθος ακρίστων υπαλλήλων ή τόπος εξορίας και τιμωρίας. Αυτό έκαμε τον θυμόσιο δήμαρχο Πρεβέζης και παλαιό Μακεδονομάχο Βασίλειο Μπάλκο να εκδηλώσει την απογοήτευση της Ηπείρου από τους υπαλλήλους που

έστελνε εκεί η ελληνική Διοίκηση, που η Ήπειρος αιώνες λαχταρούσε πότε να έλθει αυτή η ελληνική Διοίκηση, με την περίφημη φράση: "Καλύτερα να το περιμέναμε τ' αρχοντόπουλο, παρά που μας ήρθε".

Στη Ζίτσα διαπίστωσα για πρώτη φορά πόσο εκμεταλλεύονται και πόσο κοροϊδεύουνε τον κόσμο ορισμένοι δικηγόροι. Εκεί ήταν πολλές και συχνές διαφορές μεταξύ κτηνοτρόφων για βοσκοτόπους. Η διαφορά για γρήγορη επιλύση της απαιτούσε δίκη προσωρινών μέτρων με επιτόπια μετάβαση του Δικαστηρίου. Πήγαινε λοιπόν ο πελάτης στο δικηγόρο να του αναθέσει τα προσωρινά μέτρα. Ο δικηγόρος δήλωνε πως τ' αναλαμβάνει. "Και πόσο θα μας στοιχίσουν κυρ-Βασιλή;" ρωτούσε ο πελάτης τον δικηγόρο. "Πέντε χιλιάδες δραχμές" του απαντούσε έτοιμα κι αδίσταχτα ο δικηγόρος. Δικαιολογημένα ο πελάτης αισθανότανε να του κόβονται τα νεφρά μ' αυτό το τεράστιο ποσό, που τότε έφθανε ν' αγοράσεις σε κεντρική θέση των Αθηνών ολόκληρο οικόπεδο. Ο δικηγόρος δεν θα έκανε έξοδα παραπάνω από 300-400 δραχμές. Και με τις 1.000 δραχμές θα ήταν πλούσια καλοπληρωμένος. - "Μα πώς τόσα πολλά, κυρ-Βασιλή;" ξαναρωτούσε σκεδόν ξεψυχισμένα ο πελάτης. - "Έχεις δίκιο που σου φαίνονται πολλά", απαντούσε ο δικηγόρος, "γιατί δεν ζέρεις τι θα γίνει. Θα έβγει μωρέ μπανταλέ (μπανταλός=ανόπτος, κουτός) το Ευαγγέλιο από τη γυάλινη θήκη του, από εκεί που το έχουν στο Δικαστήριο και θα φύγει να έρθει στους παλιοβοσκότοπους τους δικούς σου, εκεί που θα γίνουν τα προσωρινά. Θα έρθει ο "τρανός", ο Ειρηνοδίκης, θα έρθει ο Γραμματικός, ο κληπτήρας κι εγώ". Σιγά-σιγά, μόλια αυτά που του έλεγε ο δικηγόρος, ο φουκαράς ο πελάτης έφτανε στο σημείο να μεταπείθεται και να πιστεύει πως είναι και λίγες οι 5.000 που του ζητούσε ο δικηγόρος, αφού θα γινόταν κάπι παραπλήσιο με λιτάνευση αγίου με το να "φύγει" το Ευαγγέλιο από τη γυάλινη θήκη του Δικαστηρίου και να πάει στους βοσκότοπους του ενάγοντος! Μόνο που το ίδιο το μεγάλο Ευαγγέλιο ποτέ δεν έβγαινε από τη γυάλινη θήκη του εκεί που ήταν στο ακροατήριο του Δικαστηρίου, παρά κάθε που έβγαινε το Δικαστήριο, στην ύπαιθρο για προσωρινά ή άλλη δικαστική πράξη, έπαιρνε μαζί του και χρησιμοποιούσε για να ορκίζονται οι μάρτυρες ένα μικρό Ευαγγελιάκι της τσέπης. Όλα τάλλα λεγόντανε για κοροϊδία και ξεγέλασμα του πελάτη! Στάλθεια όμως είχε κάπι το βαριά τελετουργικό ν κάθε έξοδος του Ειρηνοδίκη για να δικάσει "προσωρινά". Σχηματιζόταν μία πομπή από ανθρώπους, άλογα και μουλάρια, μπροστά πρώτος καθάλα ο Ειρηνοδίκης, ο αγωγιάτης, πάντα ο ίδιος, που τον έλεγα " ο μέγας ημιονηγός της ειρηνοδικειακής αυλής", κρατούσε τα καπίστρα του zώου. Ακολουθούσε καθάλα με άλλον αγωγιάτη ο γραμματεύς που με αναπλήρωνε, γιατί εγώ δεν πήγαινα ποτέ σ' αυτές τις εξόδους, παρά έμενα εργαζόμενος στο γραφείο. Συνέχεια οι δικηγόροι, ο κληπτήρας, μάρτυρες κ.λ.π.

Τα έξοδα των προσωρινών δεν περιορίζονταν μονάχα στις 5.000 δρχ. που έπαιρνε ο δικηγόρος, αλλά σ' αυτά πρέπει να προστεθεί και άλλο σεβαστό χρηματικό ποσό, που εβάραινε επίσης τον αιτούντα τα προσωρινά. Ήταν τα έξοδα για το πλούσιο πάροχο τραπέζωμα που ακολουθούσε την εκδίκαση των προσωρινών, κάτω από παχύσκια πλατάνια στις δροσερές ακροποταμιές της ειδυλλιακής Ηπειρωτικής υπαίθρου. Και τα αγώγια για τα zώα και τους αγωγιάτες που και αυτά τα πλήρωνε ο αιτών τα προσωρινά.

Ένα λιτό γεύμα μπορεί να πει κανείς πως επιτρεπόταν να το δεχτεί κι ο Ειρηνοδίκης, αφού θρίσκονταν σε μέρη ερημικά και η απουσία τους από το χωριό θα διαρκούσε ολόκληρη την ημέρα. Άλλα οι διάδικοι με τον πονηρό υπολογισμό, πως όσο καλύτερα και περισσότερα φαγητά προσφέρουν τόσο μεγαλύτερες ήταν κι οι ελπίδες τους να εκδοθεί υπέρ

τους η απόφαση, σερβίρανε εκλεκτότατα και πολλά φαγητά, εκτός των ψητών συχνά και κυνήγια, λαγούς ή πέρδικες, θαυμάσιες πέστροφες του ποταμού Καλαμά, τηγανιτές με βούτυρο κι άλλα πολλά. Ύστερα από τέτοια φαγοπότια κι ανάλογη καταναλωση ούζου και του περίφημου αφρώδους κρασιού της Ζίτσας, δεν ήταν σπάνιο το φαινόμενο να γυρίσει το βράδυ στο χωριό, όλη η Ειρηνοδειακή Αυλή, μεθυσμένη στα κακά της κάλια.

Σ' άλλη περίπτωση, στα Γιάννενα αυτή τη φορά, όποιος ήθελε να κάμει μίνυνση εναντίον άλλου, πήγαινε στο γραφείο του δικηγόρου για να του τη φτιάσει. Αφού του ιστοριούσε την υπόθεση, ο δικηγόρος των ρωτούσε: "Και τι μίνυνση θέλεις να σου κάμω, αγγλική, γαλλική ή ελληνική;". -"Τι διαφορά έχουνε και ποια νομίζεις καλύτερη;", ρωτούσε ο πελάτης.-"Ε! Δεν θέλει ρώτημα, η αγγλική είναι η καλύτερη. Στέρεο πράγμα και να την τραβάς να σκιστεί, εκείνη δεν σκίζεται".- "Για τη γαλλική, τι λές, τι πράγμα είναι;" ρωτούσε πάλι ο πελάτης.-"Καλή είναι δεν υπάρχει αμφιβολία, μα δεν είναι ποτέ σαν την αγγλική".- "Και η ελληνική;", ρωτούσε πάλι ο πελάτης.-"Ε, τι θέλεις, πάντα ελληνικό πράγμα, δεύτερο πράγμα, δεν μπορούμε ποτέ να φτάσουμε τους Εγγλέζους, θ' αργήσουμε πολύ". Αφού γινόταν οι διακρίσεις των μηνύσεων σαν να ήταν ποιότητες υφασμάτων, ο πελάτης ρωτούσε πόσο κοστίζει το κάθε είδος. "500 δρχ. έχει η αγγλική, 300 η γαλλική και 150 η ελληνική" ήταν η απάντηση. Συμφωνούσανε κι ο δικηγόρος στο τέλος του εσύντασσε μίαελληνικότατη μίνυνση και του την έδινε να την πάει να την εγχειρίσει στον εισαγγελέα, αφού την είχε πληρωθεί 500 δρχ. για αγγλική ή 300 δρχ. για γαλλική. Ας σημειωθεί ότι τότε οι 500 δρχ. ήταν πάνω από δυο χρυσές λίρες.

Μόλιο που ήταν ο τόπος τόσο ωραίος, η κοινωνία αρίστη και περνούσε γενικώς πολύ καλά, οι υπηρεσιακές συνθήκες ήταν πολύ δύσκολες. Ο Ειρηνοδίκης είχε πολύ πρωτότυπες αντιλήψεις σχετικά με την αποστολή του και με τη θέση μου στην υπηρεσία. Με θεωρούσε γραμματέα αποκλειστικά και προσωπικά δικό του κι όχι του Ειρηνοδικείου που ήμουν. Καλά που μου φόρτωνε και όστι από τη δική του εργασία μπορούσε, όπως η προανάκριση και την αναλάμβανα πάντα αγόγυνστα, αλλά αν καμιά φορά πνιγόμαστε στη δουλειά και τον παρακαλούσα να εξετάσει κι αυτός μερικούς μάρτυρες, που είχαμε καλέσει για να μνη κάθονται να περιμένουν ως το βράδυ χωρίς να γυρίσουν στα μακρινά χωριά τους, μου απαντούσε: "Και που ακούστηκε να δουλεύει ο Ειρηνοδίκης; Ο Ειρηνοδίκης πρέπει να βγαίνει έξω να τον βλέπει ο Λαός". Κι έβγαινε σχεδόν όλο το πρωί και το απόγευμα την περισσότερη ώρα, χαρτοπαίζοντας στα καφενεία κι έτσι τον έβλεπε ο Λαός! Κάτι τέτοια και το "αν επιληφθώ εγώ, θα πάτε χαμένοι όλοι", που ήταν το μότο του, έκαμαν ένα σοφό φίλο που ευτύχησα να αποκτήσω στη Ζίτσα, παλαιό δικαστή και επί 12 χρόνια βουλευτή Ηπείρου, το μακαρίτη Γεώργιο Γκάλκο, που ήζερε τις υπηρεσιακές μου δυσχέρειες, να λέει συχνά για εμέ το αρχαίο εκείνο: "Ω Ζευ και Θεοί, ως αργαλέον πράγμα δούλον γενέσθαι παραφρονούντος δεσπότου". Όπως ήταν επόμενο τέτοιες αντιλήψεις και τακτικές εδυσχέραιναν την ομαλή συνεργασία και εγώ, σαν θαυμαστής του Γκάντι εφάρμοσα το δόγμα του: "Μη αντιστήτε τω πονηρώ", και για να φύγω από την οργή ζήτησα μετάθεσην.

**Η ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΗ ΚΑΙ Η ΑΣΚΗΣΗ ΠΟΙΝΙΚΗΣ
ΔΙΩΣΗΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ Ν. 3160/2003.
Ο ΘΕΣΜΙΚΟΣ ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ ***

**ΣΤΑΜΑΤΗ ΔΑΣΚΑΛΟΠΟΥΛΟΥ
ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ ΠΡΩΤΟΔΙΚΩΝ**

* Εισήγηση στο 10ο Πρόγραμμα Επιμόρφωσης Δικαστικών Λειτουργών, που διοργάνωσε τη Εθνική Σχολή Δικαστών σε συνεργασία με τη Νομική Σχολή Δ.Π.Θ στην Κομοτηνή τον Ιανουάριο 2004, με θέμα "Ο ρόλος του Εισαγγελέα στη σύγχρονη κοινωνία και στην ισχύουσα έννομη τάξη. Θεσμικό πλαίσιο και προοπτικές".

(Οι παραπομπές περιέχονται στο τέλος του κειμένου)

Η δικαιοδοτική κρίση (συνιστά στη συγκεκριμένη περίπτωση πράγματι δόκιμο όρο) είναι αναμφίβολα το πρωταρχικό και κύριο έργο του δικαστικού λειτουργού. Κατά το άρθρο 88 του Συντάγματός μας δικαστικοί λειτουργοί είναι οι δικαστές και οι εισαγγελείς, οι οποίοι κατ' άρθρο 87 αυτού απονέμουν δικαιοσύνη μέσω των δικαιοδοτικών τους κρίσεων κατά τους κανόνες της εκάστοτε δικονομίας.

Στην προδικασία της ποινικής δίκης - ενόψει και της φύσεώς της - απαντώνται οι λεγόμενες προσωρινές δικαιοδοτικές κρίσεις, που, αν και τα έννομα αποτελέσματά τους για τους διαδίκους ενέχουν μια προσωρινότητα, που είναι και το χαρακτηριστικό τους, ενόψει και του τεκμηρίου της αθωότητας, εντούτοις περιβάλλονται από όλες τις συνταγματικές εγγυήσεις (λ.χ. ανεξαρτησία κρίσης του δικαστικού λειτουργού), όπως κάθε δικαιοδοτική κρίση⁽¹⁾.

Όπως είναι γνωστό τρία είναι τα κομβικά σημεία της ποινικής διαδικασίας : α) η επιλογή για άσκηση ή μη ποινικής δίωξης, β) η επιλογή για παραπομπή ή μη του κατηγορουμένου σε δίκη και γ) η απόφαση του ποινικού δικαστηρίου.

Στα δύο πρώτα, πολύ κρίσιμα της ποινικής προδικασίας που αποτελούν προσωρινές δικαιοδοτικές κρίσεις, ο Ν. 3160/2003 περιέχει, πράγματι, καινοτόμες διατάξεις που προκαλούν ρωγμή και σε θεωρητικό - δογματικό επίπεδο στα μέχρι τώρα κρατούντα στο ποινικό - δικονομικό μας σύστημα. Ο νέος νόμος, πρωταρχικά αξιοποιώντας την εισαγγελέα καθαρά ως δικαστικό λειτουργό, όπως ορίζει το Σύνταγμα⁽²⁾, περιβάλλει πλέον με μείζονες εγγυήσεις τη σημαντική για την ποινική διαδικασία προσωρινή δικαιοδοτική κρίση του περί άσκησης ή μη ποινικής δίωξης, αναγνωρίζοντας παράλληλα και την ιδιαίτερη κοινωνική σημασία που έχει να αποκτήσει ένας πολίτης την ιδιότητα του κατηγορουμένου⁽³⁾.

Καταρχήν, ιδιαίτερη και σε θεωρητικό επίπεδο αξία, έχει η κατάργηση επί τέλους ενός απολιθώματος του παρελθόντος που ίσχυε με τη μορφή του άρθρ. 30 § 1 ΚΠΔ, εδώ και πολλές δεκαετίες. Κατ' αυτό το Υπουργός της Δικαιοσύνης είχε το δικαίωμα να παραγγέλλει τη ποινική δίωξη κάθε αξιόποινης πράξης.

Η θεωρία δίκαια είχε κάνει σκληρή κριτική στη διάταξη αυτή σε δύο επίπεδα. Ορθότατα κατ' αρχήν δέχθηκε ότι αυτή η παραγγελία του Υπουργού δεν ήταν δεσμευτική για την εισαγγελέα πλημμελειοδικών, στον οποίο απευθυνόταν. Καθόσον μάλιστα αυτός όφειλε να

καταστρώσει το δικανικό συλλογισμό, ως δικαιοδοτική κρίση, και αν έκρινε ότι η κατηγορία ήταν είτε νομικά αβάσιμη είτε προφανώς αβάσιμη στην ουσία, θα αρχειοθετούσε τη δικογραφία, παρά την υπουργική παραγγελία, με αναφορά στον εισαγγελέα εφετών με ειδική και εμπεριστατωμένη αιτιολογία, σύμφωνα με το άρθρ. 43 ΚΠΔ⁽⁴⁾. Επίσης ορθά την έκρινε αντισυνταγματική, ως ενέχουσα παρέμβαση της εκτελεστικής λειτουργίας στη δικαστική⁽⁵⁾. Με τη πρώτη κιόλας διάταξη του Ν. 3160/2003 (άρθρ. 1, που αντικατέστησε την παραγρ. 1 του άρθρ. 30 ΚΠΔ) καταργείται οριστικά το δικαίωμα του Υπουργού της Δικαιοσύνης να παραγγέλλει μια επιλογή καθαρά δικαιοδοτικής κρίσης δικαστικού λειτουργού, εδώ του εισαγγελέα, δηλ. την άσκηση ποινικής δίωξης και περιορίζεται πλέον στο δικαίωμά του να παραγγέλλει μόνο την διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης, της οποίας βέβαια το αποδεικτικό υλικό θα αξιολογήσει, ως ανεξάρτητη δικαστική αρχή, ο αρμόδιος εισαγγελέας.

Παράλληλα αναβαθμίζεται σε σημαντική οιονεί ανακριτική λειτουργία, με την ευρεία έννοια του όρου, η προκαταρκτική εξέταση που είναι επιλογή καταρχήν του εισαγγελέα πλημμελειοδικών. Εκεί ο νέος νόμος αναδεικνύει ένα κεντρικό πρόσωπο, ορισμένο, που θα το βαπτίζαμε σχηματικά πλέον "οιονεί κατηγορούμενο".

Η παραγρ. 2 του άρθρ. 31 ΚΠΔ, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρ. 2 παραγρ. 1 Ν. 3160/03 αναφέρεται ρητά και συγκεκριμένα πλέον στον μηνυόμενο ή εγκαλούμενο ή ο' αυτόν που κατά τη διάρκεια της προκαταρκτικής εξέτασης αποδίδεται η τέλεση αξιόποινης πράξης. Οι διατυπώσεις αυτές είναι αντίστοιχες του άρθρ. 72 ΚΠΔ το οποίο αναφέρεται στους τρόπους απόκτησης της ιδιότητας του κατηγορουμένου μετά την άσκηση ποινικής δίωξης⁽⁶⁾. Και πράγματι το σύνθετος συμβαίνον στην πράξη, κατά τη διενέργεια μιας προκαταρκτικής εξέτασης, είναι να υπάρχει κάποιο πρόσωπο κατά του οποίου αυτή στρέφεται και οι ως άνω διατυπώσεις καθιστούν επιτρεπτό τον όρο - χαρακτηρισμό γι' αυτό το πρόσωπο ως "οιονεί κατηγορούμενο". Κατά μείζονα λόγο δε και επειδή το πρόσωπο αυτό στην προκαταρκτική εξέταση πλέον θωρακίζεται με δικαιώματα που προσιδιάζουν στον κατηγορούμενο μετά την άσκηση ποινικής δίωξης.

Ειδικότερα με την νέα παραγρ. 2 του άρθρ. 31 ΚΠΔ το ανωτέρω πρόσωπο (εγκαλούμενος, μηνυόμενος ή αυτός που του αποδίδεται η αξιόποινη πράξη):

α) καλείται υποχρεωτικά προ 48 ωρών για παροχή εξηγήσεων (κάτι σαν απολογία) μόνο που εξετάζεται ανωμοτί,

β) έχει δικαίωμα να παρίσταται με συνήγορο,

γ) έχει δικαίωμα σιωπής και

δ) έχει δικαίωμα να λάβει 48ωρη προθεσμία για την προετοιμασία στην ουσία της υπεράσπισής του, η οποία μπορεί να παραταθεί από τον διενεργούντα την προκαταρκτική εξέταση. Και το πολύ σημαντικό-καινοτόμο είναι ότι ο ενεργών την προκαταρκτική εξέταση υποχρεούται πλέον να τον ενημερώσει για την πράξη που αφορά η εξέταση και για τα δικαιώματά του.

Κατά παρέκκλιση μάλιστα της αρχής της μυστικότητας⁽⁷⁾, ο ενεργών την προκαταρκτική εξέταση υποχρεούται να κορηγήσει αντίγραφο της μήνυσης ή της έγκλωσης στο ως άνω πρόσωπο κατά του οποίου αυτή ενεργείται, κατόπιν αιτήσεως του τελευταίου (αθρ. 31§2 εδ. δ' ΚΠΔ).

Περαιτέρω και με βάση το συστατικό της δίκαιης δικαίωμα δικαστικής ακροάσεως του προσώπου που φέρεται ότι τέλεσε αξιόποινη πράξη και που εδράζεται στα άρθρα 20§1 του Συντάγματός μας και 6§3 περ. γ' της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαι-

ώματα του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ) και προς πλήρη και ακώλυτη ενάσκησή του, πρέπει εδώ να γίνει ερμηνευτικά δεκτό ότι ο μνησόμενος ή ο εγκαλούμενος ή αυτός που κατά τη διάρκεια της προκαταρκτικής εξέτασης του αποδίδεται η τέλεση αξιόποινης πράξης έχει δικαιώμα να ζητήσει και να λάβει αντίγραφα ολόκληρης της δικογραφίας (προκαταρκτικής εξέτασης). Με αυτόν τον τρόπο θα έχει δυνατότητα άμεσης πρόσβασης στα αποδεικτικά στοιχεία, έτσι ώστε, εξεταζόμενος, να είναι πλήρως σε θέση να απαντήσει στη κατηγορία, προβάλλοντας τους υπερασπιστικούς ισχυρισμούς του.

Εάν έγινε προηγουμένως έγγραφη εξέταση του προσώπου αυτού ενόρκως ή χωρίς την δυνατότητα παράστασης με συνήγορο, η κατάθεση που ελήφθη με αυτόν τον τρόπο δεν μπορεί να αποτελέσει μέρος της δικογραφίας αλλά παραμένει στο αρχείο της εισαγγελίας. Εξαίρεση θα υπάρχει βέβαια αν αναφερθεί σ' αυτήν και την επικαλεσθεί το ανωτέρω πρόσωπο. Αντίθετα η έγγραφη εξέτασή του που έγινε με την θωράκιση των παραπάνω δικαιωμάτων, αποτελεί στοιχείο της δικογραφίας (πάντοτε).

Αν στερηθεί των λοιπών ανωτέρω δικαιωμάτων του, πρέπει να γίνει επίσης αναλογικά δεκτό, ότι η ληφθείσα κατάθεση δεν μπορεί να είναι στοιχείο της δικογραφίας (πλην πάλι αν την επικαλεσθεί). Αν παρόλα αυτά ληφθεί υπ' όψη, στις παραπάνω περιπτώσεις, επάγεται απόλυτα ακυρότητα κατ' άρθρ. 171 παραγ. 1 περ' δ' ΚΠΔ⁽⁸⁾.

Όταν η προκαταρκτική εξέταση ενεργείται από γενικό ή ειδικό ανακριτικό υπάλληλο, την εποπτεία για την ασφαλή κατοχύρωση - υλοποίηση των ανωτέρω δικαιωμάτων, θεσμικά και πρακτικά την έχει ο Εισαγγελέας Πλημ/κών αφού κατά τα άρθρα 33 και 34 ΚΠΔ διευθύνει και εποπτεύει τη διενέργεια της προκαταρκτικής εξέτασης. Άρα μπορούμε να νοήσουμε, με βάση τα παραπάνω, μια μορφή οιονεί προσφυγής του προσώπου κατά του οποίου στρέφεται η προκαταρκτική εξέταση ενώπιον του Εισαγγελέα Πλημ/κών με την οποία θα ζητά την ικανοποίηση κάποιου από τα ανωτέρω δικαιώματά του, αν του το στέρησε ο ανακριτικός υπάλληλος που τη διενεργεί. Με δεσμευτική για τον ανακριτικό υπάλληλο Διάταξή του, στηριζόμενη στα ως άνω άρθρα, ο Εισαγγελέας Πλημ/κών θα αποκαταστήσει την υλοποίηση του προβλεπόμενου στο νόμο δικαιώματος.

Περαιτέρω ο Ν. 3160/03 προσδίδει τέσσερα χαρακτηριστικά σχετικά με τη νέα μορφή της προκαταρκτικής εξέτασης:

α) Είναι συνοπτική, κατά τη διατύπωση της νέας Ζης παραγρ. του άρθρ. 31 ΚΠΔ, όπως αυτή προστέθηκε με την παραγρ. 2 του άρθρ. 2 του ανωτέρω νόμου. Αυτό αποτελεί εναρμόνιση του χαρακτήρα της με αυτόν της προανάκρισης όπως ορίζεται στο άρθρο 245 παραγρ. 1 ΚΠΔ.⁽⁹⁾

β). Με τη νέα επαναδιατύπωση του αρχικού σχεδίου νόμου η διάρκειά της δεν πρέπει να υπερβαίνει τους τέσσερις μήνες. Αυτό αποτελεί μία ειδικότερη (χρονική) πτυχή της συνοπτικότητάς της και μία οδηγία του νομοθέτη για ταχεία περαίωσή της.

Η παραβίαση βέβαια της προθεσμίας αυτής δεν συνεπάγεται καμία ακυρότητα. Στο σημείο αυτό κυρίαρχη ερμηνευτική αξία έχει ο θεσμικός ρόλος του Εισαγγελέα Πλημ/κών. Αναζητά αυτός ως ανεξάρτητος Δικαστικός Λειτουργός, την ανακάλυψη της αλήθειας και μέσω των αποδεικτικών στοιχείων της προκαταρκτικής εξέτασης που διενεργεί αυτοπροσώπως ή διευθύνει και εποπτεύει.

Συνεπώς και αφού μάλιστα με τον Ν. 3160/03 απαιτούνται πια αυστηρότερες αποδεικτικά προϋποθέσεις για την άσκηση της ποινικής δίωξης στα κατά τεκμήριο αυστηρότερα εγκλήματα (όπως γίνεται λόγος στη συνέχεια), πρέπει να αναγνωρισθεί στον Εισαγγελέα Πλημ/κών

όταν είναι, και κρίνει αυτός αναγκαία την πιο ενδελεχή συγκέντρωση αποδεικτικών στοιχείων για την τελική διαμόρφωση της κρίσιμης δικαιοδοτικής του κρίσης περί άσκησης ή μη ποινικής δίωξης, μια δυνατότητα αποδοχής του για υπέρβαση - γι' αυτό το λόγο και μόνο - του τετραμήνου σε λογικά πλαίσια ως χρόνου περαιώσης της προκαταρκτικής εξέτασης.

Ενόψει αυτών, κατά την άποψή μου, πρέπει να γίνει ερμηνευτικά δεκτό ότι η έγκριση του Εισαγγελέα Εφετών για τετράμηνη παράταση της διενέργειας της προκαταρκτικής εξέτασης, όταν συντρέχουν εξαιρετικοί λόγοι, απαιτείται μόνον όταν αυτή την ενεργεία ο ίδιος (αυτοπροσώπως) ο Εισαγγελέας Πλημ/κών. Και αυτή η ερμηνευτική λύση στηρίζεται και στην απ' αυτόν τον λόγο τεκμαιρόμενη σοβαρότητα της υπόθεσης. Αυτή η ερμηνευτική εκδοχή έχει στα υπέρ της:

(α) Την αναγνώριση του πρωτεύοντος θεσμικού ρόλου του Εισαγγελέα Πλημ/κών στην προκαταρκτική εξέταση που κατά τον νόμο και με ρητή διάταξη των άρθρων 33 και 34 ΚΠΔ την διευθύνει και την εποπτεύει,

(β) Τη γραμματική διατύπωση της νέας §3 του άρθρ. 31 ΚΠΔ (έστω και αν λείπει το επίρρημα "αυτοπροσώπως")

(γ) Την αποφόρτιση - αποφυγή άσκησης επιβάρυνσης της Εισαγγελίας Εφετών.

γ) Το πλέον καινοτόμο του νέου νόμου (άρθρ. 43 παραγρ. 1 ΚΠΔ ως αντικαταστάθηκε με άρθρ. 5 Ν. 3160/03) είναι ότι στα κακουργήματα και στα πλημμελήματα αρμοδιότητας τριμελούς πλημμελειοδικείου είναι υποχρεωτική η διενέργεια της πριν την επιλογή για άσκηση ποινικής δίωξης, εκτός αν είχε προηγηθεί αστυνομική προανάκριση (άρθρο 243§2 ΚΠΔ) ή ένορκη διοικητική εξέταση. Το τελευταίο προσιδίαζε στη νέα αναβαθμισμένη μορφή της προκαταρκτικής εξέτασης, όπως εκτέθηκε.

8) Τέλος το άρθρο 35 ΚΠΔ όπως αντικ. με το άρθρ. 4 του νέου νόμου, σχετικά με το ποιος παραγγέλλει την διενέργεια της προκαταρκτικής εξέτασης, καθιερώνει ρητά ένα "τεκμήριο αρμοδιότητας" υπέρ του εισαγγελέα πλημμελειοδικών. Δηλ. ο εισαγγελέας εφετών έχει μεν δικαίωμα να ενεργεί προσωπικά ή με κάποιον αντεισαγγελέα εφετών προκαταρκτική εξέταση για κάθε έγκλημα που γίνεται στην περιφέρειά του, όπως και μέχρι σήμερα ίσχυε, εφόσον όμως και υπό την προϋπόθεση ότι δεν έχει διαταχθεί για το ίδιο έγκλημα προηγουμένως προκαταρκτική εξέταση από τον εισαγγελέα πλημμελειοδικών. Αν παρά ταύτα είτε από παραδρομή είτε από άγνοια ενεργείται και από τον εισαγγελέα εφετών, πρέπει να γίνει δεκτό ότι αυτή η δικογραφία πρέπει να συσχετίσθει με αυτή που σχηματίσθηκε κατόπιν παραγγελίας του εισαγγελέα πλημμελειοδικών για διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης.

Οι παραπάνω περιορισμοί δεν ισχύουν έναντι του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου, εφ' όσον αποφασίσει να ενεργήσει ο ίδιος προσωπικά ή με κάποιον Αντεισαγγελέα του Αρείου Πάγου προκαταρκτική εξέταση, σύμφωνα με ρητή πρόθλεψη του ίδιου άρθρου.

Κατ' ακολουθία θεσπίζεται πλέον μια ιδιαίτερα αξιόλογη οινοεί ανακριτική έρευνα στα σοβαρά εγκλήματα με εγγυήσεις για το πρόσωπο που φέρεται ότι τέλεσε αξιόποιντη πράξη, πριν αυτό αποκτήσει την ιδιότητα του κατηγορούμενου, δηλ. πριν την κίνηση σε βάρος του της ποινικής δίωξης. Ο σημαντικότερος όμως κυματοθραύστης για εύκολες και αβασάνιστες ποινικές διώξεις με όλα τα δυσμενή για τον πολίτη αποτελέσματα στις περιπτώσεις των σοβαρότερων εγκλημάτων δηλ. των κακουργημάτων και των πλημμελημάτων αρμοδιότητας τριμελούς πλημμελειοδικείου είναι μια δογματική καινοτομία που για πρώτη φορά, στο δικονομικό μας σύστημα - της αρχής της νομιμότητας για την ποινική δίωξη⁽¹⁰⁾ - προκαλεί ρωγμή στο μέτρο διαβάθμισης των αποδείξεων για την κίνηση της ποινικής δίωξης. Έτσι για τις ανωτέρω κα-

τηγορίες εγκλημάτων διαφοροποιείται το επί δεκαετίες εδραιωθέν γνωστό μοντέλο δηλ. συνδρομή ενδείξεων για άσκηση ποινικής δίωξης και συνδρομή επαρκών ενδείξεων για τη δικαιοδοτική κρίση σχετικά με την παραπομπή του κατηγορουμένου σε δίκη.

Έτσι το εάν είναι ένα πλημμέλημα υπάγεται στην καθ' ύλη αρμοδιότητα του μονομελούς ή τριμελούς πλημμελειοδικείου, ενόψει μάλιστα και της σημαντικής μεταβολής στα κριτήρια της νέας παραγρ. Α' του άρθρ. 114 ΚΠΔ, που επήλθε με το άρθρ. 8 παραγρ. 1 του ως άνω νόμου, αποκτά ιδιαίτερη σημασία. Πλέον το παλαιό μοντέλο διαβάθμισης των αποδείξεων για άσκηση ποινικής δίωξης - παραπομπή σε δίκη, περιορίζεται μόνο στα πλημμελήματα αρμοδιότητας μονομελούς πλημμελειοδικείου και φυσικά στα πταίσματα κατ' άρθρο 43 παραγρ. 1 εδ. Β' ΚΠΔ όπως αντικαταστάθηκε με άρθρ. 5 Ν. 3160/03.

Έτσι στα κακουργήματα και στα πλημμελήματα αρμοδιότητας τριμελούς πλημμελειοδικείου για την άσκηση ποινικής δίωξης πλέον απαιτούνται μόνο επαρκείς ενδείξεις ενοχής. Η καινοτομία του νέου νόμου συνίσταται στο ότι εάν συντρέχουν μόνο απλές ενδείξεις ενοχής από τη μελέτη της δικογραφίας μετά ενεργηθείσα προκαταρκτική εξέταση ή ασυνομική προανάκριση ή Ε.Δ.Ε, που πρέπει μια από αυτές υποχρεωτικά να έχει προηγηθεί για να μπορεί να ασκηθεί ποινική δίωξη, ως ελέχθη, τότε η υπόθεση είτε αρχειοθετείται αιτιολογημένα κατά τη διαδικασία του άρθρ. 43 ΚΠΔ ή εκδίδεται διάταξη απορριπτική της έγκλησης κατ' άρθρ. 47 ΚΠΔ. Εδώ πρέπει να προσεχθεί ότι αν στις περιπτώσεις των ως άνω σοβαρότερων εγκλημάτων από την αρχή ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών αρχειοθετείται σε τη μίνυση ή την αναφορά για έναν από τους γνωστούς λόγους του άρθρου 43 ΚΠΔ (μη στηριζόμενη στο νόμο ή προφανώς αβάσιμη στην ουσία ή ανεπιδεκτη δικαστικής εκτίμησης⁽¹¹⁾, ή απορρίψει την έγκληση για τους αντίστοιχους λόγους του άρθρου 47 ΚΠΔ, σε περίπτωση διαφωνίας του εισαγγελέα εφετών, αυτός δεν μπορεί πλέον να διατάξει απ' ευθείας την άσκηση ποινικής δίωξης αλλά μόνον την διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης από τον εισαγγελέα πλημμελειοδικών, μετά το πέρας της οποίας θα ισχύσουν τα γνωστά που προαναφέρθηκαν (δηλ. άσκηση ποινικής δίωξης μόνο αν προκύπτουν επαρκείς ενδείξεις).

Ακολουθούν και δύο σύντομες παρατηρήσεις που δείχνουν μια δογματική συνέπεια του κειμένου του νέου νόμου τουλάχιστον στον τομέα της δικαιοδοτικής κρίσης περί άσκησης ή μη ποινικής δίωξης.

(α) Στο άρθρο 47 παραγρ. 1 ΚΠΔ ορθά ο Ν. 3160/2003, με το άρθρ. 6 αντικατέστησε τον αναχρονιστικό πλέον όρο - σήμερα αδόκιμο - " προφανώς ψευδής στην ουσία της ", ως ένα εκ των λόγων απόρριψης της έγκλησης, με τον "προφανώς αβάσιμη στην ουσία της" εναρμονισμένο με το άρθρο 43§1 ΚΠΔ ως προς τους λόγους αρχειοθέτησης της μίνυσης.

(β) Ομοίως ορθά και με συνέπεια στη ρύθμιση του άρθρ. 43 ΚΠΔ η απόρριψη πλέον της έγκλησης ως προφανώς αβάσιμης στην ουσία της μπορεί να χωρίσει κατευθείαν χωρίς να χρειάζεται πλέον να προηγηθεί προκαταρκτική εξέταση, όπως είχε υιοθετήσει και η πράξη.

Συμπερασματικά:

α) Η σαφής αναβάθμιση του θεσμού της προκαταρκτικής εξέτασης ως μιας πλέον ουσιαστικής ανακριτικής λειτουργίας

β) Η θωράκιση με σημαντικά δικαιώματα αυτού, κατά του οποίου αυτή ενεργείται

και γ) Οι νέες αυστηρότερες δικονομικές προϋποθέσεις για την άσκηση ποινικής δίωξης όταν πρόκειται για τα κατά τεκμήριο πιο σοβαρά εγκλήματα, κινούνται προς τη θετι-

κή κατεύθυνση σε δύο τομείς σχετικά με την προσωρινή δικαιοδοτική κρίση περί άσκησης ή μη ποινικής δίωξης:

Δίνεται στο πρόσωπο που φέρεται ότι τέλεσε ένα τέτοιο έγκλημα, πριν του ασκηθεί ποινική δίωξη δηλ. πριν γίνει κατηγορούμενος, να αναπτύξει άνετα και με υπερασπιστικά δικαιώματα την άποψή του για την κατηγορία.

Ασκείται ποινική δίωξη γι' αυτά μόνον όταν οι ενδείξεις είναι τόσες που να δικαιολογούν και παραπομπή του σε δίκη. Άλλο αν από την διενέργεια ανάκρισης που θα ακολουθήσει ή τυχόν προανάκριση αποδυναμωθούν.

Δεν πρέπει να ξενίζει βέβαια ότι σ' αυτή την περίπτωση η ίδια διαβάθμιση αποδείξεων - επαρκείς ενδείξεις - λειτουργεί ως λόγος άσκησης ποινικής δίωξης αλλά και ως λόγος παραπομπής σε δίκη αφού το άρθρ. 313 ΚΠΔ δεν τροποποιήθηκε, ενώφει και του νέου άρθρου 245 ΚΠΔ. Έτσι, για παράδειγμα, μπορεί να περαιωθεί η προκαταρκτική εξέταση κατά το νέο άρθρ. 31§2 ΚΠΔ χωρίς να προσέλθει και να εξετασθεί αυτός κατά του οποίου στρέφεται, εφόσον κλητεύθηκε νόμιμα. Κατόπιν να ασκηθεί ποινική δίωξη κατ' αυτού και έπειτα ο ίδιος απολογούμενος ως κατηγορούμενος και προσκομίζοντας αποδεικτικά στοιχεία, μετά παραγγελθείσα προανάκριση ή ανάκριση να αποδυναμώσει την κατηγορία. Δηλ. στην συνέχεια να μην συντρέχουν πλέον επαρκείς ενδείξεις ενοχής και να εκδοθεί απαλλακτικό βούλευμα σύμφωνα με το άρθρ. 309§ 1 α' ΚΠΔ.

Κατ' ακολουθία η αναβαθμισμένη προκαταρκτική εξέταση με τα δικαιώματα αυτού κατά του οποίου στρέφεται και τα νέα κριτήρια για την άσκηση ποινικής δίωξης μετά από διενέργειά της στα κατά τεκμήριο σοβαρά εγκλήματα, περιβάλλουν αυτή τη σημαντική στην προδικασία προσωρινή δικαιοδοτική κρίση του εισαγγελέα με μείζονες εγγυήσεις.

Έτσι μπορεί να αποφεύγονται πλέον ευκολότερα αβασάνιστες ποινικές διώξεις με όλες τις δυσμενείς συνέπειες σε κοινωνικό και προσωπικό επίπεδο για τον πολίτη, με μια μεγαλύτερη εναρμόνιση με το τεκμήριο αθωότητας και με το περιβάρω αναμενόμενο θετικό πρακτικό αποτέλεσμα ενός εφικτού περιορισμού των εκκρεμών ποινικών δικογραφιών με ασκημένη την ποινική δίωξη.

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

1. Βλ. Σ. Δασκαλόπουλου, Προσωρινές δικαιοδοτικές κρίσεις στη προδικασία της ποινικής δίκης, Π. Χρον. ΝΓ' σ. 12.
2. Βλ. Κ. Σταμάτη, ο Εισαγγελικός θεσμός, η διαμόρφωσή του και η λειτουργική του αρμοδιότητα, Ποιν. Χρον. Λ' σ. 617 και επ.
3. Βλ. Σωτ. Μπάγια, Ποινική δίωξη: Νομικές και κοινωνικές συνέπειες από την άσκησή της. Ποίος και πότε (πρέπει να) την ασκεί. Ποιν.Χρον. NB' σ. 5
4. Βλ. Κ.. Σταμάτη, η προκαταρκτική εξέταση στην ποινική διαδικασία και οι αρχές της νομιμότητας και σκοπιμότητας σ. 30,31.
5. Βλ. Σ. Μπάγια, Ποινική δίωξη νομικές και κοινωνικές συνέπειες, Π Χρ. NB σ. 6.
6. Βλ. Ν. Λίβου Η δικονομική θέση των καθών υφίστανται υπόνοιες περί τελέσεως εγκλήματος, Ποιν. Χρον. ΜΕ σ. 1121 και επ.Π. Καίσαρη Κ. Ποιν. Δ. ερμηνεία κατ' άρθρο, Τομ. Β, 1982, σ. 1031 επ. Ν. Ανδρουλάκη, Θεμελιώδεις έννοιαι της ποινικής δίκης, Τευχ. Γ' σ. 192 επ.
7. Βλ. Ν. Ανδρουλάκη, ο.π. σ. 131
8. Πρβλ Ολομ. Α.Π. 2/1999 Ποιν. Χρον. ΜΘ σ. 811 με παρατηρ. Ηλ. Αναγνωστόπουλου και Υπερ. 2000 σ. 268 με παρατ. Λ. Μαργαρίτην.
9. Βλ. Ι. Χατζάκου Η περάτωση της τακτικής προανακρίσεως, 1986 σ. 42
10. Βλ. Κ. Σταμάτη ο.π. σ. 50
11. Βλ. Π. Καίσαρη Κ. Ποιν. Δ. Ερμην. κατ' άρθρο Τομ. Α' σ. 347 επ.

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ

ΕΦΕΤΕΙΟΥ ΛΑΡΙΣΑΣ

50/2003

Πρόεδρος: Δέσποινα Κολίκα

Εισηγητής: Θεοδ. Νιαβής

Δικηγόροι: Γεωρ. Καραμανές, Ελπινίκη
Τσάτσαρη

ποθέτει ύπαρξη δικαιώματος του ενάγοντος, δε μπορεί να περιλαμβάνει και το χρόνο που ο ενάγων δεν είχε κανένα δικαίωμα στο επίδικο ακίνητο.

Αναστολή χρησικότητας σε ακίνητα προσώπων που τελούν υπό δικαστική απαγόρευση και όσο διαρκεί αυτή.

Για το ορισμένο ένστασης ιδίας κυριότητας που αποκτήθηκε με χρησικότητα, απαιτείται πλήρης έκθεση των περιστατικών και αίτημα απόρριψης της αγωγής.

Διεκδικητική αγωγή. Η αναβλητική ένσταση του εναγομένου σχετικά με δικαίωμά του στη νομή ή κατοχή του πράγματος μπορεί να ερείσεται σε εμπράγματο ή ενοχικό δικαίωμα, βάσει συμφωνίας, έστω και προφορικής.

Η διεκδικητική αγωγή υπόκειται σε εικοσαιτή παραγραφή, η οποία τρέχει και σε βάρος ανικάνων προσώπων, αλλά δεν συμπληρώνεται πριν περάσουν έξι μήνες από τότε που έγιναν απεριόριστα ικανά, ή απέκτησαν επίτροπο ή αντιλίπτορα. Η ένσταση παραγραφής της αξίωσης του ενάγοντος προς απόδοση του ακινήτου έχει χαρακτήρα γνήσιας ένστασης, η οποία δε στρέζεται σε αυτοτελές δικαίωμα (στην επιγενόμενη κυριότητα του εναγομένου) αλλά στο απλό πραγματικό γεγονός της συμπλήρωσης του χρόνου παραγραφής.

Η άσκηση διεκδικητικής αγωγής είναι καταχρηστική όταν δημιουργεί αφόρητες συνέπειες για τον εναγόμενο και όχι όταν ο τελευταίος ενήργησε απλές, συνήθεις καλλιεργητικές δαπάνες για την εκμετάλλευσή του. Η ένσταση αυτή, επειδή προϋ-

κατά το άρθρο 1055 παρ. 2 ΑΚ, όπως είχε πριν την αντικατάστασή του με το άρθρο 22 v. 2447/96, από την τακτική ή έκτακτη χρησικότητα εξαιρούνται τα ακίνητα των προσώπων, που τελούν υπό δικαστική απαγόρευση και όσο διαρκεί αυτή. Η διάταξη του άρθρου 1055 παρ. 2 ΑΚ είναι ειδική και καθιερώνει για τα πρόσωπα αυτά αναστολή πολύ ευρύτερη, από εκείνη που προβλέπει η γενική διάταξη του άρθρου 1047 ΑΚ. Έτσι, η αναστολή της έκτακτης χρησικότητας ισχύει για ολόκληρο το χρονικό διάστημα, που το ανίκανο πρόσωπο τελεί υπό δικαστική απαγόρευση και επιτροπεία (βλ. Μπαλή, ΕμπρΔικ εκδ. δ' παρ. 67, Σπυριδάκη NoB 30 1456). Σε αντίθεση με τη γενική διάταξη του άρθρου 1047 ΑΚ, που εφαρμόζεται σε άλλες περιπτώσεις, συνδυάζει και ταυτίζει χρονικά την αναστολή της έκτακτης χρησικότητας, με την αναστολή της παραγραφής (άρθρο 258 ΑΚ).

Σε κάθε περίπτωση, ο ισχυρισμός του εναγομένου με διεκδικητική αγωγή ότι το επίδικο ακίνητο ανήκει στην κυριότητά του, μπορεί να αποτελεί καταλυτική ένσταση της αγωγής, εάν ο εναγόμενος ομολογεί ότι το ακίνητο ανήκει στην κυριότητα του ενάγοντος ή του δικαιοπαρόχου του και, περαιτέρω, προς θεμελίωση της ένστασής του, επικαλείται με σαφήνεια και πληρότητα, περιστατικά έκτακτης χρησικότητας, μεταγενέστερα της αγωγής, που αληθή υποτιθέμενα, προσπορίζουν

σε αυτόν κυριότητα, κατά τη διάταξη του άρθρου 1045 ΑΚ με αίτημα την απόρριψη της αγωγής για την αιτία αυτή (ΑΠ 1090/83 ΝοΒ 32 841, βλ. Μαθία ΝοΒ 32 1462).

Στην προκειμένη περίπτωση, ο εναγόμενος παραπονεύται με την έφεσή του ότι η εκκαλούμενη απόφαση δεν διέταξε αποδείξεις για την ένσταση απόκτησης δικής του αποκλειστικής κυριότητας, με έκτακτη χρησικότητα, που, κατά τον ισχυρισμό του, κατέλυσε, μεταγενέστερα, την κυριότητα της δικαιοπαρόχου των εναγόντων. Άλλα δεν είναι βάσιμο το παράπονό του, αφενός διότι δεν είχε υποβάλλει τέτοια ένσταση, με πληρότητα και σαφήνεια και αίτημα απόρριψης της αγωγής, με την παραδοχή τέτοιας ένστασης, κατά την πρώτη συζήτηση της αγωγής, στο πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, παρά μόνο επικαλέστηκε ότι απέκτησε τη νομία και κατοχή των επιδίκιων ακινήτων κατά το έτος 1954, χωρίς επίκληση ότι απέκτησε και κυριότητα με εικοσαιτή έκτακτη χρησικότητα, αφετέρου δε, επικουρικά, ακόμη και αν υποτεθεί ότι είχε υποβάλλει τέτοια ένσταση, η ένστασή του είναι αλυσιτελής και χωρίς έννομη επιρροή, ενώφει του ότι: α) η εν λόγω δικαιοπάροχος των εναγόντων, Ε.Α. (οι εφεσίθλητοι, άλλοι είναι οι αρχικοί ενάγοντες και άλλοι οι καθολικοί διάδοχοι ορισμένων αρχικών εναγόντων, που πέθαναν κατά τη διάρκεια της δίκης), κατά τα εκπιθέμενα στην αγωγή, που, κατά το σημείο αυτό, δεν αμφισβητεί και ο εναγόμενος, είχε τεθεί υπό δικαστική απαγόρευση από το έτος 1967 και είχε διοριστεί επίτροπός της, ο Π.Α., με τις υπ' αριθμούς 598/27.5.1967 και 560/17.5.1968 οριστικές αποφάσεις του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Λάρισας, αντίστοιχα, β) από το έτος 1954, που, κατά τον ισχυρισμό του, ο εναγόμενος, άρχισε να νέμεται τα επίδικα ακίνητα, μέχρι το

διορισμό επιτρόπου (17.5.1968), που ήταν επιτρεπτή η έκτακτη χρησικότητα, δεν συμπληρώνεται ημερολογιακά εικοσαιτής έκτακτη χρησικότητα, ακόμη και αν νεμόταν τα επίδικα ακίνητα γ) κατά το διάστημα, που αυτή, τελούσε υπό δικαστική επιτροπεία (από 17.5.1968) και μέχρι το θάνατό της (16.12.1992), τα επίδικα ακίνητά της εξαιρούνταν από την έκτακτη χρησικότητα (άρθρο 1055 παρ. 2 ΑΚ) και δ) δεν συμπληρώνεται η εικοσαιτής παραγραφή, έτσι κι αλλιώς, ακόμη και αν στην επικαλούμενη, πριν την αναστολή της έκτακτης χρησικότητας, προηγούμενη έκτακτη χρησικότητα του (14 ετών), προστεθεί και ο χρόνος έκτακτης χρησικότητας (1 έτους), μετά τη λήξη της αναστολής από το θάνατό της (16.12.1992) και μέχρι την άσκηση της αγωγής (15.12.1993). Συνεπώς, δεν έσφαλε, η συνεκκαλούμενη προδικαστική απόφαση, η οποία δεν διέταξε αποδείξεις για τέτοια μη νόμιμη ένσταση έκτακτης χρησικότητας. Πρέπει, λοιπόν, να απορριφθεί, ως αβάσιμος, ο αντίθετος πρώτος λόγος της έφεσης και των πρόσθετων λόγων της.

Κατά το άρθρο 1094 ΑΚ, ο κύριος πράγματος, σε περίπτωση καθολικής προσβολής της κυριότητά του σ' αυτό, δικαιούται να απαιτήσει από το νομέα ή τον κάτοχο την αναγνώριση της κυριότητάς του και την απόδοση του πράγματος (διεκδικητική αγωγή). Προς θεμελίωση της διεκδικητικής αγωγής αρκεί ότι ο ενάγων επικαλείται κυριότητα του δικαιοπάροχου του και απόκτηση της κυριότητας από τον ίδιο με νόμιμο τρόπο, όπως η κληρονομική διαδοχή, που απαιτεί απόδοχη της κληρονομίας και μεταγραφή (άρθρα 1193, 1710 επ. ΑΚ). Η κτίση της κυριότητας από τον ενάγοντα, προαποδεικνύεται εάν: α) ο εναγόμενος δεν αμφισβητεί την κυριότητα του δικαιοπάρ-

χου του, ούτε προβάλλει νόμιμη ένσταση δικής του μεταγενέστερης καταλυτικής κυριότητας (ΕφΑθ 541/83 ΕλλΔν 24 1007) και β) ο ενάγων προσκομίσει, με επίκληση, προαποδεικτικά τα επικαλούμενα συμβολαιογραφικά έγγραφα, που αποτελούν τους τίτλους κυριότητας με τα πιστοποιητικά μεταγραφής τους (ΕφΑθ 1457/83 ΕλλΔν 24 1026, ΕφΘεσ 244/94 Αρμ 48 1295, βλ. Παπαστερίου Αρμ 39 93, Μακρίδου Αρμ 48 1296, Παπαδόπουλου, Αγωγές ΕμπρΔ παρ. 102). Επίσης, ο ενάγων, οφείλει να αποδείξει την κατοχή του ακινήτου από τον εναγόμενο, κατά το χρόνο άσκησης της, που αποτελεί στοιχείο της αγωγής, και όχι την αιτία για την οποία ο εναγόμενος κατέχει το πράγμα που αποτελεί ένσταση (ΑΠ 518/90 ΕλλΔν 31 995). Σημειωτέον ότι, το Δικαστήριο δεν διατάσσει αποδείξεις για γεγονότα (ύπαρξη κυριότητας δικαιοπαρόχου, μεταβίβασης αυτής στον ενάγοντα, ταυτότητα ακινήτων, κατοχή από τον εναγόμενο), που αποδεικνύονται προαποδεικτικά (ΑΠ 491/81 ΝοΒ 30 51). Ούτε, για τη διατήρηση της κυριότητας του δικαιοπαρόχου του ενάγοντος μέχρι τη μεταβίβασή της σε αυτόν, διότι αυτή τεκμαίρεται (ΑΠ 694/00 ΕλλΔν 42 72).

Στην προκειμένη περίπτωση, οι ενάγοντες, προαπέδειξαν την επικαλούμενη συγκυριότητά τους στα επίδικα ακίνητα, διότι: α) ο εναγόμενος δεν αμφισβητεί την κυριότητα της κληρονομούμενης δικαιοπαρόχου τους, Ε.Α., η οποία κατά την αγωγή, έγινε κυρία, με νόμιμη αιτία (αδιατίμητη προίκα), καθόσον, με το υπ' αριθμόν 7771/15.2.1940 προικοσύμφωνο συμβόλαιο του συμβολαιογράφου Π. Γ., που μεταγράφηκε, αυτή απέκτησε την ψιλή κυριότητα, και, μετά την αμετάκλητη λύση του γάμου της (έτος 1951) απέκτησε την πλήρη κυριότητα, ούτε αμφισβητεί το θάνατό της και τα κληρονομικά τους μερί-

δια, ως κληρονόμων της εξ αδιαθέτου, ούτε επικαλείται, με σαφή και ορισμένη ένσταση, ότι απέκτησε μεταγενέστερη καταλυτική κυριότητα με έκτακτη χρησικότησία και β) οι ενάγοντες, όπως είχαν νόμιμη υποχρέωση, κατά την πρώτη συζήτηση της αγωγής, στο πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, προσκόμισαν, με επίκληση, νόμιμα, τα έγγραφα, που αποτελούν τους νόμιμους τίτλους τους (προικοσύμφωνο, δικαστική απόφαση λύσης του γάμου, δηλώσεις αποδοχής κληρονομίας, πιστοποιητικά μεταγραφής). Παρόμοια, ο εναγόμενος, ομολόγησε, ότι, κατά το χρόνο άσκησης της αγωγής, κατείχε αποκλειστικά τα επίδικα ακίνητα, που αρκεί, διότι οι ενάγοντες δεν έχουν υποχρέωση να επικαλεστούν και να αποδείξουν την αιτία της κατοχής. Συνεπώς, η εκκαλούμενη απόφαση, δεν έσφαλε, με το να κρίνει ότι υπάρχει προαπόδειξη για τη συγκυριότητα των εναγόντων και την κατοχή των επίδικων ακινήτων από τον εναγόμενο και ορθά δεν διέταξε άλλες αποδείξεις γι' αυτά, αφού δεν ήταν κατά νόμο απαραίτητες, ούτε, επίσης, έσφαλε από το ότι δεν έλαβε υπόψη και δεν διέταξε αποδείξεις για πράγματα (ένσταση αποκλειστικής κυριότητας με έκτακτη χρησικότησία), που δεν προτάθηκαν νόμιμα από τον εκκαλούντα εναγόμενο. Γι' αυτό, θα απορριφθούν, ως αβάσιμοι, ο αντίθετος δεύτερος λόγος της έφεσης και οι σχετικοί πρόσθετοι λόγοι της.

Κατά το άρθρο 1095 ΑΚ ο νομέας μπορεί να αρνηθεί την απόδοση του πράγματος αν έχει έναντι του κυρίου δικαιώμα να νέμεται ή να κατέχει το πράγμα. Η ένσταση, που, κατά τη διάταξη αυτή, ανήκει στον εναγόμενο με διεκδικητική αγωγή, μπορεί να έχει ως έρεισμα εμπράγματο ή ενοχικό δικαιώμα, το οποίο γεννά την εξουσία να κατέχει ή νέμεται το πράγμα ο ενιστάμενος και αντίστοιχα την

υποχρέωση όπως ανεχθεί αυτή ο ενάγων κύριος. Απαιτεί, δηλαδή, οικειοθελή μεταβίβαση της από τον κύριο σε αυτόν, κατά την έννοια του άρθρου 976 ΑΚ με συμφωνία, έστω και προφορική (ΑΠ 809/89 ΝοΒ 38 1434). Πρόκειται για αναβλητική ένσταση (ΑΠ 65/91 ΕλλΔν 32 785), που οδηγεί σε απόρριψη του καταψηφιστικού αιτήματος της διεκδικητικής αγωγής (ΕφΑθ 5388/92 ΕλλΔν 36 643, ΕφΑθ 873/98 ΝοΒ 46 1089), δηλαδή αποστερεί από τον κύριο την "εξουσία διώξεως", που ενυπάρχει στην κυριότητα, σε αντίθεση προς την ένσταση νομίς, προς κτίση κυριότητας που είναι ανατρεπτική ένσταση (βλ. Δωρή ΝοΒ 38 1434).

Στην προκειμένη περίπτωση, ο εναγόμενος, με την έφεσή του, επαναφέρει, παραδεκτώς, την ένσταση, που είχε προβάλει στο πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, με την οποία αρνήθηκε την απόδοση των επιδικων ακινήτων, επικαλούμενος δικαίωμα νομίς και κατοχής σε αυτά. Προς θεμελίωση της ένστασής του, επικαλείται ότι, το έτος 1951, η τεχνική εταιρία "Κ." προέβη στην εκχέρσωση της δασώδους έκτασης όλης της περιοχής και την αποτύπωση της περιοχής στο διανεμητήριο συμβόλαιο, με αμοιβή της το δικαίωμα καλλιέργειας για τέσσερα καλλιεργητικά έτη, μέχρι και το έτος 1954 (μίσθωση έργου) και ότι, το έτος 1954, η εταιρία αυτή παρέδωσε σε αυτόν τα επίδικα ακίνητα, που έκτοτε νέμεται και κατέχει (καλλιεργεί), χωρίς, όμως, να επικαλείται καθόλου, αν η εταιρία ενεργούσε ως αντιπρόσωπος της δικαιοπαρόχου τους ή αν είχε τέτοιο δικαίωμα από τη σύμβαση μίσθωσης έργου ή αν προέβη σε εκχώρηση των δικαιωμάτων της σε αυτόν και με ποίον τρόπο, ώστε, η μεταβίβαση της νομίς και κατοχής της, να μπορεί, κατά νόμο, να αντιταχθεί σε αυτή και κατ' επέκταση στους ενάγοντες καθολικούς διαδόχους της, ε-

νόψει και του ότι, ο ίδιος, περαιτέρω, αντιφατικά, ισχυρίζεται, άλλοτε ότι η εταιρία αυτή "παρέδωσε τις εκτάσεις στους δικαιούχους ανάλογα με τους τίτλους ιδιοκτησίας τους" και άλλοτε ότι, το έτος 1954, κατέλαβε αυτογνωμόνως τη νομί και κατοχή τους. Συνεπώς, η εκκαλούμενη απόφαση, ορθά, κατ' αποτέλεσμα, απέρριψε την ένσταση αυτή, έστω και με άλλη αιτιολογία, που αντικαθιστά το Δικαστήριο στην ορθή (άρθρο 534 ΚΠολΔ), αθάσιμοι δε ο αντίθετος τρίτος λόγος της έφεσης και οι πρόσθετοι λόγοι της.

Η διεκδικητική αγωγή, ως αξίωση, που απορρέει από το απόλυτο δικαίωμα της κυριότητας (ΑΠ 817/94 ΕλλΔν 38 559), υπόκειται στη γενική εικοσαετή παραγραφή του άρθρου 249 ΑΚ (ΑΠ 324/82 ΝοΒ 30 1454). Η παραγραφή τρέχει και σε βάρος ανίκανων προσώπων, κατά τη ροτή διάταξη του άρθρου 258 ΑΚ, όπως είχε πριν την τροποποίηση της με τη διάταξη του άρθρου 17 v. 2447/96, αρχίζει, γενικώς, αφότου δημιουργήθηκε πραγματική κατάσταση αντίθετη στο δικαίωμα κυριότητας (ΑΠ 1078/93 ΕλλΔν 35 360, ΑΠ 1833/99 ΕλλΔν 41 1023), χωρίς να ερευνάται τι είδους νομί ή κατοχή ασκεί αυτός, που ενήρυπε την προσβολή και αν αυτή η νομί ή κατοχή μπορεί να οδηγήσει σε κτήση της κυριότητας με χρησικησία (ΕφΑθ 10611/98 ΕλλΔν 40 1105, βλ. Αλεξόπουλο Αρμ 46 1093), αλλά δε συμπληρώνεται πριν περάσουν έξι μήνες από τότε που έγιναν απεριορίστως ικανοί ή απέκτησαν επίτροπο ή αντιλίπτορα (ΕφΑθ 9555/88 ΕλλΔν 35 128). Η ένσταση παραγραφής της αξίωσης του ενάγοντος προς απόδοση του ακινήτου, έχει χαρακτήρα γνήσιας ένστασης, η οποία δεν στηρίζεται σε αυτοτελές δικαίωμα (στην επιγενόμενη κυριότητα του εναγομένου) αλλά σε απλό πραγματικό γεγονός, δηλα-

δή στη συμπλήρωση του χρόνου παραγραφής της αξίωσης του ενάγοντος προς απόδοση του επίδικου ακινήτου (βλ. Μπέν Δ 23 695).

Στην προκειμένη περίπτωση, από τις καταθέσεις των μαρτύρων αποδειχθήκαν τα εξής: Η δικαιοπάροχος των εναγόντων, Ε.Α., που όπως ειπώθηκε, ήταν κυρία των επιδίκων ακινήτων, έπασχε από σχιζοφρενική ψύχωση και εμφάνιζε τραγική - άθλια - εικόνα ασθενή, τη βρήκαν δεμένη με αλυσίδα από το δεξί της πόδι, ο Εισαγγελέας Λάρισας Π. Χ. και οι αστυνομικοί κατά την επίσκεψη τους στην οικία της, που έγινε την 14.11.1962 (βλ. δημοσίευμα της ημερήσιας εφημερίδας "Ε." Λάρισας, της ...1962, που τόνιζε με ιδιαίτερη έμφαση ότι, στην κατάσταση αυτή, ήταν επί 20 χρόνια). Το έτος 1962 εισήχθη στο Θεραπευτήριο Ψυχικών Παθήσεων Α., ως επικίνδυνη στη δημόσια τάξη, κατόπιν της υπ' αριθμό .../20.1.1962 απόφασης της Νομαρχίας Λάρισας, από το έτος 1971 νοσηλεύτηκε στο Ψυχιατρικό Νοσοκομείο Λ. και από το έτος 1982 και έως το θάνατό της (16.12.1992) νοσηλεύτηκε στη Νευρολογική Ψυχιατρική Κλινική Θ. στη Λ. Από το έτος 1954, τα επίδικα ακίνητα τα καλλιεργούντες (όχι συστηματικά) η μπέρα του εναγομένου Μ.Τ., βοηθούμενη από αυτόν, για λογαριασμό, όμως, της αδελφής της Ε.Α. (δικαιοπαρόχου των εναγόντων), διότι διέμεινε μαζί της και για να αντιμετωπίζονται οι δαπάνες νοσηλείας και διατροφής της ίδιας, καθώς και οι δαπάνες διαβίωσης και σπουδών του γιου της (Ε.Α.). Ο εναγόμενος, δεν νεμήθηκε, ούτε κατείχε αυτά, για δικό του λογαριασμό και μάλιστα από το έτος 1954, που ήταν μόλις 20 ετών, ούτε γενικώς, δημιούργησε κατάσταση αντίθετη στο δικαίωμα κυριότητας της δικαιοπαρόχου των εναγόντων, για την παραγραφή του δικαιώμα-

τός της, ούτε πριν τεθεί υπό δικαστική επιτροπεία, ούτε κατά το διάστημα, που τελούσε υπό επιτροπεία και μέχρι το θάνατό της, που, κατά νόμο η παραγραφή τρέχει και κατά τέτοιων ανίκανων προσώπων. Σημειωτέον ότι, όλοι οι συγγενείς, γνώριζαν ότι η δικαιοπάροχος των εναγόντων, Ε.Α. εξακολούθουσε να είναι κυρία, νομέας και κάτοχος των επίδικων ακινήτων, γι' αυτό ακριβώς, κινήθηκε η διαδικασία να τεθεί υπό δικαστική απαγόρευση για τη διαχείριση της ακίνητης περιουσίας της και διορίστηκε επίτροπος ο Π.Α. Μάλιστα ο εναγόμενος και η μπέρα του Μ., χώρα Χ.Τ., άσκησαν τριτανακοπή, με ημερομηνία 12.11.1968, κατά της υπ' αριθμό 560/68 απόφασης του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Λάρισας, που διόρισε επίτροπο τον αδελφό της Π.Α. με αίτημα να αντικατασταθεί ο επίτροπος Π.Α. και αντί γι' αυτόν να διοριστεί επίτροπος, ο εναγόμενος, ως πιο κατάλληλος, για τη διαχείριση της περιουσίας της, για την οποία διαχείριση φιλονικούσαν μεταξύ τους οι συγγενείς της. Δεν είναι αλήθεια ότι ο επίτροπος Π.Α. συμφώνησε μαζί του "να κρατήσει οριστικά για λογαριασμό του τα αγροτεμάχια της Ε.Α", ούτε μεταβίβασε σε αυτόν τη νομή των επίδικων ακινήτων, ούτε ότι παραιτήθηκε από τα δικαιώματά της, με προφορική σύμβαση. Παρεκτός και του ότι, δεν θα ήταν έγκυρη μια τέτοια εκποίηση της ακίνητης περιουσίας της, χωρίς άδεια του Δικαστηρίου, μετά από προηγούμενη γνωμοδότηση του συγγενικού συμβουλίου (άρθρα 1646, 1693 ΑΚ). Με τα δεδομένα αυτά, πρέπει να απορριφτεί η ένσταση παραγραφής, ως αβάσιμη, απορριπτέος δε ο αντίθετος τέταρτος λόγος της έφεσης και οι σχετικοί πρόσθετοι λόγοι της.

Κατά τη διάταξη του άρθρου 281 ΑΚ "Η άσκηση του δικαιώματος απαγορεύεται αν υπερβαίνει προφανώς τα όρια που

επιβάλλουν η καλή πίστη ή τα χροστά ήθη ή ο κοινωνικός ή οικονομικός σκοπός του δικαιώματος". Κατάχρηση δικαιώματος κατά την έννοια του άρθρου 281 ΑΚ, υπάρχει όταν η συμπεριφορά του δικαιούχου, που προπηγήθηκε ή η πραγματική κατάσταση που διαμορφώθηκε κατά το χρονικό διάστημα το οποίο μεσολάβησε ή οι περιστάσεις που μεσολάβησαν, χωρίς κατά νόμο να εμποδίζουν τη γέννηση ή να επάγονται την απόδεση του δικαιώματος, καθιστούν μη ανεκτή τη μεταγενέστερη άσκησή του, κατά τις περί δικαιού και ιθικής αντιλήψεις του μέσου κοινωνικού ανθρώπου (ΑΠ 1173/97 ΕλλΔν 40 592). Η άσκηση του δικαιώματος κυριόττης ακινήτου με διεκδικητική αγωγή είναι καταχρηστική όταν δημιουργεί αφόρητες συνέπειες για τον εναγόμενο (ΑΠ 921/96 ΕλλΔν 38 1041, βλ. Μπουραντά Αρμ 54 875) και όχι όταν ο τελευταίος ενήργησε απλές καλλιεργυπτικές δαπάνες για την εκμετάλλευσή του (ΑΠ 1522/80 ΝοΒ 29 1051). Οπωσδήποτε, η ένσταση αυτή, επειδή προϋποθέτει ύπαρξη δικαιώματος ενάγοντα (ΑΠ 1044/97 ΕλλΔν 40 592), δεν μπορεί να περιλαμβάνει και το χρόνο, που ο ενάγων δεν είχε κανένα δικαίωμα στο επίδικο ακίνητο, αφού δεν μπορεί να γίνει λόγος για αδράνεια άσκησης δικαιώματος, που, όμως, δεν είχε (ΟλΑΠ 8/91 ΝοΒ 39 1086).

Περαιτέρω, επειδή στοιχεία της ιστορικής βάσης της ένστασης καταχρηστικής άσκησης του επίδικου δικαιώματος είναι τα επικαλούμενα πραγματικά γεγονότα, που θεμελιώνουν την ένσταση και εξειδικεύουν μια από τις αόριστες νομικές έννοιες, που διασευκτικώς συγκροτούν τις προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 281 ΑΚ (βλ. Μπέν Δ 33 651), το Δικαστήριο δεν μπορεί να λάβει υπόψη του άλλα περιστατικά, εκτός από αυτά, που προτάθηκαν, αλλιώς λαμβάνει υπόψη του πράγ-

ματα, που δεν προτάθηκαν (ΑΠ 653/00 ΝοΒ 49 1150).

Στην προκειμένη περίπτωση, από την επανεκτίμηση των αποδεικτικών μέσων ... αποδείχθηκαν τα εξής: Ο εναγόμενος, όπως ειπώθηκε, δεν νεμήθηκε τα επίδικα ακίνητα, ούτε κατείχε αυτά για δικό του λογαριασμό. Απλώς, βοηθούσε τη μπτέρα του στην καλλιέργεια και την εκμετάλλευση τους, που, αυτή, από το έτος 1954, ενεργούσε για λογαριασμό και ως αντιπρόσωπος της δικαιοπαρόχου των εναγόντων, πριν τεθεί υπό δικαστική απαγόρευση και επιτροπεία, με τις υπ' αριθμούς 598/27.5.1967 και 560/17.5.1968 οριστικές αποφάσεις του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Λάρισας, αντίστοιχα. Έκτοτε, τη διαχείριση της περιουσίας της, ανέλαβε ο επίτροπος Π.Α. Η δικαιοπάροχος των εναγόντων, Ε.Α. δεν δημιούργησε σε αυτόν, με τη συμπεριφορά της, την εύλογη πεποίθηση ότι δεν θα ασκήσει το δικαίωμά της. Λόγω της στέρησης του λογικού της, είχε αδυναμία λογικής στάθμισης και εκτίμησης των συμφερόντων της, δεν επικοινωνούσε με το περιβάλλον, ούτε, γενικά, μπορούσε να επιμεληθεί τη διαχείριση της περιουσίας της, γι' αυτό, άλλωστε, τέθηκε υπό δικαστική απαγόρευση. Ο επίτροπος Π.Α. δεν μπορούσε να προβεί σε διάθεση της περιουσίας της υπό απαγόρευση, χωρίς τις διατυπώσεις του νόμου, ούτε, άλλωστε, με τη συμπεριφορά του δημιούργησε στον εναγόμενο την εύλογη πεποίθηση ότι δεν θα ασκήσει τα δικαιώματά της. Οι δε ενάγοντες δεν είχαν κανένα δικαίωμα στα επίδικα ακίνητα, μέχρι το θάνατο της δικαιοπαρόχου του, η οποία τελούσε υπό δικαστική επιτροπεία, γι' αυτό δεν μπορεί να γίνει λόγος για καταχρηστική άσκηση του δικαιώματος κυριόττης, κατά το χρόνο, που δεν είχαν κανένα δικαίωμα (εκ των υστέρων, μετά το θάνατό της, απέκτησαν αυτά, ως κλη-

ρονόμοι), ούτε είχαν εξουσία διαχείρισης στα επίδικα ακίνητα. Ανεξάρτητα από αυτά, οι ενάγοντες δεν έδειξαν αδράνεια, από το χρόνο που έγιναν συγκύριοι, ούτε, με τη συμπεριφορά τους, δημιούργησαν στον εναγόμενο την εύλογη πεποίθηση ότι δεν θα ασκήσουν το δικαιωμά τους.

Αντίθετα, μάλιστα, αμέσως, μετά την επαγγελματική της κληρονομίας (θάνατος δικαιοπαρόχου), προέβησαν σε άσκηση των δικαιωμάτων τους (αποδοχή κληρονομίας, μεταγραφή, άσκηση διεκδικητικής αγωγής). Ακόμη, εκτός από αυτά, ο εναγόμενος, δεν έχει προβεί ο ίδιος σε αξιόλογες δαπάνες για την αξιοποίηση των επίδικων ακινήτων, παρά μόνο υποβλήθηκε στις συνήθεις καλλιεργητικές δαπάνες εκμεταλλευόμενος τα ακίνητα με τη μπτέρα του και εσοδεύοντας αυτά. Άλλωστε, ούτε ο ίδιος διευκρινίζει στην ένστασή του, ποίες συγκεκριμένα, είναι αυτές οι δαπάνες, παρά μόνο αναφέρει για "μεγάλες δαπάνες βελτίωσής τους". Το δε Δικαστήριο δεν μπορεί να λάβει υπόψει περιστατικά, περί των οποίων κατέθεσαν μάρτυρες του, αλλά δεν προτάθηκαν από τον εναγόμενο, ούτε τάχθηκε απόδειξη. Με τα δεδομένα αυτά, δεν έσφαλε το πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, που απέρριψε την ένσταση αυτή, ως αβάσιμη. Συνεπώς, πρέπει να απορριφθούν, ως αβάσιμοι, ο πέμπτος λόγος της έφεσης και οι συναφείς πρόσθετοι λόγοι της.

178/2003

Πρόεδρος: Δέσποινα Κολίκα

Εισηγήτρια: Σοφία Καραχάλιου

Δικηγόροι: Νικ. Μίστρας, Ευαγγελία Νεύρα

Σε καταδολιευτική διάρρηξη υπόκειται και η γονική παροχή των γονέων προς τα τέκνα, η οποία καθιερώνεται ως εκδίλωση ηθικού καθήκοντος και όχι ως νομική υποχρέωση, επόμενη των ενοχικών υπο-

χρεώσεων του γονέα.

Ενάγων είναι ο έχων κατά το χρόνο της απαλλοτρίωσης αξίωση γεγενημένη και ληξιπρόθεσμη κατά την πρώτη στο ακροατήριο συζήτηση, χωρίς να απαιτείται δικαστική θεβαίωση ή εξοπλισμός με εκτελεστό τίτλο.

Εάν η απαίτηση του δανειστή προέρχεται από επιταγή που έχει υποκύψει στην εξάμηνη παραγραφή, υφίσταται η αξίωση εκ της επιταγής, κατά μετατροπή της, ως ομολόγου, εφ' όσον από το σώμα της επιταγής αποδεικνύεται η εμπορική ιδιότητα του εκδότη, βάσει της οποίας μπορεί να εκδοθεί δ/γ/ν πληρωμής.

Βάρος απόδειξης. Το τεκμήριο γνώσης του τρίτου του 941 ΑΚ δεν ισχύει αν η αγωγή ασκήθηκε μετά πάροδο έτους από την απαλλοτρίωση. Δεν απαιτείται γνώση του τρίτου σε χαριστικές συμβάσεις.

Επί καταδολιευτικής γονικής παροχής πρέπει να ταχθεί σε βάρος του ενάγοντος απόδειξη ως προς το στοιχείο της γνώσης των τέκνων (και επί ανηλίκων, των εκπροσωπούντων αυτούς γονέων), αν δε γίνεται επίκληση ότι η γονική παροχή υπερβαίνει το μέτρο και επομένως αποτελεί δωρεά.

Η καταδολιευτική αγωγή, ως ενοχική, δεν εγγράφεται στα βιβλία διεκδικήσεων, ενώ, ως διαπλαστική, δε κρειάζεται δικαστικό ένσημο.

Επειδή, από τον συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 939, 941, 942 και 943 ΑΚ, συνάγεται ότι δί αυτών χορηγείται εις τους δανειστές ένδικο βοήθημα προς διάρρηξη των επιβλαβών δί αυτούς απαλλοτριωτικών πράξεων του οφειλέτου των, εφ' όσον η υπολειπομένη περιουσία τούτου δεν επαρκεί διά την ικανοποίηση της κατ' αυτού απαιτήσεώς των. Διά την διάρρηξη της απαλλοτριωτικής πράξεως απαιτείται αυτή να έγινε με πρόθεση βλά-

βης του δανειστού, η οποία περιλαμβάνει την γνώση ότι η απαλλοτρίωση οδηγεί εις τέτοια μείωση του ενεργητικού της περιουσίας του οφειλέτου, ώστε να ματαιώνεται η ικανοποίηση της απαιτήσεως του δανειστού, ενώ ο τρίτος προς τον οποίον εγένετο η απαλλοτρίωση απαιτείται να είναι συμμέτοχος της προθέσεως της βλάβης του οφειλέτου, ήτοι να τελεί εις γνώση αυτής. Τέτοια γνώση δεν απαιτείται προκειμένης απαλλοτριώσεως από χαριστική αιγίδα. Προκειμένης δε απαλλοτριώσεως εξ επαχθούς αιγίδας, η γνώση αυτή τεκμαιρέται εάν ο τρίτος, προς τον οποίον η απαλλοτρίωση, είναι σύνυγος ή συγγενής του απαλλοτριώσαντος κατ' ευθείαν γραμμή, ή συγγενής εκ πλαγίου εξ αίματος μέχρι και του τρίτου βαθμού, εξ αγχιστείας δε μέχρι του δευτέρου. Το τεκμήριο, όμως, αυτό, το οποίο ισχύει δί' ένα έτος από της απαλλοτριώσεως μέχρι της ασκήσεως (επιδόσεως) της αγωγής είναι μακριό και δύναται να ανατραπεί κατόπιν σχετικού ισχυρισμού του ανωτέρω τρίτου, συνύγου ή συγγενούς του απαλλοτριώσαντος. (βλ. και Γεωργιάδου - Σταθόπουλου "Αστικός Κώδιξ - Κατ' άρθρο Ερμηνεία", υπ' άρθρ. 942 παρ. I - III).

Εξάλλου, ως δανειστής δικαιούμενος εις έγερση αγωγής διαρρίξεως νοείται εκείνος που έχει αξιώση γεγενημένη κατά τον χρόνο της απαλλοτριώσεως, η οποία αρκεί να είναι ληξιπρόθεσμος κατά την πρώτη επ' ακροατηρίου συζήτηση της περί διαρρίξεως αγωγής, χωρίς να απαιτείται να έχει βεβαιωθεί αυτή δικαστικώς ή να είναι εξοπλισμένη με τίτλο εκτελεστό (ΟΔ.ΑΠ 709/1974 ΝΟΒ 23,300). Ως απαλλοτρίωση δε κατά την έννοια της, ως άνω, διατάξεως του άρθρου 939 Α.Κ, νοείται κάθε διάθεση ή εκποίηση διά δικαιοπραξίας ή άλλης ενεργείας δικαιώματος περιουσιακής φύσεως του οφειλέτου, περιλαμβανομένων τόσον των επαχθών ό-

σον και των χαριστικών καθώς και κάθε παροχής εξ ηθικού καθήκοντος. (βλ. Γεωργιάδου - Σταθόπουλου, όπου ανωτ. υπ' αρ. 939 παρ. 15). Τέτοια απαλλοτρίωση, υποκειμένη εις διάρρηξη, αποτελεί και η παροχή των γονέων προς τα τέκνα των, κατ' άρθρ. 1509 Α.Κ, η οποία καθιερώνεται ως εκδήλωση ηθικού καθήκοντος και όχι ως νομική υποχρέωση των γονέων προς τα τέκνα των. Γονική δε παροχή, η οποία έγινε κατά τα ανωτέρω έπειται των ενοχικών υποχρεώσεων του παρασχόντος γονέως και υπόκειται εις διάρρηξη, κατ' εφαρμογήν των διατάξεων του άρθρου 939, οι οποίες αποσκοπούν εις την αποκατάσταση της διά της ενεργείας του γονέως διαταρασσομένης εννόμου τάξεως, ήτοι την επάνοδον εις εκείνον της απαλλοτριωθείσης, καταδολιευτικώς, περιουσίας και την παροχή της δυνατότητος εις τους δανειστές να ικανοποιήσουν τις κατ' αυτού απαιτήσεις των. Τούτο δε διότι το γεγονός ότι η διάθεση γίνεται προς εκπλήρωση σχετικής ηθικής υποχρεώσεως του γονέως προς το τέκνο δεν δύναται να δικαιολογήσει ούτε την βλάβη των δανειστών, ούτε την προτίμηση εκπληρώσεως από τον οφειλέτη των ηθικών του υποχρεώσεων έναντι των νομικών (ΑΠ 818/1998 Ελ. Δικ/ν 40 (1999), 323, Εφ. Πειρ. 433/1994 Ελ. Δικ/ν 36 (1995), 687).

Τελος, το αναφερόμενο εις την διάταξη του άρθρου 1509 Α.Κ μέτρο, που επιβάλλεται εκάστοτε από τις περιστάσεις, πέραν του οποίου οι αναφερόμενες εις την διάταξη αυτή παροχές των γονέων προς τα τέκνα αποτελούν δωρεές, έχει αξία μόνο διά την εφαρμογή της διατάξεως του άρθρου 942 Α.Κ, κατά το οποίο δεν απαιτείται η γνώση του τρίτου ότι ο οφειλέτης απαλλοτριώνει προς βλάβη των δανειστών του, ενώ αντιθέτως ως προς τις παροχές που είναι κατώτερες του μέτρου και δεν αποτελούν δωρεές απαιτείται η γνώση, η οποία

τεκμαίρεται, συμφώνως προς την διάταξη του άρθρου 941 παρ. 2 ΑΚ. (Εφ.Αθ. 9096/1999 Ελ. Δικ/vn 41 (2000), 1413, Εφ.Αθ. 1267/1988 Αρχ.Νομ. 41, 421).

Εις την παρούσα περίπτωση, διά της κρινομένης αγωγής, ιστορείται ότι ο α' εναγόμενος, είναι οφειλέτης ληξιπρόθεσμου απαιτήσεως της εναγούσης, ποσού 2.886.000 δραχμών, η οποία προέρχεται από την αναφερομένη εις αυτή επιταγή, εκδόσεως του ίδιου, εις διαταγή της Α.Ε "Π. Α.Ε", την 15-6-1998, της οποίας νόμιμος κομίστρια κατέστη η ενάγουσα και η οποία δεν πληρώθηκε, ότε ενεφανίσθη προς πληρωμή, την 17-6-1998, ελλείψει διαθεσίμων κεφαλαίων, ενώ επί τη βάσει αυτής εξεδόθη η υπ' αριθμ. 247/1999 διαταγή πληρωμής του Δικαστού του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ναυπλίου. Όμως, αυτός, διά του υπ' αριθμ. .../17-2-1999 συμβολαίου δωρεάς και του υπ' αριθμ. .../17-2-1999 συμβολαίου γονικής παροχής της Συμβ/φου Α. Μ., που μετεγγράφησαν εις τα οικεία Βιβλία Μεταγραφών του Υποθηκοφυλακείου Καρδίσας, μετεβίθασε εις τον δεύτερο εναγόμενο, αδελφό του (Ε. Σ.) και την ανήλικο θυγατέρα του Κ. Σ. (που εκπροσωπείται εν προκειμένω από τον ίδιον και την σύζυγο αυτού Γ. Σ.), αντιστοίχως, τα αναφερόμενα εις την αγωγή ακίντα του ίδιου, προς βλάβη της εναγούσης και ειδικότερον προς τον σκοπόν όπως ματαιώσει την ικανοποίηση της ανωτέρω απαιτήσεως αυτής. Ο δεύτερος και η τρίτη των εναγομένων (διά των νομίμως εκπροσώπων της) ετέλουν εν γνώσει του, ως άνω, σκοπού του πρώτου εναγομένου, του οποίου η υπολειπομένη περιουσία δεν αρκεί προς ικανοποίηση της απαιτήσεως της εναγούσης. Επί τη βάσει τούτων, διώκεται η διάρρηξ των μεταξύ των εναγομένων, ως άνω, καταδολιευτικών δικαιοπραξιών. Υπό τα εκτιθέμενα πραγματικά περιστατι-

κά, αληθή υποτιθέμενα, η κρινομένη αγωγή είναι νόμιμος, ερειδομένη επί των προδιαλογραφίσων διατάξεων των άρθρων 939, 941,942, 943 Α.Κ. Επομένως, πρέπει να ερευνηθεί, περαιτέρω, ως προς την ουσιαστική βασιμότητά της, εφ' όσον, διά το παραδεκτό αυτής, ως ενοχικής, δεν απαιτείται η εγγραφή της εις τα οικεία Βιβλία διεκδικήσεων (Εφ. Αθ. 8930/1979, ΝοΒ 28, 1507), ενώ, διά το παραδεκτό της συντήσεως της, ως διαπλαστικής, δεν απαιτείται η καταβολή δικαστικού ενόμου.

Επειδή, από το προσκομιζόμενο και επικαλούμενο υπ' αριθμ. .../17-2-1999 συμβόλαιο δωρεάς εν zωή οριζοντίου ιδιοκτησίας της Συμβ/φου Α. Μ. και το υπ' αριθμ. .../17-2-1999 συμβόλαιο γονικής παροχής της αυτής Συμβ/φου, που μετεγγράφησαν εις τόμον ... και αριθμ. ...και ...των Βιβλίων Μεταγραφών του Υποθηκοφυλακείου Κ., αντιστοίχως, αποδεικνύεται η επικαλούμενη διά της αγωγής απαλλοτρίωση της ακινήτου περιουσίας του πρώτου εναγομένου εις τους δεύτερο και τρίτη εναγομένους, αντιστοίχως, ενώ διά της ενδίκου εφέσεως των οι εναγόμενοι συνομολογούν την μεταξύ τούτων συγγενική σχέσην. Όσον αφορά εις την απαίτηση της εναγούσης κατά του πρώτου των εναγομένων, οι ίδιοι ισχυρίζονται ότι η απαίτηση αυτή, ποσού 2.886.000 δραχμών, ως ερειδομένη επί της υπ' αριθμ. ...39-6 επιταγής, εκδόσεως του πρώτου εναγομένου, την 15-6-1998, εις διαταγή της Α.Ε, υπό την επωνυμία "Π. Α.Ε", της οποίας κομίστρια εξ οπισθογραφήσεως κατέστη η ενάγουσα, ήτο ανύπαρκτος κατά τον χρόνο της απαλλοτριώσεως (17-2-1999), εφ' όσον η εκ της, ως άνω, επιταγής αξίωση της εναγούσης είχε υποκύψει εις παραγραφήν.

Ο ισχυρισμός, όμως, αυτός των εναγομένων πρέπει να απορριφθή, ως ερει-

δόμενος επί εσφαλμένης προϋποθέσεως. Και τούτο διότι, κατά τον χρόνον της, ως άνω, απαλλοτριώσεως, ναι μεν η εκ της προαναφερομένης επιταγής αξίωση της εναγούσης είχε υποκύψει εις την προβλεπομένη, από την διάταξη του άρθρου 52 του Ν.5960/1933, εξάμπον παραγραφή, υφίστατο, όμως, η αξίωση αυτής εκ της επιταγής, κατά μετατροπή αυτής, ως ομολόγου, συμφώνως προς την διάταξη του άρθρου 76 του Ν.Δ της 17-3/13-8-1923 "Περί ειδικών Διατάξεων επί Ανωνύμων Εταιρειών", εφ' όσον από το σώμα της επιδίκου επιταγής αποδεικνύεται η εμπορική ιδιότης του εκδότου -α' εναγομένου (διατηρούντος εις Κ. επιχείρηση Καφέ-εστιατορίου) και η εμπορική ιδιότης της λίπτριας, ως Ανωνύμου Εταιρείας (βλ. και Εφ. Θεσ. 861/2000 Αρμ. 54, 1501). Επί τη βάσει δε της επιταγής αυτής, ως ομολόγου, που μεταβιβάζεται δί' οπισθογραφήσεως (άρθρ. 77 του ανωτέρω Ν.Δ), εξεδόθη η επικαλούμενη και προσκομιζομένη υπ' αριθμ. 247/1999 διαταγή πληρωμής του Δικαστού του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ναυπλίου, η οποία επεδόθη εις τον α' εναγόμενο την 10-6-1999 (βλ. υπ' αριθμ. .../10-6-1999 έκθεση επιδόσεως του Δικαστικού Επιμελητού Θ. Κ.) και κατ' αυτής δεν ποσκήθη ανακοπή.

Επί τη βάσει τούτων και ο ισχυρισμός των εναγομένων, ότι η ανωτέρω επιταγή αποτελεί επιταγή ευκολίας και ουδεμία υποχρέωση του α' εναγομένου ενσωματώνει, γεγονός το οποίο εγνώριζε, κατά την κτήση της, η ενάγουσα και ενήργυσε δολίως προς βλάβη τούτου, δεν ασκεί έννομον επιρροή και πρέπει να απορριφθή, εν όψει της εκδόσεως της, ως άνω, διαταγής πληρωμής, η οποία εξακολουθεί να υφίσταται. Επομένως, κατά τον χρόνο της απαλλοτριώσεως ήτο γεγενημένη και ληξιπρόθεσμος η απαίτηση της εναγούσης κατά του α' εναγομένου, η οποία και απο-

δεικνύεται από την προαναφερομένη διαταγή πληρωμής.

Κατά τα λοιπά οι εναγόμενοι αμφισβητούν: α) τον σκοπό του α' εναγομένου, όπως διά των, ως άνω, απαλλοτριώσεων προς τους λοιπούς ματαιώσει την ικανοποίηση της απαίτησης της εναγούσης και β) την αφερεγγυότητα του α' εναγομένου, ισχυριζόμενοι ότι κατά τον χρόνο της ασκήσεως της αγωγής, η υπολειπομένη περιουσία αυτού, αποτελούμενη από κινητά πράγματα της ασκουμένης από αυτόν εις Κ.επιχειρήσεως καφέ-εστιατορίου, επαρκεί διά την ικανοποίηση της απαίτησης της εναγούσης. Υπόχρεως προς απόδειξη της τοιαύτης αφερεγγυότητος του α' εναγομένου, ως αποτελούσης στοιχείο της βάσεως της αγωγής, είναι η ενάγουσα (βλ. και Γεωργιάδη-Σταθόπουλο όπου ανωτ. υπ' αρ. 939 αριθμ. 46).

Τέλος, ο πρώτος και η τρίτη των εναγομένων ισχυρίζονται ότι η απαλλοτριωτική πράξη, που αφορά εις την τελευταία (γονική παροχή) και διώκεται η διάρρηξη της, εγένετο από ηθική υποχρέωση του πρώτου, προς οικονομική αποκατάσταση αυτής και δεν υπερβαίνει το μέτρο προς τούτο. Ο ισχυρισμός, όμως, αυτός δεν ασκεί έννομον επιρροή. Και τούτο διότι η κατά το άρθρον 1509 παροχή των γονέων προς τα τέκνα δεν αποτελεί εκδήλωση νομικής υποχρεώσεως αλλά εκδήλωση ηθικού καθήκοντος και ως τοιαύτη έπειται των ενοχικών υποχρεώσεων των γονέων και υπόκειται εις διάρρηξη, συμφώνως προς όσα εκτίθενται εις την μείζονα σκέψη.

Επί τη βάσει τούτων, πρέπει να υποχρεωθεί η ενάγουσα εις απόδειξη των αμφισβητούμενων και μη αποδεικνυομένων πραγματικών περιστατικών, που συνιστούν την βάση της αγωγής, διά παντός νομίμου αποδεικτικού μέσου και μαρτύρων, επιτρεπομένων, εφ' όσον δεν πρό-

κειται περί αποδείξεως συμβάσεως ή άλλης συλλογικής πράξεως (άρθρ. 393 παρ. 1 ΚΠολΔ). Ενώ οι εναγόμενοι δικαιούνται εις απόδειξη των ισχυρισμών των ανταποδεικτικώς. Απόδειξη πρέπει να ταχθεί εις βάρος της εναγούστης και εν σχέσει προς το στοιχείο της γνώσεως της γ' εναγομένης (διά των εκπροσωπούντων αυτήν γονέων της) της προθέσεως του α' εναγομένου όπως, διά της απαλλοτριώσεως, ματαιώσει την ικανοποίηση της απαιτήσεως της εναγούστης, εφ' όσον δεν γίνεται επίκληση ότι η προς αυτήν παροχή υπερβαίνει το μέτρο και επομένως αποτελεί δωρεά (άρθρ. 942 Α.Κ), ενώ δεν ισχύει ως προς αυτή το τεκμήριο του άρθρου 941 Α.Κ, εν όψει του ότι η αγωγή ποσκήθη μετά πάροδον έτους από της γενομένης απαλλοτριώσεως. (απαλλοτρίωση 17-2-1999, κατάθεση αγωγής 5-4-2000). (Ως προς τον δεύτερο, όμως, εναγόμενο δεν απαιτείται το στοιχείο της γνώσεως, εφ' όσον η προς αυτόν παροχή εγένετο από χαριστική αιτία) {...}.

270/2003

Πρόεδρος: Δέσποινα Κολίκα

Εισηγητής: Διανέλλος Διανελλάκης

Δικηγόροι: Λεων. Μπέλτσιος, Λεων.

Τσιάρας

Όταν ο παθών σε εργατικό ατύχημα υπάγεται στην ασφάλιση του ΙΚΑ, ο εργοδότης απαλλάσσεται από κάθε υποχρέωση για αποζημίωσή του, τόσο από το κοινό δίκαιο, όσο και από το ν. 551/1914. Μόνο αν το ατύχημα οφείλεται σε δόλο του εργοδότη ή των υπ αυτού προστιθέντων προσώπων υπάρχει υποχρέωση του εργοδότη για καταβολή στον παθόντα της προβλεπόμενης διαφοράς μεταξύ του ποσού της κατά το κοινό δίκαιο αποζημίωσης και του ολικού ποσού των από το ΙΚΑ χορηγούμενων παροχών. Η απαλλαγή αυτή

καλύπτει και την περίπτωση της ειδικής αμέλειας.

Υπαιτιόπτη του εργοδότη στην επέλευση του ατυχήματος, διότι παρέλειψε να εφοδιάσει με ειδικά γάντια και γυαλιά το προσωπικό που εργαζόταν στην ασθετοκάμινο, για την προστασία του από τις υψηλές θερμοκρασίες, αλλά και αμέλεια του προστιθέντος που παρέλειψε να διακόψει τη λειτουργία της ασθετοκαμίνου και επέτρεψε το άνοιγμα της πόρτας, χωρίς να προβλέψει, όπως σφειλε και μπορούσε, το ενδεχόμενο της εκκείλισης της πυρακτωμένης ασθέστου.

Συνυπαιτιόπτη και του παθόντος, ο οποίος, αν και έμπειρος τεχνίτης, άνοιξε την πόρτα της ασθετοκαμίνου χωρίς να λάθει προηγούμενα κανένα προστατευτικό μέτρο.

Από τις διατάξεις των άρθρων 34 παρ. 2 και 60 παρ. 3 του Α.Ν. 1846/1951 συνδυαζόμενες και με αυτές του άρθρου 16 παρ. 1 και 3 του ν. 551/1914, όπως κωδικοποιήθηκαν με το από 24-7/25-8-1920 Β.δ. συνάγεται ότι όταν ο παθών από ατύχημα που έγινε έπειτα από βίαιο συμβάν, κατά την εκτέλεση της εργασίας του ή εξ αφορμής αυτής υπάγεται στην ασφάλιση του ΙΚΑ, δηλαδή έπαιθε στον τόπο της εργασίας του, που βρίσκεται μέσα σε ασφαλιστική περιοχή του ΙΚΑ, οπότε ο παθών θεωρείται αυτοδικαίως ασφαλισμένος σ' αυτό (ήδη η ασφάλιση του ΙΚΑ επεκτάθηκε σε ολόκληρη τη χώρα με το άρθρο τρίτο του ν. 1305/1982), τότε ο εργοδότης απαλλάσσεται από κάθε υποχρέωση για αποζημίωση του παθόντος αυτού. Δηλαδή απαλλάσσεται τόσο της κατά το κοινό δίκαιο ευθύνης για αποζημίωση, όσο και της προβλεπόμενης από το ν. 551/1914 ειδικής αποζημίωσης και μόνο αν το ατύχημα οφείλεται σε δόλο αυτού ή του προσώπου που προστίθηκε από αυτόν υπο-

χρεούται να καταβάλλει στον παθόντα την από το παραπάνω άρθρο 34 παρ. 2 προβλεπόμενη διαφορά μεταξύ του ποσού της κατά το κοινό δίκαιο αποζημίωσης και του οδικού ποσού των από το ΙΚΑ χορηγούμενων σ' αυτόν παροχών.

Από τις διατάξεις αυτές συνάγεται περαιτέρω ότι η ως άνω απαλλαγή αφορά όχι μόνο την περίπτωση που το ατύχημα προκλήθηκε από ενέργεια ή παράλειψη του προσώπου, το οποίο προστίθηκε από τον εργοδότη. Η απαλλαγή αυτή καλύπτει και την περίπτωση της ειδικής αμέλειας, κατά την οποία το ατύχημα έγινε γιατί δεν τηρήθηκαν οι διατάξεις των ισχύοντων νόμων, διαταγμάτων ή κανονισμών περί των όρων της ασφάλειας (ΑΠ 434/1992 Επ. Εργ. Δικ. 53.279). Επομένως, η αγωγική αίτηση του ενάγοντος παθόντος ασφαλισμένου στο ΙΚΑ για αποζημίωση και χρηματική ικανοποίηση από αδικοπραξία εργατικού ατυχήματος, το οποίο επήλθε από αμέλεια της δεύτερης εναγόμενης ομόρρυθμης εταιρίας και του προστιθέντος από αυτήν προσώπου είναι μη νόμιμη. Κρίνοντας κατά τον ίδιο τρόπο το πρωτοβάθμιο δικαστήριο δεν έσφαλε στην ερμηνεία και εφαρμογή των ανωτέρω διατάξεων, ο δε πρώτος λόγος της έφεσης, που υποστηρίζει τα αντίθετα είναι αβάσιμος.

Από τις ένορκες καταθέσεις των μαρτύρων... αποδεικνύονται τα εξής πραγματικά γεγονότα. Η πρώτη εναγόμενη ομόρρυθμη εταιρία, μέλη της οποίας είναι οι δεύτερος έως και τέταρτος από τους εναγόμενους, ασκεί επιχείρηση εμπορίας ασβέστου, ασβεστοπολτού και συναφών προϊόντων. Η εταιρία αυτή είχε προστίσει τον πέμπτο εναγόμενο, στον οποίο είχε αναθέσει το έργο της παροχής εντολών και οδηγιών στους εργατοτεχνίτες της επιχείρησης για την εκτέλεση της ανατεθειμένης στον καθένα από αυτούς εργασίας.

Μεταξύ των εργατοτεχνιτών της επιχείρησης περιλαμβάνονταν από το 1993 και ο ενάγων, ο οποίος είχε την ειδικότητα του ψήστη και κύριο εργασιακό καθήκον τη λειτουργία και επίβλεψη της ασβεστοκαμίνου, που διατηρούσε η εναγόμενη εταιρία. Στις 28 Απριλίου 1995 και περί ώρα 10:30 κατά τη διάρκεια της εργασίας του ενάγοντος στην ασβεστοκάμινο παρουσιάστηκε εμπλοκή στη λειτουργία της από συσσώρευση πυρακτωμένης ασβέστου. Ο ενάγων ακολουθώντας τις οδηγίες του πέμπτου εναγόμενου παρέμεινε στο χώρο και άνοιξε ένα από τα μικρά παράθυρα της ασβεστοκαμίνου και αναμόχλευσε με μεταλλική ράβδο την πυρακτωμένη ασβέστο, που είχε κολλήσει στα τοιχώματα της ασβεστοκαμίνου. Κατά την εκτέλεση της εργασίας αυτής αποκολλήθηκε αιφνίδια μεγάλη ποσότητα πυρακτωμένης ασβέστου, η οποία έπεσε πάνω στο σώμα του ενάγοντος και προκάλεσε σ' αυτόν σοβαρά εγκαύματα, δηλαδή εγκαύματα μερικού και βαθέως μερικού πάχους, συνολικής έκτασης 36% ΟΕΣ. Προς αποκατάσταση της υγείας του ενάγων διακομίστηκε αμέσως στο Νοσοκομείο Τρικάλων και στη συνέχεια την ίδια μέρα στο Περιφερειακό Γενικό Νοσοκομείο Αθηνών, όπου νοσηλεύτηκε μέχρι της 24-5-1995, όταν εξήλθε σε καλή κατάσταση με τη σύσταση της φαρμακευτικής αγωγής του πλυσίματος και επάλειψης των τραυμάτων με φαρμακευτικά διαλύματα και αλοιφές.

Το ατύχημα που προπεριγράφηκε επήλθε από υπαιτιότητα των οργάνων της πρώτης εναγόμενης, η οποία παρέλειψε να εφοδιάσει με ειδικά γάντια, εμπροσθέλλεις και γυαλιά το προσωπικό, που εργαζόταν στην ασβεστοκάμινο, για την προστασία του από τις υψηλές θερμοκρασίες, αλλά και από αμέλεια του προστιθέντος από αυτήν πέμπτου εναγόμενου, ο οποίος παρέλειψε να διακόψει την λει-

τουργία της ασθετοκαμίνου για να ξεκολλήσει το περιεχόμενο της πυρακτωμένης ασθέστου και επέτρεψε το άνοιγμα της πόρτας, χωρίς να προβλέψει, όπως οφειλε και μπορούσε, με την καταβολή της επιμέλειας και προσοχής του μέσου συνετού και ευσυνείδητου επόπτη, το ενδεχόμενο της εκκειλίσης της πυρακτωμένης ασθέστου και τον τραυματισμό του εργαζόμενου στην ασθετοκάμινο ενάγοντος. Στον τραυματισμό του ενάγοντος συνέδραμε και ίδιον αυτού πταίσμα και ειδικότερα αμέλειά του, που προσδιορίζεται στο ότι, αν και έμπειρος τεχνίτης, άνοιξε την πόρτα της ασθετοκαμίνου χωρίς να λάβει προηγούμενως κανένα προστατευτικό μέτρο για την περίπτωση της εξόδου πυρακτωμένης ασθέστου και δεν κατέβαλε την απαιτούμενη προσοχή για να αναμοχλεύσει βαθμιαία την πυρακτωμένη ασθέστο, ώστε αυτή να μην αποκολληθεί απότομα και εκκειλίσει από την ανοικτή πόρτα της ασθετοκαμίνου. Η αμέλεια αυτή του ενάγοντος είναι μικρότερη εκείνης των οργάνων και του προστιθέντος από την εναγόμενη και γι' αυτό το ποσοστό της υπαιτιότητας αυτού πρέπει να προσδιοριστεί στο 30%, εκείνων δε στο 70%.

Ο ενάγων κατά το χρόνο του ατυχήματος ήταν ηλικίας 52 ετών, έγαμος και πατέρας δύο τέκνων. Από το ατύχημα, που προπεριγράφηκε, ο ενάγων δοκίμασε έντονο ψυχικό πόνο και ταλαιπωρία. Για την ηθική του αυτή βλάβη δικαιούται εύλογη χρηματική ικανοποίηση προς ανακούφιση και παρηγορία. Το ποσό της χρηματικής ικανοποίησης λαμβανομένων υπόψη των συνθηκών τέλεσης της αδικοπραξίας, του είδους και της έκτασης της βλάβης, του πταίσματος των διαδίκων, που προαναφέρθηκε και της κοινωνικής και οικονομικής κατάστασης των μερών, πρέπει να προσδιοριστεί στα 3.000.000 δραχμές. Επομένως, το πρωτοβάθμιο δι-

καστήριο, που επιδίκασε για την αιτία αυτή το ποσό των 1.000.000 δραχμών, έσφαλε στην εκτίμηση των αποδείξεων, ο δε δεύτερος λόγος της έφεσης είναι εν μέρει βάσιμος, αβάσιμος δε ο μοναδικός λόγος της αντέφεσης.

Σύμφωνα με όσα προεκτέθηκαν, η αντέφεση πρέπει να απορριφθεί ως ουσιαστικά αβάσιμη, η δε έφεση πρέπει να γίνει εν μέρει δεκτή ως και στην ουσία βάσιμη και να εξαφανιστεί η εκκαλούμενη απόφαση.

Μετά την κατά τα άνω εξαφάνιση της εκκαλούμενης απόφασης, σύμφωνα με το άρθρο 535 παρ. 1 Κ.Πολ.Δ., η υπόθεση πρέπει να κρατηθεί στο Δικαστήριο αυτό και να δικαστεί κατ' ουσίαν, να γίνει δε εν μέρει δεκτή η κρινόμενη αγωγή ως και στην ουσία βάσιμη και να επιδικαστεί στον ενάγοντα το σε ευρώ ισόποσο των 3.000.000 δραχμών, δηλαδή 8.804 ευρώ, με το νόμιμο τόκο από την επίδοση της αγωγής {...}.

385/2003

Πρόεδρος: Γεωρ. Καράμπελας

Εισηγητής: Αθαν. Κουτρομάνος

Δικηγόροι: Εμμαν. Πετρωτός, Ιωαν. Βράκας-Χρ. Ντόλας

Δεδικασμένο δημιουργείται και όταν το αντικείμενο της δίκης που διεξάγεται μεταξύ των ιδίων προσώπων είναι διαφορετικό από το αντικείμενο προηγούμενης δίκης, έχει όμως ως αναγκαία προϋπόθεση την ύπαρξη του δικαιώματος που κρίθηκε στη δίκη εκείνη. Δεδικασμένο δημιουργούν και οι εσφαλμένες τελεσδίκες αποφάσεις. Αν εκδόθηκαν δύο ή περισσότερες αντιφατικές δικαστικές αποφάσεις, που παράγουν δεδικασμένο και δεν χωρεί κατ' αυτών αναίρεση ή αναψηλάφηση, ισχύει το δεδικασμένο που προέρχεται από τη νεότερη απόφαση.

Επί τραυματισμού και ανικανότητας προς εργασία εταίρου προσωπικής εταιρίας, δικαιούχος της αποζημίωσης λόγω απώλειας εισοδημάτων είναι ο τραυματισθείς. Η εταιρία δε δικαιούται αποζημίωση εκ της απώλειας των εισοδημάτων της, λόγω του τραυματισμού των εταίρων της, διότι δεν είναι αμέσως ζημιώθεισα.

Το δεδικασμένο σχετικά με την ανυπαρξία δικαιώματος αποζημίωσης της εταιρίας δε μπορεί να λειτουργήσει θετικά υπέρ των παθόντων εταίρων, αφού ο παρεμπίπτουσα κρίση ότι αυτοί είναι δικαιούχοι της αποζημίωσης, δεν αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση του κυρίου ζητήματος του δικαιώματος της εταιρίας. Επίσης, το δίδιο ως άνω σε βάρος της προσωπικής εταιρίας δεδικασμένο δε μπορεί να λειτουργήσει αρνητικά κατά των εταίρων, εφόσον αυτοί επικαλούνται στην αγωγή τους τα περιστατικά της αξιώσης τους για αποζημίωση λόγω απώλειας εισοδημάτων, η οποία θα κρίθει αυτοτελώς.

Η αποζημίωση λόγω αναπηρίας ή παραμόρφωσης συνιστά αυτοτελή αξιώση του παθόντος για την αποκατάσταση μελλοντικής περιουσιακής ζημίας.

Επί περιορισμού του καταψηφιστικού αιτήματος σε αναγνωριστικό, διατηρούνται οι ουσιαστικές συνέπειες της περιεκόμενης στην επιδοθείσα αγωγή όχλοπος, δημοσίως είναι η υπερημερία και η τοκοφορία.

Από τα άρθρα 321, 322 και 324 ΚΠολΔ. συνάγεται ότι το δεδικασμένο καλύπτει - ως ενιαίο όλο - ολόκληρο το δικαιικό συλλογισμό, βάσει του οποίου το Δικαστήριο κατέληξε στην αναγνώριση της επίδικης έννομης σχέσης. Συγκεκριμένα, καλύπτει το δικαίωμα που κρίθηκε ή την έννομη σχέση που διαγνώσθηκε, την ιστορική αιτία που έγινε δεκτή από την απόφαση, υπό την έννοια των πραγματικών περιστατικών που ήταν αναγκαία

για τη διάγνωση της έννομης σχέσης, και τη νομική αιτία, ήτοι το νομικό χαρακτηρισμό που το Δικαστήριο προσέδωσε στα πραγματικά περιστατικά, κατά την υπαγωγή τους στη σχετική διάταξη του νόμου. Τα προαναφερόμενα ισχύουν και όταν η έννομη σχέση που έχει τελεσιδίκως διαγνωσθεί αποτελεί προδικαστικό ζήτημα, άλλης (μεταγενεστέρως επίδικης) αξιώσης. Επομένως, δεδικασμένο από τελεσιδικη απόφαση δημιουργείται και όταν το αντικείμενο της δίκης που διεξάγεται μεταξύ των ίδιων προσώπων είναι διαφορετικό από το αντικείμενο προηγούμενης δίκης, έχει όμως ως αναγκαία προϋπόθεση την ύπαρξη του δικαιώματος που κρίθηκε στη δίκη εκείνη. Τούτο συμβαίνει, όταν στην νέα δίκη πρόκειται να κριθεί η ίδια έννομη σχέση και το ίδιο ζήτημα, το οποίο κρίθηκε με την προηγούμενη απόφαση, δεδικασμένο δε δημιουργούν και οι ενδεχομένως εσφαλμένες αποφάσεις, αφότου καταστούν τελεσιδικες (βλ. ΑΠ 386/2000, Ελλ.Δικ. 2000 σελ. 1311 - ΑΠ 1198/1997, Ελλ.Δικ. 1999 σελ. 87 - ΑΠ 1446/1996, Ελλ.Δικ. 1998 σελ. 1611).

Εξάλλου, από τις ίδιες ως άνω διατάξεις σε συνδυασμό με εκείνες του άρθρου 544 ΚΠολΔ. προκύπτει ότι αν εκδόθηκαν δύο ή περισσότερες αντιφάσκουσες μεταξύ τους δικαιοτικές αποφάσεις, που παράγουν δεδικασμένο, και δεν κωρεί κατ' αυτών αναίρεση ή αναψηλάφηση, δεν καθίστανται ανενεργές, αλλά ίσχυει κατ' αρχήν το δεδικασμένο που προέρχεται από τη νεότερη κατ' έκδοση απόφαση, υπό την προϋπόθεση όμως ότι οι αντιφάσκουσες αποφάσεις αφορούν την ίδια έννομη σχέση και τους ίδιους διαδίκους (βλ. ΑΠ 1385/1998, Ελλ.Δικ. 1999 σελ. 87).

Στην προκειμένη περίπτωση η υπόθεση έχει ως εξής:

α) Ο Α. Γ. και ο Κ. Τ. άσκησαν στο

Μονομελές Πρωτοδικείο Λαρίσης την υπό στοιχεία 4445/884/1996 αγωγή στην οποία ιστορούσαν ότι την 11-5-1996 τραυματίσθηκαν με μετωπική σύγκρουση αυτοκινήτων, προκληθείσα από υπαιτίτη του εναγομένου Α. Α., οδηγού του ζημιογόνου οχήματος, το οποίο ήταν ασφαλισμένο στη συνεναγόμενη εταιρία και το οποίο εξετράπη της πορείας του και εισήλθε στο ρεύμα όπου εκινούντο οι παθόντες. Μεταξύ άλλων ςητούσαν να επιδικασθεί στον πρώτο αποζημίωση, λόγω απώλειας εισοδημάτων έξι μηνών από το ατύχημα και στο δεύτερο αποζημίωση, λόγω απώλειας εισοδημάτων δώδεκα μηνών, εκ δραχμών 2.400.000 και 4.800.000, αντιστοίχως. Κατά λέξιν αναφέρονταν σχετικώς στο αγωγικό δικόγραφο τα ακόλουθα: "Πριν το παραπάνω τροχαίο ατύχημα, εμείς οι ενάγοντες διατηρούσαμε ομόρρυθμη εμπορική εταιρία με έδρα το Μ. Κ. με σκοπό - αντικείμενο την κατασκευή και τοποθέτηση φωτεινών (ηλεκτρονικών) διαφημιστικών πινακίδων και ταμπελών, εμείς δε οι ενάγοντες, ήμασταν τα μοναδικά ομόρρυθμα μέλη της και από την άσκηση του ελεύθερου αυτού επαγγέλματός μας εξοικονομούσαμε σημαντικά χρηματικά ποσά, με τα οποία άνετα να διατρέφουμε τις πολυμελείς οικογένειες μας και συγκεκριμένα τετραμελή ο πρώτος και πενταμελή ο δεύτερος από εμάς τους ενάγοντες. Από την άσκηση του ελεύθερου αυτού επιπτεδεύματός μας εξοικονομούσαμε κατ' επιεική κρίση κάθε μίνα το ποσό των 800.000 δραχμών, και ο κάθε ένας από εμάς - εταίρους - τους ενάγοντες ελάμβανε το ποσό των 400.000 δραχμών κάθε μίνα. Η εταιρία μας αυτή και η επιχείρηση δεν θα μπορέσει να λειτουργήσει για ένα τουλάχιστον έτος (δεδομένου ότι το αντικείμενό της επιβάλει, πλην των άλλων, αναρρίχηση σε μεγάλα ύψη με σκάλες για την τοποθέτη-

ση - εγκατάσταση των φωτεινών διαφημιστικών ταμπελών και τέτοιες εργασίες δεν θα μπορεί με βεβαιότητα να κάνει κάποιος από εμάς τους ενάγοντες και με βεβαιότητα ο δεύτερος του οποίου η αδυναμία για τέτοιες εργασίες προβλέπεται ολική και εφόρου ωντς) και κατά συνέπεια θα απωλέσουμε εισοδήματα πολλών μηνών".

Επί της αγωγής εκείνης εκδόθηκε η υπ' αριθμ. 578/1997 απόφαση του ανωτέρω Δικαστηρίου, με την οποία αφενός μεν ο εναγόμενος οδηγός κρίθηκε αποκλειστικώς υπαίτιος του ατυχήματος και των εξ αυτού συνεπειών, αφετέρου δε απορρίφθηκαν ως μη νόμιμα τα προαναφερόμενα αγωγικά αιτήματα με την αιτιολογία ότι δεν εδικαιούντο οι ενάγοντες που ήταν μέλη της ομόρρυθμης εταιρίας, να ζητίσουν αποζημίωση για απώλεια κερδών, αλλά το νομικό πρόσωπο της εταιρίας. Βεβαίως, η διάταξη αυτή ήταν νομικώς εσφαλμένη (βλ. ΑΠ 900/1991, Ελλ.Δικ. 1992 σελ. 1687), αλλά δεν προσεβλήθη με ένδικο μέσο και έτσι η ρηθείσα απόφαση έγινε κατά το αντίστοιχο κεφάλαιό της, αμετάκλητη. Αμετάκλητη έγινε επίσης η ίδια απόφαση και ως προς τις άλλες διατάξεις της, κατά των οποίων ασκήθηκαν από τους διαδίκους έφεση και αντέφεση, που απορρίφθηκαν με την 33/1999 απόφαση του παρόντος Δικαστηρίου,

8) Στη συνέχεια η εταιρία "Α. Γ. - Κ. Τ. Ο.Ε." άσκησε στο Μονομελές Πρωτοδικείο Λαρίσης την υπό στοιχεία 917/1997 αγωγή με την οποία - πλην άλλων - ζητούσε να της επιδικασθεί χρηματικό ποσό 27.000.000 δραχμών για αποκατάσταση της ζημίας που προκλήθηκε σ' αυτήν και δη της απώλειας των εισοδημάτων της επί είκοσι επτά μήνες από την 1-6-1996, λόγω του τραυματισμού του μέλους της Κ. Τ. και της ανικανότητάς του να παράσχει

προς αυτήν τις υπηρεσίες του. Το αγωγικό αυτό αίτημα απορρίφθηκε με την 615/1999 απόφασην του Μονομελούς Πρωτοδικείου με την αιτιολογία ότι η ενάγουσα εταιρία ήταν πρόσωπο εμμέσως ζημιώθεν από το αδίκημα και δεν εδικαιούτο να αξιώσει την συγκεκριμένη αποζημίωσην. Ομοίως κρίθηκε το ζήτημα αυτό και στον δεύτερο βαθμό δικαιοδοσίας, και δη με την υπ' αριθμ. 293/2001 απόφασην του παρόντος Δικαστηρίου

γ) Με την υπό στοιχεία 1013/2001 νέα αγωγή τους οι Α. Γ. και Κ. Τ. και με την υπό στοιχεία 1014/23001 αγωγή του ο δεύτερος εξ αυτών ζητούσαν ξανά να τους επιδικασθεί αποζημίωση λόγω απωλείας των εισοδημάτων τους, και δη των κερδών της (ομόρρυθμης) εταιρίας τους, εξαιτίας του τραυματισμού τους κατά το ατύχημα, υποστηρίζοντας ότι εκ των ανωτέρω δικαστικών αποφάσεων προκύπτουν αντιφατικά δεδικασμένα, εκ των οποίων ίσχει υπέρ αυτών εκείνο της νεότερης απόφασης (υπ' αριθμ. 615/1999 του Μονομελούς Πρωτοδικείου σε συνδυασμό με την 293/2001 του Εφετείου Λαρίσης).

Με το περιεχόμενο όμως αυτό, τα αγωγικά αυτά αιτήματα, ασκούνται με βάση τα προεκτεθέντα απαραδέκτως και κωλύεται η άσκησή τους λόγω του δεδικασμένου, που προκύπτει από την υπ' αριθμ. 578/1997 αμετάκλητη απόφασην του Μονομελούς Πρωτοδικείου Λαρίσης. Τούτο δε: (1) Διότι με την απόφαση εκείνη έχουν ήδη απορριφθεί ταυτόσημα αιτήματα των ίδιων εναγόντων κατά των εναγομένων (απλώς με τις νέες αγωγές ζητείται η ίδια αποζημίωση για μακρότερο χρονικό διάστημα). (2) Διότι ναι μεν οι προαναφερόμενες δύο αποφάσεις του Μονομελούς Πρωτοδικείου Λαρίσης διαλαμβάνουν αντιφάσκουσες μεταξύ τους παραδοχές για το ένδικο νομικό ζήτημα, η δευτέρα όμως εξ αυτών δεν είχε ως διαδίκους

τους ενάγοντες Α. Γ. και Κ. Τ. και επομένως δεν έχει ισχύ γι' αυτούς, ώστε να τίθεται ζήτημα αντιφατικών δεδικασμένων. 3) Διότι το δεδικασμένο που δημιουργήθηκε από την κρίση του Δικαστηρίου για την ανυπαρξία δικαιώματος αποζημίωσης της εταιρίας δεν μπορεί θετικώς να λειτουργήσει υπέρ των παθόντων εταίρων, αφού η παρεμπίπουσα κρίση ότι εκείνοι ήταν δικαιούχοι της αποζημίωσης, δεν αποτελούσε αναγκαία προϋπόθεση του κυρίου ζητήματος, ήτοι του προβαλλόμενου από την εταιρία δικαιώματος. Ετσι, αυτό το δικαιώμα ακρίθηκε μη νόμιμο, γιατί δεν είχε προϋποθέσεις ευδοκίμησης με τα εκπιθέμενα στην αγωγή περιστατικά και η κρίση ότι άλλα πρόσωπα - πέραν της ενάγουσας εταιρίας - ήταν οι δικαιούχοι δεν ήταν νομικώς και λογικώς απαραίτητη ως αιτιολογία για να ισχύσει η απορριπτική διάταξη της απόφασης. (4) Διότι το ίδιο δεδικασμένο (ήτοι το εις βάρος της εταιρίας) δεν θα μπορούσε να λειτουργήσει αρνητικώς κατά των εταίρων (βλ. άρθρα 22 Εμπ. Ν. και 920 ΚΠολΔ) εάν αυτοί επεκαλούντο με την αγωγή τους τα περιστατικά της αξιώσης τους για αποζημίωση από τους ευθυνούμενους, αλλά αυτή θα κρινόταν αυτοτελώς (εάν φυσικά δεν είχε προηνθεί η απόφαση που απέρριψε αμετακλήτως ως μη νόμιμο το αίτημά τους κατά τα προεκτεθέντα).

Ενόψει αυτών δεν έσφαλε το πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, το οποίο, αν και με διαφορετικές αιτιολογίες - οι οποίες αντικαθίστανται με τις ανωτέρω - απέρριψε (και πάντως ως απαράδεκτα) τα προαναφερόμενα αιτήματα των εναγόντων, οι δε αντίθετοι ισχυρισμοί αυτών και οι αντίστοιχοι λόγοι της έφεσής τους δεν είναι βάσιμη.

Κατά το άρθρο 931 ΑΚ "η αναπηρία ή η παραμόρφωση που προξενήθηκε στον παθόντα λαμβάνεται ιδιαίτερα υπόψη κα-

τά την επιδίκαση της αποζημίωσης, αν επιδρά στο μέλλον του". Η διάταξη αυτή αφορά αυτοτελή αξίωση του παθόντος από αδίκημα για την αποκατάσταση μελλοντικής περιουσιακής του ζημίας, η οποία δεν καλύπτεται από το άρθρο 929 ή το άρθρο 932 Α.Κ., ιδιαίτερα μάλιστα η Α.Κ. 932 παρέχει χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης, ενώ η Α.Κ. 931 αφορά αποκατάσταση μελλουσας περιουσιακής ζημίας. Σκοπός της Α.Κ. 931 είναι να προσφέρει στον παθόντα μία εφάπαξ περαιτέρω αποζημίωση (πρόσθετο κατ' αποκοπή ποσό αποζημιώσεως), δηλαδή πέραν εκείνης του άρθρου 929 Α.Κ. για το λόγο ότι η αναπτρία ή παραμόρφωση θα προκαλέσει στο μέλλον βάσιμες δυσχέρειες \στην επαγγελματική του πρόοδο (βλ. ΑΠ 1225/2002, Ελλ.Δικ. 2003, σελ. 122).

Στην προκειμένη περίπτωση, από το αποδεικτικό υλικό ... αποδείχθηκαν τα ακόλουθα: Κατά το προαναφερόμενο ατύχημα, ο ενάγων Κ. Τ. τραυματίσθηκε πολύ σοβαρά. Από τη χρησιμοποιηθείσα ιατρική ορολογία υπέστη "κάταγμα (αρ) κοτύλης - κάταγμα (αρ) έξω σφυρού - κάταγμα (αρ) αστραγάλου - εξάρθρημα (αρ) υποστραγαλικής" (βλ. ιδίως το υπ' αριθμ. .../24-3-1997 πιστοποιητικό του Γενικού Νοσοκομείου Λάρισας). Νοσηλεύθηκε επί μακρόν και υποβλήθηκε σε εγχειρίσεις, αλλά η υγεία του δεν αποκαταστάθηκε. Αντιθέτως, έχει προκληθεί σ' αυτόν μόνιμη χωλότητα στο αριστερό του πόδι και ανικανότητα για άσκηση του επαγγέλματός του, που ήταν η κατασκευή και η εγκατάσταση πλεκτρονικών διαφημιστικών πινακίδων - επιγραφών. Έχει δε αρμοδίως κριθεί ότι παρουσιάζει αναπτρία σε ποσοστό 67%. Η αναπτρία του αυτή επηρεάζει ήδη αρνητικά την προσωπική και οικογενειακή του ζωή, θα αποτελεί δε μόνιμο εμπόδιο για την επαγγελματική του

δραστηριότητα και την εξέλιξή του, αφού θα αδυνατεί να επιδίδεται στην εργασία του, η οποία απαιτεί αρτιμέλεια, ικανότητα κινήσεως και ορθοστασίας καθώς και αναρρίκησης σε ειδικές σκάλες, για την τοποθέτηση των πινακίδων στα απαιτούμενα ύψη. Αντιθέτως, θα είναι αναγκασμένος να ζει ως χωλός συνταξιούχος (του ΤΕΒΕ) παρά την ηλικία του (έχει γεννηθεί το έτος 1951) και έτσι θα στερείται των οικονομικών απολαυών και των εν γένει αγαθών, που κατά τη συνήθη πορεία των πραγμάτων θα είχε από τη διεύρυνση της επαγγελματικής του δράσης και τη βελτίωση της οικονομικής του θέσης, εάν δεν είχε τραυματισθεί. Ενόψει αυτών, ο ενάγων δικαιούται την ιδιαίτερη αποζημίωση που προβλέπεται από την παρατεθείσα διάταξη, η οποία εκτιμάται ότι ανέρχεται στο ποσό των 23.000 ευρώ, όπως κρίθηκε και πρωτοβαθμίως. Πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι όλα τα ανωτέρω αναφερόμενα ως αποδειχθέντα πραγματικά περιστατικά διαλαμβάνονται αναλυτικά στο δικόγραφο της αγωγής (υπό στοιχεία 540/2001), η οποία είναι νομικά βάσιμη και επαρκώς ορισμένη. Κατά συνέπεια, είναι αβάσιμοι και απορριπτέοι οι αναφερόμενοι στο κεφάλαιο αυτό αντίθετοι ισχυρισμοί των εναγομένων και οι ανίστοιχοι λόγοι της έφεσης τους.

Αβάσιμος, τέλος, είναι και ο ισχυρισμός των αυτών εκκαλούντων, σύμφωνα με τον οποίο, εσφαλμένα αναγνωρίσθηκε ως τοκοφόρος η ένδικη απαίτηση του ενάγοντος. Τούτο δε διότι, ναι μεν το αρχικώς καταψηφιστικό αγωγικό αίτημα περιορίσθηκε δια των προτάσεων σε αναγνωριστικό, οι ουσιαστικές όμως συνέπειες της εμπεριεχόμενης στην επιδιθείσα αγωγή οχλήσεως, μεταξύ των οποίων είναι και η υπερημερία των εναγομένων και η οφειλή ανίστοιχου τόκου παραμένουν σύμφωνα με τα άρθρα 340 και 345

Α.Κ. (θλ. ΑΠ 89/2002, Ελλ.Δικ. 2002 σελ. 1030).

434/2003

Πρόεδρος: Γεωρ. Καράμπελας
Εισηγητής: Αθαν. Κουτρομάνος
Δικηγόροι: Μιχ. Παπαγεωργίου, Νικ. Μίστρας

Οι ενστάσεις που καταλύουν τον τίτλο, ή το δικαίωμα του δανειστή συνιστούν λόγους ανακοπής κατά δ/γίς πληρωμής. Πώληση πράγματος κατά γένος ορισμένου υπάρχει όταν η παροχή καθορίζεται μόνο κατά τα γενικά αφηρημένα χαρακτηριστικά, ώστε οι ατομικές διαφορές μεταξύ των διαφόρων πραγμάτων της ίδιας κατηγορίας δεν λαμβάνονται υπόψη. Δικαίωμα του αγοραστή προς αποζημίωση για μη εκτέλεση της σύμβασης, αν, κατά το χρόνο που ο κίνδυνος του πράγματος μεταβαίνει στον αγοραστή, ο πωλητής δόλια απέκρυψε το ελάπτωμα ή την έλλειψη της συμφωνημένης ιδιότητας. Στην πώληση πράγματος κατ είδος ορισμένου παρέχεται στον αγοραστή αξιώση αποζημίωσης, αν ο πωλητής γνωρίζει το ελάπτωμα ή την έλλειψη της συμφωνημένης ιδιότητας του πράγματος.

Ο συμψηφισμός συντελείται με άτυπη μονομερή δηλώση, μη υποκείμενη σε ανάκληση, το δε αποσθετικό αποτέλεσμα επέρχεται αυτόμata και η επίκληση του σε δίκιη αποτελεί καταχρηστική ένσταση, δηλαδή απλή άρνηση της αγωγής.

Η πρόταση συμψηφισμού δεν απαιτεί ρητές δηλώσεις και δεν πάσχει αοριστία, αν συνάγεται έμμεσα από το περιεχόμενο δηλώσεων, που υποδηλώνουν σαφώς τέτοια βούληση. Η άρνηση καταβολής χρέους με την επίκληση ύπαρξης ομοειδούς και ληξιπρόθεσμης ανταπαίτησης του οφειλέτη κατά του δανειστή, όπως και η α-

φαίρεση αυτής από λογαριασμό που αποτέλλει ο οφειλέτης προς τον δανειστή, πρέπει να ερμηνεύονται ως προτάσεις συμψηφισμού.

Από τις διατάξεις των άρθρων 632 § 1 και 633 § 2 ΚΠολΔ προκύπτει ότι η ανακοπή κατά διαταγής πληρωμής είναι μία ειδική μορφή της ανακοπής που ρυθμίζουν τα άρθρα 583 επ. ΚΠολΔ και πρέπει να περιέχει, εκτός από τα στοιχεία κάθε δικογράφου (άρθρα 118 και 119 Κ.ΠολΔ), και σαφή έκθεση των γεγονότων (άρθρα 216 και 217 ΚΠολΔ), που στηρίζουν τους λόγους της ανακοπής, για τους οποίους ζητείται η ακύρωση της διαταγής πληρωμής (θλ. Κ. Μπέν, Πολιτική Δικονομία υπό το άρθρο 632, σελ. 231 - ΑΠ 1684-5/1998, Ελλ.Δικ. 1999 σελ. 92).

Λόγους ανακοπής μπορεί να αποτελέσουν όλες οι ενστάσεις που καταλύουν είτε τον τίτλο, είτε το δικαίωμα του δανειστού που βεβαιώνεται με τη διαταγή πληρωμής (πρβλ. ΑΠ 338/2001, Ελλ.Δικ. 2001 σελ. 1328).

Από τη διάταξη του άρθρου 561 ΑΚ, - το οποίο εφαρμόζεται, ενόψει του χρόνου γένεσης των επίδικων αξιώσεων - όπως αυτό ίσχυε πριν από την αντικατάστασή του με το άρθρο 1 του ν.3043/2002, συνάγεται ότι επί πωλήσεως πράγματος κατά γένος ορισμένου - και τέτοια πώληση υπάρχει όταν η παροχή καθορίζεται "μόνον" (άρθρο 289 Α.Κ.) κατά τα γενικά αφηρημένα χαρακτηριστικά, σε τρόπο ώστε οι ατομικές διαφορές μεταξύ των διαφόρων της ίδιας κατηγορίας πραγμάτων δεν λαμβάνονται υπόψη - εάν κατά το χρόνο που ο κίνδυνος του πράγματος μεταβαίνει στον αγοραστή, δηλαδή της παραδόσεως τούτου (άρθρο 522 ΑΚ), ο πωλητής δολίως απέκρυψε το ελάπτωμα ή την έλλειψη της συμφωνημένης ιδιότητας, δικαιούται ο αγοραστής να απαιτήσει

αποζημίωση για μη εκτέλεση της σύμβασης. Η μεταχείριση του πωλητή, επί ενοχής γένους, εμφανίζεται έτσι επιεικέστερη από τη μεταχείριση του πωλητή επί ενοχής είδους, όπου παρέχεται αξίωση αποζημίωσης στον αγοραστή, εάν ο πωλητής εγνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει το ελάττωμα του πράγματος ή την έλλειψη της συμφωνημένης ιδιότητάς του (άρθρο 543 ΑΚ), ενώ στην πρώτη περίπτωση απαιτείται δόλια αποσιώπηση του ελαττώματος ή της έλλειψης της συμφωνημένης ιδιότητας από τον πωλητή και αποκλείεται έτσι, εάν συντρέχει μόνο αμέλεια του πωλητή, αξίωση αποζημίωσης του αγοραστή (βλ. Σπηλιόπουλο στην Ερμ Α.Κ 561 αρ.3 , Κ. Καυκά Ενοχ. Δικ εκδ.5η υπό τα άρθρα 561 παρ.2 και 543 παρ. 3, ΕφΑθ 2639/1978 Αρμ. 1978.561).

Κατά το άρθρο 440 Α.Κ " ο συμψηφισμός επιφέρει απόσβεση των μεταξύ δύο προσώπων αμοιβαίων απαιτήσεων, όσο καλύπτονται, αν είναι ομοειδείς κατά το αντικείμενο και ληξιπρόθεσμες". Κατά το άρθρο 441 ΑΚ "ο συμψηφισμός επέρχεται, αν ο ένας των επικαλεσθεί με δίλωση προς τον άλλο. Η πρόταση του συμψηφισμού επιφέρει απόσβεση των αμοιβαίων απαιτήσεων από τότε που συνυπήρξαν". Από το συνδυασμό των ανωτέρω διατάξεων συνάγεται ότι ο συμψηφισμός, συντελείται με δίλωση μονομερή, απευθυντέα σε άλλον, η οποία περιέχει εκποίηση, δεν υποβάλλεται σε συστατικό τύπο και δεν υπόκειται σε ανάκληση (βλ. Γ. Μπαλί Ενοχ. Δικ. παρ.141). Το αποσβεστικό αποτέλεσμα του συμψηφισμού επέρχεται είτε η σχετική δίλωση προβληθεί στο Δικαστήριο, είτε εξωδίκιως (βλ. Α.Π 1341/1976 ΝοΒ 25.938), οπότε επέρχονται αυτομάτως τα αποσβεστικά αποτελέσματά του και η επίκλησή του σε δίκη αποτελεί καταχρηστική ένσταση, δηλαδή απλή άρνηση της αγωγής (Γ.Μπαλί Ενοχ. Δικ παρ.141.5

σελ. 449). Η πρόταση συμψηφισμού, ως άτυπη δικαιοπλαστική ενέργεια, μπορεί να συνάγεται εμμέσως από το περιεχόμενο ορισμένων δηλώσεων, οι οποίες μολονότι δεν περιλαμβάνουν πανηγυρικές εκφράσεις περί συμψηφισμού, υποδηλώνουν σαφώς τέτοια βούληση (άρθρο 173 ΑΚ). Έτσι η άρνηση καταβολής χρέους με την επίκληση της ύπαρξης ανταπίτησης του οφειλέτη κατά του δανειστή, ομοειδούς ως προς το αντικείμενο και ληξιπρόθεσμης, όπως και η αφαίρεση αυτής της απαίτησης από λογαριασμό που αποτέλλει ο οφειλέτης προς τον δανειστή, πρέπει να ερμηνεύονται ως προτάσεις συμψηφισμού (Φραγκίστας στην Ερμ Α.Κ 441 αριθμός 10).

Στην προκειμένη περίπτωση, ο ίδιος εκκαλών Κων. Κολ. ιστορούσε στην ανακοπή του τα ακόλουθα: Ή ανακοπόμενη διαταγή πληρωμής (υπ' αριθμ. 1394/1998 του Δικαστού του Μονομελούς Πρωτοδικείου Λαρίσης) εκδόθηκε με βάση επιταγή 18.500.000 δραχμών, την οποία αυτός είχε εκδώσει εις διαταγήν της εφεσίβλητης εταιρίας (μαζί με μία ακόμη ισόποση επιταγή) για την πληρωμή του τιμήματος εμπορεύματος που η τελευταία του είχε πωλήσει. Συγκεκριμένα επρόκειτο για ποσότητα 1.000 τόννων βαμβακόσπορου, συμφωνημένης αξίας 37.000.000 δραχμών, την οποία ο εκκαλών είχε αγοράσει με το ρητό συμβατικό όρο να μην υπερβαίνει η υγρασία του προϊόντος τα 10% του βάρους του. Όμως ορισμένες από τις ποσότητες βαμβακόσπορου (επαρκώς προσδιοριζόμενες), που του παρέδωσε η πωλήτρια, δεν είχαν κατά το χρόνο της παράδοσής τους τη συμφωνημένη ιδιότητα, αλλά η υγρασία τους υπερέβαινε κατά πολύ το ως άνω ποσόστο (ήταν 15 - 16%), ενώ άλλες ποσότητες είχαν καεί κατά την αποξήρανση από την εφεσίβλητη και ήταν παντελώς ά-

χρηστες, πράγμα που αυτή σκοπίμως του απέκρυψε. Αποτέλεσμα ήταν να υποστεί ο ανακόπτων ζημία 19.513.107 δραχμών και για το λόγο αυτό δεν είχε υποχρέωση πληρωμής του ποσού της επιταγής.

Με το περιεχόμενο αυτό η ανακοπή είναι, σύμφωνα με όσα προαναφέρθηκαν, επαρκώς ορισμένη ως δικόγραφο και στηρίζεται στις διατάξεις των άρθρων 632 ΚΠολΔ, 513, 522, 561, 440 και 441 ΑΚ. Ειδικότερα, δεν καθίσταται αόριστη η ανακοπή επειδή η δίλωση περί συμψηφισμού της ανταπαίτησης που επικαλείται ο ανακόπτων με την κατ' αυτού αξίωση της αντιδίκου του από επιταγή δεν συντελέσθηκε με πανηγυρικό τρόπο και δεν δηλώθηκε με ρητές εκφράσεις, αφού στο δικόγραφο προσδιορίζεται με σαφή τρόπο η ανταπαίτηση και προβάλλεται ο ισχυρισμός ότι - λόγω υπερκάλυψης του τιμήματος που αντιπροσώπευε η επιταγή από την υπέρτερη αξίωση αυτού για αποζημίωση (που φέρεται ότι είχε γεννηθεί κατά το χρόνο που γεννήθηκε και η υποχρέωση του αγοραστού για καταβολή του τιμήματος) - ουδέν οφείλεται στην πωλήση εταιρία, και έτσι προκύπτει σαφώς η βούληση όσο και η πρόταση του ανακόπτοντος να συμψηφισθούν οι δύο αυτές αρμοιθαίες απαιτήσεις των διαδίκων. Κατά συνέπεια, το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, το οποίο απέρριψε ως αόριστη την ανακοπή, εσφαλμένα εκτίμησε το δικόγραφο αυτής και εφέρμοσε τις διατάξεις του άρθρου 216 ΚΠολΔ και 441 ΑΚ και, γι' αυτό, πρέπει να γίνει δεκτός ο σχετικός λόγος εφέσεως, να εξαφανισθεί η εκκαλούμενη απόφαση, να κρατηθεί η υπόθεση και να εξετασθεί η ουσιαστική βασιμότητα της ανακοπής.

Από τα έγγραφα ... αποδείχθηκαν, κατά την εκτίμηση του Δικαστηρίου, τα ακόλουθα: Με σύμβαση πωλήσεως που καταρτίσθηκε την 10-11-1998 στη Λ.. με-

ταξύ των διαδίκων, η καθής η ανακοπή η οποία διατηρούσε εκκοκιστήριο βάμβακος στα Β. Β., ανέλαβε την υποχρέωση να παραδώσει εντός διμήνου στον ανακόπτοντα 1.000 τόννους βαμβακόσπορου καλής ποιότητας και με υγρασία σε όχι μεγαλύτερο ποσοστό των 10% του βάρους του, έναντι τιμήματος 37 δραχμών ανά κιλιόγραμμο και συνολικώς 37.000.000 δραχμών. Για την πληρωμή του τιμήματος ο αγοραστής εξέδωσε τότε στη Λα.. και εις διαταγήν της πωλητρίας τις υπ' αριθμ. ...2651 - 5 και ...2652 - 6 επιταγές, ποσού 18.500.000 δραχμών εκάστη, πληρωτέες στην Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος με χρονολογίες εκδόσεως την 1-12-1998 και την 10-12-1998, αντιστοίχως. Η φόρτωση (και παράδοση) του εμπορεύματος συμφωνήθηκε να γίνει στα Β. Β, από όπου θα παρελάμβανε αυτό ο ανακόπτων μεταπράτης για τη μεταφορά του στην ιταλική επιχείρηση εμπορίας και επεξεργασίας αγροτικών προϊόντων «L. S.A.» (νέα αγοράστρια), η οποία είχε την έδρα της στο SAN BAS. - Κρεμ. και με τη βιομηχανική επεξεργασία τέτοιων προϊόντων παρήγε βαμβακέλαιο και βαμβακόπιτα (ζωτροφή). Η πωλήση παρέδωσε στον ανακόπτοντα την ποσότητα βαμβακόσπορου, που αυτός αγόρασε, στο δίμυνο Νοεμβρίου - Δεκεμβρίου 1998, ένα όμως σημαντικό μέρος αυτής, βάρους 257.570 κιλιόγραμμων, δεν είχε τη συμφωνημένη ιδιότητα ως προς το ποσοστό υγρασίας, αλλά αυτό ανερχόταν σε 15-16%. Ειδικότερα, οι ποσότητες που δεν είχαν τη συμφωνημένη ιδιότητα ήταν οι εξής: {Περιγράφονται οι ελαττωματικές ποσότητες}.

Κυριότερο αποδεικτικό στοιχείο για την κατάσταση των ανωτέρω ποσοτήτων του εμπορεύματος είναι το από 18-12-1998 έγγραφο της ιταλικής εταιρίας προς τον αντισυμβαλλόμενό της, δηλαδή τον α-

νακόποντα, το οποίο, κατά την ελληνική μετάφρασή του έχει ως εξής: «Όπως σας έχει προαναφερθεί και τηλεφωνικώς ... είμαστε αναγκασμένοι να αποκρούσουμε το εμπόρευμα από τα παρακάτω αναγραφόμενα φορτηγά, διότι παρουσιάζει έναν υψηλό βαθμό υγρασίας, το οποίο προέρχεται, όπως προκύπτει από τα αποτελέσματα των αναλύσεών μας, έχει ανακατευθεί με υγρό προϊόν του ύψους 15-16% περίπου...». Χαρακτηριστικό είναι επίσης το κατωτέρω απόσπασμα από την κατάθεση του μάρτυρος Π. Κ. (αγρότη, 46 ετών) που εξετάσθηκε με πρόταση του ανακόπτοντος: «Βρέθηκε υγρασία 15-16% και όταν έχει υγρασία ανάβει και δεν κάνει ούτε για τροφή ούτε για λάδι... Ο Κ. πήρε τηλέφωνο στον Γ. (σημ.: στον εκπρόσωπο της εφεσίβλοτης) και του είπε: ή θα σου δώσω σπόρο ή θα σου αφαιρέσω τίμημα...».

Εξ άλλου, η πωλήσια γνώριζε την έλλειψη της συμφωνημένης ιδιότητας του βαμβακόσπορου. Πρόκειται για οργανωμένη επιχείρηση, που διέθετε σύγχρονα μπχανίματα αποξήρανσης του προϊόντος και είχε δυνατότητα μέτρησης της υγρασίας του, η οποία απετέλεσε αντικείμενο ειδικής συμβατικής ρύθμισης. Ο ανακόπτων θα εισέπραττε από τη μεταπώληση της ως άνω ποσότητας βαμβακοσπόρου (με τίμημα 47 δραχμών ανά κιλούργαμμο) ποσό 12.105.790 δραχμών (257.570 Kgr. X 47 δρχ.) κατά το οποίο ζημιώθηκε, διότι η προαναφερόμενη αλλοδαπή εταιρία δεν την παρέλαβε ως ακατάλληλη λόγω της υπερβολικής υγρασίας του προϊόντος.

Αντιθέτως, δεν αποδείχθηκε ότι ο ανακόπτων υπέστη και άλλη περαιτέρω ψυμία. Ειδικότερα: (α) Δεν είναι βάσιμο ότι ζημιώθηκε προσθέτως λόγω των δαπανών μεταφοράς του εμπορεύματος στην Ιταλία, αφού τα έξοδα αυτά λαμβάνονται υπό όψιν για τον καθορισμό του τιμήματος

της πώλησης από τον ανακόπτοντα στην αλλοδαπή αγοράστρια. (β) Δεν αποδείχθηκε ο ισχυρισμός του ανακόπτοντος, σύμφωνα με τον οποίο άλλη ποσότητα βαμβακοσπόρου 84.280 κιλούργαμμων είχε πραγματικό ελάπτωμα, ήτοι ήταν ακατάλληλη για βιομηχανική επεξεργασία, λόγω υπερβολικής αποξήρανσής της στα ξηραντήρια της πωλητρίας πριν από την παράδοσή της στον ανακόπτοντα. Η κατάθεση του μάρτυρος που πρότεινε ο ανακόπτων είναι στο σημείο αυτό αόριστη και δεν ενισχύεται από άλλο αποδεικτικό στοιχείο και ιδίως από τα έγγραφα της αλλοδαπής εταιρίας, στα οποία η ποσότητα αυτή του εμπορεύματος χαρακτηρίζεται απλώς ως «ως μη επιθυμητή» χωρίς άλλη αιτιολόγηση ή διευκρίνιση.

Έτσι η εκ δραχμών 12.105.790 ανταπίστηση του εκκαλούντος κατά της εφεσίβλοτης που προτείνεται προς συμψφισμό του οφειλομένου προς αυτήν από την υπ' αριθμ. ...2651- 5 επιταγή τιμήματος των 18.500.000 δρχ. επέφερε μερική (ισόποση) απόσβεση τούτου από το χρόνο που συνυπήρξαν το δε πράγματι οφειλόμενο μέρος του τιμήματος ανέρχεται σε 6.394.210 δραχμές. Κατά συνέπεια, πρέπει να γίνει μερικώς δεκτή η κρινόμενη ανακοπή και ως ουσιαστικώς βάσιμη και να ακυρωθεί η ανακοπόδημενη διαταγή πληρωμής κατά το μέρος που μ' αυτή επιτάσσεται ο ανακόπτων να καταβάλει στην αντίδικό του ποσό ανώτερο των 6.394.210 δραχμών.

443/2003

Πρόεδρος: Γεωρ. Καράμπελας

Εισηγητής: Ευστ. Τσουκαλάς

Δικηγόροι: Νικ. Χατζηπαπατίου, Γεωρ. Καπατσέλος

Εικοσαετής παραγραφή της αξίωσης του αγοραστή που πηγάζει από μη εκπλήρωση συμβατικών υποχρεώσεων του πωλητή

και μετατράπηκε σε απαίτηση καταβολής της συμφωνημένης ποινικής ρήτρας.

Για την πληρότητα της ένστασης κατάχρησης δικαιώματος πρέπει τα περιστατικά να προβάλλονται κατά την α' σε πρώτο βαθμό συζήτηση, με επίκληση της κατάχρησης και με αίτημα απόρριψης της αγωγής για την αιτία αυτή.

Υπερημερία εργολάβου-πωλητή ως προς την παράδοση του διαμερίσματος και των κοινοχρήστων χώρων πολυκατοικίας, λόγω παρέλευσης της διάλης ημέρας.

Δικαίωμα του αγοραστή να απαιτήσει την συμφωνηθείσα ποινική ρήτρα και την επί πλέον αποδεικνύμενη ζημία. Η διάταξη του 407 εδ. Β'ΑΚ είναι ενδοτικού δικαίου και μπορεί, κατά παρέκκλιση απ' αυτή, να συμφωνηθεί σωρευτικά αξίωση του δανειστή για την ποινή και για πλήρη αποζημίωση και όχι μόνο για το ποσό, κατά το οποίο η αποζημίωση υπερβαίνει την ποινική ρήτρα. Συμφωνία όπως ο αγοραστής δικαιούται να απαιτήσει, εκτός από την κατάπτωση της συμφωνημένης ποινικής ρήτρας, και την αποκατάσταση της επί πλέον αποδεικνύμενης θετικής μόνο ζημίας.

Στοιχεία και κριτήρια για τη μείωση της ποινής.

{...} Εις την διάταξη του άρθρου 250 ΑΚ απαριθμείται σειρά αξιώσεων, οι οπίες αφορούν κατά κανόνα στην κυκλοφορία αγαθών και την παροχή υπηρεσιών (Γεωργιάδης - Σταθόπουλος, άρθρο 250 αρ.1). Έτσι εάν η αρχική ενοχή, υπαγομένη εις μία των περιπτώσεων του άρθρου 250 ΑΚ μετατράπηκε εις αξίωση αποζημιώσεως (άρθρα 382, 383 ΑΚ) ή εις απαίτηση ποινικής ρήτρας, υπάγεται στην πενταετή παραγραφή (Βάλλονδα, ΑΚ, άρθρο 250, Γεωργιάδη-Σταθόπουλου, άρθρο 250 αρ.1). Εντεύθυν συνάγεται ότι, εάν η αρχική αξίωση, υπαγομένη στην

20ετή παραγραφή του άρθρου 249 ΑΚ, όπως είναι και η αξίωση του αγοραστού που πηγάζει από μη εκπλήρωση των συμβατικών υποχρεώσεων του πωλητού (η οποία υπάγεται εις την 20ετή παραγραφή Εφ. Αθ. 3485/70, Αρμ. 25, 328), μετατράπηκε σε απαίτηση καταβολής της συμφωνημένης, λόγω μη έγκαιρης παραδόσεως του πωληθέντος πράγματος, ποινικής ρήτρας, υπόκειται ομοίως εις την 20ετή παραγραφή του άρθρου 249 ΑΚ.

Στην προκείμενη περίπτωση, από το δικόγραφο της υπό δίκη αγωγής, προκύπτει ότι η αρχική ενοχή της εναγομένης πωλήτριας του επιδίκου διαμερίσματος συνιστάμενη στην από μέρους της μη έγκαιρη εκπλήρωση της συμβατικής αναληφθείσας, δυνάμει του νομίμως μεταγεγραμμένου στα βιβλία μεταγραφών του Υποθηκοφυλακείου Βόλου υπ' αρ. 31.792/8-4-1982 συμβολαίου, υποχρεώσεως προς παράδοση στους ενάγοντες αγοραστές του διαμερίσματος αυτού ετοίμου προς χρήση υπέκειτο στην 20ετή παραγραφή του άρθρου 249 ΑΚ. Λόγω όμως της υπερημερίας της εναγομένης προς παράδοση του πωληθέντος διαμερίσματος, παρότι οι ενάγοντες είχαν εξοφλήσει εμπροθέσμως το συμφωνημένο τίμημα αυτού, η αξίωση των εναγόντων μετατράπηκε σε απαίτηση καταβολής της συμφωνημένης και καταπεσούσας ποινικής ρήτρας, η οποία επίσης υπόκειται στην ως άνω 20ετή παραγραφή και όχι στην 8ραχυπρόθεσμη 5ετή παραγραφή του άρθρου 250 παρ.17 ΑΚ, γι αυτό και η περί πενταετούς παραγραφής εν επιδικίᾳ, λόγω διαδικαστικής αδράνειας των διαδίκων από 14-1-89 έως 5-4-95 (βλέπετε την υπ' αρ. εκθ. καταθ. 180/5-4-95 κλήση των εναγόντων), της υπό δίκη αγωγής ένσταση της εναγομένης πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμη.

Από το συνδυασμό των διατάξεων των

άρθρων 269 και 262 παρ.1 ΚΠολΔ προκύπτει ότι για την πληρότητα της ενστάσεως του άρθρου 281 ΑΚ και το παραδεκτό αυτής από την άποψη του χρόνου προβολής της, δεν αρκεί τα περιστατικά που συγκροτούν την κατάχρηση να προβάλλονται κατά την πρώτη σε πρώτο βαθμό συζήτηση της υποθέσεως απ' τον εναγόμενο που ζητάει την απόρριψη της αγωγής, αλλά πρέπει συγχρόνως να γίνεται επίκληση απ' αυτόν και της καταχρήσεως, που προκύπτει απ' αυτά και να διατυπώνεται και αίτημα απορρίψεως της αγωγής για την αιτία αυτή (ολ. ΑΠ 472/1983, ΝοΒ, 32, 48, ολ. ΑΠ 1430/97, Δ/vn, 40, 93, ΑΠ 1106/97, Δ/vn, 40, 309, ΑΠ 1044/97, Δ/vn, 40, 593, ΑΠ 517/99, Δ/vn, 40, 1743, ΑΠ 1848/1986, ΝοΒ, 36,342). Στην προκείμενη περίπτωση, από τις νομίμως επικαλούμενες και προσκομιζόμενες από μέρους της εναγομένης προτάσεις της, κατά την πρώτη ενώπιον του πρωτοβαθμίου δικαστηρίου συζήτηση της αγωγής, συνάγεται ότι αυτή είχε ισχυρισθεί ότι η άσκηση της υπό δίκη αγωγής είναι καταχρωστική εκθέτοντας και τα συγκροτούντα την κατάχρηση περιστατικά, όμως δεν διετύπωνε και αίτημα απορρίψεως της αγωγής για την αιτία αυτή, δι' ον λόγον και η περί καταχρωστικής ασκήσεως της ένδικης αγωγής ένσταση της εναγομένης πρέπει να απορριφθεί ως αρριστη.

Από τις διατάξεις των άρθρων 330, 341 παρ.1, 342, 407, 297 και 298 ΑΚ προκύπτει ότι άμα, ως εξ υπαιτιότητος του οφειλέτου, παρέλθει άπρακτη η προς εκπλήρωση της παροχής, συμφωνηθείσα δηλητή ημέρα, αυτός καθίσταται υπερήμερος και ο δανειστής δικαιούται να απαιτήσει πέραν από την συμφωνημένη διά την περίπτωση αυτή καταπεσούσα ποινική ρήτρα και την επί πλέον εκ της μη έγκαιρης εκπληρώσεως της παροχής αποδει-

κνυμένη ζημία του (ΑΠ 236/75, ΝοΒ, 22, 1174, ΑΠ 203/78, ΝοΒ, 27, 46). Εξ άλλου, από τις διατάξεις των άρθρων 297-298 ΑΚ σαφώς συνάγεται ότι η αποζημίωση περιλαμβάνει τη μείωση της περιουσίας του δανειστή (θετική ζημία) καθώς και το διαφυγόν κέρδος, εκείνο δηλαδή που προσδοκά κανείς με πιθανότητα σύμφωνα με τη συνηθισμένη πορεία των πραγμάτων ή τις ειδικές περιστάσεις και ιδίως τα προπαρασκευαστικά μέτρα που έχουν ληφθεί (ολ. ΑΠ 20/92, ΝοΒ, 41, 84, ΑΠ 1589/79, ΝοΒ, 28, 1115, ΑΠ 1302/76, ΝοΒ, 25, 916, ΑΠ 317/58).

Περαιτέρω, κατά το άρθρο 407 ΑΚ "Αν η ποινή συμφωνήθηκε για την περίπτωση της μη προσήκουσας και ιδίως της μη έγκαιρης εκπλήρωσης της παροχής, ο δανειστής έχει δικαίωμα να απαιτήσει εκτός από την ποινή που κατέπεσε και την εκπλήρωση της παροχής. Έχει επίσης το δικαίωμα να απαιτήσει και την επί πλέον αποδεικνύμενη ζημία, από τη μη προσήκουσα εκπλήρωση". Η διάταξη αυτή, αποτελεί ορισμό ενδοτικού δικαίου και δεν αποκλείεται τα μέρη να έχουν σκοπό να τάξουν καθαρή ποινή δηλ. να τάξουν υποχρέωση του παραβάτη των υποχρεώσεών του όχι μόνο για την ποινή που συμφωνήθηκε, αλλ' επί πλέον περαιτέρω και για την εκπλήρωση της συμβάσεως, ή για την πλήρη αποζημίωση από τη μη εκπλήρωση, επί πλέον της ποινής και επομένως ο δανειστής της παροχής που οφείλει ο παραβάτης έχει δικαίωμα να απαιτήσει την ποινή που συμφωνήθηκε και την επί πλέον αυτής ζημία που αποδεικνύεται, χωρίς όμως να αποκλείεται όπως επιδιώξει και πλήρη αποζημίωση για τη ζημία που έπαθε, γιατί, αφού η διάταξη του άρθρου 407 εδ. Β'ΑΚ είναι ενδοτικού δικαίου, μπορεί, κατά παρέκκλιση από τη διάταξη αυτή, να συμφωνηθεί, σύμφωνα με το άρθρο 361 ΑΚ, ότι ο δανειστής, για την περίπτωση

της μη εκπληρώσεως των εκ της συμβάσεως υποχρεώσεων του οφειλέτου, έχει σωρευτικώς αξίωση για την ποινή και αξίωση για πλήρη αποζημίωση και όχι μόνο για το ποσό που αυτή υπερβαίνει το ποσό της ποινικής ρήτρας (ΑΠ 462/92, Δ/vn, 34, 1338).

Τέλος, από τις διατάξεις των άρθρων 173 και 200 ΑΚ με σαφήνεια συνάγεται ότι για την αναζήτηση στην ερμηνεία των δικαιοπραξιών της αληθινής βούλησης των μερών, χωρίς προσήλωση στις λέξεις, και την ερμηνεία των συμβάσεων, όπως απαιτεί η καλή πίστη, αφού ληφθούν υπόψη και τα συναλλακτικά ήθη, εφαρμόζονται σε κάθε περίπτωση, στην οποία υπάρχει στη σύμβαση κενό ή δημιουργείται αμφιβολία για την έννοια του περιεχόμενου των δηλωθεισών βουλήσεων των μερών που συνεβλίθησαν μεταξύ τους (ΑΠ 232/92 Δvn 34/1307, ΑΠ 408/92 NoB 41/877, ΑΠ 1813/88 Δvn 32/93, ΑΠ 1730/88 Δvn 32/91, ΑΠ 16/88 Δvn 29/1582, ΑΠ 19/87 Δvn 29/117, ΑΠ 517/87 EEN 1988/168, ΑΠ 1351/87 NoB 36/1453, ΑΠ 1851/86 NoB 36/344, ΑΠ 746/86 NoB 35/738, ΑΠ 1425/86 EEN 1987/542, ΑΠ 383/85 NoB 34/184, ΑΠ 1350/85 NoB 34/865 ΑΠ 1894/84 Δvn 26/221, ΑΠ 822/84 EEN 52/383, ΑΠ 1549/83, NoB 32/1219, ΑΠ 727/81 EEN 49/486, ΑΠ 145/81 EEN 48/907, ΑΠ 394/99 NoB 25/1364, Ολ ΑΠ 590/68 NoB 17/277, ΑΠ 100/69 NoB 17/675).

Στην περίπτωση που κρίνεται, από την προσήκουσα επανεκτίμηση των καταθέσεων ... αποδείχτηκαν κατά την κρίση του Δικαστηρίου αυτού τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Δυνάμει του νομίμως μεταγεγραμμένου στα οικεία βιβλία μεταγραφών υπ' αρ. ... 792/8-4-1982 πωλητηρίου συμβολαίου του συμβολαιογράφου Γ.Γ. η εκκαλούσα εργοδότηπρια εταιρία πώλησε και μεταβίβασε την κυριότητα του

επιμάχου διαμερίσματος της υπαχθείσας στις διατάξεις του Ν. 3741/1929 περί οριζόντιας ιδιοκτησίας υπό ανέγερση πολυόροφης οικοδομής, που βρίσκεται στο Βόλο και συγκεκριμένα επί της οδού Β. και Α., στους εφεσίβληπτους κατά ποσοστό $\frac{1}{2}$ στον καθένα εξ αδιαιρέτου. Η εκκαλούσα ανέλαβε την υποχρέωση να κατασκευάσει την πολυκατοικία και να παραδώσει σ' αυτούς το μεν διαμέρισμα πλήρως αποπερατωμένο και κατάλληλο προς χρήση και οίκηση " με το κλειδί" μέχρι τις 30-12-1983, τους δε κοινόχρονους χώρους της πολυόροφης οικοδομής έως τις 28-2-1984. Ως τίμημα της ως άνω πωληθείσας και μεταβιβασθείσας οριζόντιας ιδιοκτησίας είχε συμφωνηθεί το ποσό των 1.900.000 δραχμών, που έπρεπε να καταβληθεί τμηματικά και να εξοφληθεί στις 30-12-1983. Επίσης, με τον 2ο όρο του ειρημένου πωλητηρίου συμβολαίου συμφωνήθηκε μεταξύ των συμβαλλομένων ότι σε περίπτωση μη έγκαιρης παραδόσεως του διαμέρισματος και των κοινόχρονων χώρων από μέρους της εργοδότηπριας εταιρίας στους εφεσίβληπτους κατά τις ως άνω ορισθείσες ημερομηνίες παραδόσεως τους, οι τελευταίοι δικαιούνται να απαιτήσουν την υπέρ αυτών κατάπτωση ποινικής ρήτρας, ανεξαρτήτως υπαιτιότητας της εκκαλούσας, πλην ανωτέρας θίας, ανερχόμενης σε 400 δραχμές ημεροσίως για το διαμέρισμα και σε 20 δραχμές για τους κοινόχρονους χώρους της πολυκατοικίας, "μη αποκλειομένης της επιδιώξεως δικαστικώς ετέρας θετικής ζημίας".

Εκ του ως άνω πωλητηρίου συμβολαίου και ιδίως του δευτέρου όρου αυτού ερμηνευόμενου από το Δικαστήριο αυτό λόγω του διαγιγνωσκόμενου εις αυτό κενού και αμφιβολίας διά προσφυγής στους κανόνες της καλής πίστεως και των συναλλακτικών ηθών, κατά τους οποίους ανα-

ζητείται η αληθής βούληση των συμβαλλομένων, χωρίς προσήλωση στις παρ' αυτών χρησιμοποιηθείσες λέξεις, συνάγεται ότι οι συμβληθέντες, που παρέστησαν με τους προσυπογράφοντες το ύπερθεν συμβόλαιο δικηγόρους τους Ν.Χ.. και Δ. Μ., ηθέλησαν και συμφώνησαν όπως σε περίπτωση μη έγκαιρης παραδόσεως του διαμερίσματος και των κοινοχρήστων της πιο πάνω πολυύροφης οικοδομής, οι αγοραστές δικαιούνται να απαιτήσουν, εκτός από την κατάπτωση της συμφωνημένης ανωτέρω ποινικής ρήτρας, και την αποκατάσταση της επί πλέον προσγενομένης εις αυτούς και αποδεικνυομένης θετικής μόνον ζημίας, όχι όμως και της αποθετικής τοιαύτης. Εάν η πραγματική θέληση των συμβαλλομένων ήταν να δικαιούνται οι αγοραστές πέραν της καταπώσεως της ποινικής ρήτρας και την αποκατάστασην και της επί πλέον αποδεικνυομένης αποθετικής ζημίας δεν θα εκφράζονταν με την διατύπωση "ετέρας θετικής ζημίας", αλλά ο σχετικός όρος του εν λόγω συμβολαίου θα είχε διατυπωθεί ως εξής "μη αποκλειομένης της επιδιώξεως ετέρας θετικής και αποθετικής ζημίας" ή "μη αποκλειομένης της επιδιώξεως και της πλέον αποδεικνυομένης ζημίας", που είναι και η διατύπωση της διατάξεως του άρθρου 407 ΑΚ, οπότε θα συμπεριελαμβάνετο η αποκατάσταση και της αποθετικής ζημίας.

Σύμφωνα με αυτά η πρωτόδικη απόφαση, που δέχτηκε ότι οι συμβαλλόμενοι είχαν συμφωνήσει ότι οι εφεσίθλητοι σε περίπτωση μη έγκαιρης παραδόσεως του διαμερίσματος και των κοινοχρήστων χώρων θα εδικαιούντο να αξιώσουν πέραν της καταπεσούσας ποινής και την ανόρθωση, όχι μόνον της θετικής, αλλά και της αποθετικής ζημίας, επιδικάζοντας μετά ταύτα διαφυγόντα κέρδη σ' αυτούς για το εις την απόφαση μνημονευόμενο χρό-

νικό διάστημα, υπέπεσε στο πραγματικό σφάλμα της πλημμελούς αξιολογήσεως των αποδείξεων, για αυτό και κατά παραδοχή ως και κατ' ουσίαν βασίμου του εβδόμου λόγου εφέσεως, με τον οποίο αποδίδεται στην εκκαλουμένη απόφαση η ύπερθεν αιτίαση, πρέπει να εξαφανισθεί αυτή, να κρατηθεί στο Δικαστήριο αυτό η υπόθεση και να ερευνηθεί κατ' ουσίαν η αγωγή.

Ανωτέρα βία είναι γεγονός, το οποίο είναι αδύνατο να προβλεφθεί και να αποτραπεί ακόμη και διά μέτρων άκρας επιμέλειας και συνέσεως (ΑΠ 677/74, ΝοΒ, 23, 286). Στην προκείμενη περίπτωση η εναγομένη συνομολογεί την κατάρτιση της συμβάσεως πωλήσεως της συγκεκριμένης οριζόντιας ιδιοκτησίας και τη συμφωνηθείσα ποινική ρήτρα, προβάλλει τον ισχυρισμό ότι η καθυστέρηση παραδόσεως του διαμερίσματος και των κοινοχρήστων χώρων οφείλεται σε ανωτέρα βία. Συγκεκριμένα διατείνεται ότι λόγω ραγδαίας, μη αναμενόμενης και μη δυνάμενης να προβλεφθεί υπέρμετρης ανατιμήσεως των οικοδομικών υλικών, των εργατικών ημερομισθίων, των ασφαλιστικών εισφορών και εν γένει όλων των παραγόντων της κατασκευής καθώς και της καταργήσεως της εργασίας των οικοδόμων το Σάββατο και τον επακόλουθον περιορισμόν των ωρών εργασίας με αποτέλεσμα την υπέρογκη αύξηση του κοστολογίου της κατασκευής. Ο ισχυρισμός αυτός της εναγομένης, και αν ακόμη ήθελαν υποτεθεί ως αληθή τα εκτιθέμενα ως άνω πραγματικά περιστατικά, δεν συνιστούν ανωτέρα βία, για αυτό και ο συναφής ισχυρισμός της εναγομένης πρέπει να απορριφθεί ως μη νόμιμος.

Από τις διατάξεις των άρθρων 330, 341 παρ.1, 342 και 407 ΑΚ σαφώς συνάγεται ότι άμα, ως εξ υπαιτιόπτος του οφειλέτου, παρέλθει άπρακτη η προς εκ-

πλήρωση της παροχής συμφωνηθείσα δίλην ημέρα, αυτός καθίσταται υπερήμερος και ο δανειστής δικαιούται να απαιτήσει την συμφωνημένη διά την περίπτωση αυτή και καταπεσούσα ποινική ρήτρα (ΑΠ 236/74, NoB, 22, 1174, ΑΠ 203/78, NoB, 27, 46). Στην περίπτωση που κρίνεται, από τα ως άνω αποδεικτικά μέσα, αποδείχτηκε ότι η εναγομένη εργολόγιπτρια εταιρία εξ υπαιτιότητός της καθυστέρησε μέχρι τον Ιούνιο του 1991 την παράδοση του επιδίκου διαμερίσματος μετά των κοινοχρήστων χώρων της πολυκατοικίας στους ενάγοντες, οι οποίοι πάλι δεν κατέβαλαν όλο το συνομολογηθέν εκ δραχμών 1.900.000 τίμημα μέχρι τις 30-12-1983, όπως είχε συμφωνηθεί, αλλά στις 7-11-1984, οπότε και η εναγόμενη κατέστη πλέον υπερήμερη ως προς την παράδοση της ειρημένης οριζόντιας ιδιοκτησίας μετά των κοινοχρήστων χώρων της οικοδομής, με αποτέλεσμα την κατάπτωση της συμφωνημένης για την περίπτωση αυτή ποινική ρήτρα. Επομένως η εργολόγιπτρια εταιρία οφείλει για το από 8-11-84 έως 31-12-88 χρονικό διάστημα (ήτοι 1.513 ημέρες) στους ενάγοντες την συμφωνημένη εκ δραχμών 420 (400 + 20) ημεροσίως ποινική ρήτρα, που συνολικά ανέρχεται στο ποσό των 635.460 δραχμών (1.513 X 420), απορριπτομένης της ενσάσεως εξοφλήσεως, που προβάλλει η εναγόμενη ως αβάσιμης κατ' ουδίαν. Από το ποσό δύος αυτό πρέπει να αφαιρεθούν 100.000 δραχμές, που οι ενάγοντες οφείλουν στην εναγόμενη εκ της ανανεώσεως δύο συναλλαγματικών αποδοχής τους και εκδόσεως της εναγομένης με πημερομηνίες λήξεως 28-2-85, δεκτής γενομένης εν μέρει ως νόμιμης (άρθρα 440 επ. ΑΚ) και ουσιαστικά βάσιμης της ενσάσεως συμψηφισμού, που προβάλλει η εναγόμενη. Μετά ταύτα υπολείπεται προς επιδίκαση στους ενάγοντες συμμέτρως το

εκ δραχμών 535.460 (635.460 - 100.000) ποσό.

Κατά το άρθρο 409 ΑΚ εάν η συμφωνηθείσα ποινή είναι δυσαναλόγως μεγάλη αιτήσει του οφειλέτου μειούται υπό του δικαστηρίου εις το προσίκον μέτρον, αντιθέτου συμφωνίας μη ισχυούσης. Διά να κριθεί το βάσιμον ή μη της περί μειώσεως της ποινής αγωγής, ανταγωγής ή ενσάσεως το δικαστήριο δέον να λαμβάνει υπόψη τα εν εκάστη περιπτώσει συντρέχοντα περιστατικά, ιδία δε το μέγεθος της ποινής εν συγκρίσει προς την αξία της αντιπαροχής του δανειστού, την οικονομική κατάστασιν των μερών, την έκτασιν της συμβατικής παραβάσεως του οφειλέτου, τον βαθμό του πταίσματος αυτού και το γεγονός της τυχόν ωφελείας του εκ της μη εκπληρώσεως της παροχής, παν δεδικαιολογημένον συμφέρον του δανειστού και τα απώτερα επιβλαβή γενικώς αποτέλεσματα, άτινα έσχε δι' αυτόν η μη εκπλήρωσις της παροχής, ουχί δε απλώς την μη επέλευσιν εις αυτόν ημίας ή το μέγεθος αυτής, αφού κατά το άρθρ. 405 Α.Κ. η κατάπτωσης της ποινής επέρχεται και αν έτι ο δανειστής ουδεμίαν υπέστη ημίαν. Εκ τούτων έπειται ότι ο ασκών την αίτησην περί μειώσεως της ποινής ως υπερμέτρου δέον να επικαλεσθή ωρισμένα περιστατικά, ως εκ των οποίων παρίσταται υπέρμετρος η ποινή, και εν αμφισβητήσει αποδείξει αυτά, μη αρκούντος μόνου του περιστατικού ότι η ημία του δανειστού είναι μικροτέρα της συμπεφωνημένης ποινής (ΑΠ 562/72, NoB, 20, 1423, ΑΠ 35/65, NoB, 13, 737, ΑΠ 428/79, NoB, 27, 1458), δηλαδή το δικαστήριο της ουσίας προς μόρφωση της κρίσεως του περί του χαρακτήρος της ποινής ως δυσαναλόγως μεγάλης και κατ' ακολουθίαν και περί του προσίκοντος μέτρου εις το οποίο είναι μειωτέα, πρέπει να λαμβάνει υπόψη τα εν εκάστη περιπτώσει

συντρέχοντα περιστατικά, ιδία δε το μέγεθος της ποινής, εν συγκρίσει προς την αξίαν της αντιπαροχής του δανειστού, την οικονομικήν κατάστασιν των μερών, τα εκ της αθετήσεως της συμβάσεως πληγέντα συμφέροντα του δανειστού και δη ου μόνον την περιουσιακήν αλλά και την ηθικήν τυχόν θλάβην αυτού, την έκτασιν της συμβατικής παραβάσεως του οφειλέτου, τον βαθμόν του πταίσματος αυτού και το γεγονός της τυχόν ωφελείας του εκ της μη εκπληρώσεως της παροχής, παν δεδικαιολογημένον συμφέρον του δανειστού και τα απότελεσματα, άτινα έσχε δι' αυτόν η μη εκπλήρωσης της παροχής, ουχί δε απόλως την μη επέλευσιν εις αυτόν ζημίας ή το μέγεθος αυτής, αφού κατά το άρθρο 405 ΑΚ η κατάπτωσις της ποινής επέρχεται και αν έτι ο δανειστής ουδεμίαν υπέστη ζημίαν (ΑΠ 428/79, ΝοΒ, 27,1458).

Στην προκείμενη περίπτωση το Δικαστήριο λαμβάνοντας υπόψη όλα τα από τα πιο πάνω αποδεικτικά μέσα αποδειχθέντα πραγματικά γεγονότα, ήτοι: 1) την συμφωνθείσα ποινική ρήτρα που ανήρχετο σε 420 (400 + 20) δραχμές για κάθε ημέρα καθυστερήσεως παραδόσεως της οριζόντιας ιδιοκτησίας μετά των κοινοχρήστων χώρων, εν συγκρίσει μετά της πωλοθείσας στους ενάγοντες οριζόντιας ιδιοκτησίας, που ανήρχετο στο συνολικό ποσό των 1.900.000 δραχμών, 2) την οικονομική κατάσταση των εναγόντων Ε. και Κ. Θ. ως οικοκυράς και πλεκτρολόγου αντιστοίχως και της εναγομένης ετερρόρυθμης εργολίπτριας εταιρίας, που ανελάμβανε την ανέγερση πολυυρδόφων οικοδομών επί αλλοτρίων οικοπέδων με το σύστημα της αντιπαροχής, που πωλούσε σε τρίτους επί κέρδει, 3) την καθυστερημένην κατά μήνα Ιούνιο 1991 παράδοσην του επιδίκου διαμερίσματος στους ενάγοντες, παρότι είχε συμφωνηθεί η παράδο-

ση του μεν διαμερίσματος να γίνει στις 30-12-83, των δε κοινοχρήστων μερών της οικοδομής στις 28-2-84, 4) την μεγάλην έκτασην της συμβατικής παραβάσεως της εναγομένης, αφού καθυστέρησε την παράδοση της οριζόντιας ιδιοκτησίας μέχρι τον Ιούνιο 1991, 5) τον μεγάλο βαθμό της υπαιτιότητας αυτής περί την μη έγκαιρην παράδοση του διαμερίσματος και των κοινοχρήστων χώρων, 6) την ηθική θλάβη των εναγόντων εκ της καθυστερημένης αποπερατώσεως της οριζόντιας ιδιοκτησίας μετά των κοινοχρήστων χώρων, 7) την ζημία που υπέστησαν οι ενάγοντες πληρώνοντας μίσθωμα σε μίσθια οικία τρίτου, στην οποία διέμεναν έως ότου παραδοθεί κατά τον προαναφερόμενο χρόνο εις αυτούς το επίμαχο διαμέρισμα, 8) την κατά την 7-11-84 αποπληρωμή του συμφωνημένου τιμήματος από μέρους των εναγόντων στην πωλήτρια εργολίπτρια εταιρία και 9) την προκύψασαν στην τελευταία ωφέλεια εκ της καθυστερημένης εκτελέσεως της συμβάσεως, κρίνει ότι η υποβληθείσα από μέρους της εναγομένης ένσταση, περί μειώσεως της συμφωνθείσας ως άνω ποινής ως δυσαναλόγως μεγάλης εις το προσήκον μέτρο, που είναι το 1/3 αυτής, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμη από ουσιαστική άποψη.

Έπειτα απ' όσα έχουν προεκτεθεί πρέπει να γίνει κατά ένα μέρος δεκτή η υπό κρίσιο αγωγή, ως και κατ' ουσίαν βάσιμη, να υποχρεωθεί η εναγόμενη να καταβάλει συμμέτρως στους ενάγοντες το ποσό των 1571,42 Ευρώ (ισότιμο του εκ δραχμών 535.460 ποσού), με το νόμιμο τόκο από την επόμενη ημέρα από την επίδοση της αγωγής...

446/2003

Πρόεδρος: Γεωρ. Καράμπελας
Εισηγητής: Ναп. Ζούκας
Δικηγόροι: Χαραλ. Τσιρογιάννης, Γεωρ.
 Χατζηευθυμίου

Κατάρτιση σύμβασης εργασίας με διαγωνισμό. Η προκήρυξη συνιστά πρόταση του εργοδότη προς αόριστο αριθμό προσώπων για κατάρτιση σύμβασης, ενώ η υποβολή υποψηφιότητας και η συμμετοχή σ' αυτόν επέχει θέση αποδοχής. Από την περιέλευση της δίλωσης του υποψηφίου στον εργοδότη για την αποδοχή της πρότασής του, θεωρείται ότι καταρτίσθηκε η σύμβαση εργασίας, υπό την αναβλητική αίρεση της επιτυχίας του υποψηφίου στο διαγωνισμό, οπότε πληρώνεται η αίρεση και ο επιτυχών θεωρείται αυτοδίκαια εργαζόμενος, με την προϋπόθεση νόμιμης συμμετοχής στο διαγωνισμό, σύμφωνα με τους δρους αυτού. Μη πρόσληψη επιτυχόντος σε διαγωνισμό τράπεζας διότι ήταν φοιτητής, κατά το χρόνο του διαγωνισμού, παρά την απαγόρευση από την προκήρυξη.

Για το αίτημα επίδειξης εγγράφων απαιτείται και η δυνατότητα χρήσης τους ως αποδεικτικών μέσων, πρόσφορων για απόδειξη λυσιτελούς ισχυρισμού του αιτούντα.

Από τα άρθρα 185, 189, 192, 201, 361 και 648 του ΑΚ σαφώς προκύπτει ότι σε περίπτωση κατάρτισης σύμβασης εργασίας με διαγωνισμό, η προκήρυξη του διαγωνισμού συνιστά πρόταση του εργοδότη προς αόριστο αριθμό προσώπων για κατάρτιση σύμβασης, ενώ η υποβολή υποψηφιότητας και η συμμετοχή σ' αυτόν επέχει θέση αποδοχής της εργοδοτικής πρότασης. Από δε την περιέλευση της δίλωσης του υποψηφίου στον εργοδότη για την αποδοχή της πρότασής του, θεωρείται

ότι καταρτίσθηκε η σύμβαση εργασίας, η οποία τελεί υπό την αναβλητική αίρεση της επιτυχίας του ενδιαφερομένου στο διαγωνισμό. Με την έκδοση και ανακοίνωση των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού, εφόσον ο ενδιαφερόμενος πέτυχε σ' αυτόν, πληρώνεται η αίρεση και επέρχονται τα αποτελέσματα της σύμβασης, ο δε επιτυχών θεωρείται αυτοδικαίως και οριστικά εργαζόμενος του εργοδότη που προκήρυξε το διαγωνισμό, υπό την απαραίτητη όμως προϋπόθεση ότι ο υποψήφιος συμμετείχε νόμιμα στο διαγωνισμό σύμφωνα με τους όρους που έθεσε ο εργοδότης (βλ. ΑΠ 1124/1993 Ελλ Δvn 36.818-192/2000 Ελλ Δvn 41.1008-654/2000 Ελλ Δvn 41.1613 - ΕφΑΘ 5473/1998 Ελλ Δvn 41.1400-8062/2001 Ελλ Δvn 43.1976).

Στην προκειμένη περίπτωση από τις καταθέσεις των μαρτύρων... αποδείχθηκαν τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Στις αρχές Οκτωβρίου 1997 η εφεσίθληπτος προκήρυξη διαγωνισμό για την πρόσληψη προσωπικού, το οποίο θα κάλυπτε τις ανάγκες της του καταστήματος Τρικάλων. Περιληφτη της προκήρυξης δημοσιεύθηκε στον τοπικό ημερήσιο τύπο στις 8 και 9 Οκτωβρίου 1999 και κλήθηκαν οι ενδιαφερόμενοι να υποβάλουν τα δικαιολογητικά έως τις 24-10-1997. Στο διαγωνισμό αυτό είχαν δικαίωμα συμμετοχής άνδρες και γυναίκες. Η επιλογή δε θα γινόταν μετά από γραπτό διαγωνισμό γενικών γνώσεων και αγγλικής γλώσσας, καθώς και προφορική συνέντευξη, στην οποία θα καλούνταν να λάβουν μέρος όσοι θα διακρίνοντο στη γραπτή δοκιμασία. Στη δημοσιεύθεισα δε περίληψη της προκήρυξης μεταξύ των άλλων προϋποθέσεων συμμετοχής αναφέρεται: " γυναίκες απόφοιτοι Λυκείου γεννηθείσες από 1-1-1974 μέχρι και 31-12-1977, πτυχιούχοι ΑΕΙ ή ΤΕΙ ή Deree College ή ACHS ή North College γεννηθείσες από 1-1-1972

και εντεύθεν. Σπουδές - οι απόφοιτοι Λυκείου πρέπει να έχουν απολυτήριο Γενικού Λυκείου ή Πολυκλαδικού Λυκείου ή Τεχνικού Επαγγελματικού Λυκείου (τομέας πληροφορικής ή οικονομίας και διοίκησης - οι πτυχιούχοι ΑΕΙ πρέπει να έχουν πτυχίο διοίκησης επιχειρήσεων ή πτυχίο οικονομικής κατεύθυνσης - πτυχιούχοι ΤΕΙ πρέπει να έχουν πτυχίο διοίκησης επιχειρήσεων ή εμπορίας και διαφρίμισης ή λογιστικής. Ως όρος συμμετοχής η υποβολή αίτησης σε ειδικό έντυπο που παρέχεται από το Κατάστημα Τρικάλων της Τράπεζας".

Η εκκαλούσα υπέβαλε την από 10 Οκτωβρίου 1997 αίτηση και έλαβε γνώση του αναλυτικού κειμένου της προκήρυξης, το οποίο είχε αναρτηθεί σε δύο εσωτερικά σημεία του καταστήματος Τρικάλων, στο οποίο μεταξύ των άλλων διαλαμβάνεται ότι αιτήσεις συμμετοχής δύνανται να υποβάλουν άτομα που είτε είναι μόνο απόφοιτοι Λυκείου είτε μόνο πτυχιούχοι Ανωτέρων ή Ανωτάτων Σχολών ή του Deree College ή του ACHS ή του North College και συγκεκριμένα των τμημάτων που αναφέρονται στην προκήρυξη και προεκτέθηκαν. Έτσι η εκκαλούσα, η οποία κατά το χρόνο εκείνο ήταν φοιτήτρια στο τέαρτο έτος του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, έλαβε γνώση ότι δεν μπορούσε ως φοιτήτρια να λάβει μέρος στο διαγωνισμό. Μάλιστα στην ανωτέρω αίτησή της - βιογραφικό σημείωμα και στη σπίλη αυτής εκπαίδευση - επιμόρφωση, στην οποία περιλαμβάνετο ερώτημα αν έχει μεταπτυχιακές σπουδές, σπουδές ανώτατης ή ανωτέρας εκπαίδευσης, αποσιώπησε την ανωτέρω ιδιότητά της και συμπλήρωσε μόνο τη σπίλη της μέσης εκπαίδευσης, ότι δηλαδή είναι απόφοιτος του Ζου Γενικού Λυκείου Τρι-

κάλων. Με βάση τα στοιχεία που δίλωσε και τα δικαιολογητικά που προσκόμισε στη συνέχεια έλαβε μέρος στο γραπτό διαγωνισμό γενικών γνώσεων κι αγγλικής που διεξήχθησαν σε χώρο του Πανεπιστημίου Μακεδονίας την 30η Νοεμβρίου 1997.

Κατά την προσέλευσή της συμπλήρωσε ερωτηματολόγιο το οποίο, αφού το υπέγραψε, το παρέδωσε στους επιτρόπους της εφεσιβλήτου που ήταν εντεταγμένοι για τη διεξαγωγή του διαγωνισμού. Απέφυγε όμως να απαντήσει στην ερώτηση αν είναι φοιτήτρια ΑΕΙ ή ΤΕΙ, ποιάς σχολής, τμήματος κι έτους. Στο ερωτηματολόγιο αυτό μεταξύ των άλλων υπήρχε δίλωση της ότι αναγνωρίζει το δικαίωμα της εφεσιβλήτου να την αποκλείσει από τις εξετάσεις ή και να αποκρούσει την τυχόν πρόσληψή της οποιεδήποτε, στην περίπτωση που σύμφωνα με δίλωση της στην Τράπεζα ή και χωρίς σχετική δίλωση της ανίκει μέχρι σήμερα ή μέχρι και την τυχόν πρόσληψή της σε κατηγορία διαφορετικής εκπαίδευσης από αυτή που ανακοινώθηκε στην αγγελία της Τράπεζας στον τοπικό ημερήσιο τύπο. Στο γραπτό διαγωνισμό η εκκαλούσα διακρίθηκε και γι' αυτό κλήθηκε να λάβει μέρος και στην επακολούθησα προφορική συνέντευξη, στην οποία προσήλθε. Μετά δε την ολοκλήρωση και του σταδίου τούτου κατέλαβε τη δεύτερη θέση στη γενική βαθμολογία και κατάταξη. Προτού κληθεί η εκκαλούσα να εργασθεί δοκιμαστικά, όπως προβλέπεται από το άρθρο 3 του κανονισμού της εφεσιβλήτου, επί εξάμπνο, μετά την πάροδο του οποίου θα συντασσόταν δελτίο αξιολόγησής της και θα γινόταν σχετική εισήγηση, η διεύθυνση προσωπικού της εφεσιβλήτου σε έλεγχο που διενήργησε για την επαλήθευση των στοιχείων που είχαν δηλωθεί από τις επιτυχούσεις και ειδικότερα όσο αφορά την

εκκαλούσα στα πλαίσια τηλεφωνικής επικοινωνίας που είχε με τη μπτέρα της διαπίστωσε ότι η εκκαλούσα ήταν τεταρτοετής φοιτήτρια της ανωτέρω σχολής, μη οικονομικής κατεύθυνσης, στην οποία είχε εγγραφεί στις 19-9-1994. Ακολούθως η εφεσίβλητος προέβη στην πρόσληψη αντί της εκκαλούσης της επόμενης επιτυχούσας.

Σύμφωνα με όσα εκτέθηκαν η συμμετοχή της εκκαλούσης στον άνω διαγωνισμό δεν ήταν νόμιμη, καθόσον δεν συμμετείχε σ' αυτόν σύμφωνα με τους όρους που έθεσε η εφεσίβλητος. Ενώ η τελευταία έθεσε ως όρο την καταβολή των αιτήσεων είτε μόνο από απόφοιτους Λυκείου είτε μόνο από απόφοιτους Ανωτέρων ή Ανωτάτων Σχολών ή του Deree College ή του ACHS ή του North College των τμημάτων που αναφέρονται στην προκήρυξη, αποκλείοντας έτσι τους φοιτητές και τους σπουδαστές, η εκκαλούσα συμμετείχε στο διαγωνισμό, καίτοι ήταν τεταρτοετής φοιτήτρια του τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Το δικαίωμα αυτό της εφεσίβλητου να επιλέξει το προσωπικό της μόνο από απόφοιτους Λυκείου και μόνο από απόφοιτους Ανωτέρων ή Ανωτάτων Σχολών ή του Deree College ή του ACHS ή του North College των τμημάτων που αναφέρονται στην προκήρυξη του διαγωνισμού δεν αντίκειται στη διάταξη του άρθρου 281 του ΑΚ (βλ. ΑΠ 654/2002 Ελλ Δνη 41.1613).

Από τα ίδια αποδεικτικά στοιχεία δεν αποδείχθηκε ότι η εφεσίβλητος μετά τη διαπίστωση κατά τα ανωτέρω της φοιτητικής ιδιότητας της εκκαλούσης δημιούργησε με τη συμπεριφορά της στην τελευταία την πεποίθηση ότι θα προσληφθεί, αποτρέποντας αυτήν να αναζητήσει αλλού εργασία. Από τα ίδια επίσης αποδεικτικά

στοιχεία δεν αποδείχθηκε ότι η μεταχείριση της εκκαλούσης από την εφεσίβλητο υπήρξε άνιση και άδικη. Από κανένα αποδεικτικό στοιχείο δεν προέκυψε ότι η εφεσίβλητος προσέλαβε επιτυχόντες του διαγωνισμού, οι οποίοι κατά τη συμμετοχή τους σ' αυτόν ήσαν φοιτητές ανωτάτων σχολών. Προσκομίζεται με επίκληση από την εκκαλούσα το .../5-10-2000 έγγραφο του τμήματος χημείας της σχολής θετικών επιστημών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης από το οποίο προκύπτει ότι η προσληφθείσα από την εφεσίβλητο επιτυχούσα του διαγωνισμού Ε. Σ... του Β.. είναι φοιτήτρια της άνω σχολής. Ούτε από το έγγραφο όμως αυτό ούτε από άλλο αποδεικτικό στοιχείο προκύπτει ότι αυτή κατά τη συμμετοχή της στο διαγωνισμό και κατά την πρόσληψή της ήταν φοιτήτρια του παραπάνω τμήματος. Σχετικά δε με την άλλη προσληφθείσα από την εφεσίβλητο επιτυχούσα του διαγωνισμού Ε. Μ... από κανένα στοιχείο δεν προκύπτει ότι αυτή κατά τη συμμετοχή της στο διαγωνισμό και κατά την πρόσληψή της ήταν φοιτήτρια του φυσικού τμήματος του Πανεπιστημίου Αθηνών. Και οι δύο ανωτέρω επιτυχούσες έχουν προσληφθεί από την εφεσίβλητο ως απόφοιτοι Λυκείου (βλ. αναγγελίες πρόσληψης στον ΟΑΕΔ). Εφόσον η εκκαλούμενη απόφαση δέχθηκε τα ίδια προέβη σε ορθή ερμηνεία κι εφαρμογή των διατάξεων που προεκτέθηκαν και δεν έσφαλε στην εκτίμηση των αποδείξεων που προσκομίστηκαν. Όσα δε περί του αντιθέτου υποστηρίζονται με τους τέσσερες πρώτους λόγους της έφεσης και τον έκτο λόγο, καθώς και με τους πρόσθετους λόγους είναι απορριπτέα ως αβάσιμα.-

Κατά τη διάταξη του άρθρου 450 παρ.2 του ΚΠολΔ κάθε διάδικος ή τρίτος έχει υποχρέωση να επιδείξει τα έγγραφα που κατέχει και που μπορούν να χρησι-

μεύσουν για απόδειξη... Από τη διάταξη αυτή προκύπτει ότι μία από τις προϋποθέσεις της αξίωσης προς επίδειξη εγγράφων είναι και η δυνατότητα χρησιμοποίησης αυτών ως αποδεικτικών μέσων. Τα έγγραφα πρέπει να είναι ικανά να δημιουργήσουν στο δικαστήριο δικανική πεποίθηση για την αλήθεια των ισχυρισμών του αιτούντος, δηλαδή να είναι πρόσφορα για άμεση ή έμμεση απόδειξη λυσιτελούς ισχυρισμού του αιτούντος (βλ. ΑΠ 1454/1987 ΕΕΝ 1989.814-Βαθρακοκοίλη Ερμ. ΚΠολΔ άρθρο 450 αριθ.10).

Στην προκειμένη περίπτωση το πρωτοβάθμιο δικαστήριο με την εκκαλούμενη απόφασή του απέρριψε αίτημα της εκκαλούσσης για επίδειξη του πίνακα των επιτυχόντων στο διαγωνισμό, του φακέλου με τα στοιχεία των υποψηφίων και δη των τριών πρώτων επιτυχόντων και βεβαίωσης για την ημερομηνία πρόσληψης της πρώτης επιτυχόνσας στο διαγωνισμό, με το αιτιολογικό ότι το πρώτο από αυτά έχει ήδη προσκομισθεί, τα δε δύο άλλα δεν είναι πρόσφορα για την άμεση ή έμμεση απόδειξη της κατάρτισης ή μη της σύμβασης μεταξύ των διαδίκων και της τέλεσης της αδικοπραξίας από την εφεσίβλητο που ιστορείτο στην αγωγή. Έτσι που έκρινε το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, σύμφωνα με όσα προαναφέρθηκαν, σωστά έκρινε και σωστά εφάρμοσε το νόμο. Επομένως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος ο περί του αντιθέτου πέμπτος λόγος της έφεσης...

447/2003

Πρόεδρος: Δέσποινα Κολίκα

Εισηγητής: Παν. Θεοδωρόπουλος

Δικηγόροι: Θωμάς Μαναός

Η έφεση απευθύνεται κατά των διαδίκων της πρωτοβάθμιας δίκης ή των καθολικών διαδόχων ή των κληροδόχων τους. Επί αναγκαστικής ομοδικίας, η έφεση, με ποι-

νή απαραδέκτου, πρέπει να απευθύνεται εναντίον δών των ομοδίκων, οι δε απολιπόμενοι ομόδικοι θεωρούνται ότι αντιπροσωπεύονται από εκείνους που παρίστανται.

Αν η ανακοπή κατά της αναγκαστικής εκτέλεσης ασκείται μετά την κατακύρωση, πρέπει να απευθύνεται κατά του υπερθεματιστή και του επισπεύδοντος δανειστή, μεταξύ των οποίων δημιουργείται αναγκαστική ομοδικία.

Ο υπερθεματιστής ενός εκ των πολλών εκπλειστηριασθέντων ακινήτων είναι αναγκαίος ομόδικος με τον επισπεύσαντα τον πλειστηριασμό δανειστή εν μέρει και μόνο για το ακίνητο που κατακυρώθηκε σε αυτόν, ενώ για τα λοιπά ακίνητα είναι απλός ομόδικος.

Κατά το άρθρο 517 ΚΠολΔ η έφεση απευθύνεται κατά εκείνων που ήταν διάδικοι στην πρωτόδικη δίκη ή των καθολικών διαδόχων ή των κληροδόχων τους. Αν υπάρχει αναγκαστική ομοδικία, η έφεση πρέπει να απευθύνεται κατά όλων των ομοδίκων, αλλιώς απορρίπτεται ως απαράδεκτη. Διάδικοι είναι εκείνοι οι οποίοι από την προσβαλλόμενη απόφαση προκύπτει ότι δικάσθηκαν με αυτήν. Εξάλλου, το άρθρο 76 παρ. 1 του ίδιου Κώδικα, ορίζει μεταξύ άλλων, ότι όταν η διαφορά επιδέχεται ενιαία μόνο ρύθμιση, οι ομόδικοι που μετέχουν νόμιμα στη δίκη ή έχουν προσεπικληθεί, αν δεν παραστούν, θεωρούνται ότι αντιπροσωπεύονται από εκείνους που παρίστανται, με τους οποίους συνδέονται με το δεσμό της αναγκαστικής ομοδικίας. Περίπτωση αναγκαστικής ομοδικίας καθιερώνει και η διάταξη του άρθρου 933 παρ. 1 του ΚΠολΔ, από την οποία προκύπτει ότι, αν η ανακοπή κατά της αναγκαστικής εκτέλεσεως εγείρεται μετά την κατακύρωση, πρέπει να απευθύνεται κατά του υπερθεματιστή και

του επισπεύδοντος δανειστή, μεταξύ των οποίων δημιουργείται δεσμός αναγκαστικής ομοδικίας, γιατί η διαφορά επιδέχεται μόνο ενιαία ρύθμιση, αφού, εξαιτίας της πλήρους γι' αυτούς ταυτότητας του αντικειμένου της δίκης, δε μπορεί να υποθεί ουσιαστική κρίση ακυρότητας του πλειστηριασμού, για τον ένα και κύρους του για τον άλλο (ΟΔ.ΑΠ. 11/1992 Ελλ.Δ/ν 33/759 επ.). Τέλος κατά το άρθρο 524 παρ. 3 εδ. α' ΚΠολΔ. σε περίπτωση ερημοδικίας του εκκαλούντος η έφεση απορρίπτεται.

Στην προκειμένη περίπτωση όπως προκύπτει από τις νομίμως προσκομιζόμενες και επικαλούμενες υπ' αριθμούς .../13-11-2001 και ... από 9-11-2001 εκθέσεις επίδοσης του δικαστικού επιμελητή Ν. Τ. ο ανακόπτων και ήδη εκκαλών Δ. Μ. κλητεύθυνκε, με επιμέλεια της τρίτης εφεσίβλητης εταιρείας με την επωνυμία «Ε. Α.Ε», για να παραστεί κατά τη συζήτηση της ένδικης έφεσής του κατά τη δικασμό που αναφέρεται στην αρχή της παρούσας (11-4-2001), με το να επιδοθεί ακριβές αντίγραφό της με πράξη ορισμού δικασίμου και κλήση προς εμφάνιση στον υπογράφαντα την ένδικη έφεσή του πληρεξούσιο δικηγόρο του Κ. Τ., πλην όμως αυτός δεν εμφανίστηκε ούτε αλλιώς πως εκπροσωπήθηκε κατά αυτήν. Επίσης ο πρώτος εφεσίβλητος Ε. Μ. (επισπεύσας δανειστής του Δ. Μ.) και ο δεύτερος εφεσίβλητος Α.Δ.. (υπερθεματιστής δύο εκ των τριών εκπλειστηριασθέντων ακινήτων του οφειλέτη Δ..Μ.), εκλητεύθηκαν, με επιμέλεια της ίδιας ως άνω εταιρείας με την επωνυμία «Ε. Α.Ε» (υπερθεματιστριας ενός εκ των τριών εκπλειστηριασθέντων ακινήτων του οφειλέτη Δ. Μ.), για να παραστούν κατά τη συζήτηση της ένδικης έφεσης του Δ. Μ., κατά τη διάσιμο που αναφέρεται στην αρχή της παρούσας, (11-4-2001) με το να επιδοθεί ακριβές αντί-

γραφό της με πράξη ορισμού δικασίμου και κλήση προς εμφάνιση κατ' αυτήν, σε καθένα από αυτούς, οι οποίοι όμως δεν εμφανίσθηκαν ούτε αλλιώς πως εκπροσωπήθηκαν κατά αυτήν.

Ως εκ τούτου και δοθέντος ότι η παρισταμένη εφεσίβλητη εταιρεία (ως υπερθεματιστρια ενός εκ των τριών εκπλειστηριασθέντων ακινήτων του οφειλέτη I. Μ.) συνδέεται με δεσμό αναγκαστικής ομοδικίας μόνο με τον πρώτο εφεσίβλητο Ε. Μ. (επισπεύσαντα τον πλειστηριασμό του ως άνω ακινήτου δανειστή), τον οποίο έτοι αντιπροσωπεύει στην παρούσα δίκη (εν μέρει μόνο για το περιελθόν σ' αυτήν ακίνητο), σύμφωνα με όσα εκτέθηκαν στην αρχή της παρούσας, πρέπει να απορριφθεί η ένδικη έφεση ως ανυποστήρικτη κατά το μέρος που αυτή στρέφεται κατά της τρίτης εφεσίβλητης εταιρείας με την επωνυμία «Ε. Α.Ε» ως και κατά του υπ' αυτής αντιπροσωπευομένου πρώτου εφεσίβλητου Ε. Μ., καθοριστεί, κατά άρθρο 505 παρ. 2 παράβολο ανακοπής για τη περίπτωση ασκήσεως αιτιολογημένης ανακοπής ερημοδικίας κατά της παρούσας εκ μέρους του εκκαλούντος, και καταδικαστεί ο εκκαλών, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 183 και 176 εδ. α του Κ-ΠολΔ στα δικαστικά έξοδα της τρίτης εφεσίβλητης του παρόντος βαθμού δικαιοδοσίας κατά τα στο διατακτικό οριζόμενα.

Περαιτέρω πρέπει να ματαιωθεί η συζήτηση της ένδικης έφεσης κατά το μέρος που αυτή στρέφεται κατά του Α. Δ. (υπερθεματιστή δύο αγροτικών ακινήτων του οφειλέτη I. Μ.) ως και του Ε. Μ. (επισπεύσαντος τον πλειστηριασμό των ακινήτων δανειστή) λόγω της μη εμφανίσεως κατά την παρούσα δίκη ούτε του εκκαλούντος, ούτε των ως άνω εφεσίβλητων και εν όψει του ότι η παρισταμένη τρίτη εφεσίβλητη και ως μη συνδεομένη με δεσμό αναγκαστικής ομοδικίας μετά του

πρώτου και δεύτερου εφεσίβλητου ως προς τα ως άνω ακίνητα δεν αντιπροσωπεύει αυτούς στην προκειμένη δίκη. (ως προς τα δύο αγροτικά ακίνητα που υπερθεματιστής αναδείχθηκε ο δεύτερος εφεσίβλητος, η τρίτη εφεσίβλητη διατελεί σε δεομό απλής ομοδικίας με τον πρώτο και δεύτερο εφεσίβλητο).

465/2003

Πρόεδρος: Γεωρ. Καράμπελας

Εισηγητής: Γεωρ. Μπατζαλέξης

Δικηγόροι: Αθαν. Κωλέττης, Μαρία Φωτάκη

Ευθύνη του ΕΚ για ατύχημα που προήλθε από ανασφάλιστο αυτοκίνητο. Ως τέτοιο θεωρείται το ζημιογόνο δύκη, εφόσον δε συνάφθηκε γι' αυτό σύμβαση ασφάλισης ή όταν αυτή λύθηκε ή ακυρώθηκε νόμιμα και έγινε από τον ασφαλιστή γνωστοποίηση στον αντισυμβαλλόμενο ή στον ασφαλισμένο της λύσης, λίξης ή ακύρωσης και παρήλθε έκτοτε χρονικό διάστημα δέκα έξι ημερών. Αν δεν επακολουθήσει η γνωστοποίηση, τότε, παρά τη λύση, λίξη ή ακύρωση της σύμβασης ασφάλισης, διατηρείται η ευθύνη του ασφαλιστή έναντι του παθόντος τρίτου και δεν γεννάται ευθύνη του ΕΚ.

Για την πληρότητα της αγωγής του παθόντος τρίτου κατά του ΕΚ αρκεί μόνη η αναφορά ότι κατά τον κρίσιμο χρόνο το ζημιογόνο αυτοκίνητο ήταν ανασφάλιστο.

Το εδ. β' της παρ. 1 του άρθρου 19 του ΚΝ 489/1976 ορίζει ότι "το Επικουρικό Κεφάλαιο είναι υποχρεωμένο να καταβάλει στα πρόσωπα που ζημιώθηκαν την κατά την παρ. 2 του άρθρου αυτού αποζημίωση λόγω θανάτωσης, σωματικών βλαβών ή υλικών ζημιών από αυτοκινητικά ατυχήματα, όταν : α)... β) το ατύχημα προήλθε από αυτοκίνητο ως προς το ο-

ποίο δεν έχει εκπληρωθεί η κατά το άρθρο 2 υποχρέωση", δηλαδή όταν το ζημιογόνο αυτοκίνητο είναι ανασφάλιστο, κατά το χρόνο του ατυχήματος. Ως τοιούτο θεωρείται το ζημιογόνο αυτοκίνητο, εφόσον δεν συνήφθη στο παρελθόν γι' αυτό σύμβαση ασφαλίσεως ή όταν η κατά το παρελθόν συναφθείσα σύμβαση ασφαλίσεως λύθηκε ή ακυρώθηκε μεταγενέστερα σύμφωνα με τους όρους του νόμου. Στη δεύτερη όμως αυτή περίπτωση για να θεωρηθεί ανασφάλιστο το ζημιογόνο αυτοκίνητο πρέπει να έχει χωρίσει γνωστοποίηση στον αντισυμβαλλόμενο ή στον ασφαλισμένο από τον ασφαλιστή, της λύσεως, λίξεως ή ακυρώσεως και πάροδος έκτοτε χρονικού διαστήματος δέκα έξι (16) ημερών σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 11 του ΚΝ 489/1976. Εφόσον το ατύχημα γίνει μετά την παρέλευση (16) ημερών, αφού έχει προηγηθεί γνωστοποίηση, κατά τα ανωτέρω, θεωρείται ότι έγινε από ανασφάλιστο αυτοκίνητο. Αν όμως δεν επακολουθήσει η προβλεπόμενη αυτή γνωστοποίηση, τότε, παρά τη λύση, λίξη ή ακύρωση της συμβάσεως ασφαλίσεως, διατηρείται η ευθύνη του ασφαλιστή έναντι του παθόντος τρίτου και δεν γεννάται ζήτημα ευθύνης του Επικουρικού Κεφαλαίου.

Εξάλλου για την πληρότητα της αγωγής του παθόντος τρίτου κατά τον Επικουρικό Κεφαλαίου αρκεί μόνη η αναφορά σε αυτή ότι, κατά τον κρίσιμο χρόνο, το ζημιογόνο αυτοκίνητο ήταν ανασφάλιστο. Εάν το Επικουρικό Κεφάλαιο ανταποδείξει ότι το ζημιογόνο αυτοκίνητο καλύπτεται από σύμβαση ασφαλίσης επιτρέπεται στον ενάγοντα να ισχυρισθεί με τις προτάσεις ότι η σύμβαση ασφαλίσεως έληξε, λύθηκε ή ακυρώθηκε και ότι ο ασφαλιστής γνωστοποίησε στον αντισυμβαλλόμενο ή ασφαλισμένο το γεγονός αυτό, το δε ατύχημα συνέβη μετά παρέλευση δέκα

έξι (16) ημερών από τη γνωστοποίηση αυτή. Και σε αυτή την περίπτωση το ατύχημα θεωρείται ότι έγινε από ανασφάλιστο αυτοκίνητο και συνεπώς θεμελιώνεται ευθύνη του Επικουρικού Κεφαλαίου (ΑΠ 1606/2002, Νόμος, βλ. όμως ΕφΑθ5813/1990 ΑρχΝομ.1991, 211, ΕφΑθ1471/1988 ΕλλΔνη, 30, 139, κατά τις οποίες ο ενάγων πρέπει, για το ορισμένο της αγωγής του, να επικαλείται για να θεμελιώσει ευθύνη προς αποζημίωση του Επικουρικού Κεφαλαίου, κατά το άρθρο 19 παρ.1 εδαφ. 8Κ.Ν.489/1976, ποία από τις ανωτέρω περιπτώσεις μη ασφαλιστικής καλύψεως του αυτοκινήτου συνέτρεχε. Βλ. και ΑΠ 1283/2002, Νόμος, κατά την οποία υπάρχει ανεπίτρεπτη μεταβολή της βάσης της αγωγής όταν η με αυτή θεμελιωθείσα στην ανωτέρω διάταξη του εδαφ. Β' ευθύνη του Επικουρικού Κεφαλαίου μεταβάλλεται κατά τη συνίτηση ή στο Εφετείο σε ευθύνη κατά το εδαφ. δ'- πτώχευση ασφαλιστού, ανάκληση αδείας).

Με την κρινόμενη αγωγή ο ενάγων, για να θεμελιώσει ευθύνη του τρίτου εναγομένου Επικουρικού Κεφαλαίου, προς αποκατάσταση των ζημιών που επικαλέσθηκε ότι υπέστη από την οφειλομένη σε αποκλειστική υπαιτίοτη του πρώτου εναγομένου σύγκρουση του ΙΧΕ αυτοκινήτου του με τον γεωργικό ελκυστήρα, ιδιοκτησίας του δεύτερου εναγομένου, τον οποίο οδηγούσε ο προστηθείς στην οδήγηση απ' αυτόν πρώτος εναγόμενος, επικαλέσθηκε (βλ. πρώτη σελίδα της αγωγής) ότι ο ελκυστήρας δεν είχε ασφαλισθεί, όπως χαρακτηριστικά αναφέρει, "προπονύμενα" (εξυπακούεται πριν από το ατύχημα). Συνεπώς, σύμφωνα με αυτά που εκτέθηκαν στην μείζονα σκέψη, επικαλέσθηκε έλλειψη ασφαλίσεως του ελκυστήρος, κατά τον χρόνο του ατυχήματος, δηλ. συνδρομή της περιπτώσεως του α-

νωτέρω εδαφ. β' της παρ. 1 του άρθρου 1 του Κ.Ν. 489/1976 και δεν χρειαζόταν για το ορισμένο της αγωγής να επικαλεσθεί ποία από της περιπτώσεις που προαναφέρθηκαν ελλείψεως ασφαλίσεως συνέτρεχε εν προκειμένω, αν και όπως προκύπτει από το περιεχόμενο της αγωγής, επικαλέσθηκε μη κατάρτιση συμβάσεως ασφαλίσεως του ελκυστήρος πριν από το ατύχημα. Άλλωστε το Επικουρικό κεφάλαιο δεν επικαλέσθηκε, ούτε βέβαια απέδειξε, ότι ο ελκυστήρας ήταν ασφαλισμένος, κατά τον χρόνο του ατυχήματος, για να ενεργοποιηθεί σε βάρος του ενάγοντος το προεκτεθέν βάρος επικλήσεως, παραδεκτά με τις προτάσεις, και αποδείξεως ότι η σύμβαση ασφαλίσεως έληξε, λύθηκε ή ακυρώθηκε και ότι ο ασφαλιστής γνωστοποίησε στον αντισυμβαλλόμενο ή ασφαλισμένο το γεγονός αυτό, το δε ατύχημα συνέβη μετά παρέλευση δέκα έξι (16) ημερών από τη γνωστοποίηση αυτή, αλλά περιορίσθηκε, με επίκληση της δευτέρας από τις ανωτέρω εφετειακές αποφάσεις, να προτείνει ένσταση αοριστίας της αγωγής, η οποία τυγχάνει, σύμφωνα με αυτά που εκτέθηκαν ανωτέρω, σε κάθε περίπτωση αβάσιμη. Εφόσον και η εκκαλουμένη έτσι έκρινε και απέρριψε σιγή την ένσταση αοριστίας της αγωγής, σύμφωνα με αυτά που εκτέθηκαν στη μείζονα σκέψη, ορθώς το δικόγραφο της αγωγής εκτίμησε και τις εκεί αναφερόμενες διατάξεις και εκείνες του άρθρου 216 παρ.1 ΚΠολΔ ερμήνευσε και εφάρμοσε και πρέπει ο πρώτος λόγος της εφέσεως που υποστηρίζει τα αντίθετα να απορριφθεί ως αβάσιμος. {...} }

468/2003

Πρόεδρος: Γεώργιος Καράμπελας

Εισηγητής: Δημ. Τίγγας

Δικηγόροι: Κων. Παπαδόπουλος, Ελένη

Ψαραλίδου, Μιχ. Κατσουλάκης

Η ασφ. εταιρία απαλλάσσεται έναντι του ασφαλισμένου της για τη ζημία που προξενείται σε τρίτο από φορτίο που μεταφέρεται με το ασφαλισμένο αυτ/το, μόνον δεν την προξενηθείσα ζημία οφείλεται αποκλειστικά στο φορτίο ή σε αμελεία του οδηγού ή άλλου προσώπου κατά τη φόρτωσή του, όχι δε και σε συντρέκον πτάσμα του οδηγού κατά την οδήγηση του έμφορτου αυτ/του.

Αυτοκινητικό ατύχημα οφειλόμενο σε διαρροή επί του οδοστρώματος πολτού ελαιοπυρίνα, που φορτώθηκε πλημμελώς στο ασφαλισμένο φορτηγό, χωρίς λίψη μέτρων στεγανοποίησης του χώρου εναπόθεσης του ελαιοκάρπου.

Αναγωγή ασφ. εταιρίας.

Συνυπαιπότητα τραυματισθέντος οδηγού ως προς τη σωματική βλάβη του, διότι δε φορούσε ζώνη ασφαλείας.

Απώλεια εισοδημάτων από εκμετάλλευση περιπτέρου και αγρών.

{...} Κατά το άρθρο 25 παρ. 10 της υπ' αρ. Κ4/585/5-4-1978 απόφασης του Υπουργού Εμπορίου (Τεύχος 4 ΦΕΚ 795/8-4-1978), η οποία εκδόθηκε κατόπιν νομοθετικής εξουσιοδοτίσεως (άρθρο 6 παρ. 5 του ν. 489/1976) και καθορίζει κατά τρόπο νομικώς δεσμευτικό για τους συμβαλλομένους και όχι για τους τρίτους (βλ. ΑΠ 106/1997 Ε.Δ. 29.293, 1410/1983 ΝοΒ 32.1199) τους γενικούς όρους του ασφαλιστρίου συμβολαίου που καλύπτει την αστική ευθύνη από ατυχήματα, αποκλείονται από την ασφάλιση ζημίες οι οποίες προξενούνται "εκ του μεταφερομένου ή επί του μεταφερομένου διά του οχήματος φορτίου". Από τη διάταξη αυτή συνάγεται ότι αποκλείεται, έναντι του αντισυμβαλλομένου της, η ευθύνη της ασφαλιστικής εταιρίας για τη ζημία που προξενείται σε τρίτο από το φορτίο που μεταφέρεται με το ασφαλισμένο αυτοκί-

ντο μόνον όταν η ζημία που προξενήθηκε οφείλεται αποκλειστικώς στο φορτίο, όχι δε και σε συντρέκον πτάσμα του οδηγού ως προς την οδήγηση του εμφόρτου αυτοκινήτου που καλύπτεται από την ασφαλιστική σύμβαση (ΑΠ 1474/1985 Ε.Δ.27.1106). Η ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ της πράξης ή παράλειψης του οδηγού κατά την οδήγηση του αυτοκινήτου και του επιζήμιου αποτελέσματος δεν αποκλείεται από το λόγο ότι στην επέλευση του αποτελέσματος συνέτρεξαν και άλλες περιστάσεις που προηγήθηκαν ή επακολούθησαν την πράξη ή παράλειψη του υπαίτιου οδηγού, εφόσον οι περιστάσεις αυτές δεν ευρίσκονται έξω από τη συνήθη πορεία των πραγμάτων (ΑΠ 729/1998 Ε.Δ.39.1557). Αν όμως δεν συνδυάζεται η ζημία με αμελή συμπεριφορά του οδηγού κατά την οδήγηση του αυτοκινήτου, αλλά υφίσταται αμελεία του οδηγού ή άλλου προσώπου κατά τη φόρτωση των μεταφερομένων πραγμάτων, από τα οποία προξενήθηκε η ζημία, τότε απαλλάσσεται έναντι του ασφαλισμένου της η ασφαλιστική εταιρία (βλ. ΑΠ 989/1994 Ε.Δ.37.604, Εφ.Αθ. 2279/2001 Ε.Δ. 43.184, 3562/1988 ΕΠ. Συγκ.Δικ.1990.217).

Στην προκείμενη περίπτωση η εκκαλούσα ανάνυμη ασφαλιστική εταιρία Φ. Α.Ε.Γ.Α. με την υπ' αρ.εκθ.καταθ. 624/2000 παρεμπίπτουσα αγωγή αποζημίωσης, την οποία στρέφει κατά του συνεναγομένου της (στην κύρια αγωγή του εκκαλούντος - κυρίως ενάγοντος) I. Γ. και της μη διαδίκου στην κύρια αγωγή A. Γ., ισχυρίζεται ότι η ζημία του κυρίως ενάγοντος Γ.Τ.. προξενήθηκε από το φορτίο που μετέφερε (πολτό ελαιοπυρίνων) το ζημιογόνο και ασφαλισμένο σ' αυτή φορτηγό αυτοκίνητο των παρεμπιπτόντων εναγομένων, λόγω πλημμελούς φόρτωσής του (μη στεγανοποίησης των δοχείων μεταφοράς του ελαιοπυρίνα), πλην όμως

με τη σύμβαση ασφάλισης του ζημιογόνου αυτοκινήτου έχουν εξαιρεθεί από την ασφαλιστική κάλυψη οι ζημίες που προξενούνται από το μεταφερόμενο φορτίο ή πάνω στο μεταφερόμενο φορτίο του ασφαλισμένου αυτοκινήτου και συντρέχει, ενόψει τούτων λόγος απαλλαγής της από την ευθύνη αποζημίωσης έναντι των παρεμπιπτόντων εναγομένων. Γι' αυτό ζητεί να υποχρεωθούν εις ολόκληρον οι εναγόμενοι να της καταβάλουν οποιοδήποτε ποσό θα υποχρεωθεί αυτή να καταβάλει - μέχρι του ζητούμενου με την κύρια αγωγή - προς τον κυρίως ενάγοντα. Με το περιεχόμενο αυτό η αγωγή είναι, σύμφωνα με όσα προαναφέρθηκαν, νόμιμη, στηριζόμενη στις διατάξεις των άρθρων 361, 904 επ., 481, 346 του ΑΚ και 25 παρ. 10 της Κ4/585/ 8-1-1978 απόφασης του Υπουργού Εμπορίου, καθ' όσον, κατά το περιεχόμενο της αγωγής, η ζημία του κυρίως ενάγοντος δεν συνδυάζεται με αμέλεια του οδηγού του ασφαλισμένου στην παρεμπιπτόντως ενάγουσα ζημιογόνου αυτοκινήτου των παρεμπιπτόντως εναγομένων ως προς την οδηγηση, αλλά συνδυάζεται μόνον με την πλημμελή φόρτωση του εν λόγω αυτοκινήτου, η οποία μπορεί με τη σύμβαση ασφαλίσεως να αποτελέσει λόγο απαλλαγής του ασφαλιστή. Το πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, το οποίο απέρριψε ως μη νόμιμη την παρεμπίπτουσα αγωγή, εσφαλμένως εκτίμησε το δικόγραφο αυτής και εφήρμοσε τη διάταξη του άρθρου 25 παρ. 10 της Κ4/585/8-4-1978 απόφασης του Υπουργού Εμπορίου. Κατά συνέπεια πρέπει να εξαφανισθεί η εκκαλούμενη απόφαση κατά το μέρος που απέρριψε ως μη νόμιμη την παρεμπίπτουσα αγωγή και να κρατηθεί αυτή η αγωγή στο Δικαστήριο τούτο για να δικασθεί κατ' ουσίαν (άρθρο 535 παρ. 1 Κ.Πολ.Δικ.).

Από τις ένορκες καταθέσεις των μαρ-

τύρων ... αποδεικνύονται τα εξής: Κατά τις 4-12-1999 και ώρα 19.15', ο κυρίως ενάγων, οδηγούσε το υπ' αρ. κυκλοφορίας TN .. IXΕ αυτοκίνητο του στο 7ο χιλιόμετρο της οδού Βόλου - Τσαγκαράδας με κατεύθυνση προς Τσαγκαράδα, στο ανατολικό μέρος της κωμόπολης Αγριάς, όπου η οδός έχει πολύ μικρή καμπύλη προς τα δεξιά. Λόγω της ολισθηρότητας του οδοστρώματος όμως από χυμένο (σε υγρή μορφή) πυρήνα ελαιοκάρπου (πολτοποιημένου) και μετά από αναποτελεσματική πέδηση επί 4 μέτρα στο δεξιό άκρο του οδοστρώματος, το αυτοκίνητο του εξήλθε από την οδό, διέγραψε αποκλίνοντας προς τα δεξιά πορεία 20 μέτρων πάνω στο πεζοδρόμιο, το οποίο είχε συνολικό πλάτος 6 μέτρων, προσέκρουσε με το εμπρόσθιο μέρος του στον κορμό μεγάλου δένδρου (πλατάνου), εκτινάχθηκε (με ταυτόχρονη αναστροφή αριστερά υπό γωνία 120ο περίπου) στο αντίθετο ρεύμα πορείας της οδού, προσέκρουσε με το εμπρόσθιο και πάλι δεξιό μέρος του στο εμπρόσθιο αριστερό μέρος (φτερό) του υπ' αρ. κυκλοφορίας BOH .. IXΕ αυτοκινήτου του Κ. Κ. (μη διαδίκου) και αλλάζοντας πάλι κατεύθυνση αριστερά επανίλθε στο αρχικό σημείο εκτροπής του και ακινητοποιήθηκε στο πεζοδρόμιο, έχοντας αντίθετη από την αρχική κατεύθυνση (ανεστραμμένο). Αποτέλεσμα της εκτροπής του αυτοκινήτου ήταν να υποστεί αυτό υλικές ζημίες και να τραυματισθεί ο ενάγων, ο οποίος υπέστη κρανιοεγκεφαλική κάκωση (βλ. από 27-1-2000 πιστοποιητικό του Α. Γενικού Νοσοκομείου Βόλου). Η εκτροπή οφείλεται σε αμέλεια του πρώτου εναγομένου I. Γ., ο οποίος είχε οδηγήσει προ ολίγου το υπ' αρ. κυκλοφορίας BOZ ... IXΦ αυτοκίνητο έμφορτο με ελαιοπυρήνα πολτοποιημένο (σε υγρή μορφή), με την ίδια κατεύθυνση, ήτοι από την ΕΑΣ Αγριάς στο παράρ-

τημά της στα Άνω Λεχώνια Μαγνησίας (βλ. ιδίως ένορκες καταθέσεις ...). Το αυτοκίνητο αυτό το οποίο ήταν ανοικτό, κοινό ανατρεπόμενο, ανήκε στην κυριότητα (βλ. την άδεια κυκλοφορίας του) της ομόρρυθμης εταιρίας με την επωνυμία Α. Γ. και Ε. Γ. και με έδρα τα Άνω Λεχώνια Μαγνησίας, ήταν δε ασφαλισμένο με ενεργό ασφαλιστική σύμβαση στη δεύτερη κυρίως εναγόμενη ασφαλιστική εταιρία. Γι' αυτό η τελευταία είναι εις ολόκληρον υπεύθυνη προς αποζημίωση του ενάγοντος (άρθρο 10 v.489/1976) με τον πρώτο εναγόμενο, ο οποίος δεν μερίμνησε (μαζί με τη διαχειρίστρια της ιδιοκτήτριας του αυτοκινήτου εταιρίας) κατά τη φόρτωση του αυτοκινήτου να στεγανοποιηθεί ο χώρος εναπόθεσης (καρότσα) του προς μεταφορά ελαιοκάρπου, ώστε να αποκλείεται η διαρροή μέρους του φορτίου στο οδόστρωμα και η έκθεση σε κίνδυνο ολίσθησης των λοιπών χρηστών της οδού (άρθρο 32 παρ.2 και 8 v.2696/1999), αλλά αρκέσθηκε στην τοποθέτηση ενός πλαστικού επιστρώματος (νάυλον) στο πίσω μέρος της καρότσας (βλ. ένορκη κατάθεση ως άνω μάρτυρα I. Ζ.).

Συνυπαίτιος όμως κατά ποσοστό 30% είναι για τον τραυματισμό του και τις υλικές ζημιές του αυτοκινήτου του και ο ενάγων, ο οποίος δεν κατέβαλε την οφειλόμενη προσοχή του μέσου συνετού οδηγού αυτοκινήτου αλλά εκινείτο μέσα σε κατοικημένη περιοχή - όπου το όριο ταχύτητας περιοριζόταν τόσο από το νόμο (άρθρο 20 παρ.1 του v.2696/1999) όσο και με πινακίδα σημάνσεως από την κατεύθυνση πορείας του στα 50 χιλιόμετρα ωριαίως (βλ. έκθεση αυτοψίας με συνοδευτικό σχεδιάγραμμα) - με ταχύτητα που υπερέβαινε κατά πολύ αυτό το όριο και ανερχόταν σε 80 χιλιόμετρα ωριαίως τουλάχιστον. Αυτό συνάγεται κυρίως από τη συμπεριφορά του αυτοκινήτου του ενάγο-

ντος μετά την εκτροπή του, όπως πιο πάνω αυτή περιγράφεται και την ολοσχερή καταστροφή αυτού από την πρόσκρουσή του, ενώ εμμέσως έγινε αποδεκτό και από τον ενάγοντα κατά την προανάκριση, κατά την οποία αυτός προσδιόρισε την ταχύτητα του αυτοκινήτου του σε 70 χιλιόμετρα ωριαίως. Εάν η ταχύτητα του αυτοκινήτου του ενάγοντος δεν υπερέβαινε το επιτρεπόμενο όριο ταχύτητας, τα αποτελέσματα της εκτροπής του θα ήταν κατά πολύ πιοτέρα στην περίπτωση που δεν θα επέβαινε ασφαλής η διέλευσή του από το σημείο εκείνο της οδού, όπως αντιθέτως συνέβη για άλλους οδηγούς αυτοκινήτων που είχαν διέλθει από αυτό προηγουμένως με τις ίδιες συνθήκες ολισθηρότητας. Πρόσθετος λόγος συνυπαιτιότητας (10%) του ενάγοντος και μείωσης της αποζημίωσής του που συνδέεται αιτιωδώς με τη σωματική βλάβη του είναι επίσης και το ότι αυτός δεν φορούσε zώνη ασφαλείας (άρθρο 81 παρ. 16 v.2696/1999). Λόγω του τραυματισμού του ο ενάγων νοσηλεύθηκε στο Γενικό Νοσοκομείο Βόλου υποβαλλόμενος σε συντηρητική αγωγή από 4-12-1999 έως 10-12-1999 και παρέμεινε ανίκανος προς εργασία επί 5 μήνες (μέχρι τις 4-5-2000).

Μέχρι το ατύχημα ο ενάγων εκμεταλλεύόταν ένα περίπτερο στα Κάτω Λεχώνια Μαγνησίας, από το οποίο αποκόμισε καθαρό κέρδος 350.000 δραχμών μηνιαίως (μηνιαίες ακαθάριστες εισπράξεις πωλούμενων ειδών περιπτέρου 2.812.500 X 16% κέρδος = 450.000 δρχ. - 100.000 δρχ. λειτουργικά έξοδα = 350.000 δρχ.), επί πλέον δε καλλιεργούσε 10 στρέμματα αγρών με οπωροφόρα δένδρα στα Κάτω Λεχώνια. Την εργασία αυτή θα εξακολουθούσε να εκτελεί ο ενάγων με την πιθανή και συνήθη πορεία των πραγμάτων, αν δεν τραυματιζόταν και δεν καθίστατο ανίκανος προς εργασία, λαμβάνοντας υπό-

ψη ότι ήταν υγιής, αρτιμελής και διήγε το 37ο έτος της ηλικίας του. Εξαιτίας της ανικανότητας του ενάγοντος προς εργασία όμως, το μεν περίπτερο του υπολειπουργούσε με τη βοήθεια των άλλων μελών της οικογένειάς του που τον υποκαθιστούσαν και έτσι μειώθηκε ο κύκλος των εργασιών του κατά 60% και είχε διαφυγόντα κέρδη 210.000 (350.000 X 60%) δραχμών μνηματίων και συνολικά 1.050.000 (210.000 X 5 μνν.) δραχμών, για δε την καλλιέργεια των αγρών του (ψεκασμός και κλάδεμα των οπωροφόρων δένδρων των αγρών του) μίσθωσε τις υπηρεσίες ενός εργάτη επί 30 ημέρες και δαπάνησε το ποσό των 180.000 δραχμών{...}.

{...} Εξάλλου ως προς την παρεμπίπτουσα αγωγή αποζημίωσης αποδεικνύεται από τον επικαλούμενο και προσκομιζόμενο υπ' αρ. 7578197/25-9-1999 ασφαλιστήριο ότι το άρθρο 25 της Κ4/585/5-4-1978 αποφάσεως του Υπουργού Εμπορίου, με του οποίου την παραγραφο 10 αποκλείονται από την ασφάλιση ζημίες προξενούμενες "εκ του μεταφερομένου ή επί του μεταφερομένου διά του οχήματος φορτίου", αποτέλεσε περιεκόμενο της μεταξύ της παρεμπίπτοντως ενάγουσας και της αντισυμβαλλόμενής της δεύτερης παρεμπίπτοντως εναγόμενης Α. Γ. Συμβάσεως ασφαλίσεως του ως άνω (ζημιογόνου) φορτηγού αυτοκινήτου, γεγονός το οποίο δεν αμφισβητείται και από τους παρεμπίπτοντως εναγομένους. Η διαρροή του μεταφερόμενου φορτίου (πολτοποιημένου ελαιοκάρπου) με το εν λόγω φορτηγό αυτοκίνητο στο οδόστρωμα (που το κατέστησε ολισθηρό) αποδείχθηκε επίσης ότι οφείλεται αποκλειστικώς στην πλημμελή φόρτωσή του (μη στεγανοποίηση του χώρου αποθήκευσής του για τη μεταφορά) και όχι σε αμέλεια του πρώτου εναγομένου κατά την οδήγηση

του αυτοκινήτου. Ειδικότερα από κανένα στοιχείο της αποδεικτικής διαδικασίας δεν προέκυψε ότι ο πρώτος εναγόμενος κατά τη διέλευσή του από το επίμαχο σημείο, στο οποίο συνέβη το ατύχημα, παραβίασε κάποια διάταξη του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας και συνδέεται με εσφαλμένη οδική συμπεριφορά του η διαρροή του φορτίου του στο οδόστρωμα.

Ενόψει τούτων έχει η παρεμπίπτοντως ενάγουσα δικαίωμα αναγωγής κατά των παρεμπίπτοντως εναγομένων, ήτοι δικαιούται να αξιώσει την πληρωμή του ποσού που υποχρεώνεται να καταβάλει στον κυρίως ενάγοντα, ως ευθέως ενεχόμενη απέναντι του από την ασφαλιστική σύμβαση, αφού διαφορετικά θα καθίσταντο οι παρεμπίπτοντως εναγόμενοι αδικαιολογήτως πλουσιότεροι σε βάρος της περιουσίας της (άρθρα 904 επ. ΑΚ). Κατά συνέπεια πρέπει η παρεμπίπτουσα αγωγή, την οποία εσφαλμένως απέρριψε ως μη νόμιμη το πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, κατά τα αναφερόμενα ειδικότερα σε προηγούμενη σκέψη της παρούσας, να γίνει δεκτή ως και ουσιαστικά βάσιμη και να υποχρεωθούν εις ολόκληρον οι παρεμπίπτοντως εναγόμενοι να καταβάλουν στην παρεμπίπτοντως ενάγουσα το ποσό των 1.799.600 δραχμών (5.281,29 ευρώ) νομιμοτόκως από την επίδοση της κύριας αγωγής, υπό τον όρο της προηγούμενης καταβολής του ποσού αυτού από την παρεμπίπτοντως ενάγουσα προς τον κυρίως ενάγοντα Γ. Τ.

473/2003

Πρόεδρος: Γεωρ. Καράμπελας

Εισηγητής: Γεωρ. Μπατζαλέξης

Δικηγόροι: Θεοφ. Κώτσιος, Σταματία Βαλάση

Στη διατροφή εξωγάμου ανηλίκου τέκνου, που αναγνωρίσθηκε εκούσια, ε-

φαρμόζονται οι γενικές διατάξεις περί διατροφής ανηλίκων.

Ο γονέας που έχει την επιμέλεια του ανηλίκου μπορεί να συνυπολογίσει ό,τι συνδέεται με την πραγματική διάθεση χρημάτων για τις ανάγκες του τέκνου, καθώς και την προσφορά προσωπικών υπηρεσιών του, που συνδέονται με τη συνοίκηση και είναι αποτιμπτές σε χρήμα.

Ένσταση συνεισφοράς και του άλλου γονέα στη διατροφή του ανηλίκου.

Ανάγκες ανηλίκου. Η δαπάνη διδάκτρων μουσικής δεν κρίνεται αναγκαία για την εν γένει μόρφωσή του και δεν συνυπολογίζεται στις διατροφικές ανάγκες, εφόσον δεν αποδεικνύεται κάποια ιδιαίτερη κλίση και δεξιότητα του ανηλίκου προς τη μουσική.

Η δαπάνη για δίδακτρα φροντιστηριακών μαθημάτων σε ιδιωτικό φροντιστήριο για όλα τα μαθήματα της τάξης στην οποία φοιτά ο ανηλίκος, δεν κρίνεται αναγκαία για τις ανάγκες της εκπαίδευσής του και δεν υπολογίζεται στις διατροφικές ανάγκες, διότι δεν απαιτούνται και φροντιστηριακά μαθήματα, πέραν των μαθημάτων που παραδίδονται από τους καθηγητές στο Λύκειο, αν τα παρακολουθεί με τη δέουσα επιμέλεια.

Αν ο γονέας, καίτοι μπορεί, παραλείπει κακόπιστα να βρει εργασία ανάλογη με τα προσόντα και τις επαγγελματικές γνώσεις και ικανότητες του, θα τύχει, κατά τον προσδιορισμό της συνεισφοράς του, μεταχείρισης σα να είχε πραγματικά το εισόδημα από την εργασία αυτή.

Από τις διατάξεις των άρθρων 1485, 1486 παρ.2, 1487, 1489 παρ.2 και 1493 ΑΚ, προκύπτει ότι τα ανηλίκια τέκνα και αν έχουν περιουσία και εφόσον τα εισοδήματα της περιουσίας τους ή το προϊόν της εργασίας τους δεν επαρκεί για την διατροφή τους, έχουν δικαίωμα διατρο-

φής έναντι και των δύο γονέων τους, οι οποίοι έχουν υποχρέωση να τα διατρέφουν από κοινού, ο καθένας ανάλογα με τις δυνάμεις του και δεν μπορούν να προβάλλουν κατ αυτών την ένσταση διακινδύνευσης της ιδίας αυτών διατροφής. Όμως η εν λόγω διατροφή προσδιορίζεται στο προσήκον μέτρο με βάση τις ανάγκες των τέκνων, όπως προκύπτουν από τις συνθήκες της ζωής και περιλαμβάνει όσα είναι αναγκαία για τη συντήρηση του δικαιούχου τέκνου (τροφή, στέγαση, ενδυμασία, ψυχαγωγία και κάθε άλλο απαραίτητο για τη διαβίωσή του) και επί πλέον τα έξοδα για την ανατροφή, την επαγγελματική και την εν γένει εκπαίδευσή του (ΑΠ 482/1995 Νοβ 44, 975). Κατέστοισε δε ο νομοθέτης υπεύθυνους και τους δύο γονείς, ενόψει της ισότητας των δύο φύλων και της αμοιβαίας υποχρεώσεως τους προς ανατροφή και εκπαίδευση των τέκνων. Για να καθορισθεί το ποσό της δικαιούμενης διατροφής αξιολογούνται κατ αρχήν τα εισοδήματα των γονέων από οποιαδήποτε πηγή και στη συνέχεια προσδιορίζονται οι ανάγκες του τέκνου. Καθοριστικό δε στοιχείο είναι οι συνθήκες της ζωής του, δηλαδή οι όροι διαβίωσεως τούτου, χωρίς όμως να ικανοποιούνται οι παράλογες αξιώσεις. Εκείνος από τους γονείς που έχει την επιμέλεια του ανηλίκου μπορεί να συνυπολογίσει ό,τι συνδέεται με την πραγματική διάθεση χρημάτων για τις ανάγκες του τέκνου, καθώς και την προσφορά προσωπικών υπηρεσιών για την περιποίηση και φροντίδα του, που είναι αποτιμπτές σε χρήμα και άλλες παροχές σε είδος που συνδέονται με την συνοίκηση, η αποτίμηση των οποίων μπορεί να συνυπολογισθεί στην υποχρέωση του για διατροφή του τέκνου (ΕφΑΘ5017/1999 ΕλλΔν 42, 461 και εκεί παραπομπές). Αν το ανηλίκο τέκνο που δικαιούται διατροφή στραφεί μόνον

κατά του ενός γονέα, αφού δεν υποχρεούται να στραφεί και κατά των δύο γονέων του, δικαιούται ο εναγόμενος γονέας να επικαλεστεί, κατένσταση, ότι και ο άλλος γονέας έχει την οικονομική δυνατότητα, σε σχέση με την δική του και σε συνδυασμό με τις λοιπές υποχρεώσεις του, να καλύψει μέρος της ανάλογης διατροφής του ανηλίκου, οπότε με την απόδειξη της ένστασης αυτής περιορίζεται η υποχρέωση του εναγομένου γονέα για τη διατροφή του τέκνου του, κατά το ποσό που αντιστοιχεί στην οικονομική δυνατότητα και στη, βάσει αυτής, υποχρέωση συνεισφοράς του άλλου γονέα, είτε δια των εισοδημάτων του μόνον, είτε δια της παροχής των αποτιμητέων σε χρήμα προσωπικών υπηρεσιών, για την περιποίηση φροντίδα και επιμέλεια του εν γένει (ΑΠ 826/1994 ΕλλΔν 38, 1077, ΑΠ 377/1993 Νοε 42,1003, ΕφΑθ5017/1999 ο.π. ΕφΑθ4291/1999 ΕλλΔν 42, 1368, Εφθεσ1613/1998 Αρμεν. 52, 942 και ΕφΑθ10762/1997 και 6827/1996 ΕλλΔν 39, 1354 και 38, 887, αντίστοιχα, ΕφΛαρ. 284/2002 αδημοσίευτη και εκεί περαιτέρω παραπομπές). Τα ανωτέρω ισχύουν, ενδέχεται της διατάξεως του άρθρου 1484 ΑΚ και επί εξωγάμου ανηλίκου τέκνου, που αναγνωρίσθηκε εκουσίως από τον πατέρα του.

Στην κρινόμενη περίπτωση, από τις ένορκες καταθέσεις των μαρτύρων ...αποδείχθηκαν, κατά την κρίση του δικαστηρίου, τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Ο εναγόμενος και ο Χ.Π. απέκτησαν εκτός γάμου τον ενάγοντα, που γεννήθηκε στις 8-12-1988, το ανήλικο δε αυτό τέκνο του αναγνώρισε εκουσίως ο εναγόμενος με την .../3-8-1990 πράξη της συμβολαιογράφου Ο.Λ. (βλ. .../1988 ληξιακή πράξη γεννήσεως του Ειδικού Ληξιάρχου Α. μετά της επ αυτής καταχωρίσεως της πράξεως βαπτίσεως και της εκουσίας

αναγνωρίσεως). Η γονική μέριμνα του ανηλίκου κατά άρθρο 1515 παρ1 ΑΚ ασκείται από την μπτέρα του, η οποία και τον εκπροσωπεί στην παρούσα δίκη. Ο ανήλικος ενάγων, λόγω της ανωτέρω ηλικίας του, δεν μπορεί να εργασθεί και να πραγματοποιήσει εισόδημα από την εργασία του, επιπλέον δε στερείται περιουσίας και συνεπώς εισοδήματος από αυτήν και αδυνατεί να καλύψει με δικά του μέσα τις δαπάνες συντήρησής του, με αποτέλεσμα, σύμφωνα με αυτά που εκτέθηκαν στη μείζονα σκέψη, να δικαιούται από τους γονείς του διατροφή, ανάλογα με τις δυνάμεις τους. Κατά τον εν προκειμένω κρίσιμο χρόνο ο ανήλικος φοιτούσε στην πρώτη τάξη του Πρότυπου Γυμνασίου Π. Α., πόλη στην οποία και διαμένει μετά της μπτρός του σε ημιϋπόγειο διαμέρισμα 85 τ.μ., το οποίο αγοράσθηκε στο όνομα αυτού και της μπτέρας του με χρήματα του εναγομένου και έτσι απαλλάσσεται των δαπανών στεγάσεως. Η ιατροφαρμακευτική του περίθαλψη καλύπτεται από τον ασφαλιστικό φορέα του πατέρα του, ο οποίος δηλώνει όλα τα τέκνα του (τον ενάγοντα από το 1992 και τα υπόλοιπα τρία που απέκτησε από τον κατωτέρω γάμο του) στην Υπηρεσία του (όπως θα λεχθεί είναι αξιωματικός του Ελληνικού Στρατού), ως δικαιούμενα υγειονομικής περίθαλψης (βλ. υπεύθυνες δηλώσεις που προσκομίζει και επικαλείται αυτός ετών 2000, 2002). Λαμβάνει μαθήματα αγγλικής και γαλλικής γλώσσας στο φροντιστήριο ξένων γλωσσών Τ., με ετήσια δίδακτρα 235.000 δραχμών, πλέον τελών εγγραφής από 16.000 δραχμές (βλ. βεβαίωση φροντιστηρίου, που προσκομίζει και επικαλείται). Ο ίδιος ισχυρίζεται ότι παρακολουθεί μαθήματα πιάνου στο Ωδείο Α., όπου και εγγράφηκε κατά μήνα Νοέμβριο 2001, δηλαδή ολίγον προ της καταθέσεως της αγωγής, με μηνιαία δίδακτρα

33.000 δραχμών (βλ. βιβλιάριο σπουδών σχολικού έτους 2001-2002 που προσκομίζει και επικαλείται). Εφόσον όμως δεν αποδεικνύεται κάποια ιδιαίτερη κλίση του ανηλίκου προς τη μουσική και ειδικότερα δεξιότητα στο εν λόγω μουσικό όργανο, την οποία και επιβάλλεται να καλλιεργήσει, η δαπάνη αυτή δεν κρίνεται αναγκαία για την εν γένει μόρφωση και εκπαίδευσή του και δεν μπορεί, σύμφωνα με αυτά που εκτέθηκαν στη μείζονα σκέψη, να συνυπολογισθεί στις διατροφικές του ανάγκες.

Οι λοιπές δαπάνες διαβίωσης του ενάγοντος ανήλικου, όπως καθορίσθηκαν στη μείζονα σκέψη, είναι οι συνήθεις για παιδιά της ηλικίας αυτής. Ο εναγόμενος είναι αξιωματικός του Ελληνικού Στρατού και φέρει το βαθμό του Συνταγματάρχη και υπηρετεί στη Λ. Οι καθαρές μνιαίες αποδοχές του συμπεριλαμβανομένων των επιδομάτων εορτών και του επιδόματος αδείας ανέρχονται σε 631.274 δραχμές (βλ. αντίγραφο φορολογικής του δηλώσεως οικον. έτους 2001 κατά το οποίο δηλώσε συνολικό ετήσιο καθαρό εισόδημα 7.575.297 δραχμών). Διαμένει με την κατωτέρω νόμιμη σύζυγό του σε διαμέρισμα που του παραχώρησε στα ΣΟΑΛ η 1η Στρατιά, αντί μνιαίου μισθώματος 40.000 δραχμών πλέον δαπάνης θέρμανσης από 12.000 δραχμές μνιαίως (βλ. ... /31-7-2000 έγγραφο 4ου Ε.Γ. της 1ης Στρατιάς). Είναι νυμφευμένος μετά της Μ.Α., καθηγήτριας Μέσους Εκπαίδευσης, η οποία λαμβάνει καθαρές μνιαίες αποδοχές μετά των επιδομάτων εορτών και αδείας 407.188 δραχμών (βλ. ανωτέρω αντίγραφο δηλώσεως εισοδήματος, κατά το οποίο δηλώσε καθαρό ετήσιο εισόδημα 4.885.296 δραχμών). Είναι κύριος κατά το $\frac{1}{2}$ εξ αδιαιρέτου μετά της συζύγου του ενός διαμερίσματος εμβαδού 120 τ.μ., που βρίσκεται στον 4ο όροφο πο-

λυώροφης οικοδομής στη Σ. Λ. (βλ. αντίγραφο εντύπου Ε9 δηλώσεως ακινήτων του έτους 1997, που προσκομίζει), το οποίο δεν είναι μισθωμένο και προορίζεται για μελλοντική κατοικία της οικογενείας του, το ιδανικό του δε μερίδιο έχει μισθωτική αξία 70.000 δραχμών, τουλάχιστον, μνιαίως, ποσό, κατά το οποίο θα μπορούσε να επαυξήσει τα μνιαία έσοδά του, αν μετά της συζύγου του το εκμίσθων. Το διαμέρισμα το αγόρασαν με δάνειο του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων προς εξυπηρέτηση του οποίου καταβάλλουν μνιαίως, αυτός και η σύζυγός του, από 1/1/2000 ποσό 36.419 δραχμών έκαστος (βλ. έγγραφα του Τ.Π.Δ.). Επιπλέον είναι ψιλός κύριος αγροτικής εκτάσεως 19.518 τ.μ., ευρισκομένης στις Ν. Κ. Λ., επικαρπώτρια της οποίας είναι η ηλικιωμένη ανήμπορη μπέρα του, συνταξιούχος του ΟΓΑ (ετήσια σύνταξη 670.150 δραχμές-βλ. εκκαθαριστικό σημείωμα φόρου εισοδήματος οικον. Έτους 2001), με τη φροντίδα και τις εν γένει δαπάνες διατροφής και περιθάλψεως της οποίας, που πάσχει από γεροτική άνοια (βλ. από 18-2-2002 θεβαίωση ιατρού νευρολόγου Γ. Χ.), βαρύνεται αυτός, κατά το πλέον του εισοδήματος από την εκμετάλλευση των αγρών και την σύνταξη της ποσό, ανερχόμενο σε 30.000 δραχμές, τουλάχιστον, μνιαίως. Η σύζυγός του, επίσης στο Ν. Λακ., είναι ψιλή κυρία αγροτικής εκτάσεως 20.000 τ.μ., της επικαρπίας ανηκούσης στον πατέρα της, αποκλειστική δε κυρία εκτάσεως 5.000 τ.μ. (βλ. ανωτέρω αντίγραφο εντύπου Ε9). Τέλος αυτός μεν είναι κύριος του ΑΜΥ . ΙΧΕ αυτοκινήτου, 14 φορ. ίππων, έτους πρώτης κυκλοφορίας 1993, η δε σύζυγός του ΡΙΑ ΙΧΕ αυτοκινήτου, 8 φορ. Ίππων, έτους πρώτης κυκλοφορίας 1984 (βλ. αντίγραφο ανωτέρω φορολογικής δηλώσεως).

Από τον ανωτέρω νόμιμο γάμο του ο εναγόμενος απέκτησε τρία τέκνα, τον Χ., τον Ε. και τον Α., που γεννήθηκαν στις 29/12/1982, 11/2/1984 και 1/4/1985, αντίστοιχα. Τα δύο πρώτα από τα τέκνα αυτά σπουδάζουν στη Θ., στη Γεωπονική Σχολή ο πρώτος και στα Τ.Ε.Ι. Σ. ο δεύτερος, που διαμένουν σε μισθωμένο διαμέρισμα τριών δωματίων (το τρίτο προορίζεται για τον έτερο γιο του μαθητή Γ' τάξης Λυκείου, υποψήφιο για εισαγωγή στα Α.Ε.Ι.), αντί μνιαίου μισθώματος 200.000 δραχμών. Για δαπάνες φροντιστηριακών μαθημάτων κατεύθυνσης του τρίτου γιού, για την αρπιότερη προετοιμασία του για την συμμετοχή στις πανελλήνιες εξετάσεις, καταβάλλονται μνιαίως 85.000 δραχμές (βλ. από 11/2/2002 βεβαιώσεις καθηγητών Ζ.Σ. και Ν.Π.). Η δαπάνη των 65.000 δραχμών, μνιαίως, για δίδακτρα φροντιστηριακών μαθημάτων στο φροντιστήριο Σ για όλα τα μαθήματα της Γ' τάξεως στην οποία φοιτά (βλ. βεβαίωση από 16-2-2002 του εν λόγω φροντιστηρίου), δεν κρίνεται αναγκαία για τις ανάγκες της εκπαίδευσεως του, διότι δεν απαιτούνται προς τούτο και φροντιστηριακά μαθήματα, πέραν των μαθημάτων που παραδίδονται από τους καθηγητές του στο Λύκειο, αν τα παρακολουθεί βέβαια με την δέουσα επιμέλεια και προσοχή και επιδίδεται, όπως υποχρεούται, στην καθημερινή συστηματική μελέτη των μαθημάτων αυτών. Συνεπώς η δαπάνη αυτή δεν υπολογίζεται στις διατροφικές ανάγκες του εν λόγω ανηλίκου, στην κάλυψη των οπίων, όπως και των δύο άλλων ως άνω τέκνων του συμμετέχει ο εναγόμενος, ο οποίος δεν διαθέτει άλλη περιουσία ή εισόδημα, ούτε βαρύνεται με την διατροφή άλλου προσώπου εκτός των ανωτέρω.

Η μπτέρα του ανηλίκου είναι άγαμη, ασκεί το επάγγελμα της ηθοποιού, χωρίς

όμως μόνιμη και συστηματική απασχόληση, επιπρόσθετα δε ασχολείται με την αγιογραφία. Είναι νέα χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα υγείας, εκτός από διαπιστωθείσα το έτος 1984 (βλ. από 3/10/1984 γνωμάτευση Λ. Νοσοκομείου), πρόπτωση της μητροϊδούς βαλβίδος της καρδιάς, που δεν την καθιστά ανίκανη προς εργασία. Άλλωστε μετά την άσκηση της αγωγής και δη στις 19/12/2001 εγγράφηκε στο Γραφείο Εργασίας Π. του ΟΑΕΔ με α/α ...93. Το μόνο εισόδημα που διαθέτει είναι το βούθημα του ΠΙΚΠΑ από 432.000 δραχμές ετησίως ή 36.000 δραχμών μνιαίως. Είναι βέβαια γνωστό το πρόβλημα ανεργίας που πλήντει τον ενεργό πληθυσμό της χώρας, στον οποίο ανήκει και η μπτέρα του ανηλίκου, πλην όμως αυτή, όπως και κάθε άτομο της ηλικίας της χωρίς σοβαρά προβλήματα υγείας, διαθέτοντας τις δικές της γνώσεις, προσόντα και εμπειρία είναι δυνατόν, αν συστηματικά και αξιοποιώντας τα ανωτέρω προσόντα και τις δυνατότητές της για εργασία, να αναζητήσει απασχόληση, κάτι το οποίο δεν προκύπτει ότι έκανε, ενεργώντας έτσι κατά τρόπο αντίθετο προς την καλή πίστη, και ανεύρει εργασία, είτε ως ηθοποιός, είτε ως αγιογράφος, είτε ως ανειδίκευτη εργάτρια, από την οποία και να πραγματοποιεί μνιαίο εισόδημα 100.000 δραχμών τουλάχιστον, το οποίο και συνιστά, πέραν του ανωτέρω των 36.000 δραχμών μνιαίως, ενόψει του ότι δεν διαθέτει άλλη περιουσία ή εισόδημα, την οικονομική της δυνατότητα συμμετοχής στην διατροφή του ενάγοντος, αφού ο γονέας, ο οποίος, αν και μπορούσε να εύρει ανάλογη, με τα προσόντα και τις επαγγελματικές γνώσεις και ικανότητες του, εργασία, παραλείψει να πράξει τούτο, κατά τρόπο αντίθετο προς την καλή πίστη, θα τύχει, κατά τον προσδιορισμό της συμμετοχής του στη διατροφή του α-

νηλίκου, της μεταχειρίσεως, σαν να είχε πραγματικά το εισόδημα από την εργασία αυτή (ΕφΑθ3389/1995 ΕλλΔνη36, 1558 όπου και παρατηρήσεις Μιχ. Μαργαρίτη και εκεί περαιτέρω παραπομπές, ιδ. σχετ. Ματθία: Η συμβολή των συζύγων στις οικογενειακές ανάγκες και η αξίωση διατροφής Νοθ 32, 1476 επ. ιδία σελ 1480). Η μπέρα του ενάγοντος, όπως λέχθηκε δεν βαρύνεται με δαπάνες στεγάσεως, ούτε με την διατροφή, κατά νόμο άλλου προσώπου, εκτός του ενάγοντος. Πρέπει να σημειωθεί ότι με την τελεσδίκικη 565/2000 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Λάρισας κρίθηκε ότι οι διατροφικές ανάγκες του ανηλίκου για την μετά τις 8-9-1999 διετία, δηλαδή την προηγούμενη της παρούσης, ανέρχονταν σε 120.000 δραχμές μνημιάως και υποχρεώθηκε ο εναγόμενος να συνεισφέρει στην κάλυψη των αναγκών αυτών το ποσό των 85.000 δραχμών, μνημιάως.

Με βάση τις προαναφερόμενες οικονομικές δυνατότητες των δύο γονέων του οι μνημιάες ανάγκες του ενάγοντος, όπως αυτές προκύπτουν από τις πιο πάνω συνθήκες της ζωής του, με συνεκτίμηση όλων των στοιχείων που εκτέθηκαν στην μείζονα σκέψη, ανέρχονται στο ποσό των 130.000 δραχμών, ή στο ισόποσο των 381,51 Ευρώ, στο οποίο συνυπολογίζεται και η παροχή προσωπικών υπηρεσιών και φροντίδων της μπέρας του, που συνδέονται με την συνοίκηση, είναι δε αποτύπωτές σε χρήμα, όπως λέχθηκε, το οποίο και αποτελεί την ανάλογη διατροφή πού αυτός δικαιούται έναντι και των δύο γονέων του, περιλαμβάνει δε, σύμφωνα με αυτά που εκτέθηκαν στη μείζονα σκέψη, όλα όσα είναι αναγκαία για την εν γένει συντήρηση και την εκπαίδευσή του. Από το ποσό αυτό ο εναγόμενος, σύμφωνα με τις οικονομικές του δυνατότητες που αναφέρθηκαν, είναι σε θέση να καταβάλλει,

χωρίς να κινδυνεύει η δική του διατροφή, ποσό 105.000 δραχμών ή το ισόποσο των 308,14 Ευρώ, μνημιάως, το υπόλοιπο δε ποσό των 25.000 δραχμών ή το ισόποσο των 102,71 Ευρώ, μνημιάως, που απαιτείται για την κάλυψη των ανωτέρω βιοτικών του αναγκών, κατά παραδοχή κατά ένα μέρος ως ουσιαστικά βάσιμης της ένστασης συνεισφοράς της μπέρας του, που πρόβαλε αυτός, συνεισφέρει η τελευταία, με την παροχή της προσωπικής της εργασίας, για την περιποίηση και φροντίδα του και με το ως άνω εισόδημα της.

Εφόσον λοιπόν η εκκαλούμενη έκρινε ότι οι διατροφικές ανάγκες του ανηλίκου ανέρχονται στο ποσό των 120.000 δραχμών ή στο ισότιμο των 352,16 Ευρώ, και η διατροφή, που δικαιούται ο ανήλικος από τον εναγόμενο, ανέρχεται σε 95.890 δραχμές, ή στο ισότιμο των 281,41 Ευρώ, εσφαλμένα τις ανωτέρω διατάξεις ερμήνευσε και εφάρμοσε και τις αποδείξεις εκτίμησε και πρέπει, αφού γίνει δεκτή η έφεση, ως κατ ουσία βάσιμη, να εξαφανισθεί και αφού κρατηθεί η υπόθεση από το παρόν δικαστήριο για κατ ουσία έρευνα (άρθρο 535 παρ.1 ΚΠολΔ), να γίνει δεκτή η αγωγή του ανηλίκου, σαν βάσιμη κατά ένα μέρος, να υποχρεωθεί ο εναγόμενος να του καταβάλλει, όπως εκπροσωπείται στην παρούσα δίκη, επί μία διετία από την επίδοση της αγωγής, το πιο πάνω ποσό, μνημιάως, με τον νόμιμο τόκο από την καθυστέρηση κάθε δόσης...

478/2003

Πρόεδρος: Γεωρ. Καράμπελας

Εισηγητής: Δημ. Τίγγας

Δικηγόροι: Αικατερίνη Ζών -Τσιγάρα,
Στέλλα Γουλοπούλου

Προϋποθέσεις κτήσης πραγματικής δουλείας με έκτακτη χρονικησία. Ο κύριος

του δεσπόζοντος ακινήτου μπορεί να συνυπολογίσει στο δικό του χρόνο οιονεί νομής και το χρόνο οιονεί νομής του δικαιοπαρόχου του, όχι όμως εναντίον του τελευταίου ή εκείνου στον οποίο ο τελευταίος μεταβίβασε το ακίνητο με συμβολαιογραφική σύμβαση νόμιμα μεταγραφείσα.

Η βούληση για παραχώρηση πραγματικής δουλείας μπορεί να εκδηλωθεί και σιωπηρά, όπως συμβαίνει όταν ο κοινός κτήτορας δύο συνεχομένων ακινήτων έχει ήδη καταρτισμένη κάποια υπηρετική σχέση σε ένα από αυτά υπέρ άλλου, οπότε αν μεταβιβάσει το εξυπηρετούμενο σε άλλο μπορεί να συναχθεί σιωπηρή βούληση για σύσταση δουλείας υπέρ του μεταβιβαζόμενου ακινήτου.

Απόρριψη της αγωγής δουλείας διέλευσης λόγω αοριστίας και αυτεπαγγέλτως, μολονότι η εκκαλούμενη την απέρριψε ως μη νόμιμη, αφού η αιτιολογία αυτή είναι ευμενέστερη για τον εκκαλούντα.

Από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 1118, 1120, 1121, 1045, 1051 και 975 του Α.Κ. συνάγεται ότι για την απόκτηση πραγματικής δουλείας με έκτακτη χρησικότησία απαιτείται οιονεί νομή, ήτοι άσκηση της σωματικής εξουσίας, η οποία κατά νόμο αποτελεί το περιεχόμενο της δουλείας, με διάνοια δικαιούχου προς ωφέλεια του δεσπόζοντος ακινήτου είτε από τον κύριο αυτού είτε από άλλον για λογαριασμό του για μία συνεχή 20ετία. Για τη συμπλήρωση του χρόνου της χρησικότησίας δύναται να συνυπολογίσει ο κύριος του δεσπόζοντος ακινήτου και την οιονεί νομή του δικαιοπαρόχου του, όχι όμως εναντίον του τελευταίου ή εκείνου στον οποίο ο τελευταίος μεταβίβασε το ακίνητο με συμβολαιογραφική σύμβαση που μεταγράφηκε νόμιμα (βλ. οδ.Α.Π. 1593/1979 ΝοΒ 28.1120, 1594/1979

ΝοΒ 28.1121). Για την απόκτηση πραγματικής δουλείας με δικαιοπραξία εν zωή απαιτείται να υποβληθεί αυτή στον τύπο του συμβολαιογραφικού εγγράφου (άρθρο 369 Α.Κ.) και να μεταγραφεί (άρθρα 1192 Α.Κ.). Σε τέτοια δικαιοπραξία μπορεί, κατά τους ερμηνευτικούς κανόνες των δικαιοπραξιών (άρθρα 173 και 200 Α.Κ.), η προς παραχώρηση δουλείας βούληση να εκδηλωθεί και σιωπηρώς, εάν συντρέχουν οι προϋποθέσεις του νόμου, όπως συμβαίνει όταν ο κοινός κτήτορας δύο συνεχόμενων ακινήτων έχει ήδη καταρτισμένη κάποια υπηρετική σχέση σε ένα από αυτά υπέρ άλλου, οπότε εάν μεταβιβάσει το εξυπηρετούμενο σε άλλον μπορεί να συναχθεί σιωπηρή βούληση για σύσταση δουλείας πραγματικής υπέρ του μεταβιβαζόμενου ακινήτου, το οποίο συνήθως κατά τους κανόνες της κοινής πείρας συμβαίνει (οδ. Α.Π. 19/1988, Ε.Δ. 30.289, Α.Π. 191/1976 ΝοΒ 24.715).

Στην προκείμενη περίπτωση εκτίθεται στην ένδικη αγωγή ότι οι εκκαλούντες κατέστησαν συγκύριοι, συννομείς και συγκάτοχοι ενός ακινήτου (οικοπέδου) κατά τρόπο παράγωγο, αλλά και πρωτότυπο, ήτοι με έκτακτη χρησικότησία κατόπιν νομής του ακινήτου από το έτος 1930 μέχρι την άσκηση της αγωγής (29-8-2000) διαδοχικώς εκ μέρους του παππού τους Ε. Π., της μητέρας τους Β. Κ., που κατέστη μετά το θάνατο του παππού τους (κατά τις 13-4-1996) κληρονόμος του από διαθήκη και αποδέχθηκε την κληρονομία του με συμβολαιογραφικό έγγραφο νομίμως μεταγραμμένο και αυτών των ιδίων, στους οποίους η μητέρα τους μεταβίβασε το έτος 1998 το εν λόγω ακίνητο λόγω γονικής παροχής με συμβολαιογραφικό έγγραφο νομίμως μεταγραμμένο ότι στον (αρχικώς) εναγόμενο Φ. Π. (στη θέση του οποίου μετά το θάνατό του υπεισήλθαν ως εξ αδιαθέτου κληρονόμοι του οι εφε-

σίθιλπτοι) ο ως άνω απώτερος δικαιοπάροχος των εκκαλούντων κατά το έτος 1961 παρέδωσε, με άτυπη πώληση τη νομή συνεχόμενου ακινήτου (αποχωρίζοντας τούτο από το αρχικώς ενιαίο ακίνητό του), του οποίου εκείνος (εναγόμενος) κατέστη κύριος με έκτακτη χρησικησία ότι "από τη στιγμή που πώλησε ατύπως στον εναγόμενο (ο απώτερος δικαιοπάροχος των εκκαλούντων) την νοτίως του ως άνω ακινήτου κειμένη ιδιοκτησία του.....για την προσπέλαση στον κεντρικό κοινοτικό δρόμο Παραποτάμου χρησιμοποιούσε τη δίοδο που εμφανίζεται στο συνημμένο στην αγωγή τοπογραφικό διάγραμμα με τα στοιχεία ΚΓΖημδκ πλάτους 3,5 μέτρων που διέρχεται από το ανατολικό άκρο της ιδιοκτησίας του εναγομένου και των ιδιοκτησιών κληρονόμων Δ.Ν.Π. και Δ.Ε.Π., η δε κατάσταση αυτή εξακολούθησε και μετά το θάνατό του (απώτερου δικαιοπαρόχου των εκκαλούντων) μέχρι τις αρχές Σεπτεμβρίου 1999" και ότι οι εκκαλούντες συνέχισαν να νέμονται το ακίνητο, "ασκώντας τις προσιδιάζουσες στη φύση του διακατοχικές πράξεις (επίβλεψη κλπ) με διάνοια κυρίων, επικοινωνώντας με τον κεντρικό δρόμο μέσω της ανωτέρω διόδου", επί της οποίας απέκτησαν έτσι δικαίωμα δουλείας διελεύσεως με τα προσόντα της έκτακτης χρησικησίας, προσμετρώντας και τη νομή των δικαιοπαρόχων τους, πλην όμως ο αρχικώς εναγόμενος απέφραξε την επίδικη δίοδο κατά τις αρχές Σεπτεμβρίου 1999, αποκλείοντας αυτούς από την πρόσθασή τους στην οδό. Γι' αυτό ζητείται με την αγωγή να αναγνωρισθεί το δικαίωμα των εκκαλούντων δουλείας διελεύσεως και να υποχρεωθεί ο εναγόμενος να άρει τα εμπόδια που έθεσε, με την απειλή χρηματικής ποινής και προσωπικής κρατήσεως.

Με αυτό το περιεχόμενο όμως η αγωγή είναι απορριπτέα ως αόριστη και ανε-

πίδεκτη δικαστικής εκτιμήσεως, καθ' όσον δεν εκτίθενται σ' αυτή με τρόπο σαφή και συγκεκριμένο τα παραγωγικά γένεσης του αγωγικού δικαιώματος περιστατικά της οιονεί νομής της επίδικης διόδου από τους εκκαλούντες και τους δικαιοπαρόχους τους για μία συνεχή εικοσαετία πριν από την άσκηση της αγωγής, σε τρόπο ώστε να μπορεί ο εναγόμενος να αμυνθεί και το Δικαστήριο να τάξει τις αναγκαίες αποδείξεις. Ειδικότερα, ενώ ο απώτερος δικαιοπάροχος των εκκαλούντων φέρεται με την αγωγή ότι ήταν κύριος τόσο του δεσπόζοντος όσο και του δουλεύοντος ακινήτου, δεν διευκρινίζεται αν κατά τη μεταβίβαση της νομής του δουλεύοντος ακινήτου στον αρχικώς εναγόμενο (έτος 1961) αποχωρίσθηκε από αυτό η επίδικη δίοδος και αποτέλεσε αντικείμενο ιδιαίτερης συμφωνίας μεταξύ αυτών, όσον αφορά το δικαίωμα διέλευσης του δικαιοπαρόχου των εκκαλούντων από αυτή, ενόψει του ότι δεν είναι vonτή σιωπηρή παραχώρηση τέτοιου δικαιώματος, παρά μόνον στα πλαίσια της μεταβίβαστικής της κυριότητας ενός από δύο συνεχόμενα ακίνητα συμφωνίας υπέρ του οποίου (ή σε βάρος του οποίου) ο κύριος αμφοτέρων των ακινήτων έχει ήδη καταρτισμένη κάποια υπηρετική σχέση σε συνάρτηση με το άλλο ακίνητό του, σύμφωνα με όσα στην αρχή της παρούσας σκέψης διαλαμβάνονται.

Άλλωστε η διατήρηση της κυριότητας του δουλεύοντος από το δικαιοπάροχο των εκκαλούντων μέχρι το έτος 1981, οπότε κατά τα εκτιθέμενα στην αγωγή απέκτησε κυριότητα στο δουλεύον ακίνητο ο εναγόμενος με έκτακτη χρησικησία, απέκλειε την απόκτηση δικαιώματος δουλείας από τον δικαιοπάροχο των εκκαλούντων στο δουλεύον ακίνητο, αφού αυτός ήταν κύριος μέχρι τότε τόσο του δεσπόζοντος όσο και του δουλεύοντος ακινήτου

(πρβλ. Α.Π. 1368/1994 Ε.Δ. 37.612, 92/1987 Ε.Δ. 29.668), έκτοτε δε μέχρι την άσκηση της αγωγής μεσολαβεί μικρότερο χρονικό διάστημα από το απαιτούμενο (20 έτη) για την κτίση δικαιώματος δουλειάς διόδου με έκτακτη χρησικότησία. Τέλος η διέλευση των δικαιοπαρόχων των εκκαλούντων από την επίδικη δίοδο δεν συνδυάζεται με την επίκληση του πνευματικού στοιχείου της οιουνί νομίς (διάνοια εμπραγμάτων δουλείας διόδου), αλλά αντιθέτως στην αγωγή αναφέρεται ότι ο εναγόμενος είχε δικαίωμα νομίς στο σύνολο του ακινήτου του στο οποίο περιλαμβάνεται και η επίδικη δίοδος. Η εκκαλούμενη απόφαση, αν και με εσφαλμένη αιτιολογία, ορθώς απέρριψε την αγωγή ως μη νόμιμη.

Επειδή όμως το ανωτέρω σφάλμα επιδρά στην έκταση του δεδικασμένου που απορρέει από την απόφαση, δεν αρκεί η αντικατάσταση της εσφαλμένης αιτιολογίας με την ορθή, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 534 Κ.Πολ.Δικ., γιατί η ορθή αιτιολογία οδηγεί σε διαφορετικό κατ' αποτέλεσμα διατακτικό (Α.Π. 739/1991 Ε.Δ. 37.583, 167/1983 Ε.Δ. 24.947). Επομένως πρέπει, μολονότι δεν έχει υποβληθεί ειδικό παράπονο, κατά τη διάταξη του άρθρου 533 παρ.1 Κ.Πολ.Δικ., εφόσον οι εκκαλούντες παραπονούνται για την απόρριψη της αγωγής ως μη νόμιμης, να γίνει δεκτή η έφεση, να εξαφανισθεί η εκκαλούμενη απόφαση του πρωτοβάθμιου Δικαστηρίου, και αφού κρατιθεί η υπόθεση στο Δικαστήριο αυτό (άρθρο 535 παρ.1 Κ.Πολ.Δικ.) να απορριφθεί η αγωγή για τον ανωτέρω τυπικό λόγο (ως αριστητο), δεδομένου ότι η απόφαση αυτή είναι για τους εκκαλούντες ευμενέστερη από την εκκαλούμενη (άρθρα 68 και 536 Κ.Πολ.Δικ., βλ. και Σ. Σαμουνήλ Η Έφεσις παρ. 614 σελ. 191, Εφ.Αθ. 7217/1991 Ε.Δ. 34.617).

479/2003

Πρόεδρος: Γεωρ. Καράμπελας

Εισηγητής: Δημ. Τίγγας

Δικηγόροι: Βασ. Τζιάνης, Αθαν. Σταφυλάς

Εφ όσον η έφεση δεν απευθύνεται και κατά της νομιμοποιούμενης παθητικά παρεμπιπόντως εναγόμενης ασφαλιστικής εταιρίας (έναντι της οποίας ο εκκαλών έχει έννομο συμφέρον να μεταρρυθμισθεί η εκκαλούμενη απόφαση), ώστε να καταστεί και αυτή διάδικος στην έκκληση δίκη και να δεσμεύεται από το δεδικασμένο, απαραδέκτως προτείνονται κατά του εφεσιβλήτου-κυρίως ενάγοντος οι λόγοι έφεσης που αφορούν το κεφάλαιο της εκκαλούμενης απόφασης, που αφορά την παρεμπίπουσα αγωγή αποζημίωσης.

Με την υπ' αρ. εκθ. καταθ. 1052/1996 αγωγή εκτίθεται ότι από αμέλεια του πρώτου εκκαλούντος-εναγομένου, ο οποίος οδηγούσε το ιδιοκτησίας αυτού και του δεύτερου εκκαλούντος-εναγομένου αυτοκίνητο τραυματίσθηκε ο εφεσίβλητος-ενάγων και προξενήθηκαν στο αυτοκίνητό του υλικές ζημιές, για την αποκατάσταση των οποίων και χρηματική ικανοποίηση της ηθικής βλάβης του ζήτησε να υποχρεωθούν εις ολόκληρον οι εναγόμενοι και με προσωπική κράτηση του πρώτου από αυτούς να του καταβάλουν το ποσό των 4.277.700 δραχμών, νομιμοτόκως από την επίδοση της αγωγής. Το πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, αφού συνεκδίκασε την αγωγή με την προσεπίκληση και παρεμπίπουσα αγωγή αποζημίωσης που άσκησαν οι εκκαλούντες-εναγόμενοι κατά της ασφαλιστικής εταιρίας Α.Α.Ε.Γ.Α., η οποία (κύρια αγωγή) είναι νόμιμη (άρθρα 914,926,929,332,297,293,330 εδ.β', 481,346 Α.Κ., 2,4,9,10 v.ΓΠΙΝ/1911, 1047 επ. Κ.Πολ.Δικ.), την έκανε κατά ένα

μέρος δεκτή (για το ποσό των 1.953.850 δραχμών) με την εκκαλούμενη απόφαση του. Κατά της απόφασης αυτής παραπονούνται με την κρινόμενη έφεσή τους οι εκκαλούντες και ςητούν την εξαφάνισή της με σκοπό να απορριφθεί η κύρια αγωγή και σε περίπτωση ευδοκιμήσεώς της να γίνει δεκτή η παρεμπίπουσα αγωγή αποζημίωσής τους, η οποία απορρίφθηκε πρωτοδίκως. Το επικουρικό αυτό αίτημα και οι συναφείς λόγοι έφεσης που αφορούν το σχετικό με την παρεμπίπουσα αγωγή αποζημίωσης κεφάλαιο της εκκαλούμενης απόφασης όμως απαραδέκτως (χωρίς έννομο συμφέρον) προτείνονται κατά του εφεσιβλήτου-κυρίως ενάγοντος, ο οποίος δεν ωφελείται από την απορριπτική της παρεμπίπουσας αγωγής διάταξη της πρωτόδικης απόφασης, ενώ κατά της νομιμοποιούμενης παθητικώς παρεμπιπόντως εναγόμενης ασφαλιστικής εταιρίας Α... Α.Ε.Γ.Α., έναντι της οποίας έχουν έννομο συμφέρον οι εκκαλούντες να μεταρρυθμισθεί η ως άνω διάταξη της εκκαλούμενης απόφασης (βλ. άρθρα 68 και 517 εδ.α'Κ.Πολ.Δικ.) δεν απευθύνουν την έφεσή τους ώστε να την καταστίσουν διάδικο στην παρούσα δίκη για να δεσμεύεται και από το δεδικασμένο που θα δημιουργηθεί με την απόφαση που θα εκδοθεί (βλ. ολ. Α.Π.63/1981 ΝοΒ 29.1257, Α.Π.1318/1980 ΝοΒ 29.665, Εφ.Αθ.877/1986 Ε.Δ.27.149, 1771/1982 Δ. 15.309)...

483/2003

Πρόεδρος: Γεώργιος Καράμπελας
Εισηγητής: Ευστ. Τσουκαλάς
Δικηγόροι: Χρ. Νάστος, Αντ. Αρβανίτης

Πραγματικά περιστατικά που συνιστούν μεταβολή των προσδιοριστικών του ύψους της διατροφής στοιχείων, τα οποία προέκυψαν μετά την έκδοση της πρωτόδι-

κης απόφασης, δεν μπορούν να προταθούν με λόγο έφεσης ή τις προτάσεις στο Εφετείο, αλλά αποτελούν νέα περιστατικά που, αν και γεννήθηκαν κατά τη διάρκεια της εκκρεμοδικίας, μπορούν να αποτελέσουν τη βάση παρεμπίπουσας αγωγής ή αυτοτελούς μεταρρυθμιστικής αγωγής. Μη επιτρεπτή προβολή στην κατέφεση δίκη της μετοίκησης της ενάγουσας μπέρας μετά την έκδοση της εκκαλούμενης και της απαλλαγής της από ποσά διατροφής, που λίγηθηκαν υπό δύναμη για τον προσδιορισμό της διατροφής.

Κατά το άρθρο 1493 ΑΚ, το μέτρο της μεταξύ ανιόντων και κατιόντων διατροφής προσδιορίζεται με βάση τις ανάγκες του δικαιούχου, όπως αυτές προκύπτουν απ' τις συνθήκες της ζωής του (ανάλογη διατροφή), η δε διατροφή περιλαμβάνει όλα όσα είναι αναγκαία για τη συντήρηση του δικαιούχου και επί πλέον τα έξοδα για την ανατροφή, καθώς και την επαγγελματική και την εν γένει εκπαίδευσή του. Εξάλλου, κατά το άρθρο 1486 παρ.2 ΑΚ, το ανήλικο τέκνο, και αν ακόμη έχει περιουσία, έχει δικαίωμα διατροφής από τους γονείς του, εφόσον τα εισοδήματα της περιουσίας του ή το προϊόν της εργασίας του δεν αρκούν για τη διατροφή του, κατά δε το άρθρο 1489 παρ.2 ΑΚ οι γονείς έχουν υποχρέωση να διατρέφουν το τέκνο τους από κοινού ο καθένας ανάλογα με τις δυνάμεις του. Όπως προκύπτει απ' την τελευταία των άνω διατάξεων, σε συνδυασμό και προς τα άρθρα 1399 και 1390 ΑΚ, η υποχρέωση καθενός απ' τους γονείς για συνεισφορά στη διατροφή του τέκνου είναι ανάλογη με τις δυνάμεις του, ήτοι με τις δυνατότητες που έχει να συνεισφέρει στην αντιμετώπιση των αναγκών του τέκνου διά της προσωπικής του εργασίας, των εισοδημάτων και της περιουσίας του (Α.Π. 826/94, Δ/νη, 38,1078,

Α.Π. 1060/93, Δ/vn, 35,1291).

Εξάλλου οι προϋποθέσεις επιδίκασης διατροφής και ο καθορισμός της έκτασης και το ύψος αυτής κρίνονται από το χρόνο έγερσης της αγωγής ή επί αιτήματος για την επιδίκαση από την υπερημερία, από το χρόνο επέλευσής της, το σχετικό πάντως δικαίωμα πρέπει να έχει γεννηθεί κατά την πρώτη συζήτηση στο ακροατήριο του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου. Για να κριθεί δηλαδή αν μπορούσαν, σύμφωνα με τις συνδυασμένες διατάξεις των άρθρων 223, 224, 269 παρ.2 περ.β', 334 παρ.3, 525, 526 και 527 του ΚΠολΔ, να προταθούν παραδεκτώς και να ληφθούν υπόψη από το δικαστήριο, σε εκκρεμή δίκην διατροφής, ή όχι, οπότε και στην αρντική αυτή περίπτωση θεωρούνται νέα, τα πραγματικά περιστατικά που συνιστούν τη μεταβολή, κρίσιμο είναι το χρονικό σημείο κατά το οποίο θα ήταν παραδεκτή η πρότασή τους. Έτσι πρέπει να γίνεται διάκριση μεταξύ των πραγματικών περιστατικών που θεμελιώνουν την αγωγή, τα οπία πρέπει να έχουν συντελεσθεί μέχρι την πρώτη συζήτηση στο ακροατήριο του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου και είναι απαράδεκτα προτεινόμενα με τις πρωτόδικες προτάσεις, την έφεση ή τις προτάσεις που υποβάλλονται στο Εφετείο και των καταλυτικών του δικαιώματος που ασκείται με την αγωγή γεγονότων και τις αντενστάσεις, τα οπία μπορούν να προταθούν, μέχρι την τελευταία επί της ουσίας της υποθέσεως συζήτηση, τόσο στο Πρωτοδικείο, όσο και στο Εφετείο, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις των άρθρων 269 παρ.2 και 527 του ΚΠολΔ, τα οπία δεν αφορούν πραγματικούς ισχυρισμούς που μεταβάλλουν τη βάση της αγωγής. Σύμφωνα, επομένως, με τις σκέψεις αυτές πραγματικά περιστατικά που συνιστούν μεταβολή των προσδιοριστικών του ύψους της διατροφής στοιχείων και δικαι-

ολογούν την αύξηση του ποσού της, τα οπία προέκυψαν μετά την έκδοση της πρωτόδικης απόφασης δεν μπορούν να προταθούν με λόγο έφεσης ή τις προτάσεις παραδεκτώς στο Εφετείο, αποτελούν δε νέα περιστατικά, που αν και γεννήθηκαν κατά τη διάρκεια της εκκρεμοδικίας μπορούν να αποτελέσουν τη βάση παρεμπίπτουσας αγωγής ή αυτοτελούς μεταρρυθμιστικής αγωγής (Α.Π. 2/94, ΝοΒ, 43,385).

Στην περίπτωση που κρίνεται από την προσκόντα εκτίμηση της καταθέσεως ... αποδείχτηκαν κατά την κρίση του Δικαστηρίου αυτού τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Οι διάδικοι τέλεσαν νόμιμο μεταξύ τους γάμο σύμφωνα με τους κανόνες της Ορθόδοξης Ανατολικής του Χριστού Εκκλησίας στον Χ. Απικής στις 7-9-1985. Από το γάμο τους αυτό απέκτησαν δύο παιδιά, τον Χ.-Β., που γεννήθηκε στις 13-8-1989 και την Α.., που γεννήθηκε στις 23-1-1991. Η έγγαμη συμβίωση των διαδίκων διασπάστηκε το έτος 1997 και με την υπ' αρ. 105/2000 απόφαση του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου ανατέθηκε στην εφεσίβλητη οριστικά η άσκηση της επιμέλειας του προσώπου των ανηλίκων τέκνων τους, τα οπία αδυνατούν να διαθέψουν τον εαυτό τους, διότι στερούνται περιουσίας και άλλων εισοδημάτων και λόγω της ανηλικότητάς τους δεν μπορούν να εργασθούν. Τα παιδιά με κοινή συναίνεση των διαδίκων φοιτούν στο ιδιωτικό δημοτικό σχολείο με τον διακριτικό τίτλο "Ελληνογαλλική Σχολή Α. Ι.", στο οπόιο η μπτέρα τους καταβάλλει ετησίως για δίδακτρα 1.500.000 δραχμές για τροφεία 500.000 δραχμές. Επίσης, αυτή καταβάλλει στο φροντιστήριο εκμαθήσεως της Αγγλικής γλώσσας Δ, στο οπόιο τα παιδιά τους προς συμπλήρωση της διδασκαλίας τους στο μάθημα των Αγγλικών, που τα παρέχει το ανωτέρω δημοτικό σχολείο,

παρακολουθούν μαθήματα Αγγλικής γλώσσας, 145.000 δραχμές για τον υιό τους και 122.000 δραχμές εποσίως για την θυγατέρα τους, και στον Αθλητικό σύλλογο Ν.. για την εκμάθηση ιστιοπλοΐας 9.000 δραχμές μηνιαίως για το καθένα από αυτά, ενώ επιπροσθέτως καταβάλλει 5.000 δραχμές μηνιαίως για την από μέρους του υιού τους παρακολούθηση προγραμμάτων πλεκτρονικών υπολογιστών. Εξ άλλου, η εφεσίβλητη είναι υπάλληλος της εταιρίας Ε..με μηνιαίες αποδοχές 250.000 δραχμές, και τυχάνει ιδιοκτήτρια σημαντικής ακίνητης περιουσίας στην Αθήνα, αποτελούμενης από διαμερίσματα και καταστήματα, από την εκμίσθωση των οποίων εισπράττει τουλάχιστον 450.000 δραχμές μηνιαίως.

Τέλος, ο εκκαλών έχει προσληφθεί από τον Ιούλιο του 2000 στην Εταιρία Α. Ε. με μηνιαίες αποδοχές 180.000 δραχμές, ενώ μέχρι το θέρος του 2000 ήταν ομόρυθμο μέλος με ποσοστό συμμετοχής στα κέρδη και τις ζημίες ετερόρυθμης εταιρίας με έδρα τον Βόλο και αντικείμενο την επιχείρηση εμπορίας υφαντών. Ακόμη, ο εκκαλών είναι συγκύριος σημαντικής ακίνητης περιουσίας, συγκείμενης από οικίες, αποθήκη, οικόπεδα και αγροτεμάχια στο Βόλο και στην περιοχή του, ενώ προσφάτως εκποίησε ένα κατάστημά του, που βρίσκεται στην οδό Λ... Βόλου. Η εν λόγω ακίνητη περιουσία του θα ληφθεί υπόψη για την συνεισφορά αυτού στην διατροφή των ανηλίκων τέκνων τους, διότι δύναται να ρευστοποιηθεί από τους δικαιούχους της διατροφής (ΑΠ 594/98, Δ/νη, 1998,1292). Ωσαύτως, ο εκκαλών είναι κύριος ενός μεταχειρισμένου ιδιωτικής χρήσεως επιβατηγού αυτοκινήτου τύπου PUNTO και μιας παλαιάς μοτοσικλέτας τύπου YAMAHA DT 250.

Με βάση τις προαναφερόμενες οικονομικές δυνατότητες των διαδίκων και τις

εν γένει περιστάσεις, το Δικαστήριο αυτό κρίνει ότι ο εκκαλών είναι σε θέση να καταβάλει εις την σύνυγό του ως ασκούσαν την επιμέλεια επί του προσώπου των τέκνων τους για ανάλογη διατροφή, περιλαμβάνοντα όλα όσα είναι αναγκαία για την συντήρησή τους και επί πλέον τα έξοδα για την ανατροφή, καθώς και την επιαγγελματική και την εν γένει εκπαίδευσή τους, το ποσό των 80.000 δραχμών για τον υιό τους και των 70.000 δραχμών για την θυγατέρα τους μηνιαίως. Πρέπει να σημειωθεί ότι η εφεσίβλητη επιβαρύνεται με την δαπάνη του μισθώματος της οικίας, στην οποία συνοικεί με τα παιδιά τους, του ηλεκτροφωτισμού, της θερμάνσεως, της υδρεύσεως και των κοινοχρήστων, ενώ παράλληλα προσφέρει την προσωπική εργασία για την περιποίηση και την φροντίδα των παιδιών τους, που είναι αποτυπωτή σε χρήμα. Τα ανωτέρω ποσά ανταποκρίνονται στις ανάγκες των τέκνων τους και αποτελούν την αναλογία, που ο εκκαλών είναι υποχρεωμένος να συνεισφέρει στα πλαίσια της έγγαμης συμβιώσεώς τους με μέτρο τις συνθήκες της οικογενειακής τους ζωής.

Τα πραγματικά περιστατικά, που επικαλείται διά της εφέσεως του ο εκκαλών, ότι η εφεσίβλητη σύνυγός του μετώκπεσε κατά μήνα Αύγουστο 2001, ήτοι μετά την έκδοση της εκκαλουμένης αποφάσεως, από το Βόλο, όπου αυτή κατέβαλε: α) για δίδακτρα και τροφεία των τέκνων τους στην ιδιωτική Ελληνογαλλική Σχολή Α. I. 2.000.000 δραχμές εποσίως, β) για μαθήματα ιστιοπλοΐας στον αθλητικό σύλλογο Ν.. 9.000 δραχμές μηνιαίως για τον καθένα απ' αυτά, και γ) για μίσθωμα της οικίας στην οποία διέμενε με τα παιδιά τους 130.000 δραχμές μηνιαίως, στην Αθήνα, όπου διαμένει σε ιδιόκτητο διαμέρισμα και τα παιδιά τους φοιτούν σε δημόσιο σχολείο, ενώ δεν παρακολουθούν μαθή-

ματα ιστιοπλοΐας, και έτσι η εφεοίβλητη απιλλάγη της υποχρεώσεως προς καταβολή των ως άνω ποσών, τα οποία δεν πρέπει να ληφθούν υπόψη για τον προσδιορισμό του ύψους της καταβλητέας από τον εκκαλούντα διατροφής, δεν μπορούν σύμφωνα με τα εκτιθέμενα στην μείζονα πρόταση του παρόντος νομικού συλλογισμού να προταθούν με λόγο εφέσεως ή τις προτάσεις παραδεκτώς στο Εφετείο.

Επομένως, η εκκαλουμένη, που κατά μερική παραδοξή της υπό δίκη αγωγής, υποχρέωσε τον εκκαλούντα να καταβάλει στην εφεοίβλητη, υπό την ιδιότητά της, που παρίσταται, ως ανάλογη διατροφή των ειρημένων κοινών ανηλίκων τέκνων τους 80.000 και 70.000 δραχμές μηνιαίως για το καθένα απ' αυτά αντιστοίχως για χρονικό διάστημα δύο (2) ετών από την επίδοση της αγωγής, νομιμοτόκως από την καθυστέρηση καταβολής εκάστης μηνιαίας δόσεως, ορθώς το νόμο εφάρμοσε και σωστά τις αποδείξεις εκτίμησης, γι αυτό και ο μόνος λόγος εφέσεως, με τον οποίο η πρωτόδικη απόφαση πληίπτεται διά της αιτιάσεως της εσφαλμένης του νόμου εφαρμογής και της πλημμελούς αξιολογήσεως των αποδείξεων, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος, όπως και αυτή η έφεση στο σύνολό της, εφόσον δι' αυτής δεν υποθάλλεται κανένα άλλο παράπονο εναντίον της εκκαλουμένης αποφάσεως.

502/2003

Πρόεδρος: Γεωρ. Καράμπελας
Εισηγητής: Ευστ. Τσουκαλάς
Δικηγόροι: Δημ. Παπαποστόλου, Δημ. Παπαιωάννου.

Δυνητική η χορήγηση επιδόματος ανθυγιεινής εργασίας στους εργατοτεχνίτες αγροτικών συνεταιριστικών οργανώσεων. Αριστία του αιτήματος τοκοδοσίας των κονδυλίων από την πρώτη μέρα κάθε ε-

πομένου μήνα, αν δεν αναφέρεται το επί μέρους ποσό και η συγκεκριμένη μέρα που έπρεπε να αρχίσει η τοκοδοσία για καθένα αγωγικό κονδύλιο.

Διπλασιασμός των αποδοχών της άδειας μισθωτού. Η προηγούμενη διαπίστωση από το αρμόδιο όργανο του Υπουργείου Εργασίας της παράλειψης του εργοδότη για χορήγηση της άδειας δε συνιστά προϋπόθεση για τη θεμελίωση του δικαιώματος διπλασιασμού των αποδοχών άδειας. Αντίθετα απαιτείται υπαιτιότητα του εργοδότη, η οποία υπάρχει όταν ο μισθωτός ζητήσει την άδεια και ο εργοδότης δεν τη χορήγησε, στοιχείο το οποίο πρέπει να αναγράφεται, με ποινή αοριστίας, στην αγωγή. Δεν υπάρχει πταίσμα του εργοδότη, όταν ο μισθωτός δεν έκανε χρήση της χορηγηθείσας άδειας ή σκόπιμα απέφυγε να τη ζητήσει.

Αν με την ατομική σύμβαση εργασίας συμφωνήθηκε άδεια μεγαλύτερης διάρκειας από την νόμιμη, ο διπλασιασμός περιορίζεται στις αποδοχές της νόμιμης διάρκειας άδειας.

Κάθε παραίτηση του μισθωτού, ακόμη και εκ των υστέρων, από το δικαιώμα των νόμιμων παροχών, έστω και υπό μορφή άφεσης χρέους, είναι άκυρη. Η διλωση του εργαζομένου ότι εξοφλήθηκαν όλες οι αξιώσεις από την εργασιακή σχέση και ότι δε διατηρεί άλλη κατά του εργοδότη, δε συνιστά έγκυρη σιωπηρή διλωση άφεσης χρέους ως προς τις απαιτητές αξιώσεις, αν δεν περιέχει τα ποσά που καταβλήθηκαν για κάθε αιτία.

Μόνη η ανοχή του εργαζομένου και η μη διαμαρτυρία για τη μη καταβολή των δικαιουμένων αποδοχών, χωρίς την επίκληση δυσβάστακτων συνεπειών που θα έχει για τον εργοδότη η τυχόν ικανοποίηση του μισθωτού, δεν καθιστά καταχρηστική τη διεκδίκηση.

{...} Σύμφωνα με τις από 5-6-96 κεφ. θ' στοιχ. δ' και 8-5-97 κεφ. θ' στοιχ. δ', 24-9-98, 22-7-99 και 19-7-2000 άρθρο 32 § 4 συλλογικές συμβάσεις εργασίας η χορήγηση επιδόματος ανθυγιεινής εργασίας στους εργατοτεχνίτες των Αγροτικών Συνεταιριστικών οργανώσεων είναι δυνητική. Επομένως, η πρωτόδικη απόφαση κατ' ορθή εφαρμογή του νόμου απέρριψε ως μη νόμιμο το αίτημα του ενάγοντος περί καταβολής σ' αυτόν επιδόματος ανθυγιεινής εργασίας, για αυτό και ο περί του εναντίου τέταρτος λόγος της εφέσεως του ενάγοντος πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

Νομίμως η εκκαλούμενη απόφαση, αν και με σιγή, απέρριψε ως αόριστο το αίτημα της υπό δίκη αγωγής περί υποχρέωσεως της εναγομένης να καταβάλει στον ενάγοντα τα δι' αυτής αιτούμενα κονδύλια νομιμοτόκως, όχι από την επίδοση της αγωγής, αλλά από την πρώτη ημέρα κάθε επόμενου μηνός, που αυτά ήταν κατά νόμο καταβλητέα, διότι δεν ανεφέρετο στην αγωγή, παρά την επιβαλλόμενη εκ της διατάξεως του άρθρου 216 § 1 Κ-ΠολΔ, υποχρέωση, η συγκεκριμένη (ορισμένη) ημέρα και το επί μέρους ποσό, που έπρεπε να αρχίσει η τοκοδοσία κάθε επί μέρους αγωγικού κονδυλίου, για αυτό και ο τα αντίθετα υποστηρίζων πέμπτος λόγος της εφέσεως του ενάγοντος πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

Αν ο εργοδότης δεν χορήγησε την άδεια έως το τέλος του ημερολογιακού έτους, ο μισθωτός δικαιούται, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρ. 3 ν.δ. 3755/1957, ν' αξιώσει την πληρωμή αποζημίωσης ίσης προς το διπλάσιο των αποδοχών της άδειας, καθώς και το επίδομα άδειας, έστω και αν ο μισθωτός δεν υπέβαλε σχετική αίτηση. Η διάταξη απαιτεί προηγούμενη διαπίστωση της παράλειψης του εργοδότη από το αρμόδιο δργανο του Υπουργείου

Εργασίας. Η διοικητική αυτή ενέργεια δεν αποτελεί προϋπόθεση για τη θεμελίωση του δικαιώματος περί διπλασιασμού των αποδοχών άδειας, αλλ' αποδεικτικό στοιχείο της παράλειψης του εργοδότη, η οποία μπορεί ν' αποδειχθεί και μ' άλλα αποδεικτικά μέσα (ΑΠ 889/1989, ΕΕΔ 49,686, ΑΠ 96/1977, ΕΕΔ 36,398, Πρωτ. Αθην. 6074/1973, ΕΕΔ 33, 82, Πρωτ. Αθην. 21769/1960, ΕΕΔ 20,304, Πρωτ. Καθ. 499/1962, ΔΕΝ 19,775, Πρωτ. Πειρ. 3010/1960, ΔΕΝ 17,213, Καποδίστριας ΕΕΔ 18, 3, δεχόμενος αντισυνταγματικότητα της διάταξης). Συνεπώς το στοιχείο αυτό δεν αποτελεί και στοιχείο της αγωγής.

Για τη θεμελίωση της αξιώσης του διπλασιασμού των αποδοχών της άδειας η νομολογία δέχεται, πως δεν αρκεί η μη χορήγηση της άδειας έως το τέλος του ημερολογιακού έτους, αλλά χρειάζεται και υπαιτιότητα του εργοδότη, έστω και σε βαθμό ελαφράς αμέλειας, η οποία υπάρχει όταν ο μισθωτός ζήτησε την άδεια και ο εργοδότης δεν τη χορήγησε. (ΑΠ 889/1989, ΕΕΔ 49,686, ΑΠ 210/1974, ΔΕΝ 30,658, ΑΠ 774/1980, ΕΕΔ 40,7, ΑΠ 96/1977, ΕΕΔ 36,398, ΑΠ 1224/1976, ΕΕΔ 36,224, ΑΠ 822/1972, ΕΕΔ 31,1489, ΑΠ 1012/1972, ΕΕΔ 32,201, Εφετ. Αθην. 7842/1981, ΕΕΔ 41,116, Εφετ. Λαρ. 81/1993, ΕΕΔ 52,1129). Έτσι όταν ζητούνται αποδοχές αδειών παρελθόντων ετών στο διπλάσιο, πρέπει ν' αναφέρεται στην αγωγή ότι οι άδειες δεν χορηγήθηκαν από υπαιτιότητα του εργοδότη, παρόλο που ο ενάγων τις ζήτησε. Η παράλειψη του στοιχείου τούτου καθιστά την αγωγή αόριστη, ως προς το αίτημα του διπλασιασμού των αποδοχών (ΑΠ 96/1977, ΕΕΔ 36,398, Εφετ. Αθην. 4290/1973, ΕΕΔ 33,82). Πταίσμα του εργοδότη δεν υπάρχει όταν ο μισθωτός δεν έκανε χρήση της χορηγηθείσης άδειας ή σκόπιμα απέφυγε

να την ζητίσει (ΑΠ 1224/1976, ΕΕΔ 36,224, Εφετ. Θεσ.578/1989, ΕΕΔ 48,747, ΑΠ 1682/1981, ΕΕΔ 41,882).

Στην περίπτωση που με την ατομική σύμβαση εργασίας συμφωνήθηκε μεγαλύτερης διάρκειας άδεια από την προβλεπόμενη από το νόμο ή τη συλλογική σύμβαση εργασίας, ο διπλασιασμός των αποδοχών περιορίζεται στις αποδοχές της νομιμης διάρκειας άδειας.

Η αγωγή απορρέει, ως προς μεν τις αποδοχές της άδειας και το επίδομα, από τη σύμβαση εργασίας και το νόμο και ως προς το διπλάσιο, από το νόμο, ως αστική ποινή (Ντάσιου, Δικ. Εργ.Δ, § 277).

Κατ' ακολουθίαν αυτών κατ' ορθή εφαρμογή του νόμου η πρωτόδικη απόφαση, αν και με σιγή, απέρριψε το αγωγικό αίτημα περί καταβολής εις τον ενάγοντα αποζημιώσεως ίσης προς το διπλάσιο των αποδοχών της άδειας για τα έτη 1996, 1997, 1998, 1999 και 2000 ως αριστο, εφόσον ο ενάγων δεν ανέφερε στην αγωγή του, όπως προκύπτει από το δικόγραφό της, ότι αυτός είχε ζητήσει τις δικαιούμενες κανονικές άδειες των ως άνω ετών από την εναγόμενη, γι αυτό και τα περί του εναντίου δια του τρίτου λόγου της εφέσεως της ενάγουσας υποστηριζόμενα πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμα.

Από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 3, 174, 180 και 679 ΑΚ, 8 Ν. 2112/1920 και 8 § 4 Ν. 4020/1959 συνάγεται η αρχή του εργατικού δικαίου κατά την οποία κάθε παραίτηση του εργαζομένου μισθωτού, έστω και εκ των υστέρων, ήτοι μετά τη λίξη της συμβάσεως εργασίας γενομένη, από το δικαίωμα λήψεως των νομίμων αποδοχών, επιδομάτων ή άλλων από την εργασία του παροχών, έστω και υπό την μορφή αφέσεως χρέους, κατά το άρθρο 454 ΑΚ, είναι άκυρη και θεωρείται ως μη γενόμενη (Ολ. ΑΠ 348/68, ΑΠ 459/81, ΕΕΔ, 40, 538, ΑΠ

1176/95, ΕΕΔ 56, 473). Η δίλωση του εργαζομένου ότι εξοφλήθηκαν όλες οι πηγάδουσες από την εργασιακή του σύμβαση αξιώσεις και ότι δεν έχει, ούτε διατηρεί άλλη αξιώση κατά τον εργοδότου, δεν συνιστά έγκυρη σιωπηρά δίλωση αφέσεως χρέους ως προς τις απαιτητές ήδη αξιώσεις του, εάν δεν αναφέρονται εις την ανωτέρω δίλωση τα ποσά, που καταβλήθηκαν κατά περίπτωση και δι' εκάστην αιτία (Εφ. Αθ. 68/2001, ΕΕργΔ, 2002, 38).

Στην προκείμενη περίπτωση, από την προσήκουσα επανεκτίμηση των καταθέσεων ... αποδείχτηκαν τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Ο ενάγων προσλήφτηκε στο Βόλο την 1-1-1987 από την εναγόμενη συνεταιριστική οργάνωση με σύμβαση παροχής εξαρτημένης εργασίας ορισμένου χρόνου διάρκειας ενός έτους, προκειμένου να προσφέρει τις υπηρεσίες του ως εργάτης παστεριωτηρίου στην επιχείρηση γαλακτοκομικών προϊόντων που η τελευταία διαθέτει στην ίδια πόλη. Με κατ' έτος ανανεώσεις συμβάσεων ορισμένου χρόνου ίσης με την ανωτέρω διάρκειας, προσέφερε τις συμφωνημένες υπηρεσίες του συνεχώς μέχρι την 10/11/2001, οπότε η εναγόμενη κατηγορείται την τελευταία σύμβαση εργασίας. Οι ανανεώσεις αυτές, όπως ανωτέρω εκτίθεται ουδέποτε κατέστησαν την επίδικη σύμβαση εργασίας του ενάγοντος αορίστου χρόνου. Κατά τη συμβωνία των μερών ο χρόνος εργασίας και οι αποδοχές του ενάγοντος θα καθορίζετο κατά τα προβλεπόμενα από το νόμο και τις σχετικές συλλογικές συμβάσεις εργασίας. Κατά το έτος 1996 είχε 11 έτη προϋπηρεσίας, το έτος 1997 12 έτη προϋπηρεσίας, το έτος 1998 13 έτη προϋπηρεσίας, το έτος 1999 14 έτη προϋπηρεσίας και το έτος 2000 15 έτη προϋπηρεσίας ... {γίνεται αριθμητικός υπολογισμός των δικαι-

ούμενων αποδοχών του μισθωτού}.

Συνολικά δηλαδή για όλες τις παραπάνω αιτίες οι οφειλές της εναγομένης ανέρχονται στο ποσό των 974790 δρχ. ή 2860,71 Ευρώ. Κατόπιν τούτων πρέπει να γίνει εν μέρει δεκτή από ουσιαστική άποψη η ένσταση εξοφλήσεως της εναγομένης. Ο ισχυρισμός της εναγομένης ότι οι κρινόμενες συμβάσεις του ενάγοντος έφεραν το χαρακτήρα συμβάσεων μισθώσεως έργου δεν αποδείχθηκε. Οι προσκομισθείσες μεμονωμένες αποδείξεις αναφερόμενες σε ελάχιστα χρονικά διαστήματα σε σχέση με τον επίδικο χρόνο εργασίας του ενάγοντος, περί καταβολής από αυτήν για λογαριασμό του τελευταίου στην αρμόδια Δ. Ο. Υ. ποσών ως ελευθέρου επαγγελματία, δεν ενισχύονται από κανένα άλλο αποδεικτικό στοιχείο. Τέλος, η περιεχόμενη στις προσκομιζόμενες εξοφλητικές αποδείξεις ανεπιφύλακτη δήλωση του ενάγοντος ότι ουδεμία άλλη απαίτηση έχει κατά του εργοδότη, δεν συνιστά έγκυρη σιωπηρά δήλωση αφέσεως χρέους ως προς τις απαιτητές ήδη αξιώσεις του, εφόσον δεν αναφέρονται στην δήλωση του αυτή τα ποσά που κατά περίπτωση καταβλήθηκαν και δι' εκάστη αιτία.

Εξάλλου, όπως αποδείκτηκε από τα ως άνω αποδεικτικά μέσα, μόνη η ανοχή από μέρους του ενάγοντος και η μη διαμαρτυρία αυτού για την μη καταβολή των ως άνω δικαιουμένων αποδοχών και επιδομάτων, χωρίς την επίκληση δυσβάστακτων συνεπειών, που θα έχει για την εναγόμενη η τυχόν ικανοποίηση του ενάγοντος, δεν καθιστά την υστέρα διεκδίκηση των ειρημένων αποδοχών και επιδομάτων, προφανώς αντίθετη προς τα ακραία αξιολογικά κριτήρια του άρθρου 281 ΑΚ (ΑΠ 615/94, Δ/νη, 36,340, ΑΠ 1666/88, Δ/νη, 32, 87) για αυτό και τα περί του εναντίου δια των δευτέρου, τρίτου, τετάρτου

και πέμπτου λόγων της εφέσεως της εναγομένης υποστηριζόμενα πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμα, όπως και αμφότερες οι αντίθετες εφέσεις στο σύνολό τους, εφόσον μ' αυτές δεν υποβάλλεται κανένα άλλο παράπονο εναντίον της εκκαλουμένης αποφάσεως.

505/2003

Πρόδεδρος: Δέσποινα Κολίκα,

Εισηγητής: Θεοδ. Νιαβής

Δικηγόροι: Νικ. Μπαρμπούτης, Χρ. Παπαγιάννης

Η αγωγή καταδίκης σε δήλωση βιούλησης μεταβίβασης οριζόντιας ιδιοκτησίας ευθέως κατά του εργολάθου και πλαγιαστικά κατά των οικοπεδούχων, με αίτημα απόδοσης, ιδρύει αναγκαστική ομοδικία και υπάγεται στο αρμόδιο, λόγω ποσού, δικαστήριο. Επί παροχής αδιαίρετης για τους εναγομένους λαμβάνεται υπόψη η συνολική αξία.

Η σύμβαση αντιπαροχής μεταξύ εργολάθου και οικοπεδούχου δεν είναι γνήσια υπέρ τρίτου. Η προστασία του τρίτου, που προσυμφώνησε με τον εργολάθο αγορά διαμερίσματος, μπορεί να γίνει με την εκχώρηση της απαίτησης του εργολάθου κατά του οικοπεδούχου, ή με πλαγιαστική αγωγή από τον τρίτο.

Η συμφωνία με ιδιωτικό έγγραφο τιμήματος μεγαλυτέρου από το αναγραφόμενο στο συμβόλαιο δεν επάγεται ακυρότητα της δόλης σύμβασης, αλλά μόνο ως προς το υπέρτερο και εκτός συμβολαίου τίμημα, για το οποίο δε τηρήθηκε ο τύπος και το οποίο δε μπορεί να ζητηθεί από τον πωλητή, ούτε με τις δ/ξεις του αδικ. πλουτισμού.

Το προσύμφωνο αποτελεί καταρτισμένη σύμβαση, με την οποία δημιουργείται τέλεια ενοχή και υπόκειται στους κανόνες που αφορούν γενικά όλες τις συμβάσεις.

Υπερημερία δανειστή λόγω μη σύμπραξης στην εκπλήρωση της παροχής, ή λόγω μη αποδοχής της πραγματικής και προσπίκουσας παροχής. Αν ο δανειστής δε δέχεται την παροχή αρκεί και μη πραγματική προσφορά. Δικαίωμα του οφειλέτη να προβεί σε δημόσια κατάθεση της χρηματικής οφειλής, χωρίς να οφείλει ούτε τους νόμιμους τόκους.

Στην αγωγή καταδίκης σε δίλωση βούλησης, η δίλωση προς μεταβίβαση της κυριότητας θεωρείται γενόμενη, κατά πλάσμα δικαίου, με τη τελεσιδικία της απόφασης. Για τη συντέλεση της σύμβασης πώλησης και τη μεταβίβαση της κυριότητας του ακινήτου απαιτείται: α) δίλωση αποδοχής της απόφασης αυτής (πλασματικής πρότασης) από τον αγοραστή, β) μεταγραφή της πρότασης του πωλητή και της δίλωσης αποδοχής του αγοραστή, γ) καταβολή του οφειλούμενου τιμήματος, αν απ' αυτήν εξαρτίθηκε η κατάρτιση του οριστικού συμβολαίου.

Δεν είναι καταχρηστική η άσκηση του δικαιώματος αν η αναγραφή τιμήματος στο συμβολαιογραφικό προσύμφωνο, μικρότερου από το αναγραφόμενο σε ιδιωτικό συμφωνητικό, δεν έγινε από επιθυμία του αγοραστή αλλά του πωλητή για φορολογικούς λόγους.

Η αγωγή καταδίκης σε δίλωση βούλησης μεταβίβασης ακινήτου, σε εκτέλεση εργολαβικού συμβολαιογραφικού προσύμφωνου ιδρύει αναγκαστική ομοδικία μεταξύ των εναγομένων (ΑΠ 169/85 ΝοΒ 33 1707). Η έφεση που ασκείται από κάποιον από τους αναγκαίους ομοδίκους, δεν απαιτείται από το νόμο να απευθύνεται κατά των ομοδίκων του (ΟλΑΠ 321/83 ΝοΒ 31 1575) και μάλιστα με ποινή απαραδέκτου της έφεσης (ΑΠ 1309/88 ΕλλΔν 32 766, Εφθεσ 732/99 Αρμ 53 849), παρά μόνο, οι ομόδικοι

πρέπει να κλητεύονται στην κατ' έφεση δίκη (ΑΠ 1171/01 ΕλλΔν 43 440), όπου μπορούν να παρασταθούν στο ακροατήριο καταθέτοντας προτάσεις προς υποστήριξη της έφεσης (ΕφΑΘ 6075/91 Δ 23 240, ΕφΑΘ 3746/93 ΕλλΔν 36 1258), διότι η άσκηση του ένδικου μέσου από τον έναν θεωρείται ότι ασκήθηκε και από τους άλλους ομόδικους (ΟλΑΠ 63/81 ΝοΒ 29 1257, ΑΠ 1406/96 ΕλλΔν 38 1128, ΑΠ 1375/97 ΕλλΔν 39 850, βλ. Κεραμέα ΕλλΔν 38 1697). Εξαίρεση υπάρχει μόνο για τις δίκες διανομής, όπου υποχρεωτικά η έφεση του εναγομένου απευθύνεται και κατά του αναγκαστικού ομοδίκου (ΑΠ 213/01 ΕλλΔν 42 1565, ΑΠ 885/01 ΕλλΔν 43 721). Κατόπιν τούτου, η υπό κρίση έφεση, κατά της υπ' αριθμό 125/02 οριστικής απόφασης του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Λάρισας, είναι νόμιμη, εμπρόθεσμη, αλλά και τυπικά παραδεκτή, καθόσον, η εκκαλούσα (πρώτη εναγομένη), επιτρεπτά απούθυνε την έφεσή της μόνο κατά της εφεσίθλητης ενάγοντας, από την οποία νικήθηκε, όχι δε και κατά των άλλων εναγομένων αναγκαστικών ομοδίκων της, διότι δεν νικήθηκε από αυτούς, ούτε η αναγκαστική ομοδικία των εναγομένων από αυτή την αγωγή καταδίκης σε δίλωση βούλησης δημιουργεί υποχρέωση άσκησης της έφεσης και κατ' αυτών. Παρόμοια, η εκκαλούσα, όπως είχε νόμιμη υποχρέωση κλήτευσης νόμιμα και εμπρόθεσμα των ομοδίκων της να παραστούν στην παρούσα δίκη, επιδίδοντας σε καθέναν από αυτούς, πιστό αντίγραφο της εκκαλούμενης απόφασης και πιστό αντίγραφο της έφεσης, με την πράξη κατάθεσης και την πράξη ορισμού δικασίου του Γραμματέα του παρόντος Δικαστηρίου και κλήση προς συζήτηση για την παρούσα δικάσιμο (βλ. υπ' αριθμούς ... εκθέσεις επίδοσης της δικαστικής επιμελήτριας στο Πρωτο-

δικείο Αθηνών Τ. Μ.), αλλά, αυτοί, δεν εμφανίσθηκαν, ούτε εκπροσωπήθηκαν νόμιμα στη δικάσιμο αυτή, κατά την οποία η υπόθεση εκφωνήθηκε από τη σειρά του πινακίου. Συνεπώς, η έφεση, πρέπει να ερευνηθεί με την ίδια τακτική διαδικασία, για να κριθεί και κατ' ουσία.

Με την αγωγή της, η ενάγουσα και ήδη εφεσίθλητη, ςητούσε την καταδίκη της πρώτης εναγομένης και ήδη πρώτης εφεσίθλητης (εργολάβου εταιρίας) και των υπό στοιχεία 2-5 εναγομένων (οικοπεδούχων), που δεν είναι διάδικοι στη δευτεροβάθμια δίκη, σε δήλωση βούλησης μεταβίβασης σε αυτή οριζόντιων ιδιοκτησιών (διαμερίσματος, αποθήκης) σε εκτέλεση συμβολαιογραφικού προσυμφώνου πώλησης, ασκώντας ευθεία αγωγή κατά της πρώτης εναγομένης αντισυμβαλλομένης και πλαγιαστική αγωγή κατά των οικοπεδούχων, με περαιτέρω αίτημα απόδοσης του διαμερίσματος, με την αποθήκη. Για την αγωγή εκδόθηκε η εκκαλούμενη απόφαση, η οποία δέχθηκε την αγωγή. Κατά της απόφασης, έφεση άσκησε μόνο η πρώτη εναγόμενη, που, όπως ειπώθηκε, την απυνθύνει μόνο κατά της ενάγουσας, όχι δε και των λοιπών εναγομένων. Με την έφεση της αυτή κατά της πιο πάνω εκκαλούμενης απόφασης και για τους λόγους, που αναφέρονται στο δικόγραφό της, οι οποίοι στο σύνολό τους συνιστούν αιτιάσεις για εσφαλμένη εφαρμογή του νόμου και κακή εκτίμηση των αποδείξεων, η εκκαλούσα ζητεί να εξαφανιστεί η εκκαλούμενη απόφαση ώστε να απορριφτεί η αγωγή.

Από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 8, 9, 15 παρ. 2 και 18 ΚΠολΔ συνάγεται ότι, η αγωγή του αγοραστή με προσύμφωνο περί καταδίκης του οικοπεδούχου και του εργολάβου ανέγερσης πολυώροφης οικοδομής σε δήλωση βούλησης μεταβίβασης οριζόντιας ιδιοκτη-

σίας, σε εκτέλεση εργολαβικού συμβολαιογραφικού προσυμφώνου, με περαιτέρω αίτημα την απόδοσή του, υπάγεται στην αρμοδιότητα του πολυμελούς Πρωτοδικείου αν, υπό την ισχύ των ΑΥ (Δικαιοσύνης) 91756/20.9.2000 και 91759/18.10.2000 και του άρθρου 23 παρ. 1 ν. 2915/29.5.2001, η αξία του διαμερίσματος, κατά την ελεύθερη κρίση του Δικαστηρίου, υπερβαίνει το ποσό των 15.000.000 δραχμών (44.020,542 ευρώ), κατά τον κρίσιμο χρόνο της άσκησης ή της πρώτης συζήτησης της αγωγής. Για τον προσδιορισμό της αξίας του αντικειμένου της διαφοράς μπορεί να ληφθεί υπόψη η αποτίμηση της αξίας του από τον ενάγοντα με την αγωγή, σε συνδυασμό με τα υπάρχοντα αποδεικτικά στοιχεία και τους διαλαμβανόμενους ισχυρισμούς των διαδίκων (ΕφΑθ 3375/95 ΕλλΔν 37 1386).

Περαιτέρω, όταν ενάγονται περισσότεροι, επειδή η παροχή (υποχρέωση σωματικής παράδοσης ορισμένου πράγματος) είναι αδιαίρετη για τους εναγομένους, λαμβάνεται υπόψη το σύνολο της αξίας της παροχής τους, όπως γίνεται δεκτό και στη διεκδικητική αγωγή ακινήτου, με πολλούς εναγομένους (ΕφΑθ 1857/86 ΕλλΔν 27 670, ΕφΘεσ 3863/90 ΕλλΔν 32 1346). Στην περίπτωση, που κρίνεται, το Δικαστήριο, κατά την ελεύθερη κρίση του, ορθά, έκρινε ότι, η αξία του διαμερίσματος και της αποθήκης, που είναι αντικείμενο της διαφοράς, κατά τον κρίσιμο χρόνο της άσκησης της αγωγής (23.4.2001), αλλά και της πρώτης συζήτησης της αγωγής (4.12.2001), υπερβαίνει το ποσό των 15.000.000 δραχμών, δηλαδή ανέρχεται στο ποσό των 22.300.000 δραχμών, όπως ισχυρίζεται η εφεσίθλητη, διότι, για την αξία του, κατέθεσαν οι μάρτυρες στις ένορκες καταθέσεις τους. Συνεπώς το πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, με το

να κρίνει ότι έχει υλική αρμοδιότητα και να δικάσει την αγωγή, δεν έσφαλε, αβάσιμος δε ο αντίθετος πρώτος λόγος της έφεσης.

Η εφεσίθλητη κατέβαλε δικαστικό ένσημο, υπολογίζοντας αυτό, ορθά, με την αξία του, που επικαλείται στην αγωγή της, αλλά και δέχεται το Δικαστήριο, δηλαδή επί ποσού 22.300.000 δραχμών (17.300.000 δρχ. η αξία των ποσοστών εξ αδιαιρέτου του διαμερίσματος και της αποθήκης, που αντιστοιχούν στο οικόπεδο και 5.000.000 δραχμών, η αξία των κτισμάτων) διότι, περί της αξίας αυτής, κατέθεσε με σαφήνεια ο μάρτυρας της εφεσίθλητης. Συνεπώς, ο δεύτερος λόγος της έφεσης με τον οποίο η εκκαλούσα, επικαλούμενη μεγαλύτερη αξία των ακινήτων, προβάλλει απαράδεκτο της συζήτησης του καταψφιστικού αιτήματος, λόγω μη καταβολής του προσκόντος δικαστικού ενσήμου, δεν είναι βάσιμος, διότι καταβλήθηκε το απαιτούμενο δικαστικό ένσημο, σύμφωνα με την αξία των ακινήτων (ΑΠ 1526/01 Δ 33 593).

Από τις διατάξεις των άρθρων 410 και 411 ΑΚ, συνάγεται ότι, επί εργολαβίας με αντιπαροχή μεταξύ εργολάβου και οικοπεδούχου, με την οποία ο εργολάβος αναλαμβάνει με τη συνομολογημένη αμοιβή (αντιπαροχή) την υποχρέωση να ανεγείρει οικοδομή στο οικόπεδο του οικοπεδούχου, ο δε οικοπεδούχος υπόσχεται να μεταβιβάσει κατά κυριότητα ορισμένα ποσοστά εξ αδιαιρέτου του οικοπέδου προς τον εργολάβο ή σε τρίτο, που θα υποδειχθεί από αυτόν, που μπορεί να είναι κι αυτός που προσυμφώνησε με τον εργολάβο την αγορά διαμερίσματος, με αποθήκη, της ανεγειρόμενης οικοδομής, ο τρίτος, από τη φύση και το σκοπό της εργολαβικής σύμβασης, δεν δικαιούται να απαιτήσει απ' ευθείας από τον οικοπεδούχο τη μεταβίβαση σε αυτόν του ποσο-

στού του οικοπέδου, το οποίο αναλογεί προς το διαμέρισμα το οποίο προσυμφώνησε με τον εργολάβο να αγοράσει, διότι, στην περίπτωση αυτή, η εργολαβική σύμβαση δεν είναι γνήσια σύμβαση υπέρ τρίτου (ΑΠ 169/85 ΝοΒ 33 1707, ΑΠ 1124/95), γιατί, καταρτίζεται προς το συμφέρον των συμβαλλομένων και όχι του τρίτου αγοραστή (ΕφΑΘ 13028/86, Εφθεσ 1869/89 ΕλλΔν 32 1267, 8λ. Γεωργιάδη, ΕλλΔν 41 585, Διαμαντόπουλο ΕλλΔν 32 1267). Η προστασία του τρίτου, που επιβάλλεται από τις οικονομικές ανάγκες των συναλλαγών, μπορεί επαρκώς να επιτευχθεί είτε με την εκχώρηση της απαίτησης του εργολάβου κατά του οικοπεδούχου (ΑΠ 848/87 ΕΕΝ 1988 368), είτε εμμέσως, με την άσκηση από τον τρίτο των δικαιωμάτων του εργολάβου κατά του οικοπεδούχου, με πλαγιαστική αγωγή του άρθρου 72 ΚΠολΔ (ΟλΑΠ 850/82 ΝοΒ 31 812).

Στην περίπτωση, που κρίνεται, από τα, με επίκληση, σε επικυρωμένα αντίγραφα, έγγραφα, που νόμιμα προσκομίζουν οι διάδικοι αποδεικνύεται ότι: α) η εκκαλούσα - πρώτη εναγομένη (εργολάβος εταιρία), ανέλαβε, με τη συνομολογημένη αμοιβή (αντιπαροχή), την υποχρέωση να ανεγείρει πολυόροφη οικοδομή στο οικόπεδο των λοιπών εναγομένων οικοπεδούχων, οι δε λοιποί εναγόμενοι (οικοπεδούχοι) υποσχέθηκαν να μεταβιβάσουν κατά κυριότητα ορισμένα ποσοστά εξ αδιαιρέτου του οικοπέδου προς τον εργολάβο (τα οποία αντιστοιχούν στα διαμερίσματα ή καταστήματα της αμοιβής του) ή σε τρίτο, που θα υποδειχθεί από αυτόν, που μπορεί να είναι κι αυτός που προσυμφώνησε με τον εργολάβο την αγορά διαμερίσματος, με αποθήκη της ανεγειρόμενης οικοδομής (βλ. υπ' αριθμό ...103/9.6.1997 εργολαβικό προσύμφωνο του συμβολαιογράφου Λάρισας Α.

Π.), 8) η σύμβαση (προσύμφωνο και εργολαβικό συμβόλαιο), καταρτίστηκε προς το συμφέρον των συμβαλλομένων (εργολάβου, οικοπεδούχων) που συνάδει και προς τη φύση και το σκοπό της εργολαβικής σύμβασης, δηλαδή δεν είναι γνήσια σύμβαση υπέρ τρίτου και γ) η εκκαλούσα εργολάβος προσυμφώνησε την πώληση προς την εφεσίθλητη την επίδικη οριζόντια ιδιοκτησία (διαμέρισμα υπό στοιχεία Β-1 με αποθήκη υπό στοιχεία ΑΠ -10) της υπό ανέγερση πολυκατοικίας (βλ. ιδιαίτερα υπ' αριθμό ...376/15.12.1997 προσύμφωνο πώλησης ακινήτων οριζόντιας ιδιοκτησίας του ίδιου συμβολαιογράφου). Συνεπώς εφόσον το προσύμφωνο - εργολαβικό συμβόλαιο, δεν περιέχει γνήσια σύμβαση υπέρ τρίτου, η εφεσίθλητη, που, με βάση αυτό, σύναψε το προσύμφωνο αγοράς των εν λόγω οριζόντιων ιδιοκτησιών, ως τρίτη, δεν έχει ευθεία αξίωση κατά των εναγομένων οικοπεδούχων να απαιτήσει τη μεταβίβαση σε αυτή του ποσοστού του οικοπέδου το οποίο αναλογεί προς το διαμέρισμα και την αποθήκη, που προσυμφώνησε με την εκκαλούσα εργολάβο να αγοράσει, ούτε νομιμοποιείται να ασκήσει εναντίον τους αγωγή καταδίκης σε δίλωση βούλησης για τη μεταβίβαση σε αυτή των εξ αδιαιρέτου ποσοστών του οικοπέδου, που αντιστοιχούν στις ιδιοκτησίες αυτές, παρά μόνο ενεργητικώς νομιμοποιείται να ασκήσει εναντίον τους πλαγιαστική αγωγή, ασκώντας τα δικαιώματα της οφειλέτριας της (εκκαλούσας εργολάβου), που πράγματι αυτή ασκεί. Κατόπιν τούτων, ορθά, η εκκαλούμενη απόφαση, απέρριψε, ως αβάσιμη, την ένσταση της εκκαλούσας εργολάβου, περί έλλειψης παθητικής νομιμοποίησης της αγωγής, ως προς αυτή, διότι δίθεν η εφεσίθλητη έχει ευθεία αξίωση κατά των οικοπεδούχων για τη μεταβίβαση των ποσοστών του οικοπέδου, που αντιστοιχούν

στο διαμέρισμα και την αποθήκη, που προσυμφώνησε να αγοράσει, ενώ, όπως ειπώθηκε, δεν έχει τέτοια αξίωση, αβάσιμα δε τα όσα αντίθετα υποστηρίζει με τον τρίτο λόγο της έφεσης της.

Από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 158, 159, 180, 181, 361, 369, 513 και 1033 του ΑΚ και 13 παρ. 3 του ν. 1587/1950 προκύπτει ότι, η συμφωνία (με ιδιωτικό έγγραφο) μεγαλύτερου τιμήματος από αυτό που αναγράφεται στο πωλητήριο συμβόλαιο, δεν συνεπάγεται ακυρότητα της όλης συμβάσεως αλλ' η σύμβαση είναι άκυρη μόνον κατά τη συμφωνία του τιμήματος που δόθηκε επί πλέον του αναγραφόμενου στο συμβόλαιο για το οποίο δεν τηρήθηκε ο τύπος, που επιβάλλεται με ποινή ακυρότητας (ΑΠ 1566/01 ΕλλΔν 43 450). Το επί πλέον μέρος του συμφωνηθέντος τιμήματος, που δεν αναγράφεται στο πωλητήριο συμβόλαιο, αν δεν έχει καταβληθεί, δεν μπορεί να απαιτηθεί από τον πωλητή, ούτε με τις διατάξεις του αδικαιολόγητου πλουτισμού (ΑΠ 1616/99 ΕλλΔν 41 436, ΑΠ 810/1998).

Στην περίπτωση που κρίνεται, η εκκαλούσα εργολάβος πρόβαλε έλλειψη υπερημερίας της προς κατάρτιση της οριστικής σύμβασης πώλησης, επικαλούμενη ότι, η καταβολή της εφεσίθλητης οφειλέτριας, δεν ήταν η προσήκουσα, διότι, εκτός από το τίμημα, που αναφέρει το συμβολαιογραφικό προσύμφωνο πώλησης με το από 15.7.1997 ιδιωτικό συμφωνητικό, που με επίκληση προσκομίζει, προσυμφωνήθηκε και πρόσθετο τίμημα 5.200.000 δραχμών, που δεν καταβλήθηκε, όπως, άλλωστε ομολογεί και η εφεσίθλητη, επικαλούμενη ακυρότητα της συμφωνίας αυτής. Το πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, που απέρριψε την ένσταση αυτή, ως μη νόμιμη, δεν έσφαλε, διότι, η συμφωνία, με ιδιωτικό έγγραφο, καταβολής με-

γαλύτερου τιμήματος, από εκείνο, που αναγράφει το συμβολαιογραφικό προσύμφωνο πώλησης, είναι άκυρη, με συνέπεια ν έκκαλούσα ν μην μπορεί να απαιτήσει από την εφεσίθλητη τέτοιο επί πλέον παράνομο τίμημα. Η έκκαλούμενη απόφαση, που απέρριψε την ένσταση αυτή, δεν έσφαλε, κατά την εφαρμογή του νόμου, αβάσιμος δε ο αντίθετος τέταρτος λόγος της έφεσης.

Το προσύμφωνο, αποτελεί καταρτισμένη σύμβαση, με την οποία δημιουργείται τέλεια ενοχή, με την οποία, οι συμβαλλόμενοι αναλαμβάνουν την υποχρέωση να συνάψουν ορισμένη σύμβαση, το δικαίωμα δεν εξαρτάται από αναβλητική αίρεση, εκτός αν έχει τεθεί τέτοια αίρεση (ΑΠ 938/00 ΕλλΔν 42 134). Εφαρμόζονται αναλογικά οι κανόνες που αφορούν γενικά όλες τις συμβάσεις ή την ειδική κατηγορία στην οποία υπάγεται η συγκεκριμένη σύμβαση (Εφθεσ 1788/98 Αρμ 52 798). Κατά τις διατάξεις των άρθρων 349 και 350 ΑΚ ο δανειστής γίνεται υπερημερος, αν δεν αποδέχεται την παροχή που του προσφέρεται και εφόσον η προσφορά είναι πραγματική και προστίκουσα, ενώ αρκεί και μη πραγματική προσφορά, αν ο δανειστής δεν δέχεται την παροχή. Οπωσδήποτε, η αδικαιολόγητη μη σύμπραξη του δανειστή στην εκπλήρωση της παροχής, δημιουργεί υπερημερία δανειστή και όχι οφειλέτη (ΑΠ 731/93 ΕλλΔν 36 105). Κατά τη διάρκεια της υπερημερίας του δανειστή, ο οφειλέτης δικαιούται να προθεί σε δημόσια κατάθεση του οφειλόμενου χρηματικού ποσού, χωρίς να οφείλει ούτε τους νόμιμους τόκους (ΑΠ 1458/95 ΕλλΔν 38 1577).

Εξάλλου, σε περίπτωση προσυμφώνου πώλησης ακινήτου, αν ο αγοραστής ασκήσει την αγωγή καταδίκης σε δήλωση βούλησης, η δήλωση (πρόταση) προς με-

ταβίβαση της κυριότητας θεωρείται κατά πλάσμα δικαίου ότι έγινε μόλις η απόφαση γίνει τελεσίδικη (άρθρο 949 εδ α' ΚΠολΔ). Άλλα, για τη συντέλεση της σύμβασης πώλησης και τη μεταβίβαση της κυριότητας του ακινήτου, απαιτείται περαιτέρω: α) δήλωση περί αποδοχής της απόφασης αυτής (πλασματικής πρότασης) από τον αγοραστή (ΑΠ 439/84 ΝοΒ 33 408), β) μεταγραφή της πρότασης του πωλητή και της δήλωσης αποδοχής του αγοραστή, μετά την οποία ο τελευταίος αποκτά την κυριότητα του ακινήτου, κατ' άρθρο 1198 ΑΚ (ΑΠ 840/94 ΕλλΔν 37 100, Ποδηματά Αρμ 50 949) και γ) καταβολή του οφειλόμενου τιμήματος, αν από αυτή εξαρτίθηκε η κατάρτιση του οριστικού πωλητηρίου συμβολαίου. Μετά την απόκτηση της κυριότητας, μπορεί να ασκήσει τη διεκδικητική αγωγή, απαιτώντας την αναγνώριση της κυριότητας και την απόδοση του ακινήτου (ΕφΑθ 3865/80 ΝοΒ 28 1559).

Στην προκειμένη περίπτωση, από τις καταθέσεις των μαρτύρων ... αποδείχθηκαν τα εξής: Με το υπ' αριθμό ...103/9-6-1997 εργολαβικό προσύμφωνο του συμβολαιογράφου Λάρισας Α. Π., η έκκαλούσα (πρώτη εναγόμενη εργολαβική εταιρία), ανέλαβε, με τη συνομολογημένη αμοιβή (αντιπαροχή) , την υποχρέωση να ανεγείρει πολυώροφη οικοδομή στο οικόπεδο των υπό στοιχεία 2 - 5 εναγόμενων οικοπεδούχων (οδός Τ. Β. αρ., Λάρισα), οι δε λοιποί εναγόμενοι (οικοπεδούχοι) υποσχέθηκαν να μεταβιβάσουν προς την έκκαλούσα εργολάβο ή σε τρίτο, που θα υποδειχθεί από αυτή, ορισμένους διαιρετούς χώρους της οικοδομής (διαμερίσματα, καταστήματα, αποθήκες), κατά κυριότητα, με τα εξ αδιαιρέτου ποσοστά οικοπέδου, που αντιστοιχούν σε αυτούς 573/1000, εν συνόλω, κατά στάδια, αναλόγως με την πρόοδο της εκτέλε-

σης του έργου. Με το υπ' αριθμό 376/15.12.1997 προσύμφωνο πώλησης του συμβολαιογράφου Α. Π., η εκκαλούσα εργολάβος συμφώνησε με την εφεσίθλητη να πωλήσει στην εφεσίθλητη το υπό στοιχεία Β-1 διαμέρισμα της οικοδομής αυτής (πολυκατοικίας), μαζί με την υπό στοιχεία ΑΠ -10 αποθήκη, με ποσοστά συνιδιοκτησίας επί του κοινού οικοπέδου 65/1000 και 1/1000, αντιστοίχως, διότι, οι εν λόγω ιδιοκτησίες, είναι από αυτές, που περιέρχονται στην εκκαλούσα, ως εργολαβικό αντάλλαγμα, σύμφωνα με το προσύμφωνο και εργολαβικό συμβόλαιο, σε συνδυασμό με την υπ' αριθμό 16.103/97 πράξη σύστασης οριζόντιας ιδιοκτησίας του ίδιου συμβολαιογράφου. Ως τίμημα συμφωνήθηκε το ποσό των 22.300.000 δραχμών, καταβλητέο, ατόκως, σε δόσεις, ήτοι 3.800.000 δραχμές την 2.1.1998, 4.000.000 δραχμές την 30.4.1998, 3.000.000 δραχμές την 30.8.1998, 5.500.000 δραχμές την 30.12.1998, 3.000.000 δραχμές την 30.4.1999 και 3.000.000 δραχμές κατά την παράδοση του διαμερίσματος, με την αποθήκη. Η εφεσίθλητη κατέβαλε εμπροθέσμως ποσό 20.000.000 δραχμών και μάλιστα κατέβαλε, και το μεγαλύτερο μέρος (2.700.000 δραχμές) της τελευταίας δόσης (3.000.000 δραχμές), αν και δεν είχε υποχρέωση καταβολής, πριν την παράδοση του διαμερίσματος, που δεν έγινε ακόμη. Η εκκαλούσα αρνήθηκε να εισπράξει το υπόλοιπο ποσό της τελευταίας δόσης (300.000 δραχμές) και να εκδώσει πλήρη εξοφλητική απόδειξη, προς σύνταξη του οριστικού πωλητηρίου συμβολαίου, με τον ισχυρισμό ότι ένα μέρος από τα καταβληθέντα ποσά πρέπει να καταλογιστεί προς κάλυψη ισόποσης διαφοράς (5.200.000 δραχμές), μεταξύ του τιμήματος, που συμφωνήθηκε με το συμβολαιογραφικό προσύμφωνο (22. 300.000

δραχμές) και του μεγαλύτερου τιμήματος που συμφωνήθηκε με το ιδιωτικό συμφωνητικό - αντέγγραφο (27. 500.000 δραχμές) και ότι για να υπάρχει εξόφληση του τιμήματος, η εφεσίθλητη πρέπει να καταβάλει και τη διαφορά αυτή (βλ. ιδιαίτερα από 2.11.1999 εξώδικη δηλώση της, που επιδόθηκε στην εφεσίθλητη την 4.11.1999). Ο τρόπος καταλογισμού, που επικαλείται, δεν είναι νόμιμος, διότι δεν μπορεί να απαιτήσει και να καταλογίσει τα ποσά των καταβολών σε τέτοιο τίμημα πώλησης ακινήτου για το οποίο δεν τηρήθηκε ο συμβολαιογραφικός τύπος που επιβάλλεται, με ποινή ακυρότητας.

Η εφεσίθλητη, με την από 8.11.1999 εξώδικη δηλώση της, που επιδόθηκε στην εκκαλούσα την 9.11.1999, προσκάλεσε την τελευταία, να προσέλθει (εννοείται, ο νόμιμος εκπρόσωπος της), στο συμβολαιογράφο Λάρισας Α. Π., προκειμένου, όπως συμφωνήθηκε με το προσύμφωνο συμβόλαιο, να καταβάλλει η εφεσίθλητη το υπόλοιπο του τιμήματος (300.000 δραχμές), να γίνει η σύνταξη της πράξης εξόφλησης και στη συνέχεια να γίνει η υλοποίηση της παράδοσης και της παραλαβής των ακινήτων αυτών (διαμερίσματος, αποθήκης). Η εξώδικη δηλώση δεν περιέχει ρητή πρόσκληση και προς σύνταξη του οριστικού πωλητηρίου συμβολαίου, αλλά αυτό συνάγεται, από το όλο περιεχόμενό της, διότι την προσκαλεί, πριν τρεις ημέρες, όπως συμφωνήθηκε, προς σύνταξη της πράξης εξόφλησης, που αποτελεί όρο για τη σύνταξη του οριστικού πωλητηρίου συμβολαίου, αλλά και διότι την προσκαλεί γενικώς προς "υλοποίηση της παράδοσης και της παραλαβής των ακινήτων αυτών", που ασφαλώς περιλαμβάνει και τη σύνταξη του οριστικού συμβολαίου, με την οποία συντελείται η μεταβίβαση της κυριότητας που είναι ο σκοπός της πληρωμής του τιμήματος.

Πλην, όμως, η εκκαλούσα αρνήθηκε και πάλι να δεχθεί ως νόμιμη την καταβολή του ποσού της τελευταίας δόσης σύμφωνα με το προσύμφωνο συμβόλαιο, προβάλλοντας την παράλογη αξίωση να εξοφλήσει και το επί πλέον τίμημα, που συμφωνήθηκε ακύρως με το ιδιωτικό συμφωνητικό (βλ. ιδιαίτερα υπ' αριθμό 17.240/16.11.1999 πράξη εμφάνισης των διαδίκων, του ίδιου συμβολαιογράφου). Έτσι, με αυτήν την άρνηση της, η εκκαλούσα, περιήλθε σε υπερημερία δανειστή, ως προς το τίμημα αφού η προσφορά της παροχής ήταν πραγματική και προστίκουσα (άρθρο 349 - 350 ΑΚ). Η εφεσίβλητη, αν και δεν είχε νόμιμη υποχρέωση, προέβη σε δημόσια κατάθεσην του ποσού αυτού, υπέρ της εκκαλούσας υπερήμερης δανείστριας (βλ. ιδιαίτερα υπ' αριθμό .../25.11.1999 γραμμάτιο παρακαταθήκης του Τ.Π.Δ. Λάρισας, που επιδόθηκε στην εκκαλούσα).

Σύμφωνα με αυτά, εφόσον η εφεσίβλητη, κατέβαλε το τίμημα, όπως συμφωνήθηκε, η εκκαλούσα, όπως και οι εναγόμενοι οικοπεδούχοι, είχαν υποχρέωση να εκπληρώσουν και τη δική τους παροχή, δηλαδή να συμπράξουν στην κατάρτιση του οριστικού πωλητηρίου συμβολαίου, να μεταβιβάσουν την κυριότητα των ακινήτων αυτών (διαμερίσματος, αποθήκης) στην εφεσίβλητη και να παραδώσουν αυτά, σε εκτέλεση των υποχρεώσεων τους, που είχαν από τα πιο πάνω συμβολαιογραφικά έγγραφα (εργολαβικό συμβόλαιο, πωλητήριο προσύμφωνο), αλλά αυτοί περιήλθαν σε υπερημερία οφειλέτη, ως προς την κυρία αυτή υποχρέωσή τους, που δικαιολογεί, κατά νόμο, την καταδίκη τους σε δίλωση βουλητηρίας, οι εναγόμενοι οικοπεδούχοι να μεταβιβάσουν στην εκκαλούσα εργολάβο τα ποσοστά εξ αδιαιρέτου επί του οικοπέδου, που αντιστοιχούν στις ιδιοκτησίες αυτές και η εκκα-

λούσα να μεταβιβάσει στην εφεσίβλητη τα διαμερίσματα αυτά (κτίσματα, ποσοστά εξ αδιαιρέτου στο κοινό οικόπεδο). Η δίλωση (πρόταση) προς μεταβίβαση της κυριότητας θεωρείται, κατά πλάσμα δικαίου, ότι έγινε μόλις η απόφαση γίνει τελεσδικη, οπότε με τη συμβολαιογραφική αποδοχή της εκ μέρους της εφεσίβλητης με συμβολαιογραφικό έγγραφο και μεταγραφή συντελείται η σκοπούμενη μεταβίβαση της κυριότητας και δημιουργείται υποχρέωση απόδοσης των ακινήτων στην εφεσίβλητη. Η εκκαλούμενη απόφαση, που με την παραδοχή αυτή, έκρινε βάσιμο το αίτημα αυτό (κύριο αγωγικό αίτημα), ορθά το νόμο εφάρμοσε και τις αποδείξεις εκτίμησε, αβάσιμα δε τα όσα αντίθετα υποστηρίζει η εκκαλούσα με τον πέμπτο λόγο της έφεσης.

Κατά το άρθρο 281 ΑΚ η άσκηση του δικαιώματος απαγορεύεται αν υπερβαίνει προφανώς τα όρια που επιβάλλουν η καλή πίστη ή τα χρηστά ήθη ή ο κοινωνικός ή οικονομικός σκοπός του δικαιώματος. Κατά την έννοια της διατάξεως αυτής για να θεωρηθεί η άσκηση του δικαιώματος ως καταχρηστική, θα πρέπει η προφανής υπέρβαση των θεσπιζόμενων μ' αυτή αντικειμενικών κριτηρίων να προκύπτει από την προηγηθείσα συμπεριφορά του δικαιούχου ή από την πραγματική κατάσταση που δημιουργήθηκε ή τις περιστάσεις που μεσολάθησαν ή από άλλα περιστατικά, τα οποία, χωρίς κατά νόμο να εμποδίζουν τη γέννηση ή να επάγονται την απόσθεση του δικαιώματος, καθιστούν μη ανεκτή τη μεταγενέστερη άσκησή του, κατά τις, περί δικαίου και ηθικής, αντιλίψεις του μέσου κοινωνικού ανθρώπου (ΟλΑΠ 17/95, ΟλΑΠ 19/98, ΑΠ 1566/01 ΕλλΔν 43 450).

Στην περίπτωση, που κρίνεται, από τις ίδιες αποδείξεις, δεν αποδείχθηκαν ότι είναι καταχρηστική άσκηση του δικαιώμα-

τος της εφεσίβλητης, διότι: α) η αναγραφή τιμήματος στο προσύμφωνο συμβόλαιο, μικρότερο από εκείνο, που αναγράφει το ιδιωτικό συμφωνητικό (αντέγγραφο), δεν έγινε από επιθυμία της εφεσίβλητης, για να αποφύγει την καταβολή του επί πλέον τιμήματος, ούτε εξυπηρετούσε κανένα δικό της συμφέρον, ώστε να μπορεί να αποκρουστεί, ως καταχρηστική, η εκ των υστέρων προβολή της ένστασης ακυρότητας τέτοιας συμφωνίας, αλλά υπαγορεύτηκε από την εκκαλούσα, όπως έπραξε και στις πωλήσεις των άλλων διαμερισμάτων, με σκοπό τη φοροδιαφυγή, παρόλο που σε γνώση της, απαγορεύεται τέτοια συμφωνία, με ποινή ακυρότητας, που λαμβάνεται υπό όψει και αυτεπαγγέλτως, β) η πληρωμή των κοινοχρήστων δαπανών για το διαμέρισμα από την εκκαλούσα, δεν οφείλεται σε πταίσμα και εν γένει αντισυμβατική συμπεριφορά της εφεσίβλητης, αλλά σε δική της επιλογή να καθυστερήσει τη σύνταξη του οριστικού πωλητηρίου συμβολαίου και την παράδοση του διαμερίσματος, πληρώνοντας η ίδια τα κοινόχρονα, μέχρις ότου η εφεσίβλητη υποκύψει στη παράνομη αξιώση της να καταβάλει και το εκτός συμβολαίου τίμημα και γ) η εφεσίβλητη με το να αρνηθεί να καταβάλει τίμημα εκτός συμβολαίου, επικαλούμενη την προβλεπόμενη ακυρότητα και να απαιτεί την καταδίκη των εναγομένων σε καταδίκη δίλωσης βούλησης μεταβίβασης της κυριότητας του διαμερίσματος και της αποθήκης σε αυτή με οριστικό πωλητήριο συμβόλαιο, δεν ασκεί καταχρηστικά το δικαίωμά προβολής της ένστασης ακυρότητας της συμφωνίας μεγαλύτερου τιμήματος, χωρίς τίρηση του νόμιμου τύπου, ούτε, επίσης, ασκεί καταχρηστικά το δικαίωμα καταδίκης των εναγομένων σε δίλωση βούλησης μεταβίβασης των ακινήτων, διότι δεν ενεργεί αντίθετα προς την προ-

γούμενη συμπεριφορά της (*venire contra factum proprium*), ούτε με τη συμπεριφορά της δημιούργησε την εντύπωση στην εκκαλούσα ότι δεν θα ασκήσει το δικαίωμά της, ούτε αποδείχθηκαν περιστάσεις ή άλλα περιστατικά, που να καθιστούν άδικη και καταχρηστική την άσκηση του δικαιώματός της. Κατόπιν τούτων, το πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, που απέρριψε την ένσταση αυτή, ως αβάσιμη, δεχόμενο την αγωγή, ορθά το νόμο εφάρμοσε και τις αποδείξεις εκτίμησε, αβάσιμος δε ο περί του αντιθέτου έκτος (τελευταίος) λόγος της έφεσης.

506/2003

Πρόδεδρος: Δέσποινα Κολίκα

Εισηγητής: Θεοδ. Νιαβής

Δικηγόροι: Ιωαν. Διαμαντής, Βασιλική Σταφυλά.

Οι διατάξεις του ν. 813/78 περί εμπορικών μισθώσεων εφαρμόζονται και στις μισθώσεις ακινήτων που καταρτίζονται με νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, ως εκμισθωτή.

Η εικοσαετία δεν απαιτείται να συμπληρωθεί μέχρι την έναρξη του ν. 2041/92 (4.5.1992), αλλά μπορεί να συμπληρωθεί μέχρι την 31η Αυγούστου 1996, μετά δε τη συμπλήρωσή της δεν αρχίζει νέα προστατευόμενη μίσθωση, ούτε η μίσθωση εμπίπτει, ως προς το χρόνο διάρκειας, στη ρύθμιση του ν. 2741/99, αν είχε ληξει η προστασία της πριν απ' αυτόν.

Αν ο μισθωτής παραμείνει στη χρήση του μισθίου και μετά την 31.8.1996, η μίσθωση μετατρέπεται σε αόριστη διάρκειας και μπορεί να καταγγελθεί από τον εκμισθωτή, εκτός αν προκύπτει ότι συνάφθηκε νέα σύμβαση.

Ο χαρακτηρισμός της εμπορικής μίσθωσης από τα μέρη ως αορίστου ή ορισμένου χρόνου, δεν έχει ιδιαίτερη αξία, α-

φού ο νόμος ορίζει αναγκαστικά την υποχρεωτική διάρκεια. Ο όρος ότι η μίσθωση θα διαρκέσει "μέχρι την κατεδάφιση του μισθίου" καθιστά τη σύμβαση ορισμένου χρόνου. Ερμηνεία της μισθωτικής σύμβασης περί του αν πρόκειται για τροποποίηση υφιστάμενης μίσθωσης ή για σύναψη νέας.

Η παραίτηση του εκμισθωτή από το δικαίωμα ανοικοδόμησης ή του μισθωτή από το δικαίωμα αποζημίωσης λόγω ανοικοδόμησης του μισθίου είναι vontί μόνο κατά τη διάρκεια προστασίας της μίσθωσης, ως εμπορικής και όχι μετά τη μετατροπή της σε μίσθωση αορίστου χρόνου του κοινού αστικού δικαίου.

Για να είναι παραδεκτή η ένσταση καταχρηστικής άσκησης δικαιώματος πρέπει να προβληθεί στον πρώτο βαθμό, κατά την πρώτη συζήτηση της υπόθεσης και να περιέχει και αίτημα απόρριψης της αγωγής και για την αιτία αυτή.

Οι διάδικοι άσκησαν στο πρωτοβάθμιο Δικαστήριο αντίθετες αγωγές και δη: α) το εφεσίβληπτο (εκμισθωτής), με την αγωγή του, ότι προστασίαν της υποχρεωτικής διάρκειας, ως εμπορικής μίσθωσης, αυτή κατέστη αόριστου χρόνου και έληξε με καταγγελία από το ίδιο και β) ο εκκαλών (μισθωτής), με την αντίθετη αγωγή του, ότι προστασίαν της υποχρεωτικής διάρκειας, από το νόμο, μέχρι την 31.12.2008, αλλιώς ότι υπήρχε όρος απαγόρευσης, της καταγγελίας, ακόμη και ως αόριστου χρόνου, μέχρι την κατεδάφιση του μισθίου, που δεν έγινε και ότι, επομένως, είναι άκυρη η καταγγελία της

μίσθωσης. Για την υπόθεση εκδόθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση, η οποία δέχθηκε την αγωγή του εφεσίβληπτου εκμισθωτή και απέρριψε την αγωγή του εκκαλούντος μισθωτή, ως αβάσιμη. Με την έφεση του αυτή κατά της πιο πάνω εκκαλούμενης απόφασης και για τους λόγους που αναφέρονται στο δικόγραφό της, οι οποίοι στο σύνολό τους συνιστούν αιτιάσεις για εσφαλμένη εφαρμογή του νόμου και κακή εκτίμηση των αποδείξεων, ο εκκαλών μισθωτής ζητεί να εξαφανιστεί η εκκαλούμενη απόφαση, ώστε να απορριφτεί η αγωγή του εκμισθωτή και να γίνει δεκτή η αγωγή του.

Οι διατάξεις του ν. 813/78 "περί εμπορικών μισθώσεων", εφαρμόζονται και στις μισθώσεις ακινήτων, οι οποίες καταρτίζονται με νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, ως εκμισθωτή, με την προϋπόθεση ότι εμπίπτουν στις διατάξεις των άρθρων 1 και 2 του νόμου αυτού, όπως η εκμίσθωση καταστημάτων από νοσοκομεία ν.π.δ.δ., διότι ο ν. 813/78, σε σχέση προς τις προστατευόμενες μισθώσεις επαγγελματικής στέγης, περιέχει ειδική ρύθμιση, που κατισχύει των διατάξεων του π.δ. 715/79 (ΑΠ 553/95 ΕλλΔν 37 306). Συνεπώς και για τις μισθώσεις αυτές, ισχύουν οι διατάξεις του ν. 813/78 που προβλέπουν την αυτοδίκαιη παράταση της διάρκειας της μίσθωσης (ΑΠ 480/92 ΕλλΔν 34 1081, ΕφΑΘ 3931/01 ΕλλΔν 42 1409).

Κατά τη διάταξη του εδαφίου 8' της παρ. 1 του άρθρου 5 του Ν. 2041/92, όπως ισχεί πριν την αντικατάστασή του, οι εμπορικές μισθώσεις παρατείνονται αυτοδικαίως μέχρι την 31.8.1995, αν, ο μισθωτής, είχε συμπληρώσει χρονικό διάστημα τουλάχιστον είκοσι ετών στην χρήση του μισθίου "κατά την ισχύ του παρόντος νόμου" (4.5.1992), όπως ορίζει η παρ. 2. Η διάταξη αυτή, που ενδιαφέρει, αντικα-

ταστάθηκε από τη διάταξη του άρθρου 2 του Ν. 2235/94, η οποία όρισε ότι οι εμπορικές μισθώσεις παρατείνονται "μέχρι την 31η Αυγούστου 1996, αν ο μισθωτής έχει συμπληρώσει στη χρήση του μισθίου χρονικό διάστημα τουλάχιστον είκοσι ετών". Η εικοσαετία δεν απαιτείται να συμπληρωθεί μέχρι την έναρξη της ισχύος του ν. 2041/92 (4.5.1992), αλλά μπορεί να συμπληρωθεί μέχρι την 31η Αυγούστου 1996, σύμφωνα με την κωδικοποιημένη διάταξη του άρθρου 58 παρ. 10 εδ. β' του π.δ. 34/95, διότι υφίσταται νομοθετική εξουσιοδότηση από τη διάταξη του άρθρου 3 του ν. 2235/94 (ΕφΑθ 1270/00 ΕλλΔν 41 845, Εφθεσ 2474/99 Αρμ 54 945, Φ.Ο. Αρμ 54 949), εφόσον, όπως απαιτείται, κωδικοποιεί υφιστάμενες διατάξεις νόμου, χωρίς αλλοίωση της έννοιας του ισχύοντος κειμένου (ΕφΑθ 1862/98 ΝοΒ 47 254, Εφλαρ 465/99, βλ. και αντίθετη άποψη ΕφΑθ 710/97 ΕλλΔν 38 1866). Πάντως, για τη συμπλήρωση της 20ετίας, μέχρι την 31.8.1996, συνυπολογίζεται ο χρόνος των τυχόν δικαιοπαρόχων του μισθωτή, των διαδοχικών παρατάσεων (ΕφΠειρ 815/98 ΝοΒ 47 82) και των διαδοχικών ανανεώσεων, που προηγήθηκαν (ΑΠ 131/99 ΕλλΔν 40 1087, ΑΠ 955/99 ΕλλΔν 41 120).

Μετά τη συμπλήρωση της εικοσαετίας, δεν αρχίζει νέα προστατευόμενη μίσθωση, ούτε η μίσθωση εμπίπτει ως προς το χρόνο διάρκειας, στη ρύθμιση του ν. 2741/99, αν είχε λίγει η προστασία της, πριν από αυτόν και δεν υπήρχε, ως επαγγελματική μίσθωση, έχοντας μετατραπεί σιωπηρά σε αόριστου χρόνου (ΑΠ 926/02 ΔΕΕ 9 195).

Ειδικότερα, αν ο μισθωτής παραμείνει στη χρήση του μισθίου και μετά την 31.8.1996, η μίσθωση μετατρέπεται σε αόριστη διάρκεια κατά τα άρθρα 608 παρ. 2, 609 και 611 ΑΚ (ΕφΑθ 1862/98

NoB 47 254, Εφθεσ 928/00 Αρμ 54 781), που μπορεί να καταγγελθεί από τον εκμισθωτή, εκτός βέβαια αν προκύπτει ότι συνάφθηκε νέα σύμβαση μίσθωσης (ΑΠ 1064/99 ΕλλΔν 40 1562). Η αγωγή με την οποία επιδιώκεται η απόδοση της χρήσης του μισθίου, επέχει θέση καταγγελίας της μίσθωσης, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις του ουσιαστικού δικαίου, ως προς την ισχύ της καταγγελίας (ΑΠ 491/98 ΕλλΔν 39 1589).

Εξάλλου, αν η σύμβαση έχει κενό ή αμφίβολο σημείο, η πλήρωση του κενού ή η άρση της αμφιβολίας πρέπει να γίνεται δια της ερμηνείας της συμβάσεως με την εφαρμογή των άρθρων 173 και 200 ΑΚ, ήτοι πρέπει να γίνεται με αναζήτηση της αληθινής βουλήσεως των συμβαλλομένων, χωρίς προσήλωση στις λέξεις, αλλά και όπως απαιτεί η καλή πίστη, αφού ληφθούν υπόψη και τα συναλλακτικά ήθη (ΑΠ 1597/01 ΕλλΔν 43 714).

Στην προκειμένη περίπτωση, από την επανεκτίμηση των αποδεικτικών μέσων που είχαν προσκομίσει οι διάδικοι στο πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, δηλαδή τις ένορκες καταθέσεις των μαρτύρων των διαδίκων στο Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο (βλ. πρακτικά) και τα έγγραφα που επικαλούνται και νόμιμα προσκομίζουν οι διάδικοι αποδείχθηκαν τα εξής: Την 11.4.1972 το "Τ. ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΒΟΛΟΥ" (ΝΠΔΔ), με ένγραφη σύμβαση, για την οποία τηρήθηκαν οι νόμιμες διατυπώσεις μίσθωσε στον Ε. Σ., το επίδικο μίσθιο (κατάστημα 120 τ.μ. στην οδό Κ. Κ., αρ. ... στο Βόλο), για να χρησιμοποιηθεί, ως επαγγελματική στέγη (χασαποταβέρνα). Ο μισθωτής έκτοτε παρέλαβε τη χρήση του μισθίου και το χρησιμοποιούσε κατά τη συμφωνηθείσα χρήση. Η μίσθωση αυτή είχε συμβατικό χρόνο έναρξης την 11.4.1972 και λήξης την 10.4.1975, αλλά ο μισθωτής συνέχισε να χρησιμο-

ποιεί το μίσθιο και μετά το συμφωνηθέντα χρόνο, έτσι η μίσθωση παρατάθηκε αναγκαστικά με τους νόμους για τις εμπορικές μισθώσεις. Την 1.11.1988 ο μισθωτής Ε. Σ., λόγω βαρείας ασθενείας του (πλήρους ανικανότητας συνέχισης της επιχείρησης), μεταβίβασε, εν όλω, τη μισθωτική σχέση, στον Ε. Σφ. Η μεταβίβαση της μισθωτικής σχέσης είναι έγκυρη, διότι έγινε για νόμιμη αιτία και με σύμβαση μεταξύ του μισθωτή Ε. Σ., του νέου μισθωτή και του εκμισθωτή (βλ. από 1.11.1988 έγγραφο συμφωνητικό), σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6 παρ. 3 και 4 ν. 813/78. Παρόμοια στη θέση του εκμισθωτή, υπεισήλθε το εφεσίβλητο νοσοκομείο (ΝΠΔΔ), λόγω συγχώνευσής του σε αυτό με το π.δ. 325/88.

Την 1.12.1994, με έγγραφη συμφωνία, μεταξύ του εφεσίβλητου εκμισθωτή, του μισθωτή Ε. Σφ. και της ετερόρρυθμης εταιρίας με την επωνυμία "Ν. Ρ. και Σία Ε.Ε.", έγινε παραχώρηση της χρήσης του μισθίου, από το μισθωτή Ε. Σφ. στην εταιρία αυτή για να χρησιμοποιηθεί ως καφετέρια και αναψυκτήριο, με πλεκτρονικά παιγνίδια. Η νέα μισθωτρια εταιρεία "Ν. Ρ. και Σία" ιδρύθηκε την 14.11.1994 με μέλη το Ν. Ρ. (εκκαλούντα) και τον Ε. Σφ. Την 16.12.1994 με τροποποίηση του καταστατικού της, αποχώρησε από αυτήν ο εταίρος Ε. Σφ. και εισήλθε ο νέος εταίρος Φ. Τ. Η εταιρία λύθηκε και τέθηκε υπό εκκαθάριση, διότι, την 26.5.1996, πέθανε το μέλος της, Φ. Τ. Το στάδιο της εκκαθάρισης έληξε την 26.9.1996.

Ακολούθως την 8.12.1996, καταρτίστηκε ιδιωτικό συμφωνητικό μίσθωσης, μεταξύ του εφεσίβλητου και του εκκαλούντος, με το οποίο συμφωνήθηκε η "συνέχιση της μίσθωσης" (διότι το κατάστημα δεν έπαψε να λειτουργεί), με μισθωτή τον εκκαλούντα (μέλος της διαλυθείσας μισθώτριας εταιρίας) και αύξηση μισθώμα-

τος, κατά δε τα λοιπά "ισχύει το από 1.11.1988 συμφωνητικό, όπου δεν τροποποιείται από το παρόν". Σύμφωνα με αυτά, την 4.5.1992, που άρχισε να ισχύει η διάταξη του εδαφίου 8' της παρ. 1 του άρθρου 5 του Ν. 2041/92 και οπωσδήποτε μέχρι την 31.8.1996, ο εκκαλών μισθωτής είχε συμπληρώσει στη χρήση του μισθίου χρονικό διάστημα τουλάχιστον είκοσι ετών, διότι, η εικοσαετία έχει αφετηρία την έναρξη της μίσθωσης (11.4.1972). Πρόκειται για την αυτή μίσθωση με τροποποίησεις, όπως άλλωστε τις χαρακτήριζαν και τα ίδια τα συμβαλλόμενα μέρη στα προσκομιζόμενα ιδιωτικά συμφωνητικά (μισθωτήρια) με συνέπεια στη διάρκειά της να συνυπολογίζεται και ο χρόνος των δικαιοπαρόχων του εκκαλούντος, των διαδοχικών παρατάσεων και των διαδοχικών ανανεώσεων της μίσθωσης. Ετσι, στο πρόσωπο του εκκαλούντος συμπληρώθηκε εικοσαετία στη χρήση του μισθίου, όπως ακριβώς ισχυρίζεται το εφεσίβλητο με την αγωγή του.

Ο ισχυρισμός του εκκαλούντος ότι δήθεν την 18.12.1996 καταρτίστηκε νέα μίσθωση με αυτόν, που, ως δωδεκαετής, κατά το ν. 2741/99, δεν έληξε, δεν είναι βάσιμος, διότι, όπως ειπώθηκε, την 18-12-1996, έγινε απλώς τροποποίηση της υπάρχουσας μίσθωσης και όχι νέα μίσθωση, χωρίς να αναφέρεται η άποψη αυτή, από το ότι λύθηκε η μισθωτρια εταιρία, αφού με το ίδιο το (τροποποιητικό) μισθωτήριο, της 18-12-1996 ρητά συμφωνήθηκε με τον εκκαλούντα η "συνέχιση της μίσθωσης".

Η αγωγή, παρά την αντίθετη ένσταση του εκκαλούντος είναι πλήρως ορισμένη, έστω και αν η αγωγή δεν αναφέρει πανηγυρικά τον όρο "συμπλήρωση της εικοσαετίας", αρκεί ότι η συμπλήρωσή της προκύπτει από τα εκτιθέμενα σε αυτήν. Ο εκκαλών παρέμεινε στη χρήση του μισθίου

και μετά τη λήξη της αναγκαστικής προστασίας της μίσθωσης (31.8.1996), με συνέπεια αυτή να μετατραπεί σε αόριστης διάρκειας. Το εφεσίβλητο με την αγωγή του, που επιδόθηκε στον εκκαλούντα την 24.9.1999, επιτρεπτά προέβη σε καταγγελία της μίσθωσης ως αόριστου χρόνου, που επέφερε τη λήξη της μίσθωσης, πριν τη συζήτηση της αγωγής (13.1.2000) κατά τη διάταξη του άρθρου 609 ΑΚ (νόμιμος και αληθής λόγος, τίρηση προθεσμίας καταγγελίας).

Σημειώτεον ότι, στο μισθωτήριο της 1.11.1988, με το οποίο έγινε η μεταβίβαση της μισθωτικής σχέσης, από το μισθωτή Ε. Σ. στο νέο μισθωτή Ε. Σφ., είχε τεθεί ο όρος "Η μίσθωση ορίζεται ως αόριστου χρόνου και ισχύει μέχρι την κατεδάφιση του μισθίου για ανοικοδόμηση, οπότε ο μισθωτής ειδοποιούμενος θα αποχωρήσει από το μίσθιο χωρίς αποζημίωση παραιτούμενος από τώρα από κάθε αξιώση του για αποζημίωση". Άλλα ο όρος αυτός, χρίζει ερμηνείας προς ανεύρεση της αληθούς βουλήσεως των συμβαλλομένων, λόγω της ασάφειάς του (έχει αμφίβολα σημεία), διότι: α) ο χαρακτηρισμός της μίσθωσης ως αόριστου χρόνου, δεν είναι ακριβής, ούτε για μίσθωση πράγματος του κοινού αστικού δικαίου, αφού η προσθήκη του όρου διάρκειας της μίσθωσης "μέχρι την κατεδάφιση του μισθίου" καθιστά τη σύμβαση ορισμένου χρόνου, παρεκτός και του ότι, ο χαρακτηρισμός της μίσθωσης από τα μέρη ως αόριστου ή ορισμένου χρόνου, δεν έχει ιδιαίτερη αξία για τις εμπορικές μισθώσεις, αφού ο νόμος ορίζει την (αρχική και κατά παράταση), υποχρεωτική διάρκεια της, με διατάξεις αναγκαστικού δικαίου (άρθρο 4 v. 813/78), ακόμη και αν μεταξύ των μερών έχει συμφωνηθεί μικρότερη διάρκεια ή αόριστου χρόνου (βλ. Σ.Τ. - Γ Αρμ 56 237) και β) η παραίτηση του μισθωτή από

το δικαίωμα αποζημίωσης λόγω ανοικοδομήσεως του μισθίου, δεν νοείται επί καταγγελίας μίσθωσης αόριστου χρόνου του κοινού αστικού δικαίου, αλλά είναι νοτί μόνο επί καταγγελίας της εμπορικής μίσθωσης για ανοικοδόμηση, διότι υπάρχει ειδική πρόβλεψη καταγγελίας της μίσθωσης για ανοικοδόμηση και αποζημίωσης του μισθωτή (άρθρο 9 παρ. 3 v. 813/78).

Κατά την αληθινή βούληση των συμβαλλομένων, χωρίς προσήλωση στις λέξεις, αλλά και όπως απαιτεί η καλή πίστη, αφού ληφθούν υπόψη και τα συναλλακτικά ίθη, συνάγεται ότι ο όρος αυτός, με αδόκιμες νομικές εκφράσεις, τέθηκε αποκλειστικά και μόνο για να ρυθμίσει τα εκατέρωθεν δικαιώματα και υποχρεώσεις κατά τη διάρκεια της υπαγωγής της μίσθωσης στις προστατευτικές διατάξεις του νόμου περί εμπορικών μισθώσεων και ότι, με τον όρο αυτό, οι συμβαλλόμενοι συμφώνησαν δέσμευση του εφεσίβλητου να μην προβεί σε καταγγελία της μίσθωσης, για όσο χρόνο ίσχυε η προστασία της επαγγελματικής στέγης, παρά μόνο για ανοικοδόμηση του μισθίου και παράλληλη παραίτηση του μισθωτή από την αποζημίωση, που προβλέπεται για την περίπτωση αυτή (καταγγελία για ανοικοδόμηση). Ο όρος αυτός δεν ισχύει (ατόνησε) μετά τη μετατροπή της μίσθωσης σε αόριστης διάρκειας. Συνεπώς, την καταγγελία της μίσθωσης δεν εμποδίζει ένας τέτοιος ανίσχυρος περιορισμός της, αβάσιμα δε τα όσα αντίθετα υποστηρίζει ο εκαλών.

Με τα δεδομένα αυτά, η προσβαλλόμενη απόφαση, η οποία δέχθηκε την αγωγή απόδοσης μισθίου του εφεσίβλητου εκμισθωτή και απέρριψε την αγωγή αναγνώρισης ακυρότητας της καταγγελίας του εκκαλούντος μισθωτή, με την αιτιολογία ότι, πρόκειται για μίσθωση, η οποία

συμπλήρωσε εικοσαετία και μετά τη συμπλήρωσή της κατέστη αόριστου χρόνου και ότι, συνεπώς, είναι έγκυρη η καταγγελία της, ως αόριστου χρόνου, δεν έσφαλε, αλλά ορθά το νόμο εφάρμοσε και τις αποδείξεις εκτίμησε, αβάσιμος δε ο αντίθετος πρώτος λόγος της έφεσης του εκαλούντος μισθωτή.

Η ένσταση καταχρηστικής άσκησης δικαιώματος (άρθρο 281 ΑΚ), για να είναι παραδεκτή πρέπει να προβληθεί στον πρώτο βαθμό, κατά την πρώτη συζήτηση της υπόθεσης (ΑΠ 1351/01 ΔΕΕ 8 620) και να περιέχει και αίτημα απόρριψης της αγωγής και για την αιτία αυτή (ΑΠ 7/92 ΝοΒ 41 690, ΑΠ 649/94 ΕλλΔν 36 625, ΑΠ 769/00 ΕλλΔν 42 110, ΑΠ 415/01 ΕλλΔν 42 1583), διότι, άλλως, είναι απαράδεκτη (ΟΔΑΠ 472/83 ΝοΒ 32 48). Στην περίπτωση, που κρίνεται, ο εκκαλών επαναφέρει την ένσταση κατάχρησης δικαιώματος που απορρίφθηκε ως αβάσιμη. Η ένσταση αυτή είναι απορριπτέα, διότι δεν διατυπώνει και αίτημα απόρριψης της αγωγής και ως καταχρηστικής, παρόλο που είναι απαραίτητο. Έπομένως, ορθά, η εκκαλούμενη απόφαση απέρριψε την ένσταση αυτή, αβάσιμος δε ο περί του αντίθετου δεύτερος λόγος της έφεσης.

Κατόπιν τούτων, εφόσον δεν υπάρχει άλλος λόγος έφεσης, η τελευταία θα απορριφτεί, ως αβάσιμη, στο σύνολό της...

510/2003 (5μελές)

Πρόεδρος: Δέσποινα Κολίκα

Εισηγητής: Διανέλλος Διανελλάκης

Δικηγόροι: Σωτηρία Χατζηδημητρίου

Με το πδ 361/1991 ο ΟΤΕ έπαυσε να υπάγεται στις διατάξεις που ισχύουν για το δημόσιο τομέα και, συνακόλουθα, και στις διατάξεις περί δημοσίων έργων. Οι διαφορές μεταξύ εργολάθων και ΟΤΕ από την εκτέλεση των έργων εκδικάζονται

όχι από το πενταμελές Εφετείο, αλλά από τα αρμόδια καθ' ύλην, αναλόγως ποσού, πολιτικά δικαστήρια.

Κατά τη διάταξη του άρθρου 1 του Π.Δ. 361/1991, που εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότησην του άρθρου 30 παρ. 1 του ν. 1914/1990, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 22 παρ. 1 του ν. 1947/1991, από την ημερομηνία που αρχίζει να ισχύει το παρόν (20-8-1991) ο Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος (Ο.Τ.Ε.) παύει να υπάγεται στις διατάξεις που ισχύουν για το δημόσιο τομέα. Έτσι, μετά την έναρξη της ισχύος του ανωτέρω π.δ. έπαυσε να υπάρχει πεδίο εφαρμογής του ν. 1418/1984 "Περί δημοσίων έργων" για τις συναπτόμενες από τον Ο.Τ.Ε. συμβάσεις έργων, αφού κατά το άρθρο 2 παρ. 1 του πιο πάνω νόμου, "ο νόμος αυτός εφαρμόζεται σε όλα τα έργα που προγραμματίζονται και εκτελούνται από τους φορείς του δημόσιου τομέα που προσδιορίζεται με την παράγραφο 6 του άρθρου 1 του ν. 1256/1982". Επομένως από το χρόνο έναρξης της ισχύος του Π.δ. 361/1991 έπαυσε να έχει εφαρμογή και η διάταξη του άρθρου 13 του ν. 1418/1984 που θεσπίζει την αποκλειστική αρμοδιότητα των Εφετείων για την εκδίκαση των διαφορών που ανακύπτουν μεταξύ των εργολάθων και του Ο.Τ.Ε. από την εκτέλεση των έργων και οι ανωτέρω διαφορές εκδικάζονται σε πρώτο βαθμό από τα προβλεπόμενα στο άρθρο 13 του Κ.Πολ.Δ. αρμόδια τακτικά πολιτικά δικαστήρια.

Η κρινόμενη προσφυγή έχει ως αντικείμενο την επίλυση διαφορών που ανέκυψαν μεταξύ της προσφεύγουσας αναδόχου του αναφερόμενου σ' αυτή έργου, κυρία του οποίου ήταν η καθής ανώνυμη εταιρία, από την εκτέλεση του έργου, οι οποίες διαφορές αναφέρονται στην αναγνώριση ως παράνομων των ιστορουμέ-

νων σιωπηρών απορρίψεων αίτησης θεραπείας, ένστασης και αιτημάτων, στην αναγνώριση των αναφερόμενων νέων εργασιών και στην πληρωμή τους με τις αιτιούμενες τιμές μονάδας και στην αναγνώριση της αιτούμενης αποζημίωσης. Με το ανωτέρω περιεχόμενο η κρινόμενη προσφυγή αναρμοδίως φέρεται προς συζήτηση ενώπιον του δικαστηρίου αυτού, καθόσον η επίμαχη σύμβαση καταρτίστηκε και η ενδιαφέρουσα διαφωνία των διαδίκων ανέκυψε, αλλά και η ίδια κατατέθηκε μετά την έναρξη της ισχύος του π.δ. 361/1991. Επομένως, ενόψει του ότι δεν χωρεί παρέκταση σε σχέση με την αυτεπαγγέλτως ερευνούμενη υλική αρμοδιότητα του δικαστηρίου, πρέπει κατ' εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 46 Κ.Πολ.Δ. να παραπεμφθεί η υπόθεση στο Πολυμελές Πρωτοδικείο Βόλου, που είναι καθ' ύλη αρμόδιο δικαστήριο λόγω της προσδιοριζόμενης από το αίτημα της προσφυγής αξίας του αντικειμένου της ένδικης διαφοράς, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 14 παρ. 2 Κ.Πολ.Δ., όπως ίσχυε κατά το χρόνο κατάθεσης της προσφυγής, και του άρθρου 18 αρ. 1 Κ.Πολ.Δ., αλλά και κατά τόπο αρμόδιο δικαστήριο (άρθρο 33 Κ.Πολ.Δ.).

Αριθμός 517/2003

Πρόεδρος: Δέσποινα Κολίκα
Εισογήτρια: Σοφία Καραχάλιου
Δικηγόροι: Αθαν. Γεωργαντζόπουλος,
 Νικ. Παπαπέτρου.

Δικαιούχος και νομιμοποιούμενος στην άσκηση αγωγής αποζημίωσης εξ αδικοπραξίας, λόγω έκδοσης ακάλυπτης επιταγής, ως αμέσως ζημιώθεις, είναι ο νόμιμος κομιστής της επιταγής, κατά το χρόνο εμφάνισης και βεβαίωσης της μη πληρωμής της από την πληρώτρια Τράπεζα, επί δε μεταβίβασης της αξίωσης με εκκώρη-

ση, ο εκδοχέας. Αντίθετα δεν έχει αξίωση προς αποζημίωση ο κομιστής από μετοπισθογράφηση, ούτε ο εξ αναγωγής οφειλέτης, εκτός εάν η σχετική αξίωση εκκωρίθηκε σε αυτούς.

Επειδή, από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 79 του Ν. 5960/1933, 914 επ. 297, 298 Α.Κ., συνάγεται ότι εκείνος που εκδίδει επιταγή εις διαταγή, εν γνώσει ότι δεν έχει διαθέσιμα κεφάλαια εις την πληρωτρια Τράπεζα, είτε κατά τον χρόνο της εκδόσεως είτε κατά τον χρόνο της πληρωμής, ζημιώνει τον κομιστή από την μη πληρωμή της επιταγής, κατά την εμφανίση της, παρά τον νόμο, πάτοι παρά την ανωτέρω διάταξη του άρθρου 79 του Ν.5960/1933, η οποία χαρακτηρίζει την πράξη του εκδότου της ως ποινικό αδίκημα. Επομένως, υποχρεούται εις αποζημίωση του κομιστού, εφ' όσον η ανωτέρω διάταξη έχει θεσπισθεί διά να προστατεύσει όχι μόνο το δημόσιο αλλά και το ιδιωτικό συμφέρον του δικαιούχου της επιταγής. Δικαιούχος της τοιαύτης αποζημιώσεως, "ως αμέσως ζημιώθεις", είναι ο νόμιμος κομιστής της επιταγής, κατά τον χρόνο της εμφανίσεως της και της βεβαίωσης της μη πληρωμής της από την πληρώτρια Τράπεζα, ο οποίος και νομιμοποιείται εις την άσκηση της αγωγής εκ της αδικοπραξίας, αν δε εχώρησε μεταβίβαση της αξιώσεως δι' εκκωρίσεως, νομιμοποιείται ο εκδοχέας. Ως εκ τούτου, αξίωση προς αποζημίωση λόγω εκδόσεως ακαλύπτου επιταγής δεν έχει ο κομιστής από μετοπισθογράφηση ούτε οι εξ αναγωγής οφειλέτες, εκτός εάν η σχετική αξίωση μετεβιβάσθη εις αυτούς δι' εκκωρίσεως. (ΑΠ 587/2002, ΔΕΕ 2003, 186, Εφ.Αθ. 7351/2001 ΔΕΕ 2002, 70).

Εις την παρούσα περίπτωση, διά της ενδίκου αγωγής, επί της οποίας εξεδόθη η προσθαλλομένη απόφαση, ιστορείται ό-

τι ο πρώτος εναγόμενος, ως νόμιμος εκπρόσωπος και διαχειριστής της δευτέρας εναγομένης Ε.Π.Ε., υπό την επωνυμία "Κοινοπραξία ... Κρέατος Ε.Π.Ε." και τον διακριτικό τίτλο "Κ.Ο.Π.Ε.Κ. Ε.Π.Ε.", εξέδωκε την 10-5-1998, εις Βόλο, εις διαταγή του ενάγοντος, την υπ' αριθμ. ... 7421-3 επιταγή, ποσού 5.500.000 δραχμών, πληρωτέα επί της Αγροτικής Τραπέζης της Ελλάδος και εις χρέωση του υπ' αριθμ. ... λογαριασμού της δευτέρας εναγομένης. Την επιταγή αυτή ο ενάγων μετεβίβασε, δι' οπισθογραφήσεως, εις την Α.Τ.Ε., υπό την επωνυμία "Τράπεζα Εργασίας Α.Ε.", λόγω ενεχύρου και εις πίστωση του διατηρουμένου από αυτόν εις την ρηθείσα Τράπεζα λογαριασμού, όταν δε αυτή ενεφανίσθη από την τελευταία προς πληρωμή, εντός της νομίμου προθεσμίας, δεν επιληρώθη, ελλείψει διαθεσίμων κεφαλαίων εις τον λογαριασμό της δευτέρας εναγομένης, γεγονός το οποίο εγνώριζε ο πρώτος εναγόμενος. Κατόπιν τούτου κατέβαθε ο ίδιος το ποσό της ρηθείσης επιταγής εις την τελευταία νόμιμο κομίστρια, ως άνω, "Τράπεζα Εργασίας Α.Ε." και ανέλαβε το σώμα αυτής, ως νόμιμος κομιστής. Επί τη βάσει τούτων, διώκεται διά της αγωγής να υποχρεωθούν οι εναγόμενοι να καταβάλουν εις τον ενάγοντα, εις ολόκληρον έκαστος, το ανωτέρω ποσό των 5.500.000 δραχμών, ως αποζημίωσή του διά την ζημία την οποία υπέστη από την αδικοπραξία του πρώτου εναγομένου, συνεπεία της, εν γνώσει του, εκδόσεως της ρηθείσης ακαλύπτου επιταγής, υπό την ιδιότητά του ως διαχειριστού της δευτέρας εναγομένης, προσέτι δε και δραχμές 300.000, ως χρηματική ικανοποίηση αυτού, διά την ηθική βλάβη που υπέστη από την εις βάρος του αδικοπραξία, εντόκως νομίμως από της εμφανίσεως της επιταγής προς πληρωμή άλλης από της επιδόσεως της αγωγής μέ-

χρις εξοφλήσεως. Ακόμη, να απαγγελθεί κατά του πρώτου εναγομένου προσωπική κράτηση, ως εκ της αδικοπραξίας του, ως μέσο αναγκαστικής κατ' αυτού εκτελέσεως της αποφάσεως που θα εκδοθεί. Υπό τα εκπιθέμενα πραγματικά περιστατικά, αληθή υποτιθέμενα, η αγωγή δεν είναι νόμιμος, εφ' όσον ο ενάγων, ως εξ αναγωγής οφειλέτης, δεν είναι αμέσως ζημιώθεις από την αδικοπραξία του α' εναγομένου, ως διαχειριστού της β' εναγομένης και δεν έχει αξίωση εκ του άρθρου 914 Α.Κ. κατ' αυτών. Τέτοια αξίωση, λόγω της εκδόσεως της, ως άνω, ακαλύπτου επιταγής, έχει η νόμιμος κομίστρια, κατά τον χρόνο εμφανίσεως και μη πληρωμής της επιταγής αυτής, "Τράπεζα Εργασίας Α.Ε.", ενώ δεν γίνεται επίκληση μεταβιβάσεως, δι' εκχωρήσεως, εις τον ενάγοντα της αξιώσεως της τελευταίας, συμφώνως προς όσα εκτίθενται εις την μείζονα σκέψη. Επομένως, η κρινομένη αγωγή πρέπει να απορριφθή ως μη νόμιμος. Το Πρωτόδικο, όθεν, Δικαστήριο, το οποίο, διά της προσβαλλομένης αποφάσεώς του, έκρινε ομοίως και απέρριψε την αγωγή δεν έσφαλε περί την εφαρμογή του νόμου και πρέπει οι σχετικοί λόγοι της εφέσεως και αυτή εις το σύνολό της να απορριφθούν ως κατ' ουσίαν αβάσιμοι. Τα δικαστικά εξόδα των διαδίκων, του παρόντος βαθμού δικαιοδοσίας, πρέπει να συμψηφισθούν μεταξύ αυτών, λόγω ευλόγου αμφιβολίας του εκκαλούντος - ενάγοντος, περί την ερμηνεία των προαναφερθεισών διατάξεων και την έκβαση της δίκης (άρθρ. 179, 183 Κ.Πολ.Δ.).

528/2003

Πρόεδρος: Δέσποινα Κολίκα

Εισηγητής: Παν. Θεοδωρόπουλος

Δικηγόροι: Νικ. Δεληγιαννίδης, Ελένη Χατζούλη

Η ανακοπή κατά πρωτοκόλλου καθορι-

σμού αποζημίωσης αυθαίρετης χρήσης δημοσίου κτήματος, που εκδόθηκε από την Κητηματική Υπηρεσία εκδικάζεται με τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, πλην όμως η εκδιδόμενη απόφαση υπόκειται σε ένδικα μέσα, αφού με αυτή δε λαμβάνεται μέτρο προσωρινής ισχύος αλλά τέμνεται οριστικά η διαφορά.

Παραχώρηση από το Δημόσιο της χρήσης και εκμετάλλευσης του κοινόχρηστου χώρου του αιγιαλού σε Δήμο. Δικαίωμα του Δήμου για εκμετάλλευση απειθείας από τον ίδιο, ή με την χορήγηση αδειών σε ιδιώτες ή σε Δημοτική Επικείρωση, με την προϋπόθεση να μην αναιρείται ο κοινόχρηστος χαρακτήρας του αιγιαλού. Τοποθέτηση στο χώρο του αιγιαλού και της παραλίας καθισμάτων, κινητών κυλικείων (τροχήλατη καντίνα), ή θαλάσσιων μεσσών.

Παραδεκτή η προσκόμιση εγγράφων το πρώτον στο Εφετείο, ως μη οφειλόμενη σε πρόθεση στρεψοδικίας ή βαριά αμέλεια, αλλά στο γεγονός ότι δεν είχαν δοθεί εγκαίρως αντίγραφά τους από τις αρμόδιες υπηρεσίες.

Με την υπ' αριθμόν 1471/2001 οριστική απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Βόλου απορρίφθηκε ως αβάσιμη κατ' ουσίαν η από 17.4.2000 ανακοπή, την οποία είχε ασκήσει η ίδια εκκαλούσα κατά του υπ' αριθμόν 9/2000 πρωτοκόλλου καθορισμού αποζημίωσης αυθαίρετης χρήσης δημοσίου κτήματος (κατά τα έτη 1995-1999 γενομένης) που είχε εκδοθεί σε βάρος της εκ μέρους της Κητηματικής Υπηρεσίας της Ν. Μαγνησίας. Κατ' αυτής η εκκαλούσα άσκησε την ένδικη έφεση της νομοτύπως και εμπροθέσμως αφού ουδείς διάδικος επικαλείται επίδοση της εκκαλουμένης απόφασης, από την π-μεροχρονολογία δημοσιεύσεως της οποίας (3.7.2001) και μέχρι την κατάθεση

της ένδικης έφεσης (19.3.2002) δεν παρήλθε τριετία. Σημειώνεται ότι η υπόθεση δικάσθηκε μεν πρωτοδίκως με τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, πλην όμως η εκδοθείσα απόφαση υπόκειται σε ένδικα μέσα, αφού με αυτή δεν λαμβάνεται προσωρινής ισχύος μέτρο αλλά τέμνεται οριστικά η διαφορά (Ολ. ΑΠ 21-22/2002 Ελλ.Δνη 2002, 1016). Ως εκ τούτου πρέπει να γίνει τυπικά δεκτή η ένδικη έφεση και ερευνηθεί περαιτέρω ως προς το παραδεκτό και βάσιμο των λόγων της (άρθρο 533 παρ. 1 ΚΠολΔ.). Με την ένδικη ως άνω έφεση πρέπει να συνεκδικασθούν και οι δι' αυτοτελούς δικογράφους ασκηθέντες εκ μέρους της εκκαλούσας πρόσθετοι λόγοι έφεσης.

Από τις καταθέσεις των μαρτύρων ... αποδείχθηκαν τα εξής: Με την υπ' αριθμόν πρωτ. 91/15.10.1991 απόφαση του Νομάρχη Μαγνησίας, που ενεργούσε για λογαριασμό του Ελληνικού Δημοσίου, αποφασίστηκε η εκ μέρους του Ελληνικού Δημοσίου παραχώρηση, δωρεάν και επ' αόριστο, της χρήσεως και εκμετάλλευσης του δημόσιου κοινόχρηστου χώρου του αιγιαλού στη θέση από τον Φάρο Πευκακίων μέχρι το τέρμα των διοικητικών ορίων (Σωρός) του Δήμου Βόλου, στον Δήμο Βόλου, που χωρικά ανήκει στην αρμοδιότητά του, με τις παρακάτω προϋποθέσεις: α) Ο Δήμος Βόλου θα ξεκινήσει αμέσως τις ενέργειες για την οριοθέτηση των οριογραμμών αιγιαλού και παραλίας στην περιοχή αυτή, β) Η παραχώρηση της χρήσης και εκμετάλλευσης δεν αναιρεί τον κοινόχρηστο χαρακτήρα του αιγιαλού, γ) Θα εξασφαλίζεται η καθαριότητα και θα προστατεύεται το περιβάλλον. Η υπηρεσία μας διατηρεί το δικαίωμα ανάκλησης της παραχώρησης για λόγους γενικού συμφέροντος ή εθνικής ανάγκης. Η εκμετάλλευση αυτού θα γίνεται βάσει των άρθρων 30 και 60 του από 11/12 Νο-

εμβρίου 1929 νομ. Διατάγματος "περί διοικήσεως δημοσίων κτημάτων". Ακόλουθως εκδόθηκε η υπ' αριθμόν 1.079.762/8511/ΒΟΟ10 απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, η οποία έχει ως εξής "Ο Υπουργός ΟικονομικώνΑποφασίζει την παραχώρηση της απλής κρίσης των υπαγομένων στα διοικητικά όρια του Δήμου Βόλου Ν. Μαγνησίας των κοινοχρήστων χώρων αιγιαλού. Για τον χώρο της παραλίας, εφόσον ολοκληρώθει η πράξη αναλογισμού, όπως προβλέπεται από το άρθρο 6 του νόμου 2.344/40. Ειδικότερα η παραχώρηση αυτή παρέχει το δικαίωμα στον Δήμο Βόλου Ν. Μαγνησίας, να τοποθετήσει εντός του χώρου του αιγιαλού και της παραλίας (εφόσον ολοκληρώθει η σχετική πράξη αναλογισμού) καθίσματα, κινητές καντίνες (τροχήλατες), θαλάσσια μέσα, κλπ με σκοπό την απευθείας εκμετάλλευσή του από τον Δήμο ή την χορήγηση αδειών εκμετάλλευσης του παραπάνω χώρου σε ιδιώτες, ή σε Δημοτική Επιχείρηση με την προϋπόθεση να μην αναιρείται ο κοινόχρηστος χαρακτήρας του". Η εκ μέρους της εικαλούσας προσκομιδή των ως άνω εγγράφων το πρώτον ενώπιον αυτού του Δικαστηρίου δεν οφείλεται σε πρόθεση στρεφοδικίας της ίδιας αμέλειάς της αλλά στο γεγονός ότι δεν της είχαν δοθεί εγκαίρως αντίγραφά τους από τις αρμόδιες υπηρεσίες και ως εκ τούτου παραδεκτώς λαμβάνονται υπόψη και αυτά υπό του Δικαστηρίου τούτου.

Κατόπιν των ανωτέρω ο Δήμος Βόλου, θεωρώντας δια των αρμοδίων οργάνων του, ότι με την παραπάνω απόφαση του Νομάρχη Μαγνησίας παραχωρήθηκε σ' αυτόν και το δικαίωμα της εκμεταλλεύσεως των ως άνω κοινοχρήστων πραγμάτων, αιγιαλού και παραλίας, ως τοιαύτης νοούμενης κάθε ενέργειας που αποφέρει έσοδα, στην οποία περιλαμβάνεται και η

επ' ανταλλάγματι παραχώρηση της κρίσης τους σε τρίτα πρόσωπα, προέβαινε στην καθ' έκαστον θέρος παραχώρηση της κρίσης τημάτων του ως άνω αιγιαλού σε ενδιαφερομένους καταστηματάρχες της περιοχής, οι οποίοι και ανέπτυσσαν σ' αυτά τραπεζοκαθίσματα προς εξυπηρέτηση των πελατών τους έναντι ανταλλάγματος το οποίο προσδιορίζετο στην υπό του ως άνω Δήμου εκδίδομένη άδεια κρήσεως πεζοδρομίου - κοινοχρήστων χώρων αιγιαλών, ως καταβλητέο τέλος, η οποία και εκορυφεύεται σε κάθε ενδιαφερόμενο χρήστη του αιγιαλού.

Είτε στην ανακόπτουσα η οποία διατηρεί και εκμεταλλεύεται κατάστημα στην περιοχή Αλυκών - Νέων Παγασών του Δήμου Βόλου Μαγνησίας, στην οδό Λ. αριθ. με το διακριτικό τίτλο "Γ.", παρεχώρετο εκ μέρους του Δήμου Βόλου κατά τους θερινούς μήνες των ετών 1995, 1996, 1997, 1998 και 1999 η κρήση τημάτων του έμπροσθεν του ως άνω καταστήματος της ευρισκομένου αιγιαλού του Παγασοτικού Κόλπου εμβαδού 60 τετρ. μέτρων, (κατ' ακρίβειαν εμβαδού 66,78 τετρ. μέτρων) για την ανάπτυξη σ' αυτό τραπεζοκαθισμάτων προς εξυπηρέτηση των πελατών του καταστήματος της. Στο τμήμα αυτό του αιγιαλού η ανακόπτουσα είχε κατασκευάσει, δυνάμει της υπ' αριθμόν/1994 ειδικής προσωρινής άδειας κατασκευής ελαφρών κατασκευών σε κοινόχρηστους χώρους, που εκδόθηκε από τη Διεύθυνση Πολεοδομίας του Δήμου Βόλου, τοιμέντινο δάπεδο πάχους 0,30 μέτρων και είχε τοποθετήσει σκιάδιο αποτελούμενο από μεταλλικό σκελετό και επικαλύψη τέντας.

Ειδικότερον στην ανακόπτουσα είχε χορηγηθεί από το Δήμο Βόλου για την υπ' αυτής κρήση του ως άνω τημάτων του Αιγιαλού 1) κατά το έτος 1997 η υπ' αριθμόν πρωτ. ...73/19.6.1997 άδεια

χρήσεως πεζοδρομίου - κοινοχρήστων χώρων αιγιαλού αντί συνολικού τέλους 231.000 δραχμών, 2) κατά το έτος 1998 η υπ' αριθμόν πρωτ. ...44/24.7.1998 παράνομη άδεια, αντί συνολικού τέλους 231.000 δραχμών και 3) κατά το έτος 1999 η υπ' αριθμόν πρωτ. ...85/3.5.1999 όμοια κατά τα άνω άδεια, αντί συνολικού τέλους 301.000 δραχμών. Υπό τα δεδομένα αυτά η εκ μέρους της ανακόπτουσας γενομένη χρήση του ως άνω τιμήματος του αιγιαλού, κατά τα έτη 1995, 1996, 1997 1998 και 1999 δεν πήταν αυθαίρετη, αφού στηριζόταν στην προαναφερθείσα έννομη σχέση της με τον Δήμο Βόλου προς τον οποίο είχε παραχωρηθεί η ευρύτερη έκταση του αιγιαλού, στην οποία περιλαμβάνεται και η υπό της ανακόπτουσας χρονιμοποιηθείσα κατά τα άνω επίδικη έκταση, εκ μέρους του Ελληνικού Δημοσίου.

Ενόψει αυτών το ανακοπόμενο πρωτόκολλο καθορισμού αποζημίωσης αυθαίρετης χρήσης δημοσίου κτήματος, εμβαδού 97,50 τετρ. μέτρων, γενομένης κατά το από 1.1.1995 έως 31.12.1999 χρονικό διάστημα, συνολικού ποσού 5.989.133 δραχμών, έπρεπε να ακυρωθεί για έλλειψη ουσιώδους νομίμου προϋποθέσεως, και δη της άνευ συμβατικής σχέσεως γενομένης χρήσης δημοσίου κτήματος, το δε πρωτοβάθμιο δικαστήριο, που έκρινε διαφορετικά και δη διτή η ανακόπτουσα προέβη σε αυθαίρετη, ήτοι χωρίς συμβατική σχέση χρήση του ως άνω τιμήματος του Αιγιαλού έσφαλε. Κατά συνέπεια πρέπει να γίνει δεκτός ο σχετικός λόγος εφέσεως ως και ο υπ' αριθμόν 2 πρόσθετος λόγος έφεσης, να εξαφανισθεί η εκκαλούμενη απόφαση και αφού κρατηθεί η υπόθεση για ουσιαστική εκδίκαση στο Δικαστήριο αυτό σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 535 παρ. 1 Κ-ΠολΔ, γίνει δεκτή η ανακοπή και ακυρω-

θεί το προσβαλλόμενο πρωτόκολλο.

555/2003

Πρόδεδρος: Γεωρ. Καράμπελας

Εισηγητής: Ελευθ. Παπαγιάννης

Δικηγόροι: Γεωρ. Ραμούζης, Αλκ. Ψάρρας

Η διεκδικητική τριτανακοπή απευθύνεται κατά του επισπεύδοντος δανειστή και του οφειλέτη και ιδρύει αναγκαστική ομοδικία.

Απαγορεύεται και είναι αυτοδικαίως άκυρη υπέρ του κατασχόντος και των αναγγελθέντων δανειστών η διάθεση του κατασχεμένου από τον οφειλέτη. Η απαγόρευση είναι σχετική και η έννοια της αυτοδικαιης ακυρότητας είναι ότι ο επισπεύδων δανειστής μπορεί να εξακολουθήσει και μετά τη διάθεση τις πράξεις αναγκαστικής εκτέλεσης στο κατασχέμένο, χωρίς να απευθύνει αυτές κατά του τρίτου, στον οποίο τούτο μεταβιβάσθηκε, ο δε υπερθεματιστής μπορεί να το διεκδικήσει από εκείνο, στον οποίο περιήλθε με την άκυρη διάθεσην.

Ως αναγγελθέντες δανειστές νοούνται όχι μόνον αυτοί που είχαν αναγγελθεί νομότυπα πριν την άκυρη μεταβιβαστική πράξη και τη μεταγραφή, αλλά και όσοι αναγγέλθηκαν νομότυπα και εμπρόθεσμα μετά την εκποίηση του ακινήτου και μεταγραφή.

Επειδή από την διάταξη του άρθρου 936 παρ. 2 ΚΠολΔ επιβάλλεται η υποχρέωση απευθύνσεως της διεκδικητικής ανακοπής τρίτου κατά του επισπεύδοντος δανειστού και του οφειλέτου, η οποία αναφέρεται σε κάθε περίπτωση κατά την οποία ασκείται η ανακοπή αυτή από τον τρίτο, λόγω προσβολής του δικαιώματος του στο αντικείμενο της εκτελέσεως και εκ τούτου υποδηλούται η ύπαρξη αναγκα-

στικής ομοδικίας, η οποία στηρίζεται στην κοινή παθητική νομιμοποίηση που επιβάλλει ο νόμος (Ολ ΑΠ 63/1981 ΝοΒ 29, 1257, ΑΠ 1270/1979 ΝοΒ 28, 722). Σε περίπτωση απουσίας ενός των ομοδίκων (άρθρ. 76 παρ. 1 ΚΠολΔ) ο απολιπόμενος ομόδικος αντιπροσωπεύεται από τον παριστάμενο, υπό την έννοια, ότι θεωρείται ότι παρίσταται και αυτός και ότι συμμετέχει στην συζήτηση, η δε απόφαση, που εκδίδεται δεν μπορεί να προσβληθεί με ανακοπή ερημοδικίας (άρθρ. 937 παρ. ΚΠολΔ), αφού πρόκειται περί δίκης σχετική με την εκτέλεση (ΑΠ 434/1995 Ελ. Δ/vn 37, 331).

Εν προκειμένω υπόκειται προς εκδίκαση η υπ' αριθ. κατ .../5-10-2001 έφεση κατ' αποφάσεως που εκδόθηκε επί διεκδικητικής ανακοπής τρίτου και ο δεύτερος των εφεσίβλητων (οφειλέτης) δεν παραστάθηκε κατά την εκφώνηση της υποθέσεως από την σειρά του οικείου πινακίου καίτοι κλητεύθηκε νομότυπα και εμπρόθεσμα δια να παραστεί στην συζήτηση της εφέσεως (βλ. υπ' αρ. .../16.10.01 έκθεση επιδόσεως του δικαστικού επιμελητού Σ.Μ). Επομένως, εφ' όσον στην προκειμένη περίπτωση οι εφεσίβλητοι (υπερθεματιστής, οφειλέτης και επισπεύδων) τελούν σε αναγκαστική ομοδικία, ο απολειπόμενος ομόδικος εφεσίβλητος Π.Μ αντιπροσωπεύεται στη δίκη από τους λοιπούς ομοδίκους του και θεωρείται ότι και αυτός συμμετέχει στην συζήτηση της υποθέσεως. Συνακόλουθα πρέπει να ερευνηθεί περαιτέρω η υπόθεση, χωρίς να ορισθεί παράδολο δια την περίπτωση ασκήσεως αιτιολογημένης ανακοπής ερημοδικίας, σύμφωνα με τα προεκτεθέντα.

Επειδή, η κρινόμενη, έφεση κατά της υπ' αρ. 36/2001 οριστικής αποφάσεως του Μονομελούς Πρωτοδικείου Καρδίτσας, που εκδόθηκε κατά την τακτική διαδικασία, ασκήθηκε νομότυπα και εμπρό-

θεσμα. Επομένως πρέπει να γίνει τυπικά δεκτή και να ερευνηθεί περαιτέρω κατ' ουσίαν.

Επειδή, με την υπ' αριθμ. κατ. .../5.10.2001 ανακοπή, οι ανακόποτες ως ενασκούντες την γονική μέριμνα του ανηλίκου υιού των Ν.Μ, εζήτησαν να κρυχθούν άκυρες η υπ' αρ. ...11/1999 Γ' επαναληπτική περιήλψη κατασχετήριας έκθεσης και η υπ' αρ. ...62/2000 έκθεση αναγκαστικού πλειστηριασμού δια το περιγραφόμενο σ' αυτές ακίνητο, δια τον λόγο ότι αυτό ανήκει κατά κυριότητα στον ίδιο και όχι στον πατέρα του Π.Μ. Επί της υποθέσεως αυτής εκδόθηκε η εκκαλουμένη απόφαση με την οποία απορρίφθηκε κατ' ουσίαν η ανακοπή. Κατά της αποφάσεως αυτής παραπονούνται οι εικαλούντες με την ιδιότητα που άσκησαν αυτή, δι' εσφαλμένης ερμηνεία του νόμου και κακή εκτίμηση των αποδείξεων και ζητούν την εξαφάνιση της, προκειμένου να γίνει δεκτή κατ' ουσίαν η ανακοπή.

Επειδή, από τις διατάξεις του άρθρου 997 παρ. 1 ΚΠολΔ, προκύπτει ότι απαγορεύεται και είναι άκυρη υπέρ εκείνου που επέβαλε την κατάσχεση και υπέρ των δανειστών που αναγγέλθηκαν η διάθεση του κατασχεμένου από τον οφειλέτη. Η εν λόγω απαγόρευση είναι σχετική, καθ' όσον τάσσεται υπέρ του κατασχόντος, των αναγγελθέντων δανειστών και του υπερθεματιστού (ΑΠ 1312/1988 ΕΕΝ 1989, 667, ΑΠ 315/1970 ΝοΒ 18, 1074). Στο πλαίσιο όμως της αναγκαστικής εκτελέσεως η ακυρότητα ενεργεί αυτοδικαίως υπέρ των προσώπων που τάχθηκε η απαγόρευση διαθέσεως. Η έννοια της αυτοδίκαιης ακυρότητος της διαθέσεως του κατασχεθέντος και της μη ύπαρξης ανάγκης κηρύξεως της από το Δικαστήριο είναι ότι δύναται ο επισπεύδων δανειστής να εξακολουθήσει και μετά τη διάθεση τις πράξεις αναγκαστικής εκτελέσεως προς

πλειστηριασμό του κατασχεθέντος, χωρίς να απευθύνει αυτές κατά του τρίτου, στον οποίο μεταβιβάσθηκε το κατεσχημένο ακίνητο και ο υπερθεματισμός στον οποίο κατακυρώθηκε αυτό, μπορεί να το διεκδικήσει από εκείνον στον οποίο περιήλθε, με την άκυρη διάθεση. Ως αναγγελθέντες δανειστές, κατά την έννοια των ανωτέρω διατάξεων, νοούνται ουχί μόνον αυτοί που είχαν αναγγελθεί νομότυπα πριν από την ως άκυρη διαθετική πράξη και την μεταγραφή, αλλά και όσοι αναγγέλθηκαν νομότυπα και εμπρόθεσμα μετά την εκποίηση του ακινήτου και μεταγραφή της σχετικής πράξεως μέσα στην προθεσμία που ορίζει το άρθρο 972 ΚΠολΔ, (Ολ. ΑΠ 6/1998 ΝοΒ 46, 626, Ολ. ΑΠ 7/1998 Δ 1999, 243).

Στην προκειμένη περίπτωση, από την κατάθεση του μάρτυρος αποδείξεως, που περιέχεται στα ταυτάριθμα προς την εκκαλούμενη απόφασην πρακτικά δημοσίας συνεδριάσεως του Πρωτοβαθμίου Δικαστηρίου και πάντα τα έγγραφα που επικαλούνται και προσκομίζουν οι διάδικοι, αποδείχθηκαν τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά. Ο δεύτερος των καθ' ων Π. Μ. κατά μήνα Απρίλιο 1996, με το υπ' αρ. ...25/18-4-1996 συμβόλαιο του συμβ/φου Κ. Μ., που μεταγράφηκε νόμιμα, μεταβίβασε στον ανήλικο υιό του Ν.Μ, δια λογαριασμό του οποίου άσκησε την υπό κρίση ανακοπή, την ψιλή κυριότητα ενός καταστήματος με τα στοιχεία Κ1 εμβαδού 30,17 τ.μ. κειμένου στην πόλη της Καρδίτσας επί της οδού Α. Κ. λόγω γονικής παροχής και παρακράτησης ο ίδιος την επικαρπία εφ' όρου ζωής. Στο ακίνητο αυτό ήταν μέχρι τότε γραμμένες τέσσερες υποθήκες υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου δια 2.184.933 δραχμές, της Ε. Τραπέζης δια 9.000.000 δραχμές της Τραπέζης Μ.-Θ δια 9.000.000 δραχμές της Ε. Τραπέζης δια 15.000.000 δραχμές. Επίσης σε βά-

ρος του ακινήτου αυτού είχε επιβληθεί την 14.3.1996 κατάσχεση από την εταιρία με την επωνυμία "Α.Α.Ε." (βλ. υπ' αρ. .../1996 έκθεση αναγκαστικής κατασχέσεως δικαστικού Επιμελητού Α. Κ.). Το ανωτέρω συμβόλαιο, παρ' ότι μεταγράφηκε νόμιμα δεν σημειώθηκε στην μερίδα του Π.Μ και οι διάφοροι δανειστές αυτού συνέχισαν και μετά την μεταβίβαση να εγγράφουν σ' αυτό προσημειώσεις υποθήκες κλπ κατά την πλήρη κυριότητα (βλ. υπ' αρ. .../30.12.1998 πιστοποιητικό Υποθηκοφύλακα Καρδίτσης). Το ακίνητο αυτό με επίσημην της εταιρίας "Α. Α.Ε." με την υπ' αρ. ...27/1996 περιήληψη κατασχετήριας έκθεσης εκτέθηκε σε πλειστηριασμό κατά την 26.6.1996 που ματαιώθηκε. Στη συνέχεια ορίσθηκε νομότυπα ο πλειστηριασμός του ανωτέρω ακινήτου στις ακόλουθες αλλεπάλληλες ημεροχρονολογίες λόγω ματαιώσεων ή αναστολών, ήτοι δια την 30.10.96, 18.12.96, 2.4.97, 14.5.97, 30.7.97, 26.11.97, 29.4.98, 29.7.98, 21.10.98, 13.1.99, 12.5.99, 22.9.99 και 24.9.99. Εν τέλει με την υπ' αρ. ...141/24.11.99 πράξη δηλώσεως συνεχίσεως πλειστηριασμού από την τρίτη των εφεσίβλητων αναγγελθείσα δανείστρια του Π.Μ, που εμφάνισε ως τίτλο εκτελεστό την υπ' αρ. 81/21.3.1997 διαταγή πληρωμής του Δικαστού του Μονομελούς Πρωτοδικείου Καρδίτσης και την υπ' αριθμ. ...11/2000 επαναληπτική περιλήψεως κατασχετήριας έκθεσης του δικαστικού επιμελητού Κ. Ρ., ο πλειστηριασμός ορίσθηκε δια την 23.2.2000, οπότε και εκπλειστηριάσθηκε το ανωτέρω ακίνητο και αναδείχθηκε πλειοδότης ο πρώτος των καθ' ων (παπούς του ανακόπτοντος Ν.Μ) δια το ποσό των 7.501.000 δραχμών.

Κατά το ανωτέρω χρονικό διάστημα τα σχετικά με την εκτέλεση έγγραφα επιδίδονταν στον δεύτερο εφεσίβλητο, ως α-

ποκλειστικό κύριο του ακινήτου και με την ιδιότητα αυτή άσκησε αιτήσεις αναστολών πλειστηριασμού και ανακοπές, χωρίς ποτέ να ισχυρισθεί ότι δεν είναι αποκλειστικός κύριος του ανωτέρω ακινήτου, δημιουργώντας έτσι σε συνδυασμό με την παράλειψη ενημερώσεως της μερίδος του, την εύλογη πεποίθηση στους αναγγελθέντες δανειστές του, οι οποίοι αναγγέλθηκαν μετά την επίμαχη μεταβιβάση της ψιλής κυριότητας του εν λόγω ακινήτου, ότι είναι αποκλειστικός κύριος του ακινήτου αυτού.

Σύμφωνα με όσα προεκτέθηκαν κατά τον χρόνο επιβολής της κατασχέσεως από την εταιρία "Α. Α.Ε." (14.3.1996) στο επίδικο ακίνητο, η πλήρης κυριότητα του ακινήτου ανήκε αποκλειστικά στον δεύτερο εφεσίβλητο, διότι η γονική παροχή έγινε μεταγενέστερα. Επομένως ο ανακόπτων δεν εδικαιούτο να προτείνει έναντι της τρίτης των εφεσίβλητων το δικαίωμα κυριότητος του ακινήτου, που απέκτησε μετά την επιβολή κατασχέσεως σ' αυτό, διότι η μεταγραφή που έγινε μετά την εγγραφή κατασχέσεως στα οικεία βιβλία, δεν αντιτάσσεται κατά του κατασχόντος αλλά και όσων δανειστών αναγγέλθηκαν νόμιμα, δηλ. και των μεταγενεστέρων της μεταβιβάσεως, όπως στην συγκεκριμένη περίπτωση η τρίτη εφεσίβλητη (βλ. υπ' αρ. ...23/11.3.1996 έκθεση αναγκαστικής κατασχέσεως του δικαστικού επιμελητού Α. Κ. και υπ' αριθμ. ...11/26.11.1999 επαναληπτική περιληψη κατασχετήριας έκθεσης του δικαστικού Επιμελητού Κ. Ρ.).

Συνεπώς το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, που απέρριψε την υπ' αριθ. κατ. .../5.10.2001 ανακοπή με την αιτιολογία της καταχρηστικής ασκήσεως της, ορθά κατ' αποτέλεσμα απεφάσισε και όσα αντίθετα υποστηρίζονται δια των λόγων της κρινομένης εφέσεως είναι αβάσιμα. Κατ'

ακολουθίαν πρέπει, αντικαθισταμένης της ανωτέρω αιτιολογίας του Πρωτοβάθμιου Δικαστηρίου, να απορριφθεί η κρινομένη έφεση κατ' ουσίαν.

561/2003

Πρόεδρος: Γεωρ. Καράμπελας

Εισηγητής: Γεωρ. Μπατζαλέξης

Δικηγόροι: Αχιλ. Αργυρίου, Ανδρέας Βρόντος

Η αοριστία των λόγων έφεσης δε μπορεί να συμπληρωθεί με τις προτάσεις, ή με παραπομπή σε άλλα δικόγραφα. Αν δεν υπάρχει ένας τουλάχιστον ορισμένος λόγος, η έφεση απορρίπτεται και αυτεπαγγέλτως ως απαράδεκτη, αλλιώς υπάρχει λόγος αναίρεσης.

Κακέτυπο εφετήριο δικόγραφο, με την έννοια ότι στη θέση της τρίτης σελίδας, που περιέχει τον τρίτο και μέρος του τετάρτου λόγου, εκτυπώθηκε η δεύτερη σελίδα, με αποτέλεσμα οι δύο τελευταίοι λόγοι της έφεσης να μην προκύπτουν σαφώς.

Η συζήτηση που ακολουθεί μετά την επανάληψη, ή την αυτοπρόσωπη εμφάνιση των διαδίκων και την επανεξέταση των μαρτύρων, αποτελεί συνέχεια της προηγούμενης και δεν είναι αναγκαία η κατάθεση νέων προτάσεων.

Ο εντολοδόχος δικηγόρος που υπογράφει δικόγραφα δικαιούται πλήρως την προβλεπόμενη από τον Κώδικα Δικηγόρων αμοιβή και δεν ασκεί επιρροή στη σύνταξή τους από άλλο δικηγόρο. Ο διορισθείς από τον αρχικό εντολοδόχο δικηγόρο υποκατάστατος δικηγόρος έχει ευθεία αξίωση αμοιβής κατά του κυρίου της υπόθεσης, μόνον αν ο διορίσας αυτόν δικηγόρος (αρχικός εντολοδόχος) είχε δικαίωμα διορισμού υποκατάστατου, ή ο κύριος της υπόθεσης ενέκρινε τον διορισμό, ή αν ο εντολοδόχος εξαναγκάστηκε από τις πε-

ριστάσεις ή αν η υποκατάσταση συνηθίζεται, αλλιώς ο αρχικός εντολοδόχος ευθύνεται αποκλειστικά, αν ενήργησε χωρίς δικαίωμα, ή αν ανέλαβε προσωπικά την υποχρέωση καταβολής της αμοιβής του υποκατάστατου.

Στοιχεία αγωγής δικηγορικής αμοιβής του υποκατάστατου δικηγόρου.

I. Επειδή, κατά το άρθρο 520 παρ.1 ΚΠολΔ, το δικόγραφο της εφέσεως πρέπει να περιέχει, εκτός άλλων, και τους λόγους της εφέσεως. Οι τελευταίοι πρέπει να εκθέτουν σαφώς τις πλημμέλειες που αποδίδουν, στην προσθαλλόμενη απόφαση, ώστε να μπορεί να ελεγχθεί η νομική και ουσιαστική τους βασιμότητα. Εξάλλου η αοριστία των λόγων της εφέσεως δεν μπορεί να συμπληρωθεί, ούτε με τις προτάσεις του εκκαλούντος, ούτε με παραπομπή σε άλλα δικόγραφα της δίκης. Επομένως, αν δεν υπάρχει ένας τουλάχιστον σαφής και ορισμένος λόγος εφέσεως, η έφεση απορρίπτεται και αυτεπαγγέλτως ως απαράδεκτη. Αν, παρά ταύτα, το δευτεροβάθμιο δικαστήριο την κρίνει παραδεκτή και την δεχθεί κατ ουσία, θεμελιώνεται λόγος αναιρέσεως από το άρθρο 559 αριθ.14 ΚΠολΔ (ΑΠ 305/2001 ΕλλΔν 43, 1318). Η κρινόμενη από 2-11-2001 (αριθ. εκθ. καταθ. 230/14-11-2001) έφεση των εναγομένων στρέφεται κατά της 381/2001 απόφασης του Μονομελούς Πρωτοδικείου Καρδίτσας, η οποία εκδόθηκε κατά την διαδικασία των άρθρων 678-681 ΚΠολΔ και έκανε κατά ένα μέρος δεκτή την από 25-10-2000 (αριθ. εκθ. καταθ. 565/17-1-2001) αγωγή του εφεσίβλητου περί καταβολής αμοιβής, σύμφωνα με τα ελάχιστα όρια αμοιβών του Δικηγορικού Κώδικα, για τις αναφερόμενες στην αγωγή δικαστικές ενέργειες στις οποίες προέβη, κατόπιν εντολής τους, ως πληρεξούσιος δικηγόρος

των εναγομένων. Το εισαγόμενο προς εκδίκαση δικόγραφο της εφέσεως είναι μεν κακέκτυπο, με την έννοια ότι έχει εκτυπωθεί στη θέση της τρίτης σελίδας, που περιέχει τον τρίτο και μέρος του τετάρτου λόγου, η δεύτερη σελίδα, με αποτέλεσμα οι δύο τελευταίοι λόγοι της εφέσεως (3ος και 4ος) να μη προκύπτουν σαφώς και ορισμένως από το εν λόγω δικόγραφο, πλην όμως αυτό περιέχει τους δύο πρώτους σαφείς και ορισμένους λόγους, με τους οποίους πλήπτεται, για κακή εκτίμηση των αποδείξεων, η κρίση της εκκαλουμένης περί παροχής στον ενάγοντα της επικληθείσης εντολής για διενέργεια των απαριθμούμενων στην αγωγή δικαστικών ενεργειών, με την ιδιότητα του πληρεξούσιου δικηγόρου τους, παρά την ρητή κατηγορηματική άρνησή τους και τον πλήρως τεκμηριωμένο ισχυρισμό τους περί υπάρξεως άλλου εντολοδόχου πληρεξούσιου δικηγόρου τους του Δικηγορικού Συλλόγου Λαρίσας, τον οποίο απλώς ο ενάγων νομιμοποιούσε στο Πρωτοδικείο Καρδίτσας. Συνεπώς το δικόγραφο της εφέσεως περιέχει δύο πλήρως ορισμένους λόγους εφέσεως και, σύμφωνα με αυτά που εκτίθενται στη μείζονα σκέψη, δεν είναι αόριστο όπως αβάσιμα ισχυρίζεται ο εφεσίβλητος. Συνεπώς, δεδομένου ότι η έφεση ασκήθηκε νομότυπα και εμπρόθεσμα (άρθρα 495, 499, 511, 513 παρ.18, 516, 517, 518, 520 σε συνδυασμό με 591 παρ.1 ΚΠολΔ), πρέπει να γίνει τυπικά δεκτή και να ερευνηθεί, κατά την αυτή διαδικασία, το παραδεκτό και βάσιμο των δύο κατά τα άνω πλήρως ορισμένων λόγων της (άρθρο 533 παρ.1 ΚΠολΔ).

II. Κατά την διάταξη του άρθρου 254 ΚΠολΔ, η οποία, κατά τα άρθρα 524 παρ.1 και 591 παρ.1 του ίδιου κώδικα, εφαρμόζεται, τόσον στην κατ έφεση δίκη, όσον και στις ειδικές διαδικασίες, το δικαστήριο

έχει την δυνατότητα να διατάξει επανάληψη της συζητήσεως στο ακροατήριο, η οποία έχει κηρυχθεί περατωμένη, όταν, κατά την μελέτη της υποθέσεως ή την διάσκεψη, παρουσιάζονται κενά ή αμφίβολα σημεία ως προς το πραγματικό υλικό ή τις αποδείξεις που χρειάζονται συμπλήρωση ή επεξήγηση. Για το σκοπό αυτό το δικαστήριο μπορεί να διατάξει, είτε την προσκόμιση των αναγκαίων εγγράφων αποδεικτικών των ισχυρισμών των διαδίκων ή πραγματικών περιστατικών στοιχείων, είτε, κατά τις διατάξεις των άρθρων 245 και 411 του ίδιου κώδικα, που αποτελούν στην ουσία ειδικότερες εκδηλώσεις της πιο πάνω ρυθμίσεως του άρθρου 254, η οποία, όπως και οι δύο άλλες, είναι πρόδηλο ότι κατατείνουν στον ίδιο τελικό σκοπό, ήτοι την πλήρη και ενδελεχή διερεύνηση της υποθέσεως, ώστε να αποτραπεί ο κίνδυνος εκδόσεως εσφαλμένης αποφάσεως, τόσον την αυτοπρόσωπη εμφάνιση των διαδίκων, προς παροχή διασαφήσεων σχετικών με την υπόθεση, όσον και την εκ νέου εξέταση ενός ή περισσοτέρων μαρτύρων, προς συμπλήρωση ή διευκρίνιση των καταθέσεων τους, χωρίς να είναι απαραίτητο και στην μια και στην άλλη περίπτωση να γίνεται μνεία στην απόφαση των γεγονότων επί των οποίων κρίνεται αναγκαία η παροχή διασαφήσεων και διευκρινήσεων. Η συζήτηση που επακολουθεί, μετά την επανάληψη, αλλά και την αυτοπρόσωπη εμφάνιση των διαδίκων και την επανεξέταση των μαρτύρων, θεωρείται ότι αποτελεί συνέχεια της προηγουμένης, μετά την οποία διατάχθηκαν από το δικαστήριο τα μέτρα αυτά, εξ ού παρέπεται ότι, κατά την επαναλαμβανόμενη συζήτηση, δεν είναι αναγκαία η κατάθεση εγγράφων προτάσεων, αλλά ισχύουν εκείνες που κατατέθηκαν κατά τη συζήτηση της οποίας διατάχθηκε η επανάληψη, με αποτέλεσμα να θεωρούνται επικληθέντα και προβληθέντα όσα ο διάδι-

κος επικαλέσθηκε και πρόβαλε με τις προτάσεις της προηγουμένης συζητήσεως (ΑΠΟΔ.30/1997 ΕλλΔν 38,1522 επ. ίδια σελ.1524,1525, όπου και παράθεση μειοψηφίας έχι μελών σχετικά με το ζήτημα που εκτίθεται αμέσως παραπάνω, ΕφΑΘ4080/1992 Δ.24, 1239, 1240, Βαθρακοκόλης ΚΠολΔ άρθρα 245 αριθ.4, 6, 11, 12, 18, 19, 22, 254 αριθ. 4, 5, 6, 8, 24, 26, 29, 32, 33, 411 αριθ.1, 5, 6, 7, 14, 15 και εκεί περαιτέρω παραπομπές).

Στην κρινόμενη περίπτωση ο ενάγων για να θεμελιώσει την ένδικη αξίωσή του επικαλείται ότι οι εναγόμενοι, η δεύτερη των οποίων είναι ανώνυμη εταιρία και πρέπει να ενήργησε μέσω του νομίμου εκπροσώπου της, του έδωσαν την εντολή να τους εκπροσωπίσει, ως δικαστικός πληρεξούσιος στις δικαστικές ενέργειες που αναφέρει στην αγωγή και να διενεργήσει αυτές. Οι εναγόμενοι ευθύς εξ αρχής αρνήθηκαν την παροχή της εντολής και ισχυρίσθηκαν ότι εντολοδόχος πληρεξούσια δικηγόρος τους ήταν ο δικηγόρος Λαρισας Σ., η οποία, χωρίς να έχει το δικαίωμα διορισμού άλλων πληρεξούσιων, στο πλαίσιο της συναδελφικής εξυπηρετίσεως, χρησιμοποίησε, είτε για να τη νομιμοποιήσει, συνυπογράφοντας τα οικεία δικόγραφα ή συμπαριστάμενος στο Δικαστήριο, είτε για να παραστεί αντι αυτής, προκειμένου να αποφευχθούν οι διπλές παραστάσεις, στο Δικαστήριο, υπογράφοντας τα δικόγραφα (προτάσεις), που αυτή συνέτασσε, γι αυτές δε τις υπηρεσίες και παραστάσεις του στο Δικαστήριο συμφωνήθηκε, όπως συνηθίζεται στις περιπτώσεις αυτές αμοιβή, όχι με βάση τα κατώτερα όρια αμοιβών του Κώδικα Δικηγόρων, όπως αιτείται με την αγωγή, αλλά ίση με την αξία του εκδιδομένου κάθε φορά τριπλότυπου από τον Δικηγορικό Σύλλογο, αμοιβή η οποία στην συγκεκριμένη περίπτωση καθορίσθηκε από τον ίδιο τον ενά-

γοντά συνολικά σε 370.000 δραχμές, ενώ με την αγωγή, για τις ίδιες υπηρεσίες, αιτείται συνολικό ποσό 1.528.750 δραχμών. Το ζήτημα αυτό ασκεί ουσιώδων επιρροή στην έκβαση της δίκης, διότι, ναι μεν, από τη διάταξη του άρθρου 173 του Κώδικα Δικηγόρων, συνάγεται ότι ο εντολοδόχος δικηγόρος, που υπογράφει δικύγραφα του διαδίκου και παρίσταται γι' αυτά ενώπιον του δικαστηρίου, δικαιούται να λάβει πλήρη την προβλεπόμενη από τον ως άνω Κώδικα αμοιβή και δεν ασκεί καμία επιρροή ή επίκληση της συντάξεως των δικογράφων από άλλον δικηγόρο (βλ. ΑΠΟΔ 382/1997, ΑΠ 1416/1997 ΕλλΔν 39. 341, ΕφΑΘ2970/2001, Νόμος), οπότε δεν ασκεί έννομη επιρροή ο ισχυρισμός των εναγομένων ότι τις προτάσεις που υπογράφει ο ενάγων, τις συνέταξε ο δικηγόρος που αναφέρουν, την οποία και είχαν διορίσει ως πληρεξουσία τους, όπως δέχθηκε και η εκκαλούμενη, πλην όμως ο διορισθείς από τον αρχικό εντολοδόχο δικηγόρο υποκατάστατος δικηγόρος έχει ευθεία αξίωση για λίγη αμοιβής κατά του κυρίου της υπόθεσης, χωρίς να ευθύνεται παραλλήλως ο πρώτος εντολοδόχος, μόνον αν ο τελευταίος έχει το δικαίωμα διορισμού υποκατάστατου ή ο κύριος της υπόθεσης ενέκρινε τον διορισμό (ΑΠ 417/1998, Νόμος) ή αν ο εντολοδόχος εξαναγκάστηκε από τις περιστάσεις ή αν η υποκατάσταση συνηθίζεται (ΑΠ 296/83 ΝοΒ 31.1567, Εφ13591/1988. Νόμος), οπότε ο πρώτος εντολοδόχος θα ευθύνεται αποκλειστικά αν ενήργησε χωρίς δικαίωμα ή αν, στην αντίθετη περίπτωση, ανέλαβε προσωπικώς την υποχρέωση καταβολής της αμοιβής του υποκαταστάτου κατ' αποκλεισμό της υποχρέωσης του πελάτη (ΑΠ 417/1998 Νόμος), οπότε ο ενάγων, στις περιπτώσεις αυτές, πρέπει να εκθέτει στην αγωγή του, με την οποία ζητά αμοιβή από

ευθείας από τον κύριο της υποθέσεως, ότι διορίσθηκε ως υποκατάστατος από τον έχοντα το προς τούτο δικαίωμα αρχικό εντολοδόχο, ή ότι ο κύριος της υποθέσεως επέτρεψε ή ενέκρινε την υποκατάσταση ή ότι ο αρχικός εντολοδόχος εξαναγκάστηκε από τις περιστάσεις να προθεί στον διορισμό ή ότι η υποκατάσταση συνηθίζεται (βλ. ΕφΑΘ13591/1988 ο.π.).

Συνεπώς, αν ο ενάγων δεν έλαβε, όπως επικαλείται με την αγωγή, ευθέως την εντολή από τους εναγομένους να προθεί στις δικαστικές ενέργειες που αναφέρει, αλλά αντιθέτως διορίσθηκε ως υποκατάστατος από την αρχική εντολοδόχο, χωρίς αυτή να έχει το προς τούτο δικαίωμα, όπως επικαλούνται οι εναγόμενοι, η αγωγή του τυγχάνει αβάσιμη, θα έπρεπε δε, για το ορισμένο ετέρας βάσεως αυτής στηριζόμενης στην ιδιότητα του ως υποκαταστάτου, να είχε επικαλεσθεί ότι διορίσθηκε ως υποκατάστατος από την έχουσα το προς τούτο δικαίωμα αρχική ως άνω εντολοδόχο, είτε ότι τον διορισμό του αυτό τον ενέκριναν οι εναγόμενοι, είτε η αρχική εντολοδόχος αναγκάσθηκε από τις περιστάσεις να προθεί στον διορισμό του, είτε τέλος ότι η υποκατάσταση συνηθίζεται. Το Δικαστήριο αδυνατεί βέβαια, σε περίπτωση αβασίμου της με την επικληθείσα θεμελίωση αγωγής, να δεχθεί άλλη κατά τα άνω βάση, αποδεχόμενο συνδρομή μιας των ανωτέρω προϋποθέσεων, χωρίς να έχει επικαλεσθεί και αποδείξει βέβαια ο ενάγων τα θεμελιούντα αυτή ως άνω πραγματικά περιστατικά.

Το εριζόμενο ουσιώδες για την έκβαση της δίκης ως άνω ζήτημα δεν διερευνήθηκε δεσόντως, κατά την ενώπιον του πρωτοβαθμίου Δικαστηρίου διαδικασία, γι αυτό και το πρωτόδικο Δικαστήριο δέχεται, παρά την ρητή και κατηγορηματική άρνηση των εναγομένων, εντελώς αναιτιολόγητα και χωρίς περαιτέρω διευκρινί-

σεις περί των συνθηκών κάτω από τις οποίες παρασκέθηκε αυτή η εντολή του προσώπου που ενήργησε ως νόμιμος εκπρόσωπος της δεύτερης εναγομένης, ενόψει της προβολής από τον πρώτο εναγόμενο του ισχυρισμού ότι δεν γνωρίζει τον ενάγοντα, ούτε πλήθε ποτέ σε επικοινωνία μαζί του, την παροχή ευθέως εντολής από τους εναγομένους στον ενάγοντα, χωρίς περαιτέρω να αιτιολογεί ειδικά την απόρριψη του ως άνω καταλυτικού της αγωγής ισχυρισμού τους (διορισμός του και χρησιμοποίηση του ως υποκαταστάτου από την αρχική εντολοδόχο πληρεξούσια δικηγόρο τους, χωρίς να διαθέτει το προς τούτο δικαίωμα) αρκεσθήκε δε σε επισήμανση μόνον της ρυθμίσεως της ανωτέρω διατάξεως του άρθρου 173 Κώδικα Δικηγόρων και έτσι, από την κατάθεση της μάρτυρος των εναγομένων και την χωρίς όρκο κατάθεση του ενάγοντος, όλα τα προσκομιζόμενα και επικαλούμενα έγγραφα και τα όσα οι διάδικοι ισχυρίζονται και συνομολογούν, το παρόν δικαστήριο αδυνατεί να σκηματίσει την προσήκουσα δικανική πεποίθηση, επί της οποίας στηρίζομενο να τάμει την επιδικη διαφορά, όπως αυτή φέρεται ενώπιον του, με την ανωτέρω έφεση. Για να διευκρινισθεί το ως άνω και άλλα, ενδεκομένως, κρίσιμα ζητήματα προς, κατά το δυνατόν, πλήρη και ενδελεχή διερεύνηση της υποθέσεως και ορθή κρίση της διαφοράς, το δικαστήριο, σύμφωνα με αυτά που εκτέθηκαν στη μείζονα σκέψη, κρίνει ότι πρέπει, αναβαλλομένης της εκδόσεως οριστικής αποφάσεως επί του βασίμου των λόγων των κρινόμενης εφέσεως, να διαταχθεί η αυτοπρόσωπη εμφάνιση του εφεσίβλητου-ενάγοντος, του νομίμου εκπροσώπου της εκκαλούσας-εναγομένης, ως και του εκκαλούντος-εναγομένου, για να παράσχουν τις δέουσες εξηγήσεις προς διασάφηση του ως άνω ζητήματος

και άλλων, καθώς και η εκ νέου εξέταση της πρωτοδίκως εξετασθείσης μάρτυρος Φ. Γ. προς συμπλήρωση και διευκρίνιση της καταθέσεώς της, κατά το διατακτικό.

565/2003

Πρόεδρος: Γεωρ. Καράμπελας

Εισηγητής: Γεωρ. Μπατζαλέξης

Δικηγόροι: Ελένη Δαλαμάγκα, Δήμητρα Κομπατά

Στην έφεσην εναντίον ερήμην απόφασης, αν υπάρχει άρνηση της αγωγής, η απόφαση εξαφανίζεται και ο εκκαλών εναγόμενος μπορεί να προβάλει με τις προτάσεις του δόλους τους πραγματικούς ισχυρισμούς, που θα μπορούσε και πρωτόδικα. Αν δύος, χωρίς να αρνείται την ιστορική βάση της αγωγής, προβάλλει ισχυρισμούς νομικής αβασιμότητας της αγωγής ή ενστάσεις, τότε η εκκαλούμενη απόφαση εξαφανίζεται μόνο εφόσον γίνει δεκτός κάποιος από τους ισχυρισμούς αυτούς. Ευθύνη παραγωγού λόγω ελαπτωματικού προϊόντος του, ανεξάρτητα από την υπαιτιότητα.

Ο καθορισμός της ελαπτωματικότητας προϊόντος γίνεται σε συνάρτηση δύο με τη μη καταλληλότητά του προς χρήση, άλλα με την έλλειψη της ασφάλειας που δικαιούται και αναμένει το καταναλωτικό κοινό.

Έννοια και περιεχόμενο αποκαταστατέας ζημίας, που προκλήθηκε από ελαπτωματικό προϊόν. Η ζημία πρέπει να προξενηθεί σε άλλα περιουσιακά στοιχεία του καταναλωτή, εκτός από το ίδιο το ελαπτωματικό προϊόν και αποκαθίστανται οι ζημίες σε περιουσιακά στοιχεία του καταναλωτή, που προορίζονται κατά κανόνα και πραγματικά χρησιμοποιήθηκαν για προσωπική του χρήση ή κατανάλωση.

Για την αξιώση χρηματικής ικανοποίησης λόγω ηθικής θλάβης ή ψυχικής οδύνης,

αρκεί η παραβίαση της συναλλακτικής υποχρέωσης και δεν απαιτείται η απόδειξη πταίσματος του ζημιώσαντος, ο οποίος απαλλάσσεται αν αποδειχθεί ότι δεν τον βαρύνει πταίσμα.

Αρμοδιότητα του ελληνικού δικαστηρίου στην περιφέρεια του οποίου κατοικεί ο ενάγων και έλαβε χώρα το ζημιογόνο γεγονός, με αποτέλεσμα να υπάρχει και διεθνής δικαιοδοσία προς εκδίκαση της διαφοράς, μολονότι η εναγόμενη εδρεύει στη Γερμανία.

Παραδεκτό το αίτημα της παρεπόμενης αξιώσης των τόκων με τις προτάσεις.

I. Κατά τη διάταξη του άρθρου 528 Κ.ΠολΔ, όπως διατυπώθηκε μετά την αντικατάστασή του με το άρθρο 3 παρ.21 του ν. 2207/1994 και πριν από την αντικατάστασή του με το άρθρο 16 παρ.4 του ν. 2915/2001, "Αν ασκηθεί έφεση από το διάδικτο που δικαστική ερήμην κατά την πρώτη συζήτηση, η εκκαλούμενη απόφαση εξαφανίζεται μέσα στα όρια που καθορίζονται από την έφεση και τους πρόσθετους λόγους. Ο εκκαλών δικαιούται να προβάλει όλους τους ισχυρισμούς που μπορούσε να προτείνει πρωτοδίκως". Από τη διάταξη αυτή προκύπτει ότι, αν ασκηθεί έφεση από εναγόμενο που δικαστική ερήμην κατά την πρώτη πρωτοβάθμια συζήτηση στην τακτική διαδικασία, με συνέπεια να θεωρηθούν ομολογημένοι οι αγωγικοί πραγματικοί ισχυρισμοί και να γίνει δεκτή η αγωγή κατ ουσία, η εκκαλούμενη απόφαση εξαφανίζεται μέσα στα όρια που καθορίζονται από την έφεση (και τους τυχόν υποβαλλόμενους πρόσθετους λόγους εφέσεως), προκειμένου ν' ανατραπεί το εις βάρος του τεκμήριο ομολογίας,. Επομένως, αν στην έφεση περιέχεται άρνηση της αγωγής, η απόφαση εξαφανίζεται και η υπόθεση φέρεται προς κρίση και διάγνωση στο δευτεροβάθμιο

δικαστήριο και ο εκκαλών εναγόμενος μπορεί να προβάλει με τις ενώπιον του εφετείου προτάσεις του όλους τους πραγματικούς ισχυρισμούς, που θα μπορούσε να έχει προτείνει πρωτοδίκως, αν είχε παραστεί στην πρώτη πρωτοβάθμια συζήτηση (ΑΠ 941/2002, Νόμος, ΑΠ 331/2001 ΕλλΔν 42, 1318, Ματθίας, Ανακοπή ερημοδικίας και έφεσην κατά των ερήμην αποφάσεων, ΕλλΔν 36, σελ. 14). Αντιθέτως, στην περίπτωση κατά την οποία ο ερημοδικασθείς πρωτοδίκως εναγόμενος (χωρίς να αρνείται την ιστορική βάση της εναντίον του αγωγής), είτε προβάλλει ισχυρισμούς νόμων αβασίμου της αγωγής είτε προτείνει ενστάσεις, τότε η εκκαλουμένη απόφαση εξαφανίζεται μόνον εφόσον γίνει δεκτός κάποιος από τους ισχυρισμούς αυτούς, ακριβώς επειδή είναι δυνατόν να ερευνηθούν χωρίς προηγούμενη εξαφάνιση της πληπόμενης απόφασης (ΕφΑθ2439/2002 ΕλλΔν 43, 1480, Ματθίας, ο.π.).

Στην κρινόμενη περίπτωση η από 2-8-2001 (αριθ. εκθ. καταθ. 130/2-8-2001) έφεση και οι από 19-2-2002 (αριθ. εκθ. καταθ. 1341/19-12-2002) πρόσθετοι λόγοι αυτής, που αναφέρονται στα προσβληθέντα κεφάλαια και τα αναγκαίως συνεχόμενα με αυτά, παραδεκτά ασκήθηκαν, αφού, όπως προκύπτει από τις 2430, 2431/20-12-2002 εκθέσεις επιδόσεως του δικαστικού επιμελητού στο Πρωτοδικείο Τρικάλων Α. Κ., το δικόγραφο αυτών, επιδόθηκε στους εφεσίβλητους, τουλάχιστον, τριάντα (30) ημέρες προ της πημερομηνίας (24-1-2003) που είχε ορισθεί για τη συζήτηση (άρθρο 520 παρ. 2 ΚΠολΔ, όπως είχε πριν από την αντικατάστασή της, αρχικά με το Ν. 2915/2001 και στη συνέχεια με την παρ. 1 του άρθρου 8 Ν. 3043/2002 και εφαρμόζεται εν προκειμένω, ως εκ του χρόνου δημοσιεύσεως της εκκαλουμένης, πάντως οι πρόσθετοι

λόγοι παραδεκτά ασκήθηκαν και υπό την νυν ισχύουσα διάταξη της παρ.2 άρθρου 520 ΚΠολΔ), στρέφονται κατά της 66/2001 οριστικής αποφάσεως του Μονομελούς Πρωτοδικείου Τρικάλων, η οποία εκδόθηκε ερήμην της εκκαλούσης - εναγομένης και λόγω της ερημοδικίας της έκανε δεκτή την από 7-6-2000 (αριθ. εκθ. καταθ. 774/15-6-2000) αγωγή των εφεσιβλήτων, περί επιδικάσεως σ αυτούς χρηματικής ικανοποίησεως, λόγω της ηθικής βλάβης που υπέστησαν, για τον λόγο που εκτίθεται στην αγωγή, η ιστορική βάση και το ακριβές αίτημα της οποίας θα εκτεθεί λεπτομερώς στην επόμενη σκέψη (το ύψος της οποίας καθορίσθηκε βέβαια κατ εύλογην κρίση του Δικαστηρίου, μετά από εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών, περί των οποίων υφίσταται, όπως λέεχθηκε τεκμήριο ομολογίας). Με την έφεσην και τους πρόσθετους λόγους, προεχόντως, προβάλλεται άρνηση της αγωγής και υποβάλλονται οι κατωτέρω στην επόμενη σκέψη αναφερόμενες ενστάσεις. Συνεπώς, σύμφωνα με αυτά που εκτίθενται στην μείζονα σκέψη, πρέπει η εκκαλούμενη να εξαφανισθεί και να ερευνηθεί η υπόθεση από το παρόν Δικαστήριο, της εκκαλούσης διαθετούσης την ανωτέρω δικονομική ευχέρεια, ως προς την προβολή ισχυρισμών καταλυτικών της ένδικης αξίωσης.

II. Με την κοινή υπουργική απόφαση Β 7535/1077/31.3.1988 των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας, Δικαιοσύνης, Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας και Εμπορίου, που εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση του ν. 1338/1983 (αρ. 2 παρ. 1 περ. η'), τέθηκε σε ισχύ στην Ελλάδα από τις 30.7.1988 η οδηγία 85/374/25.7.1985 της ΕΟΚ "για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των Κρατών - μελών σε θέματα ευθύνης λόγω ελαττωματικών προϊό-

ντων", που εξέδωσε στις 25.7.1985 το Συμβούλιο Υπουργών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Στη συνέχεια με το v.1961/1991 "για την προστασία του καταναλωτή και άλλες διατάξεις" (άρθρο 50) καταργήθηκε η πιο πάνω υ.α. και ρυθμίστηκε εκ νέου η ευθύνη του παραγωγού για τα ελαττωματικά προϊόντα (άρθρα 7-17). Ο νόμος αυτός τροποποιήθηκε με το αρ. 26 του v. 2000/1991. Τέλος, εκδόθηκε και ισχύει ήδη ο v. 2251/1994 για την "προστασία των καταναλωτών", με τον οποίο ρυθμίζεται πλέον η ευθύνη του παραγωγού με την κατωτέρω έννοια για τα ελαττωματικά προϊόντα.

Στο άρθρο. 6 παρ. 1 του v. 2251/1994 ορίζεται ότι "ο παραγωγός ευθύνεται για κάθε ζημία που οφείλεται σε ελάττωμα του προϊόντος του". Η διάταξη αυτή δεν έχει απλώς προγραμματικό χαρακτήρα, αλλά θέτει τα στοιχεία του πραγματικού και αποτελεί τον ιδρυτικό της ευθύνης κανόνα δικαίου. Η συνειδητή παράλειψη του όρου υπαιτιότητα, υποδεικνύει τον χαρακτήρα της διάταξης και της σχετικής ευθύνης, ως ευθύνης ανεξαρτήτως υπαιτιότητας. Η διάταξη ορίζει τα στοιχεία του πραγματικού, ήτοι τον φορέα της ευθύνης (παραγωγό), το ελάττωμα και τη ζημία. Το ελάττωμα και η ζημία πρέπει να τελούν σε αιτιώδη σύνδεσμο, πράγμα που προβλέπεται ρητώς στο νόμο και αποδίδεται με τη φράση "ζημία που οφείλεται σε ελάττωμα", ενώ το ελαττωματικό προϊόν πρέπει να προέρχεται από τον παραγωγό, προϋπόθεση που υποδολώνεται με την κτηπτική αντωνυμία "του". Ως παραγωγός θεωρείται ο κατασκευαστής τελικού προϊόντος, πρώτης ύλης ή συστατικού, καθώς και κάθε πρόσωπο που εμφανίζεται ως παραγωγός του προϊόντος, επιθέτοντας σε αυτό την επωνυμία, το σήμα ή άλλο διακριτικό του γνώρισμα (άρθρο 6 παρ. 2α του ως άνω νόμου). Ελαττωματι-

κό είναι το προϊόν αν δεν παρέχει την εύλογα αναμενόμενη ασφάλεια ενόψει όλων των ειδικών συνθηκών και ιδίως της εξωτερικής εμφάνισης του, της εύλογα αναμενόμενης χρησιμοποίησής του και του χρόνου κατά τον οποίο τέθηκε σε κυκλοφορία (αρ. 6 παρ. 5 του νόμου αυτού). Ο καθορισμός, επομένως, της ελαττωματικότητας ενός προϊόντος γίνεται, όχι σε συνάρτηση με τη μη καταλληλότητά του προς χρήση, αλλά σε συνάρτηση με την έλλειψη της ασφάλειας που δικαιούται και αναμένει από αυτό το καταναλωτικό κοινό. Δηλαδή η έννοια του ελαττώματος δεν συμπίπτει με τα πραγματικά ελαττώματα που αναφέρονται στα άρθρα 534 και 561 ΑΚ. Έτσι, ενώ στην πώληση ο θεμελιωτικός της ευθύνης (από την ύπαρξη του ελαπτώματος) λόγος βρίσκεται στη διατάραξη της ισοτιμίας ανάμεσα στην παροχή (πράγμα) και την αντιπαροχή (τίμημα), στη ρύθμιση του Ν. 2251/1994 εντοπίζεται στην ελλιπή ασφάλεια του προϊόντος. Συνεπώς ο καθορισμός της ελαττωματικότητας ενός προϊόντος γίνεται όχι σε συνάρτηση με τη μη καταλληλότητά του προς χρήση, αλλά σε συνάρτηση με την έλλειψη ασφάλειας που δικαιούται να αναμένει από αυτό το καταναλωτικό κοινό.

Όσον αφορά την έννοια της ζημίας από το ελαττωματικό προϊόν, πρέπει να επισημανθεί ότι δεν πρόκειται για την έννοια της ζημίας, όπως προκύπτει από τις γενικές διατάξεις, αλλά για στενότερη έννοια όπως την προσδιόρισε ο κοινοτικός νομοθέτης. Έτσι με βάση την παρ. 6 του άρθρου 6 του Ν. 2251/1994 ο παραγωγός ή ο εισαγωγέας και ο πωλητής ευθύνεται για τη ζημία που προκλήθηκε από το ελαττωματικό προϊόν του σε πρόσωπα και συνίσταται στην πρόκληση σωματικών βλαβών ή θανάτου, σε βλάβη ή καταστροφή κάθε περιουσιακού στοιχείου του κα-

ταναλωτή, εφόσον κατά τον προορισμό του προορίζοταν και πραγματικά χρησιμοποιήθηκε από τον ζημιώθεντα για προσωπική του χρήση ή κατανάλωσην. Ορίζεται δηλαδή ρητά ότι πρέπει η ζημία να έχει προξενηθεί σε άλλα περιουσιακά στοιχεία του καταναλωτή, εκτός από το ίδιο το ελαττωματικό προϊόν και ότι αποκαθίστανται οι ζημίες σε περιουσιακά στοιχεία του καταναλωτή που προορίζονται κατά κανόνα και πραγματικά χρησιμοποιήθηκαν για προσωπική του χρήση ή κατανάλωση.

Περαιτέρω, από τη διάταξη του άρθρου 6 παρ. 7 του ως άνω νόμου προκύπτει ότι δεν περιλαμβάνεται στο προστατευτικό πεδίο των ρυθμίσεων της και η αξίωση χρηματικής ικανοποίησης, λόγω ηθικής βλάβης ή ψυχικής οδύνης. Έτσι, η αξίωση του ζημιώθεντος κατά του παραγωγού ελαττωματικού προϊόντος για χρηματική ικανοποίηση, λόγω ηθικής βλάβης ή ψυχικής οδύνης, μπορεί να θεμελιωθεί μόνο στο πλαίσιο της αδικοπρακτικής ευθύνης του κοινού αδικοπρακτικού δικαίου (αρθ. 914, 932 ΑΚ) ή στις διατάξεις των αρ. 914, 281, 288, 925 ΑΚ με ανάλογη εφαρμογή του αρθ. 932 ΑΚ. Ο καταναλωτής, επομένως, βαρύνεται, κατά μία άποψη, με την απόδειξη του πταίσματος του παραγωγού, όταν επιδιώκει την αποκατάσταση χρηματικής ικανοποίησης, λόγω ηθικής βλάβης. Κατ' άλλη, όμως, διαμορφωθείσα από τη νομολογία, ευνοϊκότερη για τον καταναλωτή άποψη, την οποία υιοθετεί και το Δικαστήριο τούτο, κατ' ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 925 ΑΚ, που περιορίζεται στον τρόπο κατανομής του βάρους απόδειξης, λόγω της ταυτότητας του νομικού λόγου και δικαιολογείται από το ότι ο καταναλωτής είναι ξένος προς τη διαδικασία παραγωγής του ελαττωματικού προϊόντος και για το λόγο αυτό δεν είναι σε θέση να αποδείξει την

αιτία του ελαπτώματος, η οποία εμπίπτει στη σφαίρα ευθύνης του παραγωγού, αρκεί η παραβίαση της συναλλακτικής υποχρέωσης και δεν απαιτείται η απόδειξη πταίσματος του ζημιώσαντος, ο τελευταίος δε απαλλάσσεται αν αποδείξει, ότι δεν τον βαρύνει πταίσμα ως προς την παραβίαση της συναλλακτικής υποχρέωσης από την οποία προκλήθηκε η θική βλάβη.

Πιο συγκεκριμένα, ο ενάγων καταναλωτής βαρύνεται με την επίκληση και απόδειξη της αντικειμενικής βλαπτικής ελαπτωματικότητας του προϊόντος κατά το χρόνο της κατά τον προορισμό του χρήσης αυτού και της ζημίας που επήλθε, ο δε παραγωγός με την επίκληση και απόδειξη του ότι η κατά τον παραπάνω χρόνο ελαπτωματικότητα του προϊόντος δεν οφείλεται σε πλημμελή κατασκευή ή συντήρηση αυτού μέχρι την έξοδο του από την επιχείρησή του, ή ότι η τυχόν πλημμέλεια κατασκευής ή συντήρησης δεν οφείλεται σε δικό του πταίσμα ή σε πταίσμα των προσώπων για τα οποία αυτός ευθύνεται. (βλ. ΕφΠειρ.301/2001 Νοβ 2002, 125, ΕφΘεσ3141/2002, Νόμος, ΕφΑθ6704/1996 ΕΕμπΔ 1997,708, ΕλλΔν 1997, 846, Γ. Καράκωστα, "Προστασία του καταναλωτή - Ν. 2251/1994" εκδ. 1997, σελ. 101 επ., ιδιαίτερα σελ. 120 επ., του ίδιου, μελέτη εις ΝοΒ 36, 1361 επ., Αθ. Πουλιάδη, "Ευθύνη του παραγωγού και κατανομή του βάρους της αποδείξεως" σε ΝοΒ 35, 473 επ., και υπό το προηγούμενο του Ν. 2251/1994 ως άνω νομοθετικό καθεστώς ΕφΑθ647/1994 Νοβ 1995, 395 ΕφΑθ 442/1993 Ελλ.Δν 34,409 και εκεί παραπομπές, ΕφΘεσ.2052/1991 ΕλλΔν 33, 1243, ΕφΘεσ.930/1985 Αρμ. Μ, 138, Ελ Αλεξανδρίδου, Η προστασία του καταναλωτή μετά το Ν. 1961/1991, Αρμεν.1991, 1181 επομ., Π. Κορυνλάκη, Η ευθύνη του παραγωγού ελαπτωματικών προϊόντων, Αρ-

μεν. 1990, 201 επομ. Ανδρέα Παπανικολάου, "Το πρόβλημα της ευθύνης του κατασκευαστή τυποποιημένων προϊόντων" σε ΝοΒ 29, 1453 επ.).

Ως αδικοπραξία, την πλήρωση του πραγματικού της οποίας προϋποθέτει η ΑΚ 932, δεν νοείται μόνον αυτή που συγκεντρώνει τις προϋποθέσεις της ΑΚ 914 επ. δηλαδή η υπαίτια παράνομη πράξη, αλλά και η απλώς παράνομη πράξη, εφόσον δημιουργεί υποχρέωση αποζημιώσεως. Επομένως και κάθε πράξη, η οποία έρχεται σε αντίθεση με το γενικότερο πνεύμα της έννομης τάξης που επιβάλλει την υποχρέωση να μην εξέρχεται κανείς με τις πράξεις του από τα όρια που ορίζονται κάθε φορά από τα συναλλακτικά χρηστά ή θική (ΑΠ 81/1991 Νοβ 40, 715, ΕφΑθ6704/1996 ο.π. και εκεί παραπομπές). Περαιτέρω η χρηματική ικανοποίηση, όπως αυτή προσδιορίζεται στη διάταξη του άρθρου 10 παρ. 98 του Ν 2251/1994, έχει πρωτίστως αποκαταστατικό χαρακτήρα (βλ. ως προς τη θεωρητική θεμελίωση της θικής βλάβης Σ. Πατεράκης, Η χρηματική ικανοποίηση λόγω θικής βλάβης, σελ.70 επ. και 81 επ., ΕφΑθ 6704/1996, ο.π. και εκεί λοιπές παραπομπές στη θεωρία) και αποσκοπεί στην αποκατάσταση της ισορροπίας του πλέγματος εκείνου των σύγχρονων κοινωνικών και ηθικών αξιών που διαταράχθηκε από την παράνομη ενέργεια του παραβαίνοντος το νόμο και την επαναφορά στην προηγούμενη κατάσταση. Αποβλέπει επίσης η χρηματική ικανοποίηση λόγω και του κυρωτικού της χαρακτήρα στην προστασία των γενικών και δημοσίων συμφερόντων με σκοπό την προδημοποίηση κατ' ουσία προστασία των γενικών συμφερόντων της ολότητας απέναντι στους κινδύνους που δημιουργεί για το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο η αθέτηση κανόνων συμπεριφοράς του ιδιωτικού δικαιού, οι οποίοι α-

πορρέουν από τη γενική αρχή της ασφαλείας των συναλλαγών ή προκύπτουν από ειδικές νομοθετικές διατάξεις.

Ειδικότερα κατά το Ν 2251/1994 το δικαστήριο λαμβάνει υπόψη προκειμένου να προσδιορίσει το ύψος της χρηματικής ικανοποίησης, ιδίως την ένταση της προσβολής της έννομης τάξης που συνιστά η παράνομη συμπεριφορά, το μέγεθος της εναγομένης επιχείρησης του προμηθευτή και ιδίως τον ετήσιο κύκλο εργασιών της, καθώς και τις ανάγκες γενικής και ειδικής πρόληψης. Για τον προσδιορισμό δε του ύψους της χρηματικής ικανοποίησης το δικαστήριο πρέπει να συνάπτει κατά σκέση αναλογίας την θική βλάβη με το είδος και την έκταση της προσβολής και της αντίστοιχης βλάβης, τις ιδιαίτερες προσωπικές και οικονομικές συνθήκες ζημιώσαντος και ζημιώθεντος, τις συνθήκες τέλεσης της αδικοπραξίας, το βαθμό πταίσματος του υπευθύνου ή του τυχόν προστιθέντος από τον ίδιο προσώπου, τη μετέπειτα συμπεριφορά του ζημιώσαντος και τον βαθμό του τυχόν πταίσματος του ζημιώθεντος στην πρόκληση η έκταση της ζημίας (βλ. ΕφΑθ2319/1999 ΔΕΕ 1999, 1175, και εκεί παραπομπές, Σ. Πατεράκη, δ.π., σελ. 319).

III. Με την κρινόμενη αγωγή εκθέτουν οι ενάγοντες που είναι αδελφοί και κατοικούν στα Τρίκαλα, ότι ο πρώτος απ αυτούς είναι ιδιοκτήτης του ΤΚΖ ...29 ΙΧΕ αυτοκίνητου, το οποίο κατασκευάσθηκε το έτος 1996 στο εργοστάσιο της εδρεύουσας στο Μόναχο Γερμανίας εναγομένης εταιρίας Β. τύπου 316, το οποίο κυκλοφόρησε στη Γερμανία το επόμενο έτος 1997, στην πόλη Νυρεμβέργη της οποίας και το αγόρασε σε αρίστη κατάσταση, χωρίς μέχρι το κατωτέρω ατύχημα να εμφανίσει ο ποιοδήποτε πρόβλημα. Ότι μεταξύ των συστημάτων παθητικής ασφαλείας που διέθετε το αυτοκίνητο ήταν και δύο αερό-

σακοι στις θέσεις οδηγού και συνοδηγού, οι οποίοι, κατά τις τεχνικές προδιαγραφές και τις διαθεβαιώσεις της κατασκευάστριας εναγομένης εταιρίας, τα προϊόντα της οποίας θεωρούνται από τα πλέον αξιόπιστα και τα διαθέτοντα υψηλά τεχνικά δεδομένα, που εγγυώνται την ασφάλεια των επιβατών, σε περίπτωση ατυχήματος (σύγκρουση με άλλο όχημα πρόσκρουση σε εμπόδιο κλπ.), θα φουσκωναν αυτόματα, θα άνοιγαν και θα πρόβαλαν μπροστά από τον συνοδηγό και οδηγό, για να τους προφυλάξουν από βίαιη πρόσκρουση στον πίνακα οργάνων (ταμπλό) και τον ανεμοθώρακα (παρμπρίζ) και την πρόκληση σωματικής βλάβης. Στις 1-1-2000, ο πρώτος, οδηγώντας το ανωτέρω αυτοκίνητο, στη θέση του συνοδηγού του οποίου επέβαινε ο δεύτερος απ αυτούς, εκινείτο στην Ε.Ο. Τρικάλων-Λάρισας με κατεύθυνση τη Λάρισα και αρκετά μεγάλη ταχύτητα. Όταν έφθασε στο 6,5 χιλιόμετρο της Ε.Ο. στο ύψος του Μεγαλοχωρίου, λόγω του επικρατούντος παγετού, εκτράπηκε της πορείας του και προσέκρουσε με σφοδρότητα σε παρακείμενο δένδρο, με αποτέλεσμα το αυτοκίνητο να υποστεί εκτεταμένες υλικές ζημίες και δη να καταστραφεί το εμπρόσθιο μέρος του, προς αποκατάσταση των οποίων δαπάνησε το συνολικό ποσό των 665.190 δραχμών. Το σύστημα ασφαλείας των δύο αερόσακων όμως, παρότι, ενόψει της σφοδρότητας της συγκρούσεως, έπρεπε να λειτουργήσει, κατά τον προαναφερθέντα τρόπο, και να παράσχει την, κατά τις οικείες τεχνικές προδιαγραφές του, ως άνω προστασία, δεν λειτούργησε, λόγω ελαπτωματικότητάς του, την οποία και δεν διαπίστωσε η εναγομένη κατασκευάστρια εταιρία, αφού δεν προέβη, δια των αρμοδίων τεχνικών της, παρανόμως και κατά παράβαση των από τα χρηστά συναλλακτικά ήθη επιβαλλομένων υποχρεώσεων της, σε έλεγχο

του εν λόγω μπχανισμού ασφαλείας, διαψεύδοντας έτσι την εμπιστοσύνη τους στην αξιοπιστία και ασφάλεια του συγκεκριμένου αυτοκινήτου. Άμεσο αποτέλεσμα της μη λειτουργίας του εν λόγω συστήματος ήταν να προσκρούσουν με δύναμη, ο μεν πρώτος στο τιμόνι, ο δε δεύτερος στο ταμπλό και στο παρμπρίζ να υποστούν εγκεφαλική διάσειση και να πάσχουν από κεφαλαλγίες και ιλίγγους. Συνέπεια της σωματικής αυτής βλάβης τους, που οφείλεται στην ανωτέρω παράνομη συμπεριφορά της εναγομένης κατασκευάστριας του αυτοκινήτου εταιρίας, ήταν να υποστούν ηθική βλάβη, προς αποκατάσταση της οποίας δικαιούνται χρηματικής ικανοποίησης. Κατ ακολουθία του ιστορικού τούτου, αιτούνται να υποχρεωθεί η εναγομένη να τους καταβάλλει, για χρηματική ικανοποίηση, το ποσό των 3.000.000 δραχμών στον καθένα, με το νόμιμο τόκο, όπως το αίτημα την παρεπόμενης αυτής αξιώσεως, παραδεκτά υποβλήθηκε με τις προτάσεις (223 ΚΠολΔ), από 2-1-2000, άλλως από την επίδοση της αγωγής.

Η με το ανωτέρω ιστορικό και αίτημα αγωγή, για την οποία καταβλήθηκε το προσήκον τέλος δικαστικού ενσήμου, μετά των υπέρ τρίτων επιβαρύνσεων και για την οποία υπάρχει, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 5 σημείο 3 και 14 παρ.1 της συμβάσεως των Βρυξελλών "για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις", που κυρώθηκε με τον Ν 2004/1992, παρότι η εναγομένη εδρεύει στη Γερμανία, τοπική αρμοδιότητα, των Ελληνικών Δικαστηρίων και ειδικότερα του παρόντος Δικαστηρίου, στην περιφέρεια του οποίου κατοικούν οι ενάγοντες και έλαβε χώρα το ζημιογόνο γεγονός, με αποτέλεσμα τούτο να διαθέτει και διεθνή δικαιοδοσία προς εκδίκαση της παρούσης διαφοράς (άρθρο 3 ΚΠολΔ), σύμφω-

να με αυτά που εκτίθενται στην μείζονα σκέψη, παρίσταται πλήρως ορισμένη και ο περί αοριστίας της ισχυρισμός της εναγομένης τυγχάνει αβάσιμος, τυγχάνει δε νόμιμη και στηρίζεται στις εκεί αναφερόμενες διατάξεις, οι οποίες εφαρμόζονται εν προκειμένω κατ άρθρο 26 ΑΚ. Το αίτημα καταβολής τόκων είναι νόμιμο για τον μετά την επίδοση της αγωγής χρόνο (346 ΑΚ). Συνεπώς πρέπει να ερευνηθεί από πλευράς ουσιαστικής βασιμότητάς της.

IV. Η εναγομένη συνομολογεί την ιδιότητά της ως κατασκευάστριας του συγκεκριμένου αυτοκινήτου και φυσικά και του φερομένου ως ελαττωματικού συστήματος των αερόσακων, αρνείται δε κατά τα λοιπά αιτιολογημένα την αγωγή και περαιτέρω ισχυρίζεται, το μεν ότι μετά την ολοκλήρωση της κατασκευής του εν λόγω αυτοκινήτου, προέβη, όπως και σε όλα γενικά τα αυτοκίνητα που κατασκεύαζει σε λεπτομερή και επιστημένο έλεγχο με τα κατάλληλα μπχανήματα και το εξειδικευμένο προσωπικό όλων των συστημάτων και λοιπών εξαρτημάτων αυτού και βεβαίως του επίμαχου συστήματος, τα οποία, όπως και το σύστημα των αερόσακων, ευρέθησαν σε αρίστη κατάσταση, στην κατάσταση δε αυτή και εξήλθε του εργοστάσιου της, με αποτέλεσμα η κατά τον χρόνο του επικαλούμενου ατυχήματος, τυχόν ελαττωματικότητα του εν λόγω συστήματος δεν οφείλεται σε πλημμελή κατασκευή ή συντήρηση αυτού μέχρι την έξοδο του από το εργοστάσιο της, σε κάθε δε περίπτωση η τυχόν πλημμελεία κατασκευής ή συντήρησης του δεν οφείλεται σε πταίσμα των νομίμων εκπροσώπων της ή σε πταίσμα των προσώπων για τα οποία αυτή ευθύνεται, το δε ότι οι ενάγοντες συνετέλεσαν στην πρόκληση της σωματικής τους βλάβης, άλλως στην επίταση της σοβαρότητάς της, διότι κατά τον χρόνο του επικα-

λουμένου ατυχήματος, δεν έφεραν, όπως υποχρεούνταν από το νόμο zώνες ασφαλείας. Ο πρώτος από τους εν λόγω ισχυρισμούς, σύμφωνα με αυτά που εκτέθηκαν στην προηγούμενη μείζονα σκέψη, συνιστά ένσταση απαλλαγής από την ευθύνη της, καταλυτική της ένδικης αξιώσεως, ο δε δεύτερος ένσταση συνυπαιτιότητας των εναγόντων, στηριζομένη στη διάταξη του άρθρου 300 ΑΚ, ο βαθμός της οποίας, σύμφωνα με αυτά που εκτέθηκαν στην ίδια μείζονα σκέψη, συνεκτιμάται από το Δικαστήριο, κατά τον προσδιορισμό του ποσού της εύλογης χρηματικής ικανοποίησεως που τυχόν δικαιούται ο παθών. Συνεπώς, ενόψει της εκατέρωθεν αρνήσεως, πρέπει, να αναβληθεί η έκδοση οριστικής αποφάσεως και, οι μεν ενάγοντες να αποδείξουν τα αμφισθητούμενα πραγματικά περιστατικά που θεμελιώνουν την ένδικη αξιώση τους, η δε εναγομένη τα οδηγούντα σε απαλλαγή από την ευθύνη της για το επιζήμιο αποτέλεσμα του ως άνω ατυχήματος και την συνυπαιτιότητα των εναγόντων στην πρόκληση του επικαλούμενου τραυματισμού τους, κατά τις αναφερόμενες στην ανωτέρω μείζονα σκέψη διακρίσεις. Η απόδειξη θα γίνει με κάθε νόμιμο αποδεικτικό μέσο και μάρτυρες στο ακροατήριο του Δικαστηρίου, σε ημέρα και ώρα που θα ορισθεί με την επιμέλεια των διαδίκων(άρθρα 335, 338, 341, όπως είχε πριν από την κατάργησή της με το άρθρο 14 παρ.1 Ν. 2915/2001), κατά τα οριζόμενα ειδικότερα στο διατακτικό.

569/2003

Πρόεδρος: Γεωρ. Καράμπελας
Εισηγητής: Ελευθ. Παπαγιάννης
Δικηγόροι: Ουρανία Αρχοντή-Θανιώτη,
Δημ. Κρήτσανος

Η πτώχευση του εργοδότη δε συνεπάγεται αυτόματα και τη λύση των συμβάσεων εργασίας, αφού μπορεί να συνεχισθεί η λειτουργία της επιχείρησης από το σύνδικο και ενδεχόμενα από τον ίδιο τον πτωχό, αν μετά από πτώχευτικό συμβιβασμό επαναλάβει την άσκηση της εμπορίας του.

Η αξίωση του μισθωτού για καταβολή αποζημίωσης λόγω απόλυτης είναι απαράδεκτη, αν δεν ασκηθεί σε έξι μήνες, αφ' ότου κατέστη απαιτητή, το δε απαράδεκτο λαμβάνεται υπ' όψη και αντεπάγγελτα από το Δικαστήριο σε κάθε στάση της δίκης. Δεν επέρχεται διακοπή της αποσθετικής αυτής προθεσμίας με την υπαγωγή της επιχείρησης στη διαδικασία ειδικής εκκαθάρισης του άρθρου 46α ν. 1892/1990, διότι αυτή επιφέρει αναστολή των ατομικών διώξεων κατά την εκτελεστική διαδικασία και δκι σε σχέση με τη διαγνωστική διαδικασία αναγνώρισης ή επιδίκασης απαιτήσεων.

Οι αποδοχές και το επίδομα αδείας υπόκεινται σε πενταετή παραγραφή αρχόμενη από το τέλος του έτους, στο οποίο κατέστη απαιτητή η αξίωση.

{...} Επειδή, από τις διατάξεις των άρθρων 627 Εμ.Ν. και 775, 777, 784 ΑΚ, προκύπτει ότι η πτώχευση του εργοδότου και η συνεπεία αυτής διακοπή των εργασιών της επιχειρήσεως του δεν συνεπάγεται αυτομάτως και την λύση των συμβάσεων εργασίας, που υπάρχουν με τους εργαζομένους, αφού είναι δυνατόν να συνεχισθεί η λειτουργία της επιχειρήσεως από τον σύνδικο και ενδεχομένως από τον ίδιο τον πτωχό, αν μετά από πτώχευτικό συμβιβασμό επαναλάβει την άσκηση της εμπορίας του (ΑΠ 1348/95 ΕΕργΔ 56,519, ΑΠ 255/1991 ΔΕΝ 1993, 851, ΑΠ 1510/1987 ΕΕργΔ 1989, 266). Εξ ετέρου, από την διάταξη του άρθρου 6

παρ. 2 v. 3198/1955, κάθε αξίωση του μισθωτού δια την καταβολή αποζημιώσεως συνεπεία καταγγελίας της συμβάσεως εργασίας είναι απαράδεκτη, εφ' όσον η σχετική αγωγή, δεν ασκηθεί εντός του βμήνου, αφ' ότου κατέστη απαιτητή. Το ανωτέρω απαράδεκτο λαμβάνεται υπ' όψη και αυτεπαγγέλτως από το Δικαστήριο σε κάθε στάση της δίκης, εφ' όσον η μη εμπρόθεσμη κοινοποίηση της αγωγής προκύπτει από τα διαδικαστικά έγγραφα (ΑΠ 84/1997 ΕλΔ/vn 38, 1560, Εφ. Πειρ. 1416/1995 ΕλΔ/vn 38,678).

Στην προκειμένη περίπτωση από τις καταθέσεις των μαρτύρων Π. Λ. και Δ. Τ., που περιέχονται στα ταυτάριθμα προς την εκκαλουμένη απόφαση πρακτικά δημοσίας συνεδριάσεως του Πρωτοβαθμίου Δικαστηρίου και πάντα τα έγγραφα, που επικαλούνται και προσκομίζουν οι διάδικοι, αποδεικνύονται τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Δυνάμει συμβάσεων εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου, που καταρτίσθηκαν μεταξύ του νομίμου εκπροσώπου της εναγομένης εταιρίας με την επωνυμία "BIOMΗXANIKAI ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ P. A.E." και των εναγόντων, οι τελευταίοι προσλήφθηκαν από την εν λόγω εταιρία κατά τον χρόνο και την ειδικότητα που αναφέρονται κατωτέρω δια καθένα εξ αυτών, δια να προσφέρουν την εργασία τους στην επιχείρηση που διατηρούνται η εναγομένη στην πόλη της Λάρισας (... χιλ/τρο Ε.Ο. Α-Θ), αντί του νομίμου μισθού δια την ειδικότητα του καθενός απ' αυτούς. Με την υπ' αρ. 1081/23.3.1992 οριστική απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, η εναγομένη κηρύχθηκε σε κατάσταση πτωχεύσεως, χωρίς όμως να λυθούν οι συμβάσεις εργασίας των εναγόντων, λόγω του ότι ο σύνδικος της πτωχεύσεως δεν προέβη σε καταγγελία των συμβάσεων, αλλ' απεναντίας η εν λόγω εταιρία εξακο-

λούθησε να λειτουργεί κανονικά μέχρι την 30.9.1994. Κατά την ημεροχρονολογία αυτή, δυνάμει της υπ' αρ. 4482/1994 οριστικής αποφάσεως του Εφετείου Αθηνών η εναγομένη τέθηκε υπό την ειδική εκκαθάριση του άρθρου 46α νόμ. 1892/1990, εκπροσωπούμενη έκτοτε από την ορισθείσα ως ειδική εκκαθαρίστρια εταιρία με την επωνυμία "Ε. Κ.- ΑΕ". Συνεπεία του λόγου αυτού οι ενάγοντες απολύθηκαν αυτοδικαίως, βάσει των διατάξεων του ανωτέρω νόμου, δικαιούμενοι αποζημιώσεως απολύσεως (βλ. ΟλΑΠ 1/1999 ΔΕΝ 1999, 689). Όμως, η αγωγή περί καταβολής της δικαιουμένης εις έκαστον ενάγοντα αποζημιώσεως απολύσεως έπρεπε και σ' αυτήν την περίπτωση να ασκηθεί μέσα σε προθεσμία έξι (6) μηνών από την 30.9.1994, κατά την οποία έγινε η απόλυση των από την επιχείρηση της εναγομένης. Παρά ταύτα οι ενάγοντες, όπως προκύπτει από την υπ' αρ. κατ. 884/2000 αγωγή τους άσκησαν αυτή τους την αξίωση μετά την πάροδο της βμήνου προθεσμίας, ήτοι μετά την πάροδο έξι (6) ετών περίπου (3.8.2000), με συνέπεια να είναι απορριπτέα ως απαράδεκτη η εν λόγω αγωγή κατά το κεφάλαιό της περί καταβολής αποζημιώσεως δια την καταγγελία της συνδεούσης τα μέρη εργασιακής σχέσεως.

Βεβαίως οι ενάγοντες ισχυρίζονται ότι συνεπεία δόλιας συμπεριφοράς της εκκαθαρίστριας απετράπησαν από τον να ασκήσουν εμπρόθεσμα την ανωτέρω αξίωσή τους ο καθένας, λόγω του ότι τα νόμιμα όργανα αυτής παρείχαν στους εργαζομένους ψευδείς διαβεβαιώσεις ότι θα καταβληθεί η αποζημιώση απολύσεως στον καθένα απ' αυτούς. Όμως το Δικαστήριο δεν εσχημάτισε πλήρη δικανική πεποίθηση, περί του ότι με δόλιες ενέργειες της εκκαθαριστρίας οι ενάγοντες απετράπησαν από του να ασκήσουν το ανωτέρω δι-

καίωμά των και μάλιστα επί τόσο μεγάλο χρονικό διάστημα, από τα προς τούτο προσκομιζόμενα αποδεικτικά στοιχεία. Οι ενάγοντες προς απόδειξη του ισχυρισμού των αυτού εξέτασαν τους μάρτυρες Π. Λ. και Δ. Τ., οι καταθέσεις των οποίων όμως είναι παντελώς αόριστες, αφού αρκούνται να καταθέσουν ότι διάφοροι κατονομαζόμενοι παράγοντες της τότε Κυβερνήσεως και Βουλευτές σε επανειλημμένες συσκέψεις έδιδαν σ' αυτούς υποσχέσεις ότι η επιχείρηση "P.A.E." θα εξακολουθήσει να λειτουργεί, δεν θα απολύθουν οι εργαζόμενοι και σε κάθε περίπτωση δεν θα απωλέσουν οι εργαζόμενοι τα δικαιώματά τους και, παντελώς αορίστως, ότι στις εν λόγω συσκέψεις συμμετείχαν και τα νόμιμα όργανα της εκκαθαριστρίας εταιρίας, χωρίς να είναι σε θέση να κατονομάσουν συγκεκριμένα τα όργανα και τις δόλιες αυτών ενέργειες, με τις οποίες τους απέτρεψαν από την άσκηση των δικαιωμάτων τους.

Εξ άλλου και ο ισχυρισμός των εναγόντων ότι η θέση της εναγομένης υπό την ειδική εκκαθάριση του άρθρου 46α ν. 1892/1990 επιφέρει αφ' ευτής την αναστολή των ατομικών διώξεων είναι αβάσιμος δεδομένου ότι η τοιαύτη αναστολή αφορά την εκτελεστική διαδικασία και όχι την απλή διαγνωστική διαδικασία (άσκηση αγωγής, εκδίκαση αυτής κλπ) με αντικείμενο την αναγνώριση ή την επιδίκαση απαιτήσεων. Συνεπώς ήταν δυνατή η έγερση αναγνωριστικής ή καταψηφιστικής αγωγής δια τα ληξιπρόθεσμα χρέη της επιχειρήσεως και εκ τούτου με την υπαγωγή της επιχειρήσεως στην διαδικασία εκκαθαρίσεως του άρθρου 46α ν. 1892/1990 δεν επήλθε διακοπή της αποσθετικής προθεσμίας του άρθρου 6 ν. 3198/1955 (ΑΠ 370/1993 ΝοΒ 42,961).

Περαιτέρω αποδείχθηκε ότι οι ενάγοντες κατά το έτος 1992, καίτοι παρείχαν

κανονικά την εργασία των στην επιχείρηση "P. A.E.", η οποία και μετά την κήρυξη της σε κατάσταση πτωχεύσεως εξακολούθησε να λειτουργεί μέχρι την 30.9.1994, οπότε τέθηκε σε ειδική εκκαθάριση, δεν κατέβαλε στους ενάγοντες τις αποδοχές και το επίδομα αδείας 1992. Βεβαίως η εναγομένη ισχυρίζεται ότι και αυτή η αξιώση των εναγόντων υπέπεσε στην δημητρίαση αποσθετική προθεσμία του άρθρου 6 ν. 3198/1955, πλην όμως πρέπει να σημειωθεί ότι οι αποδοχές και το επίδομα αδείας υπόκεινται στην 5ετή παραγραφή του άρθρου 250 περ. 17 ΑΚ, αρχομένη από του τέλους του έτους που κατέστη απαιτητή η αξιώση και στην συγκεκριμένη περίπτωση η εναγομένη δεν προβάλλει ένσταση παραγραφής των εν λόγω αξιώσεων των εναγόντων.

Ακόμη η εκκαθαρίστρια εταιρία ισχυρίζεται ότι με το από 23.12.1988 ιδιωτικό συμφωνητικό, που καταρτίσθηκε μεταξύ της εναγομένης "P. A.E." και της Γερμανικής Εταιρίας Περιωρισμένης Ευθύνης με την επωνυμία "INK... EXPORT" καταρτίσθηκε σύμβαση μισθώσεως, με την οποία εκμισθώθηκε και παραδόθηκε στην τελευταία το εργοστάσιο της εναγομένης, αντί επτοσίου μισθώματος 18.000.000 δραχμών, η οποία έτοι υπεισόλθε στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις της εναγομένης και επομένως οι ενάγοντες δεν νομιμοποιούνται παθητικά, αξιώνοντες την καταβολή αποδοχών και επιδόματος αδείας 1992 από την εναγομένη. Ο ισχυρισμός αυτός κρίνεται αβάσιμος, καθ' όσον από τους έτους 1988 μέχρι και το έτος 1992 οι εργαζόμενοι αγνοούσαν την ανωτέρω σύμβαση και εξακολούθησαν να παρέχουν την εργασία τους στην εναγομένη "P. A.E." με μοναδικό υπεύθυνο τον διευθύνοντα σύμβουλο αυτής Σ.. Κ. Παρεκτός τούτων, δυνάμει της υπ' αρ. 48/7.3.1992 αποφάσεως του Πολυμε-

λούς Πρωτοδικείου Λαρίσης, κατόπιν αγωγής της Ε. Τραπέζης της Ελλάδος, αναγνωρίσθηκε ότι είναι άκυρη η ανωτέρω από 23-12-1988 σύμβαση μεταξύ της εναγομένης "P. A.E." και της "INCO ... EXPORT".

Έτσι η εναγομένη οφείλει στους ενάγοντες τα κάτωθι χρηματικά ποσά δι' αποδοχές και επίδομα αδείας 1992, με το νόμιμο τόκο από 1.10.1994 {...αναλύονται τα δικαιούμενα ποσά από κάθε ενάγοντα}

Συνακόλουθα το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, ενώ ορθά επεδίκασε σε κάθε ενάγοντα τις αποδοχές και το επίδομα αδείας 1992, κατ' εσφαλμένη ερμηνεία του νόμου και κακή εκτίμηση των αποδείξεων επεδίκασε επί πλέον σε κάθε ενάγοντα και το αιτούμενο κονδύλιο αποζημιώσεως απολύσεως, ενώ η αγωγή κατά το σημείο τούτο έπρεπε να απορριφθεί ως απαράδεκτη. Επομένως πρέπει να εξαφανισθεί η εκκαλούμενη απόφαση και διακρατηθεί η υπόθεση στο Δικαστήριο αυτό, δια να δικασθεί κατ' ουσίαν (άρθρ. 535 παρ. 1 ΚΠολΔ) και σύμφωνα με όσα προαναφέρθηκαν, πρέπει να γίνει δεκτή εν μέρει η υπ. αρ. κατ. 884/3.8.2000 αγωγή και επιδικασθούν σε κάθε ενάγοντα τα ανωτέρω και στο διατακτικό αναφερόμενα χρηματικά ποσά...

570/2003

Πρόεδρος: Γεωρ. Καράμπελας
Εισηγητής: Γεωρ. Μπατζαλέξης
Δικηγόροι: Αναστ. Παπαδόπουλος, Βασ. Νιζάμης

Επί των σιδηροδρομικών οχημάτων εφαρμόζονται οι κανόνες του κάθικα οδικής κυκλοφορίας, που είναι συμβατοί με τη φύση τους.

Σύγκρουση τρένου με αυτοκίνητο σε ισόπεδη σιδηροδρομική διάβαση, που ση-

μαίνεται με ηχοφωτεινή σήμανση, ενεργοποιούμενη με την πίεση από την μηχανή του συρμού της ειδικής βαλβίδας (χελώνας) που υπάρχει στις σιδηροτροχιές, πριν την διάβαση κατά τη φορά κίνησης της αμαξοστοιχίας.

Αμέλεια των οργάνων του ΟΣΕ διότι μετά τη διενέργεια εργασιών στη διάβαση δε μερίμνησαν ώστε, η στάθμη του εδάφους να βρίσκεται στο ίδιο περίπου επίπεδο με τις σιδηροτροχιές, αλλά και διότι λόγω πλημμελούς συντήρησης της βαλβίδας (χελώνας) η ηχοφωτεινή σήμανση δεν ενεργοποιήθηκε.

Αμέλεια και του οδηγού της αμαξοστοιχίας διότι, ενώ γνώριζε την περιορισμένη ορατότητα των οδηγών στην επίδικη ισόπεδη διάβαση και τη μικρή απόσταση από την οποία ενεργοποιούνταν το σύστημα σήμανσης, δεν έκανε προειδοποιητική χρήση των ηχητικών οργάνων της αμαξοστοιχίας, ούτε μείωσε την ταχύτητά του.

Από τις διατάξεις των άρθρων 297, 298, 914 και 923 ΑΚ, προκύπτει, ότι προϋπόθεση της ευθύνης προς αποζημίωση για τη ζημία, που προήλθε από υπαίτια και παράνομη πράξη ή παράλειψη του προς αποζημίωση υποχρέου ή του από αυτόν προστιθέντος, είναι η ύπαρξη αιτιώδους συνάφειας μεταξύ του ζημιογόνου γεγονότος και της επελθούσας ζημίας, η οποία υπάρχει όταν η πράξη ή παράλειψη του υπαιτίου ήταν, κατά τα διδάγματα της κοινής πείρας και υπό τη συνίθη και κανονική πορεία των πραγμάτων, ικανή (πρόσφορη) να επιφέρει το επιζήμιο αποτέλεσμα, επέφερε δε πράγματι τούτο στη συγκεκριμένη περίπτωση. (ΑΠ 84/2002, Νόμος, βλ. και για τροχαίο ατύχημα ΑΠ 447/2000 ΕλλΔν 41, 1309, ΑΠ 341/1999 ΕλλΔν 40, 1529 και ΑΠ 490/1998 ΕλλΔν 39, 1558). Κατά δε την έννοια του άρθρου 330 ΑΚ, αμέλεια υ-

πάρχει όταν δεν καταβάλλεται η επιμέλεια που απαιτείται στις συναδλαγές, αυτή δηλαδή που πρέπει να καταβάλλεται κατά τη συναδλακτική πίστη από τον δράστη στον κύκλο της αρμοδιότητάς του, είτε υπάρχει προς τούτο σαφές νομικό καθήκοντος είτε όχι. Αρκεί να συμπεριφέρθηκε κατά τρόπο αντίθετο από εκείνο που επιβάλλεται από τις περιστάσεις. Εξάλλου η παραβίαση διατάξεων του ΚΟΚ, δεν θεμελιώνει μεν αυτή καθ' εαυτή υπαιτιότητα στην επέλευση του αυτοκινητικού ατυχήματος, αποτελεί όμως στοιχείο η στάθμιση του οποίου από το δικαστήριο θα κρίθει σε σχέση με την ύπαρξη του με την ανωτέρω έννοια αιτιώδους συνδεσμού μεταξύ της συγκεκριμένης παραβάσεως και του επελθόντος αποτελέσματος (ΑΠ 513/1999 ΕλλΔν 40, 1703 ΑΠ 1293/1996 ΕλλΔν 38, 571). Ειδικότερα στην περίπτωση αυτή αιτιώδης σύνδεσμος υφίσταται όταν η πράξη ή η παράδειψη του υπαιτίου, που συνιστά την παράβαση διατάξεων του ΚΟΚ, ενόψει των ειδικών περιστάσεων και των διδαγμάτων της κοινής πείρας, ήταν πρόσφορη αιτία του επιζήμιου αποτελέσματος, δηλαδή ήταν ικανή, κατά τη συνήθη πορεία των πραγμάτων, να επιφέρει το ατύχημα και το επιζήμιο αποτέλεσμα. (ΑΠ 1714/1999 ΕλλΔν 41, 967, ΑΠ 513/1999 ΕλλΔν 40, 1703, ΑΠ 1293/1996 ο.π. και ΑΠ 568/1996 ΕλλΔν 38, 65).

Και ναι μεν κατά άρθρο 2 παρ. 1 του ισχύοντος κατά τον χρόνο του κατωτέρω ατυχήματος ΚΟΚ (Ν. 2094/1992) ορίζεται ότι δεν θεωρείται οδικό όχημα αυτό που κινείται επί σιδηροτροχιών, όπως είναι το σιδηροδρομικό όχημα, πλην όμως η ίδια διάταξη αμέσως παρακάτω ορίζει ότι και επί των οχημάτων αυτών εφαρμόζονται οι κανόνες κυκλοφορίας του Κώδικα, που είναι βέβαια συμβατοί με τη φύση του σιδηροδρομικού οχήματος, όπως είναι λ.χ.

οι διατάξεις που καθιερώνουν υποχρέωση των οδηγών να οδηγούν με σύνεση και διαρκώς τεταμένη την προσοχή (12 παρ.1 εδαφ. β'), να ασκούν τον έλεγχο και την εποπτεία του οχήματος που οδηγούν, ώστε να μπορούν κάθε στιγμή να εκτελούν τους απαιτούμενους χειρισμούς (άρθρο 19 παρ.1), να ρυθμίζουν την ταχύτητα αναλόγως των επικρατουσών συνθηκών, ώστε να είναι σε θέση να διακόψουν την πορεία μπροστά από οποιοδήποτε εμπόδιο που μπορεί να προβλεφθεί (19 παρ.2), να μειώνουν την ταχύτητα σε τιμήματα με περιορισμένο πεδίο ορατότητας, στις στροφές κλπ. καθώς και σε κάθε άλλη περίπτωση που επιβάλλεται μετριασμός της ταχύτητας (19 παρ.3), να συμμορφώνεται με τα όρια ταχύτητας των ενδεικτικών πινακίδων (άρθρο 20 - βλ. για την τελευταία αυτή υποχρέωση ΑΠ 84/2002).

Περαιτέρω όπως προκύπτει, από την διάταξη του άρθρου 27 ΚΟΚ που ρυθμίζει τον τρόπο της οδικής συμπεριφοράς των οδηγών οχημάτων στις ισόπεδες σιδηροδρομικές διαβάσεις και δη ίστον πλησιάζουν ή διασχίζουν αυτές, ο οδηγός, όταν πλησιάζει σε τέτοια διάβαση στην οποία υπάρχει πινακίδα Κ-37 (κίνδυνος λόγω άμεσης γειτονίας ισόπεδης σιδηροδρομικής διαβάσεως, χωρίς κινητά φράγματα, διπλής ή πολλαπλής σιδηροδρομικής γραμμής), υποχρεούται να διακόπτει την πορεία του προ της πινακίδας και να μη εκκινεί αν δεν βεβαιωθεί ότι δεν πλησιάζει σιδηροδρομικός συρμός, σε περίπτωση δε που η διάβαση επισημαίνεται με φωτεινή σηματοδότηση (ένα ή δύο φώτα που αναβοσθίνουν διαδοχικά με ερυθρή ένδειξη) και εκπομπή ηχητικού σήματος από ειδική συσκευή, που αποτελούν ένδειξη του ότι επίκειται η διέλευση αμαξοστοιχίας, υποχρεούται να διακόπτει την πορεία του προ του σηματοδότη, να επα-

νεκκινεί δε μόλις η διάβαση ελευθερωθεί από την διερχόμενη αμαξοστοιχία, έχοντας υποχρέωση να κινείται, χωρίς καθυστέρηση.

Στην κρινόμενη περίπτωση, από την επανεκτίμηση και αξιολόγηση των ενόρκων καταθέσεων ... πλήρως αποδείχθηκαν, κατά την κρίση του δικαστηρίου, τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Στις 18-2-1997 και περί ώρα 16.00 η 1587 επιβατική αμαξοστοιχία της δεύτερης εναγομένης εκτελούσε το δρομολόγιο Βόλου - Λαρίσης με μηχανοδηγό τον πρώτο εναγόμενο, ως προς τον οποίο απορρίφθηκε η αγωγή πρωτοδίκως, συνοδηγό τον Χ. Α.. και προϊστάμενο τον Φ. Κ., που εξετάσθηκε και ως μάρτυρας των εναγομένων. Στο Χ.Σ. 49 +176 της διπλής σιδηροδρομικής γραμμής και δη στο ύψος του χωριού Σέσκλο Ν. Μαγνησίας υφίσταται 1-σύπεδη διάβαση, η οποία επισημαίνεται με την κατά τα άνω φωτεινή σηματοδότηση με διπλό εναλλασσόμενο φως στον αυτό ιστό και στο αυτό ύψος και προς την αυτή κατεύθυνση (άρθρο 6 παρ.1 ε' ΚΟΚ) και εκπομπή πηκτικού σήματος από την ειδική προς τούτο συσκευή. Το όλο σύστημα επισημάνσεως της διαβάσεως ενεργοποιείται με την πίεση από την μηχανή του συρμού ειδικής βαλβίδας (χελώνας), που υπάρχει εντός των σιδηροτροχιών πριν από την διάβαση κατά τη φορά κινήσεως της αμαξοστοιχίας, σε απόστασην που δεν προσδιορίζεται ούτε στο από 14-10-1997 πόρισμα της αρμόδιας επιτροπής που συνεστήθη από τον ΟΣΕ προς διερεύνηση των συνθηκών του κατωτέρω ατυχήματος, ούτε στην από 22-1-1998 τεχνική έκθεση που συνέταξε ο μηχανολόγος - μηχανικός Ευ.. Να.., που προσκομίζει και επικαλείται ο ενάγων, στην οποία προσδιορίζεται στα 170 μέτρα μόνον η μετά την διάβαση απόσταση της χελώνας απενεργοποίησης του συστήμα-

τος, απόστασην που καθορίσθηκε κατά την πρώτη αυτοψία στον χώρο του ατυχήματος στις 20-2-1997 και επισημαίνεται ότι η βαλβίδα (χελώνα) αυτή, κατά την δεύτερη αυτοψία στις 10/1/1998, είχε μεταφερθεί σε απόσταση μόλις 10 μέτρων από τη διάβαση (βλ. φωτογραφίες 13, 14, 15 και 16, που συνοδεύουν την τεχνική έκθεση, των οποίων η γνησιότητα δεν αμφισβητείται, στις οποίες και εμφαίνονται οι βαλβίδες (χελώνες) αυτές). Ο μάρτυρας των εναγομένων, προϊστάμενος της αμαξοστοιχίας, καταθέτει ότι η χελώνα ενεργοποιήσεως βρίσκεται σε απόσταση 400 μέτρων περίπου πριν από την διάβαση, απόσταση η οποία ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα, ενόψει της από τον μηχανικό του ενάγοντα διαπιστωθείσης αποστάσεως των 170 μέτρων από την διάβαση της χελώνας απενεργοποιήσεως του συστήματος, οπότε ευλόγως θα είναι, τουλάχιστον, διπλάσια η απόσταση της χελώνας ενεργοποιήσεως του όλου συστήματος, που είναι και η πλέον κρίσιμη, διότι εκείνο που προέχει είναι η από ικανή απόσταση προειδοποίησης των οδηγών που πρόκειται να διασκίσουν τη διάβαση, περί της επικείμενης διελεύσεως της αμαξοστοιχίας, προκειμένου να ρυθμίσουν, όπως ορίζει η ανωτέρω διάταξη του ΚΟΚ, την οδική τους συμπεριφορά. Πάντως και η απόσταση των 400 μέτρων κρίνεται ανεπαρκής, διότι, ενόψει του ότι, κατά τον οικείο κανονισμό του ΟΣΕ, στο σημείο εκείνο η επιτρεπόμενη ανωτάτη ταχύτητα ήταν 80 x/ω (βλ. ανωτέρω πόρισμα Επιτροπής), η απόσταση αυτή, από τη στιγμή ενεργοποίησης του συστήματος μέχρι την άφιξη της μηχανής στη διάβαση, θα καλυπτόταν σε ελάχιστο χρόνο, ο οποίος, σε συνδυασμό και με την βραδύτητα της κινήσεως των οχημάτων που επέβαλε η, κατά τα κατωτέρω, προεξοχή κατά πολύ των σιδηροτροχιών από την στάθμη του εδάφους, δεν ε-

πέτρεπε την έγκαιρη απομάκρυνση από την διάβαση των τυχόν νομίμως, κατά τις ανωτέρω επιταγές του άρθρου 27 ΚΟΚ, προηγουμένως εισελθόντων και διασχιζόντων αυτήν οχημάτων. Επίσης προ της διαβάσεως υπάρχει και η κατά τα άνω ενδεικτική πινακίδα Κ- 37. Η διπλή σιδηροδρομική γραμμή διασταυρώνεται στο ύψος της ισόπεδης διάβασης με την επαρχιακή οδό Βόλου-Σέσκλου, πλάτους 6,50 μέτρων.

Την ίδια ώρα στην ανωτέρω Ε.Ο. με κατεύθυνση από Σέσκλο προς Βόλο εκινείτο το BOZ-...70 IXΦ αυτοκίνητο, ιδιοκτησίας του ενάγοντος, έμφορτο 7,5 τόνων καλαμποκιού. Η οδός στο σημείο της διασταυρώσεως, σε σχέση με την κατεύθυνση του ενάγοντος, παρουσιάζει απότομη στροφή προς τα δεξιά, γεγονός που, σε συνδυασμό με την φορά που έχει το αυτοκίνητο (προς τα αριστερά) εμποδίζει την ορατότητα του ακινητοποιημένου προ της ενδεικτικής πινακίδας οδηγού, προς την πλευρά από όπου ερχόταν η αμαξοστοιχία (δεξιά), ενώ αντιθέτως η ορατότητα δεν εμποδίζεται για τον οδηγό της αμαξοστοιχίας (βλ. ανωτέρω πόρισμα και τεχνική έκθεση και φωτογραφίες που συνοδεύουν την τελευταία). Συνεπώς η μνεία στην έκθεση αυτοφίας της Τροχαίας Βόλου (βλ. αυτή και το πρόχειρο σχεδιάγραμμα που την συνοδεύει), διτί η ορατότητα δεν εμποδίζεται, αναφέρεται στον οδηγό της αμαξοστοιχίας και όχι στον οδηγό του οχήματος που πρόκειται να διασχίσει την διάβαση και να περάσει πρώτα από την πρώτη σιδηροδρομική γραμμή (από Λάρισα) και στη συνέχεια εκείνη της αντίθετης κατεύθυνσης, στην οποία εκινείτο η ανωτέρω αμαξοστοιχία, ο οποίος ούτε από τα αριστερά (κατεύθυνση από Λάρισα) έχει ορατότητα, λόγω στροφής της σιδηροδρομικής γραμμής (βλ. φωτογραφίες του σημείου εκείνου).

Συνεπώς, λόγω διαμορφώσεως στο σημείο εκείνο της Ε.Ο. και της σιδηροδρομικής γραμμής, ο ενάγων, όπως και όλοι οι οδηγοί που είχαν την αυτή με αυτόν κατεύθυνση, το κυριότερο, αν όχι το μοναδικό, μέσο πληροφόρησης περί της προσεγγίσεως αμαξοστοιχίας που διέθεταν ήταν το κατά τα άνω σύστημα πηχωτεινής επισημάνσεως της διάβασης. Όταν ο ενάγων έτσι κινούμενος έφθασε στο ύψος της διαβάσεως και δη προ της ενδεικτικής πινακίδας και της κατά τα άνω επισημάνσεως εκεί βρισκόταν ήδη ακινητοποιημένο, όπως όφειλε ενόψει της πινακίδας Κ-37 να κάνει ο οδηγός, το IXΕ αυτοκίνητο, ιδιοκτησίας του οδηγού του μάρτυρα Χ. Ζ., όπισθεν του οποίου σταμάτησε ο ενάγων. Δεδομένου ότι το σύστημα δεν εξέπεμπε φωτεινά και πηκτικά σήματα, ένδειξη ότι δεν πλησίαζε αμαξοστοιχία, ο οδηγός του IXΕ, όπως κατέθεσε πρωτοδίκως άλλα και στο πλαίσιο της διενεργηθείσης αστυνομικής προανακρίσεως (βλ. από 3-7-1997 κατάθεσή του), αφού έλεγχε την σιδηροδρομική γραμμή και δεν αντιλήφθηκε την προσέγγιση τραίνου, ξεκίνησε να διασχίσει τη διάβαση, ακολουθούμενος από τον παρόμοιο έλεγχο διενεργήσαντα ενάγοντα, ο οποίος, λόγω του φορτίου και του είδους του αυτοκινήτου του, αλλά και του γεγονότος ότι, συνεπεία προσφάτων έργων του ΟΣΕ, οι σιδηροτροχιές εξείχαν κατά πολύ της στάθμης του εδάφους (βλ. τεχνική έκθεση Ν.), εκινείτο με πολύ μικρή ταχύτητα και καθυστερούσε κατά την διέλευση της διαβάσεως. Όταν ο οδηγός του IXΕ είχε περάσει την πρώτη σιδηροδρομική γραμμή και έμπαινε στην δεύτερη, τότε σε απόσταση 200 περίπου μέτρων αιφνιδίως αντιλήφθηκε την ερχόμενη, κατά τα άνω, αμαξοστοιχία, μπρότεσε όμως, λόγω του είδους του αυτοκινήτου του, να κινηθεί γρήγορα, να περάσει και

την δεύτερη γραμμή και να εξέλθει της διαβάσεως. Το ίδιο όμως δεν μπόρεσε να κάνει, για τον ανωτέρω λόγο και ο ενάγων και, ενώ βρισκόταν στην δεύτερη γραμμή η καρότσα του ΙΧΦ αυτοκινήτου, η μηχανή της αμαξοστοιχίας, ο οδηγός της οποίας μόνο τη τελευταία στιγμή, όταν και καθυστερημένα αντιλίφθηκε την ύπαρξη του φορτηγού επί των σιδηροτροχιών, έκανε χρήση των ηχητικών οργάνων της μηχανής και τροχοπέδησε, επέπεσε στο δεξιό μέρος της καρότσας και την κατέστρεψε (βλ. φωτογραφίες του ΙΧΦ μετά την σύγκρουση), εκτίναξε δε το φορτηγό εκτός της δεύτερης σιδηροδρομικής γραμμής, παραπλεύρως της οποίας με κατεύθυνση προς Βόλο και ακινητοποιήθηκε (βλ. σχεδιάγραμμα τροχαίας), αφού προηγουμένως διασκορπίστηκε στο έδαφος και καταστράφηκε όλο το ανωτέρω φορτίο.

Πρέπει να σημειωθεί ότι ελέγχονται ανακρίβεις οι ισχυρισμοί των εναγομένων, τους οποίους επιβεβαιώνουν ο ανωτέρω μάρτυρας στο πρωτόδικο Δικαστήριο και προανακριτικώς και ο συνοδηγός της αμαξοστοιχίας προανακριτικώς (βλ. από 21-5-1997 και 21-3-1997 ένορκες καταθέσεις τους, αντίστοιχα), περί προειδοποιητικών ηχητικών σημάτων (σφυριγμάτων), ενώ πλησίαζαν στη διάβαση, αφού τέτοια σφυρίγματα δεν άκουσε, ούτε ο διερχόμενος εκείνη την ώρα με το αυτοκίνητό του Μ. Α., που εξετάσθηκε προανακριτικώς ως μάρτυρας (βλ. από 3-7-1997 κατάθεσή του).

Από τα ανωτέρω πραγματικά περιστατικά προκύπτει ότι ο οδηγός της αμαξοστοιχίας πρώτος εναγόμενος καθώς και τα αρμόδια όργανα του δευτέρου εναγομένου ΟΣΕ δεν επέδειξαν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους την επιμέλεια και προσοχή που οποιοσδήποτε άλλος, μέσης συνέσεως, που θα ασκούσε τα κα-

θήκοντα αυτά και θα βρισκόταν κάτω από τις ίδιες συνθήκες, θα επιδείκνυε, μπορούσαν δε και αυτοί, ως εκ της ιδιότητάς τους και εμπειρίας τους, να επιδείξουν, με αποτέλεσμα ή, κάτω από τις ανωτέρω συνθήκες, σύγκρουση της αμαξοστοιχίας με το αυτοκίνητο του ενάγοντος να οφείλεται σε αποκλειστική αμέλεια αυτών, όπως η έννοια αυτής αναλύθηκε στη μείζονα σκέψη, που βρίσκεται σε αιτιώδη σχέση, με την ανωτέρω έννοια, με το αποτέλεσμα της σύγκρουσης. Συγκεκριμένα η αμέλεια των αρμόδιων οργάνων του εναγομένου ΟΣΕ συνίσταται, πέραν του ότι μετά την διενέργεια των εργασιών στην διάβαση δεν μεριμνούσαν, με την τοποθέτηση καταλλήλων υλικών στα μεταξύ των σιδηροτροχιών διαστήματα, ώστε η στάθμη του εδάφους να ευρίσκεται στο αυτό περίπου επίπεδο με τις σιδηροτροχιές, με αποτέλεσμα να επιβραδύνεται κατά πολὺ η διέλευση των βαρέων και εμφόρτων ιδίως οχημάτων, όπως και του ενάγοντος, οι οδηγοί των οποίων δεν μπορούσαν να συμμορφωθούν προς την υποχρέωση που επιβάλλει στον αυτούς η ανωτέρω διάταξη του άρθρου 27 παρ. 1 ε' ΚΟΚ για κωρίς καθυστέρηση διέλευσης από τη διάβαση, στο όπι, λόγω πλημμελούς συντηρήσεως της βαλβίδας (χελώνας) ενεργοποιήσεως του συστήματος πικοφωτεινής σύμανσης τούτο τη στιγμή εκείνη δεν ενεργοποιήθηκε, με αποτέλεσμα οι προτιθέμενοι να διασκίσουν την ισόπεδη διάβαση, οδηγοί να μη προειδοποιούνται για την προσέγγιση και επικείμενη διέλευση της αμαξοστοιχίας. Η μη λειτουργία του συστήματος ενεργοποιήσεως της ηχοσύμανσης της διαβάσεως τη στιγμή εισόδου στη διάβαση του ενάγοντα και διέλευσής του από αυτή βεβαιώνεται από τον ανωτέρω μάρτυρα Ζ., που πρώτος εισήλθε στη διάβαση, ακολουθούμενος από τον ενάγοντα, ο οποίος καταθέτει ότι, πριν ει-

σέλθει στην διάβαση, είδε ότι δεν υπήρχαν ενδείξεις του συστήματος (ηχητικά σήματα, εναλλασσόμενο φως) περί του ότι πλησιάζει η αμαξοστοιχία.

Ο περί του αντιθέτου ισχυρισμός του εναγόμενου ΟΣΕ, που επιβεβαιώνουν, για ευνόητους λόγους, οι ανωτέρω μάρτυρες του, υπάλληλοι αυτού και υπεύθυνοι για την ασφαλή κίνηση και πορεία της αμαξοστοιχίας, αλλά και υπόχρεοι έναντι αυτού προς καταθολή των ποσών αποζημιώσεως που τυχόν κατέβαλε σε τρίτους στο πλαίσιο της έναντι εκείνων αποκλειστικώς δικής του αστικής ευθύνης, κρίνεται αβάσιμος. Και ναι μεν στην έκθεση αυτοψίας της Τροχαίας δεν γίνεται μνεία περί μη λειτουργίας του συστήματος, πλην όμως, όπως καταθέτει ο μάρτυρας του ενάγοντος Ζ., μετά μιάμιση ώρα, περίπου, όταν μετέβη στον τόπο του ατυχήματος ντυζελόμπηχανή για να απομακρύνει την ακινητοποιηθείσα επί των σιδηροτροχιών αμαξοστοιχία, για να αποκατασταθεί η διακοπείσα κυκλοφορία και επιλήφθηκε η Τροχαία της διερευνήσεως των συνθηκών του ατυχήματος, το σύστημα λειτουργούσε και έτσι δεν γίνεται μνεία του γεγονότος αυτού στην έκθεση αυτοψίας. Τη μη λειτουργία του συστήματος φωτοχοσημάνσεως της διαβάσεως, κατά τη στιγμή εισόδου στην διάβαση και διελεύσεως από αυτή του οχήματος του ενάγοντος δέχθηκε και η αμετάκλητη σε δεύτερο βαθμό εκδοθείσα 1400/1998 απόφαση του Μονομελούς Πλημμελειοδικείου Βόλου και κήρυξε αθώο τον ενάγοντα της προβλεπόμενης και σε βαθμό πταίσματος τιμωρούμενης από την διάταξη του άρθρου 27 παρ.2 ΚΟΚ πράξεως της παραβάσεως των διατάξεων των εδαφ. θ' και γ' της παρ.1 του ίδιου άρθρου. Αθώος επίσης κηρύχθηκε ο ενάγων και της πράξεως της παρακαλύσεως συγκοινωνιών (άρθρο 292 παρ 1,2 ΠΚ)

με την αμετάκλητη 3024/2000 απόφαση του αυτού ως άνω Δικαστηρίου.

Σε κάθε όμως περίπτωση και υπό την εκδοχή ακόμη ότι το σύστημα ενεργοποίησε της σημάνσεως λειτουργούσε η ενεργοποίηση έγινε όταν ήδη, τόσον το Ι-XΕ του μάρτυρα Ζ. και το ΙΧΦ του ενάγοντα βρισκόντουσαν εντός της διαβάσεως, έχοντας νομίμως εισέλθει σε αυτή (παραδοχή της απόφεως του εναγόμενου ΟΣΕ ότι εισήλθαν στη διάβαση, ενώ είχε ενεργοποιηθεί το σύστημα και εκπέμπονταν τα πηχοφωτεινά σήματα, αναγκαστικά οδηγεί στο άτοπο συμπέρασμα ότι ήθελαν να αυτοκτονήσουν), οπότε, λόγω της μικρής και ανεπαρκούς, όπως ήδη λέχθηκε, αποστάσεως των 400 μέτρων, στην οποία βρισκόταν η βαλβίδα (χελώνα) ενεργοποίησεως, δεν παρεχόταν στον ενάγοντα, για όλους τους ανωτέρω λόγους, ο αναγκαίος χρόνος προς απομάκρυνσή του από τις σιδηροτροχίες μέχρι της αφίξεως της αμαξοστοιχίας, η οποία σημειωτέον την στιγμή της συγκρούσεως εκινείτο, λόγω και της προηγηθείσης τροχοπεδήσεως που μείωσε την ανωτάτη των 80 x/ω, με ταχύτητα 54 x/ω (βλ. ανωτέρω πόρισμα Ε-πιτροπής), οπότε η σύγκρουση ήταν αναπόφευκτη, χωρίς για αυτήν βέβαια να τον βαρύνει, ενόψει της ανωτέρω οδικής συμπεριφοράς του, οποιαδήποτε αμέλεια, με αποτέλεσμα η ένσταση συνυπαιτιότητάς του, που υπεβαλλαν οι εναγόμενοι, να τυγχάνει αβάσιμη.

Περαιτέρω η αμέλεια του εναγόμενου οδηγού της αμαξοστοιχίας συνίσταται στο ότι, ενώ πλησιάζε στην ανωτέρω ισόπεδη διάβαση και γνώριζε την περιορισμένη ορατότητα των οδηγών που κινούνταν επί της ανωτέρω Ε.Ο και το γεγονός της μικρής αποστάσεως από την οποία ενεργοποιούταν το σύστημα σήμανσης, όφειλε δε και μπορούσε να προβλέψει τυχόν, κατά παράβαση των ορισμάτων του άρθρου

27 ΚΟΚ, είσοδό τους στη διάβαση και απόπειρα τους να την διασχίσουν, εν τούτοις, ούτε προειδοποιητική χρήση των πηκτικών οργάνων της αμαξοστοιχίας έκανε, για να αποτρέψει την είσοδό τους στη διάβαση και να επισπένσει την εξόδο τους απ' αυτή, ούτε μείωσε όπως, κατά τα εκτεθέντα στη μείζονα σκέψη, όφειλε την ανωτάτη ως άνω ταχύτητα με την οποία εκινείτο, για να μπορέσει, με τους κατάλληλους κειρισμούς επί του συστήματος τροχοπεδίσεως, να ακινητοποιήσει την αμαξοστοιχία προ ενός τέτοιου εμποδίου, αλλά έπραξε τούτο μόνον όταν, παρότι είχε απεριόριστη, όπως λέχθηκε ορατότητα, καθυστερημένα και σε κοντινή απόσταση, που δεν επέτρεπε ακινητοποίηση της αμαξοστοιχίας, αντιλήφθηκε το φορτηγό κινούμενο επί των σιδηροτροχιών της δεύτερης γραμμής, οπότε, παρά την τροχοπέδηση, επέπεσε στο πίσω αριστερό μέρος της καρότσας, (εκ του λόγου δε αυτού σώθηκε ο ενάγων και ο επιβαίνων του ΙΧΦ ανήλικος γιος του), εξ ου συνάγεται ότι, αν ενεργούσε όπως κατά τα ανωτέρω όφειλε και μπορούσε, θα αποτρέποταν η σύγκρουση και τα εξ αυτής επιζήμια αποτελέσματα.

Εφόσον η εκκαλουμένη έτσι έκρινε και θεώρησε ότι αποκλειστικά υπαίτιοι του ατυχήματος τύγχαναν ο οδηγός της αμαξοστοιχίας και τα όργανα του εναγομένου ΟΣΕ, για τις υπαίτιες πράξεις και παραλείψεις των οποίων ευθύνεται αυτός και ενέχεται για την αποκατάσταση των εξ αυτών ζημιών του εναγοντος (ήδη από 1/1/1999, κατ' άρθρο 90 Γ.Κ.Α.Π.Ο.ΣΕ, που κυρώθηκε με άρθρο 13 Ν. 2671/1998 "Ρύθμιση θεμάτων ΟΣΕ και άλλες διατάξεις" ΦΕΚ Α'289/28-12-1998, προς αποκατάσταση των ζημιών, ενέχεται αποκλειστικά ο ΟΣΕ), απέρριψε δε την ένσταση συνυπαιτιότητας του εναγοντος και, κατά παραδοχή της αγωγής

κατά ένα μέρος, υποχρέωσε τον ΟΣΕ να του καταβάλλει συνολικό ποσό 5.592.000 δραχμών, προς αποκατάσταση της ζημίας που υπέστη από την σύγκρουση, χωρίς για το ύψος του επιδικασθέντος ποσού να υπάρχει παράπονο, ορθώς τις διατάξεις που αναφέρονται στη μείζονα σκέψη ερμήνευσε και εφάρμοσε και τις αποδεξίεις εκτίμησε και ο πρώτος λόγος της εφέσεως που υποστήριζε τα αντίθετα τυγχάνει αιθάσιμος και απορριπτέος.

Δεδομένου δε ότι ο δεύτερος και τελευταίος λόγος της εφέσεως, με τον οποίο πλήπτεται η εκκαλουμένη κατά το κεφάλαιο της με το οποίο κηρύχθηκε πρωσιρινά εκτελεστή, στο στάδιο αυτό τυγχάνει άνευ αντικειμένου και προβλήθηκε μόνον για να επιτευχθεί η χορήγηση αναστολής εκτελέσεως της εκκαλουμένης, όπως και έγινε, πρέπει να έφεση να απορριφθεί στο σύνολό της και να καταδικασθεί ο εκκαλών ΟΣΕ στη δικαστική δαπάνη του εφεσιθλήπτου του παρόντος βαθμού δικαιοδοσίας (άρθρα 176, 183 και 191 παρ.1 ΚΠολΔ). Σημειωτέον ότι, κατά τα καθορισμό της δικαστικής δαπάνης που βαρύνει τον ΟΣΕ δεν εφαρμόζεται η διάταξη του άρθρου 22 Ν. 2293/1957, που αφορά τη δικαστική δαπάνη του Δημοσίου (Βαθρακοκοίλης ΚΠολΔ άρθρο 176 αριθ. 51 και εκεί παραπομπές).

572/2003

Πρόεδρος: Γεωρ. Καράμπελας

Εισηγητής: Γεωρ. Μπατζαλέξης

Δικηγόροι: Διαμαντής Παπανικολάου,
Γεωρ. Μίγας

Επί βλάβης του σώματος ή της υγείας του ενός συζύγου από αδικοπραξία, ο άλλος σύζυγος δικαιούται αποζημίωση για στέρηση υπηρεσιών του παθόντος συζύγου στις οικογενειακές ανάγκες. Σε αγροτική οικογένεια η σύζυγος παρέχει εργασία

στους αγρούς του συζύγου, συμβατές με το φύλο και τις φυσικές της δυνάμεις, στα πλαίσια της οικιακής οικονομίας.

Επί τραυματισμού της συζύγου και ανικανότητάς της προς εργασία η αποζημίωση για στέρηση υπηρεσιών ισούται με το ποσό που απαιτείται να δαπανηθεί για την αναπλήρωση των υπηρεσιών και θα καταβληθεί σε τρίτο πρόσωπο, ως αμοιβή για την παροχή των ιδίων υπηρεσιών.

{...} Από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 914, 928, 929, 1389 και 1390 ΑΚ, όπως τα δύο τελευταία ισχύουν μετά την αντικατάστασή τους με το άρθρο 15 παρ. 1 του ν. 1329/1983, συνάγεται ότι σε περίπτωση θανάτου ή βλάβης του σώματος ή της υγείας του ενός συζύγου από αδικοπραξία και στέρησης εντεύθεν από τον άλλο σύζυγο των προσωπικών υπηρεσιών που προσέφερε εκείνος ως συνεισφορά του για την αντιμετώπιση των οικογενειακών αναγκών ανάλογα με τις δυνάμεις του, δικαιούται ο άλλος σύζυγος να απαιτήσει από τον υπαίτιο του τραυματισμού, ή τον από το νόμο ενεχόμενο για τις από την αδικοπραξία αυτή ζημίες, αποζημίωση για την στέρηση των υπηρεσιών που συνιστούσαν την από το νόμο οφειλόμενη συμβολή του παθόντος συζύγου στις οικογενειακές ανάγκες (ΑΠ Ολ 39/97, ΑΠ 123/1999, Νόμος). Η υποχρέωση αυτή του συζύγου, έχουσα προδίλωση την έννοια της μέριμνας για κάθε θέμα που αφορά την λειτουργία του συζυγικού οίκου, περιλαμβάνει και τον κύκλο των εργασιών εκείνων, οι οποίες αναλόγως προς τα γενικά ή τοπικά ήθη, τις κρατούσες αντιλήψεις και την κοινωνική ή οικονομική κατάσταση των συζύγων είναι αναγκαίες για τη λειτουργία του κοινού συζυγικού οίκου (ΕφΑθ11269/1986 ΕλλΔν 1988, 142 και εκεί περαιτέρω παραπομπές). Στις εργασίες αυτές σε μια α-

γροτική οικογένεια περιλαμβάνεται και η παροχή εκ μέρους της συζύγου εργασίας στους αγρούς του συζύγου, τα έσοδα εκ της εκμεταλλεύσεως των οποίων διατίθενται για την κάλυψη των αναγκών της οικογενείας (ΕφΘεσ622/1989, ΕλλΔν 1990, 1290 και εκεί παραπομπές), αφού, κατά δίδαγμα κοινής πείρας, σύμφωνα με τα ίθι της ελληνικής υπαίθρου, σε μικρές αγροτικές οικονομίες, η σύζυγος παρέχει την προσωπική της εργασία για εκτέλεση αγροτικών εργασιών, συμβατών με το φύλο της και τις φυσικές της δυνάμεις, στους αγρούς του συζύγου, ως στοιχείο της οικιακής οικονομίας. Συνεπώς σε περίπτωση τραυματισμού της συζύγου σε τροχαίο ατύχημα και ανικανότητάς της προς παροχή της εργασίας αυτής η κατά τα ανωτέρω αποζημίωση που δικαιούται ο σύζυγος να απαιτήσει από τον υπαίτιο ισούται προς το απαιτούμενο να δαπανηθεί για την αναπλήρωση των υπηρεσιών τουών ποσόν, το οποίο και θα καταβληθεί σε τρίτο πρόσωπο, ως αμοιβή για την παροχή των υπηρεσιών αυτών.

Στην κρινόμενη περίπτωση, από την επαναξιολόγηση των ενόρκων καταθέσεων ... αποδείχθηκαν, κατά την κρίση του δικαστηρίου, τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Σε σύγκρουση, που έλαβε χώρα στις 12-8-1984 και περί ώρα 0.10', στο 7ο χιλιόμετρο της οδού Τ.-Α., μεταξύ του ΤΗ ..77 ΙΧΕ αυτοκινήτου ιδιοκτησίας του ενάγοντος, που οδηγούσε ο ίδιος, στο οποίο επέβαινε και η σύζυγός του Μ., μετά του ΤΖ ..81 ΔΧΕ αυτοκινήτου (αγοραίου), ιδιοκτησίας του εναγομένου, το οποίο ήταν ασφαλισμένο για την έναντι τρίτων αστική ευθύνη από την προσεπικαλούμενη - προσθέτως παρεμβαίνουσα ασφαλιστική εταιρία, που οδηγούσε επίσης ο ίδιος, η οποία οφειλόταν σε συνυπαιτιότητα των δύο οδηγών, εκ ποσοστού 50% για τον καθένα, όπως κρίθηκε μετά δυνά-

μεως δεδικασμένου από την 662/1987 τελεσίδικη απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Λαρίσης (διαδικασία άρθρου 681 Α ΚΠολΔ), που εκδόθηκε επί αγωγής του εδώ ενάγοντος και της συζύγου του κατά του εδώ εναγομένου και της ως άνω ασφαλιστικής του εταιρίας, τραυματίσθηκε σοβαρά η σύζυγος του ενάγοντος, ηλικίας τότε 32 ετών, η οποία, εκτός των θλαστικών τραυμάτων των γονάτων και των βλεφάρων και τις εκδορές του προσώπου, υπέστη περιαμφιβληστροειδική ρίκνωση δεξιού οφθαλμού και γιγαντιαία ρωγμή του βολβού του ίδιου οφθαλμού, βλάβες οι οποίες κατέληξαν στην ολική απώλεια της οράσεως του εν λόγω οφθαλμού και την κατέστησαν ανίκανη για την ενασχόληση της με αγροτικές εργασίες και δη για την παροχή των υπηρεσιών της στους αγρούς που καλλιεργούσε ο σύζυγός της στο χωριό Δ. Λαρίσης, δηλαδή 22 στρέμματα με αμυγδαλιές και 12 στρέμματα με ροδακινιές, συνιστάμενες στο σκάλισμα, καθάρισμα του πέριξ των δένδρων κώρου, ρίψη λιπάσματος, συλλογή καρπών κλπ. στο χρονικό διάστημα από Μάρτιο-Σεπτέμβριο κάθε ενός των ετών 1985-μέχρι και 7/1989, κατά το οποίο και θα πραγματοποιούσε 295 ημέρες απασχόλησης με τις ως άνω αγροτικές εργασίες, αν δεν τραυματιζόταν κατά τα άνω, για την εκτέλεση δε των εργασιών αυτών απαιτήθηκε να καταβάλλει ο ενάγων σε τρίτους αγρεργάτες ποσό (295X2.500) 737.500 δραχμών, το οποίο αποτελεί και την αποζημίωση, λόγω στερήσεως των υπηρεσιών της συζύγου του που δικαιούταν, για το ως άνω χρονικό διάστημα, από τον εναγόμενο και την ασφαλιστική του εταιρία, σύμφωνα με αυτά που εκτέθηκαν στη μείζονα σκέψη, μειωμένο βέβαια κατά το ποσοστό συνυπαιτιότητάς του, όπως κρίθηκε μετά δυνάμεως δεδικασμένου, από την 291/1991 τελεσί-

δικη απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Λαρίσης, που εκδόθηκε επί προγενεστέρας αγωγής του κατά του εδώ εναγομένου και της ως άνω ασφαλιστικής του εταιρίας.

Η αυτή ανικανότητα προς εκτέλεση των ανωτέρω αγροτικών εργασιών στους ίδιους αγρούς του ενάγοντος συζύγου της θα εξακολουθούσε, κατά τη σύσταση των θεραπόντων ιατρών της, και κατά το χρονικό διάστημα από 1/8/1989 μέχρι και το τέλος του έτους 1993, που αφορά η κρινόμενη αγωγή, καθόσον το συνεχές σκύψιμο και η ανύψωση βαρών, που απαιτεί η εκτέλεσή τους, μπορεί να προκαλέσει βλάβη και στον άλλο υγιή οφθαλμό της. Κατά το διάστημα αυτό των 2 μηνών του έτους 1989 και τα έτη 1990-1993 θα απασχολούταν επί 10 ημέρες κάθε ένα από τους μήνες Μάρτιο έως και Σεπτέμβριο και συνολικά επί (2X10+4X7X10) 300 ημέρες. Κατά το διάστημα αυτό, όπως καταθέτει ο μάρτυρας του ενάγοντος κουνιάδος του, που γνωρίζει από ίδια αντίληψη τα όσα καταθέτει, εν αντιθέσει με τον μάρτυρα της προσθέτως παρεμβαίνουσας, ασφαλιστή, που δεν γνωρίζει την ακριβή έκταση της παθήσεως της και την φύση των αγροτικών εργασιών που εκτελούσε και την άκρως επικίνδυνη συνέπεια που θα μπορούσαν να έχουν στην περαιτέρω εξέλιξη της υγείας της και ειδικότερα την κατάσταση της οράσεως της, προς εκτέλεση των εργασιών αυτών αναγκάσθηκε ο ενάγων να απασχολήσει άλλα άτομα και, δεδομένου ότι το καθαρό ημερομίσθιο του αγρεργάτη ανερχόταν σε 5.000 δραχμές ημεροσίως, κατέβαλε συνολικό ποσό (300X5.000) 1.500.000 δραχμών, το οποίο, σύμφωνα με αυτά που εκτέθηκαν στη μείζονα σκέψη, αποτελεί την αποζημίωση που υποχρεούται να του καταβάλλει ο εναγόμενος προς αποκατάσταση της ζημίας του από την στέ-

ρηση των ως άνω υπηρεσιών της συζύγου του, μειωμένο βέβαια κατά το ως άνω ποσοστό της συνυπαιτόπτας του από 50%.

Εφόσον και η εκκαλούμενη έτσι έκρινε και κατά παραδοξή της αγωγής κατά ένα μέρος, υποχρέωσε τον εναγόμενο να καταβάλλει στον ενάγοντα το ποσό των 750.000 δραχμών, με το νόμιμο τόκο από την επίδοση της αγωγής, σύμφωνα με αυτά που αναφέρονται στη μείζονα σκέψη, ορθώς ερμήνευσε και εφάρμοσε τις διατάξεις που αναλύονται εκεί και τις αποδείξεις εκτίμησε και πρέπει να απορριφθούν η έφεση και οι πρόσθετοι λόγοι αυτής που πλήκτουν το εν λόγω κεφάλαιο της, για εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή του νόμου και κακή εκτίμηση των αποδείξεων. Πρέπει να σημειωθεί ότι η με την εν λόγω ιστορική βάση και αίτημα αγωγή τυγχάνει πλήρως ορισμένη και δεν απαιτείται προς τούτο η επίκληση όλων των στοιχείων που αναφέρει η εκκαλούσα, καθόσον κάτι τέτοιο θα ήταν απαραίτητο μόνον αν αιτούνταν, κατ άρθρο 928 ΑΚ, αποζημίωση για στέρηση της συνεισφοράς στην κάλυψη των οικογενειακών αναγκών και δη στην διατροφή του συζύγου σε περίπτωση θανατώσεως σε ατύχημα του υποχρέου συζύγου (βλ. για τις προϋποθέσεις, το περιεχόμενο και τον τρόπο υπολογισμού της αποζημίωσεως αυτής ΕφΛαρ102/2002, αδημοσίευτη και εκεί παραπομέσ). Ο κλητευθείς και απουσιάζων αναγκαίος ομόδικος της εκκαλούσης, λόγω της αντιπροσωπεύσεως του απ αυτή δεν δύναται να ασκήσει κατά της παρούσης αιτιολογημένη ανακοπή ερημοδικίας και δεν ορίζεται παράβολο...

600/2003

Πρόεδρος: Δέσποινα Κολίκα

Εισηγητής: Διανέλλος Διανελλάκης

Δικηγόροι: Χρ. Καρακώστας, Ελένη Ξηραδάκη-Σινέλη

Ο νικήσας διάδικος δικαιούται να ασκήσει έφεση αν έχει έννομο συμφέρον, που πρέπει να επικαλείται στο δικόγραφο της έφεσης, η ύπαρξη του οποίου κρίνεται από το διατακτικό της εκκαλούμενης απόφασης και εφόσον προκαλείται στον εκκαλούντα βλάβη, η οποία δε συντρέχει, όταν η κατ' αυτού αγωγή του αντιδίκου του απορρίφθηκε κατ' ουσία, από δε τις εσφαλμένες αιτιολογίες της απόφασης, μόνο αν απολήγουν σε βλάβη του διαδίκου και αν από αυτές ιδρύεται δεδικασμένο, το οποίο δε δημιουργείται όταν οι αιτιολογίες εμπεριέχουν κρίσιμη παραγωγή κατόπιν του δικαιώματος προϋποθέσεων. Επί απόφασης που απορρίπτει κατ ουσία αγωγή της συζύγου περί διατροφής της λόγω διάστασης, η έφεση από την νικήσαντα διάδικο-σύζυγο είναι απαράδεκτη, ελλείψει εννόμου συμφέροντος, αφού από το διατακτικό της απόφασης δεν προκαλείται βλάβη, από δε την αιτιολογία ότι η ενάγουσα αντίδικός του από εύλογη αιτία διέκοψε την έγγαμη συμβίωση δεν ιδρύεται δεδικασμένο, αφού αυτή δεν έχει τα προσόντα του διατακτικού.

Από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 516 και 532 Κ.Πολ.Δ. προκύπτει ότι δικαιώματα έφεσης έχει και ο διάδικος που νίκησε, αν έχει έννομο συμφέρον, που πρέπει να επικαλείται στο δικόγραφο της έφεσης, η ύπαρξη του οποίου κρίνεται από το διατακτικό και μόνο της εκκαλούμενης απόφασης και υπάρχει όταν από διάταξη του προκαλείται στον εκκαλούντα βλάβη, η οποία καταρχήν δεν συντρέχει, όταν η κατ' αυτού αγωγή του αντιδίκου του απορρίφθηκε κατ' ουσία, από δε τις εσφαλμένες αιτιολογίες της απόφασης, μόνο αν απολήγουν σε βλάβη του διαδίκου με αντίστοιχη σ' αυτές διάταξη και αν από αυτές ιδρύεται δεδικα-

σμένο, το οποίο δεν δημιουργείται όταν οι αιτιολογίες εμπεριέχουν κρίσιν παραγωγικών του δικαιώματος προϋποθέσεων, καθώς και ότι η έλλειψη κάποιας από τις ανωτέρω νόμιμες διατυπώσεις έχει ως έννομη συνέπεια την κατ' αυτεπάγγελτη έρευνα ως απαράδεκτη.

Με την κρινόμενη έφεση του εκκαλούντος εναγόμενου Γ. Κ. επιδιώκεται η εξαφάνιση της ανωτέρω προσβαλλόμενης απόφασης, με την οποία απορρίφθηκε κατ' ουσία η αγωγή διατροφής της αντιδίκου συζύγου του, λόγω εσφαλμένης αιτιολογίας αναφερόμενης στην ύπαρξη εύλογης αιτίας διάσπασης της έγγαμης συμβίωσης μετά της ενάγουσας συζύγου του. Η έφεση αυτή είναι απαράδεκτη, γιατί ο εκκαλών, που νίκησε στην πρωτοβάθμια δίκη δεν έχει έννομο συμφέρον προσβολής της απόφασης, την ύπαρξη του οποίου άλλωστε και δεν επικαλείται, αφού από το διατακτικό της απόφασης δεν προκαλείται στον εκκαλούντα βλάβη, από δε την αιτιολογία της παραδοχής ότι η ενάγουσα αντίδικός του από εύλογη αιτία διέκοψε την έγγαμη συμβίωση δεν ιδρύεται δεδικασμένο, αφού αυτή δεν έχει τα προσόντα του διατακτικού και έτσι δεν δικαιολογείται ύπαρξη έννομου συμφέροντος προσβολής της απόφασης. Επομένως, η έφεση αυτή κατ' αυτεπάγγελτη έρευνα πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη. {...}

605/2003

Πρόεδρος: Δέσποινα Κολίκα
Εισηγητής: Διανέλλος Διανελλάκης
Δικηγόροι: Άγις Παπαστεργίου

Σύναψη διαδοχικών συμβάσεων εργασίας ορισμένης χρονικής διάρκειας, γενόμενη σκόπιμα προς καταστρατήγηση των διατάξεων περί υποχρεωτικής καταγγελίας της σύμβασης, είναι άκυρη ως

προς τον καθορισμό της ορισμένης χρονικής διάρκειας και θεωρείται ότι καταρτίστηκε μια ενιαία σύμβαση εργασίας αόριστης χρονικής διάρκειας.

Οι ΟΤΑ επιτρέπεται να απασχολούν πρωσπικό με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου μέχρις οκτώ μήνες για αντιμετώπιση εποχιακών ή άλλων περιοδικών ή πρόσκαιρων αναγκών. Προσωρινή πρόσληψη προσωπικού για αντιμετώπιση κατεπειγουσών αναγκών, λόγω απουσίας προσωπικού ή κένωσης θέσεων, για ορισμένο χρόνο μέχρι τέσσερες μήνες. Η κατά το ίδιο ημερολογιακό έτος παράταση ή σύναψη νέας σύμβασης ή μετατροπή σε σύμβαση αορίστου χρόνου είναι άκυρες.

Μη έγκυρη αποδοχή της αγωγής, όταν ο εναγόμενος κατά το ουσιαστικό δίκαιο δεν έχει εξουσία διάθεσης της ουσιαστικής έννομης σχέσης, που ρυθμίζεται από κανόνες αναγκαστικού δικαίου, τυχόν δε γενόμενη δε συνεπάγεται το έννομο αποτέλεσμα της έκδοσης απόφασης σύμφωνα με αυτή.

Σύναψη σύμβασης εργασίας για ορισμένο χρόνο προσωπικού ΟΤΑ για την αντιμετώπιση εποχιακών, ή πρόσκαιρων ή κατεπειγουσών αναγκών δε μπορεί να θεωρηθεί ότι είναι αδικαιολόγητη και αποσκοπεί σε καταστρατήγηση, αφού η σύμβαση ορισμένου χρόνου και η μη μετατροπή των διαδοχικών συμβάσεων ορισμένου χρόνου σε σύμβαση αόριστης διάρκειας επιβάλλονται αναγκαστικά από το νόμο, ακόμη και στην περίπτωση που ο εργαζόμενος χρησιμοποιήθηκε για την εξυπηρέτηση πάγιων λειτουργικών αναγκών, γιατί σημασία έχει όχι το είδος της παρεχόμενης εργασίας, αλλά η ύπαρξη και η φύση της ανάγκης ως νόμιμης προϋπόθεσης κατάρτισης της σύμβασης. Οι σχετικές δ/ξεις είναι αναγκαστικού δικαίου και έτσι αποδοχή της αγωγής για α-

να γνώριση της ύπαρξης εξαρτημένης εργασίας αιρίστου χρόνου, λόγω σύναψης διαδοχικών συμβάσεων πρόσληψης εκτάκτου προσωπικού ορισμένου χρόνου, δεν έχει έννοημα επιρροή, αφού ο ΟΤΑ στερείται τέτοιας εξουσίας.

Από τις συνδυασμένες διατάξεις των άρθρων 524 παρ. 1, 531, 271 παρ. 1 και 2, 272 παρ. 2, 279, 591 παρ. 1 και 674 παρ. 2 Κ.Πολ.Δ. προκύπτει ότι όταν ο εφεσίβλητος δεν εμφανιστεί κατά την πρώτη συζήτηση της εκδικαζόμενης κατά την ειδική διαδικασία των εργατικών διαφορών έφεσης, το δευτεροβάθμιο δικαστήριο οφείλει να ερευνήσει εξ επαγγέλματος, αν τη συζήτηση επισπεύδει ο ίδιος ή αν αυτός κλητεύθηκε νόμιμα και εμπρόθεσμα από τον αντίδικό του εκκαλούντα και σε καταφατική μεν περίπτωση δικάζεται ερήμην και η διαδικασία προχωρεί σαν να ήταν παρόντες όλοι οι διάδικοι, σε αποφατική δε κηρύσσεται απαράδεκτη η συζήτηση της έφεσης. Με την κρινόμενη έφεση προσβάλλεται η 514/1999 οριστική απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Λάρισας, που εκδόθηκε κατά την ειδική διαδικασία των εργατικών διαφορών επί αγωγής του εκκαλούντος απευθυνόμενης κατά της κοινότητας Γιανωτών, διάδοχος της οποίας είναι ο εφεσίβλητος με αντικείμενο διαφορά από σύμβαση εξαρτημένης εργασίας μεταξύ εργαζομένου και εργοδότη, η οποία αγωγή απορρίφθηκε. Η έφεση ασκήθηκε εμπρόθεσμα και κατά τις νόμιμες διατυπώσεις από τον εκκαλούντα νικημένο διάδικο με την ιδιότητα του ενάγοντος στην πρωτοβάθμια δίκη και είναι τυπικά δεκτή. Ακριβέσς αντίγραφο της έφεσης με την κάτω από αυτήν πράξη ορισμού δικασίμου και κλήση προς συζήτηση για τη δικάσιμο που σημειώνεται στην αρχή της παρούσας επιδόθηκε νόμιμα και εμπρόθεσμα

με την επιμέλεια του εκκαλούντος στον εφεσίβλητο, όπως προκύπτει από την προσκομιζόμενη με επίκληση 11098/24-4-2003 έκθεση επίδοσης της αρμόδιας δικαστικής επιμελήτριας του Πρωτοδικείου Κ. Μ. Ο εφεσίβλητος δεν εμφανίστηκε κατά την προκειμένη συζήτηση της έφεσης, κατά την οποία η υπόθεση εκφωνήθηκε από το πινάκιο με τη σειρά που ήταν γραμμένη, αν και κλητεύθηκε νόμιμα και εμπρόθεσμα. Επομένως, ο εφεσίβλητος πρέπει να δικαστεί ερήμην, η διαδικασία όμως θα προχωρήσει σαν να ήταν και αυτός παρόν και η κρινόμενη έφεση πρέπει να ερευνηθεί κατ' ουσία.

Από τις συνδυασμένες διατάξεις των άρθρων 1 και 8 παρ. 1 του ν. 2112/1920, όπως συμπληρώθηκε με το άρθρο 11 α.ν. 547/1937, προκύπτει ότι στην περίπτωση της σύναψης διαδοχικών συμβάσεων εργασίας με ορισμένη χρονική διάρκεια, αν ο καθορισμός της διάρκειας αυτής δεν δικαιολογείται από τη φύση των συμβάσεων, αλλά τέθηκε σκόπιμα προς καταστρατήγηση των διατάξεων περί υποχρεωτικής καταγγελίας της σύμβασης, υπάρχει ακυρότητα ως προς τον καθορισμό της ορισμένης χρονικής διάρκειας και θεωρείται ότι καταρτίστηκε μια ενιαία σύμβαση εργασίας αόριστης χρονικής διάρκειας. Περαιτέρω, κατά της διατάξεις του άρθρου 21 παρ. 1 και 12 του ν. 2190/1994, οι δημοτικές υπηρεσίες και τα νομικά πρόσωπα της παρ. 1 του άρθρου 14 του νόμου αυτού (ανάμεσα στα οποία είναι και οι Ο.Τ.Α.), επιτρέπεται να απασχολούν προσωπικό με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου για αντιμετώπιση εποχιακών ή άλλων περιοδικών ή πρόσκαιρων αναγκών. Η διάρκεια απασχόλησης του προσωπικού της παρ. 1 δεν μπορεί να υπερβαίνει τους 8 μήνες μέσα σε συνολικό χρόνο 12 μηνών. Στις περιπτώσεις προσωρινής πρόσληψης προσω-

πικού για αντιμετώπιση, κατά τις ισχύουσες διατάξεις, κατεπειγούσων αναγκών, λόγω απουσίας προσωπικού ή κένωσης θέσεων, η διάρκεια της απασχόλησης δεν μπορεί να υπερβαίνει τους 4 μήνες για τα ίδια άτομα. Παράταση ή σύναψη νέας σύμβασης κατά το ίδιο ημερολογιακό έτος ή μετατροπή σε σύμβαση αορίστου χρόνου είναι άκυρες.

Εξάλλου, κατά τη διάταξη του άρθρου 298 Κ.Πολ.Δ. η επέλευση των αποτελεσμάτων της αποδοχής της αγωγής από τον εναγόμενο εξαρτάται από τη συνδρομή των προϋποθέσεων του ουσιαστικού δικαίου. Έτσι, δεν χωρεί έγκυρη αποδοχή της αγωγής, στην περίπτωση που κατά το ουσιαστικό δίκαιο ο εναγόμενος δεν έχει εξουσία διάθεσης της ουσιαστικής έννομης σχέσης, γιατί αυτή ρυθμίζεται από κανόνες αναγκαστικού δικαίου, τυχόν δε γενόμενη δεν συνεπάγεται το έννομο αποτέλεσμα της έκδοσης απόφασης σύμφωνα με αυτήν.

Σύμφωνα με όσα προεκτέθηκαν, η επιβαλλόμενη από τις παραπάνω διατάξεις του ν. 2190/1994, ο οποίος ως προς τη ρύθμιση της εργασίας του εκτάκτου προσωπικού των Ο.Τ.Α. δεν αντίκειται στις περί ισότητας διατάξεις του ισχύοντος Συντάγματος, σύναψη σύμβασης εργασίας για ορισμένο χρόνο προσωπικού για την αντιμετώπιση εποχιακών ή άλλων περιοδικών ή πρόσκαιρων ή κατεπειγούσων αναγκών δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να θεωρηθεί ότι είναι αδικαιολόγητη και αποσκοπεί στην καταστρατήγηση των περι υποχρεωτικής καταγελίας της σύμβασης διατάξεων, οι οποίες δεν μπορεί να τύχουν εφαρμογής, αφού η σύμβαση ορισμένου χρόνου και η μη μετατροπή των διαδοχικών συμβάσεων ορισμένου χρόνου σε σύμβαση αόριστης χρονικής διάρκειας λόγω της θεσπιζόμενης απαγόρευσης.

γιαζόμενος χρονιμοποιίθηκε για την εξυπέρετη πάγιων λειτουργικών αναγκών, γιατί σημασία έχει όχι το είδος της παρεχόμενης εργασίας, αλλά η ύπαρξη και η φύση της ανάγκης ως νόμιμης προϋπόθεσης κατάρτισης της σύμβασης, οι δε ανωτέρω διατάξεις είναι αναγκαστικού δικαίου και έτσι αποδοχή της αγωγής, που έχει αντικείμενο την αναγνώριση της ύπαρξης εξαρτημένης εργασίας αόριστης χρονικής διάρκειας, λόγω σύναψης διαδοχικών συμβάσεων πρόσληψης έκτακτου προσωπικού Ο.Τ.Α. ορισμένου χρόνου, από τον εναγόμενο δεν έχει καμία έννομη επιρροή.

Με την αγωγή, επί της οποίας εκδόθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση ιστορείται ότι ο ενάγων προσελήφθη από την εναγόμενη Κοινότητα με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας ως γραμματέας για την κάλυψη παγίων και μονίμων αναγκών της, ότι συνήψε έκτοτε αλλεπάλληλες ανανεωτικές συμβάσεις ορισμένου χρόνου, ότι η τυχόν απόλυτη του από την εναγόμενη θα δημιουργήσει προβλήματα επιβίωσης και ότι οι εκπρόσωποι της εναγόμενης δημιούργησαν στον ενάγοντα την εύλογη πεποίθηση της μη απόλυτης του. Με την ιστορική αυτή αιτία επιδιώκεται με την αγωγή να αναγνωριστεί ότι ο ενάγων από το χρόνο κατάρτισης της πρώτης σύμβασης συνδέεται με την εναγόμενη με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου. Με το περιεχόμενο αυτό η αγωγή, σύμφωνα με όσα προεκτέθηκαν, είναι μη νόμιμη, αφού δεν υπάρχει περίπτωση νόμιμης μετατροπής των διαδοχικών συμβάσεων ορισμένου χρόνου σε ενιαία σύμβαση αόριστης χρονικής διάρκειας λόγω της θεσπιζόμενης απαγόρευσης.

Η εναγόμενη με δήλωση του εκπροσώπου της, που καταχωρίστηκε στα πρακτικά συνεδρίασης, αποδέκτηκε την αγω-

γή, όμως οι ανωτέρω διατάξεις του ν. 2190/1994 είναι αναγκαστικού δικαίου και έτσι ο αποδοχή της αγωγής από την εναγόμενη δεν έχει το προβλεπόμενο έννομο αποτέλεσμα της έκδοσης απόφασης σύμφωνα με αυτή, καθόσον η εναγόμενη στερείται της εξουσίας αναγνώρισης των διαδοχικών συμβάσεων ορισμένου χρόνου, που αναφέρονται στην αγωγή, ως ενιαίας σύμβασης αόριστης χρονικής διάρκειας.

Περίπτωση έρευνας της συνδρομής των προϋποθέσεων εφαρμογής του άρθρου 281 Α.Κ δεν υπάρχει, προεχόντως γιατί δεν ιστορείται άσκηση των νομίμων δικαιωμάτων της εναγόμενης, που απορρέουν από τις συμβάσεις ορισμένου χρόνου, που κατάρτισε με τον εναγόμενο. Γίνεται λόγος για εφαρμογή της 1999/70/EK οδηγίας του Συμβουλίου της Ε.Ε. της 28 Ιουνίου 1999, που αναφέρεται στην κατάρτιση συμφωνίας πλαισίου για την εργασία ορισμένου χρόνου, γιατί στο παράρτημα αυτής προβλέπεται η καθιέρωση από τα υπογράφοντα την οδηγία μέρη νομοθετικού πλαισίου αποτροπής της κατάχρησης, που προκαλείται από τη χρησιμοποίηση διαδοχικών συμβάσεων ή εργασιακών σχέσεων ορισμένου χρόνου, χωρίς να γίνεται επίklηση ότι παραβιάζεται συγκεκριμένος κανόνας δικαίου που έχει θεσπισθεί κατ' επιταγή της ανωτέρω οδηγίας. Κρίνοντας κατά τον ίδιο τρόπο με διαφορετική κάπως αιτιολογία, που αντικαθίσταται με την παρούσα, το πρωτοβάθμιο δικαστήριο δεν έσφαλε στην ερμηνεία και εφαρμογή των ανωτέρω διατάξεων, η δε κρινόμενη έφεση, που με τους λόγους της υποστηρίζει τα αντίθετα, πρέπει να απορριφθεί ως ουσιαστικά αβάσιμη. Παράβολο ερημοδικίας δεν ορίζεται λόγω έλλειψης έννομου συμφέροντος του απολειπομένου εφεσίθλητου για άσκηση αιτιολογημένης ανακοπής ερημοδικίας.

606/2003

Πρόεδρος: Δέσποινα Κολίκα

Εισηγητής: Διανέλλος Διανελλάκης

Δικηγόροι: Δημ. Χατζηπλής, Ιωαν. Ηλιάδης

Δικαίωμα ανακοπής με αντικείμενο την εξέλεγκτη πίστωσης έχουν οι πιστωτές που δε μετείχαν στις οριζόμενες προθεσμίες για επαλήθευση των πιστώσεων, αν και αναγγέλθηκαν εμπρόθεσμα. Εάν οι πιστωτές υπέβαλαν εμπρόθεσμα τις πιστώσεις τους για επαλήθευση και απορρίφθηκαν στην ουσία από τον εισηγητή της πτώχευσης δικαιούνται να ασκήσουν αντιρρήσεις κατά το 585 Εμπ.Ν στο υλικά αρμόδιο Δικαστήριο.

Κατά τη διάταξη του άρθρου 596 Εμπ.Ν. "οι εντός των οριζόμενων προθεσμιών μη εμφανισθέντες πιστωτάι, είτε γνωστοί εισίν είτε άγνωστοι, αποκλείονται των γεννησιμένων διανομών. Δύνανται μ' όλα ταύτα να αιτήσωσι δι' ανακοπής, ιδία δαπάνη, την εξέλεγκτην των πιστώσεων αυτών μέχρι της τελευταίας διανομής, και αυτής συμπεριλαμβανομένης. Επί τη ειρημένη ανακοπή αποφασίζεται αν πρέπει να γίνει παραδεκτή η προτεινόμενη πίστωση". Από τις διατάξεις αυτές προκύπτει ότι δικαίωμα άσκησης ανακοπής με αντικείμενο την εξέλεγκτη πίστωσης έχουν οι πιστωτές, που δεν μετείχαν μέσα στις οριζόμενες προθεσμίες στην επαλήθευση των πιστώσεων, αν και αναγγέλθηκαν εμπρόθεσμα, από οποιοδήποτε λόγο και ότι στην περίπτωση που υπέβαλαν οι πιστωτές εμπρόθεσμα τις πιστώσεις τους για επαλήθευση και απορρίφθηκαν αυτές στην ουσία από τον εισηγητή της πτώχευσης δικαιούνται να ασκήσουν αντιρρήσεις κατά το άρθρο 585 Εμπ.Ν. ενώπιον του υλικά αρμόδιου δικαστηρίου, το οποίο κρίνει οριστικά για την παραδοχή ή μη της πίστωσης.

Στην προκειμένη περίπτωση, στην ανακοπή επί της οποίας εκδόθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση ιστορείται ότι η ανακόπτουσα έχουσα την αναφερόμενη απαίτηση κατά του πτωχού, που κηρύχθηκε σε κατάσταση πτώχευσης με την αναφερόμενη απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Λάρισας από συμβάσεις αλληλούχρεου λογαριασμού, που καταρτίστηκαν μ' αυτόν, δεν έγινε δυνατόν να επαληθεύσει την απαίτησή της. Με το περιεχόμενο αυτό επιδιώκεται η εξέλεγχη της απαίτησης της ανακόπτουσας. Από την με ημερομηνία 24-11-1999 έκθεση εξέλεγχης των πιστώσεων των δανειστών του πτωχού που αναγγέλθηκαν προκύπτει ότι η ανακόπτουσα ανήγγειλε την απαίτηση της στον εισηγητή της πτώχευσης, απορρίφθηκε δε από αυτόν προσωρινά ως αναπόδεικτη. Σύμφωνα με όσα προεκτέθηκαν, η ανακόπτουσα δικαιούται να ασκήσει για την οριστική ουσιαστική παραδοχή ή μη της απαίτησής της, που υποβλήθηκε εμπρόθεσμα προς επαλήθευση, ανακοπή από το άρθρο 585 Εμπ.Ν. Επομένως, η κρινόμενη από το άρθρο 596 Εμπ.Ν. είναι απορριπτέα, αφού η ανακόπτουσα εμφανίστηκε και είχε συμμετοχή στη διαδικασία επαλήθευσης της πίστωσης. Κρίνοντας κατά τον ίδιο τρόπο το πρωτοβάθμιο δικαστήριο ορθά ερμήνευσε και εφάρμοσε τις ανωτέρω ουσιαστικές διατάξεις, η δε κρινόμενη έφεση, που υποστηρίζει τα αντίθετα, πρέπει να απορριφθεί ως ουσιαστικά αβάσιμη...

623/2003

Πρόεδρος: Δέσποινα Κολίκα

Εισηγήτρια: Αγδαία Κωτούλα

Δικηγόροι: Αρχοντή Γιαννούχου, Απ. Φοινικόπουλος

Καταγγελία εμπορικής μίσθωσης για ανοικοδόμηση του μισθίου. Η άσκηση α-

γωγής για απόδοση του μισθίου, έστω κι αν είναι αδριστη, επέχει θέση καταγγελίας, σε οποιονδήποτε λόγο κι αν στηρίζεται, εκτός από την περίπτωση δυστροπίας. Η δίλωση καταγγελίας δεν είναι απαραίτητο να διαλαμβάνεται στην αγωγή, εφ' όσον το αποτέλεσμα επέρχεται και χωρίς αυτή (πλασματική καταγγελία).

{...} Κατά τη διάταξη του άρθρου 662 του ΚΠολΔ, η άσκηση της αγωγής για απόδοση του μισθίου, επέχει θέση καταγγελίας, σε οποιονδήποτε λόγο και αν στηρίζεται η απόδοση. Εξαίρεση εισάγει η διάταξη του άρθρου 66 Εισ. Ν. ΚΠολΔ, στην οποία ρητά ορίζεται ότι η επίδοση της αγωγής δεν θεωρείται ως καταγγελία. Η ισχύς δε της αγωγής ως καταγγελίας, δεν επηρεάζεται από την ενδεχόμενη αριστία της, και συνεπώς η δίλωση καταγγελίας δεν είναι απαραίτητο να διαλαμβάνεται στο δικόγραφο της αγωγής, εφ' όσον το αποτέλεσμα επέρχεται και χωρίς αυτή, δεδομένου ότι ο νομοθέτης θέλησε ακριβώς να καλύψει την περίπτωση που δεν περιέχεται δίλωση καταγγελίας στο δικόγραφο της αγωγής, πρόκειται δε στην περίπτωση αυτή για πλασματική καταγγελία (βλ. Εφ Θεσ 1187/1995 ΔΕΕ 1995, 753, Χ. Παπαδάκη - Αγωγές Απόδοσης Μισθίου, 1990 παρ. 1163 - 1164, σελ. 411 - 412, Β. Βαθρακοκοΐην ΚΠολΔ, τόμος Γ' υπό άρθρ. 662, 935).

Στην προκειμένη περίπτωση, οι εκκαλούντες ισχυρίζονται ότι η καταγγελία της επίδικης μίσθωσης είναι άκυρη, εφ' όσον οι δεύτερος και τρίτος των εφεσιβλήτων δεν προέβησαν σε καταγγελία της μισθώσεως, αλλά απλώς συνήνεσαν ως ψιλοί κύριοι του ποσοστού 17% του οποίου είναι επικαρπωτής ο πρώτος εφεσιβλήτος, ο οποίος και δεν μπορεί να θεωρηθεί ως ο μόνος εκμισθωτής. Ο ισχυρισμός όμως αυτός, τον οποίο επαναφέρουν και ως λό-

γο εφέσεως οι εκκαλούντες, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος, όπως και πρωτόδικα, εφ' όσον η καταγγελία της μισθώσεως για ανοικοδόμηση έγινε με την επίδιοση της υπό κρίσιο αγωγής, στην οποία ρητά περιέχεται αυτή (καταγγελία) αναφορικά με τον πρώτο των εναγόντων και πλασματικά για τους δεύτερο και τρίτο από αυτούς, την 5-6-2000 (βλ. τις υπ' αριθμ. .../5-6-2000 εκθέσεις επιδόσεως του δικαστικού Επιμελητή στο Πρωτοδικείο Βόλου Π. Κ....), σύμφωνα με τα προαναφερόμενα. Είναι δε νόμιμη η εν λόγω καταγγελία και τα αποτελέσματα αυτής επιπλέθαν, σύμφωνα με τα άρθρα 25 και 28 παρ. 1 του π.δ. 34/1995, την 6-12-2000, οπότε και λύθηκε η επίδικη μίσθωση, λαμβανομένου υπόψη και του ότι η επίδιοση της αδείας ανοικοδομήσεως στους εναγομένους έγινε στις 4-10-2000 (βλ. τις υπ' αριθμ. .../4-10-2000 εκθέσεις επιδόσεως της δικαστικής Επιμελητρίας στο Πρωτοδικείο Βόλου Φ.Κ.). Συνεπώς, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος και ο σχετικός δεύτερος λόγος της ένδικης εφέσεως {...}

626/2003

Πρόεδρος: Δέσποινα Κολίκα

Εισηγητής: Παν. Χάσουλας

Δικηγόροι: Κων. Τσιάρας, Παν. Παπαδημητρίου

Το δεδικασμένο καλύπτει και ενστάσεις που δεν προτάθηκαν αλλά μπορούσαν να προταθούν. Τέτοιες είναι οι καταχροπικές, δηλ. αυτές που στηρίζονται σε γεγονότα που σύμφωνα με το νόμο δε θεμελιώνουν αυθύναρκτο και αυτοτελές δικαίωμα, που να μπορεί να αποτελέσει βάση αγωγής, αλλά εμποδίζουν τη γέννηση του δικαιώματος που ασκήθηκε, ή το καταργούν. Καταχροπική ένσταση αποτελεί η πλαστότητα της τραπεζικής επιταγής, βά-

σει της οποίας εκδόθηκε η διαταγή πληρωμής.

Εφ' όσον η διαταγή πληρωμής επιδόθηκε δύο φορές και δεν ασκήθηκε ανακοπή, απόκτησε ισχύ δεδικασμένου και δεν είναι πλέον δυνατή η προσβολή της κατά την εκτέλεση με αντιρρήσεις που προσκρούουν στο δεδικασμένο.

Η εκκαλούσα, με την από 28-7-1999 ανακοπή της ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Τρικάλων ζήτησε ν' ακυρωθούν οι υπ' αριθ. 1547/2-6-1999 έκθεση αναγκαστικής κατασκέσεως του δικ. επιμελητή Α.Δ. και η υπ' αριθ. 1561/1999 Α' επαναλοπτική περιήληψη κατασκεπτηρίας έκθεσης του ίδιου δικ. επιμελητή, για το λόγο ότι ο εκτελεστός τίτλος, δυνάμει του οποίου κατασκέθηκε η αναφερόμενη στην ανακοπή κινητή περιουσία της, δηλ. η υπ' αριθ. 25580/1998 διαταγή πληρωμής του δικαστή του Μονομελούς Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης, δεν είναι έγκυρος, διότι η διαταγή πληρωμής εκδόθηκε βάσει τραπεζικής επιταγής που ήταν νοθευμένη (πλαστογραφημένη), από κατονομαζόμενο πρόσωπο, ως προς τη χρονολογία εκδόσεως, γεγονός που είχε γνωστοποιήσει στην ίδιη εφεσίβλητη πριν από την έκδοση της διαταγής πληρωμής. Το πρωτοβάθμιο δικαστήριο με την εκκαλούμενη απόφασή του έκρινε ότι η ως άνω διαταγή πληρωμής επιδόθηκε στην ίδιη εφεσίβλητη δύο φορές σύμφωνα με τα άρθρα 632 παρ. 1 και 633 παρ. 2 ΚΠολΔ, η οποία δεν άσκησε ανακοπή κατ' αυτής, με αποτέλεσμα η διαταγή πληρωμής ν' αποκτήσει ισχύ δεδικασμένου και να μην είναι πλέον δυνατή η προσβολή της κατά την εκτέλεση με αντιρρήσεις που προσκρούουν στο δεδικασμένο (άρθρα 933, 330 ΚΠολΔ), όπως είναι ο ως άνω ισχυρισμός πλαστότητας της επιταγής. Την απόφαση αυτή προσβάλλει η ανακόπτουσα

για εσφαλμένη εφαρμογή του νόμου.

Κατά το άρθρο 933 παρ/φοι 1 και 3 ΚΠολΔ "Αντιρρίσεις εκείνου κατά του οποίου στρέφεται η εκτέλεση και κάθε δανειστή του που έχει έννομο συμφέρον, οι οποίες αφορούν την εγκυρότητα του εκτελεστού τίτλου, τη διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης ή την απαίτηση, ασκούνται μόνο με ανακοπή που εισάγεται στο Ειρηνοδικείο, αν ο εκτελεστός τίτλος στον οποίο βασίζεται η εκτέλεση είναι απόφαση του Ειρηνοδικείου, και στο Μονομέλες πρωτοδικείο σε κάθε άλλη περίπτωση... Αν ο εκτελεστός τίτλος είναι δικαστική απόφαση, οι αντιρρίσεις είναι απαράδεκτες στην έκταση που ισχύει το δεδικασμένο σύμφωνα με το άρθρο 330". Το απαράδεκτο ανακύπτει και όταν πρόκειται για τίτλο που παράγει δεδικασμένο, όπως η διαταγή πληρωμής κατά το άρθρο 633 παρ. 2 ΚΠολΔ (βλ. σχετ. Βαθρακοκοίλη ΚΠολΔ τομ. Ε' άρθρ. 933 παρ. 36 σελ. 382).

Εξάλλου, κατά το άρθρο 632 παρ. 1 εδ. α' Κ.Πολ.Δ, "ο οφειλέτης κατά του οποίου στρέφεται η διαταγή πληρωμής έχει το δικαίωμα μέσα σε δέκα πέντε εργάσιμες ημέρες από την επίδοσή της να ασκήσει ανακοπή, η οποία απευθύνεται στο δικαστήριο το οποίο είναι καθ' ύλην αρμόδιο...". Κατά δε το άρθρο 633 παρ. 2 ΚΠολΔ, "Αν δεν έχει ασκηθεί εμπρόθεσμα ανακοπή, εκείνος υπέρ του οποίου έχει εκδοθεί η διαταγή πληρωμής μπορεί να επιδώσει πάλι τη διαταγή στον οφειλέτη, ο οποίος έχει το δικαίωμα να ασκήσει την ανακοπή μέσα σε προθεσμία δέκα εργάσιμων ημερών από τη νέα επίδοση. Αν περάσει άπρακτη και η παραπάνω προθεσμία, η διαταγή πληρωμής αποκτά δύναμη δεδικασμένου και είναι δυνατόν να προσβληθεί μόνο με αναψηλάψηση". Τέλος, κατά το άρθρο 330 ΚΠολΔ "Το δεδικασμένο εκτείνεται στις ενστάσεις που

προτάθηκαν, καθώς και σε εκείνες που μπορούσαν να προταθούν και δεν προτάθηκαν. Από τις ενστάσεις που δεν προτάθηκαν εξαιρούνται εκείνες που στηρίζονται σε αυτοτελές δικαίωμα που μπορεί να ασκηθεί και με κύρια αγωγή". Κατά την έννοια της τελευταίας αυτής διατάξεως, ενστάσεις που μολονότι δεν προτάθηκαν αλλά πάντως μπορούσαν να προταθούν και για το λόγο αυτό καλύπτονται από το δεδικασμένο, είναι οι λεγόμενες καταχρηστικές, δηλ. αυτές που στηρίζονται σε γεγονότα που σύμφωνα με το νόμο δεν θεμελιώνουν αυθύναρκτο και αυτοτελές δικαίωμα, που να μπορεί σαν τέτοιο ν' αποτελέσει βάση αγωγής, αλλά εμποδίζουν τη γέννηση του δικαιώματος που ασκήθηκε ή το καταργούν και έτσι χρησιμεύουν για να το αποκρούσουν. Τέτοια ενστάση, καταχρηστική, αποτελεί, υπό τα προεκτεθέντα περιστατικά, που ομολογεί η εκκαλούσα, η προβληθείσα με την ως άνω ανακοπή, (του άρθρου 933 Κ.ΠολΔ) πλαστότητα της τραπεζικής επιταγής βάσει της οποίας εκδόθηκε η διαταγή πληρωμής (βλ. Α.Π. 598/1986 ΝοΒ 35.370, Βαθρακοκοίλη ΚΠολΔ τομ. Β' άρθρ. 330 παρ. 18 σελ. 536), αφού οδηγεί μόνο στην απόκρουση του δικαιώματος που έχει ασκηθεί και δεν στηρίζεται σε αυτοτελές δικαίωμα που να μπορεί ν' ασκηθεί και με κύρια αγωγή, όντας απλό πραγματικό γεγονός. Επομένως, κατ' ορθή εφαρμογή του νόμου το πρωτοβάθμιο δικαστήριο απέρριψε ως απαράδεκτο τον περί πλαστότητας της επιταγής λόγο της ανακοπής και ο περί του αντιθέτου μοναδικός λόγος της εφέσεως πρέπει ν' απορριφθεί ως αβάσιμος.

629/2003

Πρόεδρος: Δέσποινα Κολίκα

Εισηγητής: Παν. Θεοδωρόπουλος

Δικηγόροι: Νικ. Μίστρας, Βασ. Κωστής

Ορια μεταβιβαστικού αποτελέσματος έφεσης.

Για το ορισμένο αγωγής του ΙΚΑ, ως υποκατασταθέντος στις έναντι τρίτων αξιώσεις του παθόντος ασφαλισμένου του για ζημία από αυτοκινητικό ατύχημα, πρέπει να αναφέρονται η παράνομα προκληθείσα σωματική βλάβη του παθόντα, η ανικανότητα για εργασία κατά ποσοστό και χρονική διάρκεια, τα εκ της αιτίας αυτής διαφυγόντα εισοδήματα που με πιθανότητα και κατά τη συνίθη των πραγμάτων πορεία απώλεσε και η υποχρέωση του ΙΚΑ να χορηγήσει ορισμένες παροχές στον ασφαλισμένο. Η αξίωση αυτή που αποκτά το ΙΚΑ αφορά όχι την απόδοση των δαπανών του για παροχές στον ασφαλισμένο του, αλλά την αποζημίωση την οποία χωρίς την υποκατάσταση θα εδικαιούτο ο ίδιος ο παθών. Ειδικότερον εάν ο ασφαλισμένος του ΙΚΑ τραυματισθεί σε τροχαίο ατύχημα και εντεύθεν καταστεί ανίκανος προς εργασίαν, το δε ΙΚΑ βάσει της ισχύουσας νομοθεσίας υποχρέεύται να χορηγήσει στον ασφαλισμένο του προσωρινή επιδότηση ή σύνταξην, τότε επιβάλλεται στην αγωγή που αισκεί το ΙΚΑ κατά του τρίτου να αναφέρονται τα στοιχεία που απαιτούν οι διατάξεις των άρθρων 914, 928, 929 ΑΚ και δη η σωματική βλάβη που προκλήθηκε στον παθόντα κατά τρόπο παράνομο, η ανικανότητα για εργασία, κατά ποσοστό και χρονική διάρκεια, στην οποία περιήλθε ο παθών, τα διαφυγόντα εισοδήματα που με πιθανότητα και κατά τη συνίθη των πραγμάτων πορεία απώλεσε ο τραυματισθείς από την αδυναμία του να εργασθεί και την υποχρέωση του ΙΚΑ, βάσει της ως άνω αιτίας, να χορηγήσει ορισμένες παροχές στον ασφαλισμένο. (βλ. σχετ. ΑΠ. 93/1988 όπου παραπάνω Εφ. Πειρ. 1053/1995 Επ. Συγκ. Δικ. 1996.28επ.).

Από τις διατάξεις των άρθρων 522, 524 παρ. 1, 525, 536 ΚΠολΔ προκύπτει ότι με την άσκηση της εφέσεως η υπόθεση μεταβιβάζεται στο εφετείο κατά τα όρια που καθορίζονται με τους κυρίους ή προσθέτους λόγους και ότι το εφετείο έχει την ίδια εξουσία ως προς την αγωγή με το πρωτοβάθμιο δικαστήριο και μπορεί και χωρίς την υποβολή ειδικού παραπόνου να εξετάσει το νόμο βάσιμο ή αόριστο της αγωγής και να την απορρίψει, αρκεί ο εκκαλών να ζητάει την απόρριψή της.

Εξάλλου για το ορισμένο αγωγής ασκούμενης υπό του ΙΚΑ, ως υποκαταστάτου, λόγω νόμιμης εκκώρησης σ αυτό, κατά τις διατάξεις του άρθρου 18 του Ν.1654/1986, των αξιώσεων του ασφαλισμένου σ αυτό και συγχρόνως παθόντα από αυτοκινητικό ατύχημα, κατά του οδηγού του ζημιογόνου αυτοκινήτου ή του κυρίου αυτού ή της ασφαλιστικής εταιρείας στην οποία αυτό ήταν ασφαλισμένο κατά τον κρίσιμο χρόνο, δεν είναι ανα-

γκαίος ο ειδικότερος προσδιορισμός των ποσών που καταβλήθηκαν ή θα καταβληθούν στον ασφαλισμένο από το ΙΚΑ, αφού η αξίωση που αποκτά το ΙΚΑ αφορά όχι την απόδοση των δαπανών του για τις παροχές στον ασφαλισμένο του, αλλά την αποζημίωση την οποία χωρίς την υποκατάσταση θα εδικαιούτο ο ίδιος ο παθών. Ειδικότερον εάν ο ασφαλισμένος του ΙΚΑ τραυματισθεί σε τροχαίο ατύχημα και εντεύθεν καταστεί ανίκανος προς εργασίαν, το δε ΙΚΑ βάσει της ισχύουσας νομοθεσίας υποχρέεύται να χορηγήσει στον ασφαλισμένο του προσωρινή επιδότηση ή σύνταξην, τότε επιβάλλεται στην αγωγή που αισκεί το ΙΚΑ κατά του τρίτου να αναφέρονται τα στοιχεία που απαιτούν οι διατάξεις των άρθρων 914, 928, 929 ΑΚ και δη η σωματική βλάβη που προκλήθηκε στον παθόντα κατά τρόπο παράνομο, η ανικανότητα για εργασία, κατά ποσοστό και χρονική διάρκεια, στην οποία περιήλθε ο παθών, τα διαφυγόντα εισοδήματα που με πιθανότητα και κατά τη συνίθη των πραγμάτων πορεία απώλεσε ο τραυματισθείς από την αδυναμία του να εργασθεί και την υποχρέωση του ΙΚΑ, βάσει της ως άνω αιτίας, να χορηγήσει ορισμένες παροχές στον ασφαλισμένο. (βλ. σχετ. ΑΠ. 93/1988 όπου παραπάνω Εφ. Πειρ. 1053/1995 Επ. Συγκ. Δικ. 1996.28επ.).

Στην προκειμένη περίπτωση το ενάγον και ήδη εφεσίβληπτο ΙΚΑ με την από 28-8-2000 αγωγή του που άσκησε ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Καρδίτσας, επί της οποίας εκδόθηκε η εκκαλουμένη απόφαση, ιστόρησε ότι από την κατά την 31η Ιουλίου 1989 και περί ώραν 12.30' και στην 5η χιλιομετρική θέση της Ε.Ο Καρδίτσας-Τρικάλων επισυμβάσαν σύγκρουση του υπ' αριθμόν κυκλ. ΝΜ... δικύλου μοτοποδηλάτου που οδηγούσε ο ασφαλισμένος του Θ.. Φ.. του

I, με το υπ' αριθμόν κυκλ. ΤΚΑ-.. I.X.Ε αυτοκίνητο του πρώτου εναγομένου Γ.. Κ., το οποίο οδηγούσε ο ίδιος και κατά τον κρίσιμο ως άνω χρόνο είχε ασφαλισμένο στην δεύτερη εναγομένη ασφαλιστική εταιρεία, η οποία προκλήθηκε από αποκλειστική υπαιτιότητα του εναγομένου οδηγού και κατά τα σε αυτή ειδικότερον αναφερόμενα πραγματικά περιστατικά, τραυματίστηκε ο Θ. Φ.., ως υποστάς βαρειά συνδεσμική κάκωση δεξιού γόνατος (ρήξη προσθίου συνδέσμου χιαστού και επιγονατίδος), νοσηλευθείς για την αιτία αυτή στο Γενικό Νομαρχιακό Νοσοκομείο Τρικάλων κατά το από 31-7-1989 έως 16-8-1989 χρονικό διάστημα. Ότι με την από 19-6-1995 προγενέστερη αγωγή του που άσκησε κατά των ίδιων άνω εναγομένων ζήτησε την σε ολόκληρο υποχρέωσή τους να του καταβάλουν το ποσό των 3.234.075 δραχμών που αυτό κατέβαλε ή ήθελε καταβάλει στον Θ.. Φ... για μερική συνταξιοδότησή του κατά το από 1-1-1994 έως 31-12-1997 χρονικό διάστημα, επιφυλαχθέν να αξιώσει με μελλοντική αγωγή του τα επί πλέον χρηματικά ποσά που λόγω αναπροσαρμογής ήθελε καταβάλει για την ως άνω αιτία κατά το παραπάνω χρονικό διάστημα, και το ως άνω ποσό επιδικάσθηκε σ' αυτό με την υπ' αριθμόν 134/1996 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Καρδίτσας. Ότι συνεπεία του ανακαθαρισμού του μνηματίου ποσού της καταβαλλομένης σύνταξης μερικής αναπηρίας με ποσοστό 50%, στον ασφαλισμένο του Θ. Φ....τούτο κατέβαλε στον εν λόγω ασφαλισμένο του επί πλέον ποσό 350.565 δραχμών για διαφορές του από 1-1-1995 έως 31-12-1997 χρονικού διαστήματος. Ότι τούτο κατέβαλε στον ως άνω ασφαλισμένο του για κύρια σύνταξη (μερικής αναπηρίας με ποσοστό 50%) το συνολικό ποσό των 3.017.687 δραχμών για το από 30-9-1998 έως 30-9-2001

χρονικό διάστημα. Ζήτησε δε την σε ολόκληρο υποχρέωση των εναγομένων να του καταβάλουν τα ως άνω χρηματικά ποσά που ανέρχονται στο συνολικό ποσό των 3.368.252 δραχμών, νομιμοτόκως από της επιδόσεως της αγωγής.

Εφ' όσον όμως το ενάγον με την ένδικη ως άνω αγωγή του δεν αξίωνε την προς αυτόν καταβολήν των χρηματικών ποσών που ο Θ.. Φ.. απώλεσε από την μη άσκηση του μη προσδιοριζομένου επαγγελματος του, ήτοι την αποζημίωση που ο Θ. Φ.. εδικαιούτο να λάβει από τους εναγομένους από την παραπάνω αιτία, (το ποσό της ζημίας του οποίου από την αιτία αυτή και δεν προσδιορίζεται), αλλά τα ποσά που αυτό (ΙΚΑ) κατέβαλε στον ασφαλισμένο του Θ. Φ., παρίστατο ως αόριστη, αφού δεν προσδιορίζετο σ' αυτή η ζημία την οποία υπέστη ο Θ. Φ. από την παραπάνω αιτία, ήτοι τα διαφυγόντα εισοδήματα που αυτός απώλεσε από την αδυναμία του να εργασθεί. Ως εκ τούτου και σύμφωνα με τα προεκτεθέντα έπρεπε η ως άνω αγωγή να απορριφθεί ως αόριστη. Εντεύθεν κρίνασα η εκκαλουμένη απόφαση την αγωγή αυτή ως ορισμένη και επομένως παραδεκτή, εσφαλμένα τις προαναφερθείσες διατάξεις ερμήνευσε και εφάρμοσε και γι' αυτό πρέπει κατά παραδοχήν ως βάσιμης κατ' ουσίαν της ένδικης έφεσης να εξαφανιστεί αυτή κατά το μέρος που αποφάνθηκε για τον πρώτο εναγόμενο και ήδη εκκαλούντα Γ.. Κ., κρατουμένης δε έπειτα και εκδικαζομένης της ως άνω αγωγής από το δικαστήριο αυτό απορριφθεί αυτή ως αόριστη...

665/2003

Πρόεδρος: Γεωρ. Καράμπελας

Εισηγητής: Αθαν. Κουτρομάνος

Δικηγόροι: Ιωαν. Βράκας, Δανιηλ Γάλλος-Δημ. Στράτογλου -Αθαν. Φώτος

Το δικαστήριο λαμβάνει υπόψη μόνο τα αποδεικτικά μέσα, που νόμιμα επικαλούνται και προσκομίζουν οι διάδικοι κατά τη συζήτηση της υπόθεσης. Δεν είναι παραδεκτή η επίκλησή τους με προσθήκη μετά τη συζήτηση, ούτε αρκεί η επίκλησή τους σε προηγούμενες συζητήσεις και η αναφορά σε εκείνες.

Λόγος αναίρεσης όταν το δικαστήριο λαμβάνει υπόψη έγγραφα που προσκομίσθηκαν από διάδικο στο φάκελο της δικογραφίας, χωρίς όμως νόμιμη επίκληση με τις προτάσεις, ή δεν λαμβάνει υπόψη αποδεικτικά μέσα που προσκομίζονται με επίκληση νόμιμα. Κατά συνέπεια πρέπει να είναι σαφές και βέβαιο ποια αποδεικτικά μέσα λαμβάνονται υπόψη για το σχηματισμό δικανικής πεποίθησης επί της ουσίας της υπόθεσης.

Επανάληψη της συζήτησης προκειμένου οι διάδικοι να διευκρινίσουν - καταθέτοντας συμπληρωματικές προτάσεις - ποια συγκεκριμένα έγγραφα και λοιπά αποδεικτικά στοιχεία επικαλούνται και επιθυμούν να ληφθούν υπόψη στη δικαζόμενη υπόθεση.

{...} Κατά την έννοια των άρθρων 254 και 524 § 1 ΚΠοΔ, το δευτεροβάθμιο δικαστήριο, πριν από την έκδοση αποφάσεως για το βάσιμο ή μη του προβαλλομένου λόγου εφέσεως για εσφαλμένη εκτίμηση των αποδείξεων, μπορεί να εκδώσει μη οριστική απόφαση διατάσσοντας επανάληψη της συζητήσεως στο ακροατήριο, η οποία έχει κηρυχθεί περαιωμένη, όταν κατά τη μελέτη της υπόθεσεως ή τη διάσκεψη παρουσιάζονται κενά ή αμφίβολα σημεία που χρειάζονται συμπλήρωση ή επεξήγηση. Εξάλλου, από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 559 αρ. 11, 106, 335, 338 - 341 και 346 ΚΠοΔ προκύπτει ότι το δικαστήριο, προκειμένου να σχηματίσει τη δικανική του πεποίθηση πε-

ρί της αληθείας ή μη των πραγματικών ισχυρισμών των διαδίκων, που ασκούν ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης, οφείλει να λαμβάνει υπόψη του όλα (αλλά και μόνο) τα αποδεικτικά μέσα, τα οποία νόμιμα επικαλούνται και προσκομίζουν οι διάδικοι για την απόδειξη των ως άνω ισχυρισμών η επίκληση των αποδεικτικών μέσων πρέπει να γίνεται κατά τη συζήτηση της υπόθεσεως, μετά την οποία εκδίδεται η οριστική απόφαση και δεν είναι παραδεκτή η επίκληση αυτών με "προσθήκη" που κατατίθεται μετά τη συζήτηση στο ακροατήριο, ούτε αρκεί η επίκληση αυτών σε προηγούμενες συζητήσεις και η αναφορά σε εκείνες (βλ. ΑΠ 1417/1997, Ελλ. Δικ. 1998 σελ. 334 - ΑΠ 290/1998, Ελλ. Δικ. 1998 σελ. 1553 - ΑΠ 31/1999, Ελλ. Δικ. 1999 σελ. 572, ΑΠ 928/2001 και 1229/2002, Ελλ. Δικ. 2003 σελ. 127 και 128). Ιδρύεται δε λόγος αναίρεσεως, όταν το δικαστήριο λαμβάνει υπόψη τα έγγραφα που προσκομίσθηκαν, ήποι τέθηκαν από το διάδικο στο φάκελο της δικογραφίας, χωρίς όμως αυτός να τα έχει επικαλεσθεί νομίμως (με τις προτάσεις του) κατά τη συζήτηση, μετά την οποία εκδόθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση (βλ. ΟΔ.ΑΠ 30/1997 Ελλ. Δικ. 1997 σελ. 1522) ή δεν λαμβάνει υπόψιν του αποδεικτικά μέσα που προσκομίζονται και των οποίων γίνεται επίκληση με νόμιμο τρόπο (πρβλ. ΑΠ 42/2002, Ελλ. Δικ. 2003 σελ. 375). Κατά συνέπεια πρέπει να είναι σε κάθε περίπτωση σαφές και βέβαιο ποια αποδεικτικά μέσα λαμβάνονται υπόψιν για το σχηματισμό δικανικής πεποιθήσεως επί της ουσίας της υπόθεσεως.

Στην προκειμένη περίπτωση: (α) Για τα περισσότερα και ουσιωδέστερα αποδεικτικά στοιχεία που έχουν τεθεί στη δικογραφία δεν γίνεται από κανένα διάδικο ειδική επίκληση με τις προτάσεις που κατατέθηκαν (εγκαίρως) στο παρόν δικα-

στήριο, αλλά γίνεται περί αυτών συνοδική παραπομπή στις προτάσεις και τις προσθήκες που είχαν κατατεθεί στο πρωτοβάθμιο δικαστήριο. Παρατίθενται τα ακόλουθα αποσπάσματα: "Επειδή προσάγουμε και επικαλούμεθα... Όλα τα έγγραφα που αναφέρονται στις από 13-9-2002, 30-4-2002 προτάσεις μας, 23-9-2002 προσθήκη μας... Ολόκληρη την ποινική δικογραφία" (βλ. προτάσεις Χ. Π.. και "Γ.ΕΠΕ"). "Προσάγω και επικαλούμαι άπαντα τα κατά την πρωτόδικο δίκη προσαχθέντα έγγραφα" (βλ. προτάσεις της εταιρίας "P. A.E."). "Επειδή προσάγουμε και επικαλούμεθα... τας πρωτοδίκους προτάσεις μας (κυρίας και προσθήκης - αντικρούσεως) σχετ. 66 μετά των εις ταύτας αναφερομένων εγγράφων - σχετ. 1 έως 43, μετά των οποίων αι παρούσαι αποτελούν εν σύνολον, όπως επίσης και τα ακόλουθα έγγραφα, τα οποία ελίγιθησαν μετά την εκδίκασιν πρωτοδίκως της υποθέσεως..." (βλ. προτάσεις Σ. Ο. κλπ).

(β) Άλλα και αν γινόταν δεκτό ότι παραδειτώς γίνεται η επίκληση των ανωτέρω εγγράφων με τον εκτεθέντα τρόπο, θα παρέμενε αβέβαιο αν έπρεπε να ληφθούν υπόψει αποδεικτικά στοιχεία τα οποία έχουν τεθεί στη δικογραφία και αναφέρονται στις πρωτόδικες προτάσεις, που δεν είναι ίσμως έγγραφα κατά την έννοια του νόμου, αλλά αποτελούν αυτοτελή αποδεικτικά μέσα, όπως είναι η ένορκη βεβαιώση που δόθηκε ενώπιον ειρηνοδίκου.

Εξάλλου, πολλά ουσιώδη στοιχεία της ποινικής προανάκρισης (μαρτυρικές καταθέσεις, απολογίες, έγγραφα, εκθέσεις), ενώ έχουν τεθεί στη δικογραφία δεν μνημονεύονται ειδικώς στις προτάσεις ουδενός εκ των διαδίκων. Έτσι, είναι ασαφές και αόριστο το αποδεικτικό υλικό το οποίο οι διάδικοι επιδιώκουν να ληφθεί υπόψει από το Δικαστήριο. Ενόψει αυτών, κρίνεται αναγκαίο να διαταχθεί η επανά-

ληψη της συνηπίσεως στο παρόν δικαστήριο, προκειμένου οι διάδικοι να διευκρινίσουν - καταθέτοντας συμπληρωματικές προτάσεις - ποια συγκεκριμένα έγγραφα και λοιπά αποδεικτικά στοιχεία επικαλούνται και επιθυμούν να ληφθούν υπόψει στη δικαζόμενη υπόθεση.

670/2003

Πρόεδρος: Γεωρ. Καράμπελας

Εισηγητής: Γεωρ. Μπατζαλέξης

Δικηγόροι: Κων. Παπαδόπουλος, Δημ.

Φωτόπουλος

Η είσπραξη τόκων μπορεί να επιδιωχθεί και με αυτοτελή κύρια αγωγή και μετά την έκδοση απόφασης για τη κύρια απαίτηση. Οι τόκοι υπερημερίας και οι δικονομικοί υπόκεινται σε πενταετή παραγραφή, αρχόμενη από την αρχή κάθε επομένου έτους εκείνου, εντός του οποίου έχουν παραχθεί και κατά το οποίο ο δικαιούχος μπορούσε να εγείρει αγωγή καταβολής τους.

Κάθε αξίωση που βεβαιώθηκε με τελεσίδικη απόφαση ή με δημόσιο έγγραφο εκτελεστό παραγράφεται μετά είκοσι χρόνια, κι' αν ακόμα η αξίωση καθεαυτή υπάγεται σε συντομότερη παραγραφή.

Αξίωση περιοδικών παροχών, όπως είναι και η περί τόκων, εφόσον δεν είναι απαιτητή κατά την τελεσιδικία της απόφασης που τη βεβαιώνει, ως καθιστάμενη μεταγενέστερα ληξιπρόθεσμη, υπόκειται στη βραχυπρόθεσμη πενταετή παραγραφή, η οποία αρχίζει μόλις λήξει το έτος εντός του οποίου έγινε απαιτητή.

Οι τόκοι, ως παρεπόμενη αξίωση, συμπαραγράφονται με την κύρια οφειλή, ακόμη κι αν δε συμπληρώθηκε η ισχύουσα για αυτούς παραγραφή.

Η αγωγή για τόκους τόκων μπορεί να αφορά και χρόνο μεγαλύτερο του έτους, αίτημα δε αυτής είναι η επιδίκασή τους α-

πό την επίδοσή της (αφού ο ανατοκισμός δεν ανατρέχει στο παρελθόν) έως την εξόφληση του τοκοφόρου ποσού των τόκων, η οποία (εξόφληση) διακόπτει τον ανατοκισμό.

{...} II. Από τα άρθρα 293, 296 και 346 ΑΚ και 69 παρ. 1, περ. ε ΚΠολΔ συνάγονται εξής: Ο οφειλέτης ληξιπρόθεσμης χρηματικής οφειλής, και αν δεν είναι υπερήμερος, οφείλει νόμιμους τόκους αφότου επιδόθηκε σ' αυτόν εκ μέρους του δανειστή η καταψηφιστική αγωγή για την κύρια οφειλή. Οι εν λόγω τόκοι υπολογίζονται επί του εκ της κύριας απαιτήσεως κεφαλαίου από την επίδοση της αγωγής έως την εξόφληση με το εντός αυτού του διαστήματος προβλεπόμενο από το νόμο οικείο επιτόκιο. Ο δανειστής, εφόσον έχει επιτύχει την τελεσίδικη επιδίκαση της κύριας απαιτήσεως, δικαιούται να ασκήσει μόνο το αίτημα περί επιδιάσεως τόκων. (ΑΠ 238/2002, Εφ-Πειρ130/1998, Νόμος και εκεί παραπομπές). Η είσπραξη των τόκων επιδιώκεται συνήθως ως παρεπόμενη απαίτηση του κεφαλαίου, αλλά μπορεί να επιδιωχθεί και με αυτοτελή κυρία αγωγή και μετά την περάτωση της δίκης, για την κυρία απαίτηση μετά την έκδοση της αποφάσεως που την επιδικάζει (ΑΠ 942/2002, ΕλλΔν 43, 1698, Εφ-Πειρ130/1998 ο.π.). Κατά το άρθρο 250 αριθ. 15 ΑΚ σε πέντε χρόνια παραγράφονται οι αξιώσεις των τόκων, κατά δε το άρθρο 251 ΑΚ η παραγραφή αρχίζει από τότε που γεννήθηκε η αξιώση και είναι δυνατή η δικαστική επιδίωξη της. Περαιτέρω, κατά το άρθρο 253 ΑΚ η παραγραφή των αξιώσεων που αναφέρονται στο άρθρο 250 ΑΚ αρχίζει μόλις λήξει το έτος μέσα στο οποίο συμπίπτει η έναρξη της παραγραφής που ορίζεται στα προηγούμενα άρθρα. Από τις παραπάνω διατάξεις προκύπτει ότι σε πέντε χρόνια

παραγράφονται οι τόκοι της υπερημερίας (οφειλόμενοι από της οχλήσεως 340, 345 ΑΚ), καθώς και οι δικονομικοί τόκοι (346 ΑΚ), η εν λόγω δε βραχυπρόθεσμη (πενταετής) παραγραφή αρχίζει να τρέχει από την αρχή κάθε επόμενου έτους εκείνου, εντός του οποίου έχουν παραχθεί αυτοί (τόκοι) και κατά το οποίο ο δικαιούχος μπορούσε να εγείρει αγωγή και να τους ζητήσει (ΑΠ 4/2001, ΑΠ 1355/1998, Εφ-Πειρ779/1996, Νόμος).

Εξάλλου, κατά το άρθρο 268 ΑΚ κάθε αξιώση που βεβαιώθηκε με τελεσίδικη απόφαση ή με δημόσιο έγγραφο εκτελεστό παραγράφεται μετά είκοσι χρόνια και αν ακόμη η αξιώση καθεαυτή υπάγεται σε συντομότερη παραγραφή. Αξιώσεις όμως παροχών που επαναλαμβάνονται περιοδικά και που βεβαιώθηκαν με τελεσίδικη απόφαση ή με δημόσιο έγγραφο εκτελεστό, ληξιπρόθεσμες στο μέλλον, υπάγονται στη συντομότερη παραγραφή. Από την παραπάνω διάταξη προκύπτει ότι κατ' εξαίρεση του καθιερωμένου στο πρώτο εδάφιο του άρθρου 268 κανόνα της εικοσαετούς παραγραφής των δια τελεσίδικης αποφάσεως βεβαιωθεισών αξιώσεων, οσάκις πρόκειται περί περιοδικής παροχής, όπως είναι και η περί τόκων παρόμοια, εφόσον κατά την τελεσίδικια της αποφάσεως που την βεβαιώνει δεν είναι απαιτητή ως καθιστάμενη μεταγενεστέρως ληξιπρόθεσμη, η περί αυτής αξιώσης υπόκειται στον από το άρθρο 250 αριθ. 15 ΑΚ προβλεπόμενη βραχυπρόθεσμη παραγραφή, η οποία αρχίζει (άρθρ. 253 ΑΚ) μόλις λήξει το έτος εντός του οποίου έγινε απαιτητή (ΑΠ 1355/1998 ο.π., Εφ-Αθ 9104/1999, Νόμος).

Περαιτέρω όμως οι τόκοι, ως παρεπόμενη αξιώση, συμπαραγράφονται μαζί με την κύρια οφειλή (άρθρο 274 ΑΚ) ακόμα κι αν δεν συμπληρώθηκε η παραγραφή που ισχύει γι' αυτούς (Εφ-Πειρ779/1996,

Νόμος).

Τέλος, κατά το άρθρο 296 παρ.1 ΑΚ, για τόκους κάθε είδους οφείλεται τόκος, αν τέτοιος τόκος συμφωνθεί νί αν ζητηθεί με αγωγή, και στις δύο όμως περιπτώσεις μόνο για οφειλόμενους τόκους ενός ολόκληρου έτους ή μιας χρήσης αν πρόκειται για το Δημόσιο. Η συμφωνία για πληρωμή τέτοιου τόκου πρέπει να γίνεται νί η αγωγή να επιδίδεται, αφού λήξει το έτος ή η χρήση. Από τη διάταξη αυτή προκύπτει ότι ο ανατοκισμός είναι επιτρεπός, αν δεν υπάρχει για πληρωμή τέτοιου τόκου συμφωνία, αλλά ασκείται αγωγή, μπορεί να ασκηθεί μόνο αν καθυστερούνται απαιτητοί τόκοι τουλάχιστον ενός έτους, δηλαδί αφού συμπληρωθεί κατά την άσκηση της αγωγής ετήσια ή χρονικά μεγαλύτερη χρήση του κεφαλαίου και επομένως υπάρχουν δεδουλευμένοι τόκοι ενός τουλάχιστον έτους. Δεν είναι βέβαια αναγκαίο άμα λήγει κάθε έτος να ασκείται αγωγή, διότι μπορεί να αγωγή να αφορά και χρόνο μεγαλύτερο του έτους, να ζητούνται δηλ. τόκοι τόκων του μεγαλύτερου αυτού χρονικού διαστήματος. Αίτημα της αγωγής, με την οποία ζητούνται τόκοι τόκων, είναι η επιδίκαση αυτών από την επίδοσή της, αφού ο ανατοκισμός δεν ανατρέχει στο παρελθόν, ως την εξόφληση του τοκοφόρου ποσού των τόκων, η οποία (εξόφληση) διακόπτει τον ανατοκισμό, όπως διακόπτει την παραγωγή τόκων γενικά η εξόφληση του κεφαλαίου (ΑΠ 738/2002, ΑΠ 243/2002, Νόμος).

Στην κρινόμενη περίπτωση, από τα προσκομιζόμενα και επικαλούμενα έγγραφα αποδείχθηκαν, κατά την κρίση του Δικαστηρίου, τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Οι ενάγουσες άσκησαν ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Βόλου, κατά των εναγομένων την από 22-7-1994 (αριθ. εκθ. καταθ. 265/26-7-1994)

αγωγή, η οποία επιδόθηκε σ αυτούς στα 29-7-1994 (βλ. .../29-7-1994 εκθέσεις επιδόσεως του δικαστικού επιμελητού στο Πρωτοδικείο Α. Ζ.), με την οποία, αφού επικαλέσθηκαν την θανάτωση, από υπαιτιόπτη του πρώτου εναγομένου και του προστιθέντος από την δεύτερη εναγομένη υπαλλήλου της, επίσης θανατωθέντος Ι.Κ., στο αναφερόμενο σ αυτήν εργατικό ατύχημα, που έλαβε χώρα, κάτω από τις εκτιθέμενες εκεί συνθήκες στις 8-12-1993, του υιού της πρώτης και αδελφού των λοιπών Ε. Μ., ζήτησαν χρηματική ικανοποίηση προς αποκατάσταση της ψυχικής οδύνης που υπέστησαν από τον θάνατο του ανωτέρω συγγενούς τους. Επί της αγωγής εκδόθηκε σε δεύτερο βαθμό η 344/2000 απόφαση του παρόντος Δικαστηρίου, που δημοσιεύθηκε στις 6-4-2000, η οποία έκανε κατά ένα μέρος δεκτή την έφεση των εναγόντων, εξαφάνισε την σε πρώτο βαθμό εκδοθείσα 218/1996 απόφαση και υποχρέωσε τους εναγομένους, καθένα σε ολόκληρο, να καταβάλλουν, για την ανωτέρω αιτία, στην μεν πρώτη ενάγουσα ποσό 1.600.000 και σε κάθε μία από τις λοιπές δύο 1.200.000 δραχμών. Τα ποσά αυτά επιδικάσθηκαν χωρίς τους οφειλόμενους, κατά τα εκτεθέντα στην μείζονα σκέψη, από την επόμενη της επιδόσεως της αγωγής, τόκους υπερημερίας, διότι στην αγωγή από παραδρομή δεν περιλήφθηκε σχετικό αίτημα. Η περί τοκοδοσίας των επιδικασθέντων κατά τα άνω στις ενάγουσες ποσών αξίωση τους γεννήθηκε, όπως λέχθηκε, στις 30-7-1994. Η 5ετής δε παραγραφή της παρεπομένης του επιδικασθέντος κεφαλαίου αυτής αξιώσεως, η οποία γεννάται, όπως λέχθηκε στην μείζονα σκέψη, εξακολουθητικώς, εφόσον χρόνο δεν έχει καταβληθεί η επιδικασθείσα απαίτηση και εξακολουθεί να υφίσταται και μπορεί να επιδιωχθεί, αυτοτελώς, άρχισε στις

1/1995 και, δεδομένου ότι η κύρια προς αποζημίωση ως άνω αξίωση των εναγουσών, μετά την έκδοση της ανωτέρω αποφάσεως του Δικαστηρίου τούτου (344/2000), υπόκειται σε εικοσαεπή πλέον παραγραφή, με χρόνο ενάρξεως τον του ατυχήματος (8-12-1993), οπότε δεν μπορεί, όπως αβάσιμα ισχυρίζονται οι εναγόμενοι, να γίνει λόγος για παραγραφή της κυρίας αξιώσεως και συμπαραγραφή και ολόκληρης της παρεπομένης περί τόκων, μέχρι τον χρόνο ασκήσεως της κρινόμενης αγωγής, με την οποία διώκεται η επιδίκαση των τόκων υπερημερίας, αυτοτελώς, στις 7/8 και 8/8/2000 (βλ. ... /7-8-2000 και .../8-8-2000 εκθέσεις επιδόσεως στους εναγομένους, αντίστοιχα, του δικαστικού επιμελητού στο Πρωτοδικείο Γ. Π.), είχαν παραγραφεί οι τόκοι μόνον του χρονικού διαστήματος από 30/7-31/12/1994, όχι όμως, σύμφωνα με αυτά που εκτέθηκαν στη μείζονα σκέψη, και οι τόκοι του αμέσως επομένου έτους, η παραγραφή των οποίων άρχισε στις 1/1/1996, όπως βέβαια και οι τόκοι του επόμενου, κατά τα κατωτέρω, χρονικού διαστήματος (βλ. περίπτωση παραγραφής τόκων για μέρος του χρονικού διαστήματος της εξακολουθητικής, όπως λέχθηκε, γεννήσεως τους σε ΕφΑθ 9104/1999, Νόμος). Για το λόγο αυτό και με την κρινόμενη αγωγή αιτούνται, νομίμως, κατά τα εκτεθέντα στη μείζονα σκέψη, τόκοι για το από 1/1/1995 μέχρι 29/7/2000 χρονικό διάστημα, καθώς και τόκοι επί των τόκων, από την επίδοση της αγωγής. Η ένσταση δε παραγραφής ολόκληρης της ένδικης αξιώσεως, που πρόβαλαν οι εναγόμενοι, τυγχάνει αβάσιμη. Εφόσον η εκκαλούμενη έκρινε αντίθετα και, κατά παραδοχή της ενστάσεως παραγραφής των εναγομένων σαν ουσιαστικά βάσιμης, απέρριψε την αγωγή, σύμφωνα με αυτά που εκτέθηκαν στη μείζονα σκέψη,

ψη, εσφαλμένα ερμήνευσε και εφάρμοσε τις διατάξεις που εκεί αναφέρονται και πρέπει, κατά παραδοχή της εφέσεως, να εξαφανισθεί και να ερευνηθεί η ουσιαστική βασιμότητα του ύψους των αιτουμένων τόκων υπερημερίας των επιδικασθέντων σε κάθε ενάγουσα ως άνω ποσών, τα οποία, όπως συνομολογείται, δεν καταβλήθηκαν μέχρι την άσκηση της αγωγής, ούτε και μέχρι την συζήτησή της (άρθρο 535 παρ1 ΚΠολΔ) {...}.

671/2003

Πρόδεδρος: Γεωρ. Καράμπελας

Εισηγητής: Γεωρ. Μπατζαλέξης

Δικηγόροι: Αθαν. Κωλέππης, Ελένη Ζαχαράκη-Χουκουρέλου-Βασ.Τζιάνης, Σωτ. Παπαθούκας

Οι περιπτώσεις ευθύνης του ΕΚ συνιστούν αυτοτελή λόγο η καθεμία. Δεν είναι επιτρεπτή, με τις προτάσεις ή με το εφετήριο, η επίκληση άλλης περίπτωσης ευθύνης του ΕΚ, αντί της αναφερόμενης στην αγωγή.

Αυτοδίκαιη υποκατάσταση του ΕΚ σε όλα τα δικαιώματα του ζημιωθέντος μέχρι το ποσό ευθύνης του υποχρέου προς αποζημίωση ή του ασφαλιστή του. Κατ' εξαίρεση, μη υποκατάσταση ΕΚ επί πτώχευσης ή ανάκλησης της αδείας της ασφ. επαρίσας, ή άκαρπης εκτέλεσης σε βάρος της, κατά τις οποίες, αν το ΕΚ ικανοποιήσει τον παθόντα, δεν έχει δικαίωμα υποκατάστασης κατά του ασφαλισμένου κυρίου, κατόχου ή οδηγού του ζημιογόνου αυτοκινήτου.

Οι λόγοι αποκλεισμού ευθύνης του ασφαλιστή, εφόσον έχουν καταστεί περιεχόμενο της σύμβασης ασφάλισης, 1-σκύουν και υπέρ του ΕΚ.

Δυνατή η αγωγή του ΕΚ κατά του υποχρέου προς αποζημίωση και πριν την καταβολή της στο δικαιούχο, με αίτημα την σ'

αυτό επιδίκαση του ποσού που τυχόν ήθελε υποχρεωθεί να καταβάλλει στο ζημιώθεντα.

Η αξίωση του ΕΚ με βάση την υποκατάσταση υπόκειται στον ίδιο χρόνο παραγραφής, όπως η αξίωση του ζημιώθεντος τρίτου. Διαφοροποιείται όμως η αφετηρία της παραγραφής, γιατί το δικαίωμα αναγωγής του ΕΚ γεννάται από την ικανοποίηση του παθόντος.

Η εξαίρεση της ασφαλιστικής κάλυψης διατηρείται στην κατά νόμο και για την κατηγορία του οχήματος προβλεπόμενης άδειας οδήγησης μπορεί να γίνει με ενσωμάτωση στη σύμβαση ασφάλισης, ή με παραπομπή στους δρους της ΥΑ, ή και μόνο στον αριθμό του ΦΕΚ, χωρίς πρόσθετη αναφορά και του αριθμού της απόφασης. Μη αναγκαία η υπογραφή του ασφαλισμένου στο ασφαλιστήριο, αλλά αρκεί η παραλαβή τούτου και η καταβολή των ασφαλίστρων.

Επί αναγωγής είναι νόμιμο το παρεπόμενο αίτημα περί απαγγελίας προσωπικής κράτησης του ασφαλισμένου, διότι προκειται για αξίωση προερχόμενη εξ αδικοπραξίας.

{...} II. Το εδ. 8' της παρ. 1 του άρθρου 19 του ΚΝ 489/1976 ορίζει ότι " το Επικουρικό Κεφάλαιο είναι υποχρεωμένο να καταβάλει στα πρόσωπα που ζημιώθηκαν την κατά την παρ. 2 του άρθρου αυτού αποζημίωση λόγω θανάτωσης, σωματικών βλαβών ή υλικών ζημιών από αυτοκινητιστικά ατυχήματα, όταν: α) αυτός που ζημίωσε παραμένει άγνωστος... (στην περίπτωση όμως αυτή όχι και λόγω υλικών ζημιών), β) το αιτούμενο προίλθει από αυτοκίνητο, ως προς το οποίο δεν είχε εκπληρωθεί η κατά το άρθρο 2 υποχρέωση, δηλαδή όταν το ζημιογόνο αυτοκίνητο είναι ανασφάλιστο, κατά το χρόνο του ατυχήματος, ως τοιούτου θεωρούμε-

vou εκείνου για το οποίο δεν συνήφθη στο παρελθόν σύμβαση ασφαλίσεως ή όταν η κατά το παρελθόν συναφθείσα σύμβαση ασφαλίσεως λύθηκε ή ακυρώθηκε μεταγενέστερα σύμφωνα με τους όρους του νόμου, γ) το αιτούμενο προίλθει από αυτοκίνητο οδηγούμενο από πρόσωπο που προκάλεσε από πρόθεση το αιτούμενο και δ) ο ασφαλιστής πτώχευσε ή η σε βάρος του εκτέλεση απέβη άκαρπη ή ανακλήθηκε η άδεια λειτουργίας ασφαλιστικής επιχείρησης ένεκα παραβάσεως του νόμου..." Επομένως, αν στην αγωγή του παθόντος κατά του Επικουρικού Κεφαλαίου αναφέρεται μία από τις ανωτέρω περιπτώσεις της κατά νόμο υποχρεώσεως του Επικουρικού Κεφαλαίου για αποκατάσταση των ζημιών του παθόντος σε αυτοκινητό αιτούμενο και συνεπώς παθητικής νομιμοποίησεως αυτού, όπως είναι και η περίπτωση της πτωχεύσεως ή της ανακλήσεως της αδειάς του ασφαλιστή, οπότε, υπεισέρχεται αυτοδίκαια στη θέση του το Επικουρικό Κεφάλαιο (ΑΠ 376/2003, Νόμος), η αγωγή είναι πλήρως ορισμένη, κατά το άρθρο 216 ΚΠολΔ, σε περίπτωση όμως που κατά την αγωγή του παθόντος κατά του Επικουρικού Κεφαλαίου η ευθύνη του τελευταίου στηρίζεται στην ιδιότητα του ζημιογόνου αυτοκινήτου ως ανασφαλιστού (άρθρο 19 παρ.1 περ. β'), δεν επιτρέπεται με τις προτάσεις στο πρωτοβάθμιο δικαστήριο ή με το εφετήριο η ευθύνη τούτου να στηριχθεί στην ιδιότητα του αυτοκινήτου ως καλυπτομένου με σύμβαση ασφάλισης από ασφαλιστή, του οποίου ανακλήθηκε η άδεια λειτουργίας (άρθρο 19 παρ.1 περ. δ'), γιατί τούτο συνιστά απαράδεκτη κατά το άρθρο 224 του ΚΠολΔ μεταβολή της βάσης της αγωγής, δεδομένου, ότι κάθε μία περίπτωση συνιστά αυτοτελή λόγο ευθύνης του Επικουρικού Κεφαλαίου (ΑΠ 1283/2002, Νόμος και, για το ορισμένο της αγωγής όταν ο ε-

νάγων επικαλείται προς νομιμοποίηση του Επικουρικού Κεφαλαίου το ανασφάλιστο του zημιογόνου αυτοκινήτου, ΑΠ 1606/2002, Νόμος).

Με την κρινόμενη αγωγή η ενάγουσα, για να θεμελιώσει ευθύνη του δευτέρου εναγομένου Επικουρικού Κεφαλαίου, προς αποκατάσταση των zημιών που επικαλέσθηκε ότι υπέστη από την οφειλομένη σε αποκλειστική υπαιτίοτη του πρώτου εναγομένου σύγκρουση του IXΕ αυτοκινήτου της με την δίκυκλη μοτοσυκλέτα, την οποία οδηγούσε αυτός, επικαλέσθηκε (βλ. πρώτη σελίδα της αγωγής) ότι η μοτοσυκλέτα ήταν ασφαλισμένη στην αναφερόμενη εκεί ασφαλιστική εταιρία, η οποία είχε πτωχεύσει και της είχε αφαιρεθεί η άδεια λειτουργίας. Συνεπώς, σύμφωνα με αυτά που εκτέθηκαν στη μείζονα σκέψη, η ενάγουσα επικαλέσθηκε, κατά τον χρόνο του ατυχήματος, συνδρομή της περιπτώσεως του ανωτέρω εδαφ. δ' της παρ. 1 του άρθρου 19 του Κ.Ν. 489/1976, οπότε η αγωγή της παρίστατο πλήρως ορισμένη και δεν έπασχε από αοριστία. Εφόσον και η εκκαλούμενη έτσι έκρινε και θεώρησε την αγωγή πλήρως ορισμένη, σύμφωνα με αυτά που εκτέθηκαν στη μείζονα σκέψη, ορθώς το δικόγραφό της εκτίμησε και τις εκεί αναφερόμενες διατάξεις και εκείνες του άρθρου 216 παρ.1 Κ-ΠολΔ ερμήνευσε και εφάρμοσε και πρέπει ο πρώτος λόγος της υπό στοιχείο α' εφέσεως του Επικουρικού Κεφαλαίου, ο οποίος υποστηρίζει τα αντίθετα, με επίκληση ανάληθούς προϋποθέσεως και δη δίθεν προβολής από την ενάγουσα ισχυρισμού περί ελλειψεως ασφαλίσεως του zημιογόνου δικύκλου, προς θεμελίωση της παθητικής νομιμοποίησεως του Επικουρικού Κεφαλαίου, να απορριφθεί ως αβάσιμος.

III. Κατά τη διάταξη του άρθρου 19 παρ. 4 του ΠΔ 237/1986, με το οποίο

Προεδρικό Διάταγμα κωδικοποιήθηκαν οι διατάξεις του προαναφερομένου Ν.489/1976, όπως μέχρι τότε είχαν τροποποιηθεί και συμπληρωθεί, το Επικουρικό Κεφάλαιο, με την καταβολή της αποζημίωσης στον zημιώθηντα, υποκαθίσταται σε όλα τα εξ αιτίας του ατυχήματος δικαιώματα του προσώπου που zημιώθηκε έναντι του υποχρέου προς αποζημίωση ή του ασφαλιστή αυτού. Κατ' εξαίρεση στην περίπτωση δ' της παραγράφου 1 (δηλαδή όταν ο ασφαλιστής πτώχευσε, ή η σε βάρος του εκτέλεση απέθι ακαρπή ή ανακλήθηκε η άδεια λειτουργίας ασφαλιστικής επιχείρησης ένεκα παραβάσεως του νόμου) το Επικουρικό Κεφάλαιο δεν υποκαθίσταται στα εξ αιτίας του ατυχήματος δικαιώματα του προσώπου που zημιώθηκε έναντι του υπόχρεου για αποζημίωση, υποκαθίσταται όμως στο κατά το άρθρο 10 του ν.δ. 400/1970 "περί ιδιωτικής επιχείρησης ασφάλισης" προνόμιο του ασφαλισμένου. Η υποκατάσταση αυτή του Επικουρικού Κεφαλαίου, όταν κατά τα άνω επιτρέπεται, επέρχεται EX LEGE, με την καταβολή της αποζημίωσης στον δικαιούχο αυτής, μπορεί όμως το Επικουρικό Κεφάλαιο να εναγάγει τον υπόχρεο προς αποζημίωση, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 68, 69 παρ. 1 περ. ε' και 219 ΚΠολΔ, και πριν αυτό καταβάλλει την αποζημίωση στον δικαιούχο, zητώντας με την αγωγή του το ποσό που τυχόν αυτό ήθελε υποχρεωθεί να καταβάλλει στον zημιώθηντα. Η υποκατάσταση του επικουρικού κεφαλαίου στα εκ του αυτοκινητικού ατυχήματος δικαιώματα του zημιώθηντος έναντι του υποχρέου προς αποζημίωση εκτείνεται μέχρι του ποσού που ο υπόχρεος ήταν υποχρεωμένος να πληρώσει στον zημιώθηντα, συμπεριλαμβανομένων του κεφαλαίου, των τόκων και των δικαστικών εξόδων, όλων δε αυτών νομιμοτόκως από της καταβολής

τους. (βλ. ΕφΠατρών913/1998 και εκεί παραπομπές, Αθ. Κρητικός, Αποζημίωση από τροχαία αυτοκινητικά ατυχήματα, έκδ, 1998 παρ. 2303).

Η αξίωση υποκαταστάσεως, που ασκείται από το Επικουρικό Κεφάλαιο κατά του υπόχρεου σε αποζημίωση ή του ασφαλιστή του, είναι αυτή, που θα ασκούσε ο ζημιώθεις τρίτος αν δεν υπήρχε θέμα ευθύνης του Επικουρικού Κεφαλαίου. Συνέπεια τούτου, είναι, ότι η αξίωση με βάση την υποκατάσταση υπόκειται στον ίδιο χρόνο παραγραφής, όπως η αξίωση του ζημιώθέντος τρίτου, δηλαδή πενταετίς (άρθρο 937 ΑΚ) ή διετής κατά το άρθρο 7 του ν. ΓΓΠΝ/1911. Διαφοροποιείται όμως η αφετηρία της παραγραφής, γιατί το δικαίωμα αναγωγής του Επικουρικού Κεφαλαίου γεννάται το πρώτο από την ικανοποίηση του παθόντος, μη υφιστάμενο πριν από το χρονικό αυτό σημείο (ΑΠ 568/2002, Νόμος). Κατά την παρ.4 του άρθ. 25 του Ν.489/1976, όπως κωδικοποιήθηκε με το ΠΔ 237/1986 όμως, "από την ημερομηνία που η ασφαλιστική επιχείρηση κηρύσσεται σε κατάσταση πτώχευσης ή ανακαλείται η άδεια λειτουργίας της για παράβαση νόμου, το Επικουρικό Κεφάλαιο υπεισέρχεται αυτοδίκαια στο σύνολο των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων της ασφαλιστικής επιχείρησης που πηγάζουν από ασφαλιστικές συμβάσεις του κλάδου αστικής ευθύνης από χερσαία αυτοκίνητα οχήματα. Εκκρεμείς δίκες συνεχίζονται χωρίς άλλο από το Επικουρικό Κεφάλαιο".

Από το συνδυασμό των παραπάνω διατάξεων, καθώς και εκείνων της παρ. 1 του άρθρου 19 που αναπτύχθηκαν στην προηγούμενη παράγραφο, προκύπτει ότι το Επικουρικό Κεφάλαιο αποτελεί οργανισμό που προεκόντως ιδρύθηκε από το νόμο κάριν του ζημιώθέντος τρίτου στις προβλεπόμενες από το νόμο περιπτώσεις,

στις οποίες οι αξιώσεις του παθόντος δεν είναι αρκούντως εξασφαλισμένες στην ικανοποίησή τους κατά του υπόχρεου ή υπεύθυνου για το ατύχημα. Τούτο σαφώς καταφαίνεται από το μηχανισμό της υποκαταστάσεως που καθιερώνεται από την παρ.4 του άρθ.19 ν.489/1976, μέσω του οποίου το Επικουρικό Κεφάλαιο μετακυλίει την υποχρέωση προς αποζημίωση στον υπόχρεο για το ατύχημα. Τέτοια όμως δυνατότητα, κατ' εξαίρεση, δεν ισχύει όταν το ζημιογόνο αυτοκίνητο ήταν πράγματι ασφαλισμένο, αλλά ο ασφαλιστικής πτώχευσης, ή η σε βάρος του εκτέλεση απέβη άκαρπη ή ανακλήθηκε η άδεια λειτουργίας της ασφαλιστικής επιχείρησης. Στην τελευταία αυτή περίπτωση, αν το Επικουρικό Κεφάλαιο ικανοποιήσει τον παθόντα, δεν έχει δικαίωμα υποκαταστάσεως κατά του ασφαλισμένου κυρίου, κατόχου ή οδηγού του ζημιογόνου αυτοκίνητου (ΑΠ 490/2002, ΑΠ 1258/2001, Νόμος). Στην περίπτωση όμως ευθύνης του Επικουρικού Κεφαλαίου, λόγω οριστικής ανακλήσεως της αδείας λειτουργίας του ασφαλιστή ή πτώχευσεως του, οπότε, όπως λέχθηκε, δεν παρέχεται σ αυτό δικαίωμα υποκαταστάσεως, οι λόγοι αποκλεισμού της ευθύνης του ασφαλιστή που προβλέπονται στα άρθρα 25 και 26 της Κ 4585/1978 Α.Υ.Ε., εφόσον έχουν καταστεί περιεχόμενο της συμβάσεως ασφαλίσεως, ισχύουν και υπέρ του Επικουρικού Κεφαλαίου (ΕφΑθ6206/1997 ΕπΣυγκΔ 1999, 557 και εκεί παραπομπές, Κρητικός, Αποζημίωση κλπ., Συμπλήρωμα στην έκδοση 1998 παρ. 2261 α).

Εξάλλου από τη διάταξη του άρθρου 361 ΑΚ, που ορίζει ότι για τη σύσταση ή αλλοίωση ενοχής με δικαιοπραξία απαιτείται σύμβαση, εφόσον ο νόμος δεν ορίζει διαφορετικά, σε συνδυασμό προς τις διατάξεις των άρθρων 189,192 του ΕμπΝ και 11 παρ.1 του ν.489/1976, προκύπτει

ότι μεταξύ ασφαλιστή και ασφαλισμένου μπορεί εγκύρως να συμφωνηθεί ότι αποκλείεται η κάλυψη από τον ασφαλιστή των ζημιών που προκαλούνται από την κυκλοφορία του αυτοκινήτου, όταν η ζημία προξενείται από οδηγό που δεν έχει την προβλεπόμενη από το νόμο και για την κατηγορία του οχήματος που οδηγεί άδεια οδήγησης. Η συνομολόγηση του όρου τούτου, η οποία δεν απαλλάσσει μεν τον ασφαλιστή από την υποχρέωση ν αποζημιώσει το ζημιωθέντα τρίτο, παρέχει όμως σ αυτόν το δικαίωμα να εναγάγει τον ασφαλισμένο και να ζητήσει απ αυτόν ότι κατέβαλε στο ζημιωθέντα τρίτο για την αποκατάσταση της ζημίας του, μπορεί να γίνει είτε με την ενσωμάτωση του εν λόγω όρου στη σύμβαση ασφάλισης, είτε με την παραπομπή της σύμβασης ασφάλισης στους όρους της υπ αρ. K4/585/5-4-1978 απόφαση του Υπουργού Εμπορίου, που δημοσιεύτηκε στη υπ αρ. 795/8-4-1978 Φ.Ε.Κ. τ. Α.Ε. και Ε.Π.Ε., στο άρθρο 25 περ. 6 της οποίας ορίζεται ότι αποκλείονται της ασφαλίσεως ζημίες που προξενούνται από οδηγό που δεν έχει την από το νόμο και για την κατηγορία του οχήματος που οδηγεί προβλεπόμενη άδεια οδήγησης. Επαρκής όμως παραπομπή είναι και η παραπομπή μόνο στον αριθμό του ΦΕΚ, κωρίς πρόσθετη αναφορά και του αριθμού της ΑΥΕ, αφού μέσω της αναφοράς αυτής είναι δυνατή και η γνώση του περιεχομένου της K4/585/1978 Α.Υ.Ε (ΑΠ 1022/2001, ΑΠ 525/2001, βλ. επίσης, για την περίπτωση οδηγού τελούντος υπό την επίρεια οινοπνεύματος, ΑΠ 588/2001, Νόμος και Εφθεσ1338/2001 Αρμεν.2002, 1336). Εξάλλου για τη δέσμευση του ασφαλισμένου δεν είναι απαραίτητο να υπογράφεται το ασφαλιστήριο από αυτόν, αλλά αρκεί να καταβάλλει τα ασφαλιστρά και να παραλαμβάνει το ασφαλιστήριο (ΑΠ 525/2001 ο.π.).

Στην κρινόμενη περίπτωση το δεύτερο εναγόμενο Επικουρικό Κεφάλαιο, με την αναφερόμενη στην πρώτη σκέψη παρεμπίπτουσα αγωγή, συνομολογώντας την παθητική του νομιμοποίηση, δεδομένου ότι το δίκυκλο του πρώτου εναγομένου ήταν ασφαλισμένο στην ασφαλιστική εταιρία "S. H. S.A.", της οποίας είχε ανακληθεί η άδεια λειτουργίας, επικαλέσθηκε ότι ο πρώτος εναγόμενος οδηγός του δικύκλου εστερείτο, κατά τον χρόνο του αυτοχήματος, αδείας ικανότητας οδηγήσεως, καθώς και την ανωτέρω διάταξη της αποτελούσης μέρος της ασφαλιστικής συμβάσεως K4/585/1978 Α.Υ.Ε. και ζήτησε να υποχρεωθεί σε ολόκληρο μετά του δευτέρου ιδιοκτήτου της μοτοσυκλέτας και προστίσαντος αυτόν στην οδήγησή της, να του καταβάλλουν κάθε ποσό που θα υποχρεωνόταν, σε περίπτωση παραδοχής της κυρίας αγωγής, να καταβάλλει στην ενάγουσα, με το νόμιμο τόκο από την ημερομηνία καταβολής του και να απαγγελθεί σε βάρος του πρώτου, ως μέσο αναγκαστικής εκτελέσεως της αποφάσεως, προσωπική κράτηση διαρκείας ενός έτους. Η με το ιστορικό αυτό και τα ανωτέρω αιτήματα παρεμπίπτουσα αγωγή, σύμφωνα με αυτά που εκτέθηκαν στη μείζονα σκέψη, παρότι εν προκειμένω το Επικουρικό Κεφάλαιο δεν έχει δικαίωμα υποκαταστάσεως, αλλά έχει δικαίωμα αναγωγής, είναι νόμιμη και στηρίζεται στις εκεί αναφερόμενες διατάξεις, οι οποίες βέβαια δεν αντίκεινται στο Σύνταγμα, όπως αβάσιμα υποστηρίζει ο εκκαλών της υπό στοιχείο β' εφέσεως, ούτε ήταν, όπως υποστηρίζει, απαραίτητο, να γίνεται επίκληση ότι ο εναγόμενος είχε υπογράψει το ασφαλιστήριο, αρκεί ότι αυτός, όπως επικαλείται, κατέβαλε τα ασφαλιστρά και παρέλαβε το προσκομιζόμενο από τον ίδιο ασφαλιστήριο. Σημειωτέον ότι νόμιμο είναι και το παρεπόμενο αίτημα περί απαγ-

γελίας προσωπικής κρατήσεως, ως μέσον αναγκαστικής εκτελέσεως της αποφάσεως, αφού αυτή ν εξ αναγωγής αξίωση του Επικουρικού Κεφαλαίου αποτελεί εκ του νόμου επίρριψη στον ασφαλισμένο της αποζημιώσεως που καταβλήθηκε για αποκατάσταση ζημίας προκληθείσης με αδικοπραξία (βλ. Κρητικό. Αποζημίωση κλπ. παρ. 2389, 2390 και 2391, όπου και επισήμανση των διαφορών και του αποτελέσματος της εννοιολογικής διαφοράς μεταξύ αξιώσεως εξ υποκαταστάσεως και εξ αναγωγής του ασφαλιστή και εκεί παραπομπές). Εφόσον λοιπόν η εκκαλούμενη, έστω και με διαφορετικές αιτιολογίες (θεώρησε ότι το Επικουρικό Κεφάλαιο είχε δικαίωμα υποκαταστάσεως) έτοι έκρινε, ορθώς τις διατάξεις που αναφέρονται στην μείζονα σκέψη ερμήνευσε και εφάρμοσε και πρέπει, αφού αντικατασταθούν οι αιτιολογίες της ως άνω, να απορριφθούν οι υποστηρίζοντες τα αντίθετα λόγοι της υπό στοιχείο β' εφέσεως που αναφέρονται στο νόμιμο της παρεμπίπουσας αγωγής (άρθρο 534 ΚΠολΔ) { ... }.

672/2003

Πρόεδρος: Γεωρ. Καράμπελας
Εισηγητής: Γεωρ. Μπατζαλέξης
Δικηγόροι: Χρ. Βούλγαρης, Λευτέρης Παπαγρυφούριου

Από τη δημοσίευση στην ΕτΚ της απόφασης του Νομάρχη που κυρώνει τον αναδασμό, η κυριότητα των νέων κτημάτων περιέρχεται αυτοδίκαια στους αναγραφόμενους, ως δικαιούχους, στον κυρωθέντα κτηματολογικό πίνακα, ενώ αποδίνεται το δικαίωμα κυριότητας που υπήρχε στα κτήματα που αναδιανεμήθηκαν.

Με τη μεταγραφή των οριστικών τίτλων κυριότητος (παραχωρητηρίων) αποκλείεται (πλην αντιγραφικών σφαλμάτων) η διόρθωση ή ακύρωση τους με απόφαση

του Νομάρχη, εφόσον θίγονται δικαιώματα τρίτων, νόμιμα κτηθέντα, ή παρόλθε τριετία από την μεταγραφή τους, οπότε ο αξιώνων δικαίωμα κυριότητας ή άλλο εμπράγματο δικαίωμα επί ακινήτου υπαχθέντος στον αναδασμό δικαιούται να λάβει μόνο αποζημίωση από εκείνο υπέρ του οποίου εκδόθηκε το παραχωρητηρίο και δεν έχει δικαίωμα να διεκδικήσει το νέο κτήμα απ αυτόν, είναι δε αδιάφορη οποιαδήποτε άγνοια ή πλάνη σκετικά με τον αναδασμό του κυρίου του αναδιανεμθέντος κτήματος.

Αυτοδίκαιη περιέλευση της νομής των εκ του αναδασμού κτημάτων στους δικαιούχους από τη χρονολογία που θα ορίσει η απόφαση της Επιτροπής Αναδασμού, που τυχόν εκδοθεί, μετά την περάτωση της υπόδειξης επί του εδάφους των νέων αγροτεμαχίων.

Με τον αναδασμό δε μεταβάλλεται το νομικό καθεστώς του αγροτεμαχίου, που μπορεί να είναι και κληροτεμάχιο, αλλ άπλως η θέση του. Η ιδιότητα του γεωργικού κλήρου διατηρείται και στο νέο μετά τον αναδασμό τεμάχιο, με αποτέλεσμα τούτο να τυγχάνει της ίδιας νομικής προστασίας του αγροτικού κλήρου, όπως η πλασματική καλόπιστη νομή και η απαγόρευση κατάμποσης.

{ ... } II. . Από τον συνδυασμό των διατάξεων 21 παρ.1 και 4, 22 και 33 παρ. 1 και 2 του Ν. 674/1977 "περί αναδασμού της γης κλπ.", συνάγεται ότι, αν ο αναδασμός έλαβε χώρα μετά την 1-9-1977, από τη δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της αποφάσεως του Νομάρχη που κυρώνει τον αναδασμό, η κυριότητα των κτημάτων που δημιουργήθηκαν μ αυτόν περιέρχεται αυτοδικαίως στους αναγραφόμενους ως δικαιούχους στον κυρωθέντα κτηματολογικό πίνακα ε-

νώ, αντιστοίχως, αποσθίνεται αυτοδικαίως το δικαίωμα κυριότητος που υπήρχε επί των κτημάτων που αναδιανεμήθηκαν. Μετά την ως άνω κύρωση εκείνος που αξιώνει δικαίωμα κυριότητας ή άλλο εμπράγματο δικαίωμα μπορεί να διεκδικήσει το κτήμα που παραχωρήθηκε αντί αποζημιώσεως κατά του αναγραφομένου στον πίνακα δικαιούχου. Με την μεταγραφή των οριστικών τίτλων κυριότητος (παραχωρητηρίων) αποκλείεται η διόρθωση ή ακύρωση αυτών με απόφαση του οικείου Νομάρχη, εφόσον θίγονται δικαιώματα τρίτων που έχουν αποκτηθεί νομίμως, ή παρήλθε τριετία από την μεταγραφή τους, με εξαίρεση την περίπτωση αντιγραφικών σφαλμάτων. Στην περίπτωση που αποκλείεται, κατά τα ανωτέρω, η διόρθωση ή ακύρωση των τίτλων κυριότητας, καθένας που αξιώνει δικαίωμα κυριότητος ή άλλο εμπράγματο δικαίωμα επί ακινήτου που έχει υπαχθεί στον αναδασμό δικαιούται να λάβει μόνο αποζημίωση από εκείνον υπέρ του οποίου εκδόθηκε το παραχωρητήριο και δεν έχει δικαίωμα να διεκδικήσει το νέο κτήμα απ' αυτόν, είναι δε αδιάφορη, κατά την έννοια των ως άνω διατάξεων, οποιαδήποτε άγνοια ή πλάνη σχετικά με τον αναδασμό του κυρίου του αναδιανεμηθέντος κτήματος (βλ. για την περίπτωση δικαιώματος τρίτου που αποκλείει την διόρθωση και κατακολουθία την διεκδίκηση ΑΠ 421/1999 ΕλλΔν 41, 1511, ΑΠΟΔ6/1991 ΕλλΔν 32, 751, ΑΠ 1272/1995 ΕλλΔν 38, 781, ΑΠ 802/1992, Νόμος, ΑΠ 1349/1994 ΕλλΔν 37, 610, για αναδασμό που κηρύχθηκε πριν από τον νόμο 674/1977 υπό την ισχύ του Α. Ν. 821/1948, σε συνδυασμό και με τις ανωτέρω διατάξεις του Ν. 674/1077, η οποία συναρτά την αδυναμία διεκδικήσεως του ακινήτου, από την παρέλευση τριετίας από την μεταγραφή του παραχωρητηρίου, εφόσον χώρησε μετά

την ισχύ του Ν.674/1977, δηλαδή την 1-9-1977, ή από την τελευταία ημερομηνία, εφόσον η μεταγραφή έγινε ενωρίτερα από αυτήν.

Προϋπόθεση συνεπώς για την κτήση της κυριότητος στο νέο κτήμα από τον αναφερόμενο ως δικαιούχο, αποτελεί η κυριότητα τούτου επί του κτήματος που υπεβλήθη στη διαδικασία του αναδασμού, σε αντικατάσταση του οποίου εδόθη το νέο ακίνητο. Στην περίπτωση δε που ο αναγραφόμενος ως δικαιούχος δεν ήταν κύριος του αναδιανεμηθέντος κτήματος, το οποίο θεωρείται ότι απαλλοτριώθηκε αναγκαστικώς, ο κύριος τούτου δικαιούχαι, όπως λέχθηκε, να ζητήσει την απόδοση μόνο του νέου ακινήτου, με αγωγή που έχει εμπράγματο χαρακτήρα και στρέφεται κατά του αναγραφομένου στον κτηματολογικό πίνακα ως δικαιούχου υπό τις ανωτέρω προϋποθέσεις δυνατότητας ασκήσεως της από απόψεως χρόνου. Η ρύθμιση αυτή αποβλέπει στην αποφυγή διαιωνίσεως της εκκρεμότητας, ως προς την οριστικοποίηση των τίτλων κυριότητος και ανατροπής, μετά παρέλευση τριετίας, των ευεργετικών αποτελεσμάτων του αναδασμού (ΑΠ 802/1992 ο.π., Εφθεσ 3192/1991, Νόμος). Όσον αφορά την νομή επί των κτημάτων που δημιουργήθηκαν με τον αναδασμό περιέρχεται αυτοδικαίως στους δικαιούχους από τη χρονολογία που θα ορίσει η απόφαση της Επιτροπής Αναδασμού που τυχόν θα εκδοθεί περί τούτου, μετά την περάτωση της υποδείξεως επί του εδάφους των νέων αγροτεμαχίων, από την ίδια δε χρονολογία αποσθίνεται αυτοδικαίως το δικαίωμα νομής των πρών νομέων επί του αναδιανεμηθέντος κτήματος (ΑΠ 506/1995 ΕλλΔν 38, 63).

Περαιτέρω με τον αναδασμό δεν μεταβάλλεται το νομικό καθεστώς του αγροτεμαχίου, που μπορεί να είναι και κληρο-

τεμάχιο, αλλ οπλώς η θέση του. Στην ένονα της μη μεταβολής της νομικής κατάστασης του αγροτεμαχίου περιλαμβάνεται και το αμετάβλητο της ιδιότητας του γεωργικού κλήρου. Η ιδιότητα του κληροτεμαχίου συνεχίζει να διατηρείται και στο νέο μετά τον αναδασμό τεμάχιο, με αποτέλεσμα και τούτο να τυγχάνει της ίδιας νομικής προστασίας του αγροτικού κλήρου, όπως η πλασματική καλόπιστη νομή του άρθρου 79 παρ.2 Αγροτικού Κώδικα, μέχρι την ισχύ του Α.Ν. 431/1968, την, κατά τις διατάξεις των άρθρων 208-222 του ίδιου Κώδικα, αλλά και του άρθρου 1 του ανωτέρω Α.Ν., απαγόρευση κατατάξεως του κλπ. (Εφθεσ1499/1997 ΕλλΔν 39, 445 και εκεί παραπομπές). Συνεπώς, αν κάποιο ακίνητο εισφέρθηκε στον αναδασμό, που διενεργήθηκε μετά το έτος 1977, και εμφανίσθηκε ως δικαιούχος του αναδιανεμηθέντος ακινήτου στον οικείο κτηματολογικό πίνακα, που κυρώθηκε με απόφαση του Νομάρχη, που δημοσιεύθηκε νόμιμα, κάποιος τρίτος μη κύριος του εισφερθέντος ακινήτου, στη συνέχεια δε εκδόθηκε στο όνομα του τελευταίου, ο οικείος τίτλος κυριότητος και μεταγράφηκε, ο προβάλλων ίδιο δικαίωμα κυριότητος νομίμως κτηνθέν επί του εισφερθέντος ακινήτου, μπορεί να διεκδικήσει το νέο ακίνητο από τον εξ αναδασμού κύριο του, εφόσον δεν παρήλθε τριετία από της μεταγραφής του τίτλου κυριότητος.

Στην κρινόμενη περίπτωση, από την επανεκτίμηση των ενόρκων καταθέσεων ... αποδείχθηκαν, κατά την κρίση του Δικαστηρίου, τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Δυνάμει του 2590/27-6-1953 τίτλου κυριότητος (παραχωρητηρίου) του Θεσσαλικού Γεωργικού Ταμείου, του Υπουργείου Γεωργίας, που μεταγράφηκε νόμιμα στον τόμο ... και αριθμό ... των βιβλίων μεταγραφών του Υποθηκοφυλα-

κείου Αλμυρού, περιήλθε στην αποκλειστική κυριότητα του κληρούχου Π. Π. του Ν. ο κατά το έτος 1920, περίπου, παραχωρηθείς σ αυτόν γεωργικός κλήρος, στον οποίο και εγκαταστάθηκε, περιλαμβανόταν δε σ αυτόν, μεταξύ των άλλων και το 115 κληροτεμάχιο, κείμενο στη περιοχή "Στούπη" της ευρύτερης κτηματικής περιοχής Ν. Αγχ. Μαγνησίας, εμβαδού 4.200 τ.μ., που συνόρευε, ανατολικά και δυτικά, επί πλευράς 60 μ. με τα 121 και 78 κληροτεμάχια, ιδιοκτησίας Ε. Σ. και Β. Ι. Κ., αντίστοιχα, θόρεια και νότια επί πλευράς 70 μ. με τα 114 και 116 κληροτεμάχια, ιδιοκτησίας Μ. Σ. και Γ. Το εν λόγω κληροτεμάχιο, από της κατά τα άνω παραχωρήσεως του και εγκαταστάσεως σ αυτό, ο ανωτέρω κληρούχος, ο οποίος άλλωστε, κατ άρθρο 79 παρ.2 Αγροτικού Κώδικα, σε συνδυασμό και με το άρθρο 1 παρ.1 του Α.Ν. 431/1968, μέχρι την ισχύ του τελευταίου νόμου (23-5-1968), θεωρούνταν μόνος καλής πίστεως νομέας αυτού και αν ακόμη δεν είχε προβεί σε κατοχή του, έκτοτε δε έπρεπε να το κατέχει με διάνοια κυρίου, πραγματικά, για να είναι νομέας αυτού (ΑΠ 884/2001 ΕλλΔν 43, 699, ΑΠ 426/2001, ΑΠ 210/2001 ΕλλΔν 42, 1278 και 668, αντίστοιχα, ΑΠ 1095/1999 ΕλλΔν 40, 1512, ΑΠ 1256/1998 ΕλλΔν 40, 770), άρχισε να το νέμεται, προβαίνων σε όλες τις προσκύνουσες στη φύση του πράξεις νομής και δη το καλλιεργούσε με κουκιά, αρακά, βίκο και κριθάρι και εμβολίασε 5 δένδρα αγριελιών που υπήρχαν σ αυτό και συνέλεγε τον ελαιόκαρπο. Τις πράξεις αυτές νομής επί του εν λόγω ακινήτου, του οποίου και είχε καταστεί κύριος κατά τον προαναφερθέντα τρόπο, συνέχισε ο ανωτέρω κληρούχος, βοηθούμενος από τον μοναδικό κατωτέρω γιο του, όπως συνηθίζεται στις αγροτικές οικογένειες, μέχρι τον χρόνο του θανάτου του, στις 20-6-1977

(βλ. 20/1977 ληξιαρχική πράξη θανάτου του Ληξιάρχου Ν. Αγχ.).

Ο ανωτέρω κληρούχος, κάτοικος ενώπιον Ν. Αγχιάλου, κατέλειπε, κατά τον χρόνο του θανάτου του, μοναδικούς πλησιέστερους συγγενείς και εξ αδιαθέτου κληρονόμους του, την κόρη του Κ., τον γιο του Ε. και την κόρη του Γ. (βλ. .../1997 πιστοποιητικό του Δημάρχου Ν. Αγχ.), στους οποίους και περιήλθε κατ'ισομοιρία. Οι δύο κόρες του, μετά τον θάνατό του, μεταβίβασαν απόπως την νομή των εξ αδιαθέτου μεριδίων τους στον αδελφό τους Ε., πατέρα των εναγομένων, ο οποίος έκτοτε συνέχισε να ασκεί τις αυτές ως άνω πράξεις νομής, μέχρι του, κατά τα κατωτέρω, διενεργηθέντος αναδασμού του αγροκτήματος. Περί τούτων βεβαιώνουν ενόρκως, οι πλικιωμένοι μάρτυρες των εναγομένων, Β. Κ. (γεννήθηκε το 1917), αγρότισσα, ιδιοκτήτρια του όμορου προς δυσμάς, όπως λέει η περιοδική, κληροτεμαχίου (ένορκη βεβαίωση 79/2001), Σ. Κ. (γεννήθηκε το 1924), κτηνοτρόφος (ένορκη βεβαίωση 80/2001) και Δ. Α. (γεννήθηκε το 1935), κτηνοτρόφος (ένορκη βεβαίωση 110/2001), οι δύο τελευταίοι μάλιστα έβοσκαν τα ζώα τους στην περιοχή και όλοι έχουν ιδίαν αντίληψη του ότι ο ανωτέρω αρχικός κληρούχος μόνος, στη συνέχεια βοηθούμενος από τον ανωτέρω γιο του Ε. και μετά το θάνατό του μόνος ο γιος του ασκούσαν στο κληροτεμάχιο αυτό τις ανωτέρω πράξεις νομής. Μάλιστα ο μάρτυρας Α. βεβαιώνει ότι, κατά παραχώρηση του αρχικού κληρούχου, αρκετές φορές βόσκεσσε τα ζώα του στο κληροτεμάχιο αυτό, όταν βέβαια εντός αυτού δεν υπήρχαν καλλιέργειες, διότι είχαν συγκομισθεί οι καρποί. Όλοι δε βεβαιώνουν ότι σε όλη την κοινωνία της Ν. Αγχιάλου ήταν γνωστό ότι το κληροτεμάχιο αυτό ανήκε στον Π. Π. και μετά το θάνατό του στον γιο του και πατέρα των ενα-

γομένων Ε. Π.

Για τον πατέρα της ενάγουσας, Μ. Σ., ιδιοκτήτη του όμορου προς βορά 114 κληροτεμαχίου όλοι βεβαιώνουν, ότι, εκτός του ότι ήταν κτηνοτρόφος και έβοσκε τα ζώα του στην περιοχή, ουδέποτε τον είδαν εντός του εν λόγω κληροτεμαχίου να προβαίνει σε πράξεις καλλιέργειας αυτού. Τα ίδια βέβαια καταθέτει και η μάρτυρας των εναγομένων, μπρέρα τους, στο ακροατήριο (βλ. πρακτικά) και βεβαιώνουν ενόρκως και ο πατέρας τους (ένορκη βεβαίωση 78/2001) και οι συγγενείς των εναγομένων Λ. Γ., Β. Μ. και Δ. Τ. (ένορκες βεβαίωσεις 81, 108 και 109/2001 αντίστοιχα). Βέβαια η μάρτυρας της ενάγουσας, 40 ετών, ιδιοκτήτρια όμορου προς νότο κληροτεμαχίου, καταθέτει ότι ο πατέρας της ενάγουσας έβοσκε εκεί τα ζώα του και καλλιέργειούσε το εν λόγω κληροτεμάχιο, αναφέρει όμως ως μόνη καλλιέργυτική πράξη την καλλιέργεια γρασιδιού, το οποίο, όμως, κατά δίδαγμα κοινής πείρας, είναι αυτοφυές. Η μάρτυρας όμως αυτή, μεταξύ των ετών 1989 και 2000, διέμενε στην Αθήνα και έτσι δεν γνωρίζει πολλά σε σχέση με την άσκηση πράξεων νομής και κατοχής επί του εν λόγω κληροτεμάχιο και η κατάθεσή της είναι ελάχιστα διαφωτιστική. Επίσης και ο μάρτυρας της ενάγουσας Χ.Κ. (γεννήθηκε το 1933), συνταξιούχος ΟΓΑ, (βεβαίωση 111/2001) βεβαιώνει ότι από την 10ετία του 1960 έβλεπε τον πατέρα της ενάγουσας να καλλιέργει το κληροτεμάχιο με γρασίδι και ουδέποτε είδε τον πατέρα των εναγομένων να καλλιέργει τούτο, αλλά εμφανίσθηκε το πρώτο εκεί μετά τον κατωτέρω αναδασμό. Τα ίδια βεβαιώνει και ο μάρτυρας Ι. Τ., κατά πολύ νεώτερος (γεννήθηκε το 1958), που γνωρίζει την κατάσταση από απόψεως νομής και κατοχής του κληροτεμαχίου κατά τα έτη 1973-1976, με την ιδιότητα του βοσκού και από

το 1981 με την ιδιότητα του καλλιεργούτού ξένων αγρών και διερχομένου από το κληροτεμάχιο (ένορκη βεβαίωση 112/2001), αλλά και ο πατέρας της ενάγουσας (ένορκη βεβαίωση 154/2000), ο οποίος προσθέτει ότι το κληροτεμάχιο του μεταβίβασε απύπως ο πατέρας του το έτος 1950. Τέλος ο μάρτυρας Κ. Τ., ιδιοκτήτης ομόρου κληροτεμάχιου (γεννηθηκε το 1928), συνταξιούχος ΟΓΑ, βεβαιώνει (ένορκη βεβαίωση 155/2000) ότι το κληροτεμάχιο το καλλιεργούσε (δεν προσδιορίζει το είδος καλλιέργειας, αλλά κάνει λόγο για θερισμό) ο παππούς και από το 1950 ο πατέρας της ενάγουσας, που έβοσκε εκεί και τα πρόβατά του, ο δε πατέρας των εναγομένων εμφανίσθηκε εκεί για πρώτη φορά το 1997 μετά το αναδασμό.

Όσα όμως καταθέτουν και βεβαιώνουν οι μάρτυρες της ενάγουσας, ανεξάρτητα από τα ανωτέρω επισημανθέντα κενά των καταθέσεών τους, δεν δίδουν κάποια, σύμφωνη με τα πορίσματα της κοινής λογικής και πείρας, απάντηση στο εύλογο ερώτημα, δυνάμει ποιας σχέσεως αρχικά ο παππούς και στη συνέχεια από το έτος 1950 ο πατέρας της ενάγουσας επιλήφθηκαν της κατοχής και νομής του κληροτεμάχιου (για το προ τις 23/5/1968 διάστημα δεν μπορεί να γίνει βέβαια λόγος για άσκηση νομής επ αυτού από άλλον εκτός του κληρούχου) και κατά ποια λογική ο ανωτέρω αρχικός κληρούχος και κύριος του ακινήτου θα αποξενωνόταν της νομής αυτού, μετά δε το έτος 1953, όταν εκδόθηκε ο τίτλος κυριότητος και μετά την μεταγραφή τούτου, όταν κατέστη και κύριος αυτού, σε κάθε δε περίπτωση μετά την ισχύ του ΑΝ 431/1968, δεν τους το μεταβίβασε, όπως και μπορούσε, νομίμως. Άλλα και περαιτέρω, όταν, κατά τα κατωτέρω εκτεθησόμενα, το έτος 1994 άρχισε η διαδικασία του ανα-

δασμού, γιατί δεν ήταν ο πατέρας της ενάγουσας εκείνος που το δήλωσε, όπως και θα έπρεπε, αν ήταν κύριος, νομέας και κάτοχος του εισφερθέντος κληροτεμάχιου, στο τοπογραφικό συνεργείο, ώστε να εμφανισθεί στον οικείο κτηματολογικό πίνακα, αυτός ή η ενάγουσα κόρη του ως δικαιούχος του εξ αναδασμού αγροτεμάχιου.

Το έτος 1994 άρχισε στην ανωτέρω περιοχή "Στουπίου" της Ν. Αγκιάλου η διαδικασία εκούσιου αναδασμού, στον οποίο, μεταξύ των άλλων κληροτεμάχιων, εισφέρθηκε και το ανωτέρω, η δε αρμόδια Επιτροπή Αναδασμού του άρθρου 8 Ν. 674/1977 αποτύπωσε τοπογραφικά και κτηματογράφησε την αναδιανεμητέα περιοχή, αφού έλαβε υπόψη τις δηλώσεις και υποδείξεις των ιδιοκτητών των διαφόρων κληροτεμάχιων, συνέταξε τον οικείο κτηματολογικό πίνακα, που συνοδεύονταν και από το σχετικό τοπογραφικό διάγραμμα, στη σελίδα 3 του οποίου, το προκύψαν από τον αναδασμό αγροτεμάχιο εμφαίνεται στην αυτή θέση, με αριθμό 115 και εμβαδόν 4.001 τ.μ. δικαιούχους δε αυτού τους κληρονόμους του ανωτέρω Π. Π. Ο εν λόγω πίνακας και τα σχετικά διαγράμματα (βλ. κυρωμένα αποσπάσματα αυτών που προσκομίζουν και επικαλούνται οι εναγόμενοι), δημοσιεύθηκαν από την Επιτροπή του Αναδασμού, όπως ορίζει το άρθρο 10 παρ.1 του Ν. 674/1977, και κλήθηκαν να υποβάλλουν ενστάσεις, σχετικές με τυχόν δικαιώματά τους, κατά του κτηματολογικού πίνακα, όλοι οι προβάλλοντες εαυτούς ως ιδιοκτήτες ακινήτων στην αναδιανεμόμενη περιοχή, μεταξύ των οποίων και η ενάγουσα, αφού ο πατέρας της με το ...931/17-10-1995 συμβόλαιο του συμβολαιογράφου Αλμυρού Ν. Λ., που μεταγράφηκε νόμιμα, μεταβίβασε, λόγω γονικής παροχής, το κληροτεμάχιο, του οποίου εμφανίσθηκε ως

κύριος με έκτακτη χρησικότησία, αφού, όπως δήλωνε, το νεμήθηκε από το έτος 1950, όταν απέκτησε από τη νομή του από τον πατέρα του, ο οποίος το είχε αγοράσει με συμβόλαιο που καταστράφηκε από τις αρχές κατοχής το 1943 (βλ. ανωτέρω συμβόλαιο). Πρέπει να παρατηρηθεί ότι στο εν λόγω συμβόλαιο δεν αναφέρεται, για ευνόπους λόγους (αδυναμία μεταβιβάσεως και ανεπίδεκτο χρησικότησίας προ του Α.Ν. 431/1968), η ιδιότητα του ακινήτου, ως προερχομένου από αγροτική αποκατάσταση (κληροτεμάχιο), όπως και πράγματι ήταν, όπως λέχθηκε.

Ούτε όμως η ενάγουσα, ούτε ο δικαιοπάροχος πατέρας της, υπέβαλαν ένστασην κατά του κτηματολογικού πίνακα μέχρι την οριστικοποίηση του νέου κτηματικού καθεστώτος αναδασμού, κατά τον οποίο ο πατέρας της ενάγουσας εμφανίσθηκε ως δικαιούχος του όμορου 114 τεμαχίου εμβαδού 4.004 τ.μ. Στη συνέχεια η Επιτροπή Αναδασμού με την 23/17-9-1997 πρακτικού απόφασί της αποφάσισε ότι η νομή επί των δια του αναδασμού δημιουργηθέντων αγροτεμάχιων περιήλθε στους δικαιούχους από τις 16/9/1997, έκτοτε δε, όπως λέχθηκε στη μείζονα σκέψη, αποσθέσθηκε το δικαίωμα νομής επ αυτών οιουδάποτε τρίτου.

Μετά την παράδοση της νομής των νέων ως άνω εξ αναδιανομής αγροτεμάχιων στους εμφαινόμενους στον κτηματολογικό πίνακα ως δικαιούχους, και την εφαρμογή επί του εδάφους της ανωτέρω αποφάσεως της Επιτροπής Αναδασμού, από τον πατέρα των εναγομένων, κληρονόμο, όπως λέχθηκε, του ανωτέρω αρχικού κληρούχου, και εμφαινόμενο στον οικείο κτηματολογικό πίνακα, ως δικαιούχο του εξ αναδασμού τεμαχίου, ο οποίος κατέλαβε τούτο και το περιέφραξε, ο πατέρας της ενάγουσας επιχείρησε να διενεργήσει διακατοχικές πράξεις επ αυ-

τού, γεγονός το οποίο προκάλεσε την άμεση αντίδραση του πατέρα των εναγομένων, ο οποίος και κατάγγειλε, στις 5-11-1997, το περιστατικό στον Α.Σ. Ν. Αγχ. (βλ. αντίγραφο της οικείας σελίδας του βιβλίου συμβάντων του Α.Σ.). Επακολούθησε η άσκηση από την ενάγουσα στο Ειρηνοδικείο Αλμυρού, κατά του πατέρα των εναγομένων της από 10-11-1997 αιτίσεως ασφαλιστικών μέτρων νομής, η οποία απορρίφθηκε με την 149/1997 απόφαση, όπως απορρίφθηκε και η κατ αυτής ασκηθείσα έφεση με την 127/1998 απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Βόλου και των δύο ως άνω δικαστηρίων δεχθέντων ότι νομέας του εισφερθέντος στον αναδασμό κληροτεμαχίου υπήρξε ο ανωτέρω αρχικός κληρούχος και ο γιος του και πατέρας των εναγομένων, η δε αιτούσα αμφισβήτησε το δικαίωμα νομής του καθού το πρώτο με την κρινόμενη αίτηση και μετά την έκδοση της ανωτέρω αποφάσεως της Επιτροπής Αναδασμού, που είχε τα προαναφερθέντα έννομα αποτελέσματα.

Επακολούθησε η κύρωση του οριστικοποιηθέντος κτηματολογικού πίνακα του αναδασμού με την Δ.Α.Α. 6621/7-6-1999 απόφαση του Νομάρχη Μαγνησίας, που δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ .../28-6-1999 τ.Β', η οποία είχε τα αναφερόμενα στη μείζονα σκέψη έννομα αποτελέσματα, στο δε από 7-6-1999 τοπογραφικό διάγραμμα της τοπογραφικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Γεωργίας, που την συνοδεύει, το εκ του αναδασμού προκύψαν αγροτεμάχιο φέρει αριθμό 308 εμβαδόν 4.001 τ.μ. κείται στην αυτή ως άνω θέση και συνορεύει, ανατολικά με ιδιοκτησία Ε. Σ., βόρεια με ιδιοκτησία Μ. Σ., δυτικά με ιδιοκτησία Κ. και νότια με δρόμο, δικαιούχοι δε αυτού, κατά ποσοστό $\frac{1}{2}$ εξ αδιαιρέτου, έκαστος, εμφανίσθηκαν μετά από υπόδειξη του πατέρα τους οι εναγόμενοι

ως κληρονόμοι του αρχικού ως άνω κληρούχου (βλ. .../23/6/1999 Βεβαίωση τμήματος κτηματολογίου και τοπογραφικών εφαρμογών της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Μαγνησίας), στο όνομα των οποίων και εκδόθηκε ο 7592/3-11-1999 τίτλος κυριότητας (παραχωρητήριο), της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Μαγνησίας,, που μεταγράφηκε νόμιμα, στις 3-11-1999, στον τόμο ... και αριθμό ... των βιβλίων μεταγραφών του Υποθηκοφυλακείου Αλμυρού, η μεταγραφή του οποίου είχε τα αναφερθέντα στη μείζονα σκέψη έννομα αποτελέσματα και, εφόσον από τότε που έγινε μέχρι την άσκηση της αγωγής (βλ. .../21-2-2000 εκθέσεις επιδόσεως της δικαστικής επιμελήτριας στο Πρωτοδικείο Βόλου Φ. Κ.), δεν παρίλθε τριετία, καθιστά, σύμφωνα με αυτά που εκτέθηκαν στη μείζονα σκέψη, επιτρεπτή την διεκδίκηση του από την ενάγουσα υπό την προϋπόθεση βέβαια ότι πράγματι τυχάνει κύριος αυτού.

Σύμφωνα όμως με αυτά που εκτέθηκαν ανωτέρω, ουδέποτε ο δικαιοπάροχος της ενάγουσας πατέρας της και η ίδια άσκησαν ποτέ πράξεις νομής επί του εισφερθέντος στον αναδασμό ακινήτου και έτσι ο δικαιοπάροχός της ουδέποτε κατέστη κύριος αυτού, με έκτακτη χρονικότησία, όπως αυτή ισχυρίζεται, ούτε βέβαια και η ίδια κατέστη κύριος αυτού, το μεν, ως αποκτήσασα παρά μη κυρίου, το δε ως μη επιληφθείσα ποτέ της νομής του και συνεπώς μη αποκτήσασα ίδιο δια χρονικησίας δικαίωμα κυριότητας επ αυτού, με αποτέλεσμα αβασίμως, κατά τα εκτεθέντα στη μείζονα σκέψη, να διεκδικεί το εκ του αναδασμού προκύψαν ως άνω νέο αγροτεμάχιο από τους εναγόμενους, κυρίους αυτού, σύμφωνα με όσα εκεί εκτέθηκαν. Εφόσον και η εκκαλουμένη έτσι έκρινε και απέρριψε την αγωγή, ως αβάσιμη, και καταδίκασε την ενάγουσα στη

δικαστική δαπάνη από δραχμές 90.000 ορθώς, σύμφωνα με αυτά που εκτίθενται στη μείζονα σκέψη, το νόμο ερμήνευσε και εφάρμοσε και τις αποδείξεις εκτίμησε και πρέπει οι λόγοι της εφέσεως, που υποστηρίζουν τα αντίθετα, να απορριφθούν, ως αβάσιμοι και να καταδικασθεί η εκκαλούσα στην δικαστική δαπάνη των εφεσιβλήτων του παρόντος βαθμού δικαιοδοσίας (άρθρα 176, 183 και 191 ΚΠολΔ), κατά τα διατακτικό.

673/2003

Πρόεδρος: Γεωρ. Καράμπελας

Εισηγητής: Γεωρ. Μπατζαλέξης

Δικηγόροι: Ζήσης Λέκκας, Κων. Θεογιάννης

Το Σάββατο δεν είναι εργάσιμη ημέρα και δεν υπολογίζεται στην προθεσμία του 633 παρ. 2 ΚΠολΔ.

Η άσκηση ανακοπής κατά διαταγής πληρωμής επιφέρει αναστολή του χρόνου νέας παραγραφής της αξιώσης, ο οποίος θα άρχισε μετά τη διακοπή που επέρχεται με την επίδοση της διαταγής. Η αναστολή εκπείνεται σε ολόκληρη τη διάρκεια της ανακοπής μέχρι την έκδοση τελεσίδικης απόφασης και εμποδίζεται η παραγραφή εν επιδικίᾳ, αδιάφορα αν γίνει δεκτή ή απορριφθεί η ανακοπή και ακυρωθεί η επικυρωθεί η διαταγή αντίστοιχα.

Ο ισχυρισμός περί επιγενόμενης παραγραφής εν επιδικίᾳ της απαίτησης, στο διάστημα από την πρώτη επίδοση της διαταγής πληρωμής, κατά της οποίας δεν ασκήθηκε ανακοπή, μέχρι τη δεύτερη επίδοση της, ο οποίος προβάλλεται με ανακοπή κατά της διαταγής, που ασκείται μετά τη δεύτερη κοινοποίηση της, δε μπορεί να αποτελέσει λόγο αυτής αλλά μόνο ανακοπής κατά της εκτέλεσης, κι' αν ακόμη απορρίφθηκε τελεσίδικα η ανακοπή κατά της διαταγής, αφού ο ισχυρισμός

αυτός δε μπορούσε να προταθεί στη δίκη της ανακοπής κατά της διαταγής και δεν καλύπτεται από το δεδικασμένο.

Η επιμήκυνση του χρόνου της παραγραφής προϋποθέτει αξίωση, μη υποκύψασα στη μέχρι την τελεσίδικη απόρριψη της ανακοπής θρακύτερην παραγραφήν και δεν επιφέρει αναβίωση της αξίωσης, καθ ο μέρος έχει πλέον αποσθεθεί, λόγω παραγραφής.

{...} II. Με το άρθρο 633 παρ.2 εδαφ. α ΚΠολΔ ορίζεται, ότι "αν δεν έχει ασκηθεί εμπρόθεσμα ανακοπή, εκείνος υπέρ του οποίου έχει εκδοθεί η διαταγή πληρωμής μπορεί να επιδώσει πάλι τη διαταγή στον οφειλέτη, ο οποίος έχει το δικαίωμα να ασκήσει την ανακοπή μέσα σε προθεσμία δέκα εργασίμων ημερών από τη νέα επίδοση". Εξάλλου με το άρθρο 1 παρ.1 της, από 29-12-1980, πράξης νομοθετικού περιεχομένου, που κυρώθηκε με το Ν.1157/1981, καθιερώνεται από 1 Ιανουαρίου 1981 πενθήμερη εβδομάδα εργασίας, από Δευτέρα μέχρι και Παρασκευή, για το με οποιαδήποτε σχέση προσωπικό του Δημοσίου, των ΟΤΑ και των λοιπών νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου. Από τις διατάξεις αυτές συνάγεται, ότι το Σάββατο δεν είναι εργάσιμη ημέρα, και ότι οι ημέρες Σαββάτου, που μεσολαβούν μεταξύ έναρξης και λήξης της, κατά το άρθρο 633 παρ.2 εδ.α' ΚΠολΔ, προθεσμίας ενέργειας των δέκα εργασίμων ημερών, πρέπει να αφαιρούνται, όπως και οι Κυριακές, και να μη συνυπολογίζονται. Το γεγονός δε ότι με το άρθρο 1 παρ.11 στοιχ. α' του ως άνω ν.1157/1981 η ημέρα του Σαββάτου δεν ορίζεται ως ημέρα αργίας, όπως η Κυριακή, δεν μεταβάλλει το Σάββατο σε εργάσιμη ημέρα, κατά την έννοια του άρθρου 633 παρ.2 ΚΠολΔ, γιατί σε αντίθετη περίπτωση, δημιουργείται σύγκρουση των προαναφερόμενων

διατάξεων, του ν.1157/1981. Άλλωστε, οι έννοιες των όρων "μη εργάσιμη ημέρα" και αργία ή εξαιρετέα ημέρα προφανώς δεν ταυτίζονται, εννοιολογικά, γιατί οι ημέρες αργίας ή εξαιρετέες είναι οπωσδήποτε και μη εργάσιμες όχι όμως και αντίστροφα, αφού οι μη εργάσιμες ημέρες δεν είναι αναγκαία και αργίες ή εξαιρετέες.

Τα παραπάνω ενισχύονται και: α) από το γεγονός ότι στις προθεσμίες άσκησης των ένδικων μέσων (άρθρα 503 παρ.1 και 2 518 παρ.1, 545 παρ.1 και 2, 564 παρ.1 και 2 ΚΠολΔ), που και αυτές είναι προθεσμίες ενέργειας, όπως αυτή του άρθρου 633 ΚΠολΔ, η διατύπωση είναι διαφορετική, αφού εκεί γίνεται χρήση μόνο του ουσιαστικού όρου "ημέρες" χωρίς τον επιθετικό προσδιορισμό "εργάσιμες", γιατί ο νόμος θέλει ο υπολογισμός των προθεσμιών στα ένδικα μέσα να γίνεται συναπτώς, ενώ στην περίπτωση του άρθρου 633 ορίζει προθεσμία (χρόνο) άσκησης ανακοπής κατά διαταγής πληρωμής δέκα "εργασίμων ημερών". Η ροτή αυτή διατύπωση του άρθρου 633 ΚΠολΔ δεν μπορεί να μεταβληθεί ερμηνευτικά με το άρθρο 1 παρ.11 περιπ. α' του ως άνω ν.1157/1981, που αναφέρεται σε ημέρες "αργίας και ημιαργίας" δημοσίων υπηρεσιών κλπ και όχι σε "εργάσιμες" ημέρες και β) από τη διατύπωση του άρθρου 13 παρ.1 του ν.3043/2001 που αντικατέστησε την παρ.3 του αρθρ.929 ΚΠολΔ, κατά την οποία "κατά τη νύχτα, τα Σάββατα, τις Κυριακές και τις ημέρες τις κατά νόμο εξαιρετέες δεν μπορεί να γίνει πράξη της αναγκαστικής εκτέλεσης εκτός..", όπου ο νομοθέτης έχοντας υπόψη, πως έχει καθιερώσει μη εργάσιμη ημέρα το Σάββατο, το εξομοιώνει από άποψη συνεπειών της αναγκαστικής εκτέλεσης με την Κυριακή, για την οποία δεν υπάρχει αμφιβολία, πως είναι μη εργάσιμη ημέρα (Βλ για προθεσμία άρ-

θρου 632 ΑΠ 1502/2002 και ΑΠ 1179/2001 και για προθεσμία 979 παρ.2 ΚΠολΔ ΑΠ 1634/2002, Νόμος).

Στην προκειμένη περίπτωση, με την εκκαλούμενη απόφαση κρίθηκε ως εκπροθέσμως ασκηθείσα, κατά άρθρο 633 παρ. 2 ΚΠολΔ, η από 22-3-2000 (αριθ. εκθ. καταθ. 183/24/3/2000) ανακοπή του εκκαλούντος κατά 97/1995 διαταγής πληρωμής του δικαστού του Μονομελούς Πρωτοδικείου Καρδίτσας, για το λόγο ότι από την επίδοση στον εκκαλούντα για δεύτερη φορά της ανακοπόμενης διαταγής πληρωμής, στις 10-3-2000 μέχρι την κατάθεση στη γραμματεία του αρμόδιου ως άνω δικαστηρίου της εν λόγω ανακοπής και την αυθημερόν επίδοσή της στον εφεσίβλητο στις 24-3-1998, παρεμβλήθηκαν 11 εργάσιμες ημέρες. Μεταξύ των εργασίμων όμως ημερών συνυπολόγισε η εκκαλουμένη και τα Σάββατα (11/3 και 18/3) και έτσι έκρινε, μη συνυπολογίζοντας, ως ημέρες αργίας, τις δύο Κυριακές (12/3 και 19/3) και την Καθαρή Δευτέρα (13/3), ότι η προθεσμία των 10 εργασίμων ημερών έληξε στις 23/3, δηλαδή την προτεραιά της ασκήσεως της ανακοπής. Έτσι όμως κρίνασα, σύμφωνα με αυτά που εκτέθηκαν στη μείζονα σκέψη, εσφαλμένα ερμήνευσε και εφάρμοσε τις ανωτέρω διατάξεις και πρέπει, κατά παραδοχή των πρώτου και δευτέρου λόγων της εφέσεως ως βάσιμων κατ ουσία, να εξαφανισθεί και να κρατηθεί η υπόθεση για έρευνα των λόγων της ανακοπής. Σημειώτεον ότι με τον τρίτο λόγο της εφέσεως απαραδέκτως (βλ. ΕφΛαρ 495/2001, αδημοσίευτη και εκεί παραπομπές) επαναλαμβάνεται ο περί παραγραφής της αξιώσεως του εφεσιβλήτου λόγος της ανακοπής περί του οποίου στην επόμενη σκέψη.

III. Κατά μεν το άρθρο 52 του ν.5960/1933 "περί επιταγής", οι αξιώσεις

του κομιστή της επιταγής κατά των οπισθιογράφων, κατά του εκδότη και κατά των άλλων υποχρέων παραγράφονται μετά έξι μήνες από τη λίξη της προθεσμίας προς εμφάνιση της επιταγής, κατά δε το άρθρο 634 παρ.1 και 2 ΚΠολΔ, η επίδοση της διαταγής πληρωμής διακόπτει την παραγραφή και την αποσθεστική προθεσμία (παρ.1), αν δε ακυρωθεί η διαταγή πληρωμής η παραγραφή ή η αποσθεστική προθεσμία θεωρείται ότι έχει ανασταλεί από την επίδοση της διαταγής πληρωμής ώσπου να εκδοθεί τελεσίδικη απόφαση για την ανακοπή (παρ.2). Με το ανωτέρω άρθρο 634 παρ.2 ορίζεται η άσκηση της ανακοπής ως ειδικό ανασταλτικό γεγονός του χρόνου νέας παραγραφής της αξιώσεως, ο οποίος διαφορετικά θα άρχιζε αμέσως μετά τη διακοπή που επέρχεται με την επίδοση της διαταγής πληρωμής και είναι, αν η διαταγή στηρίζεται σε αξιόγραφο, η βραχυπρόθεσμη για την αντίστοιχη αξιώση παραγραφή (ΑΠΟΔ 30/1987). Το ανασταλτικό αυτό αποτέλεσμα εξακολουθεί από του ανωτέρω σημείου διακοπής και για όσο διαρκεί η δίκη της ανακοπής, αποκλείοντας την παραγραφή της αξιώσεως, που στηρίζει τη διαταγή, εν επιδικίᾳ και μάλιστα, όχι μόνο στην περίπτωση που ακυρωθεί η διαταγή, όπως ρητώς ορίζεται στο νόμο, αλλά προδήλως και δη κατά μείζονα λόγο, και όταν απορριφθεί η ανακοπή, δηλονότι σε κάθε περίπτωση κατά τη διάρκεια της δίκης επί της ανακοπής και μέχρι περατώσεως της με τελεσίδικη απόφαση δεν κινείται η με την επίδοση της διαταγής διακοπέσσα παραγραφή (ΑΠ 200/2003, ΑΠ 1568/2002, Νόμος).

Περαιτέρω, κατά το άρθρο 70 παρ. 1 του ν. 5325/1932 "περί συναλλαγματικής και γραμματίου εις διαταγήν", η προθεσμία παραγραφής, προκειμένου για απαίτηση από συναλλαγματική, είναι, όσον αφορά τον αποδέκτη, τριετής και αρχίζει α-

πό τη χρονολογία λίξης της συναλλαγματικής, διακόπτεται δε και αυτή με την επίδοση της διαταγής πληρωμής (ΑΠ 382/2002, Νόμος).

Τέλος, από το συνδυασμό των διατάξεων 623, 626, 628, 629, 632 και 633 ΚΠολΔ, προκύπτει ότι, αντικείμενο της δίκης που ιδρύεται με την ανακοπή κατά της διαταγής πληρωμής είναι το έγκυρο ή μη της εκδόσεως της τελευταίας. Συνεπώς ισχυρισμοί που ανάγονται σε επιγενόμενη της εκδόσεως της διαταγής πληρωμής απόσβεση της απαίτησης δεν μπορούν να αποτελέσουν λόγο της ανακοπής αυτής, ούτε να προταθούν καθ οιονδήποτε τρόπο στη σχετική δίκη, αφού ως εκ της φύσεως τους δεν υπήρχαν κατά την έκδοση της διαταγής πληρωμής και συνεπώς δεν είναι δυνατόν να επιδρούν στο έγκυρο της εκδόσεως της (ΑΠ 1568/2002, ΑΠ 259/2002, Νόμος, ΑΠ 536/1994 ΕλλΔν 38, 1096, ΕφΘεσ1340/2001 Αρμεν. 2003, 42). Τέτοιος ισχυρισμός είναι και ο περί παραγραφής της απαίτησεως από συναλλαγματική ή επιταγή, ο τριετής και εξάμηνος, αντιστοίχως, χρόνος της οποίας συμπληρώθηκε στο χρονικό διάστημα που μεσολάβησε από την πρώτη επίδοση της διαταγής πληρωμής, κατά της οποίας δεν ασκήθηκε ανακοπή, μέχρι την δεύτερη επίδοση αυτής, που προβάλλεται με την, μετά την δεύτερη κοινοποίηση της διαταγής πληρωμής, ασκηθείσα, κατ άρθρο 633 παρ.2 ΚΠολΔ, ανακοπή, αφού ο αποσβεστικός αυτός λόγος της απαίτησεως που αφορά η διαταγή πληρωμής είναι μεταγενέστερος του χρόνου της εκδόσεως της και δεν επιδρά επί του κύρους αυτής. Ο λόγος αυτός μπορεί να προβληθεί με ανακοπή του άρθρου 933 ΚΠολΔ κατά της επισπευδομένης με εκτελεστό τίτλο την διαταγή πληρωμής αναγκαστικής εκτελέσεως και αν ακόμη απορρίφθηκε τελεσιδίκως η ανακοπή που

ασκήθηκε κατ αυτής, μη υφισταμένου κατλύματος εκ της διατάξεως του άρθρου 935 παρ. 3 ΚΠολΔ, αφού, βάσει των όσων εκτέθηκαν, ο ισχυρισμός αυτός δεν μπορούσε να προταθεί στη δίκη επί της ανακοπής και άρα δεν καλύπτεται από το δεδικασμένο, στην έκταση που ισχύει αυτό κατ άρθρο 330 ΚΠολΔ (ΑΠ 1568/2002 ο.π., ΑΠ 536/1994 ο.π.). Ούτε περαιτέρω, λόγω του ότι με την τελεσιδίκη απόρριψη της ανακοπής ο χρόνος παραγραφής της αξιώσεως από πιστωτικούς τίτλους είναι πλέον εικοσαετής (ΑΠΟλ30/1987), κωλύεται η προβολή με την ανακοπή του 933 ΚΠολΔ της επελθούσης ήδη βραχύτερης κατά τα άνω παραγραφής, αφού η επιμήκυνση του χρόνου της παραγραφής κατά τους όρους του άρθρου 268 ΑΚ προϋποθέτει αναγκαίως την ύπαρξη αξιώσεως, που δεν έχει υποκύψει στην μέχρι της τελεσιδίκου απορρίψεως της ανακοπής ισχύουσα βραχύτερη παραγραφή, και δεν επιφέρει αναβίωση της αξιώσεως κατά το μέρος που έχει πλέον αποσβεσθεί, λόγω παραγραφής, η οποία διέδραμε, είτε χωρίς διακοπή κατ άρθρο 261 ΑΚ, είτε μετά την διακοπή (Βλ σχετ. ΑΠ Ολ. 23/2003, Νόμος, ΑΠΟλ38/1996 ΕλλΔν 38, 41, ΑΠΟλ23/1994 ΕλλΔν 36, 577, ΑΠ 1503/2000 ΕλλΔν 42, 134).

Στην κρινόμενη περίπτωση, με τον πρώτο λόγο της ανακοπής, ο ανακόπτων ισχυρίζεται ότι η αφορώσα την προσβαλλόμενη διαταγή πληρωμής αξιώση του καθού που στηρίζεται σε 4 συναλλαγματικές εκδόσεως του και αποδοχής του ανακόπτων, λίξεως 31/10/1993, 15/11/1993, 30/11/1993 και 30/11/1993, ονομαστικής αξίας 200.000, 160.000, 160.000 και 120.000 δραχμών, αντίστοιχα, και την 98835499 επιταγή ποσού 340.000 δραχμών, που εκδόθηκε στις 5-3-1995 από τον Χρ. Καρ. σε διαταγή του ανακόπτοντος,

που την μεταβίβασε με οπισθογράφηση στον καθού, ο οποίος και την εμφάνισε εμπρόθεσμα (13/3/1995) στην πληρωτρια Τράπεζα Εργασίας, χωρίς να πληρωθεί, ελλείψει διαθεσίμων κεφαλαίων, υπέκυψε στην κατά τα ανωτέρω ζετή και βμηνη παραγραφή αντίστοιχα, διότι, από τότε που του επιδόθηκε η διαταγή πληρωμής, για πρώτη φορά, στις 10/5/1995 (βλ.10-5-1995 έκθεση επιδόσεως του δικαστικού επιμελητού στο Πρωτοδικείο Καρδίτσας Τρύφ. Σφ.), χωρίς να ασκήσει κατ αυτής την κατ άρθρο 632 παρ. 1 ΚΠολΔ ανακοπή, οπότε η επίδοσή της, σύμφωνα με αυτά που εκτέθηκαν στην μείζονα σκέψη, επέφερε διακοπή της τριετούς και εξαμήνου, αντίστοιχα, παραγραφής της αξιώσεως του καθού, λόγω δε μη ασκήσεως ανακοπής, δεν επήλθε η, κατά τα εκτεθέντα στην μείζονα σκέψη, αναστολή της παραγραφής αυτής και έτσι από την επομένη άρχισε νέα 1-σύχρονη παραγραφή, η οποία, για μεν τις συναλλαγματικές, συμπληρώθηκε στις 11/5/1998, για δε την επιταγή, στις 11/11/1995 και έτσι μέχρι της εκ νέου, δια δευτέρα φορά, επίδοσης, κατά τα άνω, στις 10/3/2000, της προσβαλλομένης διαταγής πληρωμής με επιταγή προς πληρωμή είχε υποκύψει σε παραγραφή. Ο κατά τις ανωτέρω διατάξεις περί παραγραφής προβαλλόμενος ισχυρισμός αυτός, σύμφωνα με τα εκτιθέμενα στην μείζονα σκέψη, δεν μπορεί να προβληθεί ως λόγος ακυρότητος της διαταγής πληρωμής με την κρινόμενη ανακοπή, διότι αναφέρεται σε γεγονός μεταγενέστερο της εκδόσεως της διαταγής πληρωμής, το οποίο δεν επιδρά επί του κύρους της, που, όπως λέχθηκε, αποτελεί το αντικείμενο της παρούσης δίκης και πρέπει να απορριφθεί, προεχόντως, ως απαράδεκτος {...}.

675/2003

Πρόεδρος: Γεωρ. Καράμπελας

Εισηγητής: Γεωρ. Μπατζαλέξης

Δικηγόροι: Δημ. Αναστασίου, Φανή Ζάχου - Δημ. Παγώνης

Αξίωση των γονέων του θανόντος τέκνου, που αποτελούσε μέλος του οίκου και ανατρεφόταν ή διατρεφόταν από αυτούς, για αποζημίωση λόγω στέρησης υπηρεσιών στην άσκηση του επαγγέλματός τους, αναλόγων με τις δυνάμεις του και τις βιοτικές συνθήκες. Οι γονείς δε δικαιούνται τέτοια αποζημίωση αν το ανήλικο τέκνο εργάζεται επαγγελματικά εκτός της οικίας και διατρέφεται με δικά του εισοδήματα. Για τον καθορισμό της αποζημίωσης αυτής λαμβάνονται υπόψη οι πραγματικές συνθήκες κατά το χρόνο θανάτου και εκείνες που ανάγονται στο μέλλον, περιλαμβάνει δε το ποσό που απαιτείται να δαπανηθεί για την αναπλήρωσή τους, χωρίς να απαιτείται να έχει προσληφθεί για το σκοπό αυτό άλλο πρόσωπο. Για τη μελλοντική ζημιά οφελείται αποζημίωση, αν με πιθανότητα και κατά τη συνθησμένη πορεία των πραγμάτων είναι δυνατό να γεννηθεί αξίωση παροχής υπηρεσιών στο εγγύς μέλλον κι αν είναι εφικτός ο προσδιορισμός της έκτασης κατά το χρόνο έκδοσης της απόφασης.

Η ένσταση συντρέκοντος παιάσματος δε μπορεί να προβληθεί κατά ανηλίκου κάτω των 10 ετών, ούτε κατά των νομίμων εκπροσώπων γονέων του.

Ένσταση μη άσκησης της προσήκουσας εποπτείας των γονέων. Για την κρίση ως προς το μέτρο της εποπτείας λαμβάνονται υπόψη η πλικά, η ωριμότητα, ο βαθμός ανάπτυξης του εποπτευομένου, η μόρφωση αυτού και του εποπτεύοντος και η δυνατότητα άσκησης της εποπτείας.

{...} Κατά το άρθρο 1508 ΑΚ, το τέκνο, εφόσον αποτελεί μέλος του οίκου των γονέων του και ανατρέφεται ή διατρέ-

φεται από αυτούς, υποχρεούται να παρέχει στους γονείς του, για τη διοίκηση του οίκου ή την άσκηση του επαγγέλματός τους, υπηρεσίες ανάλογες με τις δυνάμεις τους και τις βιοτικές συνθήκες του ίδιου και της οικογένειάς του. Εξάλλου, κατά το άρθρο 928 εδ. Β' ΑΚ, σε περίπτωση θανάτωσης προσώπου ο υπαίτιος υποχρεούται να αποζημιώσει εκείνον που κατά νόμο είχε δικαίωμα να απαιτήσει από το θύμα διατροφή ή παροχή υπηρεσιών. Από το συνδυασμό των διατάξεων αυτών προκύπτει ότι σε περίπτωση θανάτωσης τέκνου που αποτελούσε μέλος του οίκου των γονέων και ανατρεφόταν ή διατρεφόταν από αυτούς, ο υπαίτιος για τη θανάτωσή του έχει υποχρέωση να αποζημιώσει τους γονείς του οι οποίοι είχαν δικαίωμα, κατά το άρθρο 1508 ΑΚ, να απαιτούν από το θανατώθεν τέκνο τους, για την άσκηση του επαγγέλματός τους, υπηρεσίες ανάλογες με τις δυνάμεις του και τις βιοτικές συνθήκες του ίδιου και της οικογένειάς του. Για την εφαρμογή του άρθρου 1508 ΑΚ, εκτός από την ιδιότητα του μέλους του γονικού οίκου, η διάταξη επιβάλλει και δύο άλλες, διασευκτικά διατυπωμένες, προϋποθέσεις: το παιδί υπέχει την υποχρέωση παροχής υπηρεσιών στους γονείς, εφόσον ανατρέφεται ή διατρέφεται από αυτούς. Η πρώτη αφορά μόνο τα ανήλικα, η δεύτερη καταλαμβάνει και τα ενήλικα. Η παροχή διατροφής από τους γονείς ή από τον γονέα με τον οποίο συνοικεί το παιδί, μπορεί να είναι εκούσια ή να επιβάλλεται κατ' άρθρο 1485 επ. ΑΚ. (ΑΠ 505/1999, Νόμος, ΕφΑθ1571/2000 ΕλλΔν 2000, 799 και εκεί παραπομπές). Πάντως οι γονείς δεν μπορούν να απαιτήσουν αποζημίωση για στέρηση υπηρεσιών κατά την ΑΚ 1508, αν το ανήλικο τέκνο εργάζεται επαγγελματικά εκτός της οικίας και διατρέφεται στην ουσία μέσω των δικών του εισοδημάτων που εισκομί-

ζει στην οικογένεια των γονέων του. Στην περίπτωση αυτή δεν συντρέχει μια από τις ανωτέρω βασικές προϋποθέσεις της ΑΚ 1508 (ΕφΑθ10116/1988 ΕλλΔν 1990, 865).

Για τον καθορισμό του ποσού της αποζημιώσεως αυτής λαμβάνονται υπόψη οι πραγματικές συνθήκες κατά το χρόνο θανατώσεως του υπόχρεου σε παροχή υπηρεσιών αλλά και εκείνες που ανάγονται στο μέλλον και αποδίδεται το ποσό που απαιτείται να δαπανηθεί για την αναπλήρωσή τους, χωρίς να απαιτείται να έχει προσληφθεί για το σκοπό αυτό άλλο πρόσωπο. Ως προς τη μελλοντική ζημιά του δικαιούχου πρέπει να σημειωθεί, ότι οφείλεται αποζημίωση για τη στέρηση των υπηρεσιών του θύματος στο μέλλον, αν με πιθανότητα και κατά τη συνηθισμένη πορεία των πραγμάτων καθώς και με βάση την κατάσταση που υπάρχει κατά το χρόνο του θανάτου είναι δυνατόν να γεννηθεί αξίωση παροχής υπηρεσιών από τον υπόχρεο στο εγγύς μέλλον και αν είναι εφικτός ο προσδιορισμός της εκτάσεως της αποζημιώσεως αυτής κατά το χρόνο της εκδόσεως της αποφάσεως (Εφ Πειρ 1199/1987, Νόμος και εκεί παραπομπές, Κρητικός, ο.π. παρ. 512, 513, 515, 518 και εκεί παραπομπές).

Από τη διάταξη του άρθρ. 300 ΑΚ, που εφαρμόζεται σε κάθε περίπτωση ζημίας και συνεπώς και επί ζημίας από αδικοπραξία κατά τα άρθρ. 914 επ ΑΚ, προκύπτει ότι όταν στη γένεση ή στην επέλευση της ζημίας συντέλεσε και πταίσμα του ζημιωθέντος, κατά την έννοια της διατάξεως του άρθρ. 330 ΑΚ, το δικαστήριο της ουσίας μπορεί, κατά την ελεύθερη κρίση του, αφού σταθμίσει τις περιστάσεις και ιδιαίτερα το βαθμό του πταίσματος του ζημιωθέντος, ή να μη επιδικάσει αποζημίωση ή να μειώσει το ποσό της. Η κρίση του δικαστηρίου της ουσίας για τη

συνδρομή ή όχι πταίσματος του ζημιωθέντος υπόκειται στον έλεγχο του Αρείου Πάγου, κατά τις διατάξεις του αρθρ. 559 αριθ. 1 και 19 Κ.Πολ.Δ., διότι είναι κρίση σχετική με νομική έννοια. (ΑΠ 286/1999, ΑΠ 979/1994 ο.π. ΑΠ 289/1997 ΕλλΔν 39, 326, ΑΠ 1128/2000 ΕλλΔν 42, 1281, ΑΠ 563/1999 ΕλλΔν 41, 44 και ΑΠ 112/1999 ΕλλΔν 40, 773). Η κατά τα άνω ένσταση συντρέχοντος πταίσματος εκ του άρθρου 300 ΑΚ δεν μπορεί να προβληθεί κατά ανηλίκου ενάγοντος κάτω των 10 ετών, ούτε κατά των νομίμων εκπροσώπων γονέων του, αφού οι επιπλεκτικοί κανόνες δικαίου δεν απευθύνονται στο στερούμενο βούληση πρόσωπο του ανηλίκου (ΣτΕ 740/2001, ΕφΛαρ 658/2002, αδημοσίευτη, Κρητικός, Αποζημίωση κτλ. Εκδ. 1998 παρ. 93 και 94). Η ανωτέρω λοιπόν αποζημίωση των γονέων μπορεί να μειωθεί αν συντρέχει και πταίσμα του ίδιου του παιδιού που θανατώθηκε αρκεί αυτό να έχει πλικία μεγαλύτερη των 10 ετών. Όμως είναι δυνατόν το συντρέχον πταίσμα να βαρύνει, όχι το θανατώθεν τέκνο, αλλά τους ίδιους τους γονείς του, για το λόγο ότι αυτοί συνετέλεσαν στη θανάτωσή του επειδή δεν άσκησαν την προστίκουσα εποπτεία (ΑΚ 923). Στην περίπτωση αυτή το συντρέχον πταίσμα βαρύνει τον ίδιο τον δικαιούχο της αποζημιώσεως, οπότε δεν γεννάται zήτημα μη ευθείας εφαρμογής του άρθρου 300 ΑΚ (Κρητικός ο.π. παρ. 517 και 1110), ο δε γονέας πρέπει να επικαλεσθεί και αποδείξει ότι άσκησε την προστίκουσα εποπτεία, για την σχετική δε περί του μέτρου της εποπτείας κρίση θα ληφθούν υπόψη, μεταξύ των άλλων η πλικία, η ωριμότητα, ο βαθμός αναπτύξεως του εποπτευομένου, η μόρφωση του εποπτευομένου και του εποπτεύοντος, η δυνατότητα ασκήσεως της εποπτείας (Κρητικός ο.π. παρ. 1113 και 1116 και σε Συμπλήρωμα έκδο-

σης 1998 παρ. 1088 α και εκεί παραπομπές) {...}.

{...} Αντιθέτως δεν αποδείχθηκε ότι συνυπαιτιότητα βαρύνει και τους δύο πρώτους ενάγοντες γονείς του ποδηλάτη, λόγω παραμελήσεως ασκήσεως της προστίκουσας εποπτείας του, αφού, πέραν του ότι δεν αποδείχθηκε ότι γνώριζαν την αγορά και την χρησιμοποίηση από τον γιο τους του ποδηλάτου και τις μετακινήσεις του με αυτό, το θύμα ήταν, κατά τον χρόνο του ατυχήματος, 17 ετών και 9 μηνών (γεννήθηκε στις 11-1-1980) και, λόγω της επικείμενης ευηλικιώσεως του και του γεγονότος ότι εργαζόταν εδώ, όπως θα λεχθεί και, κατά δίδαγμα κοινής πείρας, όπως όλα τα παιδιά της πλικίας του, που έρχονται από την Αλβανία και εργαζόμενα εδώ κερδίζουν τα αναγκαία για τη διαβίωσή τους μέσα και ευλόγως λαμβάνουν πρωτοβουλίες σύμφυτες με τον τρόπο της εδώ ζωής τους και διαθέτουν την αναγκαία ανεξαρτησία όταν ενεργούν προς επίλυση των καθημερινών προβλημάτων και δυσκολιών που αντιμετωπίζουν στον βιοποριστικό τους αγώνα, είχε εκφύγει ουσιαστικά από την επιμέλεια την φροντίδα και την εν γένει ανατροφή των γονέων του, οι οποίοι, παρότι τυπικά την διέθεταν αδυνατούσαν να την ασκήσουν και δεν την ασκούσαν. Εφόσον η εκκαλουμένη, έστω με διαφορετική εν μέρει αιτιολογία έτσι έκρινε και θεώρησε, κατά τα εν λόγω ποσοστά, αντίστοιχα, συνυπαιτίους του ατυχήματος τους εν λόγω οδηγούς του ΙΧΕ και του ποδηλάτου, ορθώς τις διατάξεις, που αναφέρονται στην μείζονα σκέψη ερμήνευσε και εφάρμοσε και τις αποδείξεις εκτίμησε και πρέπει, αφού αντικατασταθούν οι αιτιολογίες της ως άνω, να απορριφθούν, ως αβάσιμοι, οι αναφερόμενοι στην υπαιτιότητα για το ατύχημα και την ένσταση συνυπαιτιότητας λόγοι των εφέσεων, που υποστηρίζουν τα

αντίθετα (άρθρο 534 ΚΠολΔ).

Περαιτέρω αποδείχθηκε ότι ο ποδηλάτης γιος των δύο πρώτων εναγόντων, είχε έλθει στον Αμπελώνα, όπου ήταν εγκατεστημένος ο αδελφός του πατέρα του Κ. Ρ., πριν από μερικές μέρες από την Σαντορίνη, όπου εργαζόταν και την εποχή του ατυχήματος δεν είχε ανεύρει δουλειά και διέμενε στα χωράφια, όπως κατέθεσε στην διενεργηθείσα προανάκριση ο θείος του (βλ. από 30-9-1997 ένορκη κατάθεσή του), ο οποίος ουδέν κατέθεσε τότε περί διαμονής στην Αίγινα με τους γονείς του και περί αναχωρήσεως των τελευταίων για ολιγοήμερη επίσκεψη στην Αλβανία, λίγες μέρες πριν το ατύχημα, όπως κατέθεσε στο ακροατήριο του πρωτοβαθμίου Δικαστηρίου, προσαρμόζοντας την κατάθεσή του με το περιεχόμενο της αγωγής. Ούτε στο ακροατήριο όμως κατέθεσε ότι ο γιος των δύο πρώτων εναγόντων διατρεφόταν απ' αυτούς, απλώς λέγει ότι περιποιόταν τον μικρότερο αδελφό του (τρίτο ενάγοντα), που διέμενε στο ίδιο σπίτι, στον ελεύθερο χρόνο του εννοείται, διότι ο ίδιος κατέθεσε, όπως λέχθηκε προανακριτικά, ότι ο ανήλικος εργαζόταν στην Σαντορίνη, πράγμα το οποίο συνομολογούν, εμμέσως πλην σαφώς στην αγωγή και οι γονείς του, στην οποία βέβαια, για ευνόητους λόγους, αναφέρουν για κατά καιρούς μικροαπασχολήσεις σε αμειβόμενες εργασίες (βλ. 8 σελίδα αγωγής).

Αλλά και, κατά δίδαγμα κοινής πείρας, ανήλικοι της ηλικίας του ποδηλάτη εργάζονται κανονικά και με πλήρη απασχόληση, αφού όλα τα υγιή και δυνάμενα να εργασθούν, όπως και ο γιος των εναγόντων, μέλη της οικογένειας αναζητούν και βρίσκουν απασχόληση, προκειμένου να εισρεύσουν στο κοινό ταμείο τα περισσότερα κατά το δυνατόν χρήματα και να αυξηθεί το οικογενειακό εισόδημα, πράγ-

μα το οποίο και αποτελεί τον μοναδικό σκοπό της ελεύσεως στην Ελλάδα και τον επιδιωκόμενο στόχο όλων των οικονομικών μεταναστών. Δεν αποδείχθηκε λοιπόν ότι ο ανήλικος διατρεφόταν από τους γονείς του, με αποτέλεσμα, σύμφωνα με αυτά που λέχθηκαν στη μείζονα σκέψη, να μη δικαιούνται αυτοί αποζημίωση για την στέρηση των υπηρεσιών, που, όπως ισχυρίζονται, τους παρείχε και συνίσταντο, στην περιόδο του ανήλικου αδελφού του. Πάντα ταύτα ανεξάρτητα του ότι, πρέπει να επισημανθεί ότι οι γονείς του ανηλίκου, παρότι, όπως ισχυρίζονται, βρισκόντουσαν νομίμως στην Ελλάδα από το έτος 1994, δεν προσκομίζουν, ούτε επικαλούνται, αντίγραφα των διαβατηρίων τους, από τα οποία να προκύπτει αν οντως εργαζόταν που και από πότε στην Ελλάδα, αν διέμεναν μαζί με το θύμα στην Αίγινα και αναχωρούσαν λίγες μέρες προ του ατυχήματος για την Αλβανία, προκειμένου να επισκεφθούν την εκεί διαμένουσα ανήλικη τότε κόρη τους (4η ενάγοντα) και κατά το διάστημα της ολιγοήμερης εκεί παραμονής τους ανέθεσαν την επιμέλεια του ανηλίκου στον μάρτυρά τους θείο του, ο οποίος και μόνον καταθέτει περί τούτων για πρώτη φορά στο ακροατήριο.

Συνεπώς το οικείο κεφάλαιο της αγωγής με το οποίο διώκεται η επιδίκαση στους δύο πρώτους ενάγοντες αποζημίωσης για στέρηση των υπηρεσιών του ανηλίκου γιου τους, εξαιτίας της θανατώσεως του στο προαναφερθέν αδίκημα, τυγχάνει αβάσιμο και απορριπτέο. Εφόσον και η εκκαλουμένη έτσι έκρινε και, έστω με διαφορετική αιτιολογία, απέρριψε ως αβάσιμο το εν λόγω κεφάλαιο της αγωγής,

ορθώς τις διατάξεις που αναφέρονται στην μείζονα σκέψη ερμήνευσε και εφάρμοσε και τις αποδεξείς εκτίμησε και πρέπει, αφού αντικατασταθούν οι αιτιολογίες της ως άνω, να απορριφθεί, ως αβάσιμος, ο οικείος λόγος της εφέσεως των εναγόντων, που υποστηρίζει τα αντίθετα (άρθρο 534 ΚΠολΔ) { ... }

679/2003

Πρόεδρος: Γεωρ. Καράμπελας
Εισηγητής: Γεωρ. Μπατζαλέξης
Δικηγόροι: Λεων. Τσιάρας, Βασ. Κατσιάμπας

Διαφορά εργασιακής και εταιρικής σύμβασης. Εταιρία υπάρχει όταν συντρέχει πρόθεση εταιρικής συνεργασίας για κοινό σκοπό με ανάληψη κοινών κινδύνων, ενώ σύμβαση εργασίας υπάρχει όταν κάθε μέρος προβαίνει στην παροχή του (εργασία και μισθός) αποβλέποντας στην αντιπαροχή του άλλου, η δε εργασία παρέχεται υπό τις εντολές και τον έλεγχο του εργοδότη. Ενδειξη για το είδος της σχέσης είναι και το ποσοστό συμμετοχής στα κέρδη.

Η σύμβαση της εταιρίας δεν αποκλείει την παράλληλη σύναψη και σύμβασης εξαρτημένης εργασίας μεταξύ διαχειριστή της εταιρίας και εταίρου, για παροχή έμμισθης εργασίας, που δεν περιλαμβάνεται στην εταιρική του εισφορά.

Ιδιωτικά εκπαιδευτήρια. Ο ιδιοκτήτης του ιδιωτικού σχολείου επιλέγει το διδακτικό προσωπικό μόνο μεταξύ των εκπαιδευτικών που είναι γραμμένοι στην επετερίδα ιδιωτικών εκπαιδευτικών του Υπουργείου Παιδείας, χωρίς να δεσμεύεται από την σειρά εγγραφής τους, η επιλογή δύως αυτή υπόκειται σε διοικητικό έλεγχο νομιμότητας από τα δργανα του Υπουργείου Παιδείας, οι δε προτεινόμενοι "διορίζονται" με πράξη του ασκούντος την κρατική εποπτεία οργάνου.

Η σύμβαση εργασίας μεταξύ ιδιοκτήτη και εκπαιδευτικού αρχικά είναι ορισμένου χρόνου και στη συνέχεια μπορεί να τραπεί σε αορίστου χρόνου, η δε ισχύς της διοικητικής πράξης που εγκρίνει την πρόσληψη διατηρείται μέχρι τη λήξη του συμβατικού χρόνου ή τη λύση της εργασιακής σχέσης με ένα από τους νόμιμα προβλεπόμενους τρόπους.

Κρίση ότι δεν πρόκειται για σύμβαση εργασίας αλλά για εταιρική σύμβαση μεταξύ ιδιοκτήτη εκπαιδευτηρίου και δασκάλας, η οποία ήταν εταίρος και παρείχε τις διδακτικές υπηρεσίες της σε εκπλήρωση της εταιρικής υποχρέωσής της.

Από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 648 επ. ΑΚ και 6 του ν.765/1943, ο οποίος κυρώθηκε με την 324/30-5-1946 Π.Υ.Σ. και διατηρήθηκε σε ισχύ με το άρθρο 38 του Εισ.N.ΑΚ., προκύπτει ότι σύμβαση παροχής εξαρτημένης εργασίας υπάρχει, όταν ο εργαζόμενος που παρέχει την εργασία του με μισθό, ο τρόπος καθορισμού και καταβολής του οποίου δεν επηρέαζε το χαρακτήρα της άνω συμβάσεως, υποβάλλεται στη νομική εξάρτηση του εργοδότη, η οποία εκδηλώνεται με το δικαίωμα αυτού να ασκεί εποπτεία, να ελέγχει την εργασία που παρέχει ο εργαζόμενος και να δίνει στον τελευταίο δεσμευτικές οδηγίες ως προς τον τόπο, χρόνο και τρόπο της παρεχόμενης εργασίας, άσκετα με το αν ο εργοδότης ασκεί εμπράκτως το δικαίωμα αυτό ή αφήνει περιθώρια πρωτοβουλιών στον εργαζόμενο, εφόσον η ευχέρεια αυτή δεν εξικνείται μέχρι καταλύσεως της υποχρεώσεως υπακοής στον εργοδότη και δημιουργίας αντιστοίχως δικαιώματος ελεύθερης από τον έλεγχο του τελευταίου υπηρεσιακής δράσεως (ΑΠ 704/2002, ΑΠ 657/2000, Νόμος).

Περαιτέρω από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 741, 742 παρ.1, 361 και 648 ΑΚ συνάγεται ότι σύμβαση ε-

ταιρίας υπάρχει όταν καθένας από τους συμβαλλομένους αναλαμβάνει την υποχρέωση καταβολής ορισμένης εισφοράς που μπορεί να συνίσταται και σε παροχή της προσωπικής του εργασίας και όλοι επιδιώκουν δια της συνεργασίας μεταξύ τους κοινό σκοπό και ιδίως οικονομικό. Η σύμβαση της εταιρίας δεν αποκλείει τη σύναψη παραλλήλως μεταξύ ενός από τους εταίρους και του διαχειριστή της εταιρίας συμβάσεως εξαρτημένης εργασίας, με την οποίαν ο πρώτος προσλαμβάνεται ως υπάλληλος για να προσφέρει, αντί μισθού, εργασία που δεν περιλαμβάνεται στην εταιρική του εισφορά (ΑΠ 156/1998 Νόμος). Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι εταιρία υπάρχει όταν συντρέχει πρόθετη εταιρικής συνεργασίας για επιδίωξη κοινού σκοπού με ανάληψη κοινών κινδύνων, ενώ - αντίθετως - υφίσταται σύμβαση εργασίας όταν δεν επιδιώκεται κοινός σκοπός, αλλά κάθε μέρος προβαίνει στην παροχή του (εργασία και μισθό) αποβλέποντας στην αντιπαροχή του άλλου, η δε εργασία παρέχεται σύμφωνα με τις εντολές και με τον έλεγχο του εργοδότη. Μία ένδειξη για το είδος της σχέσεως είναι το ποσοστό συμμετοχής στα κέρδη, καθώς και το συνολικό ποσό που αντί αποδίδει (ΑΠ 44/1997 και Εφθεσ3349/2000, Νόμος και εκεί παραπομπές).

Ο ν. 682/1977 "Περί ιδιωτικών σχολείων Γενικής Εκπαιδεύσεως και Σχολικών Οικοτροφείων" (ΦΕΚ Α' 244) ορίζει στο άρθρο 1 αυτού ότι "Ιδιωτικά σχολεία Γενικής Εκπαιδεύσεως, κατά την έννοια του παρόντος νόμου, είναι τα αντίστοιχα προς τα δημόσια σχολεία δημοτικής ή μέσης Εκπαιδεύσεως, τα μη ανήκοντα εις το Κράτος, αλλά ιδρυόμενα και συντηρούμενα υπό φυσικών ή νομικών προσώπων...", μεταξύ δε αυτών είναι και τα αναγνωριζόμενα ως ισότιμα προς τα δημό-

σια (βλ. άρθρ. 2 παρ. 2), υπό την έννοια ότι οι παρεχόμενοι από αυτά τίτλοι σπουδών είναι ισότιμοι προς τους τίτλους των αντιστοίχων δημοσίων σχολείων (άρθρ.17). Κατά το άρθρο δε 2 παρ.1 "Τα Ιδιωτικά σχολεία γενικής εκπαιδεύσεως υπάγονται εις την αρμοδιότητα του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, ασκούντος την επ αυτών εποπτείαν δια των περιφερειακών εποπτικών οργάνων". Περαιτέρω κατά το άρθρο 6 παρ 1. "Η άδεια ιδρύσεως ιδιωτικού σχολείου χορηγείται εις Έλληνας πολίτας, εφ' όσον: α) έχουν το ενδεδειγμένο ίθος προς καλλιέργειαν της Ελληνικής Παιδείας, β) δεν έχουν στερηθεί των πολιτικών των δικαιωμάτων, ουδ' έχουν κηρυχθή εις απαγόρευσιν ή δικαιοστικήν αντίληψιν ή πτώχευσιν, γ) έχουν τίτλον σπουδών παρέχοντα δικαίωμα διορισμού εις την εκπαίδευσιν, δ) δεν έχουν καταδικασθή δι' οινοδίποτε αδίκημα εκ των αποτελούντων κώλυμα προς διορισμόν εις δημοσίαν θέσιν, ε) δεν έχουν απολυθή εκ δημοσίας θέσεως ή θέσεως Ιδιωτικού Εκπαιδευτικού δια λόγους πειθαρχικούς ή δι' ανεπάρκειαν περί την εκτέλεσιν των καθηκόντων των και στ) έχουν συμπληρώσει το 21ον έτος της ηλικίας των.". Κατά την παραγ. δε 2. "Επιτρέπεται επίσης η ιδρυσις ιδιωτικών σχολείων υπό νομικών προσώπων εφ' όσον: (α) η πλειοψηφία της διοικήσεως αυτών προκειμένου δε περί εταιρειών και η πλειοψηφία του κεφαλαίου τουών, ανήκει εις έλληνας πολίτας (β) επιδιώκονται δια του καταστατικού των μορφωτικοί και άλλοι σχετικοί με την εκπαίδευσιν σκοποί και (γ) ο νόμιμος εκπρόσωπος έχει τα προσόντα της προπογούμενης παραγράφου".

Σε σχέση προς το διδακτικό προσωπικό των ιδιωτικών σχολείων ο προαναφερθείς Ν. 682/1977 ορίζει ότι αυτό πρέπει να έχει τα απαιτούμενα και για το διδακτι-

κό προσωπικό των δημοσίων σχολείων προσόντα, πλην ορισμένων εξαιρέσεων που αναφέρονται στην παρ. 3 του άρθρου 24. Περαιτέρω, με το άρθρο 28 του ιδίου νόμου θεσπίζεται επετηρίδα ιδιωτικών εκπαιδευτικών που έχουν τα νόμιμα προσόντα, η οποία τηρείται στο Υπουργείο Παιδείας και περιλαμβάνει τρεις πίνακες (Α, Β, Γ) ανάλογα με την προϋπορεσία των διδασκόντων ή επιθυμούντων να διδάξουν στα ιδιωτικά σχολεία. Ακολούθως, στο άρθρο 29 παρ. 1 του ιδίου νόμου, υπό τον τίτλο "Πρόσληψις διδακτικού προσωπικού", ορίζεται ότι "το διδακτικόν προσωπικόν των ιδιωτικών σχολείων επιλέγεται υπό των ιδιοκτητών αυτών, εκ των εγγεγραμμένων εις τους πίνακας της επετηρίδος ιδιωτικών εκπαιδευτικών και διορίζεται υπό του οικείου Επιθεωρητού κατόπιν προτάσεως του ιδιοκτήτου του σχολείου. Ο ιδιοκτήτης, κατά την επιλογήν, δεν δεσμεύεται εκ της σειράς εγγραφής εις τον πίνακα". Στο επόμενο άρθρο 30, υπό τον τίτλο "σχέσις εργασίας και διάρκεια συμβάσεως", ορίζεται ότι "1. Οι διδάσκοντες εις τα ιδιωτικά σχολεία γενικής εκπαίδευσεως εκπαιδευτικοί τελούν επί σχέσει εργασίας ωρισμένου ή αορίστου χρόνου κατά τα εις τας επομένας παραγράφους του παρόντος άρθρου οριζόμενα. 2. Οι εγγεγραμμένοι εις τον πίνακα Α' της επετηρίδος προτείνονται προς πρόσληψη υπό των ιδιοκτητών των ιδιωτικών σχολείων. Μετά την έγκρισην της γενομένης προτάσεως υπό του οικείου Επιθεωρητού καταρτίζεται σύμβασις ωρισμένου χρόνου, αρχομένη από της ημέρας παροχής των υπηρεσιών υπό του εκπαιδευτικού και λήγουσα την 31ντη Αυγούστου του έκτου έτους από της προσλήψεώς του. Μετά την λίξιν της συμβάσεως η σχέσις εργασίας μετατρέπεται εις αορίστου χρόνου τοιαύτην, μετά πρότασιν του ιδιοκτήτου του σχολείου. 3. Οι εγγεγραμ-

μένοι εις τον πίνακα Β' προσλαμβάνονται επί συμβάσει διετούς διαρκείας. Κατά την διάρκειαν του πρώτου έτους υπηρεσίας ή άμα τη λίξιν της διετίας δύναται ο ιδιοκτήτης να καταγγείλη την σύμβασιν, καταβαλλομένης αποζημιώσεως δύο μηνών εις τον εκπαιδευτικόν. Παρερχομένης της διετίας και εφόσον δεν καταγγελθή υπό του ιδιοκτήτου η καταρτισθείσα σύμβασις, ανανεούται αύτη αυτοδικαίως δια τέσσαρα εισέτι έτη. Μετά την λίξιν της εξαετίας εφαρμόζονται τα υπό της τελευταίας περιόδου της παρ. 2 του παρόντος άρθρου προβλεπόμενα δια τους εγγεγραμμένους εις τον πίνακα Α' της επετηρίδος. 4. Παραίτησις ιδιωτικού εκπαιδευτικού κατά την διάρκειαν του διδακτικού έτους επιτρέπεται μόνον τη συναινέσει του ιδιοκτήτου ή δι αποχρώντα λόγον εκτιμώμενον υπό του οικείου Επιθεωρητού. Η παραίτησις υποβάλλεται προς τον Επιθεωρητήν δια του ιδιωτικού σχολείου, η δε αποδοχή αυτής κοινοποιείται αμέσως προς τον ιδιοκτήτην, όστις υποχρεούται εντός 5 ημερών να υποβάλῃ πρότασιν περί διορισμού αντικαταστάτου. Ο παραίτησης δεν δύναται να αποχωρήση του σχολείου, προ της αναλήψεως των καθηκόντων του αντικαταστάτου, εκτός εάν παρήλθε μην από της υποβολής της παραίτησής του και δεν του εγένετο κοινοποίησης της αποδοχής της. Οι διοριζόμενοι εις την δημοσίαν εκπαίδευσιν ιδιωτικοί εκπαιδευτικοί, λογίζονται αυτοδικαίως παραπούμενοι εκ του ιδιωτικού σχολείου εις το οπίον υπηρετούν, άμα τη αναλήψει υπηρεσίας εις την δημοσίαν εκπαίδευσιν. 5. Κατά την διάρκειαν της εξαετίας ή της τετραετίας δια τους εκπαιδευτικούς της προηγουμένης παραγράφου η σύμβασις εργασίας δύναται να καταγγελθή υπό του ιδιοκτήτου του ιδιωτικού σχολείου, καταβαλλομένης εις τον εργαζόμενον αποζημιώσεως ίσης προς τας αποδοχάς αι ο-

ποίαι αντιστοιχούν εις τον υπολειπόμενον χρόνον και πάντως ουχί μικροτέρας των αποδοχών εξ μνηών”.

Από τις προπαρατεθείσες διατάξεις του Ν. 682/1977, ο οποίος ρυθμίζει γενικώς τα θέματα του διδακτικού προσωπικού όλων των ιδιωτικών σχολείων γενικής εκπαίδευσεως, προκύπτει ότι ο ιδιοκτήτης του ιδιωτικού σχολείου επιλέγει το διδακτικό προσωπικό, το δικαίωμά του όμως αυτό υπόκειται στους περιορισμούς του νόμου και σε διοικητικό έλεγχο νομιμότητας από τα όργανα του Υπουργείου Παιδείας (ΣτΕΟλομ2374/88). Έτσι, ο ιδιοκτήτης επιλέγει το διδακτικό προσωπικό μόνο μεταξύ των εκπαιδευτικών που είναι εγγεγραμμένοι στην επετηρίδα ιδιωτικών εκπαιδευτικών, η οποία τηρείται στο Υπουργείο Παιδείας, χωρίς όμως να δεσμεύεται από την σειρά εγγραφής στους πίνακες της επετηρίδας, οι δε προτεινόμενοι "διορίζονται" με πράξη του ασκούντος την κρατική εποπτεία οργάνου, περιφερειακού (Επιθεωρητής, κατά το άρθρο 29) ή κεντρικού (Υπουργός Παιδείας, κατά το άρθρο 37 για τα ισότιμα σχολεία). Η διοικητική αυτή πράξη έχει ως περιεχόμενο την έγκριση της καταρτιζομένης μεταξύ του ιδιοκτήτη και του προσλαμβανομένου εκπαιδευτικού συμβάσεως εργασίας, που αρχικώς είναι ορισμένου χρόνου και στη συνέχεια δύναται να τραπεί σε αορίστου χρόνου, διατηρείται δε η ισχύς της πράξεως αυτής μέχρι την λήξη του συμβατικού χρόνου ή μέχρι την λύση της εργασιακής σχέσεως (ΣτΕ 931/99) με ένα από τους προβλεπόμενους στο άρθρο 33 του νόμου τρόπους, μεταξύ των οπίων και η παραίτηση του εκπαιδευτικού και πάλι με πράξη του ίδιου διοικητικού οργάνου. Αντίστοιχες διοικητικές πράξεις εκδίδονται και για τις λοιπές υπηρεσιακές μεταβολές του ως άνω διδακτικού προσωπικού, όπως η προ-

αγωγή, βαθμολογική ή μισθολογική, η τοποθέτηση Διευθυντού του σχολείου, η ένταξη, η άσκηση πειθαρχικής εξουσίας κ.λ.π., άλλοτε μεν κατόπιν προτάσεως του ιδιοκτήτη του ιδιωτικού σχολείου, άλλοτε δε και χωρίς αυτήν, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις αντίστοιχες διατάξεις του νόμου (ΣτΕ 2001/2001, ΣτΕ 1998/2001, Νόμος και εκεί παραπομπές σε προγενέστερη νομολογία του ίδιου Δικαστηρίου).

Στην κρινόμενη περίπτωση, από τις ένορκες καταθέσεις ... αποδείχθηκαν, κατά την κρίση του δικαστηρίου, τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Η ενάγουσα είναι πτυχιούχος παιδαγωγικής ακαδημίας και δεν είχε, κατά τον κατωτέρω αναφερόμενο χρόνο, διορισθεί και ευλόγως αναντητούσε τρόπο αξιοποιήσεως του πτυχίου της και σχετική με τις γνώσεις της επαγγελματική ενασχόληση. Τότε και δη περί τον Μάρτιο του 1993 ο Ν. Φ., που είναι πρώτος εξάδελφος του πατέρα της ενάγουσας, πλησίασε τον πατέρα της και του πρότεινε η κόρη του να γίνει μέλος της εταιρίας, που είχε σκοπό να συστήσει μετά της συζύγου του Χρ., που εκμεταλλεύόταν νηπιαγωγείο με βρεφονηπιακό σταθμό, με σκοπό την ίδρυση και εκμετάλλευση ιδιωτικού εκπαιδευτηρίου πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (δημοτικό και γυμνάσιο). Η πρόταση έγινε προς την ενάγουσα, διότι η συμμετοχή της ως εταίρου, ο διορισμός της σε θέση εκπαιδευτικού του μέλλοντος να ιδρυθεί εκπαιδευτηρίου και η πρόσληψη της ιδιότητας του νομίμου εκπροσώπου του εκπαιδευτηρίου, ήταν, κατά τα εκτεθέντα στην μείζονα σκέψη, απαραίτητη, αφού είχε την ιδιότητα της εκπαιδευτικού πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, ιδιότητα απαραίτητη, όπως λέχθηκε, για την χορήγηση αδείας λειτουργίας εκπαιδευτηρίου, την οποία (ιδιότητα) και δεν διέθετε το ζεύγος Φ. Η ενάγουσα δέχθηκε την ανω-

τέρω πρόταση και με το .../4-3-1993 συμβόλαιο του συμβολαιογράφου Ι. Π. που δημοσιεύθηκε στο .../1993 ΦΕΚ (τεύχος Α.Ε. και ΕΠΕ), συνεστήθη, μεταξύ αυτής και του zεύγους Φτ., ΕΠΕ με την επωνυμία "Ν. Γ. Φ. ΕΠΕ" και διακριτικό τίτλο "ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΑ Τ.", έδρα την πόλη των Τρ. και τον προαναφερθέντα σκοπό. Το καταβληθέν κεφάλαιο ανήλθε σε 5.000.000 δραχμές και καλύφθηκε κατά 1.000.000 από την ενάγουσα και την Χ. Φ. (100 εταιρικά μερίδια των 10.000 δραχμών εκάστη) και το υπόλοιπο από 3.000.000 δραχμές από τον Ν. Φτ. (300 μερίδια των 10.000 δραχμών). Ο ισχυρισμός της ενάγουσας ότι κάλυψε το κεφάλαιο της εταιρίας, κατά το ποσό των 3.000.000 δραχμών, δεν αποδείχθηκε, διότι, εκτός από την κατάθεση του πατέρα της, δεν προσκομίζεται, όπως θα έπρεπε, αν είχε καταβάλλει τριπλάσιο του αναφερομένου στο εταιρικό ποσό, κάποιο αποδεικτικό στοιχείο, λ.χ αντέγγραφο, που να ανατρέπει τα εκ του ως άνω εταιρικού συμβολαίου προκύπτοντα. Διαχειριστής και νόμιμος εκπρόσωπος της εταιρίας ορίσθηκε ο Ν. Φ.

Κατόπιν τούτου και ενόψει του ότι η ενάγουσα, μέλος του εν λόγω νομικού προσώπου, έφερε την ιδιότητα της εκπαιδευτικού, με την .../30-8-1993 απόφαση της Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης της Νομαρχίας Τρ. χορηγήθηκε στην ΕΠΕ η άδεια λειτουργίας 6θέσιου Δημοτικού Σχολείου στο ακίνητο της εταιρίας στο ... χιλιόμετρο της Ε.Ο. Τρ. Κα..

Δεδομένου ότι, κατά τις αναφερθείσες στην μείζονα σκέψη διατάξεις του Ν. 682/1977, νόμιμος εκπρόσωπος του εκπαιδευτηρίου έπρεπε να είναι ο φέρουσα την ιδιότητα της εκπαιδευτικού ενάγουσα και εταίρος της εκμεταλλευόμενης αυτό ΕΠΕ, επακολούθησε και ο διορισμός, σύμφωνα με τις ανωτέρω διατάξεις, της

εγγεγραμμένης στον πίνακα Β της οικείας επετηρίδας, λόγω ελλείψεως προϋπορεσίας, ενάγουσας, με σύμβαση, ορισμένου χρόνου 2ετούς διάρκειας, ως δασκάλας στο εκπαιδευτήριο, προκειμένου με την ίδιοτητα αυτή να διορισθεί, για το σχολικό έτος 1993-1994, και ως υποδιευθύντρια του εκπαιδευτηρίου, με διευθυντή τον Η. Λα. (βλ. .../10-9-1993 και .../10-9-1993 αποφάσεις του ασκούντος κατά νόμο εποπτεία επί του ιδιωτικού εκπαιδευτηρίου Προϊσταμένου της Διεύθυνσεως Π.Ε Νομαρχίας Τρ.) και να είναι και νόμιμη εκπρόσωπος του εκπαιδευτηρίου, όπως απαιτούν οι ανωτέρω διατάξεις. Ο διορισμός της ενάγουσας και του ανωτέρω συναδέλφου της, ως υποδιευθύντριας και διευθυντού, αντίστοιχα, του εκπαιδευτηρίου, ανανεώθηκε με τις .../56/22-9-1994 και .../12-9-1995 αποφάσεις του αυτού ως άνω προϊσταμένου και για τα σχολικά έτη 1994-1995 και 1995-1996, αντίστοιχα. Με την .../3-4-1995 δε απόφαση του αυτού Προϊσταμένου χορηγήθηκε στην ενάγουσα, λόγω συμπληρώσεως ετήσιας υπηρεσίας επίδομα χρόνου υπηρεσίας από 10/9/1994 από 4% επί του βασικού μισθού της. Επίσης, μετά την συμπλήρωση 2ετίας, χωρίς να καταγγελθεί η σύμβαση τους, ανανεώθηκε, σύμφωνα με τις διατάξεις που αναφέρθηκαν, η διάρκεια αυτής επί 4 ακόμη έτη για τους υπηρετούντες στο εκπαιδευτήριο αναφερόμενους σ αυτήν 4 εκπαιδευτικούς μεταξύ των οποίων και η ενάγουσα (βλ. .../56 απόφαση ανωτέρω Προϊσταμένου). Τέλος με την .../9-2-1996 απόφαση του Νομάρχη (Διεύθυνση Α/βάθμιας Εκπαίδευσης) προήχθη μετά την συμπλήρωση διετούς υπηρεσίας (10-9-1995), στον Β' βαθμό και με την 2034/3-10-1995 όμοια απόφαση, από 10-9-1995, της χορηγήθηκε, λόγω διετούς προϋπορεσίας, το 15ο μισθολογικό κλιμάκιο.

Η ενάγουσα όμως, λόγω της προαναφερθείσης ιδιότητάς της, η οποία μπορεί να μη καθιστούσε ασυμβίβαστη, όπως λέχθηκε, την κατάρτιση συμβάσεως εξαρτημένης εργασίας με την εταιρία της οποίας ήταν εταίρος, τις υπηρεσίες της ως δασκάλας με κανονική σε ημερήσια βάσην απασχόληση, παρείχε σε εκπλήρωση της κατά νόμο υποχρεώσεως της για συμβολή στην επίτευξη του ανωτέρω εταιρικού σκοπού, αφού, λόγω της ιδιότητάς της ως εκπαιδευτικού και των γνώσεων που διέθετε, αυτός ήταν και ο πλέον πρόσφορος τρόπος εταιρικής δράσης, που άρμοζε στην περίπτωσή της και δεν υπερέβαινε το μέτρο της εισφοράς της στην επίτευξη του εταιρικού σκοπού. Δεν παρείχε δε τις υπηρεσίες αυτές σε εκτέλεση συμβάσεως εξαρτημένης εργασίας, αφού δεν αποδείχθηκε κατάρτιση τέτοιας συμβάσεως, ούτε συνδρομή κάποιου από τα αναφερόμενα στη μείζονα σκέψη στοιχεία, που αποτελούν και τα χαρακτηριστικά της εν λόγω συμβάσεως, ούτε η ίδια επικαλέσθηκε άλλωστε, συγκεκριμένως, κάτι τέτοιο, προς αντίκρουση του ισχυρισμού της εναγομένης ότι δεν τους συνέδεε σύμβασην εξαρτημένης εργασίας, αλλά η σκέση τους ήταν η του εταιρικού δεσμού, με τα εκτιθέμενα στη μείζονα σκέψη χαρακτηριστικά και σκοπό και τα δικαιώματα και υποχρεώσεις, που συνεπάγεται αυτός, σε εκπλήρωση των οποίων (υποχρέωση συμβολής στην επίτευξη του εταιρικού σκοπού), παρείχε τις υπηρεσίες της ως δασκάλας στο εκπαιδευτήριο η ενάγουσα, ούτε βέβαια προσκόμισε κάποιο αποδεικτικό περί αυτού στοιχείο. Ο δε διορισμός της, κατά τις προαναφερθείσες διατάξεις και την ανωτέρω νόμιμη διαδικασία, ως δασκάλας στο εκπαιδευτήριο, που είχε σαν αποτέλεσμα τις ανωτέρω υπηρεσιακές μεταβολές της που ακολούθησαν, ήταν εντελώς τυπικός και επιβλήθηκε από τους ανωτέρω

λόγους και δη για να καταστεί δυνατή η εξακολούθηση της λειτουργίας του και δεν αποτελεί αποδεικτικό στοιχείο του περί του αντιθέτου ισχυρισμού της, ότι δηλαδή συνδεόταν με την ΕΠΕ με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας και η συμμετοχή της ως εταίρου σ αυτήν ήταν εντελώς τυπική και έγινε για να επιτύχει ο νόμιμος εκπρόσωπος της εταιρίας την χορήγηση αδείας ιδρύσεως του εκπαιδευτηρίου. Τούτο δε διδτί η απόφαση του ως άνω περιφερειακού οργάνου του Υπουργείου Παιδείας, που, ως διοικητική πράξη, φέρει τον ανωτέρω εγκριτικό ήδη καταρτισθείσης συμβάσεως εργασίας χαρακτήρα, δεν μπορεί να αναπληρώσει την μη καταρτισθείσα σύμβαση, ούτε να επιφέρει νόμιμα αποτελέσματα που μόνον η ύπαρξη τέτοιας συμβάσεως θα μπορούσε να έχει.

Η ενάγουσα όμως δεν δίδει απάντηση στο εύλογο ερώτημα, γιατί αφού η σύσταση της ΕΠΕ ήταν τυπική και εικονική και εκείνο που την ενδιέφερε και συμφωνίθηκε ήταν η παροχή της εργασίας της, αντί του νόμιμου μισθού, εισέφερε, προς κάλυψη του εταιρικού κεφαλαίου, το ανωτέρω σημαντικό για την εποχή εκείνη ποσό του 1.000.000 (3.000.000 κατά τους ισχυρισμούς της) δραχμών, το οποίο και επιφυλάσσεται να αναζητήσει μετά την κατωτέρω εξέλιξη της εταιρικής σχέσεως και δεν εμφανίσθηκε εικονικά ως καλύψασα το κεφάλαιο. Ούτε περαιτέρω παρέχει εξήγηση στο εύλογο ερώτημα, αφού η εταιρική σκέση ήταν εντελώς τυπική, γιατί παραπονέθηκε για μη τίρηση εκ μέρους του διαχειριστή, τον οποίο και κατηγόρησε για πλημμελή εκπλήρωση των υποχρεώσεων που επιβάλλει μια τέτοια σκέση (αδιαφάνεια, μη καταβολή των αναλογούντων στην εταιρική μερίδα της κερδών, μη παράδοση όπως επιτάσσει το άρθρο 21 του καταστατικού, απογραφής των στοιχείων του ενεργητικού, μη κλίση

της σε γενική συνέλευση, μη υπογραφή ισοδογισμού), επικαλέσθηκε δε τις καταστατικές αυτές παραβάσεις ως λόγο αποχωρίσεως της από την εταιρία και επιφύλαχθηκε να αιναζητήσει και τα κέρδη που της αναλογούν και το καταβληθέν κεφάλαιο (βλ. από 3-7-1996 εξώδικη διαμαρτυρία της πρόσκλησης-δήλωση προς την εταιρία, με την κάτω απ αυτήν .../3-7-1996 έκθεση επιδόσεως της δικαστικής επιμελήτριας στο Πρωτοδικείο Σ. Χ., στην οποία βέβαια κάνει λόγο και για μη καταβολή και της αμοιβής της για την παροχή των υπηρεσιών της ως δασκάλας). Τους ίδιους λόγους επικαλέσθηκε και με την υπό ιδίαν ημερομηνία υπεύθυνη δήλωση της προς τον διαχειριστή της εταιρίας, την οποία επισύναψε στην υπό ιδίαν ημερομηνία αίτηση της παραιτήσεως που με επίκληση σπουδαίου λόγου, υπέβαλε προς την ανωτέρω Διεύθυνση της Νομαρχίας, από την οποία και ζήτησε την ανάκληση της ανωτέρω αδείας ιδρύσεως και λειτουργίας του εκπαιδευτηρίου.

Με την .../6-9-1996 απόφαση του Προϊσταμένου της ανωτέρω Διευθύνσεως λύθηκε, από 3-7-1996, η σχέση εργασίας που τυπικά, κατά τα ανωτέρω, εμφανιζόταν ότι την συνέδεε με το εκπαιδευτήριο, ταυτόχρονα δε εγκρίθηκε ο διορισμός, ως δασκάλων στο εκπαιδευτήριο, των δύο αναφερομένων σ αυτήν εκπαιδευτικών, αποφεύχθηκε δε η ανάκληση της αδείας ιδρύσεως και λειτουργίας του εκπαιδευτηρίου, καθότι με το ...19/20-7-1996 συμβόλαιο του συμβολαιογράφου Χ. Τ., που καταχωρίθηκε στα βιβλία εταιριών του Πρωτοδικείου Τρικάλων με αριθμό .../22-7-1996, τροποποιήθηκε το καταστατικό και προσδιόριθμηκε ως εταίρος η δασκάλα Κ. Π. Επακολούθησε η άσκηση της κρινόμενης αγωγής, με την οποία η ενάγουσα, επικαλούμενη ότι ουδέν της καταβλήθηκε έναντι των νομίμων αποδο-

χών της, για όλο το χρονικό διάστημα της κατ αυτήν απασχολήσεως της με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας, ζητά την καταβολή ποσού 7.022.781 δραχμών. Βέβαια δεν δίδει πειστική εξήγηση στην εύλογη απορία της εναγομένης, που είναι σύμφωνη και με τα πορίσματα της κοινής πείρας και λογικής, πως είναι δυνατόν να εργαζόταν επί 3 ολόκληρα χρόνια, χωρίς να εισπράξει μία δραχμή έναντι των νομίμων αποδοχών της, την στιγμή που οι άλλοι, όντως απασχολούμενοι στο εκπαιδευτήριο εκπαιδευτικοί, πληρωνόντουσαν κανονικά. Σημειωτέον ότι την περί καταβολής των νομίμων ”αποδοχών της” αξίωσή άσκησε μετά 2 και πλέον χρόνια, αφότου αποχώρησε από την εργασία της, όπως αυτή ισχυρίζεται, στην πραγματικότητα όμως από την ΕΠΕ όπως λέχθηκε. Η πρωτοφανής αυτή ανεκτικότητά της στην εκμετάλλευση του εργατικού δυναμικού της επί σειρά ετών από τον κατ αυτήν εργοδότη της, ξενίζει ακόμη περισσότερο, καθόσον διέθετε ένα αποτελεσματικό μέσο ασκήσεως πιέσεως, που ήταν η αποχώρηση της από την εταιρία, η οποία εγκυμονούσε για την εναγομένη τον κίνδυνο της άμεσης ανάκλησης της αδείας λειτουργίας του εκπαιδευτηρίου, μέσο το οποίο επί τόσα χρόνια δεν χρησιμοποίησε. Βέβαια κατά την συζήτηση αναγκάσθηκε να περιορίσει την ανωτέρω αξίωσή της, κατά το ποσό των 600.000 δραχμών, που παραδέχθηκε ότι της κατέβαλε η εναγομένη, έναντι των κερδών που της αναλογούσαν για την χρήση 1995, που η εταιρία άρχισε να πραγματοποιεί κέρδη, εν αντιθέσει προς τα προηγούμενα χρόνια, που οι χρήσεις ήταν ζημιογόνες (βλ. προσκομιζόμενα και επικαλούμενα από την εναγομένη έντυπα Ε 4 των φορολογικών δηλώσεων 1993-1996), το οποίο, για ευνοίτους βέβαια λόγους, θεωρεί ότι παριστά 4 μισθούς ενώ, με βάση τις νόμιμες

αποδοχές του ίδιου χρόνου (πρώτο 4μηνο σχολικής περιόδου 1995-1996), το 1-σόποσο 4 μισθών ανέρχεται, κατά τους υπολογισμούς της ιδίας, σε (195.090Χ4) 780.360 δραχμές. Για αυτή τη διαφορά, που επιβεβαιώνει τον ισχυρισμό της εναγομένης ότι το ποσό αυτό της καταβλήθηκε έναντι του ποσοστού (20%) συμμετοχής της στα κέρδη της εταιρίας, ουδεμία βέβαια παρέχει εξήγονση.

Κατ' ακολούθια τούτων δεν αποδείχθηκε ότι την ενάγουσα συνέδεε με την εναγομένη σύμβασην εξαρτημένης εργασίας, αλλά αντιθέτως αποδείχθηκε ότι τις υπηρεσίες της ως δασκάλας τις παρείχε στο εκπαιδευτήριο της εναγομένης, σε εκπλήρωση της υποχρεώσεως της προς συμβολή στην επίτευξη του εταιρικού σκοπού της ανωτέρω ΕΠΕ, εταίρος της οποίας και ήταν κατά την περίοδο που αναφέρεται στην αγωγή, υποχρέωσην η οποία και απέρρει από την εν λόγω ιδιότητα της και το ανωτέρω καταστατικό και δεν υπερέβαινε το μέτρο της από την εταιρική σύμβαση προς τούτο εισφοράς της. Συνεπώς η διώκουσα την καταβολή νομίμων αποδοχών αγωγή για παρασκεθείσα εξαρτημένη εργασία, σε εκτέλεση της οικείας συμβάσεως, για το χρονικό αυτό διάστημα, τυγχάνει αβάσιμην και απορριπτέα. Εφόσον η εκκαλούμενη, έστω και με διαφορετική εν μέρει αιτιολογία, έτσι έκρινε, ορθώς τις διατάξεις που αναφέρονται στην μείζονα σκέψη ερμήνευσε και εφάρμοσε και τις αποδείξεις εκτίμησε και πρέπει, αφού συμπληρώθουν οι αιτιολογίες της ως άνω, να απορριφθεί η έφεση που υποστηρίζει τα αντίθετα (άρθρο 534 ΚΠολΔ).

1/2004

Πρόεδρος: Αλίκη Αντωνακούδη
Εισηγητής: Παν. Θεοδωρόπουλος
Δικηγόροι: Μιχαήλ Παπαγεωργίου, Στέ-

λιος Τουρβάτσιος

Η αναγωγή του ασφαλιστή κατά του προκαλέσαντος το ατύχημα οδηγού ή των κληρονόμων του, πρέπει να διαλαμβάνει κατά τρόπο ορισμένο τις συνθήκες του ατυχήματος, τα περιστατικά που θεμελιώνουν την ευθύνη στο πρόσωπο του αντισυμβαλλομένου - ασφαλισμένου, τη ζημία που υπέστη ο τρίτος και τα καταβληθέντα σ' αυτόν ποσά. Δεν αρκεί μόνο η αναφορά στο δικόγραφο της αναγωγής του συνολικά καταβληθέντος στον παθόντα - τρίτο ποσού, αλλά απαιτείται αναφορά του λόγου και της αιτίας καταβολής κάθε κονδυλίου. Αν πρόκειται για σωματικές βλάβες, πρέπει να διαλαμβάνεται αν πρόκειται για νοσήσια, άλλη επελθούσα θετική ζημία, διαφυγόντα εισοδήματα, χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης ή ψυχικής οδύνης σε περίπτωση θανάτου κλπ, διότι θα συνέβαινε αν την αγωγή κατά του υποχρέου - ασφαλισμένου ασκούσε ο ίδιος ο παθών τρίτος. Η αοριστία της αναγωγής δεν μπορεί να καλυφθεί με την παραπομπή σε άλλα εκτός αυτής έγγραφα, ούτε στις μνημονεύσμενες σε αυτή δικαστικές αποφάσεις.

{...} Από το συνδυασμό των άρθρων 2 της Κ4/585/1978 Α.Υ.Ε., που εκδόθηκε με βάση το άρθρο 6 παρ. 2 του ν. 489/1976 και 192 Εμπ. Ν. προκύπτει ότι η σύμβαση ασφαλίσεως καταρτίζεται εγγράφως. Το έγγραφο αυτό δεν έχει συστατικό χαρακτήρα, αλλά είναι αποδεικτικό. Αν δεν συνταγεί έγγραφο, η σύμβαση μεταξύ των μερών αποδεικνύεται με όρκο ομολογία. Για τη δέσμευση του ασφαλιστή δεν είναι απαραίτητο το έγγραφο να υπογράφεται και από τον αντισυμβαλλόμενο. Η αποδοχή από τον αντισυμβαλλόμενο μπορεί να γίνει και σιωπηρώς χωρίς υπογραφή του στο ασφαλιστήριο. Τούτο

δύναται να συμβεί με την καταβολή του ασφαλίστρου, την παραλαβή του ασφαλιστηρίου ή την επικόλληση σε εμφανές μέρος του αυτοκινήτου ανεμοθώρακα κλπ του ειδικού σήματος που παραδίδει ο ασφαλιστής των αντισυμβαλλόμενο.

Εξ' άλλου κατά το άρθρο 361 ΑΚ "για τη σύσταση ή αλλοίωση ενοχής με δικαιοπραξία απαιτείται σύμβαση εφόσον ο νόμος δεν ορίζει διαφορετικά". Από τη διάταξη αυτή σε συνδυασμό με τις διατάξεις των άρθρων 189, 192 Εμπ N και 11 παρ. 1 v. 489/1976 προκύπτει, ότι μεταξύ ασφαλιστικής και αντισυμβαλλομένου μπορεί εγκύρως να συμφωνηθεί, ότι αποκλείεται από τον ασφαλιστή η κάλυψη ζημιών, που προκαλούνται από την κυκλοφορία του αυτοκινήτου, όταν ο οδηγός του κατά το χρόνο του ατυχήματος τελεί υπό την επίδραση οινοπνεύματος ή τοξικών ουσιών, κατά την έννοια και τις προϋποθέσεις του άρθρου 42 του v. 2094/1992 και ήδη του v. 2.696/1999 "Κύρωση Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας". Η συνομολόγηση του όρου αυτού δεν απαλλάσσει μεν τον ασφαλιστή από την υποχρέωση να αποζημιώσει τον ζημιωθέντα τρίτο, παρέχει όμως στον ασφαλιστή το δικαίωμα να εναγάγει τον αντισυμβαλλόμενό ή ασφαλισμένο και να του ζητήσει ό,τι κατέβαλε στον ζημιωθέντα τρίτο για την αποκατάσταση της ζημίας του. Η συνομολόγηση του ανωτέρω όρου μπορεί να γίνει είτε με την ενσωμάτωση του όρου αυτού στη σύμβαση ασφαλίσεως, είτε με παραπομπή της συμβάσεως ασφαλίσεως στους όρους της Κ4/585/1978 Α.Υ.Ε. που έχει δημοσιευθεί στο 795 ΦΕΚ (τεύχος Α.Ε. και ΕΠΕ) ή και με μόνη την παραπομπή του ασφαλιστηρίου συμβολαίου στο οικείο άνω ΦΕΚ. Ειδικότερα το άρθρο 25 παρ. 8 αυτής ορίζει, ότι "αποκλείονται της ασφαλίσεως ζημίαι προξενούμεναι, καθ' ον χρόνον ο οδηγός του αυτοκινήτου ο-

χίματος ετέλει υπό την επίδραση οινοπνεύματος ή τοξικών ουσιών κατά την έννοια και τις προϋποθέσεις του άρθρου 42 του ΚΟΚ (v. 614/1977)" Εξ άλλου ορίζεται από μεν τη διάταξη του άρθρου 10 παρ. 1 v. 489/1976 ότι "το πρόσωπο που ζημιώθηκε έχει από την ασφαλιστική σύμβαση και μέχρι το ποσό αυτής ιδία αξίωσην κατά του ασφαλιστή", από δε την ακολουθούσα διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 11 του ίδιου ως άνω νόμου, ότι "ο ασφαλιστής δεν μπορεί να αντιτάξει κατά του προσώπου που ζημιώθηκε, όταν τούτο ασκεί την κατ' άρθρο 10 παρ. 1 αξίωση, εντάσεις που απορρέουν από την ασφαλιστική σύμβαση, επιφυλασσομένου σ' αυτόν του δικαιώματος αγωγής κατά του ασφαλισμένου του αντισυμβαλλομένου και του οδηγού". Με την άνω διάταξη καθιερώνεται η κατ' αρχήν αυτονομημένη θέση του παθόντος τρίτου, χάριν της προστασίας του από την παθολογική λειτουργία της αποτελούσης βασική προϋπόθεση της ευθύνης του ασφαλιστή ασφαλιστικής συμβάσεως. Τέτοια περίπτωση παθολογικής λειτουργίας της ασφαλιστικής συμβάσεως παριστάνει η περίπτωση προκλήσεως ατυχήματος σε χρόνο κατά τον οποίο ο οδηγός του οχήματος τελούσε υπό την επίδραση οινοπνεύματος ή τοξικών ουσιών, κατά την έννοια και τις προϋποθέσεις του άρθρου 42 του Κ.Ο.Κ., σύμφωνα με το άρθρο 25 περ. 8 της Κ4/585/1978 Α.Υ.Ε., που εκδόθηκε με βάση το άρθρο 6 παρ. 5 του v. 489/1976, εφόσον ο σχετικός άνω όρος, περί αποκλεισμού της ευθύνης του ασφαλιστή στην προβλεπόμενη περίπτωση, έχει καταστεί περιεχόμενο της συμβάσεως ασφαλίσεως κατά τον μνησθέντα τρόπο. Σε μια τέτοια περίπτωση έγκυρης συνομολογίσεως του ως άνω όρου ο ασφαλιστής αν ικανοποιήσει τον παθόντα τρίτο με βάση είτε δικαστική απόφαση είτε εξώδικο συμβίβασμό, χωρίς

όμως να έχει τέτοια υποχρέωση έναντι του αντισυμβαλλομένου - ασφαλισμένου, λόγω εφαρμογής του άρθρου 25 περ. 8 της Κ4/585/1978 Α.Υ.Ε., έχει τη δυνατότητα, που του αναγνωρίζεται απ' ευθείας από τη διάταξη του άρθρου 11 παρ. 1 ν. 489/1976, να στραφεί αναγωγικά κατά του αντισυμβαλλομένου - ασφαλισμένου, αξιώνοντας απ' αυτόν να του καταβάλει όσα πλήρωσε στον παθόντα τρίτο. Αν η ικανοποίηση του παθόντος γίνεται στα πλαίσια συναφθέντος μεταξύ αυτού και του ασφαλιστή εξώδικου συμβιβασμού, ο τελευταίος εν όψει και της διατάξεως του άρθρου 23 παρ. 2 της Κ4/585/1978 Α.Υ.Ε. δεν αναπτύσσει άμεση δεσμευτική ενέργεια για τον αντισυμβαλλόμενο - ασφαλισμένο. Ο ασφαλιστής, αξιώνοντας από τον τελευταίο με αγωγή τα καταβληθέντα στον τρίτο ποσό, με βάση είτε δικαστική απόφαση είτε εξώδικο συμβιβασμό, οφείλει να διαλάβει σ' αυτή τις συνθήκες του ατυχήματος, τα περιστατικά που θεμελιώνουν την ευθύνη για το ατύχημα στο πρόσωπο του αντισυμβαλλομένου - ευθύνη για το ατύχημα στο πρόσωπο του αντισυμβαλλομένου - ασφαλισμένου (άρθρα 914, 922 ΑΚ 2 επ. ν. ΓΠΝ/1911), τη ζημία που υπέστη ο τρίτος κατά τρόπο ορισμένο και τα καταβληθέντα στον παθόντα τρίτο ποσά. Με τον τρόπο αυτό εξασφαλίζεται η άμυνα του εναγόμενου να αμφισβητήσει τα φερόμενα ως καταβληθέντα ποσά προσκομίζοντας την προσήκουσα ανταπόδειξη. Δεν αρκεί μόνη η αναφορά στο δικόγραφο της αγωγής κατά του αντισυμβαλλομένου - ασφαλισμένου του συνολικώς καταβληθέντος στον παθόντα - τρίτο ποσού, αλλά απαιτείται αναφορά του λόγου και της αιτίας της καταβολής. Δηλαδή αν πρόκειται για υλικές ζημίες αυτοκινήτου πρέπει να αναφέρεται τι είδους ζημίες καλύπτουν τα καταβληθέντα, όπως επίσης αν πρόκειται για σωματικές

βλάβες, πρέπει να αναφέρεται αν πρόκειται για νοσήλια, άλλη επελθούσα θετική ζημία, διαφυγόντα εισοδήματα, χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης ή χρηματική ικανοποίηση λόγω ψυχικής οδύνης σε περίπτωση θανάτου κλπ. Δηλαδή απαιτείται ανάλυση του ποσού που αναφέρεται σε κάθε επί μέρους αξίωση του παθόντος τρίτου, όπως θα συνέβαινε αν την αγωγή κατά του υποχρέου σε αποζημίωση (ασφαλισμένου) ασκούσε ο ίδιος ο παθώντας τρίτος, μη αρκούσης, για την πληρότητα της αγωγής του ασφαλιστή της αναφοράς του συνολικά καταβληθέντος ποσού, έστω και αν παρατίθενται στην αγωγή τα κονδύλια των αξιώσεων του παθόντος, εφόσον δεν εξειδικεύεται ποιό επί μέρους ποσό του συμβιβασμού καλύπτει κάθε επί μέρους αξίωση του παθόντος τρίτου (ΑΠ 1488/2001 Ελλ. Δ/vn 44, 958 επ.).

Στην προκειμένη περίπτωση η ενάγουσα ιστόρηση στην ένδικη αγωγή της ίστι με την ιδιότητά της ως καθολικής διαδόχου της Ανώνυμης Εταιρίας με την επωνυμία "Α.Γ.Φ. Κ.. ΓΕΝΙΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΙ Α.Ε." υποχρεώθηκε δυνάμει των σε αυτή αναφερομένων δικαστικών αποφάσεων να καταβάλει 1) στην Χ και Α Γ. ατομικώς και με την ιδιότητά της ασκούσης τη γονική μέριμνα στα ανήλικα τέκνα της Θ θυγ. Α Γ. και Α Γ., 2) στον Θ Γ., 3) στην Θ Α Γ., 4) την Α συζ. Κ. Π. το γένος Θ Γ. και τον Κ. Π. ατομικώς και με την ιδιότητά τους των ασκούντων τη γονική μέριμνα στα ανήλικα τέκνα τους Δ Κ. Π. και Α Κ. Π., 5) στον Δ Γ. Μ., 6) στην Ε συζ. Δ. Μ, 7) στην Ι συζ. ΒΒ. και Β Μ. ατομικώς και ως ασκούντων τη γονική μέριμνα στα ανήλικα τέκνα τους ΝΒ.Β., Γ Β Β. και Ε Β Β, 8) Γ Μ., 9) Α συζ. Γ. Μ. και 10) Α Φ., το συνολικό ποσό των 45.597.672 δραχμών, για κεφάλαιο τόκους και έξοδα, για αποζημίωση αυτών

συνεπεία της περί ώραν 18:00 της 23.9.1992 και στην 8η χιλιομετρική θέση της νέας Εθνικής οδού Τυρνάβου - Ελασσόνας επισυμβάσσει σύγκρουσης του υπ' αριθμόν κυκλ.. PIA - ... 71 I.X.E. αυτοκινήτου του Γ.Κ., το οποίο οδηγούσε ο ίδιος και κατά τον κρίσιμο ως άνω χρόνο ήταν ασφαλισμένο στην Ανώνυμη Εταιρία με την επωνυμία "A.G.F. K.. ΓΕΝΙΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΙ Α.Ε." με το υπ' αριθμόν κυκλ. PNN ... 75 Δ.Χ.Φ, αυτοκίνητο που οδηγούσε ο Α.Φ., η οποία προκλήθηκε από υπαιτιότητα του Γ.Κ. και εξ αιτίας της οπίας θανατώθηκε πλην του Γ.Κ. και ο συνεπιβαίνων στο αυτοκίνητο αυτού Α.Γ., και προκλήθηκαν υλικές ζημιές στο αυτοκίνητο του Α.Φ., χωρίς να προσδιορίζεται σ' αυτήν ο λόγος καταβολής ενός εκάστου κονδυλίου και ειδικότερον για ποιαίστια καταβλήθηκε καθένα από αυτά, αν δηλαδή αφορούσαν δαπάνη για νοσήλια ή θετική ζημία, ως εκ της αποστέρησης παροχής υπηρεσιών εκ μέρους του Α.Γ. προς την οποίαν αυτού, ή διαφυγόντα εισοδήματα γενικότερον και αποστέρηση διατροφής ειδικότερον ή χρηματική ικανοποίηση λόγω θιθικής βλάβης ή χρηματική ικανοποίηση λόγω θανάτου ή υλικές ζημιές κλπ. Στη μοναδική δε περίπτωση προσδιορισμού της αιτίας καταβολής προς την Χ και Α.Γ., ατομικώς και ασκούσης τη γονική μέριμνα στα ανήλικα τέκνα της Θ και Α του ποσού των 100.000 δραχμών το μίνα και για χρονικό διάσπομα ενός έτους από την επίδοση της υπ' αριθμόν 515/100/1993 αιτήσεως της περί λίψεως ασφαλιστικών μέτρων επί της οπίας εκδόθηκε η υπ' αριθμόν 499/1993 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Λάρισας, επιδικασθέντος λόγω αποστέρησης διατροφής, δεν προσδιορίζεται ποιοι ήσαν οι δικαιούχοι του ως άνω ποσού (η μπτέρα και τα δύο τέκνα της ή μόνο τα δύο τέκνα της), ούτε ποιό χρηματι-

κό ποσό αφορούσε τον καθένα από τους ως άνω αιτούντες (ποιό χρηματικό ποσό επιδικάσθηκε στη μπτέρα και ποιό στα τέκνα της), με συνέπεια αυτή να παρίσταται ως αιρόστη, κατά τα προεκτεθέντα, και να μη δύναται η αιριστία της να καλυφθεί δια της παραπομπής σε άλλα έγγραφα εκτός αυτής κείμενα, ήτοι στις μνημονεύμενες σ' αυτή δικαστικές αποφάσεις.

Ως εκ τούτου κρίνασα η εκκαλουμένη απόφαση ως ορισμένη την ένδικη ως άνω αγωγή και δεχθείσα αυτή ως βάσιμη και κατ' ουσίαν έσφαλε και γι' αυτό πρέπει, εξεταζομένης αυτεπαγγέλτως της κατά τα άνω αιριστίας του δικογράφου της, και χωρίς την υποβολή ειδικού παραπόνου, αφού ζητούν την απόρριψή της οι εναγόμενοι (ΑΠ 1544/1980 ΝοΒ 29, 878 ΑΠ 554/1979 ΝοΒ 27, 1596 Εφ. Αθ 5908/1993 Ελλ. Δνη 36, 879) να γίνει δεκτή η ένδικη έφεση ως βάσιμη κατ' ουσίαν και αφού εξαφανιστεί η εκκαλουμένη απόφαση κρατηθεί και δικαστεί η ένδικη ως άνω αγωγή από το Δικαστήριο αυτό, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 535 παρ. 1 ΚΠολΔ, απορριφθεί δε αυτή ως απαράδεκτη λόγω της προεκτεθείσης αιριστίας της...

12/2004

Πρόεδρος: Αλίκη Αντωνακούδη

Εισηγήτρια: Αννα Τσέτσου

Δικηγόροι: Νικ. Πατσιαντάς, Κών. Χριστοδούλου

Οι περιορισμοί της κυριότητας, που δημιουργούνται με συμβολαιογραφικό κανονισμό πολυκατοικίας νόμιμα μεταγραμμένο, έχουν χαρακτήρα δουλείας και δεσμεύοντων τους διαδόχους των αρχικά συμβληθέντων ή εκείνων που προσχώρησαν μεταγενέστερα στον κανονισμό.

Αν με δρό απαγορεύεται σε συνιδιοκτήπη την ενέργεια μεταβολών ή ορισμένη χρήση,

η απαγόρευση ισχύει κι αν από την απαγορευόμενη πράξη δεν παραβλάπτεται η χρήση, ούτε θίγονται τα δικαιώματα των συνιδιοκτητών, ούτε μειώνεται η ασφάλεια των ιδιοκτησιών τους ή του όλου οικοδομήματος, μήτε μεταβάλλεται ο συνίθης προορισμός.

Κοινότητα ή κοινόχρηστα μέρη της όλης οικοδομής, που δεν αποτελούν αντικείμενο διαιρετής ιδιοκτησίας, είναι, εκτός από τα ενδεικτικά αναφερόμενα στο ν. 3741/29 και εκείνα που έχουν από την κατασκευή τους προοριστεί για κοινή χρήση όλων των συνιδιοκτητών, ανεξάρτητα από το αν πράγματι γίνεται ή όχι χρήση τους από τους συνιδιοκτήτες.

Ενσωμάτωση σε διαμέρισμα τμήματος του δώματος και αφαίρεση υποστυλώματος του διαμερίσματος χωρίς οικοδομική άδεια. Συνιστά παράβαση του κανονισμού και ουσιώδη μεταβολή βλαπτική της όλης αρχιτεκτονικής και αισθητικής εμφάνισης της οικοδομής, ανεξάρτητα του αν συνιστούν ή όχι παράβαση της πολεοδομικής νομοθεσίας ή προσβάλουν ή όχι τα δικαιώματα των συνιδιοκτητών στους κοινόχρηστους και κοινόκτητους χώρους. Μη καταχρηστική η αξίωση για την άρση αυτής της παράβασης του κανονισμού, εφόσον δεν υπάρχει αδράνεια, ούτε συμπεριφορά υπερακοντίζουσα τα όρια του 281 ΑΚ και μάλιστα κατά τρόπο που να προκαλεί έντονη εντύπωση αδικίας.

Από τα άρθρα 1,2 παρ. 1,3 παρ. 1,2,4 παρ. 1,5 και 13 παρ. 1,3 του νόμου 3741/1929 «περί ιδιοκτησίας κατ’ ορόφους», ο οποίος ισχύει και μετά την εισαγωγή του ΑΚ, κατ’ άρθρο 54 του ΕισΝ, σε συνδυασμό προς τα άρθρα 1002 και 1117 ΑΚ, προκύπτει ότι οι συνιδιοκτήτες κοινής οικοδομής, υπαγομένης στο καθεστώς του εν λόγω νόμου, μπορούν να ρυθμίσουν ελεύθερα με σύμβαση που κα-

ταρτίζεται συμβολαιογραφικά με τη σύμπραξη όλων και μεταγράφεται, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του, τόσο ως προς τα αναγκαστικά αδιαίρετα (κοινά) μέρη της οικοδομής, όσο και ως προς τις χωριστές οριζόντιες ιδιοκτησίες σε ορόφους ή διαμερίσματα και μάλιστα κατά παρέκκλιση από τις ενδοτικού δικαίου διατάξεις του ανωτέρω νόμου και του ΑΚ. Οι περιορισμοί της κυριότητας, που δημιουργούνται κατά τον τρόπο αυτό, έχουν το χαρακτήρα δουλείας, οι οποίοι μπορούν να μεταβληθούν ή να καταργηθούν στο σύνολό τους ή κατά ένα μέρος με συμφωνία όλων των συνιδιοκτητών, που υποβάλλεται στον τύπο του συμβολαιογραφικού εγγράφου και μεταγράφεται, και δεσμεύουν και τους διαδόχους των αρχικά συμβληθέντων ή εκείνων που προσχώρησαν μεταγενέστερα στον καταρπισθέντα με τη σύμβαση κανονισμό. Κατά συνέπεια, με τον κανονισμό έγκυρα καθιερώνονται περιορισμοί και απαγορεύσεις στη χρήση των ανωτέρω πραγμάτων και πέραν των αναφερομένων στα άρθρα 3 παρ. 2 και 5 στοιχ. α' του ν.3741/1929. Από αυτά προκύπτει, ότι, αν με κάποιο όρο απαγορεύεται σε συνιδιοκτήτη η ενέργεια μεταβολών σε κάθε περίπτωση ή ορισμένη χρήση των πραγμάτων αυτών, η απαγόρευση ισχύει και όταν από την απαγορευόμενη πράξη δεν παραβλάπτεται η χρήση, ούτε θίγονται τα δικαιώματα των άλλων συνιδιοκτητών, ούτε μειώνεται η ασφάλεια των ιδιοκτησιών τους ή του όλου οικοδομήματος, ούτε μεταβάλλεται ο συνίθης προορισμός του. Έτσι δεν απαιτείται στη συγκεκριμένη περίπτωση η έρευνα, αν συντρέχουν οι ανωτέρω προϋποθέσεις του νόμου, για να κριθεί αν έλαβε χώρα ανεπίτρεπτη, ως αντικείμενη στον κανονισμό, ενέργεια συνιδιοκτήτη (ΑΠ 941/2000 ΕλλΔν 2001-150, ΑΠ 599/1995 ΕλλΔν 37-347,

ΑΠ481/1993 ΕλλΔνη 1994-1562, ΑΠ 1713/1991 ΕλλΔνη 34-340, ΑΠ 622/1990 EEN 1991-190, ΑΠ 1184/1986 NOB 1987-899, ΕφΑθ.2162/2001 Ελλ. Δνη 2001-1415, Εθ.2282/1997 Αρμ. 1998-1379). Αντίθετα, αν δεν υπάρχει ειδική συμφωνία μεταξύ όλων των συνιδιοκτητών αναφορικά με τον τρόπο χρήσεως των διηρημένων ιδιοκτησιών και των εξ αδιαιρέτου μερών της οικοδομής, καθένας από τους διαμερισματούχους έχει όλα τα δικαιώματα που ανήκουν στον κύριο, εφόσον όμως η άσκηση αυτών δεν παραβλάπτει τη χρήση των άλλων ιδιοκτητών ή δεν μειώνει την ασφάλεια αυτών ή του οικοδομήματος. Έτσι δικαιούται σε απόλυτη χρήση του διαμερίσματός του και των κοινών πραγμάτων, και μπορεί να επικειρίσει μεταβολές ή προσθήκες στα αδιαιρέτως κοινά μέρη του οικοδομήματος, καθώς και να προβαίνει στην επισκευή ή ανανέωση αυτών, υπό τον όρο να μη βλάπτει τα δικαιώματα των λοιπών συνιδιοκτητών, να μη μεταβάλλει το συνήθη προορισμό αυτών και να μη παραβλάπτει τη χρήση των άλλων ιδιοκτητών και την ασφάλεια αυτών ή του οικοδομήματος.

Η ενάσκηση του δικαιώματος κάθε συνιδιοκτήτη για απόλυτη χρήση του διαμερίσματός του και των κοινών μερών του οικοδομήματος πρέπει να γίνεται κατά τέτοιο τρόπο ώστε να μη βλαπτούνται τα δικαιώματα των λοιπών συνιδιοκτητών. Αυτός ο περιορισμός δεν αφορά απλώς μόνο βλάβη του δικαιώματός τους συγχρόσεως των κοινών. Δηλαδή δεν διασφαλίζει μόνο την ίση και όμοια χρήση των κοινών, αλλά απαιτεί η χρήση να γίνεται κατά τέτοιο τρόπο, ώστε με αυτόν όχι μόνο να μη βλαπτείται η χρήση των κοινών από τους λοιπούς, αλλά οποιοδήποτε δικαιώματα αυτών από το δεσμό της οροφοκτησίας (βλ. ΑΠ 861/1994 ΕλλΔνη 1996-

138, ΑΠ 1177/1986 ΝοΒ 1987-895, ΕφΑθ.2161/2001 ο.π.). Εξάλλου, από τις ίδιες παραπάνω διατάξεις κοινόκτηπα ή κοινόχροπτα μέρη της όλης οικοδομής, που δεν μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο διαιρετής (αποκλειστικής) ιδιοκτησίας, είναι, εκτός από τα ενδεικτικά αναφερόμενα από αυτές (παραπάνω διατάξεις) πράγματα, και εκείνα που έχουν από την κατασκευή τους προοριστεί για κοινή χρήση όλων των συνιδιοκτητών, ανεξάρτητα από το αν πράγματι γίνεται ή όχι χρήση τους από τους συνιδιοκτήτες ή δεν προσφέρονται σ' αυτούς για τον πιο πάνω σκοπό (ΑΠ 1143/1976 ΝοΒ 25-543, ΕφΑθ 8316/1992 ΕλλΔνη 1993-1648).

Επομένως, η προαναφερόμενη κοινή συμφωνία των συνιδιοκτητών (κανονισμός της πολυκατοικίας) έχει ισχύ νόμου ως προς τις σχέσεις μεταξύ των συνιδιοκτητών και οι διατάξεις του (μεταξύ των οπίων και εκείνες που χαρακτηρίζουν ορισμένα μέρη της οικοδομής ως κοινόκτηπα ή κοινόχροπτα) δεν καταργούνται ούτε από την ενδεχόμενη αχρηστία τους, ούτε από την κατ' επανάληψη παραβίασή τους από ορισμένους συνιδιοκτήτες (ΑΠ 179/1980 ΝοΒ 28-1472).

Τέλος, η αξίωση για την άρση της, κατά παράβαση του κανονισμού, μεταβολής στα παραπάνω μέρη της οικοδομής (κοινά και κωριστές ιδιοκτησίες), απαγορεύεται ως καταχρηστική όταν η άσκηση της υπερβαίνει προφανώς τα όρια που επιβάλλουν η καλή πίστη ή τα χρηστά ή ο κοινωνικός ή οικονομικός σκοπός του δικαιώματος. Είναι δε η υπέρβαση αυτή προφανής, όταν προκαλεί την έντονη εντύπωση αδικίας σε σχέση με το όφελος του δικαιούχου από την άσκηση του δικαιώματός του (ΑΠ 599/1995 ο.π., Εφθεσ. 2282/1997 ο.π.).

Στην εξεταζόμενη περίπτωση, από τις

καταθέσεις ... αποδεικνύονται τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Οι ενάγοντες, δυνάμει του 3322/1995 συμβολαίου του συμβολαιογράφου Ι. Γ., που νόμιμα μεταγράφηκε, είναι κύριοι, οι δύο πρώτοι κατ' επικαρπία και κατά το ½ εξ αδιαιρέτου και ο τρίτος κατά ψιλή κυριότητα, οριζόντιας ιδιοκτησίας, που βρίσκεται στην επί της συμβολής των οδών Ρ. Φ. και Β. αριθ. ... της πόλης του Βόλου πολυάροφη οικοδομή. Συγκεκριμένα του διαμερίσματος που βρίσκεται στον 4ο όροφο της εν λόγω οικοδομής, καθαρού εμβαδού 120,90 τ.μ, στο οποίο αντιστοιχεί ποσοστό συνιδιοκτησίας 90,04/1000 εξ αδιαιρέτου σε όλο το οικόπεδο και τους λοιπούς κοινόχρηστους και κοινόκτηπους χώρους. Οι εναγόμενοι, επίσης, είναι κύριοι κατά το ½ εξ αδιαιρέτου αυτοτελούς και διαιρεμένου χώρου (διαμερίσματος) που βρίσκεται στον 5ο όροφο της ίδιας, πιο πάνω οικοδομής, καθαρού εμβαδού 108,49, τ.μ, στον οποίο αντιστοιχεί ποσοστό συνιδιοκτησίας 83,98/1000 εξ αδιαιρέτου σε όλο το οικόπεδο και τους λοιπούς κοινόχρηστους και κοινόκτηπους χώρους. Το διαμέρισμα αυτό απέκτησαν με το υπ' αριθ. ...63/1995 συμβολαιογραφικό έγγραφο του ίδιου, πιο πάνω, συμβολαιογράφου, που επίσης μεταγράφηκε νόμιμα. Η οικοδομή στην οποία βρίσκονται οι προαναφερόμενες οριζόντιες ιδιοκτησίες διέπεται από τις διατάξεις των άρθρων 1002, 117 ΑΚ καθώς και εκείνων του ν. 3741/1929 και την ..937/1990 πράξη συστάσεως οριζόντιας ιδιοκτησίας του συμβολαιογράφου Γ. Γ., όπως τροποποιήθηκε με τις ...20/1991 και ...69/1992 πράξεις του ίδιου συμβολαιογράφου, η οποία περιλαμβάνει και τον κανονισμό της πολυκατοικίας και έχει μεταγραφεί νόμιμα. Στα άρθρα 2 και 3 του εν λόγω κανονισμού, ο οποίος συντάχθηκε στις 28-12-1990, ορίζεται, ότι, μεταξύ άλλων η ταρά-

τια κατά την ακάλυπτη επιφάνειά της είναι κοινόκτηπος και κοινόχρηστος χώρος, όπως, επίσης, και κάθε χώρος, που δεν αποτελεί οριζόντια ιδιοκτησία και προορίζεται για να εξυπηρετήσει περισσότερες από μία οριζόντιες ή όλες τις οριζόντιες ιδιοκτησίες της οικοδομής, είναι κοινόκτηπος και κοινόχρηστος χώρος, επί των οποίων έχουν δικαίωμα χρήσης όλοι οι συνιδιοκτήτες ανάλογα με το είδος και τον προορισμό τους, με τον όρο να μην εμποδίζουν τη χρήση των άλλων συνιδιοκτητών.

Περαιτέρω, με την παρ. 5 του άρθρου 4 του κανονισμού ορίζεται ότι κάθε ιδιοκτήτης μπορεί να μεταρρυθμίζει εσωτερικά την ιδιοκτησία του υπό τον όρο ότι τα έργα αυτά δεν θα γίνουν σε κοινόκτηπους και κοινόχρηστους χώρους εγκαταστάσεις και πράγματα, τους εξωτερικούς τοίχους της ιδιοκτησίας του, την από σιδηρομπετόν κατασκευή της ιδιοκτησίας του και του όλου κτιρίου και γενικά κάθε στατικό στοιχείο της οικοδομής, όπως και την ασφάλεια, αντοχή και στερεότητα της οικοδομής. Επίσης, απαγορεύεται οποιαδήποτε προσθήκη επί του αρχικού σχεδίου που θα αλλοιώνει την εξωτερική όψη του κτιρίου και των κάθε συνιδιοκτήτη αυτής να προβαίνει στις πιο πάνω ενέργειες, έστω και αν δεν παραβλάπτεται η χρήση των λοιπών και δεν μειώνεται η ασφάλειά της, ούτε θίγεται η εξωτερική της εμφάνιση, σύμφωνα με όσα αναφέρθηκαν στη νομική σκέψη της παρούσας. Παρόλα, όμως, αυτά οι εναγόμενοι, κατά παράθαση των, ως άνω, όρων του εκτεθέντος κανονισμού, στον οποίο είχαν προσχωρήσει και αυτοί, με ρητή δήλωση τους στο συμβόλαιο, με το οποίο απέκτησαν το αναφερόμενο εμπράγματο δικαίωμα, έ-

κτισαν την πόρτα που οδηγούσε από τον κοινόχρηστο διάδρομο του πέμπτου ορόφου στο δώμα, με το οποίο συνορεύει η ιδιοκτησία τους (εναγομένων). Ακριβώς πίσω από την πόρτα αυτή, που κτίστηκε, και επί της επιφάνειας του κοινόχρηστου δώματος έχουν συνδέσει σταθερά με το έδαφος μία κατασκευή από μπετόν, εμβαδού 7,40 τ.μ., η οποία συνορεύει βορειοανατολικά, σε πλευρά μήκους 4,30μ., με Ε-1 διαμερίσματά τους (των εναγομένων), κοινόχρηστο διάδρομο και φρεάτιο ανελκυστήρα, νοτιοανατολικά, σε πλευρά μήκους 1,80μ., με στεγασμένη βεράντα του Ε-1 διαμερίσματός τους, νοτιοδυτικά, σε πλευρά μήκους 4,30μ., με κοινόχρηστο δώμα και βορειοδυτικά, σε πλευρά μήκους 1,80μ., επίσης με κοινόχρηστο δώμα, καταλαμβάνοντας έτσι αυθαίρετα κοινόχρηστο χώρο του δώματος και αυξάνοντας την επιφάνεια του διαμερίσματός τους. Με τον τρόπο αυτό αποστέρησαν τους ενάγοντες από τη χρήση όχι μόνο του καταληφθέντος τμήματος του δώματος, αλλά ολοκλήρου του δώματος.

Περαιτέρω, μέσα στην ιδιοκτησία τους αφαίρεσαν υποστύλωμα, το οποίο, σύμφωνα με την υπ' αριθ. .../1991 οικοδομική άδεια που αφορά την εν λόγω οικοδομή, προβλεπόταν νοτιοανατολικά στο μέσο του τοίχου (όψη) που χωρίζει το σαλόνι του διαμερίσματός τους από την στεγασμένη βεράντα με πρόσωψη στην οδό Β. και ανήκει το υποστύλωμα αυτό, κατά τη στατική μελέτη στην από σιδηρομπετόν κατασκευή του όλου κτιρίου. Τέλος κατεδάφισαν τον τοίχο, διαστάσεως μήκους έξι (6) μέτρων και ύψους ενός (1) μέτρου, που προβλέπεται από την παραπάνω αναφερόμενη οικοδομική άδεια και χώριζε τη στεγασμένη βεράντα του διαμερίσματός τους από το κοινόχρηστο δώμα, αυξάνοντας έτσι την επιφάνεια της ιδιοκτησίας τους. Οι παραπάνω προσθήκες έγιναν

χωρίς άδεια και κρίθηκαν αυθαίρετες και γι' αυτό κατεδαφιστέες (βλ. τις με ημερομηνία 23-3-1995 και 23-9-1997 εκθέσεις αυτοφίας της Δ/νσης Πολεοδομίας της Νομαρχίας Βόλου). Και ναι μεν οι εναγόμενοι είχαν το δικαίωμα αποκλειστικής χρήσης των εξωστών του διαμερίσματός τους, προοριζόμενων να εξυπηρετούν από την κατασκευή αυτούς, οι οποίοι μπορούν γι' αυτό να επεκτείνουν το δομημένο χώρο του διαμερίσματός τους αν συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις. Οι μετατροπές, όμως, στην συγκεκριμένη περίπτωση, που δημιούργησαν κίνδυνο για την ασφάλεια της οικοδομής, αφού αφαιρέθηκε υποστύλωμα που προβλέπονταν από τη στατική μελέτη της οικοδομής και συγχρόνως συνιστούσαν ουσιώδη μεταβολή θλαπτική της όλης αρχιτεκτονικής και αισθητικής εμφάνισης της οικοδομής και μάλιστα στην πρόσωψή της, συνιστούν παράβαση του ισχύοντος κανονισμού της πολυκατοικίας και πρέπει από μόνο το λόγο αυτό, τον οποίο επικαλέστηκαν αυτοτελώς οι ενάγοντες για τη στήριξη της αγωγής τους, να αρθούν, ανεξάρτητα περαιτέρω του αν: α) συνιστούν παράβαση της πολεοδομικής νομοθεσίας ή όχι, β) προσέβαλαν ή μη τα δικαιώματα των εναγόντων ή άλλων συνιδιοκτητών επί των κοινοχρήστων και κοινοκτήτων χώρων, όπως είναι το δώμα της πολυκατοικίας.

Εξάλλου, υπό τα παραπάνω δεδομένα, δεν μπορεί να γίνει λόγος για καταχρηστική άσκηση του ένδικου δικαιώματος από μέρους των εναγόντων, γιατί στην παρούσα περίπτωση δεν υπήρξε ούτε αδράνειά τους ούτε συμπεριφορά αυτών, η οποία να υπερακονίζει, και μάλιστα κατά τρόπο που να προκαλεί έντονη εντύπωση αδικίας, τα όρια του άρθρου 281 ΑΚ βλ. και (ΑΠ 1472/2001 ΕλλΔνη 2003-978). Συνεπώς, η ένσταση αυτή,

που είχαν προτείνει οι εναγόμενοι στο πρωτοβάθμιο δικαστήριο, επαναφέρουν δε νόμιμα και στο βαθμό αυτό είναι απορριπτέα ως αβάσιμη κατ' ουσίαν. Με τα δεδομένα αυτά, εφόσον το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, με την εκκαλούμενη απόφασή του, δέχτηκε τα ανωτέρω, ορθά το νόμο ερμήνευσε και τις αποδείξεις εκτίμησε και όσα αντίθετα υποστηρίζονται από τους εκκαλούντες με την έφεσή τους είναι αβάσιμα. Κατ' ακολουθίαν πρέπει να απορριφθεί η έφεση στο σύνολό της.

171/2004

Πρόεδρος: Γεωρ. Μπαρμπάτσος

Εισηγητής: Γεωρ. Μπατζαλέξης

Δικηγόροι: Νικ. Κολοθός- Αντ. Κωνσταντόπουλος, Σταμάτης Παπαγγελής-Ιωαν. Δαρούδης

Ο συμβιβασμός που καταρτίζεται χωρίς εξουσιοδότηση δεν είναι άκυρος, αλλά ατελής και μετέωρος, αφού το κύρος του έναντι του αντιπροσωπευομένου εξαρτάται από την έγκρισή του.

Δικαστικός συμβιβασμός είναι ο καταρτιζόμενος, όσο διαρκεί η εκκρεμοδικία, ως προς το επίδικο δικαίωμα, κατά τον τύπο του 293 ΚΠολΔ, έχει διφυή χαρακτήρα, δηλ. είναι σύμβαση ουσιαστικού δικαίου και συγχρόνως δικονομική και επιφέρει κατάργηση της δίκης.

Ο εξώδικος συμβιβασμός, κρινόμενος κατά το ουσιαστικό δίκαιο, δε καταργεί τη δίκη, αλλά μπορεί να θεμελιώσει ανατρεπτική ένσταση, η οποία, αν προταθεί και αποδειχθεί, υποχρεώνει το δικαστήριο να ρυθμίσει το διατακτικό της απόφασης σύμφωνα με το περιεχόμενό του.

Ενέργεια συμβιβασμού επί οφειλής εις ολόκληρον.

Αν ο συμβιβασμός περιέχει καταβολή από τον ένα συνοφειλέτη ή περιέχει άφεση χρέους προς αυτόν από το δανειστή, τότε

απαλλάσσει και τους λοιπούς συνοφειλέτες, εφόσον συνομολογήθηκε με τέτοιο σκοπό.

Κατά την καλή συναλλακτική πίστη, όταν η ασφαλιστική εταιρία συνάπτει συμβιβασμό με το ζημιωθέντα από αυτοκινητικό ατύχημα, κατά κανόνα συμβιβάζεται για όλους τους ασφαλισμένους που σκετίζονται με το ασφαλισμένο από αυτήν ζημιογόνο αυτοκίνητο, εκτός αν υπάρχει αντίθετη συμφωνία των συμβαλλομένων.

{...} II. Κατά το άρθρο 871 ΑΚ με τη σύμβαση του συμβιβασμού οι συμβαλλόμενοι διαλύουν με αμοιβαίες υποχωρήσεις την έριδα ή αθεβαιότητα για υφισταμένη έννομη σχέση, αρκεί το αντικείμενο της σύμβασης αυτής να μην έχει εξαιρεθεί από την ιδιωτική πρωτοβουλία, διότι τότε η σύμβαση του συμβιβασμού θεωρείται ως μη γενομένη (ΑΠ 1784/2001 ΕλλΔν 2002, 1353, 1400). Απαραίτητο στοιχείο για την έγκυρη κατάρτιση του συμβιβασμού είναι οι αντισυμβαλλόμενοι να έχουν πλήρη ικανότητα για δικαιοπραξία (άρθρ. 127 επ. ΑΚ) καθώς και εξουσία για απαλλοτρίωση αξίωσης και ανάληψη υποχρεώσεως, ανάλογα με το εάν η υποχώρηση του ενός συμβιβασμένου προς τον άλλο αποτελεί απαλλοτρίωση ή υπόσχεση αντιπαροχής (βλ. Β. Βαθρακοκοίλη ΑΚ άρθρο 871). Ο συμβιβασμένος αν έχει πλήρη ικανότητα για δικαιοπραξία μπορεί να συμβιβάζεται είτε ο ίδιος πρωτοπικά, είτε με πληρεξούσιο. Στη δεύτερη περίπτωση πρέπει ο πληρεξούσιος να έχει ειδική πληρεξουσιότητα για συμβιβασμό. Αυτό επιβάλλει ο εντελώς εξαιρετικός χαρακτήρας του συμβιβασμού, γιατί περιέχει διάθεση ή απαλλοτρίωση περιουσίας, η οποία μπορεί να γίνει από άλλο πρόσωπο, που δεν είναι υποκείμενο της έννομης σχέσης, μόνο αν τούτο έχει ειδική εξουσιοδότηση (άρθρα 65 παρ. 2,

98 ΚΠολΔ). Αν και οι τελευταίες διατάξεις έχουν υπόψη δικαστικό συμβιβασμό, που καταρτίζεται από τον πληρεξούσιο δικηγόρο του διαδίκου (για τη διάκριση μεταξύ δικαστικού και εξωδίκου θα γίνει λόγος κατωτέρω), λόγω της ανωτέρω φύσεως του συμβιβασμού και των κατωτέρω σοβαρών εννόμων συνεπειών που έχει, εφαρμόζονται και επί εξωδίκου συμβιβασμού (Ράμμος ΕρμΑΚ άρθρο 871 αριθ. 10 και εκεί παραπομπές), με συνέπεια ο επικειρούμενος χωρίς εξουσιοδότηση για την κατάρτιση του συμβιβασμός να είναι ανίσχυρος και να μη παράγει αποτελέσματα έναντι του αντιπροσωπευθέντος, ο οποίος αποκρούει και δεν εγκρίνει αυτόν, με την έννοια ότι ο συμβιβασμός δεν έχει κατ' αρχή, σύμφωνα με το άρθρο 229 ΑΚ, υποχρεωτική ισχύ για τον αντιπροσωπευόμενο. Αυτό όμως δεν σημαίνει και ότι είναι άκυρος, απλώς το κύρος και η δεσμευτικότητά του έναντι του αντιπροσωπευομένου εξαρτώνται από την έγκρισή του και συνεπώς είναι ατελής και μετέωρος (ΕφΑθ.12364/1990 ΝοΒ 39, 76 και εκεί παραπομπές).

Δικαστικός είναι ο, κατά την ανωτέρω διάταξη του άρθρου 871 ΑΚ, κοινός συμβιβασμός που καταρτίζεται, όσο διαρκεί η εκκρεμοδικία, ως προς το επίδικο δικαίωμα και γίνεται κατά τον διαγραφόμενο από την διάταξη του άρθρου 293 ΚΠολΔ τύπο (δηλώση ενώπιον του δικαστηρίου ή του εντεταλμένου δικαστού ή συμβολαιογράφου), έχει δε διφυή χαρακτήρα και δη είναι σύμβαση ουσιαστικού δικαίου και συγχρόνως δικονομική σύμβαση, επιφέρει δε κατάργηση της δίκης (Βαθρακοκόλης ΚΠολΔ άρθρο 293 αριθ.1,2,38 και εκεί παραπομπές). Ο συμβιβασμός, που καταρτίζεται εκτός του πλαισίου της εκκρεμούς δίκης ή στο πλαίσιο μεν της δίκης, αλλά χωρίς τις ανωτέρω διατυπώσεις της παρ. 1 του άρθρου 293

Κ.Πολ.Δ., φέρει τον χαρακτήρα εξωδίκου συμβιβασμού και κρίνεται ως σύμβαση κατά τις διατάξεις του ουσιαστικού δικαίου.

Ο εξώδικος συμβιβασμός, κρινόμενος, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις, κατά το ουσιαστικό δίκαιο, δεν καταργεί την δίκη, αλλά μπορεί να θεμελιώσει ένταση ανατρεπτική, η οποία, αν προταθεί και αποδειχθεί, υποχρεώνει το δικαστήριο της ουσίας να ρυθμίσει το διατακτικό της αποφάσεως του σύμφωνα με το περιεχόμενό του και αποφανθεί, περαιτέρω, ότι δεν υφίσταται αντικείμενο της δίκης (ΑΠ 1375/2000, Νόμος, ΕφΑθ1716/1988, Νόμος και εκεί παραπομπές). Εξάλλου ο συμβιβασμός που συνάπτει ένας από τους εις ολόκληρο συνοφειλέτες με το δανειστή, εν αμφιβολίᾳ ενεργεί υπέρ και σε βάρος του συνοφειλέτη, με τον οποίο συμφωνήθηκε ο συμβιβασμός, ενεργεί δηλαδή υποκειμενικά. Αν όμως από τις αμοιβαίες υποχωρήσεις των μερών ο συμβιβασμός περιέχει καταβολή από τον ανωτέρω συνοφειλέτη ή περιέχει άφεση χρέους προς αυτόν από το δανειστή, τότε απαλλάσσει και τους λοιπούς συνοφειλέτες, ενεργεί δηλαδή υποκειμενικά, εφόσον συνομολογήθηκε με τέτοιο σκοπό.

Τέλος, όπως προκύπτει από τις διατάξεις των άρθρων 1 στοιχ. β' και 6 παρ.1 εδαφ. α' του Ν. 489/1976 την ιδιότητα του ασφαλισμένου έχουν όλα τα αναφερόμενα στον νόμο πρόσωπα (κύριος, κάτοχος, οδηγός.....). Κατά την καλή πίστη των συναλλαγών όταν η ασφαλιστική εταιρία συνάπτει συμβιβασμό με τον ζημιωθέντα από το αυτοκινητικό ατύχημα, κατά κανόνα συμβιβάζεται για όλους τους ως άνω ασφαλισμένους που σχετίζονται με το ασφαλισμένο απ αυτήν ζημιογόνο αυτοκίνητο, εκτός αν υπάρχει αντίθετη συμφωνία των συμβαλλομένων (ΑΠ 1220/2001

ΕλλΔν 43, 161).

Στην κρινόμενη περίπτωση, από την ε-πανεκτίμηση των ενόρκων καταθέσεων ... αποδείχθηκαν, κατά την κρίση του Δικαστηρίου, τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Με την 119/1994 οριστική απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Θηβών, που εκδόθηκε ερήμην των ανακοπτόντων, κατά την διαδικασία του άρθρου 681 Α' ΚΠολΔ, υποχρεώθηκαν αυτοί, καθένας σε ολόκληρο, με την ιδιότητά τους, ο πρώτος ως οδηγός, ο δεύτερος ως ιδιοκτήτης του ζημιογόνου PNM ... 83 ΔΧΦ αυτοκινήτου, να καταβάλλουν, στους καθών, ως οδηγό και ιδιοκτήτη του PNM ... 85 ΔΧΦ αυτοκινήτου (πρώτο) και επιβάτη αυτού (δεύτερο), κατά παραδοχή ως βάσιμης, κατά ένα μέρος, της από 26-1-1993 (αριθ. εκθ. καταθ. 76/3086/1993) αγωγής τους, με την οποία ζήτησαν, για την κατωτέρω αιτία, την καταβολή ποσών 10.653.481 και 250.000 δραχμών, αντίστοιχα, συνολικό ποσό 8.896.481 και 25.000 δραχμών, αντίστοιχα, προς ανόρθωση των ζημιών που υπέστησαν από την οφειλομένη σε αποκλειστική υπαιτιότητα του πρώτου των ανακοπτόντων σύγκρουση των ανωτέρω αυτοκινήτων. Σε ολόκληρο με αυτούς υποχρεώθηκε, μόνον όμως μέχρι του ποσού των 3.000.000, όση ήταν η ασφαλιστική κάλυψη, και η ασφαλιστική εταιρία "Σ.", η οποία είχε ασφαλίσει για την έναντι τρίτων αστική ευθύνη το ως άνω ζημιογόνο αυτοκίνητο. Η απόφαση κηρύχθηκε προσωρινά εκτελεστή για το ποσό των 2.000.000 δραχμών. Μετά την έκδοσή της η ασφαλιστική εταιρία κατέβαλε, στον πρώτο των καθών, το ποσό για το οποίο είχε κηρυχθεί προσωρινά εκτελεστή αυτή (βλ. από 10-6-1994 απόδειξη).

Οι ανακόπτοντες, κατά της αποφάσεως εκείνης, άσκησαν ανακοπή ερημοδικίας, επί της οποίας εκδόθηκε η

269/1995 οριστική απόφαση του ίδιου δικαστηρίου, με την οποία εξαφανίσθηκε, ως προς αυτούς, η προσβληθείσα ως άνω απόφαση, έγινε, κατά ένα μέρος δεκτή, η ανωτέρω αγωγή και υποχρεώθηκαν οι ανακόπτοντες, καθένας σε ολόκληρο, να καταβάλλουν στους καθών τα αυτά ως άνω ποσά, αντίστοιχα. Μετά την έκδοση της τελευταίας αποφάσεως και ενώ υπήρχε η δυνατότητα ασκήσεως του ενδίκου μέσου της εφέσεως και κατά των δύο ως άνω αποφάσεων, η ασφαλιστική εταιρία κατέβαλε στον πρώτο των καθών, χωρίς σε εκείνο το χρονικό σημείο να υποχρεούται σε καταβολή οποιουδήποτε ποσού, ποσό 1.000.000 δραχμών, για επιδικασθείσα αποζημίωση, τόκους του ποσού αυτού από την άσκηση της αγωγής (10/3/1993) μέχρι 3/11/1995 από δραχμές 900.412 και τόκους του ποσού των 2.000.000 δραχμών που είχε ήδη καταβληθεί, όπως λέχθηκε, από της ασκήσεως της αγωγής μέχρι 10/6/1994, από δραχμές 881.534, δηλαδή καταβλήθηκε συνολικό ποσό 2.901.946 δραχμών. Για την καταβολή αυτή εκδόθηκε από την ασφαλιστική εταιρία η από 7/11/1995 απόδειξη, την οποία υπέγραψε, για λογαριασμό του πρώτου των καθών, η πληρεξούσια δικηγόρος του που τον εκπροσώπησε και στις δύο ως άνω δίκες Α. Κ., Δικηγόρος Θ. Στην εν λόγω απόδειξη αναφέρεται, ως αιτία καταβολής του ως άνω ποσού, η εξόφληση της απαιτήσεως που επιδικάσθηκε με την δεύτερη ως άνω 269/1995 απόφαση, η οποία αποτελούσε και τον εκτελεστό τίτλο κατά των ανακοπτόντων, για λογαριασμό και των οποίων ενεργούσε, όπως ρητά αναφέρεται στην απόδειξη, η ασφαλιστική εταιρία. Στην ίδια απόδειξη καταχωρήθηκε δήλωση του πρώτου ανακόπτοντος με το ακόλουθο περιεχόμενο: "Μετά από αυτή την καταβολή ο λαβών δηλώνει ρητά και ανεπιφύ-

λακτα ότι ουδεμία περαιτέρω αξίωση ή απαίτηση έχει ή διατηρεί κατά οποιουδήποτε κατά οποιονδήποτε τρόπο και αν πηγάζει από το ατύχημα για το οποίο εκδόθηκε η αναφερθείσα απόφαση και ότι παραιτείται από την άσκηση κάθε ενδίκου μέσου κατά της αποφάσεως αυτής".

Από το ως άνω περιεχόμενο της απόδειξης αυτής και δη, από το γεγονός ότι η καταβολή έγινε, όπως ρητά αναφέρεται, σε εξόφληση απαιτήσεως επιδικασθείσης δι αποφάσεως που δεν αποτελούσε τίλο εκτελεστό κατά της ασφαλιστικής εταιρίας, που διενήργησε την καταβολή, σε χρόνο που δεν υπήρχε η προς τούτο υποχρέωση, αφού κατά της αποφάσεως αυτής, όπως και της προηγουμένης 119/1994, μπορούσε να ασκηθεί το ένδικο μέσο της εφέσεως και τέλος από την ανωτέρω περιεχομένου δήλωση του πρώτου των καθών περί του ότι ουδεμία περαιτέρω αξίωση διατηρεί κατά οποιουδήποτε, εννοείται υποχρέου προς αποζημίωση, οπωδήποτε και αν πηγάζει αυτή, από το ατύχημα για το οποίο εκδόθηκε η αναφερόμενη στην απόδειξη 269/1995 απόφαση, σαφώς συνάγεται ότι μεταξύ της ασφαλιστικής εταιρίας, που ενεργούσε, κατά τα εκτεθέντα στη μείζονα σκέψη και για λογαριασμό των με την ανωτέρω έννοια ασφαλισμένων της ανακοπότων, όπως βάσιμα ισχυρίζονται αυτοί, καταρτίσθηκε εξώδικος με την ανωτέρω έννοια συμβιβασμός, κατόπιν του οποίου, αυτός μεν περιόρισε την απαίτηση που του επιδικάσθηκε στο ποσό που κεφαλαίου και τόκων που εισέπραξε και παραιτήθηκε της επιδιώξεως ικανοποιίσεως, τόσον της μη επιδικασθείσης αξιώσεως του, την οποία, κατά τα άνω, αφορούσε η αγωγή, όσο και κάθε αξιώσεως του προς ανόρθωση της τυχόν περαιτέρω ζημίας του από το εν λόγω ατύχημα, η δε ασφαλιστική εταιρία και οι ανακόπτοντες, για λογαριασμό

και των οποίων, όπως λέχθηκε, ενεργούσε να μην επιδιώξουν την περαιτέρω μείσωση του επιδικασθέντος ποσού.

Ο εξώδικος αυτός συμβιβασμός, σύμφωνα με αυτά που εκτίθενται στη μείζονα σκέψη, θα είχε για τους ανακόπτοντες, όπως βάσιμα ισχυρίζονται αυτοί, τα ανωτέρω αποτελέσματα, αφού και για λογαριασμό αυτών συμβιβάστηκε η ασφαλιστική εταιρία, ενόψει του ότι δεν προκύπτει από το ως άνω περιεχόμενο της αποδειξεως αντίθετη συμφωνία των συμβληθέντων σ αυτόν και δη να ισχύσει μόνον μεταξύ της ασφαλιστικής εταιρίας και του πρώτου των καθών, αλλά αντιθέτως, για όλους τους προαναφερθέντες λόγους, καταρτίσθηκε με σκοπό τα αποτελέσματά του να επέλθουν και στους ανακόπτοντες. Δεν μπορεί δε να συναχθεί συμπέρασμα περί του αντιθέτου εκ του ότι οι ανακόπτοντες στη συνέχεια άσκησαν κατά της 269/1995 αποφάσεως την από 5-4-1996 (αριθ. εκθ. καταθ. 49/8-4-1996) έφεσον, κατά τη συζήτηση της οποίας δεν παρέστησαν, με αποτέλεσμα να απορριφθεί ως ανυποστήρικτη με την 6202/1997 απόφαση του Εφετείου Αθηνών, διότι από την ενέργεια τους αυτήν και την ως άνω διαδικαστική πορεία της εφέσεως τους δεν μπορεί να συναχθεί ότι δεν ενέκριναν τον συμβιβασμό για να μη έχει αποτελέσματα και ως προς αυτούς. Τα αποτελέσματα όμως αυτά, τα οποία, μετά την καταβολή για την ανωτέρω αιτία του προαναφερθέντος συνολικού ποσού, κατά τα εκτεθέντα στη μείζονα σκέψη, θα καθιστούσαν ανεπίτρεπτη την επιδιώξη ικανοποίησεως της σχετικής αξιώσεως των καθών για είσπραξη όλου του επιδικασθέντος ποσού, δεν είναι δυνατόν εν προκειμένω να επέλθουν, αφού, σύμφωνα με αυτά που εκτέθηκαν στη μείζονα σκέψη, ο συμβιβασμός ήταν ανίσχυρος έναντι του πρώτου των καθών.

Ειδικότερα, εφόσον η ενεργήσασα,

κατά την κατάρτισή του, ως αντιπρόσωπος του πρώτου των καθών, πληρεξουσία δικηγόρος του, δεν διέθετε την απαιτούμενη προς τούτο, όπως λέχθηκε στη μείζονα σκέψη, ειδική πληρεξουσιότητα, τόσον για κατάρτιση συμβιβασμού, όσον και για παραίτηση από του δικαιώματος ασκήσεως του ενδίκου μέσου της εφέσεως (τέτοια πληρεξουσιότητα δεν επικαλέσθηκαν ούτε απέδειξαν άλλωστε οι ανακόποντες), δεν είχε αποτελέσματα έναντι του αντιπροσωπευθέντος πρώτου των καθών, ο οποίος, κατά τα κατωτέρω, δεν ενέκρινε αυτόν, αλλά αντιθέτως θεώρησε ότι ουδόλως τον δεσμεύει.

Συνεπώς, συννόμως, ο πρώτος των καθών (για τον δεύτερο δεν γεννάται ζήτημα, αφού ως προς αυτόν δεν καταρτίσθηκε συμβιβασμός) επιδίωξε, με την επίδοση της από 10-5-2000 επιταγής κάτωθι αντιγράφου του 79/20-4-2000 απογράφου της 269/1995 τελεσιδίκου πλέον ανωτέρω αποφάσεως, την ικανοποίηση της επιδικασθείσης κατά τα άνω αξιώσεως του και για το πλέον του εισπραχθέντος, κατά τα άνω, ποσού του κεφαλαίου από (8.896.481-3.000.000) 5.896.481 δραχμές, πλέον τόκων υπερημερίας από της επιδόσεως της αγωγής μέχρι της επιδόσεως της επιταγής από δραχμές 11.817.367 (το ποσό των τόκων, από δραχμές 1.901.946, που, κατά τα άνω, καταβλήθηκε αφορά το καταβληθέν κεφάλαιο των

3.000.000 δραχμών, όπως λέχθηκε, αβασίμως δεισχυρίζονται οι ανακόποντες ότι έπρεπε να αφαιρεθεί από το κονδύλιο των τόκων), αφού με την ενέργεια του αυτή ουδόλως ενέκρινε τον εν λόγω συμβιβασμό, με αποτέλεσμα να είναι έναντι αυτού ανίσχυρος.

Κατ ακολουθία τούτων η ανακοπή, με την οποία υποστηρίζονται τα αντίθετα και δη ότι ο συμβιβασμός καταρτίσθηκε και με τους ανακόποντες (ορθώς τον πρώτο απ αυτούς), ήταν κατά πάντα ισχυρός και είχε δεσμευτικά για τους καθών αποτελέσματα και ως προς τον πρώτο των ανακοπόντων βέβαια, τυγχάνει αβάσιμη και απορριπτέα. Εφόσον και η εκκαλουμένη θεώρηση, με διαφορετική αιτιολογία και δη ότι ο συμβιβασμός και η στο πλαίσιο αυτού γενομένη δίλωση του πρώτου των καθών περί αφέσεως χρέους και παραιτήσεως από κάθε τυχόν περαιτέρω αξίωση από το ατύχημα, καταρτίσθηκε μόνον μεταξύ των ως άνω συμβληθέντων, τους οποίους και μόνον δέσμευε, όχι δε και με τους ανακόποντες, ως προς τους οποίους δεν είχε αποτελέσματα και έτσι απέρριψε την ανακοπή, ορθώς κατ αποτέλεσμα έκρινε και πρέπει, αφού αντικατασταθούν οι αιτιολογίες της ως άνω, να απορριφθεί η έφεση, που υποστηρίζει τα αντίθετα (άρθρο 534 ΚΠολΔ)...

ΜΟΝΟΜΕΛΟΥΣ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ ΛΑΡΙΣΑΣ

384/2003

Πρόεδρος: Χαρίκλεια Λυρίτση
Δικηγόροι: Κων. Γεωργοσούλης, Δημ.
 Κατσαρός

Η εκ της εγγυοδοτικής σύμβασης ευθύνη του οφειλέτη είναι κύρια και όχι παρεπόμενη, όπως στη σύμβαση εγγύησης.

Η αξίωση από τη σύμβαση δανείου είναι αυθύνητη και ανεξάρτητη από την αξίωση εκ της επιταγής, που εκδόθηκε βάσει εγγυοδοτικής σύμβασης, προς κάλυψη του δανείου. Οι δύο αυτές αξιώσεις διατηρούν τη νομική τους αυτοτέλεια, ρυθμιζόμενες από διαφορετικούς κανόνες δικαίου (και προθεσμίες παραγραφής) και ο μόνος τρόπος απόσθετης τους είναι η ικανοποίηση της μιας, ή της άλλης απαίτησης από τον οφειλέτη.

Η έκδοση τραπεζικής επιταγής αποτελεί αρχή έγγραφης απόδειξης και επιτρεπτά μπορεί να αποδειχθεί η σύναψη και το περιεκόμενο της δανειακής σύμβασης με μάρτυρες.

Αναδοχή χρέους.

Με την κρινόμενη από 19.4.2002 και με αριθμ. καταθ. 485/22.4.2002 αγωγή - όπως αυτή διορθώθηκε παραδεκτά με δίλωση του πληρεξούσιου δικηγόρου που καταχωρίθηκε στα πρακτικά (άρθ. 224 Κ.ΠολΔ) - η ενάγουσα εκθέτει ότι δυνάμει συμβάσεως δανείου που κατήρτισε απύπως με τον δεύτερο εναγόμενο, ο οποίος ενεργούσε κατ' εντολή και για λογαριασμό της πρώτης εναγόμενης ομόρρυθμης εταιρίας, μεταβίβασε προς αυτόν κατά κυρίότητα, το πρώτο δεκαήμερο του Μαρτίου του έτους 2000, το ποσό των 3.000.000 δραχ. ή 8.804,10 ευρώ, με την υποχρέωση να το επιστρέψει (η πρώτη εναγόμενη) άτοκα μέχρι το τέλος Δε-

κεμβρίου του ιδίου έτους, προς εξασφάλιση δε της επιστροφής του δανείου της παρέδωσε (ο δεύτερος εναγόμενος) στις 12.3.2000 την (μεταχρονολογημένη) με ημερομηνία έκδοσης 30.12.2000 ισόποση επιταγή της ALFA ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΠΙΣΤΕΩΣ Α.Ε. Επιπρόσθετα ο δεύτερος εναγόμενος υποσχέθηκε ατομικά την εκπλήρωση του ως άνω χρέους της πρώτης εναγόμενης, αναδεχόμενος σωρευτικά με την τελευταία την πληρωμή του. Ότι τόσο η ως άνω δανειολήπτρια όσο και ο συνυπόχρεος με αυτήν αναδοχέας του χρέους της, δεν το επέστρεψαν μέχρι την 30.12.2000 καθιστάμενοι υπερήμεροι ως προς την καταβολή του, αρνούμενοι έκτοτε να της το καταβάλουν παρά τις επανειλημμένες οχλήσεις της. Επιδιώκει δε να υποχρεωθούν οι τελευταίοι, ευθυνόμενοι σε ολόκληρο ο καθένας, να της καταβάλουν, το ποσό των 8.804,10 ευρώ με το νόμιμο τόκο από 1.1.2001 άλλως από την επίδοση της αγωγής μέχρι την εξόφληση. Παρεπομένως, επιδιώκει η απόφαση που θα εκδοθεί να κηρυχθεί προσωρινά εκτελεστή.

Με τέτοιο ιστορικό και αιτητικό η εν λόγω αγωγή - για το παραδεκτό της οποίας έχει καταβληθεί το ανάλογο τέλος δικαστικού ενσήμου με τις προσαυξήσεις υπέρ τρίτων - έχει εισαχθεί παραδεκτώς και αρμοδίως καθ' ύλην και κατά τόπο προς συζήτηση ενώπιον του παρόντος Δικαστηρίου (άρθρ. 9, 14 παρ. 2, 22, 25 παρ. 2 ΚΠολΔ) κατά την προκείμενη τακτική διαδικασία και είναι ορισμένη και νόμιμη ερειδόμενη στις διατάξεις των άρθρων 74, 211, 361, 806 επ., 477, 777, 341, 345, 346 Α.Κ., 907, 908 ΚΠολΔ. Πρέπει, επομένως, να διερευνηθεί κατά τα λοιπά και κατά την ουσιαστική της βασιμότητα.

Από την εκτίμηση των ένορκων κατάθεσεων των μαρτύρων αποδείξεως ... αποδείχθηκαν τα εξής κρίσιμα για την υπόθεση πραγματικά περιστατικά: Η πρώτη εναγόμενη ομόρρυθμη εταιρία, η οποία λύθηκε το μίνα Αύγουστο του έτους 2000 κατόπιν της από 16.7.2000 καταγγελίας του εκ των ομορρύθμων μελών της Θ.Τ. του Δ., τελούσα έκτοτε υπό εκκαθάριση και έχουσα ως διαχειριστή τον νομίμως διορισθέντα με την υπ' αριθμ. 661/2000 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Λάρισας, εκκαθαριστή Χ. Κ, οικονομολόγο, ο οποίος την εκπροσωπεί κατά την παρούσα δίκη, διατηρούσε, κατά το έτος 2000, γραφείο ταξιδίων επί της οδού 23η Οκτωβρίου αριθμ. ..., έχουσα ως αντικείμενο της επιχειρηματικής της δραστηριότητας, την επί κέρδος διοργάνωση τουριστικών ταξιδίων σε χώρες του εσωτερικού και του εξωτερικού, ενώ η ενάγουσα (κατά το ίδιο χρονικό διάστημα) διατηρούσε - και εξακολουθεί και σήμερα να διατηρεί - γραφείο επί της οδού Απόλλωνος αριθμ. ..9 και όχι επί της οδού Κούμα ..., όπως εκ παραδρομής αναφέρεται στο δικόγραφο της αγωγής, εντός του οποίου ασκεί την εμπορική δραστηριότητα της ασφαλιστικής συμβούλου. Περί τις αρχές του μηνός Μαρτίου του έτους 2000, ο δεύτερος εναγόμενος και πατέρας των εκ των ομορρύθμων μελών της πρώτης εναγόμενης εταιρίας, Α. και Ι. Δ., επισκέφτηκε την ενάγουσα στο ανωτέρω γραφείο της και επικαλούμενος τη μακροχρόνια φιλική και επαγγελματική σχέση που διατηρούσε με τον πατέρα της Χ. Β., ζήτησε για λογαριασμό της πρώτης εναγόμενης εταιρίας, να χορηγήσει σ' αυτή (εταιρία) ως δάνειο το ποσό των 3.000.000 δραχ. προκειμένου να αντιμετωπίσει οικονομικά της προβλήματα. Μετά την αρχική άρνηση της ενάγουσας να προθεί στην ανωτέρω δανειακή σύμβαση και προκειμένου

να κάμψει τις αμφιβολίες της περί την εξασφάλιση της επιστροφής του δανείου, ο δεύτερος εναγόμενος επανήλθε στο γραφείο της, δίγες μέρες αργότερα, ήτοι στις 12.3.2000, έχοντας μία ισόποση τραπεζική επιταγή εκδόσεως της πρώτης εναγόμενης εταιρίας σε διαταγή Δ. Τ., η οποία προορίζονταν για την εξασφάλιση πληρωμής του χορηγηθέντος δανείου. Πράγματι η ενάγουσα πειθόμενη από τις διαβεβαιώσεις του δεύτερου εναγόμενου, παρέδωσε σ' αυτόν αυθημερόν το ποσό των 3.000.000 δραχ. για λογαριασμό της πρώτης εναγόμενης παρουσία του μάρτυρα αποδείξεως (Χ. Β.) και των μαρτύρων που κατέθεσαν ενώπιον του Ειρηνοδίκη Λάρισας και του ως άνω Συμβολαιογράφου (Σ. Τ. και Δ. Κ. αντίστοιχα) και παρέλαβε την (μεταχρονολογημένη) υπ' αριθμ. ...1111 τραπεζική επιταγή της ALFA ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΠΙΣΤΕΩΣ Α.Ε. με ημερομηνία έκδοσης 30.12.2000, ημερομηνία κατά την οποία συμφωνήθηκε και η επιστροφή, χωρίς τόκο, του ποσού του δανείου από την πρώτη εναγόμενη.

Επειδή το πρόσωπο και η φερεγγυότητα του δικαιούχου της επιταγής (Δ. Τ.), ο οποίος με τη σειρά του την είχε μεταβιβάσει δια οπισθογραφήσεως στην πρώτη εναγόμενη, θέτοντας την υπογραφή του ως οπισθογράφος, καθιστάμενος έτσι υπόχρεος για την πληρωμή της (άρθρ. 14 παρ. 3, 18 του Ν. 5960/1933 περί επιταγής), ήταν άγνωστα στην ενάγουσα, προς επίρρωση και εξασφάλιση της επιστροφής του δανείου, ο δεύτερος εναγόμενος, επικαλούμενος την σχέση εμπιστοσύνης με τον ανωτέρω πατέρα της καθώς και τη φερεγγυότητά του, καθότι στο τέλος του έτους 2000 θα θεμελίωνε δικαιώματα είσπραξης αποζημίωσης λόγω συνταξιοδότησης (εφάπαξ) από την εργασία του στην Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Λάρισας, συμφώνησε με την τελευ-

ταία να καταστεί συνυπόχρεος για την πληρωμή του, αναδεχόμενος σωρευτικά το ανωτέρω χρέος της πρώτης εναγόμενης. Για τα παραπάνω πραγματικά περιστατικά καταθέτουν με σαφήνεια και από προσωπική αντίληψη οι παραπάνω μάρτυρες αποδείξεως, οι καταθέσεις των οποίων ενισχύονται και από την ύπαρξη της παραπάνω τραπεζικής επιταγής, το περιεχόμενο της οποίας αποτελεί αρχή εγγράφου αποδείξεως, εφόσον φέρει την σφραγίδα και τη μη αμφισβητούμενη υπογραφή του νομίμου εκπροσώπου της πρώτης εναγόμενης εταιρείας, και συνεπώς επιτρεπτώς μπορεί να αποδειχθεί τόσο η σύναψη όσο και το περιεχόμενο της επίδικης δανειακής σύμβασης με μάρτυρες, σύμφωνα με την εξαίρεση που εισάγει το άρθρο 394 παρ. 1 α ΚΠολΔ στον κανόνα του άρθρου 393 παρ. 1 ΚΠολΔ, στον οποίο εμπίπτει η επίδικη σύμβαση εφόσον το αντικείμενο της, κατά το χρόνο κατάρτισής της, υπερβαίνει το ποσό των 5.900 ευρώ (2.010.425 δρχ) απορριπτόμενου ως αβάσιμου του ισχυρισμού των εναγομένων ότι δεν είναι στην προκειμένη περίπτωση επιτρεπτή η μαρτυρική απόδειξη της επίδικης σύμβασης.

Στο σημείο αυτό πρέπει να απορριφθούν ως ουσιαστικά αβάσιμοι οι ισχυρισμοί των εναγομένων βάσει των οποίων αφενός μεν το αντικείμενο της σύμβασης που συνάφθηκε μεταξύ του δεύτερου των εναγομένων για λογαριασμό της πρώτης εναγόμενης, δεν ήταν η κατάρτιση δανειακής σύμβασης με την ενάγουσα, αλλά η κατάρτιση σύμβασης ασφάλισης άγνωστου αριθμού εκδρομών, που θα διοργάνωνε η πρώτη εναγόμενη κατά την περίοδο του θέρους 2000, ότι η παράδοση της επίδικης επιταγής είχε το χαρακτήρα παροχής εγγύησης για την καταβολή (από την πρώτη εναγόμενη) των ασφαλίστρων με βάση τον αριθμό των εκδρομών

που θα πραγματοποιούσε τελικώς και ότι η αιτία για την οποία εκδόθηκε η επιταγή έπαιψε να υφίσταται μετά την λύση της πρώτης εναγόμενης το καλοκαίρι του έτους 2000 και την ουσιαστική διακοπή της επαγγελματικής της δραστηριότητας, που προηγήθηκε της λύσης της λόγω οικονομικών δυσχερειών, διότι δεν αποδείχθηκαν από κανένα αποδεικτικό στοιχείο (π.χ. προσκόμιση παλαιότερων ασφαλιστηρίων συμβολαίων προκειμένου να αποδειχθεί η τακτική της πρώτης εναγόμενης να ασφαλίζει τα τουριστικά ταξίδια που οργάνωνε), η δε επίκληση της λήξεως της αιτίας που εκδόθηκε η ανωτέρω επιταγή λόγω εκδόσεως στη θέση αυτής άλλων τριών επιταγών, που εκδόθηκαν σε διαταγή του Δ. Τ, συνολικού ποσού 3.000.000 δραχμών, πλην της αντίθεσης και αντίφασης με τον προηγηθέντα ισχυρισμό της λήξης της αιτίας εκδόσεως αυτής (λόγω μη κατάρτισης των συμβάσεων ασφαλίσεως) είναι και ουσιαστικά αβάσιμος, δεδομένου αφενός μεν της μη ανάκλησης της από την εναγόμενη εταιρία από τη στιγμή μάλιστα που είχε καταστεί δικαιούχος αυτής με οπισθογράφηση και αφετέρου της μη υποβολής σε βάρος της ενάγουσας μήνυσης υπεξαιρέσεως του σώματος της επιταγής.

Επίσης ως ουσιαστικά αβάσιμος πρέπει να απορριφθεί ο ισχυρισμός του δευτέρου εναγόμενου περί μη κατάρτισης δανειακής σύμβασης και αναδοχής του χρέους της πρώτης εναγόμενης από αυτόν για το λόγο ότι είχε την δυνατότητα να ενισχύσει οικονομικά τα τέκνα του και ομόρρυθμα μέλη της πρώτης εναγόμενης, διότι πέντε (5) ημέρες πριν την επικαλούμενη κατάρτιση της σύμβασης δανείου, ήτοι στις 18.2.2000 είχε εισπράξει από την Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Λάρισας ως αποζημίωση απόλυσης το ποσό των 10.548.888 δρχ. καθότι το γεγονός

αυτό, που επικαλείται ο δεύτερος εναγόμενος και αποδεικνύεται άλλωστε από το προσκομιζόμενο εκκαθαριστικό του σημείωμα, δεν αναιρεί την τακτική αυτού να δανείζεται ξένα χρήματα δίδοντας προς εξασφάλιση επιστροφής τους ακάλυπτες επιταγές, αντί να χρησιμοποιεί τα δικά του χρήματα, όπως προκύπτει από την προσκομιζόμενη υπ' αριθμ. 35/2001 διαταγή πληρωμής του Δικαστή του Δικαστηρίου αυτού και την από 4.8.2001 έγγραφη απόδειξη παραλαβής επιταγής, από τα οποία αποδεικνύεται η κατάρτιση σύμβασης δανείου μεταξύ της ενάγουσας και του δεύτερου εναγόμενου, ήτοι κατά την περίοδο που ο ίδιος ισχυρίζεται ότι δεν είχε οικονομικά προβλήματα, δυνάμει της οποίας τον Ιούνιο του έτους 2000 η πρώτη χορήγησε στον τελευταίο έναντι δανείου, το ποσό των 2.100.000 δρχ. προς εξασφάλιση του οποίου της παρέδωσε την υπ' αριθμ. ...34079 ισόποση τραπεζική επιταγή της Τράπεζας Εργασίας, που εκδόθηκε από τον ανωτέρω Δ. Τ. στις 30.10.2000 σε διαταγή του δεύτερου εναγόμενου, ο οποίος κατόπιν οπισθογραφήσεως την παρέδωσε στην ενάγουσα, η οποία μετά την εμφάνισή της και τη μη πληρωμή της λόγω ελλείψεως διαθεσίμων, προέβη στην έκδοση της ανωτέρω διαταγής πληρωμής, η εκτέλεση της οποίας ανεστάλη μετά την πληρωμή του ανωτέρω ποσού από τον δεύτερο εναγόμενο στις 4.8.2001.

Περαιτέρω μετά την άπρακτη πάροδο της δίλησης μέρας επιστροφής του δανείου (30.12.2000) και την μη εκπλήρωση των αναληφθεισών συμβατικών υποχρεώσεων από την πρώτη εναγόμενη εταιρία που αφορούσαν την επιστροφή του ποσού του δανείου κατά τη συμφωνηθείσα ως άνω ημέρα, η ενάγουσα ασκώντας τα δικαιώματά της από την καταρτισθείσα μεταξύ αυτής και του δευτέρου εναγόμενου για

λογαριασμό της πρώτης εναγόμενης εταιρίας, εγγυοδοτική σύμβαση, στην οποία η ευθύνη του οφειλέτη είναι κύρια και όχι παρεπόμενη όπως στη σύμβαση εγγύησης (βλ. Γεωργιάδη - Σταθόπουλο, αρθρ. 847, σελ. 367 - 368, Μάρκου, Η αιτία στις εγγυοδοτικές συμβάσεις, ΕλλΔν 35.257) και βάσει της οποίας είχε παραδοθεί η ανωτέρω επιταγή ως εξασφάλιση της καλής εκπλήρωσης των συμβατικών υποχρεώσεων από την επίδικη δανειακή σύμβαση, εμφάνισε εμπροθέσμως στις 3.1.2001 την ανωτέρω επιταγή προς πληρωμή στην πληρωτρία Τράπεζα, η οποία δεν πληρώθηκε λόγω ελλείψεως διαθεσίμων κεφαλαίων, σύμφωνα με την σημείωση της τράπεζας στο σώμα της επιταγής. Κατόπιν αυτών η ενάγουσα με αίτησή της ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Λάρισας, προέβη στην έκδοση της υπ' αριθμ. 34/22.1.2001 διαταγής πληρωμής του Δικαστηρίου αυτού, σε βάρος των συνυπόχρεων από την επιταγή, ήτοι της πρώτης εναγόμενης ομόρρυθμης εταιρίας, των ομορρύθμων εταίρων της και του Δ. Τ., οι οποίοι υποχρεώθηκαν σε ολόκληρο ο καθένας, να καταβάλουν στην ενάγουσα το ποσό των 3.000.000 δρχ. πλέον τόκων και εξόδων, πλην όμως η εκτέλεση της κατέστη αδύνατη μετά την αποδοχή ασκηθείσης ανακοπής της πρώτης εναγόμενης και την ακύρωσή της με την υπ' αριθμ. 528/2002 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Λάρισας για τυπικούς λόγους, ήτοι κατά παραδοχή του λόγου ανακοπής περί μη αναφοράς στο δικόγραφο της αιτήσεως για την έκδοση διαταγής πληρωμής, της αδιάκοπης σειράς οπισθογραφήσεων, βάσει των οποίων κατέστη (η ενάγουσα) νόμιμη κομίστρια της ανωτέρω επιταγής.

Κατόπιν της ατελέσφορης ενέργειας της ενάγουσας να εισπράξει την απαίτησή της ασκώντας εμπροθέσμως, ήτοι εντός

της εξάμπνης προθεσμίας από την παρέλευση της προθεσμίας εμφάνισή της επιταγής (άρθρ. 52 Ν. 5260/1933), την αξίωσή της από την έκδοση επιταγής, με βάση την ανωτέρω εγγυοδοτική σύμβαση και την μη απόσβεση της απαιτήσεως λόγω αδυναμίας εκτέλεσης του ανωτέρω εκτελεστού τίτλου, η ενάγουσα προέβη στην άσκηση της εν λόγω αγωγής ασκώντας την παράλληλη αξίωσή της από την δανειακή σύμβαση και τη σύμβαση σωρευτικής αναδοχής χρέους σε βάρος των συνυπόχρεων εναγομένων, η οποία (αξίωση) είναι αυθύπαρκτη και ανεξάρτητη από την αξίωση της, βάσει εγγυοδοτικής σύμβασης, εκδοθείσας επιταγής και δεν έχει υποπέσει στη παραγραφή που τάσσουν οι κανόνες ουσιαστικού δικαίου των διατάξεων των άρθρων 247 επ Α.Κ., διότι οι ανωτέρω αξιώσεις αν και συνυπάρχουν παράλληλα, διατηρούν τη νομική τους αυτοτέλεια και λειτουργία μέσα στο νομικό και πραγματικό κόσμο, ρυθμιζόμενες από διαφορετικούς κανόνες δικαίου (και προθεσμίες παραγραφής) και ο μόνος τρόπος αναίρεσή τους (απόσβεσή τους) είναι η ικανοποίηση είτε της μίας είτε της άλλης απαιτήσης από τον οφειλέτη και συνεπώς πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος ο ισχυρισμός των εναγομένων ότι η αξίωση της ενάγουσας έχει υποπέσει στην βραχύχρονη προθεσμία του άρθρου 52 του Ν. 5260/1933 ως πηγάζουσα από την σύμβαση έκδοσης επιταγής.

Συνακόλουθα, επομένως, με τα παραπάνω πραγματικά περιστατικά που αποδείχθηκαν τόσο η πρώτη εναγόμενη, η οποία πήρε υπό μορφή δανείου το ποσό των 3.000.000 δρχ. όσο και ο δεύτερος εναγόμενος που σύμφωνα με την ως άνω σύμβαση αναδοχής χρέους που κατάρτισε με την ενάγουσα, ανέλαβε την πρόσθετη υποχρέωση εκπλήρωσης του επιδικού δανείου είναι υποχρεωμένοι, ευθυ-

νόμενοι σε ολόκληρο ο καθένας, να καταβάλουν αυτό στην ενάγουσα δανείστρια με τους νόμιμους τόκους από την επομένη της συμφωνημένης μέρας επιστροφής τους (1.1.2001).

Κατ' ακολουθίαν αυτών, η ένδικη αγωγή πρέπει να γίνει δεκτή και ως κατ' ουσίαν βάσιμη και να κηρυχθεί προσωρινά εκτελεστή σύμφωνα με όσα ορίζονται στο διατακτικό, διότι πιθαναλογίθηκε ότι η καθυστέρηση στην εκτέλεση μπορεί να επιφέρει βλάβη στην ενάγουσα.

3107/2003 (Ασφ.μ.)

Πρόεδρος: Χρ. Χροστίδης

Δικηγόρος: Αριστ. Παπαχατζόπουλος

Κατάσκεψη ακινήτου μαζί με τη λειτουργούσα σ αυτό παραγωγική μονάδα, ως οικονομικό σύνολο. Απόφαση για χωριστή εκπλειστρίαση των κινητών πραγμάτων-παραρτημάτων, λόγω μη επίτευξης κατακύρωσης σε δύο πλειστηριασμούς.

Η αιτούσα Τράπεζα με την επωνυμία "Τράπεζα EFG EUROBANK ERGASIAS A.E." ισχυρίζεται ότι δυνάμει της αρ. 218/24.3.2003 κατασκεπτρίας εκθέσεως ακινήτου περιουσίας και της αρ. 220/31.3.2003 περιλήψεως της δικαιοτικής επιμελήτριας Λάρισας Ρ. Π. έχουν συγκατασκεθεί προς από κοινού εκπλειστρίαση αποτελούντα ενιαίο οικονομικό σύνολο παραγωγικής μονάδας, προς ικανοποίηση απαιτήσεώς της το ακίνητο, οι εντός αυτού κτιριακές εγκαταστάσεις μετά των μηχανημάτων - παραρτημάτων ως όλα αυτά στο σύνολό τους και λεπτομερώς αναφέρονται και περιγράφονται στις ανωτέρω εκθέσεις κατ' ειδος και αξία, με τα οποία η καθής ασκούσε την επιχείρηση τυροκομείου διαθέτοντος εξοπλισμό και ότι στους ορισθέντες δύο πλειστηριασμούς δεν επιτεύχθηκε κατακύρωση. Ζητεί επικαλούμενη έννομο συμ-

φέρον, να διαταχθεί η χωριστή πλειστηρίαση των ανωτέρω κινητών πραγμάτων - παραρτημάτων και να ορισθεί προθεσμία επισπεύσεως νέου πλειστηριασμού. Με το περιεχόμενο αυτό, η αίτηση αρμοδίως φέρεται ενώπιον του Δικαστηρίου που δικάζει κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων του Κ.Πολ.Δικ. (άρθρα 685 επ.) είναι νόμιμη στηρίζεται στις διατάξεις των άρθρων 1001 Α, 994 ΚΠολΔ. και πρέπει να εξετασθεί ουσιαστικά.

Ως προκύπτει από την αρ. .../16.10.2003 έκθεσην επιδόσεως της δικαστικής επιμελήτριας του Πρωτοδικείου Λάρισας Ε. Κ., κυρωμένο αντίγραφο της αιτήσεως με ορισμό δικαίου και κλήση προς συζήτηση για την σημερινή ημερομηνία επιδόθηκε νομίμως και εμπροθέσμως στην καθήν. Η τελευταία ήδη παρουσιάσθηκε κατ' αυτήν και πρέπει να δικασθεί ερήμην, η διαδικασία θα χωρίσει, ήδη ως αυτή να είναι παρούσα λόγω του είδους της διαδικασίας (ασφαλιστικών μέτρων) κατά την οποία δικάζεται η υπόθεση.

Από την ένορκη κατάθεση του μάρτυρα που εξετάσθηκε στο ακροατήριο Γ. Π., κατοίκου Λάρισας υπαλλήλου της αιτούσης, τα έγγραφα που προσκομίζονται, το σύνολο της αποδεικτικής διαδικασίας πιθανολογούνται ότι δυνάμει της αρ. 218/24.3.2003 κατασχετήριας εκθέσεως ακίνητης περιουσίας και της αρ. 220/31.3.2003 περιλήψεως της, της δικαστικής επιμελήτριας στο Πρωτοδικείο Λάρισας Ρ. Π., κατασχέθηκαν και εκτίθενται σε δημόσιο αναγκαστικό πλειστηριασμό: α) το στις αυτές αναφερόμενο ακίνητο, ήτοι το διαιρετό τμήμα του αρ. αγροτεμαχίου εκτάσεως 6.268,63 τμ που βρίσκεται στη θέση Αυλαγάς - Μεριάδες της κτηματικής περιφέρειας του Δήμου Π. Λ. χωριού Ε. Λ.) οριζόμενο λεπτομερώς στις ως άνω εκθέσεις β) το μέσα σ' αυτό κτι-

ριακό συγκρότημα επιφανείας 795,96 τμ σαφώς προσδιοριζόμενο μετά των κατ' ίδιαν διαχωριστικών του δέκα (10) χώρων (χημείου κλιμακοστασίου κ.λ.π. παραγωγής γάλακτος, παστερίωσης μικρού ψυγείου, μεγάλου ψυγείου, θερμοθαλάμου, αποθήκης Α' μπχανοστασίου, Β' μπχανοστασίου βοηθητικού χώρου) σαφώς προσδιοριζομένων στις εκθέσεις αυτές γ) τα μέσα στους χώρους αυτούς ευρισκόμενα παραρτήματα (μπχανίματα - μπχανολογικές ηλεκτρικές εγκαταστάσεις κινητά πράγματα περιγραφόμενα λεπτομερώς στις ίδιες εκθέσεις, χρησιμοποιούμενα προς εκπλήρωση του σκοπού της σ' αυτό ασκούμενης επιχειρήσεως εργοστασίου παραγωγής τυροκομικών προϊόντων και αποτελούντα - εκτιθέμενα στον ίδιο πλειστηριασμό - ενιαίο σύνολο: Ήτοι στην αίθουσα του Χημείου: 1) Ένας κλίβανος αποστείρωσης και επώασης, μάρκας MEMMERT, 2) Ένα μπχάνημα μέτρησης του λίπους του γάλακτος με στοιχεία GERBER της ΧΑΝΣΕΝ ΕΛΛΑΣ, 3) Ένα υδατόλουτρο με τα διακριτικά στοιχεία FUNKE GERBER, 4) Ένα κρυοσκόπιο μάρκας ASTOR 5000 SE. Στην αίθουσα παστερίωσης: 1) Δύο σιλό γάλακτος, μάρκας DDS HELLAS ABETE, χωρητικότητας 4000 λίτρων εκάστου, 2) Μια δεξαμενή γάλακτος μάρκας DDS HELLAS ABETE, χωρητικότητας 1000 λίτρων, 3) Ένας Ψυκτήρας μάρκας GEA, 4) Ένα σύστημα αυτόματου πλυντήριου (CIP) μετά του μοτέρ του μάρκας Fristam, 5) Ένας κορυφολόγος γάλακτος, μάρκας SEITAL με δυνατότητα καθορισμού γάλακτος 5 τόνους ανά ώρα, 6) Ένα μπχάνημα παστερίωσης γάλακτος (παστερίωσης) μάρκας GEA, 7) Ένας ηλεκτρονικός πίνακας διανομής ρεύματος μάρκας DDS HELLAS ABETE, 8) Ένας ομογενοποιητής, ρωσικής προελεύσεως με δυνατότητα ομογενοποίησης γάλακτος 5 τόνους ανά

ώρα, 9) Μια δεξαμενή ρωσικής προελεύσεως χωροπικότητας 500 λίτρων, 10) Μια δεξαμενή ρωσικής προελεύσεως, χωροπικότητας 1000 λίτρων. Στον χώρο παραγωγής: Τρείς δεξαμενές, μάρκας DDS HELLAS ABETE, χωροπικότητας 1000 λίτρων εκάστης. Στον χώρο του Α' Μηχανοστασίου: 1) Ένα σύστημα ψύξης (ΤΣΙΛΕΡ), χωρίς άλλα διακριτικά στοιχεία, 2) Δύο συμπιεστές, μάρκας SHORCH , 3) Ένας πίνακας διανομής ρεύματος, που αποτελεί τον κεντρικό πίνακα όλου του συγκροτήματος, 4) Ένα που αποτελεί τον κεντρικό πίνακα όλου του συγκροτήματος, 4) Ένα σύστημα πιεστηρίου σκληρών τυριών, δύο θέσεων. Στον χώρο του Β' Μηχανοστασίου: 1) Ένας λέβητας, εργοστασίου κατασκευής "ΛΕΒΗΤΟΠΟΙΕΙΟΝ" μετά του μοτέρ και του πίνακός του, με τον καυστήρα μάρκας SANT ANDREA, χωρίς άλλα διακριτικά 2) Μια δεξαμενή πιέσεως μετά του αεροσυμπιεστή της, χωρίς διακριτικά στοιχεία, 3) Ένα πιεστικό σύστημα, χωρίς διακριτικά στοιχεία, 4) Δύο δεξαμενές νερού, χωροπικότητας 5000 λίτρων εκάστης. Στο χώρο παρασκευής μυτζίθρας: 1) Δύο δεξαμενές τυρογάλακτος σε σχήμα οβάλ, χωροπικότητας 1000 λίτρων εκάστης, 2) Μια δεξαμενή γάλακτος χωροπικότητας 500 λίτρων, 3) Ένα τιζάχι. Στους θαλάμους: Στο θάλαμο - αποθήκη, διαστάσεων 10X8X5 βρέθηκαν: 1) Τρία τιζάχια, 2) Ένα μεγάλο επαγγελματικό μίξερ κατασκευής εργοστασίου "Ι.Σ. ΣΚΟΠΕΛΙΤΗΣ και ΣΙΑ Ε.Ε.", 3) Μια δεξαμενή νερού δύο (2) θέσεων, χωροπικότητας 500 λίτρων, 4) Μια δεξαμενή νερού μικρή. Τα ανωτέρω ακίνητο - κινητά ως ενιαίο σύνολο εκτιμήθηκαν δυνάμει των προαναφερομένων εκθέσεων σε 394.349 ευρώ και η τιμή της πρώτης προσφοράς στο μισό, ήτοι 197.174 ευρώ.

Ο αρχικός πλειστηριασμός, που με

την ως άνω κατασχετήρια έκθεση και την συναφή υπ' αριθμό 20/31.3.2003 περίληψη της ίδιας παραπάνω επί της εκτελέσεως δικαστικής επιμελήτριας, ορίστηκε να γίνει στις 14 Μαΐου 2003, δεν πραγματοποιήθηκε, καθόσον η καθ'ης ήσκησε ενώπιον του αρμόδιου Δικαστηρίου και ζήτησε την διόρθωση (σύμφωνα με το άρθρο 954 παρ. 4 του ΚΠολΔ) της παραπάνω κατασχετηρίου εκθέσεως και της περιλήψεως αυτής, όσον αφορά την αξία της εκπλειστηριαζόμενης ακινήτου περιουσίας. Επί της ανακοπής αυτής εξεδόθη η υπ' αριθμ. 1247/2003 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Λαρίσης, με την οποία ορίσθηκε αξία της κατασχεθείσης ακινήτου περιουσίας, 1) του γηπέδου με τα κτίρια στο ποσό των (285.400) ευρώ και τιμή πρώτης προσφοράς στο ποσό των (142.700) ευρώ και 2) μηχανημάτων στο ποσό των (180.000) ευρώ και τιμή πρώτης προσφοράς στο ποσό των (90.000) ευρώ.

Με την υπ' αριθμ. 228/13.5.2003 πρώτη επαναληπτική περίληψη της ίδιας παραπάνω επί της εκτελέσεως δικαστικής επιμελήτριας, ο πλειστηριασμός ορίσθηκε να γίνει στις 16 Ιουλίου του έτους 2003, πλην όμως κατά την ημέρα που διενεργήθηκε ο πλειστηριασμός δεν προστίθαν υπερθεματιστές, συνταχθείσης προς τούτο της υπ' αριθμ. 33.446/16.7.2003 πράξεως ματαιώσεως της κατακυρώσεως, του επί του πλειστηριασμού υπαλλήλου, συμβολαιογράφου Λαρίσης Ν. Ν.

Στη συνέχεια με την υπ' αριθμ. 252/22.7.2003 δεύτερη επαναληπτική περίληψη της ίδιας παραπάνω επί της εκτελέσεως δικαστικής επιμελήτριας ο πλειστηριασμός ορίστηκε να γίνει στις 24 Σεπτεμβρίου 2003, πλην όμως κατά την ημέρα που διενεργήθηκε ο πλειστηριασμός δεν προστίθαν και πάλι υπερθεματιστές, συνταχθείσης προς τούτο της υπ'

αριθμ. 33.647/24.9.2003 πράξεως ματαιώσεως της κατακυρώσεως του ίδιου παραπάνω συμβολαιογράφου, ως επί του πλειστηριασμού υπαλλήλου. Ακολούθως και εν όψει της ματαιώσεως των δύο πλειστηριασμών λόγω μη προσέλευσεως πλειοδοτών, το Δικαστήριο κρίνει επάναγκες την χωριστή εκπλειστηρίαση των προαναφερομένων παραρτημάτων (κινητών πραγμάτων) προκειμένου να διευκολυνθεί η προσέλευση ενδιαφερομένων να πλειοδοτήσουν, κατά τα όσα καταθέτει και ο ανωτέρω μάρτυρας και προκύπτουν από το σύνολο της διαδικασίας, πιθανολογούμένου προς τούτο εννόμου συμφέ-

ροντος της αιτούσης επισπευδούσης του πλειστηριασμό αμέσου δανείστριας της καθής προς ικανοποίηση της έναντι της τελευταίας απαιτήσεώς της, προς ολοκλήρωση της διαδικασίας του πλειστηριασμού - κατ' εφαρμογή των άρθρων 1001Α, 994 Κ.Πολ.Δικ. Σύμφωνα μ' αυτά πρέπει να γίνει δεκτή η αίτηση ως ουσιαστικά βάσιμη, να διαταχθεί η χωριστή εκπλειστηρίαση των ανωτέρω κινητών πραγμάτων, να ορισθεί προθεσμία επισπεύσεως του πλειστηριασμού, κατ' άρθρο 994 Κ.Πολ.Δικ και επιδικασθεί η δικαστική δαπάνη στην καθής κατά το διατακτικό.

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΠΟΙΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ

Τριμ. Πλημ. Λαρ.

6591/2003

Πρόεδρος: Ιωάννης Ζώνης

Δικαστές: Κών/νιά Συροπούλου, Ιωάννα

Κουκουράκη

Εισαγγελέας: Βασ. Χανής

Αν ο δράστης επεδίωκε κλοπή πράγματος κανονικής αξίας και πέτυχε αφαίρεση πράγματος ευτελούς αξίας, θα πρέπει να δικαστεί, κατόπιν έγκλησης, για τελειωμένην προνομιούχα (ευτελούς αξίας) κλοπή, η οποία είναι τελειωμένο και αντικειμενικά βεβαιωμένο εγκληματικό μέγεθος, ενώ η συνυπάρχουσα απόπειρα κλοπής βασικής μορφής θα ληφθεί υπόψη στην επιμέτρηση της ποινής.

Από την κατάθεση στο ακροατήριο του μάρτυρα κατηγορίας τα αναγνωσθέντα έγγραφα και από την δόλη διαδικασία, αποδείχτηκαν τα εξής:

Ο κατηγορούμενος στις 9.12.2003 και ώρα 04.15' διέρρηξε την θύρα του κατ/τος υαλικών του Α Μ του Χ, στην ενταύθα συμβολή των οδών Μ. Α και Μ, εισήλθε εντός αυτού και αφαίρεσε από την ταμειακή μπχανή του κατ/τος ποσό 8,60 ευρώ, το οποίο και ιδιοποιήθηκε παράνομα.

Επομένως διέπραξε το κατ' έγκληση διωκόμενο έγκλημα της κλοπής πράγματος ευτελούς αξίας (άρθρ. 377 Π.Κ.) αφού το ποσό των 8,60 ευρώ πρέπει να θεωρηθεί ως πράγμα ευτελούς αξίας, λαμβανομένων υπόψη:

Α) των υφιστάμενων οικονομικών και κοινωνικών συνθηκών (εισοδήματα, οικονομική κατάσταση και βιοτικό επίπεδο του μέσου ανθρώπου, τιμαριθμική εξέλιξη και εν γένει κόστος ζωής και κρατούσες συναλλακτικές αντιλήψεις), αλλά και

Β) των οικονομικών συνθηκών του παθόντος, για τον οποίο δεν έγινε ιδιαίτερα αισθητή η αποστέρηση του ποσού αυτού (ΑΠ 638/2001 Π.Χρ. NB 138, ΑΠ 367/2002 Ποιν. Δικ. 2002, 803, Μπουρόπουλος, άρθρο 377 αρ. 36), αφού ο τελευταίος δήλωσε ενόρκως, κατά την εξέτασή του ως μάρτυρα, στα πλαίσια της αυτεπάγγελτης αστυνομικής προανάκρισης ότι δεν επιθυμεί την ποινική δίωξη του κατηγορουμένου.

Συνεπώς πρέπει να παύσει οριστικά η ποινική δίωξη κατά του κατ/νου, λόγω παραπήσεως του παθόντος από το δικαίωμα εγκλησεως, δεδομένου ότι κατά την πειστικότερη άποψη του που υιοθετεί και το Δικαστήριο αυτό, αν ο δράστης επεδίωκε κλοπή κανονικής αξίας και πέτυχε ως εν προκειμένω αφαίρεση πράγματος ευτελούς αξίας, θα πρέπει να δικαστεί για τελειωμένη προνομιούχα (ευτελούς αξίας) κλοπή (άρθρο 377 Π.Κ.), η οποία και είναι τελειωμένο και συνεπώς αντικειμενικά βεβαιωμένο εγκληματικό μέγεθος, ενώ η συνυπάρχουσα απόπειρα κλοπής βασικής μορφής θα ληφθεί υπόψη στην επιμέτρηση της ποινής, μέσα στα πλαίσια του άρθρου 377 Π.Κ., η δε πράξη θα διώκεται κατ'έγκληση κατά την παρ.2 του άρθρου 377 Π.Κ (βλ. Μανωλεδάκη, Εγκλήματα κατά ιδιοκτησίας, άρθρα 372-384 α' Π.Κ. 11n εκδ., 2002 σελ. 137 CONTRA Μυλωνόπουλος, Ποιν. Δίκαιο, Ειδ. Μέρος 2001 παρ. 243, σελ. 110, ο οποίος δέχεται - με παραπέρα παραπομπές στη νομολογία του BGH και σε εκπροσώπους της γερμανικής θεωρίας - ότι "αν ο δράστης επιδιώκει να αφαιρέσει πράγμα μέτριας ή μεγάλης αξίας, τελικά όμως βρίσκει και κλέβει μόνο πράγμα ευτελούς αξίας, εφαρμόζεται η βαρύτερη διάταξη και δεν στοιχειοθετείται προνομιούχα κλοπή,

ούτε απόπειρα κλοπής σε αληθινή κατ' ιδέα συρροή με τελειωμένη κλοπή πράγματος ευτελούς αξίας. Στην περίπτωση αυτή αντικείμενο της κλοπής δεν είναι πράγμα ευτελούς αξίας, αφού ο δόσλος του δράστη δεν κατευθύνεται μόνο σ' αυτό: η αξία του πράγματος κρίνει βάσει της πρόθεσης του δράστη. Εισι, η πράξη του διώκεται αυτεπαγγέλτως, διότι σε διαφορετική περίπτωση θα τύχανε η πιοτέρης μεταχείρισης από εκείνον που δεν πήρε τίποτε, αφού ο τελευταίος θα εδιώκετο έτσι και αλλιώς για απόπειρα βασικής κλοπής").

Μον. Πλημ. Λαρ.

2524/2003

Πρόεδρος: Ιωάννα Κουκουράκη

Εισαγγελέας: Μαρία Αυγήτα

Δικηγόρος: Δημ. Κατσαρός

Μη καταβολή εισφορών στο ΤΕΒΕ. Δεν είναι ασφαλιστέος στο ταμείο ο βιολόγος-ορνιθολόγος, αφού λόγω των χαρακτηριστικών του επαγγέλματός του δεν υπάγεται στην ασφάλιση αυτή.

Ο Δικηγόρος του κατηγορουμένου προέβαλε στο δικαστήριο τους παρακάτω ισχυρισμούς.

1. Επειδή όπως προκύπτει από τις διατάξεις του νδ 4435/1964 όπως έχει αντικατασταθεί με την παράγραφο 1 του άρθρου μόνο του νδ 4521/1996 απαλλάσσονται από την ασφάλιση στο ΤΕΒΕ αυτοί που ασκούν επαγγελματική δραστηριότητα σε κωμοπόλεις, χωριά και οικισμούς με λιγότερους από 2000 κατοίκους. Η παραπάνω διάταξη διατηρήθηκε σε ισχύ με τη δημοσίευση του Ν 2539/97 που αφορά την υλοποίηση του προγράμματος "Ιωάννης Καποδίστριας" και συγκεκριμένα με την παρ. 3 του άρθρου 21 του νόμου αυτού. Στην υπ' αριθμ. 11/1998 Εγκ.

ΤΕΒΕ (προσαγόμενη με επίκληση) αναφέρεται ότι "...Από τις παραπάνω διατάξεις προκύπτει ότι επαγγελματίες και βιοτέχνες οι οποίοι ασκούσαν επάγγελμα σε περιοχές κάτω των 2.000 κατοίκων και απαλλάσσονται βάσει των διατάξεων του νδ 4435/64, όπως έχει αντικατασταθεί με το νδ 4521/66 συνεχίζουν να απαλλάσσονται από το ΤΕΒΕ και μετά συνένωσή τους σε Δήμο ή Κοινότητα με συνολικό πληθυσμό πάνω από 2.000 κατοίκους". Όπως βεβαιώνεται από την αρμόδια Β' Δ.Ο.Υ. Λάρισας υπέβαλα δήλωση έναρξης δραστηριότητας με ημερομηνία έναρξης την 8.5.1995, (προσαγόμενη με επίκληση βεβαίωση Β' ΔΟΥ Λάρισας). Με αντικείμενο περιβαντολογικές μελέτες, με έδρα τη Ραφάνη η οποία έχει πληθυσμό σύμφωνα με την απογραφή του έτους 2000, κάτω από δύο χιλιάδες κατοίκους (βλ. έγγραφο Δήμου Κάτω Ολύμπου προσαγόμενο με επίκληση). Επομένως σύμφωνα με τα παραπάνω δεν υπάγομαι στην υποχρεωτική ασφάλιση του ΤΕΒΕ εφόσον υπάρχει η συνδρομή των παραπάνω προϋποθέσεων του νόμου η πράξη που μου αποδίδεται της μη καταβολής των ασφαλιστικών εισφορών με το επίδικο κατηγορητήριο δεν είναι αξιόποινη και πρέπει το Δικαστήριο σας να αχθεί σε αθωατική απόφασην.

2. Επειδή σύμφωνα με το άρθρο 2 του ν. 6364/34, όπως τροποποιήθηκε με το αρ. 1 ν. 1027/80, ορίζεται ότι: "Στο ταμείο ασφαλίζονται υποχρεωτικά πάντες οι άνω των 18 ετών επαγγελματίες και βιοτέχνες οι διατηρούντες επαγγελματικήν ή βιοτεχνικήν στέγνη...." Είμαι Ολλανδικής Εθνικότητος, επιστήμων βιολόγος - ορνιθολόγος και είμαι εποχιακός σύμβουλος για ελληνικές και διεθνείς εταιρίες στα θέματα προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος ιδιαίτερα για απειλούμενα αρπακτικά πουλιά στη περιοχή της Ραφάνης

Λάρισας. Δεν διατηρώ επαγγελματική ή βιοτεχνική στέγη, παρά μόνον η δραστηριότητά μου είναι επιστημονικού χαρακτήρα και ασκείται εποχιακά στην ύπαιθρο αφού συνίσταται στην παραπήρηση του φυσικού περιβάλλοντος και ειδικώτερα την ύπαρξη, την ζωή και την κίνηση των αρπακτικών πουλιών. Από τα παραπάνω χαρακτηριστικά του επαγγέλματος είναι σαφές ότι όχι μόνον δεν αναφέρεται στα επαγγέλματα του άρθρου 6 του Ν. 3305/25 (Νόμος περί σύστασης Επαγγελματικών και Βιοτεχνικών Επιμελητηρίων) αλλά δεν είναι ασφαλιστέο στο ΤΕΒΕ.

Επομένως δεν ασκώ ασφαλιστέα στο ΤΕΒΕ δραστηριότητα και πρέπει να απαλλαγώ της κατηγορίας.

Η Εισαγγελέας πρότεινε την απαλλαγή του κατηγορούμενου.

Στη συνέχεια το Δικαστήριο σε μυστική διάσκεψη κατάρτισε και σε δημόσια συνεδρίαση δημοσίευσε τη παρακάτω απόφασή του:

Από όλη τη σχετική με την απόδειξη κυρία διαδικασία, τα έγγραφα που αναγνώσθηκαν τις καταθέσεις στο ακροατήριο των μαρτύρων κατηγορίας που εξετάστηκαν, την απολογία του κατηγορούμενου και απ' όλη τη συζήτηση της υπόθεσης, το Δικαστήριο δεν πείσθηκε για την ενοχή του κατηγορούμενου για την αξιόποιντη πράξη που του αποδίδεται με το κατηγορητήριο και γι' αυτό το λόγο πρέπει να κηρυχθεί αθώος. Τούτο διότι ο κατηγορούμενος αποδεικνύει ότι δεν διατηρεί επαγγελματική ή βιοτεχνική στέγη, κατ' άρθρ. 2 v. 6364/34 όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 1 v. 1027/80. Είναι δε βιολόγος - ορνιθολόγος και δεν είναι ασφαλιστέος στο ΤΕΒΕ, όπως προκύπτει από τα χαρακτηριστικά του επαγγέλματός του.

**ΔΙΑΤΑΞΗ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΩΣ
ΠΛΗΜΜΕΛΕΙΟΔΙΚΩΝ ΛΑΡΙΣΑΣ
Αριθμ. ΕΓ4. 04/50/1/04**

Η πληρεξουσίστηκα προς υποβολή έγκλησης για να είναι ειδική, πρέπει να παρέχει την εντολή προς καταμήνυση ορισμένου εγκλήματος, που πρέπει να εξατομικεύεται κατά τρόπο ώστε να μη καταλείπεται καμία αμφιβολία για την ταυτότητα της πράξης, ως και την βούληση του εντολέα για να διωχθεί ποινικά το έγκλημα που διαπράχθηκε σε βάρος του, αλλιώς η έγκληση δεν είναι έγκυρη και απορρίπτεται ως απαράδεκτη.

Απαράδεκτη έγκληση για συκοφαντική δυσφήμηση υποβληθείσα με πληρεξούσιο έγγραφο στο οποίο δεν προσδιορίζονται ο χρόνος και τόπος τέλεσης, το περιεχόμενο της δυσφημιστικής ανακοίνωσης και οι τρίτοι ενώπιον των οποίων έγινε η ανακοίνωση αυτή.

Επί της από 1-12-2003 εγκλήσεως της Δ. Μ. του Β., κατοίκου Λαρίσης, που κατατέθηκε στην Εισαγγελία Πρωτοδικών Λαρίσης την 10-12-2003 κατά του Ι. Μ. του Δ., κατοίκου Λαρίσης, για συκοφαντική δυσφήμηση, πράξη που φέρεται ότι τελέσθηκε στη Λάρισα, την 14.2.2000 και συνίσταται στο ότι ο εγκαλούμενος, ενώπιον των αρμοδίων υπαλλήλων του ΙΚΑ Λαρίσης, με την από 14.2.2000 αναφορά του, που κατέθεσε στην υπηρεσία αυτή, ίσχυρίσθηκε για την εγκαλούσα, εν γνώσει ψευδώς ότι "σε συνεργασία με νεαρό δικηγόρο της Λάρισας, τον οποίο παρέσυρε σε κολάσιμες ενέργειες, ενεργώντας ως ηθικός αυτουργός, προσπάθησε να του αποσπάσει ένα εκατομμύριο τον Οκτώβριο 1999 με την απειλή καταγγελίας στο ΙΚΑ", δηλαδή γεγονότα που μπορούσαν να βλάψουν την τιμή και την υπόληψή της, επάγομαι τα εξής:

Σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 47 παρ. 1 ΚΠΔ, όπως αντικ. με άρθρ. 6 Ν. 3160/2003, ο Εισαγγελέας εξετάζει την έγκληση που λαμβάνει και αν κρίνει ότι αυτή δεν στηρίζεται στο νόμο, ή είναι ανεπιδεκτή δικαστικής εκτίμησης ή είναι προφανώς αβάσιμη στην ουσία της, την απορρίπτει με αιτιολογημένη διάταξη του. Αστήρικτη στο νόμο είναι η έγκληση εκτός των άλλων και δια ταύτης είναι απαράδεκτη κατά το νόμο (Μπουρόπουλου, Ερμ. Κωδ. Ποιν. Δικον. τομ. Α' σελ. 72, Διάτ. Εισ. Πλημ. Εδεσ. 52/83 Π.Χρ. ΛΔ' 635). Περαιτέρω κατά τα άρθρα 42 και 46 ΚΠΔ, αυτός που αδικήθηκε και οποιοσδήποτε άλλος έχει το δικαίωμα να καταγγείλει στην αρχή αξιόποινη πράξη, με μήνυση ή έγκληση που γίνεται είτε από τον ίδιο προσωπικά, είτε από ειδικό πληρεξούσιο (θλέπετε διάταξη Εισαγγ. Πλημ. Δράμας 20/1990 Π.Χρ Μ' 1068). Η πληρεξούσιοτητα για να είναι ειδική, πρέπει να παρέχει την εντολή προς καταμήνυση ορισμένου εγκλήματος, που πρέπει να εξατομικεύεται κατά τρόπο ώστε να μη καταλείπεται ουδεμία αμφιβολία για την ταυτότητα της πράξεως, ως και την βούληση του εντολέα για να διωχθεί ποινικώς το έγκλημα που διαπράχθηκε σε βάρος του (ΑΠ 104/1988 Π.Χρ. ΛΗ' 476). Έγκληση που υποβάλλεται με πληρεξούσιο που δεν είναι ειδικό, δεν είναι έγκυρη και απορρίπτεται ως απαράδεκτη κατά το νόμο (Διατ. Εισαγγ. Πλημ. Δράμας, όπως

ανωτέρω).

Στην προκειμένη περίπτωση η κρινομένη έγκληση της Δ.Μ., υπογράφεται από τον πληρεξούσιο δικηγόρο της Α. Τ. από τον οποίο και κατατέθηκε ενώπιόν μας, δυνάμει του .../9.12.2003 πληρεξουσίου της Συμβολαιογράφου Λαρίσης Ε. Ρ. - Κ. Στο πληρεξούσιο αυτό αναφέρεται ότι η εγκαλούσα "... παρέχει την εντολή, το δικαίωμα και την πληρεξουσιότητα όπως αντ' αυτής και για λογαριασμό της, καταθέσουν μήνυση ενώπιον του Εισαγγελέως Λαρίσης, κατά του Ι. Μ. για το αδίκημα της συκοφαντικής δυσφήμησης...". Η αναφορά αυτή όμως της αξιοποίηντος πράξεως μόνο με την παράθεσή του τίλου του σχετικού άρθρου (363) του Ποινικού Κώδικα, είναι προφανές ότι δεν εξατομικεύει επαρκώς το έγκλημα που φέρεται ότι διαπράχθηκε σε βάρος της εγκαλούσης από τον εγκαλούμενο, αφού δεν προσδιορίζει ούτε τον χρόνο και τον τόπο τελέσεως, ούτε το περιεχόμενο της δυσφημιστικής ανακοινώσεως, ούτε τους τρίτους ενώπιον των οποίων έγινε η ανακοίνωση αυτή. Ως εκ τούτου δεν πρόκειται περί ειδικού πληρεξουσίου κατά την έννοια που απαιτεί ο νόμος, και κατά συνέπεια η δυνάμει αυτού υποβληθείσα έγκληση είναι σύμφωνα με τον νόμο απαράδεκτη και πρέπει να απορριφθεί.

**Ο Εισαγγελέας
Γεώργιος Κατσαβός**

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ

ΕΦΕΤΕΙΟΥ ΛΑΡΙΣΑΣ

767/2003

Πρόεδρος: Κωνσταντινά Μαργαρίτη (Ει-
σηγήτρια)

Μέλη: Αφροδίτη Χριστοπούλου, Νίκ. Πα-
παμιχαλόπουλος

Δικηγόροι: Νίκ. Εμμανουηλίδης, Χρ. Φώ-
του

Περιπτώσεις και προϋποθέσεις εξαίρεσης από την κατεδάφιση αυθαιρέτων κτισμάτων. Οι αποφάσεις με τις οποίες εξαιρέονται από την κατεδάφιση αυθαίρετη κατασκευή, εγκρίνουν την εφαρμογή εξαίρεσης από τον κανόνα και πρέπει να αιτιολογούνται ειδικά, ενώ αντίθετα οι πράξεις με τις οποίες η Διοίκηση αρνείται να εγκρίνει, δε χρειάζονται ειδικότερη αιτιολογία, αλλά αρκεί για την αιτιολόγηση τους η περιγραφή της αυθαίρετης κατασκευής και η κρίση ότι ελλείπει μια από τις προϋποθέσεις που απαιτούνται κατά νόμο για να εξαιρεθεί η κατασκευή από την κατεδάφιση.

Επειδή, ο Ν. 1337/83 (ΦΕΚ 33 Α της 14/3/83) στο άρθρο 15 αυτού όπως έχει αντικατασταθεί με το Ν. 1512/85 ορίζει ότι: 1. Αναστέλλεται η κατεδάφιση των αυθαιρέτων κτισμάτων που έχουν ανεγερθεί μέχρι 31.1.83 και που βρίσκονται σε περιοχές εντός ή εκτός σχεδίου πόλης εντός οικισμών που υπάρχουν πριν από το έτος 1923, αν οι ιδιοκτίτες τους υποβάλλουν εμπρόθεσμα τις δηλώσεις που προβλέπονται από τις παρ. 4 και 5 του άρθρου αυτού. "Για τα εκτός σχεδίου αυθαίρετα η αναστολή ισχύει μέχρις ότου κριθεί η οριστική διατήρηση ή μη κάθε συγκεκριμένου αυθαίρετου". Στις περιπτώσεις αυτές εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις των

παρ. 1 και 2 του άρθρου 16. Για τα εντός σχεδίου ή εκτός οικισμού προ του 1923 η αναστολή ισχύει μέχρις ότου κριθεί η οριστική διατήρηση κάθε συγκεκριμένου αυθαίρετου". Η αναστολή από την κατεδάφιση ισχύει μέχρις ότου κριθεί η οριστική διατήρηση ή όχι του κτίσματος, που γίνεται με απόφαση του νομάρχη, με σύμφωνη γνώμη του Συμβουλίου Χωροταξίας, Οικισμού και περιβάλλοντος του νομού, το οποίο λαμβάνει υπόψη του και τις περιπτώσεις α, β και γ της παρ. 1 του άρθρου 16 του νόμου αυτού 2...3...4. Μέσα σε ανατρεπτική προθεσμία 3 μηνών από την ισχύ του νόμου αυτού υποβάλλεται από τους κυρίους ή συγκυρίους της αυθαίρετης κατασκευής στην αρμόδια Πολεοδομική Αρχή, δηλώση σε έντυπο του Ν. 105/69. Η δηλώση περιλαμβάνει, εκτός από τα ατομικά στοιχεία του δηλούντος το αστυνομικό τμήμα.... και τη γενική περιγραφή και τον τρόπο κατασκευής του κτίσματος και ότι αυτό δεν υπάγεται στις περιπτώσεις της παρ. 2 του άρθρου αυτού", στο άρθρο 16 ότι "1. Τα εκτός σχεδίου πόλεων ή οικισμών προ του 1923 αυθαιρετά κτίσματα της παρ. 1 του άρθρου 15 που εντάσσονται σε πολεοδομικό σχέδιο και βρίσκονται σε δομήσιμους χώρους μπορεί να εξαιρούνται οριστικά της κατεδάφισης, έστω και αν αντιβαίνουν στους όρους και περιορισμούς δόμησης της περιοχής, εφόσον ταυτόχρονα α) δεν παραβλάπτουν υπέρμετρα την πόλη ή τον οικισμό ή στοιχεία αυτών που έχουν ιδιάζουσα σημασία, με σημαντική υπέρβαση του συντελεστή δόμησης και των ακάλυπτων χώρων ή με αύξηση του ύψους β) δεν παραβλάπτουν το άμεσο ή πλατύτερο περιβάλλον γενικά ή με την ειδική χρήση που

έχουν και γ) δεν είναι επικίνδυνα από στατική άποψη (όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 5 του Ν. 2052/92 (ΦΕΚ 94 Α της 5/6/92). Η απόφαση για την εξαίρεση ή όχι από την κατεδάφιση εκδίδεται από το Νομάρχη με σύμφωνη γνώμη της αρμόδιας πολεοδομικής υπηρεσίας".

Επειδή με τις παραπάνω διατάξεις του Ν. 1337/83 δεν καταργείται αλλά αντιθέτως διατηρείται ο κανόνας κατεδάφισης των αυθαιρέτων, ενώ οι περιπτώσεις εξαιρέσεως από την κατεδάφιση, για την οποία θεοπίζουν ορισμένα κριτήρια οι ανωτέρω διατάξεις αποτελούν εξαίρεση από το γενικό αυτό κανόνα, επομένως οι αποφάσεις με τις οποίες εξαιρείται από την κατεδάφιση αυθαιρέτης κατασκευής, εγκρίνουν την εφαρμογή εξαιρέσεως από τον κανόνα και για το λόγο αυτό πρέπει να αιτιολογούνται ειδικά, ενώ αντιθέτως οι πράξεις με τις οποίες ο Διοίκησης αρνείται να εγκρίνει δεν χρειάζονται ειδικότερη αιτιολογία, αλλά αρκεί για την αιτιολόγησή τους η περιγραφή της αυθαιρέτης κατασκευής και η κρίση ότι ελλείπει μία από τις προϋποθέσεις που απαιτούνται κατά νόμο για να εξαιρεθεί η κατασκευή από την κατεδάφιση (ΣτΕ 3632/92).

Επειδή, στην προκείμενη περίπτωση, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, με τις από 11/10/99 και 27/11/99 (συμπληρωματική) εκθέσεις αυτοψίας υπαλλήλων του Τμήματος Πολεοδομίας της Νομαρχίας Βόλου διαπιστώθηκε ότι κατά την κατασκευή της οικοδομής στην οδό Γ. αριθ. ... στο Βόλο έγινε υπέρβαση της με αριθμ.97 οικοδομικής άδειας διώροφης οικοδομής επί πυλωτής και υπόγειο, ως προς το ύψος κατά 0,40 μ. Οι ιδιοκτήτες της ως άνω οικοδομής ζήτησαν με σχετική αίτηση την εξαίρεση από την κατεδάφιση για την εν λόγω αυθαιρεσία, ως μικροπαράβαση, κατ' άρθρο 9 παρ. 8 Ν. 1512/85. Με την 23/2/2000 γνωμοδό-

τηση του ΣΧΟΠ αρχικά και με την από 23/3/2000 μεταγενέστερη, το Συμβούλιο Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος Ν. Μαγνησίας γνωμοδότησε υπέρ της εξαίρεσης από την κατεδάφιση διώροφης κατοικίας επί πυλωτής (οδός Γ. ...) ιδιοκτησίας Γ και Ε. Ι., ημιτελούς κατασκευής εμβαδού 80 τμ ανά όροφο, στην οποία έγινε υπέρβαση του ύψους κατά 0,40 μ., κατά παράβαση των διατάξεων του άρθρου 14 του ΓΟΚ σύμφωνα με τις οποίες εκδόθηκε η .../97 οικοδομική άδεια. Η εν λόγω αυθαιρεσία δεν δημιουργεί υπέρβαση του συντελεστή δόμησης και η κατεδάφιση θα κατέληγε σε υπέρμετρη βλάβη του κτιρίου και θα απαιτούσε υπέρμετρες δαπάνες. Ακολούθως εκδόθηκε η ένδικη απόφαση του Νομάρχη Μαγνησίας που αποφάσισε την εξαίρεση από την κατεδάφιση της ως άνω οικοδομής. Κατ' αυτής ασκήθηκε η κρινόμενη αίτηση από τους αιτούντες ως έχοντες έννομο συμφέρον, αφού είναι ιδιοκτήτες ομόρων κατοικιών προς την ως άνω ένδικη οικοδομή, με την οποία ζητούν την ακύρωση της ένδικης πράξης του Νομάρχη Μαγνησίας για τους σ' αυτή αναφερόμενους λόγους.

Επειδή, με βάση τα παραπάνω πραγματικά περιστατικά, λαμβάνοντας δε υπόψη ότι η ένδικη απόφαση του Νομάρχη Μαγνησίας, όπως αυτή συμπληρώνεται από την γνωμοδότηση του ΣΧΟΠ, περιέχει αφενός μεν επαρκή περιγραφή της επίμαχης κατασκευής, αφετέρου τη διαπίστωση ότι η εν λόγω αυθαιρεσία της υπέρβασης καθ' ύψος κατά 0,40 μ. συνιστά μικρή παράβαση, ερευνά δε και τη συνδρομή των λοιπών προϋποθέσεων που τάσσονται στο άρθρο 16 παρ. 3 Ν. 1337/83 για την εξαίρεση, δηλαδή αναφέρει ότι η κατεδάφιση του αυθαιρέτου θα κατέληγε σε υπέρμετρη βλάβη του κτιρίου ή θα απαιτούσε υπέρμετρες δαπάνες

για την αποκατάσταση και ότι δεν παραβλάπτει την πόλη υπέρμετρα, αφού η διατήρηση του αυθαίρετου δεν δημιουργεί υπέρβασην του συντελεστή δόμησης. Κατ' ακολούθιαν των ανωτέρω η προσβαλλόμενη απόφαση του Νομάρχη Μαγνησίας είναι νομίμως αιτιολογημένη, απορριπτόμενων ως αβασίμων των περί αντιθέτου 1-συχνισμών της κρινόμενης αιτήσεως.

1/2004 (Προεδρική)

Πρόεδρος: Αφροδίτη Χριστοπούλου
Δικηγόροι: Βάνα Παπακωνσταντίνου,
 Βάιος Θεοχάρης

Το μέτρο της προσωποκράτησης των οφειλετών του Δημοσίου και των υπδδ αντίκειται στις διατάξεις των άρθρων 2 παρ. 1, 5 παρ. 1, 20 παρ. 1, 21 παρ. 3 και 25 παρ. 3 του Συντάγματος, καθ δσον αποσκοπεί, με προσωρινή στέρηση της ελευθερίας του οφειλέτη του Δημοσίου ή του υπδδ, στον εξαναγκασμό του για εξεύρεση των αναγκαίων πόρων προς αποπλρωμή του χρέους του, γεγονός το οποίο θα δικαιολογούνταν ίσως μόνο στην περίπτωση κατά την οποία το Δημόσιο ή το υπδδ επικαλούνταν και αποδείκνυε δόλιες ενέργειες προς απόκρυψη των περιουσιακών στοικείων του ή προσπάθεια εξαγωγής τους στην αλλοδαπή.

Το Σύνταγμα, μετά την αναθεώρησή του με το ψήφισμα της Ζ' Αναθεωρητικής Βουλής των Ελλήνων (ΦΕΚ Α' 84/17.4.2001) ορίζει τα εξής: "ΑΡΘΡΟ 2. 1. Ο σεβασμός και η προστασία της αξίας του ανθρώπου αποτελούν την πρωταρχική υποχρέωση της Πολιτείας. ΑΡΘΡΟ 5. 1. Καθένας έχει δικαίωμα να αναπτύσσει ελεύθερα την προσωπικότητά του και να συμμετέχει στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της Χώρας, εφόσον δεν προσβάλλει τα δικαιώματα των άλλων και

δεν παραβιάζει το Σύνταγμα ή τα χροντά ήθη. 2. Όλοι όσοι βρίσκονται στην Ελληνική Επικράτεια απολαμβάνουν την απόλυτη προστασία της ζωής, της τιμής και της ελευθερίας τους, χωρίς διάκριση εθνικότητας, φυλής, γλώσσας και θρησκευτικών ή πολιτικών πεποιθήσεων. Εξαιρέσεις επιτρέπονται στις περιπτώσεις που προβλέπει το διεθνές δίκαιο. Απαγορεύεται η έκδοση αλλοδαπού που διώκεται για τη δράση του υπέρ της ελευθερίας. 3. Η προσωπική ελευθερία είναι απαραβίαστη. Κανένας δεν καταδιώκεται ούτε συλλαμβάνεται ούτε φυλακίζεται ούτε με οποιονδήποτε άλλο τρόπο περιορίζεται, παρά μόνο όταν και όπως ορίζει ο νόμος. 4. Απαγορεύονται ατομικά διοικητικά μέτρα που περιορίζουν σε οποιονδήποτε Έλληνα την ελεύθερη κίνηση ή εγκατάσταση στη Χώρα, καθώς και την ελεύθερη έξοδο και είσοδο σ' αυτήν. Τέτοιου περιεχομένου περιοριστικά μέτρα είναι δυνατόν να επιβληθούν μόνο ως παρεπόμενη ποινή με απόφαση ποινικού Δικαστηρίου, σε εξαιρετικές περιπτώσεις ανάγκης και μόνο για την πρόληψη αξιόποιων πράξεων, όπως ο νόμος ορίζει. ΑΡΘΡΟ 20. 1. Καθένας έχει δικαίωμα στην παροχή έννομης προστασίας από τα δικαστήρια και μπορεί να αναπτύξει σ' αυτά τις απόψεις του για τα δικαιώματα ή συμφέροντά του, όπως ο νόμος ορίζει. ΑΡΘΡΟ 21. 1...2...3. Το Κράτος μεριμνά για την υγεία των πολιτών και παίρνει ειδικά μέτρα για την προστασία της νεότητος, του γήρατος, της αναπηρίας και για την περιθαλψη των απόρων. ΑΡΘΡΟ 25. 1. Τα δικαιώματα του ανθρώπου ως ατόμου και ως μέλους του κοινωνικού συνόλου και η αρχή του κοινωνικού κράτους δικαιόν τελούν υπό την εγγύηση του Κράτους. Όλα τα κρατικά όργανα υποχρεούνται να διασφαλίζουν την ανεμπόδιστη και αποτελεσματική άσκηση τους. Τα δικαιώματα αυ-

τά ισχύουν και στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών στις οποίες προσιδιάζουν. Οι κάθε είδους περιορισμοί που μπορούν κατά το Σύνταγμα να επιβληθούν στα δικαιώματα αυτά πρέπει να προβλέπονται είτε απευθείας από το Σύνταγμα είτε από το νόμο, εφόσον υπάρχει διαφύλαξη υπέρ αυτού και να σέβονται την αρχή της αναλογικότητας."

Το μέτρο της προσωποκρατίσεως των οφειλετών του Δημοσίου και των Ν.Π.Δ.Δ., αντίκειται στις προαναφερθείσες διατάξεις των άρθρων 2 παρ. 1, 5 παρ. 1, 20 παρ. 1, 21 παρ. 3 και 25 παρ. 3 του Συντάγματος. Και τούτο, διότι το μέτρο αυτό αποσκοπεί στον δια της προσωρινής στερίσεως της ατομικής του ελευθερίας εξαναγκασμό του οφειλέτη του Δημοσίου ή του Ν.Π.Δ.Δ. στην εξεύρεση των αναγκαίων πόρων για αποπληρωμή του χρέους του, γεγονός το οποίο θα εδικαιολογείτο ίσως μόνον στην περίπτωση κατά την οποία το Δημόσιο ή το Ν.Π.Δ.Δ. επεκαλείτο και απεδείκνυε δόλιες ενέργειες προς απόκρυψη των περιουσιακών στοιχείων του ή προσπάθεια εξαγωγής τους στην αλλοδαπή. Τούτο όμως δεν τίθεται ως προϋπόθεση από τις ισχύουσες περί προσωποκρατίσεως διατάξεις ήτοι τα άρθρα 46 του Ν. 2065/92 (Α' 113) 33 Ν. 2214/94 (Α' 75) και 22 του Ν. 2523/97 (Α' 174) και άρθρο 3 παρ. 5 Ν. 1867/89 (Α' 227) αλλά και από τις ισχύουσες ήδη διατάξεις των άρθρων 231 έως 243 του Κωδ. Δικ. (Ν. 2717/99), οι οποίες αρκούνται απλώς στην πρόβλεψη ότι το μέτρο τούτο διατάσσεται από το Δικαστήριο κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, μόνο αν κρίνεται αναγκαίο και πρόσφορο για την εξόφληση του χρέους και ότι συνιστά το μόνο ικανό μέσο είσπραξης, χωρίς όμως να ορίζουν και ποίος από τους διαδίκους φέρει το βάρος της αποδείξεως της αναλογικότητας του μέτρου, καίτοι θα έ-

πρεπει να ορίζεται ως υπόχρεος προς τούτο το Δημόσιο ή το ΝΠΔΔ, το οποίο δύναται ευχερώς να διαπιστώσει εν όψει της συγχρόνου τεχνολογίας που διαθέτει την περιουσιακή κατάσταση του οφειλέτη του.

Περαιτέρω δε η αντίθεση προς τις προαναφερθείσες συνταγματικές διατάξεις επιτείνεται και από άλλες επί μέρους ρυθμίσεις, όπως η κατάργηση του ορίου ηλικίας, πέραν του οποίου δεν είναι δυνατή η προσωποκράτηση, καίτοι τούτο προεβλέπετο και υπό το καθεστώς του ΚΕΔΕ και από το καθεστώς του Ν. 1867/89, η οποία έρχεται σε αντίθεση προς τα άρθρα 21 παρ. 3 και 25 παρ. 1 του Συντάγματος (πρβλ ΣΕ 3839/2001), η δυνατότητα εκ νέου προσωποκρατίσεως μετά την πάροδο 6 μηνών από την εκτέλεση της προηγουμένης αποφάσεως, εφόσον κατ' αυτόν τον τρόπο δεν καθίσταται δυνατή και η άσκηση βιοποριστικής δραστηριότητας στον οφειλέτη για την εξεύρεση χρηματικών πόρων προς ικανοποίηση των απαιτήσεων του Δημοσίου ή του ΝΠΔΔ, ιδίως όταν αποδεδειγμένως πλέον στερείται περιουσίας, αλλά και η ανυπαρξία προβλέψεως κρατήσεως του οφειλέτη σε ιδιαίτερο χώρο κρατήσεως ή σε ιδιαίτερη πτέρυγα των φυλακών και όχι μαζί με τους κρατούμενους για ποινικά αδικήματα (βλ. ΣτΕ 1623-4/02).

Στην προκείμενη υπόθεση από την επανεκτίμηση των στοιχείων του φακέλου προκύπτουν τα εξής: με την εκκαλούμενη απόφαση απορρίφθηκε η από 7-12-1998 αίτηση του ήδη εκκαλούντος Ελληνικού Δημοσίου, με την οποία εζητείτο η προσωπική κράτηση για ένα (1) χρόνο του εφεσιβλητού Κ. Μ. του Χ. Ως μέσο διοικητικής εκτέλεσης προς είσπραξη βεβαιωμένων ταμειακά οφειλών του προς το Δημόσιο (Δ.Ο.Υ. Καρδίτσας) που δεν καταβλήθηκαν εμπρόθεσμα, συνολικού ύψους 8.287.149 δρχ. ή 24.320,32 Ε. Τα χρέ

αυτά προέρχονται από βασική οφειλή (εισόδημα έτους 1991, 2.509 δρχ. έτους 1992, 60.341 δρχ. έτους 1995 1.991.645 δρχ. ετών 88-93, 325.592 δρχ., έξοδα κατασκέσεως 11.810 δρχ. και τέλη Ο.Τ.Ε. έως 1997 2.298.491 δρχ. και 1.192.988 δρχ.) ποσού 5.883.376 δρχ. ή 17.265,96 Ε και από προσαυξήσεις 2.403.773 δρχ. ή 7.054,36 Ε, όπως τα χρέη αυτά αναλύονται στον από 30-11-1998 πίνακα χρεών της Δ.Ο.Υ. Καρδίτσας - με την αιτιολογία ότι το δικόγραφο της αίτησεως είναι αόριστο και ανεπίδεκτο δικαστικής εκτιμήσεως και ως εκ τούτου η αίτηση είναι απαράδεκτη.

Με την έφεσή του το Ελληνικό Δημόσιο ζητά την εξαφάνιση της εκκαλούμενης απόφασης και την αποδοχή της αίτησης για την προσωπική κράτηση του εφεσιθλητού για ένα χρόνο, υποστηρίζοντας ότι η ένδικη αίτηση είναι ορισμένη και ότι η προσωπική κράτηση του εφεσιθλητού αποτελεί το μόνο μέτρο πίεσης προκειμένου αυτός να προχωρήσει στην ικανοποίηση των ένδικων απαιτήσεών του.

Με βάση τα παραπάνω, ενόψει των προαναφερόμενων διατάξεων, όπως ερμηνεύθηκαν, η προσωπική κράτηση για χρέη προς το Δημόσιο ή ΝΠΔΔ με τις προϋποθέσεις που ορίζουν οι διατάξεις που τις προβλέπουν, συνεπαγόμενη τη στέρηση της προσωπικής ελευθερίας του προσώπου - οφειλέτη δεν είναι σύμφωνη με το ισχύον Σύνταγμα και δεν μπορεί να διαταχθεί. Ετσι ο σε πρώτο βαθμό δικάσας Πρωτοδίκης ορισθείς από τον Πρόεδρο του Διοικητικού Πρωτοδικείου Τρικάλων, που δίκασε σε πρώτο βαθμό και ο οποίος δεν έκανε δεκτή την αίτηση του Ελληνικού Δημοσίου για την προσωπική κράτηση του εφεσιθλήτου Κ. Χ. Μ., νόμιμα, αν και με άλλη αιτιολογία, έκρινε, γι' αυτό πρέπει η κρινόμενη έφεση να αποριφθεί ως νομικά αβάσιμη.

19/2004

Πρόεδρος: Κων. Αναγνώστου

Εισηγήτρια: Μυρτώ Στεφάνου-Μπέμπη

Δικηγόροι: Δημ. Ντέφας, Χρ. Φώτου

Προσφυγή κατά τεκμαιρόμενης σιωπηρά, λόγω παρδού απράκτου του τριμήνου, απόρριψης αίτησης θεραπείας από το Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας, που ασκήθηκε κατ' απόφασης Δημοτικού Συμβουλίου.

Σύμβαση εκτέλεσης δημοτικού έργου. Διάλυση της σύμβασης εκ μέρους του Δήμου για δικούς του λόγους, που δεν οφείλονται σε υπαιτίσπητα του αναδόχου.

Ελλειψη παθητικής νομιμοποίησης της αίτησης ως προς μεν το Νομάρχη, διότι, μετά την ισχύ του άρθρου 8 του π.δ. 30/1996, εξαιρέθηκε από τις αρμοδιότητες των Νομαρχών η εποπτεία των ΟΤΑ, ως προς δε το Διευθυντή της Διεύθυνσης Τοπικής Αυτοδιοίκησης, διότι μόνο ο έγκριση απ' αυτόν της απόφασης του Δημοτικού Συμβουλίου δεν τον καθιστά διάδικο.

Σε περίπτωση που η σύμβαση διαλυθεί από το φορέα κατασκευής του έργου, οφείλεται στον ανάδοχο αποζημίωση, για τον προσδιορισμό της οποίας λαμβάνονται υπόψη όλες οι σκευικές συνθήκες και ιδίως το μέγεθος του έργου, ο χρόνος αποδέσμευσης του αναδόχου και η ωφέλεια του αναδόχου από άλλη εργασία.

Με την κρινόμενη προσφυγή, μετά την τήρηση της νόμιμης προδικασίας, επιδιώκεται από την προσφεύγουσα ανώνυμη τεχνική εταιρεία "A. ABENTE", ανάδοχο του έργου "Αλιευτικό Καταφύγιο Νέων Παγασών", η οποία υποκαταστάθηκε νόμιμα από τη καθολική διάδοχο αυτής Α.Τ.Ε. "Π. ΑΕ" μετά την συγχώνευση, με απορρόφηση της πρώτης από την τελευταία, δυνάμει της 10024/8-8-2002 πρά-

ξης της Συμβ/φου Αθηνών Μ. Τ. - Β. (βλ. επικαλούμενο και προσκομιζόμενη έγγραφο - ανακοίνωση 14702/02 της Νομάρχου Αθηνών και Κ2-10928/6-9-2002 έγκριση Υψηλουργού Ανάπτυξης), α) να ακυρωθεί η τεκμαιρόμενη, σιωπηρώς λόγω παρόδου απράκτου του τριμήνου, απόρριψη της αίτησης θεραπείας από το Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας Θεσσαλίας, κατά της 36/1999 (και όχι 39/1999 όπως εκ παραδομής αναγράφεται στο δικόγραφο της προσφυγής) απόφασης του Δημοτικού Συμβουλίου Βόλου, β) να ακυρωθεί η 122217/5-3-1999 πράξη του Διευθυντή Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Διοικήσης Μαγνησίας, με την οποία εγκρίθηκε η τελευταία γ) να μεταρρυθμιστεί η 36/1999 πιο πάνω απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου Βόλου, περί ακύρωσης της σύμβασης μεταξύ του Δήμου και της προσφεύγουσας δ) να αναγνωρισθεί ότι με την απόφαση αυτή διαλύθηκε η εν λόγω σύμβαση και ε) να αναγνωρισθεί ότι η προσφεύγουσα δικαιούται αποζημιώσεως. Η προσφυγή αυτή, για την άσκηση της οποίας καταβλήθηκε το νόμιμο παράβολο πρέπει να απορριφθεί λόγω μη παθητικής τους νομιμοποίησης, αφενός μεν ως προς το Νομάρχη Μαγνησίας, αφού, μετά την ισχύ του άρθρου 8 του π.δ. 30/1996, εξαιρέθηκε από τις αρμοδιότητες των Νομαρχών η εποπτεία των ΟΤΑ, αφετέρου δε ως προς το Διευθυντή της Διεύθυνσης Τοπικής Αυτοδιοίκησης, αφού μόνον η έγκριση από αυτόν της απόφασης του Δημοτικού Συμβουλίου, σύμφωνα με τις διατάξεις του π.δ. 410/1995 περί Κοινοτικού Κώδικα, δεν τον καθιστά διάδικο. Κατά τα λοιπά, η προσφυγή ασκείται παραδεκτώς και πρέπει να εξετασθεί ως προς το ουσιαστικό της περιεχόμενο και χωρίς να έχει παραστεί ο Γενικός Γραμματέας Περιφέρειας Θεσσαλίας, ο οποίος κλητεύθηκε νόμιμα και εμπρό-

θεσμα για την αρχική δικάσιμο της 12/3/2002, όπως προκύπτει από το από 20/2/2002 αποδεικτικό του αρμόδιου αστυνομικού οργάνου.

Με το άρθρο 9 του ν. 1418/1984, το οποίο εφαρμόζεται και στην προκείμενη περίπτωση βάσει της παραγράφου 5 του άρθρου 21 του π.δ. 171/1987, ορίζεται ότι: "1. Σε περίπτωση που η σύμβαση διαλυθεί από τον φορέα κατασκευής του έργου, αποζημίωση στον ανάδοχο οφείλεται μόνο αν έχουν εκτελεσθεί εργασίες αξίας μικρότερης από τα τρία τέταρτα του αρχικού συνολικού συμβατικού ποσού...2... 3. Στην περίπτωση που προβλέπεται αποζημίωση κατά την παρ. 1 και στις περιπτώσεις της παρ. 2 του άρθρου αυτού καταβάλλεται στον ανάδοχο, εκτός από την αξία των εργασιών, που έχουν εκτελεσθεί: α) η αξία των υλικών που έχουν προσκομισθεί ή που βρίσκονται στο στάδιο παραγωγής ή προμήθειας και το αναπόσβετο μέρος των εγκαταστάσεων όπως ειδικότερα ορίζεται με π.δ./γμα και β) αποζημίωση για το τεκμαιρόμενο όφελος που δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερο του 5% του αρχικού συνολικού συμβατικού ποσού, μειωμένου κατά το ένα τέταρτο και ύστερα από αφαίρεση της αξίας των εργασιών, που έχουν εκτελεσθεί καθώς και των υλικών και του αναπόσβετου μέρους των εγκαταστάσεων που η αποζημίωσή τους αναγνωρίζεται στη συγκεκριμένη περίπτωση. Για τον προσδιορισμό της αποζημίωσης λαμβάνονται υπόψη όλες οι σχετικές συνθήκες και ιδίως το μέγεθος του έργου, ο χρόνος αποδέσμευσης του αναδόχου και η ωφέλεια του αναδόχου από άλλη εργασία κατά τους όρους του τελευταίου εδαφίου του άρθρου 700 του Αστικού Κώδικα".

Περαιτέρω με το άρθρο 48 του π.δ. 609/1985 ορίζεται ότι: "1. Η σύμβαση θεωρείται ότι έχει διαλυθεί από την κοινο-

ποίηση στον ανάδοχο της διαταγής του φορέα κατασκευής του έργου για οριστική διακοπή των εργασιών, σύμφωνα με τό άρθρο 9 παρ. 1 του ν. 1418/1984, εκτός αν με τη διαταγή αυτή ορίζεται μεταγενέστερα χρόνος της διάλυσης για να εκτελεσθούν οριζόμενες στη διαταγή εργασίες 2.."

Στην προκειμένη περίπτωση, με το από 18/11/1998 εργολαβικό συμφωνητικό, που υπεγράφη μεταξύ της προσφεύγουσας και του Δημάρχου Βόλου, ως εκπροσώπου του Δήμου Βόλου, μετά την ανακήρυξη της πρώτης ως μειοδότριας στο δημόσιο διαγωνισμό που είχε προκηρυχθεί από τον καθ' ου Δήμο, και την έγκριση του αποτελέσματός του με την 251/1998 απόφαση της Δημαρχιακής Επιτροπής του τελευταίου, η προσφεύγουσα ανέλαβε την εκτέλεση, σύμφωνα με τις διατάξεις του π.δ. 171/1987 και του ν. 1418/1984 και των εκτελεστικών του πρεδρικών διαταγμάτων και υπουργικών αποφάσεων, του έργου με τον τίτλο "Αλιευτικό Καταφύγιο Νέων Παγασών", προϋπολογισμού δαπάνης κατά τη διακήρυξη 420.000.000 δραχμών πλέον ΦΠΑ και με έκπτωση δημοπρασίας 3%. Μετά την υπογραφή του συμφωνητικού, ζητήθηκε με τα Β 1847/18-11-1998 και Β/1870/20-11-1998 έγγραφα της αναδόχου - προσφεύγουσας, από τη διευθύνουσα το έργο υπηρεσία (Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών του Δήμου), να φροντίσει ώστε να παραχωρηθεί από το Λιμενικό Ταμείο Βόλου κατάλληλος εργοταξιακός χώρος, να εγκριθεί ανάθεση και εκτέλεση γεωτρήσεων και γεωτεχνικής έρευνας και να συνταχθούν και εγκριθούν τιμές μονάδας νέας εργασίας, σχετικά με την τιμή του σκυροδέματος.

Η διευθύνουσα υπηρεσία, απάντησε με το Β' 1872/23-11-1998 έγγραφό της, στο οποίο αναφέρονται τα εξής: "ΘΕΜΑ:

Καθυστέρηση έναρξης εργασιών του έργου "Αλιευτικό καταφύγιο Νέων Παγασών". ΣΧΕΤ.1 Το από 18/11/98 (αρ. πρωτ. Β 1847) έγγραφό σας. 2) Το από 20/11/98 (αρ. πρωτ. Β/1870) έγγραφό σας. Σας πληροφορούμε τα εξής: 1) Για λόγους που αφορούν θέματα διοικητικής φύσεως, επιβάλλεται να καθυστερήσει η έναρξη των εργασιών του ανωτέρω έργου με ευθύνη του Δήμου. Κατόπιν τούτου παρακαλούμε να μην προβείτε σε καμία προεργασία ή δαπάνη για την εκτέλεση του έργου πριν σας ανακοινώσουμε με άλλο έγγραφό μας την ημερομηνία έναρξής του. 2) Τα αναφερόμενα στα ως άνω έγγραφά σας θα εξετασθούν μετά τον καθορισμό του επιβλέποντα μηχανικού. Το αίτημά σας που αφορά τον εργοταξιακό χώρο θα υποβληθεί άμεσα στο Λιμενικό Ταμείο με την θετική εισήγησή μας. Ο Δ/ΝΤΗΣ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ".

Τέλος με το Β'519/14-4-1999 έγγραφο, γνωστοποιήθηκε από την πιο πάνω υπηρεσία στην προσφεύγουσα, ότι με την 36/1999 απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου, ακυρώθηκε η σύμβαση που υπογράφηκε μεταξύ αυτής και του Δήμου για το εν λόγω έργο. Στην απόφαση αυτή αναφέρεται ότι το Δημοτικό Συμβούλιο αποφάσισε κατά πλειοψηφία την ακύρωση της σύμβασης αυτής, με την αιτιολογία ότι η ανάθεση του έργου ήταν αντίθετη με τη θέληση των κατοίκων της περιοχής, ότι οι κύριοι λόγοι της ακύρωσης είναι η θέση που επιλέχθηκε για την κατασκευή του, το μέγεθος του έργου, καθώς και ότι λόγω ελλείψεων στη γεωτεχνική μελέτη, απαιτούνται γεωτρήσεις, η διενέργεια των οποίων μπορεί να διπλασιάσει των προϋπολογισμόρ.

Κατά της απόφασης αυτής, και με ροπτή αναφορά, ότι σε αυτήν δεν περιέχεται, σε εκπλήρωση της σχετικής υποχρέωσης της διοίκησης, οποιαδήποτε μνεία περί

της προβλεπόμενης νόμιμης προδικασίας, ασκήθηκε η προβλεπόμενη ενδικοφανής διαδικασία με κατάθεση αίτησης ενώπιον του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Θεσσαλίας η οποία τεκμαιρέται ότι απορρίφθηκε σιωπηρώς, λόγω παρδού απράκτου της τρίμνης προθεσμίας που προβλέπεται από το νόμο. Ήδη με την κρινόμενη προσφυγή, όπως οι λόγοι αυτής αναπτύσσονται με το νομίμως υποβληθέν υπόμνημα, επιδιώκεται η ακύρωση της τεκμαιρόμενης σιωπηράς απόρριψης της αιτήσεως θεραπείας της αναδόχου του έργου και η μεταρρύθμιση της πιο πάνω απόφασης του Δημοτικού Συμβουλίου. Προβάλλεται δε ο ισχυρισμός, ότι ο Δήμος δεν δικαιούται να προβεί σε ακύρωση της σύμβασης, αλλά ότι πρόκειται περί διάλυσης αυτής από μέρους του κυρίου του έργου χωρίς υπαιτιότητα της αναδόχου, για την οποία διάλυση η τελευταία δικαιούται αποζημιώσεως σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 9 του ν. 1418/1984.

Σύμφωνα με τα προεκτεθέντα πραγματικά περιστατικά, το Δημοτικό Συμβούλιο Βόλου, με την προσβαλλόμενη απόφασή του, για λόγους που δεν οφείλονται σε υπαιτιότητα της αναδόχου-προσφεύγουσας, πράγματι προέβη σε διάλυση της σύμβασης που είχε συνάψει με αυτήν και συνεπώς η κρινόμενη προσφυγή πρέπει να γίνει δεκτή κατά το βάσιμο σχετικό λόγο της, να ακυρωθεί η τεκμαιρόμενη σιωπηρά απόρριψη από το Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας Θεσσαλίας της από 5/7/1999 αίτησης θεραπείας κατά της 36/1999 απόφασης του Δημοτικού Συμβουλίου Βόλου, να μεταρρυθμιστεί η εν λόγω 36/1999 απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου, να αναγνωρισθεί ότι πρόκειται περί διάλυσης της σύμβασης και ότι η προσφεύγουσα δικαιούται αποζημιώσεως...

32/2004

Πρόεδρος: Σταυρούλα Σταμούλη-Σειραγάκη

Εισηγήτρια: Κωνσταντινά Μαργαρίτη

Δικηγόροι: Τάσος Παπαθασίλειου, Αννα Τσαχουρίδου

Για την παραχώρηση εργατικής κατοικίας απαιτείται όπως ο δικαιούχος ή οποιοδήποτε από τα κατά νόμο προστατευόμενα μέλη της οικογένειάς του μη κατέχει ιδιοκτητηρία κατοικία. Ως κατοικία θεωρείται και οποιοδήποτε άλλο περιουσιακό στοιχείο, από την εκποίηση του οποίου θα μπορούσε, με αιτιολογημένη κρίση του ΔΣ του Οργανισμό, κατ' εκτίμηση του αριθμού των προστατευόμενων μελών και της αξίας της παραχωρητέας κατοικίας, να αποκτηθεί κατοικία, καλύπτουσα τις στεγαστικές ανάγκες αυτού και της οικογένειάς του.

Δικαιούχοι στεγαστικής συνδρομής είναι μόνο οι έγγαμοι εργατοϋπάλληλοι που έχουν προστατευόμενα μέλη, τα οποία συγκατοικούν με το δικαιούχο.

Η ένορκη βεβαίωση ενώπιον Συμβολαιογράφου, εφ όσον δεν έχει συνταχτεί για τη συγκεκριμένη δίκη, εκτιμάται ελεύθερα από το Δικαστήριο, έστω κι αν δεν έχει τη μορφή μαρτυρικής κατάθεσης.

Επειδή, στο άρθρο 2 του Κανονισμού του Ο.Ε.Κ. που κυρώθηκε με την 51979/13-20/6/1983 απόφαση του Υπουργού Εργασίας (φ. 350/20-6-1983 τ. Β') με την οποία καταργήθηκαν, συμπληρώθηκαν και τροποποιήθηκαν οι διατάξεις του προϊσχύσαντος Κανονισμού (Α.Υ.Ε. 30727/4815/4-8-1971) ορίζεται ότι: "1. Δικαιούχοι στεγαστικής συνδρομής είναι τα πρόσωπα που καθορίζονται από το Ν.Δ. 2963/1954, δηλαδή: α) Ολοι οι εργατοϋπάλληλοι που συνδέονται με τους εργοδότες τους με σχέση εξαρτημέ-

νης εργασίας ιδιωτικού δικαίου, οι ασφαλισμένου σε οποιονδήποτε Οργανισμό κύριας ασφάλισης μισθωτών. Β) Οι υπαλλήλοι Ν.Π.Δ.Δ. γ) Οι συνταξιούχοι των παραπάνω Οργανισμών 2..." και στο άρθρο 3 αυτού ότι: "1. Τα αναφερόμενα στο άρθρο 2 του παρόντος πρόσωπα, για να δικαιωθούν στεγαστική συνδρομή, πρέπει οπωσδήποτε α) Να μην έχουν οι ίδιοι ή τα προστατευόμενα μέλη της οικογενείας τους άλλη στεγαστική συνδρομή (δάνειο - κατοικία) από τον Ο.Ε.Κ. ή άλλο στεγαστικό φορέα, όπως ειδικότερα ορίζεται παρακάτω στο άρθρο 29 του παρόντος. Η προϋπόθεση της μη ύπαρξης περιουσιακών στοιχείων κρίνεται κατά το χρόνο της έγκρισης του δανείου ή της παραχώρησης της κατοικίας. Για την εκτίμηση όμως της περιουσιακής κατάστασης των δικαιούχων λαμβάνονται υπόψη τα ακίνητα που τυχόν μεταβίβασαν παλαιότερα, ή ενόψει της έγκρισης του δανείου ή της παραχώρησης κατοικίας. 2...5...".

Περαιτέρω στις διατάξεις του άρθρου 29 του παραπάνω Κανονισμού, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 2 της 51623/16/17-5-1985 απόφαση του Υπουργού Εργασίας (Β' 301), ορίζεται ότι: "1. Αποκλείονται από τη στεγαστική συνδρομή του ΟΕΚ όσοι έχουν μέχρι της υπογραφής της δανειακής σύμβασης ή μέχρι την παραχώρηση της εργατικής κατοικίας πάρει στεγαστικό δάνειο από τους στεγαστικούς φορείς. Α) Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος, β) Ταχυδρομικό Ταμειυτήριο, γ) Ταμείο παρακαταθηκών και δανείων, δ) ...ε)...2. Επίσης αποκλείονται όσοι έχουν πάρει οποιοδήποτε είδος στεγαστικής συνδρομής (δάνειο-κατοικία) από τον ίδιο τον ΟΕΚ ή από το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας (Λαϊκή στέγη). Εξάλλου, στο άρθρο 2 του ν.δ. 2963/1954 "περί ιδρύσεως αυτονόμου οργανισμού εργατικής κατοικίας προβλέπεται ότι σκοπός του ΑΟΕΚ είναι η παροχή κατοικίας

επί αυτοτελούς οικοδομής ή διαμερίσματος ορόφου σε εργάτες υπαλλήλους, εφόσον δεν έχουν οι ίδιοι ή οι σύζυγοι αυτών ιδιόκτητη τοιαύτη". Στη συνέχεια με το άρθρο 7 παρ. 2 του ν.δ. 3873/1958 προτέθηκε στις μορφές στεγαστικής συνδρομής του ΑΟΕΚ η χορήγηση δανείων αυτοστεγάσεως. Ο δε κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 2 παρ. 2 του ν.δ. 2963/1954 εκδοθείς κανονισμός "περί των προϋποθέσεων παροχής κατοικίας και δανείων από τον Ο.Ε.Κ. ορίζει στο άρθρο 1 παρ. 1 αυτού ότι α) Η στεγαστική συνδρομή που παρέχεται από τον Ο.Ε.Κ.... συνίσταται: α) στην παροχή κατοικίας επί αυτοτελούς οικοδομής ή επί ορόφου οικοδομής ή διαμερίσματος και β) στη χορήγηση δανείων για την απόκτηση κατοικίας με τη μέθοδο της αυτοστέγασης, ή για επισκευή, επέκταση αναμόρφωση ή αποπεράτωση υπάρχουσας κατοικίας...".

Επειδή από τις ανωτέρω διατάξεις συνάγεται ότι, για την παραχώρηση εργατικής κατοικίας σε πρόσωπο το οποίο δικαιούται στεγαστικής συνδρομής, απαιτείται όπως αυτό ή οποιοδήποτε από τα κατά νόμο προστατευόμενα μέλη της οικογένειάς του να μην κατέχει ιδιόκτητη κατοικία. Για την ταυτότητα δε του λόγου ως κατοικία θεωρείται και οποιοδήποτε άλλο περιουσιακό στοιχείο, από την εκπόνηση του οποίου θα μπορούσε κατά την αιτιολογημένη κρίση του Δ.Σ. του Οργανισμό εκτιμώντας τον αριθμό των προστατευόμενων μελών και την αξία της παραχωρητέας κατοικίας, να αποκτηθεί κατοικία, η οποία να μπορεί να καλύψει τις στεγαστικές ανάγκες αυτού και της οικογενείας του. Συνεπώς και η κτήση οικίας, που για οποιονδήποτε λόγο δεν καλύπτει τις στεγαστικές ανάγκες της οικογένειας του δικαιούχου στεγαστικής συνδρομής, θα μπορούσε να δικαιολογήσει τον αποκλεισμό του από την παραχώρηση κατοικίας

από τον ΟΕΚ, αν ήθελε κριθεί αιτιολογημένα ότι η κατοικία αυτή, εκτιμώμενη ως περιουσιακό στοιχείο, μπορεί, λόγω της αξίας της, να καλύψει τις στεγαστικές ανάγκες αυτού και της οικογενείας του (ΣτΕ 122/93, 3136/98). Δικαιούχοι στεγαστικής συνδρομής είναι μόνον οι έγγαμοι εργατούπαλλοι που έχουν προστατευόμενα μέλη τα οποία όμως πρέπει να συγκατοικούν με το δικαιούχο (ΣτΕ 3065/1992), οι δε στεγαστικές ανάγκες εκτιμώνται ενόψει των μελών της οικογένειάς του, της εκτάσεως και της αξίας της παραχωρητέας κατοικίας (ΣτΕ 1450/94).

Επειδή, στην κρινόμενη υπόθεση από τα στοιχεία του φακέλου τα οποία έχουν ληφθεί υπόψη και πρωτοδίκως προκύπτουν τα εξής: Ο εφεσίβλητος προκειμένου να τύχει στεγαστικής συνδρομής από τον Ο.Ε.Κ. υπέβαλε το υπ' αριθ ... 184/23/12/96 απογραφικό δελτίο προκειμένου να λάβει μέρος στη διαδικασία κλήρωσης εργατικών κατοικιών στον οικισμό "ΕΛΑΣΣΟΝΑ II" στην πόλη της Ελασσόνας δηλώνοντας ότι είναι έγγαμος, πατέρας τριών τέκνων. Κατά την κλήρωση της 26/9/1998 κληρώθηκε σ' αυτόν οικία εμβαδού 105 τμ για τη στέγαση της πενταμελούς οικογενείας του. Στη συνέχεια κατά τη διαδικασία επαλήθευσης των στοιχείων του απογραφικού δελτίου διαπιστώθηκε ότι ο εφεσίβλητος είναι κάτοχος περιουσιακών στοιχείων τα οποία καλύπτουν τις στεγαστικές του ανάγκες. Ειδικότερα, βάσει του από 26/5/99 φύλλου ελέγχου κληρωθέντος, ο αιτών είναι κάτοχος μιας μονοκατοικίας στο Σ. Ελασσόνας εμβαδού 80 τμ μετά υπογείου 80 τμ, αξίας 15.200.000 δρχ. στην οποία έχει δηλώσει ιδιοκατοίκηση στις δηλώσεις φορολογίας εισοδήματος οικ. ετών 1997 και 1998 καθώς και πλήρη κυριότητα στο έντυπο Ε9 το οποίο υπέβαλε στις 15/4/97, περαιτέρω δε είναι κάτοχος δύο αγροτε-

μαχίων έκτασης 2.400 τμ και 10.000 τμ στην κτηματική περιφέρεια Σ. Ελασσόνας αξίας 480.000 δρχ. και 2.000.000 αντίστοιχα. Κατόπιν αυτών, ο Προϊστάμενος της Συντονιστικής Περιφερειακής Υπηρεσίας Θεσσαλίας του Οργανισμού, αφού θεώρησε ότι τα παραπάνω περιουσιακά στοιχεία καλύπτουν τις στεγαστικές ανάγκες του εφεσίβλητου με την 1201/7-7-99 απόφασή του τον απέκλεισε από την κατοικία που του κληρώθηκε.

Κατά της απόφασης αυτής ο εφεσίβλητος άσκησε ενώπιον του Δ.Σ. του Ο.Ε.Κ την 874/3-8-99 εμπρόθεσμη ένσταση, υποστηρίζοντας ότι εκ παραδρομής δηλώσεις ότι έχει πλήρη κυριότητα στην κατοικία στο Σ. Ελασσόνας, η οποία ανήκει στον πατέρα του Ν. Γ. Η ένσταση αυτή απορρίφθηκε με την 65/22-11-99 απόφαση του ΔΣ του ΟΕΚ, η οποία γνωστοποιήθηκε στον εφεσίβλητο με το 184/19-1-2000 έγγραφο του Οργανισμού. Κατά της τελευταίας στράφηκε ο εφεσίβλητος ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Λάρισας με την από 15-3-2000 προσφυγή και ζήτησε την ακύρωσή της για τους σ' αυτή αναφερόμενους λόγους. Με την εκκαλούμενη απόφαση έγινε δεκτή η ως άνω προσφυγή, ακυρώθηκε η 65/1999 απόφαση του ΔΣ του ΟΕΚ και αναγνωρίσθηκε ότι ο εφεσίβλητος δικαιούται την κατοικία, η οποία κληρώθηκε σ' αυτόν στον οικισμό "ΕΛΑΣΣΟΝΑ II" στην Ελασσόνα. Κατά της ως άνω πρωτοδικης απόφασης, ο εκκαλών Οργανισμός στρέφεται με την κρινόμενη έφεση και ζητά την εξαφάνισή της για τους σ' αυτή αναφερόμενους λόγους.

Επειδή το Δικαστήριο λαμβάνει υπόψη: 1) τα με αριθ .../26-1-02 και .../10-5-2002 πιστοποιητικά της Υποθηκοφύλακα Ελασσόνας καθώς και το .../a/16-11-1998 πιστοποιητικό φύλακα Μεταγραφών Ελασσόνας από τα οποία προκύπτει ότι ο

εφεσίθλητος έχει στην κυριότητά του μόνον έναν αγρό 2400 τμ, καθώς και τα υπαριθ. πιστοποιητικά της μεταγραφοφύλακα Ελασσόνας από τα οποία προκύπτει ότι η σύνυγος και τα τέκνα του δεν έχουν ακίνητη περιουσία 2) την δήλωση φορολογίας εισοδήματος οικ. έτους 1999 στην οποία δηλώνει ότι φιλοξενείται στην οικία του πατέρα του στο Σ. Ελασσόνας 3) δήλωση φορολογίας εισοδήματος οικ. ετών 1999, 2001, 2002 του πατέρα του Ν. Γ., στις οποίες δηλώνει ιδιοκατοίκηση στην ως άνω κατοικία στο Σ. και την δήλωση στοιχείων ακινήτων Ε9 έτους 1999 του ίδιου, όπου δηλώνει ότι έχει πλήρη κυριότητα σ' αυτή 4) Την από 18/3/1968 έκθεση ένορκης βεβαίωσης των Θ. Γ. και Π.Ζ ενώπιον του Συμβολαιογράφου Ι. Κ. από την οποία προκύπτει ότι το οικόπεδο εντός του οποίου βρίσκεται η οικοδομή ανήκει στον πατέρα του εφεσίθλητου, ενώ ψει δε του ότι η βεβαίωση αυτή δεν έχει συνταγεί για την παρούσα δίκη, εκτιμάται ελεύθερα από το Δικαστήριο έστω κι αν δεν έχει τη μορφή μαρτυρικής κατάθεσης (ΣτΕ 4048/96 ΔιΔικ 1999 6770) 5) Την από 13/11/1972 οικοδομική άδεια κατασκευής της ως άνω οικοδομής στο όνομα του πατρός του και συνεκτιμώντας ότι δεν ασκεί επιρροή το ότι ο εφεσίθλητος δήλωσε ιδιοκατοίκηση στην οικία εμβαδού 80 τμ στο Σ. Ελασσόνας στις δηλώσεις φορολογίας εισοδήματος οικ. ετών 1997 και 1998 και στη δήλωση στοιχείων ακινήτων 1997, κρίνει ότι ο εφεσίθλητος και τα μέλη της οικογένειάς του δεν έχουν εμπράγματο δικαίωμα στην κατοικία που βρίσκεται στο Σ. Ελασσόνας, επί της οποίας εσφαλμένα δήλωσε ιδιοκατοίκηση και κυριότητα, αφού αυτή ανήκει στον πατέρα του στον οποίο ανήκει το οικόπεδο όπου αυτή οικοδομήθηκε, περαιτέρω δε το μόνο περιουσιακό στοιχείο του εφεσίθλητου είναι ένας αγρός στον ίδιο Δήμο

εκτάσεως 2.400 τμ. αξίας 480.000, καθόσον ο αγρός έκτασης 10.000 τμ τον οποίο δήλωσε στο έντυπο Ε9 δεν του ανήκει.

Μετά τα ανωτέρω, εφόσον προϋποθέση για την παραχώρηση εργατικής κατοικίας από τον ΟΕΚ είναι να μην έχει ο ευδιαφερόμενος ή τα προστατευόμενα μέλη της οικογένειάς του ιδιόκτητη κατοικία ή περιουσιακό στοιχείο που να μπορεί λόγω της αξίας του να καλύψει τις στεγαστικές ανάγκες αυτού και της οικογένειάς του, ο ανήκων δε σ' αυτόν αγρός δεν μπορεί να καλύψει τις στεγαστικές του ανάγκες, λόγω της μικρής του αξίας, μη νόμιμα ο εφεσίθλητος αποκλείσθηκε από την κληρωθείσα υπέρ αυτού εργατική κατοικία, στον οικισμό "ΕΛΑΣΣΟΝΑ II" στην Ελασσόνα, όπως ορθά κρίθηκε με την εκκαλούμενη πρωτόδικη απόφαση η οποία ακύρωσε την 65/1999 απόφαση του ΔΣ του εκκαλούντος και οι περί του αντιθέτου λόγοι της κρινόμενης εφέσεως του διάδικου Οργανισμού πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμοι.

38/2004

Πρόεδρος: Κωνσταντίνα Μαργαρίτη (Εισηγήτρια)

Μέλη: Αφροδίτη Χριστοπούλου, Νικ. Παπαμιχαλόπουλος

Δικηγόροι: Δημ. Γκούθας, Χρ. Φώτου

Η δικαστική επίλυση όλων εν γένει των διαφορών από την εκτέλεση δημοσίων έργων ως και αυτών, που έχουν ως αντικείμενο την ανόρθωση ζημίας που προγήθηκε από ενέργειες ή παραλείψεις των δημοσίων αρχών κατά την εκτέλεση του δημοσίου έργου επιδιώκεται όχι με άσκηση αγωγής αλλά προσφυγής, μετά την τίρηση της νόμιμης διοικητικής διαδικασίας.

Το διοικητικό Δικαστήριο έχει την εξουσία να ακυρώσει ή τροποποιήσει την προ-

σθληθείσα πράξη, η δε απόφαση επί της προσφυγής δημιουργεί υποχρέωση συμμόρφωσης των διοικητικών αρχών προς το περιεκόμενό της και αποτελεί τίτλο εκτελεστό.

Οι αξιώσεις του αναδόχου κατά του κυρίου του έργου, οι οποίες έχουν ως πηγή την σύμβαση ασκούνται με προσφυγή στο αρμόδιο Διοικητικό Εφετείο, καθ όσο δε συνιστούν περιπτώσεις αποζημίωσης κατά τις διατάξεις 105 και 106 Εισ. Ν.ΑΚ, και συνεπώς δε χωρεί η κατ' άρθρο 2 παρ. 2 Ν. 1406/1983 και 19 παρ. 1 Ν. 1868/1989 αγωγή αποζημίωσης.

Επειδή το άρθρο 94 παρ. 1 του Συντάγματος επιβάλλει την εκδίκαση από τα τακτικά διοικητικά δικαστήρια των διοικητικών διαφορών ουσίας, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται και οι διαφορές που αναφύονται από διοικητικές συμβάσεις, όπως είναι οι συμβάσεις περί εκτελέσεως δημοσίων έργων, δεν προσδιορίζει όμως το ένδικο μέσο, με το οποίο άγονται οι διαφορές αυτές ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων, ούτε αποκλείει όπως ο κοινός νομοθέτης απαιτήσει πριν από την υποβολή των διαφορών, και αυτών που γεννώνται από διοικητική σύμβαση, στο αρμόδιο διοικητικό Δικαστήριο την τίρηση ορισμένης διαδικασίας ενώπιον των οργάνων της διοικήσεως, που κατατείνει στη διοικητική επίλυση της διαφοράς αυτής, καθώς και σε περίπτωση αποτυχίας της επιλύσεως αυτής κατά τον τρόπο αυτό, να προβλέψει την προσβολή της πράξεως με την οποία τελειώνεται η διαδικασία αυτή ή της παραλείψεως εκδόσεως τέτοιας πράξεως με προσφυγή, εφόσον το ένδικο αυτό μέσο συνεπάγεται την εξέταση της υποθέσεως κατά το νόμο και την ουσία, οδηγεί δε σε ακύρωση ή τροποποίηση της προσβληθείσης πράξεως.

Επειδή από το συνδυασμό των διατά-

ξεων των άρθρων 12 και 13 του Ν. 1418/84 (ΑΑ 23), συνάγεται ότι η δικαστική επίλυση όλων εν γένει των διαφορών από την εκτέλεση δημοσίων έργων, και αυτών που έχουν ως αντικείμενο την ανόρθωση ζημίας που προηγήθηκε από ενέργειες ή παραλείψεις των δημοσίων αρχών κατά την εκτέλεση του δημοσίου έργου, επιδιώκεται με την άσκηση προσφυγής, μετά την τίρηση της ενώπιον των οργάνων της διοικήσεως διαδικασίας. Η προσφυγή αυτή εκδικάζεται κατά τις διατάξεις του ΠΔ 341/78, στις οποίες παραπέμπει το άρθρο 4 του Ν. 1406/83 (ΑΑ 182), σε συνδυασμό προς τις διατάξεις των διαταγμάτων που εκδίδονται με βάση την εξουσιοδοτική διάταξη του άρθρου 12 του Ν. 1406/83, κατά τα άρθρα 54 και 56 του Π.Δ. 341/78 στα οποία παραπέμπει το άρθρο 4 του Ν. 1406/83, το διοικητικό Δικαστήριο, δεχόμενο εν όλω ή εν μέρει την προσφυγή, έχει την εξουσία είτε να ακυρώσει την προσβληθείσα πράξη, όταν συντρέχει τέτοια περίπτωση, είτε να την τροποποιήσει, προσδίδοντας σε αυτή το ορθό της περιεχόμενο, ενόψει των θεμάτων των οποίων επιλήφθηκε η αρχή που εξέδωσε την πράξη, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται, προκειμένου περί δημοσίων έργων και ο προσδιορισμός των αξιώσεων του αναδόχου του έργου και η επιδίκαση τόκων υπερημερίας (και επιδικίας), η δε επί της προσφυγής απόφαση το μεν δημιουργεί υποχρέωση για τις διοικητικές αρχές να συμμορφωθούν προς το εν λόγω περιεκόμενό της, κατά το άρθρο 56 παρ. 6 του ΠΔ 341/78, το δε αποτελεί, ενόψει του περιεχομένου αυτής τίτλο εκτελεστό κατά το άρθρο 59 παρ. 1 του ιδίου διατάγματος.

Εξάλλου, οι αξιώσεις του αναδόχου δημοσίου έργου κατά του κυρίου του έργου, που έχουν πηγή τη σύμβαση περί εκτελέσεως του έργου αυτού, αποτελούν

δε αντικείμενο εξετάσεως κατά τη διαδικασία ενώπιον των οργάνων της διοικήσεως, η οποία προηγείται της δικαστικής επιλύσεως της διαφοράς, δεν συνιστούν περιπτώσεις αποζημιώσεως κατά τα άρθρα 105 και 106 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα ή άλλης αποζημιώσεως, κατά την έννοια της παρ. 2 του άρθρου του Ν. 1406/83 και συνεπώς δεν χωρεί στην περίπτωση αυτή να προβλεπόμενη από την τελευταία αυτή διάταξη αγωγή. Κατά συνέπεια δε αυτού δεν έχουν εν προκειμένω εφαρμογή ούτε οι διατάξεις του άρθρου 19 του Ν. 1868/89, η παρ. 1 του οποίου προβλέπει την αγωγή αποζημιώσεως ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων ως ανεξάρτητο ένδικο θοίθημα σε σχέση με την προσφυγή, την αίτηση ακυρώσεως ή άλλα ένδικα θοίθηματα κατά της διοικητικής πράξεως ή παραλείψεως από την οποία απορρέει η αξίωση προς αποζημίωση, δυνάμενο ν' ασκηθεί και αυτοτελώς κατ' επιλογή του ενδιαφερομένου, δεδομένου ότι η τελευταία αυτή διάταξη αναφέρεται σε αξιώσεις προς ανόρθωση ζημίας που προκλήθηκε από την υποκείμενη σε προσβολή με τα προαναφερθέντα ένδικα θοίθηματα διοικητική πράξη και οι οποίες θα μπορούσαν κατ' αρχήν να επιδιωχθούν με αγωγή κατά την παρ. 2 του άρθρου 2 του Ν. 1406/83 (ΣΕ 2645/92 7μελούς, πρβλ ΣΕ 110/91, 471/92, 3535/94, 5365/95, 2638, 6238/96).

Επειδή, στην προκείμενη περίπτωση από τα στοιχεία της δικογραφίας προκύπτουν τα ακόλουθα: Στις 27/8/1990 έγινε δημόσιος μειοδοτικός διαγωνισμός για την εκτέλεση του έργου "δρόμος Πετράκι Άγιος Ρηγίνος Σκοπέλου" προϋπολογισμού 31.270.000 δρχ. και μειοδότης αναδείχθηκε ο ενάγων. Στις 24/9/1990 υπογράφηκε στο Βόλο, η σύμβαση εκτέλεσης του έργου, το οποίο συμφωνήθηκε

να διέπεται από τις διατάξεις της νομοθεσίας περί δημοσίων έργων του Ν. 1418/1984 (ΦΕΚ 23) και τον Π.Δ. 60-9/1985 (ΦΕΚ Α 223). Κύριος του έργου ήταν το Νομαρχιακό ταμείο Μαγνησίας. Το συμβατικό αντικείμενο της εργολαβίας αφορούσε την κατασκευή του παραπάνω δρόμου μήκους τριών (3) χιλιομέτρων, με επιμέρους εργασίες την κατασκευή τεχνικών έργων, διάφορες χωματουργικές εργασίες και οδοστρωσία. Για την οδοστρωσία, η σύμβαση περιελάμβανε και την προμήθεια και μεταφορά αργού υλικού. Στην ειδική συγγραφή υποχρεώσεων της ανωτέρω σύμβασης αναφέρονταν, ενδεικτικά, ως λατομεία προμήθειας του αργού υλικού τα λατομεία της περιοχής του Βόλου. Στις 20.11.90 ο ενάγων ζήτησε με αίτησή του από τη διευθύνουσα υπηρεσία του έργου τον καθορισμό νέας τιμής θαλάσσιας μεταφοράς του θραυστού υλικού οδοστρωσίας (3 A) που θα προμηθευόταν από το λατομείο Κ. στο Βελεστίνο Μαγνησίας. Ο Προϊστάμενος Τεχνικών Υπηρεσιών της Νομαρχίας Μαγνησίας με την .../27.11.1990 απάντησε από τον ενάγοντα να προμηθευτεί το υλικό οδοστρωσίας από το λατομείο της Σκοπέλου. Κατά της απάντησης αυτής, ο ενάγων υπέβαλε την από 4.12.90 έντασή του, υποστηρίζοντας ότι στη συγγραφή υποχρεώσεων της σύμβασης δεν αναφερόταν ως λατομείο προμήθειας του αργού υλικού το λατομείο Σκοπέλου, το οποίο κατά τους ισχυρισμούς του δεν πληρούσε τους αναγκαίους όρους για τη προμήθεια του υλικού αυτού. Κατά της σιωπηρής απόρριψης της έντασης του ο ενάγων άσκησε την από 22.4.1991 αίτηση θεραπείας του ενώπιον του Διοικ. Εφετείου Λάρισας. Η προσφυγή του αυτή απορρίφθηκε με την 41/1995 απόφαση του ανωτέρω Δικαστηρίου, με την αιτιολογία ότι μη νόμιμα είχε ασκηθεί κατά του Ελληνι-

κού Δημοσίου, αντί του Νομαρχιακού Ταμείου Μαγνησίας, ως κυρίου του έργου.

Στις 18.5.1992 ο ενάγων υπέγραψε με επιφύλαξη τον 1ο Συγκριτικό Πίνακα, στον οποίο δεν περιλαμβανόταν η τιμή της χερσαίας και θαλάσσιας μεταφοράς για το αργό υλικό (3Α) από το λατομείο στο Βελεστίνο μέχρι το λιμάνι της Σκοπέλου και την 1/6/1992 υπέβαλε την από 27/5/1992 ένστασην κατά του πίνακα αυτού. Η ένσταση αυτή απορρίφθηκε με την .../16.6/1992 απόφασην του Διευθυντή Τεχνικών Υπηρεσιών της Νομαρχίας Μαγνησίας. Ομοίως η από 24/6/92 αίτηση θεραπείας του, ενώπιον του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ απορρίφθηκε σιωπηρά και ο ενάγων στις 30/10/1992 προσέφυγε ενώπιον του Διοικ. Εφετείου Λάρισας κατά του Ελλ. Δημοσίου, ως κυρίου του έργου. Η προσφυγή απορρίφθηκε με την 9/1996 απόφασην του ανωτέρω Δικαστηρίου με την αιτιολογία ότι μη νόμιμα αντίγραφο της πιο πάνω αιτήσεως θεραπείας δεν έχει επιδοθεί στο Νομαρχιακό Ταμείο Μαγνησίας ως κυρίου του έργου, από την εκτέλεση του οποίου ανέκυψε η υποκείμενη διαφορά εντός 10ημέρου από της ασκήσεώς της.

Με την κρινόμενη από 30/1/97 αγωγή του ενώπιον του Διοικ. Πρωτοδικείου Βόλου, ο ενάγων ζητά να αναγνωρισθεί ότι η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Μαγνησίας, οφείλει να του καταβάλει ως αποζημίωση το ποσό των 13.787.625 δρχ. για την ζημία που υπέστη από την παράνομη κατά παράβαση των διατάξεων του Ν. 1418/84, ΠΔ 609/85 και των δρων της από 24/9/90 εργολαβικής σύμβασης άρνησης Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών της Νομαρχίας Μαγνησίας να υπολογίσει τη δαπάνη της θαλάσσιας μεταφοράς του αργού υλικού οδοστρωσίας από το λιμάνι του Βόλου μέχρι το λιμάνι της Σκοπέλου για τις ανάγκες του εν λόγω έργου. Περαιτέρω ο

ενάγων ζητά επικουρικώς κατά τις αρχές του αδικαιολογήτου πλουτισμού το ως άνω ποσό από την εναγόμενη ως καθολική διάδοχο του Νομαρχιακού Ταμείου Μαγνησίας, το οποίο με την εσφαλμένη αναγραφή στο εργολαβικό συμφωνητικό ως κύριο του έργου του Δημοσίου κατέστη αδικαιολογήτως πλουτιστέρο σε βάρος του. Το Διοικητικό Πρωτοδικείο Βόλου με την 563/2000 απόφασή του παρέπεμψε στο παρόν Δικαστήριο το κρινόμενο δικόγραφο για το λόγο ότι η εκδίκαση της ένδικης αξίωσης αποζημίωσης λόγω των φερομένων κατά τον ενάγοντα παρανόμων πράξεων ή παραλείψεων των οργάνων του πρώην Νομαρχιακού Ταμείου Μαγνησίας, καθώς και της επικουρικής απαίτησης του από αδικαιολόγητο πλουτισμό που ανέκυψαν κατά την εφαρμογή των δρων της από 24/9/1990 διοικητικής σύμβασης, η οποία καταρτίστηκε μεταξύ αυτού και του τέως Νομαρχιακού Ταμείου Μαγνησίας και εκτελέστηκε κατά την νομοθεσία για τα δημόσια έργα ανήκει στην αρμοδιότητα του Τριμελούς Διοικητικού Εφετείου Λάρισας.

Με το από 20/10/2003 υπόμνημά του ο ενάγων υποστηρίζει ότι εσφαλμένα το Διοικ. Πρωτοδικείο Βόλου δεν αντιλήφθηκε ότι, το κρινόμενο δικόγραφο αφορά αγωγή αδικαιολόγητου πλουτισμού και όχι διαφορά από σύμβαση δημοσίου έργου, εφόσον το μόνο ένδικο μέσο με το οποίο θα μπορούσε νομίμως και παραδεκτώς να αξιώσει την αποκατάστασή της επιγενόμενης σε βάρος του βλάβης είναι η άσκηση αγωγής κατά τις διατάξεις των άρθρων 105 και 106 ΕισΝΑΚ και 904 κ. επ. ΑΚ περί αδικαιολογήτου πλουτισμού που προβλέπεται τόσο από τις διατάξεις του Ν. 1406/83 όσο και από αυτή του άρθρου 19 παρ. 1 του Ν. 1868/1989.

Επειδή, μετά τις παραπάνω διατάξεις όπως έχουν ερμηνευθεί, το Δικαστήριο

λαμβάνει υπόψη ότι, η κρινόμενη διαφορά η οποία αφορά την ανόρθωση ζημίας που προηγήθηκε από ενέργειες ή παραδείψεις διοικητικών οργάνων κατά την εκτέλεση του ένδικου έργου "Δρόμος Πετράκι - Άγιος Ρηγίνος Σκοπέλου", σύμφωνα με όσα έγιναν δεκτά μπορεί να αχθεί προς δικαστική επίλυση μόνο με προσφυγή και πρέπει να απορριφθεί ο περί του αντιθέτου ισχυρισμός του ενάγοντος. Συνεπώς, ο ισχυρισμός αυτού ότι το ασκηθέν από αυτόν ένδικο μέσο έχει το χαρακτήρα αγωγής γιατί το αίτημά του στηρίζεται στις περί αστικής ευθύνης του δημοσίου και των ΝΠΔΔ διατάξεις των άρθρων 105 και 106 του Εισ. Ν. του Αστικού Κώδικα και επικουρικά στις διατάξεις περί αδικαιολογήτου πλουτισμού, εσφαλμένα δε παραπέμφθηκε στο παρόν Δικαστήριο με την 563/2000 απόφασην του Διοικητικού Πρωτοδικείου Βόλου πρέπει να απορριφθεί για τον εξής λόγο: Οι αξιώσεις του ενάγοντος ως αναδόχου του ως άνω έργου κατά του κυρίου του έργου οι οποίες έχουν ως πηγή την από 24/9/90 σύμβασην και για την οποία τηρήθηκε από αυτόν η ενώπιον των οργάνων της διοίκησης για την ικανοποίηση των αξιώσεών του διαδικασία, υπάγονται στην αρμοδιότητα του Τριμελούς Διοικητικού Εφετείου και δεν συνιστούν περιπτώσεις αποζημίωσης κατά τις διατάξεις 105 και 106 Εισ. Ν.Α.Κ, και συνεπώς δεν χωρεί εν προκειμένω η κατ' άρθρο 2 παρ. 2 Ν. 1406/1983 και 19 παρ. 1 Ν. 1868/1989 αγωγή αποζημίωσης (ΣτΕ 4741/1997).

Επίσης ως αβάσιμος πρέπει να απορριφθεί ο ισχυρισμός του ενάγοντος ότι η κρινόμενη αξίωσή του (κόστος της θα-

λάσσιας μεταφοράς από το λιμάνι του Βόλου μέχρι το λιμάνι Σκοπέλου) είναι εξωσυμβατική, γιατί όπως προκύπτει από το περιεχόμενο του δικογράφου, αυτή στηρίζεται στην ως άνω σύμβαση. Τέλος εφόσον ήταν δυνατή η άσκηση από τον ενάγοντα προς ικανοποίηση της αξίωσης αυτής προσφυγής, ασκήθηκαν δε από τον ίδιο οι από 14/8/91 και 30/10/92 προσφυγές, η μεν πρώτη και αφού τηρήθηκε η προβλεπόμενη από τις διατάξεις του Ν. 1418/84 και ΠΔ 609/85 διαδικασία κατά την 4918/27/11/90 πράξης της Δ/νσεως Τεχνικών Υπηρεσιών της Νομαρχίας Μαγνησίας με την οποία απερρίφθη αίτημά του να προμηθευτεί υλικό οδοστρωσίας από λατομείο της περιοχής Βόλου για την κατασκευή του προαναφερθέντος έργου την εκτέλεση του οποίου είχε αναλάβει με την ως άνω σύμβαση, η δε δευτέρη και αφού τηρήθηκε ομοίως η προβλεπόμενη ως άνω διοικητική διαδικασία κατά του 1ου Συγκριτικού πίνακα του ίδιου πιο πάνω έργου, στον οποίο δεν περιελήφθηκε ειδική τιμή για τη θαλάσσια μεταφορά αργού υλικού από το λατομείο Βελεστίνου μέχρι το λιμάνι Σκοπέλου για την κατασκευή αυτού και εκδόθηκαν αντίστοιχα οι 42/1995 και 9/1996 αποφάσεις του παρόντος Δικαστηρίου με τις οποίες απερρίφθησαν οι ως άνω προσφυγές, ο ισχυρισμός αυτού ότι η κρινόμενη αγωγή είναι το μόνο ένδικο μέσο με το οποίο νομίμως και παραδεκτώς μπορεί να αξιώσει την αποκατάσταση της επιγενόμενης σε βάρος του βλάβης πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΑΚΗ, Σχέσεις Μητροπολίτου και Ιερών Μονών της Εκκλησίας της Ελλάδος. Πρότυπες Θεσσαλικές Εκδόσεις, Τρίκαλα - Αθήνα 2003 σσ. 139.

Οι σχέσεις των ιερών μονών με τους οικείους επισκόπους ήταν πάντα ένα πολύ λεπτό ζήτημα στην ζωή της Εκκλησίας και το υπούμενο μιας εκκλησιαστικής και εκκλησιολογικής ισορροπίας που ποτέ δεν ήταν απαλλαγμένη από διαφορετικές και συχνά συγκρουόμενες μεταξύ τους απόψεις και πρακτικές. Τελικά, το επιτυγχανόμενο κάθε φορά καθεστώς σχέσεων με την ερμηνεία ή παρερμηνεία ή και παραβίαση των σχετικών κανόνων της Εκκλησίας - των υπό Οικουμενικών Συνόδων κατοχυρουμένων και επιβαλλομένων - αλλά και των σχετικών νόμων της Πολιτείας, δεν απέτρεπε τα εκατέρωθεν παράπονα, τις διαμαρτυρίες, τις επιπλήξεις, τα επιτίμια κ.λ.π. Ωστόσο, όσες φορές επόλθε πραγματική ειρήνη και καταλλαγή στις σχέσεις μεταξύ ιερών μονών και επισκόπων και αγαστή μεταξύ τους συνεργασία, αυτό συνέβη όχι απλώς με τη σχολαστική τίρηση των κανόνων και των νόμων, αλλά με την εν Χριστώ πατρική αγάπη, τη διάκριση και τα φιλομόναχα αισθήματα του επισκόπου από τη μία πλευρά και με την αγία ταπείνωση και υπακοή των μοναχών από την άλλη!.....

Αυτές ακριβώς τις σχέσεις διερευνά εις βάθος και με εμβρίθεια εξ επόψεως νομικής και νομοκανονικής στο πολύ ενδιαφέρον και κατατοπιστικό πόνημα του "Σχέσεις Μητροπολίτου και Ιερών Μονών της Εκκλησίας της Ελλάδος" ο Πρόεδρος Πρωτοδικών κ. Γεώργιος Αποστολάκης, το οποίο προσφάτως εκυκλοφορήθη σε καλαίσθητη και εξαιρετικά επιμελημένη έκδοση από τις Πρότυπες Θεσσαλικές Εκδόσεις ως τέταρτο τεύχος στη σειρά "Νομικές Μελέτες Εκκλησιαστικού Ενδιαφέροντος". Ο συγγραφέας με βαθειά γνώση του αντικειμένου του και με οξύ και διεισδυτικό επιστημονικό κριτήριο, αλλά και με καλή προαίρεση και ορθόδοξο φρόνημα, έχει ασχοληθεί επισταμένως και επί πολλά έπι με το εκκλησιαστικό και νομοκανονικό δίκαιο της Εκκλησίας της Ελλάδος είτε εκδίδων αποφάσεις ως δικαστικός, είτε γνωμοδοτών ως επιστήμων, είτε συγγράφων ως εμβριθής μελετητής πολλών και κρισίμων ζητημάτων εκκλησιαστικού ενδιαφέροντος.

Στον πρόλογο του εδώ παρουσιαζόμενου βιβλίου του αναφέρει ο συγγραφεύς, επί του κρισίμου θέματος των σχέσεων μητροπολίτου και ιερών μονών, τα εξής χαρακτηριστικά:

"...οι μοναχοί ανά τους αιώνες διαμαρτύρονται - δίκαια τις περισσότερες φορές - ότι οι επίσκοποι δεν συμπεριφέρονται απέναντι τους ως πατέρες, αλλά ως προϊστάμενοι και μάλιστα δυναστικά ως εκ τούτου εύλογο είναι να αναζητούν ποικιλοτρόπιας διεξόδους ανεξαρτησίας.

" Έτσι κατά καιρούς συχνά αμφισβητείται η επισκοπική δικαιοδοσία επί των ιερών μονών και των μοναχών. Οι αμφισβητήσεις αυτές συνήθως έχουν αγαθή προαίρεση εκ μέρους των τελευταίων, οι οποίοι αναζητούν περισσότερη ανεξαρτησία έναντι των προϊσταμένων τους επισκόπων για την προαγωγή των μοναστικών ιδεωδών τους. Σπανιότερα οφείλονται σε μη ορθό εκκλησιαστικό και εκκλησιολογικό φρόνημα... Παράλληλα παρατηρείται μερικές φορές και η παραθεώρηση της σημασίας του μοναχισμού, ακόμη και η υποβάθμισή του από μερικούς επισκόπους.

"Ωστόσο, τα όρια των σχέσεων των δύο θεσμών είναι ίδιοι από αιώνες αρκούντως ξε-

καθαρισμένα. Όπως ο καθηγητής Βλάσιος Φειδάς γνωμοδοτεί, ή Δ' Οικουμενική Σύνοδος (451) καθόρισε στον δ' κανόνα της τα αυστηρά κανονικά όρια διακρίσεως των ετερόκεντρων επιθυμιών. Ετσι, οι μεν μοναχοί διατηρούν την πλήρη ανεξαρτησία τους στην εσωτερική πνευματική ζωή των μοναστηρίων τους, χωρίς όμως να διαταράσσουν με τη δράση τους τη ζωή της τοπικής Εκκλησίας, ο δε επιχώριος επίσκοπος αποκτά το δικαίωμα να εγκρίνει την ίδρυση των μοναστηρίων και να ελέγχει κυρίως την εκτός μοναστηρίων δράση των μοναχών.²

"Η εποπτεία όμως του Επισκόπου δεν είναι απεριόριστη ή ανεξέλεγκτη. Υπόκειται σε όρια και κανόνες που διαγράφονται εξαντλητικά και περιοριστικά στο άρθρο 39 παρ. 2 και 6 του ν. 590/1977, αλλά και στο άρθρο 6 παρ. 1 του Κανονισμού υπ' αριθ. 39/1972. Οι νομικές αυτές διατάξεις δεν εκφράζουν τίποτα άλλο, παρά το γνήσιο πνεύμα των Ιερών κανόνων και της κανονικής παραδόσεως. Πέραν αυτών οι επίσκοποι δεν έχουν καμμίαν άλλη δικαιοδοσία και τα μοναστήρια δικαιούνται να αυτοδιοικούνται ρυθμίζοντας τα του οίκου των".

Ο συγγραφέας προσεγγίζει το δύσκολο λεπτό και ακανθώδες θέμα των σχέσεων μητροπολίτου και ιερών μονών, ερευνώντας και τις πρακτικές παραμέτρους του. Το διάγραμμα που ακολουθεί στην έρευνα του ξεκινά από την γενική ανάλυση του όρου "επισκοπική εποπτεία" προσδιορίζει τα είδη της και το νομοκανονικό περιεχόμενό της, τονίζει ότι οι επίσκοποι στα πλαίσια της αυστηρά προσδιορισμένης διοικητικής δικαιοδοσίας τους επί των μονών, οφείλουν να σέβονται και να τηρούν τις συνταγματικές επιταγές και τους κανόνες, γιατί οι σχετικές πράξεις τους υπόκεινται και στον αρμόδιο δικαστικό έλεγχο, προσεγγίζει ειδικότερα τις διάφορες μορφές της επισκοπικής δικαιοδοσίας, όπως μοναστηριακή περιουσία και κανόνες που διέπουν τη διαχείρισή της, διακρίνει τον έλεγχο σκοπιμότητας και τον έλεγχο νομιμότητας επί των πράξεων των μονών και ιδιαίτερα πραγματεύεται την έγκριση του προϋπολογισμού και του απολογισμού των μονών, συνεχίζει με τη διαπραγμάτευση του πολύ σημαντικού ζητήματος της νομιμοποίησεως των μονών ενώπιον των δικαστηρίων για την οποία δεν χρειάζεται επισκοπική έγκριση, αναλύει το ζήτημα των Εσωτερικών Κανονισμών των ιερών μονών που είναι συνέχεια των αρχαίων "Τυπικών" και οι οποίοι, ενώ προβλέπονται από τον Καταστατικό Χάρτη, δύσκολα εγκρίνονται από τους επισκόπους, αναλύει εξαντλητικά το σοβαρό ζήτημα της κουράς των δοκίμων μοναχών και το περιεχόμενο της εγκρίσεως της από τον επιχώριο επίσκοπο, όπως προβλέπει ο Καταστατικός Χάρτης, και, τελικά, εξετάζει το ζήτημα κατά πόσον οι ιερές μονές δικαιούνται να αναπτύσσουν επιχειρηματική δραστηριότητα και να ασκούν εμπορία.

Η έκδοση του βιβλίου αυτού καλύπτει κατά τον καλύτερο τρόπο μία πραγματική βιβλιογραφική έλλειψη συνοπτικής και κατατοπιστικής αναφοράς στα ορίζοντα και διέποντα τα των σχέσεων μητροπολίτου και ιερών μονών, που το καθιστά χρήσιμο και χρηστικό εργαλείο για κάθε ενδιαφερόμενο και ασχολούμενο με το θέμα αυτό: εκκλησιαστικό, μοναχό, νομικό, δικαστικό.

Λ. Ντ.

Στην ίδια Σειρά ("Νομικές Μελέτες Εκκλησιαστικού Ενδιαφέροντος") κυκλοφορούν επίσης και τα επόμενα βιβλία του κ. Γεωργίου Αποστολάκη: α) Προστασία Αρχαιοτήτων και Θρησκευτικά Μνημεία, β) Ιερές Μονές κατά Ελληνικού Δημοσίου και γ) Ζητήματα Εμπράγματου Εκκλησιαστικού Δικαίου. Μοναστηριακή περιουσία.

ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΑΝΔΡΕΟΥ: Κώδικας Ποινικής Δικονομίας

Πρόσφατα κυκλοφόρησε και διατίθεται από τις εκδόσεις Σάκκουλα, ο ΚΩΔΙΚΑΣ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ, από το συνάδελφο δικηγόρο-ποινικολόγο κ. Φίλιππο Ανδρέου, με κατ' άρθρο ερμηνεία, νομολογία αλλά και βιβλιογραφία. Απ' ότι ξέρω είναι το δέκατο βιβλίο του, αφού προηγήθηκε ο ΠΟΙΝΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ με κατ' άρθρο ερμηνεία, νομολογία και βιβλιογραφία, σε τρεις εκδόσεις, τα ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ με κατ' άρθρο ερμηνεία, νομολογία, βιβλιογραφία και υποδείγματα δικογράφων, σε τρεις εκδόσεις, η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΟΙΝΙΚΗ ΔΙΚΗ με ερμηνεία, νομολογία και βιβλιογραφία, σε δυο εκδόσεις και τα ΕΝΔΙΚΑ ΜΕΣΑ ΚΑΙ ΕΝΔΙΚΑ ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΠΔ, με κατ' άρθρο ερμηνεία, νομολογία, βιβλιογραφία και υποδείγματα δικογράφων. Όμως, στο πλούσιο συγγραφικό του έργο περιλαμβάνεται και μια σειρά μελετών σε θέματα ποινικού περιεχομένου, που έχουν δει το φως της δημοσιότητας στα πλέον έγκριτα νομικά περιοδικά πανελλήνιας εμβέλειας. Δεν είναι τυχαίο που, ως μέλος της Ένωσης Ελλήνων Ποινικολόγων, εισηγήθηκε στην αίθουσα διαλέξεων του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών το θέμα “Οι σύγχρονες τάσεις της νομολογίας των ποινικών μας δικαστηρίων”. Όπως δεν είναι τυχαίο, που τα βιβλία του παρουσίασαν και εκφράστηκαν με κολακευτικά λόγια, διακεκριμένοι και καταξιωμένοι επιστήμονες, από τον εισαγγελικό κλάδο, την επιστήμη του ποινικού δικαίου και τη δικηγορία. Το καινούργιο του βιβλίο αποτελείται από 1700 σελίδες περίπου, περιέχει όλες τις τροποποιήσεις που έγιναν μέχρι σήμερα με τους νόμους 3160/ 30.6.2003, 3189/ 21.10.2003 και 3226/ 4.2.2004 αλλά και τη νομολογία των τελευταίων μέχρι και τις αρχές του έτους 2004. Ο συγγραφέας με το πλούσιο, υπεύθυνο και αξιόλογο συγγραφικό του έργο τιμά, όχι μόνο τον εαυτό του αλλά και όλους τους συναδέλφους του Δικηγορικού Συλλόγου της Λάρισας. Εγώ δε αισθάνομαι ιδιαίτερη τιμή, διότι υπήρξα ασκούμενή του και συνεργάστηκα μαζί του στα πρώτα χρόνια της δικηγορίας μου. Θεωρώ ότι αποτελεί ένα βοήθημα απαραίτητο για κάθε νομικό (δικαστή, εισαγγελέα και δικηγόρο) και το συνιστώ ανεπιφύλακτα.

**Βασιλική Ζάχου-Παρδάλη
Δικηγόρος**

**ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ
ΣΧΟΛΙΑ - ΕΙΔΗΣΕΙΣ - ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ**

**ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΙΜΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ (ΔΤΚ) ΓΙΑ
ΤΗΝ ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΜΙΣΘΩΜΑΤΟΣ ΜΗΝΩΝ
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ - ΜΑΡΤΙΟΥ - ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2004**

Από τη Γενική Γραμματεία Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδος (ΕΣΥΕ) ανακοινώνεται ότι:

1. Ο Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (ΔΤΚ), κατά τη δωδεκάμηνη περίοδο Ιανουαρίου 2003 - Δεκεμβρίου 2003, παρουσίασε αύξηση (απλή δωδεκάμηνη μεταβολή) κατά 3,1%. Στις περιπτώσεις των μισθώσεων των οποίων η ετήσια αναπροσαρμογή μισθώματος ορίζεται, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, στο 75% της μεταβολής του ΔΤΚ, όπως αυτός υπολογίζεται από την ΕΣΥΕ, το ποσοστό αύξησης για το μήνα **ΙΑΝΟΥΑΡΙΟ 2004** ανέρχεται σε **2,3%** επί του καταβαλλομένου μισθώματος.
2. Ο Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (ΔΤΚ), κατά τη δωδεκάμηνη περίοδο Φεβρουαρίου 2003 - Ιανουαρίου 2004, παρουσίασε αύξηση (απλή δωδεκάμηνη μεταβολή) κατά 2,9%. Στις περιπτώσεις των μισθώσεων των οποίων η ετήσια αναπροσαρμογή μισθώματος ορίζεται, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, στο 75% της μεταβολής του ΔΤΚ, όπως αυτός υπολογίζεται από την ΕΣΥΕ, το ποσοστό αύξησης για το μήνα **ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟ 2004** ανέρχεται σε **2,2%** επί του καταβαλλομένου μισθώματος.
3. Ο Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (ΔΤΚ), κατά τη δωδεκάμηνη περίοδο Μαρτίου 2003 - Φεβρουαρίου 2004, παρουσίασε αύξηση (απλή δωδεκάμηνη μεταβολή) κατά 2,5%. Στις περιπτώσεις των μισθώσεων των οποίων η ετήσια αναπροσαρμογή μισθώματος ορίζεται, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, στο 75% της μεταβολής του ΔΤΚ, όπως αυτός υπολογίζεται από την ΕΣΥΕ, το ποσοστό αύξησης για το μήνα **ΜΑΡΤΙΟ 2004** ανέρχεται σε **1,9%** επί του καταβαλλομένου μισθώματος.
4. Ο Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (ΔΤΚ), κατά τη δωδεκάμηνη περίοδο Απριλίου 2003 - Μαρτίου 2004, παρουσίασε αύξηση (απλή δωδεκάμηνη μεταβολή) κατά 2,7%. Στις περιπτώσεις των μισθώσεων των οποίων η ετήσια αναπροσαρμογή μισθώματος ορίζεται, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, στο 75% της μεταβολής του ΔΤΚ, όπως αυτός υπολογίζεται από την ΕΣΥΕ, το ποσοστό αύξησης για το μήνα **ΑΠΡΙΛΙΟ 2004** ανέρχεται σε **2%** επί του καταβαλλομένου μισθώματος.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ 1ου ΤΕΥΧΟΥΣ 2004

1.	Αρθρα - Μελέτες -Σχόλια	3
2.	Νομολογία: Πολιτικών Δικαστηρίων.....	14
	Ποινικών Δικαστηρίων	171
	Διοικητικών Δικαστηρίων	175
3.	Βιβλιοπαρουσίαση	190
4.	Επαγγελματικά θέματα - Ανακοινώσεις	193
5.	Ευρετήριο άρθρων - μελετών	Ε1
6.	Αλφαριθμητικό Ευρετήριο	Ε3
7.	Αριθμητικό ευρετήριο αποφάσεων	Ε35

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΑΡΘΡΩΝ - ΜΕΛΕΤΩΝ - ΣΧΟΛΙΩΝ

Ιωάννη ΖΩΗ, Προέδρου Πρωτοδικών:		3
Δικαστικές αναμνήσεις		3
Σταμάτη ΔΑΣΚΑΛΟΠΟΥΛΟΥ, Εισαγγελέα Πρωτοδικών:		
Η προκαταρκτική εξέταση και η άσκηση ποινικής δίωξης κατά το		
N. 3160/2003 - Ο θεσμικός ρόλος του Εισαγγελέα		8

ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΑ ΕΥΡΕΤΗΡΙΑ

ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Με τον αναδασμό δε μεταβάλλεται το νομικό καθεστώς, αλλά η θέση του αγρού, η δε κληρουχική ιδιότητα διατηρείται και στο νέο μετά τον αναδασμό τεμάχιο, το οποίο τυγχάνει της ίδιας νομικής προστασίας (πλασματική καλόπιστη νομί, απαγόρευση κατάτμησης). Εφ. Λαρ. 672/03, σ. 129

ΑΓΡΟΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ

Δυνητική η χορήγηση επιδόματος ανθυγιεινής εργασίας στους εργατοτεχνίτες αγροτικών συνεταιριστικών οργανώσεων. Εφ. Λαρ. 502/03, σ. 63

ΑΓΩΓΗ

Διεκδικητική αγωγή. Αναβλητική ένσταση νομίς ή κατοχής. Εφ. Λαρ. 50/03, σ. 14

Μη εγγραφή στα βιβλία διεκδικήσεων και μη καταβολή δικ. ενσήμου επι καταδολιευτικής αγωγής. Εφ. Λαρ. 178/03, σ. 20

Περιορισμός καταψηφιστικού αιτήματος σε αναγνωριστικό. Διατήρηση ουσιαστικών συνεπειών της όχλησης που περιέχεται στην αγωγή. Εφ. Λαρ. 385/03, σ. 26

Αγωγή πραγματικής δουλείας. Εφ. Λαρ. 478/03, σ. 56

Αγωγή καταδίκης σε δίλωση βούλησης. Εφ. Λαρ. 505/03, σ. 66

Αγωγή δικηγορικής αμοιβής του υποκατάστατου δικηγόρου. Εφ. Λαρ. 561/03, σ. 87

Αγωγή αποζημίωσης για στέρηση υπηρεσιών συζύγου. Εφ. Λαρ. 572/03, σ. 107

Αγωγή IKA, ως υποκατασταθέντος στις έναντι τρίτων αξιώσεις του παθόντος ασφαλίσμένου του. Εφ. Λαρ. 629/03, σ. 117

Αγωγή τόκων. Εφ. Λαρ. 670/03, σ. 121

Αγωγή γονέων θανόντος τέκνου για αποζημίωση λόγω στέρησης υπηρεσιών του. Εφ. Λαρ. 675/03, σ. 139

ΑΓΩΓΗ ΠΛΑΓΙΑΣΤΙΚΗ

Προστασία του τρίτου, που προσυμφώνησε με τον εργολάβο αγορά διαμερίσματος με εκκώρηση της απαίτησης του εργολάβου κατά του οικοπεδούχου, ή με πλαγιαστική αγωγή. Εφ. Λαρ. 505/03, σ. 66

ΑΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΟΣ ΠΛΟΥΤΙΣΜΟΣ

Η συμφωνία με ιδιωτικό έγγραφο τιμήματος μεγαλύτερου από το αναγραφόμενο στο συμβόλαιο δεν επιγέται ακυρότητα της όλης σύμβασης, αλλά μόνον ως προς το υπέρτερο και εκτός συμβολάριου τίμημα, το οποίο δε μπορεί να ζητηθεί από τον πωλητή ούτε με τις δ/ξεις του αδικ. πλούτισμού. Εφ. Λαρ. 505/03, σ. 66

ΑΔΙΚΟΠΡΑΞΙΑ

Επί ανικανότητας προς εργασία εταίρου Ο.Ε., λόγω τραυματισμού του σε αυτ/τικό ατύχημα, δικαιούχος της αποζημίωσης λόγω απώλειας εισοδημάτων είναι ο τραυματισθείς εταίρος και όχι η εταιρία, η οποία δεν είναι αμέσως ζημιωθείσα.

Η αποζημίωση λόγω αναπηρίας ή παραμόρφωσης συνιστά αυτοτελή αξιώση του παθόντος. Εφ. Λαρ. 385/03, σ. 26

Αποζημίωση παθόντος για απώλεια εισοδημάτων από εκμετάλλευση περιπτέρου και αγρών. Εφ. Λαρ. 468/03, σ. 47

Νομιμοποιούμενος στην άσκηση αγωγής αποζημίωσης εξ αδικοπραξίας, λόγω έκδοσης ακάλυπτης επιταγής, ως αμέσως ζημιωθείς, είναι ο νόμιμος κομιστής της επιταγής, κατά το χρόνο εμφάνισης και θεβαίωσης της μη πληρωμής της, επί δε μεταβίβασης της αξίωσης με εκχώρηση, ο εκδοχέας. Δεν έχει τέτοια αξίωση ο κομιστής από μετοπισθογράφηση, ή ο εξ αναγωγής οφειλέτης, εκτός αν έγινε εκκώρηση της αξίωσης σε αυτούς. Εφ. Λαρ. 517/03, σ. 88

Επί βλάβης του σώματος ή της υγείας του ενός συζύγου από αδικοπραξία, ο άλλος σύζυγος δικαιούται αποζημίωση για στέρηση υπηρεσιών. Σε αγροτική οικογένεια ο σύζυγος παρέχει εργασία στους αγρούς του συζύγου συμβατές με το φύλο και τις φυσικές της δυνάμεις, στα πλαίσια της οικιακής οικονομίας. Η αποζημίωση αυτή ισούται με το ποσό που απαιτείται να δαπανηθεί για την αναπλήρωση των υπηρεσιών και θα καταβληθεί σε τρίτο πρόσωπο. Εφ. Λαρ. 572/03, σ. 107

Επί αναγωγής ασφ. εταιρίας είναι νόμιμο το αίτημα για προσωπική κράτηση του ασφαλί-

σμένου, διότι πρόκειται για αξίωση προερχόμενη εξ αδικοπραξίας. Εφ. Λαρ. 671/03, σ. 124

Αξίωση γονέων θανόντος τέκνου, που αποτελούσε μέλος του οίκου και ανατρεφόταν ή διατρεφόταν από αυτούς, για αποζημίωση λόγω στέρησης υπηρεσιών στην άσκηση του επαγγέλματός τους. Οι γονείς δε δικαιούνται τέτοια αποζημίωση αν το ανιλικό τέκνο εργάζεται επαγγέλματικά εκτός της οικίας και διατρέφεται με δικά του εισοδήματα. Η αποζημίωση περιλαμβάνει το ποσό που απαιτείται να δαπανηθεί για την αναπλήρωση των υπηρεσιών, χωρίς να απαιτείται η πρόσληψη άλλου προσώπου. Για τη μελλοντική ζημιά οφείλεται αποζημίωση, αν είναι δυνατό να γεννηθεί αξίωση παροχής υπηρεσιών στο εγγύς μέλλον και είναι εφικτός ο προσδιορισμός της έκτασης κατά το χρόνο έκδοσης της απόφασης. Η ένσταση συντρέχοντος πταίσματος δε μπορεί να προβληθεί κατά ανηλίκου κάτω των 10 ετών, ή κατά των νομίμων εκπροσώπων γονέων του.

Ένσταση μη άσκησης της προσήκουσας εποπτείας των γονέων. Εφ. Λαρ. 675/03, σ. 139
Βλ. και Αποζημίωση, Αυτ/τα -ατυχήματα.

ΑΙΓΙΑΛΟΣ

Παραχώρηση από το Δημόσιο της χρήσης και εκμετάλλευσης του κοινόχρηστου χώρου του αιγιαλού σε Δήμο. Δικαίωμα του Δήμου για εκμετάλλευση απευθείας από τον ίδιο, ή με τη χορήγηση αδειών σε ιδιώτες ή σε Δημοτική Επικείρωση, αρκεί να μην αναρείται ο κοινόχρηστος χαρακτήρας. Τοποθέτηση στον αιγιαλό και την παραλία καθισμάτων, κινητών κυλικείων ή θαλάσσιων μέσων. Εφ. Λαρ. 528/03, σ. 81

ΑΙΡΕΣΗ (Αστ)

Κατάρτιση σύμβασης εργασίας με διαγωνισμό. Η προκήρυξη συνιστά πρόταση του εργοδότη για κατάρτιση σύμβασης, ενώ η υποβολή υποψηφιότητας και η συμμετοχή σ' αυτόν επέχει θέση αποδοχής. Από την περιέλευση της δήλωσης του υποψηφίου στον εργοδότη για την αποδοχή της πρότασής του, θεωρείται ότι καταρτίσθηκε η σύμβαση εργασίας, υπό την αναβλητική αίρεση της επιτυχίας του υποψηφίου στο διαγωνισμό, οπότε πληρώνεται η αί-

ρεση και ο επιτυχών θεωρείται αυτοδικαίως εργαζόμενος, εφ όσον η συμμετοχή του στο διαγωνισμό ήταν νόμιμη. Εφ. Λαρ. 446/03, σ. 41

ΑΙΤΗΜΑ (ΠολΔικ)

Επί περιορισμού του καταψηφιστικού αιτήματος σε αναγνωριστικό, διατηρούνται οι ουσιαστικές συνέπειες της όχλησης που περιέχεται στην αγωγή, όπως είναι η υπερημερία και η τοκοφορία. Εφ. Λαρ. 385/03, σ. 26

Το αίτημα την παρεπόμενης αξίωσης των τόκων παραδεκτά υποβάλλεται με τις προτάσεις. Εφ. Λαρ. 565/03, σ. 91

ΑΚΥΡΩΤΗΤΑ (ΠολΔικ)

Απαγορεύεται και είναι αυτοδικαίως άκυρη υπέρ του κατασχόντος και των αναγγελθέντων δανειστών η διάθεση του κατασχεμένου από τον οφειλέτη. Η απαγόρευση είναι σχετική, η δε έννοια της αυτοδίκαιης ακυρότητας είναι ότι ο επισπεύδων δανειστής μπορεί να εξακολουθήσει και μετά τη διάθεση τις πράξεις αναγκαστικής εκτέλεσης στο κατασχεμένο, χωρίς να απευθύνει αυτές κατά του τρίτου, στον οποίο μεταβιβάσθηκε, ο δε υπερθεματιστής μπορεί να το διεκδικήσει από εκείνο, στον οποίο περιήλθε με την άκυρη διάθεση. Εφ. Λαρ. 555/03, σ. 84

ΑΝΑΒΟΛΗ

Βλ. Δίκη-Δικονομία (Πολ).

ΑΝΑΓΓΕΛΙΑ

Βλ. Ανακοπή, Εκτέλεση, Πτώχευση

ΑΝΑΓΩΓΗ

Βλ. Αοριστία, Ασφαλιστική σύμβαση

ΑΝΑΔΑΣΜΟΣ

Από τη δημοσίευση στην ΕτΚ της απόφασης του Νομάρχη που κυρώνει τον αναδασμό, η κυριότητα των νέων κτημάτων περιέρχεται αυτοδίκαια στους αναγραφόμενους, ως δικαιούχους, στον κυρωθέντα κτηματολογικό πίνακα και αποσβήνεται το δικαίωμα κυριότητας που υπήρχε στα αναδιανεμηθέντα κτήματα. Με τη μεταγραφή των παραχωρητηρίων αποκλείεται (πλην αντιγραφικών σφαλμάτων) η

διόρθωση ή ακύρωσή τους με απόφαση του Νομάρχη, εφόσον θίγονται νόμιμα κτιθέντα δικαιώματα τρίτων, ή παρόληθε ζετία από την μεταγραφή τους, οπότε ο αξιώνων δικαίωμα κυριότητας επί ακινήτου υπαχθέντος στον αναδασμό δικαιούται να λάβει μόνο αποζημίωση από εκείνον υπέρ του οποίου εκδόθηκε το παραχωρητήριο και δεν έχει δικαίωμα να διεκδικήσει το νέο κτήμα, είναι δε αδιάφορη οποιαδήποτε άγνοια ή πλάνη σχετικά με τον αναδασμό του κυρίου του αναδιανεμηθέντος κτήματος.

Αυτοδίκαιη περιέλευση της νομής των εκ του αναδασμού κτημάτων στους δικαιούχους από τη χρονολογία που θα ορίσει η απόφαση της Επιπροπίς Αναδασμού.

Με τον αναδασμό δε μεταβάλλεται το νομικό καθεστώς, αλλά η θέση του αγρού, η δε κληρουχική ιδιότητα διατηρείται και στο νέο μετά τον αναδασμό τεμάχιο, το οποίο τυγχάνει της ίδιας νομικής προστασίας. Εφ. Λαρ. 672/03, σ. 129

ΑΝΑΔΟΧΗ ΧΡΕΟΥΣ

Μον. Πρωτ. Λαρ. 384/03, σ. 163

ΑΝΑΙΡΕΣΗ (ΠολΔικ)

Λόγος αναίρεσης, όταν το δικαστήριο λαμβάνει υπόψη έγγραφα που προσκομίσθηκαν χωρίς νόμιμη επίκληση κατά τη συνήτηση, ή δεν λαμβάνει υπόψη αποδεικτικά μέσα που προσκομίζονται με νόμιμη επίκληση. Εφ. Λαρ. 665/03, σ. 119

Αν στο εφετήριο δεν υπάρχει ένας τουλάχιστον ορισμένος λόγος, η έφεση απορρίπτεται και αυτεπαγγέλτως ως απαράδεκτη, αλλιώς υπάρχει λόγος αναίρεσης. Εφ. Λαρ. 561/03, σ. 87

ΑΝΑΚΟΠΗ (ΠολΔικ)

Οι ενστάσεις που καταλύουν τον τίτλο, ή το δικαίωμα του δανειστού αποτελούν λόγους ανακοπής κατά δ/γίς πληρωμής. Προβολή συμψηφισμού και ενστάσεων από σύμβαση πώλησης. Εφ. Λαρ. 434/03, σ. 31

Η ανακοπή κατά αναγκαστικής εκτέλεσης, αν ασκείται μετά την κατακύρωση, απευθύνεται κατά του υπερθεματιστή και του επισπεύδοντος δανειστή, ως αναγκαίων ομοδίκων.

Ο υπερθεματιστής ενός εκ των πολλών εκπλειστηριασθέντων ακινήτων είναι αναγκαίος ομόδικος με τον επισπεύσαντα τον πλειστηριασμό δανειστή, τον οποίο αντιπροσωπεύει εν μέρει και μόνο για το περιελθόν σε αυτόν ακίνητο, ενώ με τους υπερθεματιστές των λοιπών ακινήτων συνδέεται με απλή ομοδικία. Εφ. Λαρ. 447/03, σ. 44

Η ανακοπή κατά πρωτοκόλλου καθορισμού αποζημίωσης αυθαίρετης χρήσης δημοσίου κτήματος, που εκδόθηκε από την Κτηματική Υπηρεσία, εκδικάζεται με τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, πλην όμως η εκδιδόμενη απόφαση υπόκειται σε ένδικα μέσα. Εφ. Λαρ. 528/03, σ. 81

Η διεκδικητική τριτανακοπή απευθύνεται κατά του επισπεύδοντος δανειστή και του οφειλέτη και ιδρύει αναγκαστική ομοδικία. Εφ. Λαρ. 555/03, σ. 84

Δικαίωμα ανακοπής με αντικείμενο την εξέλεγκτη πίστωσης έχουν οι πιστωτές, που δε μετέκιναν εμπρόθεσμα στην επαλήθευση των πιστώσεων, αν και αναγγέλθηκαν. Εάν οι υποθηκείσες εμπρόθεσμα για επαλήθευση πιστώσεις απορρίφθηκαν στην ουσία από τον εισηγητή της πτώχευσης, οι πιστωτές δικαιούνται να ασκήσουν αντιρρήσεις κατά το 585 ΕμπΝ στο υλικά αρμόδιο Δικαστήριο. Εφ. Λαρ. 606/03, σ. 114

Εφόσον η δ/γίς πληρωμής επιδόθηκε δύο φορές και δεν ασκήθηκε ανακοπή, απόκτησε ισχύ δεδικασμένου και δεν είναι πλέον δυνατή η προσβολή της κατά την εκτέλεση με αντιρρήσεις που προσκρούουν στο δεδικασμένο. Εφ. Λαρ. 626/03, σ. 116

Το Σάββατο, ως μη εργάσιμη ημέρα, δεν υπολογίζεται στην προθεσμία του 633 παρ. 2 Κ.ΠολΔ.

Η άσκηση ανακοπής κατά δ/γίς πληρωμής επιφέρει αναστολή του χρόνου νέας παραγραφής της αξίωσης, ο οποίος θα άρχισε μετά τη διακοπή που επέρχεται με την επίδοση της δ/γίς, καθ ολόκληρη τη διάρκεια της ανακοπής μέχρι την έκδοση τελεστίδικης απόφασης και εμποδίζει την παραγραφή εν επιδικίᾳ, αδιάφορα αν γίνει δεκτή ή απορριφθεί η ανακοπή και ακυρωθεί ή επικυρωθεί η δ/γίς αντίστοιχα.

Ο ισχυρισμός παραγραφής της απαίτησης εν

επιδικία, επιγενόμενης στο διάστημα από την πρώτη επίδοση της δ/γίς, κατά της οποίας δεν ασκήθηκε ανακοπή, μέχρι τη δεύτερη επίδοσή της, ο οποίος προβάλλεται με ανακοπή κατά της δ/γίς, που ασκείται μετά τη δεύτερη κοινοποίησή της, δε μπορεί να αποτελέσει λόγο αυτής αλλά μόνον ανακοπής κατά της εκτέλεσης, κι αν ακόμη απορρίφθηκε τελεσίδικα η ανακοπή κατά της δ/γίς, αφού ο ισχυρισμός αυτός δε μπορούσε να προταθεί στη δίκη της ανακοπής κατά της δ/γίς και δεν καλύπτεται από το δεδικασμένο. Εφ. Λαρ. 673/03, σ. 135

ΑΝΑΤΟΚΙΣΜΟΣ

Η αγωγή για τόκους τόκων μπορεί να αφορά και χρόνο μεγαλύτερο του έτους, αίτημα δε αυτής είναι η επιδίκαση αυτών από την επίδοσή της, αφού ο ανατοκισμός δεν ανατρέκει στο παρελθόν, ως την εξόφληση του τοκοφόρου ποσού των τόκων, που διακόπτει τον ανατοκισμό. Εφ. Λαρ. 670/03, σ. 121

ΑΝΗΛΙΚΟΣ

Βλ. Αδικοπραξία, Διατροφή, Τέκνο

ΑΟΡΙΣΤΙΑ

Στην ένσταση ιδίας κυριότητας κτηθείσας με χρονικησία απαιτείται έκθεση των περιστατικών και αίτημα απόρριψης της αγωγής. Εφ. Λαρ. 50/03, σ. 14

Στην ένσταση κατάχρησης δικαιώματος πρέπει τα περιστατικά να προβάλλονται κατά την πρώτη σε πρώτο βαθμό συζήτηση, με επίκληση της κατάχρησης και με αίτημα απόρριψης της αγωγής για την αιτία αυτή. Εφ. Λαρ. 443/03, σ. 34, Εφ. Λαρ. 506/03, σ. 74

Επί αγωγής του παθόντος τρίτου κατά του ΕΚ αρκεί μόνη η μνεία ότι το ζημιογόνο δύκημα κατά τον κρίσιμο χρόνο ήταν ανασφάλιστο. Εφ. Λαρ. 465/03, σ. 46

Απόρριψη αγωγής δουλειάς διέλευσης, λόγω αιριστίας, και αυτεπαγγέλτως, καίτοι η εκκαλούμενη την απέρριψε ως μη νόμιμη, αφού η αιτιολογία αυτή είναι ευμενέστερη για τον εκκαλούντα. Εφ. Λαρ. 478/03, σ. 56

Επί αγωγής μισθωτού περί καταβολής αποδοχών άδειας στο διπλάσιο, λόγω μη κορίγησης της, πρέπει να αναγράφεται, με ποινή αιριστίας, ότι ο μισθωτός ζήτησε την άδεια και

ο εργοδότης δεν τη κορίγησε. Αιριστία αιτήματος τοκοδοσίας των κονδυλίων από την πρώτη ημέρα κάθε επόμενου μήνα, που αυτά ήταν καταβλητά, αν δεν αναφέρεται η συγκεκριμένη μέρα, από την οποία έπρεπε να αρχίσει η τοκοδοσία κάθε επί μέρους αγωγικού κονδυλίου. Εφ. Λαρ. 502/03, σ. 63

Η αιριστία των λόγων έφεσης δε μπορεί να συμπληρωθεί με τις προτάσεις, ή με παραπομπή σε άλλα δικόγραφα. Κακέτυπο εφετίριο δικόγραφο, με την έννοια ότι στη θέση της τρίτης σελίδας, που περιέχει τον τρίτο και μέρος του τετάρτου λόγου, εκτυπώθηκε η δεύτερη σελίδα, με αποτέλεσμα οι δύο τελευταίοι λόγοι της έφεσης να μη προκύπτουν σαφώς. Στοιχεία αγωγής δικηγορικής αμοιβής του υποκατάστατου δικηγόρου. Εφ. Λαρ. 561/03, σ. 87

Επί αγωγής του ΙΚΑ, ως υποκατασταθέντος στις έναντι τρίτων αξιώσεις του παθόντος ασφαλισμένου του για ζημία από αυτ/τικό αύξημα, πρέπει να αναφέρονται η προκληθείσα σωματική βλάβη του παθόντος, η ανικανότητα για εργασία κατά ποσοστό και χρονική διάρκεια, τα διαφυγόντα εισοδήματα και η υποχρέωση του ΙΚΑ να κορηγήσει ορισμένες παροχές στον ασφαλισμένο. Εφ. Λαρ. 629/03, σ. 117

Η αναγωγή του ασφαλιστή κατά του προκαλέσαντος το ατύχημα οδηγού του ασφαλισμένου αυτ/του ή των κληρονόμων του, πρέπει να διαλαμβάνει κατά τρόπο ορισμένο τις συνθήκες του αιτούματος, τα περιστατικά που θεμελιώνουν την ευθύνη του ασφαλισμένου, τη ζημία που υπέστη ο τρίτος και τα καταβληθέντα σ' αυτόν ποσά. Δεν αρκεί μόνη η αναφορά του συνολικά καταβληθέντος στον παθόντα - τρίτο ποσού, αλλά απαιτείται μνεία του λόγου και της αιτίας καταβολής κάθε κονδυλίου.

Η αιριστία της αναγωγής δεν μπορεί να καλυφθεί με την παραπομπή σε άλλα εκτός αυτής έγγραφα, ούτε στις μνημονευδόμενες σ' αυτή δικαστικές αποφάσεις. Εφ. Λαρ. 1/04 σ. 150

ΑΠΟΔΕΙΞΗ (ΠολΔικ)

Βάρος απόδειξης στην καταδολιευτική αγωγή. Το τεκμήριο γνώσης του τρίτου δεν ισχύει αν η αγωγή ασκήθηκε μετά πάροδο έτους α-

πό την απαλλοτρίωση. Δεν απαιτείται γνώση του τρίτου σε χαριστικές συμβάσεις.

Επί καταδολιευτικής γονικής παροχής πρέπει να ταχθεί σε βάρος του ενάγοντος απόδειξη ως προς τη γνώση των τέκνων (και επί ανηλίκων, των εκπροσωπούντων αυτούς γονέων), αν δε γίνεται επικληπτική οτιδιαία παροχή υπερβαίνει το μέτρο και επομένως αποτελεί δωρεά Εφ. Λαρ. 178/03, σ. 20

Το δικαστήριο λαμβάνει υπόψη του μόνο τα αποδεικτικά μέσα, που νόμιμα επικαλούνται και προσκομίζουν οι διάδικοι, κατά τη συζήτηση, ενώ δεν είναι παραδεκτή η επικληπτική τούτων με προσθήκη μετά τη συζήτηση στο ακροατήριο, ούτε αρκεί η επικληπτική τους σε προηγούμενες συζητήσεις και η αναφορά σε εκείνες.

Επανάληψη της συζήτησης προκειμένου οι διάδικοι να διευκρινίσουν, καταθέτοντας συμπληρωματικές προτάσεις, ποια συγκεκριμένα έγγραφα και λοιπά αποδεικτικά στοιχεία επικαλούνται και επιθυμούν να ληφθούν υπόψει στη δικασόμενη υπόθεσην. Εφ. Λαρ. 665/03, σ. 119

Η έκδοση τραπεζικής επιταγής αποτελεί αρχική έγγραφης απόδειξης και επιτρέπεται μπορεί να αποδειχθεί η σύναψη και το περιεχόμενο της δανειακής σύμβασης με μάρτυρες. Μον. Πρωτ. Λαρ. 384/03, σ. 163

ΑΠΟΔΟΧΗ (ΠολΔικ)

Μη έγκυρη αποδοχή της αγωγής, όταν ο εναγόμενος κατά το ουσιαστικό δίκαιο δεν έχει εξουσία διάθεσης της ουσιαστικής έννομης σχέσης, που ρυθμίζεται από κανόνες αναγκαστικού δικαίου, τυχόν δε γενόμενη δεν επάγεται το έννομο αποτέλεσμα της έκδοσης απόφασης σύμφωνα με αυτήν.

Επί αγωγής αναγνώρισης της ύπαρξης εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου, λόγω σύναψης διαδοχικών συμβάσεων πρόσληψης εκτάκτου προσωπικού ορισμένου χρόνου από ΟΤΑ, ο τελευταίος στερείται εξουσίας αποδοχής της αγωγής, λόγω της αναγκαστικότητας των σχετικών δι/ξεων περί διάρκειας των συμβάσεων. Εφ. Λαρ. 605/03, σ. 111

ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗ

Επί ανικανότητας προς εργασία εταίρου

Ο.Ε., λόγω τραυματισμού του σε αυτ/τικό ατύχημα, δικαιούχος της αποζημίωσης λόγω απώλειας εισοδημάτων είναι ο τραυματισθείς εταίρος και όχι η εταίρια, η οποία δεν είναι αμέσως ζημιαθείσα.

Η αποζημίωση λόγω αναπηρίας ή παραμόρφωσης συνιστά αυτοτελή αξίωση του παθόντος για αποκατάσταση μελλοντικής περιουσιακής του ζημιάς. Εφ. Λαρ. 385/03, σ. 26

Αποζημίωση για απώλεια εισοδημάτων από εκμετάλλευση περιπτέρου και αγρών. Εφ. Λαρ. 468/03, σ. 47

Έννοια και περιεχόμενο αποζημίωσης εξ ελαπτωματικού προιόντος. Εφ. Λαρ. 565/03, σ. 91

Η αποζημίωση για στέρηση υπηρεσιών συζύγου ισούται με το ποσό που απαιτείται να δαπανηθεί για την αναπλήρωση των υπηρεσιών και θα καταβληθεί σε τρίτο πρόσωπο. Εφ. Λαρ. 572/03, σ. 107

Για τον καθορισμό αποζημίωσης των γονέων λόγω στέρησης υπηρεσιών του θανόντος τέκνου στην άσκηση του επαγγέλματός τους λαμβάνονται υπόψη οι πραγματικές συνθήκες κατά το χρόνο θανάτου και εκείνες που ανάγονται στο μέλλον. Η αποζημίωση περιλαμβάνει το ποσό που απαιτείται να δαπανηθεί για την αναπλήρωση των υπηρεσιών, χωρίς να απαιτείται η πρόσληψη άλλου προσώπου. Για τη μελλοντική ζημιά οφείλεται αποζημίωση, αν είναι δυνατό να γεννηθεί αξίωση παροχής υπηρεσιών στο εγγύς μέλλον και είναι εφικτός ο προσδιορισμός της έκτασης κατά το χρόνο έκδοσης της απόφασης. Εφ. Λαρ. 675/03, σ. 139

ΑΠΟΦΑΣΗ (ΠολΔικ)

Ο εξώδικος συμβιβασμός, κρινόμενος κατά το ουσιαστικό δίκαιο, δε καταργεί τη δίκη, αλλά μπορεί να θεμελιώσει ανατρεπτική ένταση, η οποία, αν προταθεί και αποδειχθεί, υποχρεώνει το δικαστήριο να ρυθμίσει το διατακτικό της απόφασης σύμφωνα με το περιεχόμενό του. Εφ. Λαρ. 171/04, σ. 158

ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ (ΠολΔικ)

Η αγωγή καταδίκης σε δίκλωση βούλησης μεταβιβασης οριζόντιας ιδιοκτησίας ευθέως κατά του εργολάβου και πλαγιαστικώς κατά

των οικοπεδούχων, με αίτημα απόδοσης αυτής υπάγεται στην αρμοδιότητα, αναλόγως ποσού. Επί παροχής αδιαίρετης για τους πλείστους εναγομένους, λαμβάνεται υπόψη την συνολική αξία. Εφ. Λαρ. 505/03, σ. 66

ΑΣΦΑΛΙΣΗ

Μη καταβολή εισφορών στο ΤΕΒΕ. Δεν είναι ασφαλιστέος στο ταμείο ο βιολόγος-ορνιθολόγος, αφού λόγω των χαρακτηριστικών του επαγγέλματός του δεν υπάγεται στην ασφάλιση αυτή. Μον. Πλημ. Λαρ. 2524/03, σ. 172

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ

Η ανακοπή κατά πρωτοκόλλου καθορισμού αποζημίωσης αυθαίρετης κρήσης δημοσίου κτήματος εκδικάζεται με τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, πλην όμως η εκδίδομενη απόφαση υπόκειται σε ένδικα μέσα, αφού με αυτή δε λαμβάνεται μέτρο προσωρινής ισχύος αλλά τέμνεται οριστικά η διαφορά. Εφ. Λαρ. 528/03, σ. 81

Κατάσχεση ακινήτου με τη λειτουργούσα σ' αυτό παραγωγική βιομηχανική μονάδα, ως οικονομικό σύνολο. Χωριστή εκπλειστηρίαση των κινητών πραγμάτων-παραρτημάτων, λόγω μη επίτευξης κατακύρωσης σε δύο πλειστηριασμούς. Μον. Πρωτ. Λαρ. (Ασφ.μ.) 3107/03, σ.167

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΣΥΜΒΑΣΗ

Ευθύνη του ΕΚ για αιτύχημα που προκλήθη από ανασφάλιστο αυτοκίνητο. Ως τέτοιο θεωρείται το ζημιογόνο αυτό/το, για το οποίο δε συνάφθηκε σύμβαση ασφαλίσης ή όταν αυτή λύθηκε ή ακυρώθηκε νόμιμα και έγινε γνωστοποίηση στον αντισυμβαλλόμενο ή στον ασφαλισμένο από τον ασφαλιστή της λύσης, λήξης ή ακύρωσης και παρτίλθε έκτοτε χρονικό διάστημα 16 ημερών. Αν δεν επακολουθήσει η γνωστοποίηση, τότε, παρά τη λύση, λήξη ή ακύρωση της σύμβασης ασφαλίσης, διατηρείται η ευθύνη του ασφαλιστή έναντι του παθόντος τρίτου.

Επί αγωγής του παθόντος τρίτου κατά του ΕΚ αρκεί μόνι μνεία ότι το ζημιογόνο δύναμα κατά τον κρίσιμο χρόνο ήταν ανασφάλιστο. Εφ. Λαρ. 465/03, σ. 46

Απαλλαγή της ασφ. εταιρίας έναντι του ασφαλισμένου της για τη ζημία που προξενείται σε τρίτον από φορτίο που μεταφέρεται με το ασφαλισμένο αυτ/το μόνον όταν η ζημία οφείλεται αποκλειστικά στο φορτίο ή, σε αμελεία του οδηγού ή άλλου προσώπου κατά τη φόρτωση του, όχι δε και σε συντρέχον πταίσμα του οδηγού ως προς την οδήγηση του αυτ/του. Αυτ/τικό αιτύχημα οφειλόμενο σε διαρροή επί του οδοστρώματος πολτού ελαιοπυρίνα, φορτωθέντος πλημμελώς στο ασφαλισμένο φορτηγό. Εφ. Λαρ. 468/03, σ. 47

Αυτοδίκαιη υποκατάσταση του ΕΚ σε όλα τα δικαιώματα του ζημιωθέντος μέχρι το ποσό ευθύνης του υποχρέου προς αποζημίωση ή του ασφαλιστή του. Κατ' εξαίρεση, μη υποκατάσταση ΕΚ επί πτώχευσης ή ανάκλησης της αδείας της ασφ. εταιρίας, ή άκαρπης εκτελεσης σε βάρος της.

Η εξαίρεση της ασφαλιστικής κάλυψης όταν οδηγός στερείται της κατά νόμο και για την κατηγορία του οχήματος προβλεπόμενης άδειας οδήγησης μπορεί να γίνει με ενσωμάτωση στη σύμβαση ασφαλίσης, ή με παραπομπή στους όρους της ΥΑ, ή και μόνι στον αριθμό του ΦΕΚ, χωρίς πρόσθετη αναφορά και του αριθμού της απόφασης. Μη αναγκαία η υπογραφή του ασφαλισμένου στο ασφαλιστήριο, αλλά αρκεί η παραλαβή τούτου και η καταβολή των ασφαλίστρων. Εφ. Λαρ. 671/03, σ. 124

Η αναγωγή του ασφαλιστή κατά του προκαλέσαντος το αιτύχημα οδηγού του ασφαλισμένου αυτ/του ή των κληρονόμων του, πρέπει να διαλαμβάνει κατά τρόπο ορισμένο τις συνθήκες του αιτούματος, τα περιστατικά που θεμελιώνουν την ευθύνη του ασφαλισμένου, τη ζημία που υπέστη ο τρίτος και τα καταβληθέντα σ' αυτόν ποσά. Δεν αρκεί μόνι η αναφορά του συνολικά καταβληθέντος στον παθόντα - τρίτο ποσού, αλλά απαιτείται μνεία του λόγου και της αιτίας καταβολής κάθε κονδυλίου.

Η αοριστία της αναγωγής δεν μπορεί να καλυφθεί με την παραπομπή σε άλλα εκτός αυτής έγγραφα, ούτε στις μνημονευδόμενες σ' αυτή δικαιοστικές αποφάσεις. Εφ. Λαρ. 1/04 σ. 150

Κατά την καλή συναλλακτική πίστη, όταν η ασφαλιστική εταιρία συνάπτει συμβιβασμό με το ζημιωθέντα, κατά κανόνα συμβιβάζεται για

όλους τους ασφαλισμένους που σχετίζονται με το ασφαλισμένο ζημιογόνο αυτ/το, εκτός αν υπάρχει αντίθετη συμφωνία των συμβαλλομένων. Εφ. Λαρ. 171/04, σ. 158

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΕΙΣΦΟΡΕΣ

Μη καταβολή εισφορών στο ΤΕΒΕ από βιολόγο-ορνιθολόγο, ο οποίος λόγω των χαρακτηριστικών του επαγγέλματός του δεν υπάγεται στην ασφάλιση αυτή. Μον. Πλημ. Λαρ. 2524/03, σ. 172

ΑΥΘΑΙΡΕΤΑ

Οι περιπτώσεις εξαίρεσης από την κατεδάφιση αυθαίρετων κτισμάτων, βάσει νομίμων προυποθέσεων, αποτελούν εξαίρεση από το γενικό κανόνα και γι αυτό οι αποφάσεις εξαίρεσης από την κατεδάφιση, πρέπει να αιτιολογούνται ειδικά, ενώ αντιθέτως οι πράξεις με τις οποίες η Διοίκηση αρνείται να εγκρίνει την εξαίρεση, δε χρειάζονται ειδικότερη αιτιολογία, αλλά αρκεί η περιγραφή της αυθαίρετης κατασκευής και η κρίση ότι ελλείπει μία από τις νόμιμες προϋποθέσεις εξαίρεσης. Διοικ. Εφ. Λαρ. 767/03, σ. 175

ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ-ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ

Ανασφάλιστο θεωρείται το ζημιογόνο αυτ/το, για το οποίο δεν συνάφθηκε σύμβαση ασφάλισης ή όταν αυτή λύθηκε ή ακυρώθηκε νόμιμα και έγινε γνωστοποίηση στον αντισυμβαλλόμενο ή στον ασφαλισμένο από τον ασφαλιστή της λύσης, λήξης ή ακύρωσης και παρόλθε έκτοτε χρονικό διάστημα 16 ημερών. Αν δεν επακολούθησε η γνωστοποίηση, τότε, παρά τη λύση, λήξη ή ακύρωση της σύμβασης ασφάλισης, διατηρείται η ευθύνη του ασφαλιστή έναντι του παθόντος τρίτου. Εφ. Λαρ. 465/03, σ. 46

Απαλλαγή της ασφ. εταιρίας έναντι του ασφαλισμένου της για τη ζημία που προξενείται σε τρίτον από φορτίο που μεταφέρεται με το ασφαλισμένο αυτ/το, μόνον όταν η ζημία οφείλεται αποκλειστικά στο φορτίο ή, σε αμέλεια του οδηγού ή άλλου προσώπου κατά τη φόρτωση του, όχι δε και σε συντρέχον πταίσμα του οδηγού ως προς την οδηγίση του έμφορτου αυτοκινήτου.

Αυτ/τικό ατύχημα οφειλόμενο σε διαρροή επί

του οδοστρώματος πολτού ελαιοπυρίνα, φορτωθέντος πλημμελώς στο ασφαλισμένο φορτηγό.

Συνυπαπιότητα τραυματισθέντος οδηγού ως προς τη σωματική βλάβη του, διότι δε φορούσε ζώνη ασφαλείας. Απώλεια εισοδημάτων. Εφ. Λαρ. 468/03, σ. 47

Εφ όσον η έφεση δεν απευθύνεται και κατά της νομιμοποιούμενης παθητικά παρεμπιπόντως εναγόμενης ασφαλιστικής εταιρίας, έναντι της οποίας έχει έννομο συμφέρον ο εκκαλών να μεταρρυθμιστεί η εκκαλούμενη απόφαση, απαραδέκτως προτείνονται κατά του εφεσιβλήτου-κυρίως ενάγοντος οι λόγοι έφεσης που αφορούν το σχετικό με την παρεμπιπόντουσα αγωγή αποζημίωσης κεφάλαιο της εκκαλούμενης. Εφ. Λαρ. 479/03, σ. 59

Επί των σιδηροδρομικών οχημάτων εφαρμόζονται οι συμβατοί κανόνες του κώδικα οδικής κυκλοφορίας. Σύγκρουση τρένου με αυτοκίνητο σε ισόπεδη σιδηροδρομική διάβαση, που σημαίνεται με πιοφωτεινή σήμανση, ενεργοποιούμενη με την πίεση από την μηχανή του συρμού της ειδικής βαλβίδας (χελώνας) που υπάρχει στις σιδηροτροχίες, πριν την διάβαση κατά τη φορά κίνησης της αμαξοστοιχίας.

Αμέλεια των οργάνων του ΟΣΕ διότι μετά τη διενέργεια εργασιών στη διάβαση δε μερίμνυσαν ώστε η στάθμη του εδάφους να βρίσκεται στο ίδιο περίπου επίπεδο με τις σιδηροτροχίες, αλλά και διότι λόγω πλημμελούς συντριπτησης της βαλβίδας (χελώνας) η πιοφωτεινή σήμανση δεν ενεργοποιήθηκε.

Αμέλεια και του οδηγού της αμαξοστοιχίας διότι, ενώ γνώριζε την περιορισμένη ορατότητα των οδηγών στην ισόπεδη διάβαση και τη μικρή απόσταση από την οποία ενεργοποιούταν το σύστημα σήμανσης, δεν έκανε προειδοποιητική χρήση των πικητικών οργάνων της αμαξοστοιχίας, ούτε μείωσε την ταχύτητά του. Εφ. Λαρ. 570/03, σ. 101

Αγωγή ΙΚΑ ως υποκατασταθέντος στις έναντι τρίτων αξιώσεις του παθόντος ασφαλισμένου. Περιεχόμενο αποζημίωσης και στοιχεία αγωγής. Εφ. Λαρ. 629/03, σ. 117

Οι λόγοι αποκλεισμού ευθύνης του ασφαλιστή, εφόσον έχουν καταστεί περιεχόμενο της σύμβασης ασφάλισης, ισχύουν και υπέρ

του ΕΚ. Η εξαίρεση της ασφαλιστικής κάλυψης διότι ο οδηγός στερείται της κατά νόμο και για την κατηγορία του οχήματος προβλεπόμενης άδειας οδήγησης μπορεί να γίνει με ενσωμάτωση στη σύμβαση ασφάλισης, ή με παραπομπή στους όρους της ΥΑ, ή και μόνο στον αριθμό του ΦΕΚ, χωρίς πρόσθετη αναφορά και του αριθμού της απόφασης. Μη αναγκαία η υπογραφή του ασφαλισμένου στο ασφαλιστήριο, αλλά αρκεί η παραλαβή τούτου και η καταβολή των ασφαλίστρων. Εφ. Λαρ. 671/03, σ. 124

ΑΦΕΣΗ ΧΡΕΟΥΣ

Κάθε παραίτηση του μισθωτού, έστω και εκ των υστέρων, από το δικαίωμα λήψης των νομίμων παροχών, έστω και υπό μορφή άφεσης χρέους, είναι άκυρη. Η δηλώση του εργαζομένου ότι εξοφλήθηκαν όλες οι αξιώσεις από την εργασιακή σκέση και ότι δε διατηρεί άλλη αξιώση κατά του εργοδότη, δε συνιστά έγκυρη σιωπηρή δηλώση άφεσης χρέους ως προς τις απαιτητές αξιώσεις, εάν δεν περιέχει τα ποσά, που καταβλήθηκαν για κάθε αιτία. Εφ. Λαρ. 502/03, σ. 63

Αν ο συμβιβασμός περιέχει καταβολή από τον ένα συνοφειλέτη ή περιέχει άφεση χρέους προς αυτόν από το δανειστή, απαλλάσσει και τους λοιπούς συνοφειλέτες, εφόσον συνομολογήθηκε με τέτοιο σκοπό. Εφ. Λαρ. 171/04, σ. 158

ΒΕΒΑΙΩΣΕΙΣ

Βλ. Ενορκες βεβαιώσεις

ΒΙΒΛΙΑ ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΕΩΝ

Η καταδολιευτική αγωγή αυτή, ως ενοχική δεν εγγράφεται στα βιβλία διεκδικήσεων. Εφ. Λαρ. 178/03, σ. 20

ΓΟΚ

Βλ. Αυθαίρετα, Πολεοδομική νομοθεσία

ΤΟΝΕΙΣ

Ένσταση μη άσκησης της προσήκουσας εποπτείας των γονέων. Για την κρίση ως προς το μέτρο της εποπτείας λαμβάνονται υπόψη η πλικία, η ωριμότητα, ο βαθμός ανάπτυξης του εποπτευομένου, η μόρφωση αυτού και του ε-

ποπτεύοντος και η δυνατότητα άσκησης της εποπτείας. Εφ. Λαρ. 675/03, σ. 139

ΤΟΝΙΚΗ ΠΑΡΟΧΗ

Σε καταδολιευτική διάρρηξη υπόκειται και η γονική παροχή των γονέων προς τα τέκνα, η οποία καθιερώνεται όχι ως νομική υποχρέωση αλλά ως εκδήλωση ιθικού καθήκοντος, επόμενη των ενοχικών υποχρεώσεων του παρασχόντος γονέα. Εφ. Λαρ. 178/03, σ. 20

ΔΑΝΕΙΟ

Η εκ της εγγυοδοτικής σύμβασης ευθύνη του οφειλέτη είναι κύρια και όχι παρεπόμενη, όπως στη σύμβαση εγγύησης.

Η αξίωση από τη σύμβαση δανείου είναι ανεξάρτητη από την αξίωση εκ της επιπαγής, που εκδόθηκε βάσει εγγυοδοτικής σύμβασης, προς κάλυψη του δανείου. Οι δύο αυτές αξιώσεις διατηρούν τη νομική τους αυτοτέλεια, ρυθμιζόμενες από διαφορετικούς κανόνες δικαιού (και προθεσμίες παραγραφής) και ο μόνος τρόπος απόσθετης τους είναι η ίκανοποίηση της μιας, ή της άλλης απαίτησης. Μον. Πρωτ. Λαρ. 384/03, σ. 163

ΔΕΔΙΚΑΣΜΕΝΟ (ΠολΔικ)

Δεδικασμένο δημιουργείται και όταν το αντικείμενο της δίκης μεταξύ των ιδιων προσώπων είναι διαφορετικό από το αντικείμενο προηγούμενης δίκης, έχει όμως ως αναγκαία προϋπόθεση την ύπαρξη του δικαιώματος που κρίθηκε στη δίκη εκείνη. Δεδικασμένο δημιουργούν και οι εσφαλμένες τελεσίδικες αποφάσεις.

Επί έκδοσης αντιφατικών δικαστικών αποφάσεων που παράγουν δεδικασμένο, ισχύει το δεδικασμένο που προέρχεται από τη νεότερη κατ' έκδοση απόφαση.

Επί ανικανότητας προς εργασία εταίρου πρωσαπικής εταιρίας λόγω τραυματισμού του σε αντιτικό απόκτημα, δικαιούχος της αποζημίωσης λόγω απώλειας εισοδημάτων είναι ο τραυματισθείς εταίρος και όχι η εταιρία, η οποία δεν είναι αμέσως ζημιωθείσα.

Το δεδικασμένο σχετικά με την ανυπαρξία δικαιώματος αποζημίωσης της εταιρίας δε μπορεί να λειτουργήσει ούτε θετικά υπέρ των παθόντων εταίρων, αφού η παρεμπίπτουσα κρί-

ση ότι εκείνοι ήταν δικαιούχοι της αποζημίωσης, δεν αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση του κυρίου ζητήματος, ούτε αρνητικά κατά των εταίρων, εάν αυτοί επικαλούνται με την αυτοτελή αγωγή τους τα περιστατικά της αξίωσής τους για αποζημίωση από τους ευθυνομένους. Εφ. Λαρ. 385/03, σ. 26

Δε δημιουργείται δεδικασμένο όταν οι αιτιολογίες της απόφασης εμπεριέχουν κρίσιμη παραγωγικών του δικαιώματος προϋποθέσεων.

Επί απόφασης που απορρίπτει κατ ουσίαν αγωγή της συζύγου περί διατροφής της λόγω διάστασης, η έφεση από τον νικήσαντα διάδικο-σύζυγο είναι απαράδεκτη, ελλείψει εννόμου συμφέροντος, αφού από μεν το διατακτικό της απόφασης δεν προκαλείται βλάβη, από δε την αιτιολογία ότι η ενάγουσα από εύλογη απίστα διέκοψε την έγγαμη συμβίωση δεν ιδρύεται δεδικασμένο, αφού αυτή δεν έχει τα προσόντα του διατακτικού. Εφ. Λαρ. 600/03, σ. 110

Το δεδικασμένο καλύπτει και ενστάσεις που δεν προτάθηκαν αλλά μπορούσαν να προταθούν. Τέτοιες είναι οι καταχροπικές, δηλ. αυτές που στηρίζονται σε γεγονότα που δε θεμελιώνουν αυθύπαρκτο και αυτοτελές δικαίωμα, αλλά εμποδίζουν τη γέννηση του δικαιώματος που ασκήθηκε, ή το καταργούν, όπως είναι η ένσταση πλαστότητας της τραπεζικής επιταγής, βάσει της οποίας εκδόθηκε η δ/γνή πληρωμής.

Εφ όσον η δ/γνή επιδόθηκε δύο φορές και δεν ασκήθηκε ανακοπή, απόκτησε ισχύ δεδικασμένου και δεν είναι πλέον δυνατή η προσβολή της κατά την εκτέλεση με αντιρρίσεις που προσκρούουν στο δεδικασμένο. Εφ. Λαρ. 626/03, σ. 116

ΔΗΜΟΙ

Βλ. ΟΤΑ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΡΓΑ

Με το πδ 361/1991 ο ΟΤΕ έπαυσε να υπάγεται στις δ/ξεις του δημοσίου τομέα και, συνακόλουθα, και στις δ/ξεις περί δημοσίων έργων. Οι διαφορές μεταξύ εργολάθων και ΟΤΕ από την εκτέλεση έργων εκδικάζονται όχι από το 5μελές Εφετείο, αλλά από τα αρμό-

δια τακτικά πολιτικά δικαστήρια. Εφ. Λαρ. (5μελές) 510/03, σ. 79

Σύμβαση εκτέλεσης δημοτικού έργου. Στη περίπτωση διάλυσης της σύμβασης εκ μέρους του Δήμου για δικούς του λόγους, που δεν οφείλονται σε υπαιτιότητα της αναδόχου, οφείλεται στον ανάδοχο αποζημίωση, για τον προσδιορισμό της οποίας λαμβάνονται υπόψη ιδίως το μέγεθος του έργου, ο χρόνος αποδέσμευσης του αναδόχου και η ωφέλεια του από άλλη εργασία. Διοικ. Εφ. Λαρ. 19/04, σ. 179

Η δικαστική επίλυση όλων των διαφορών από την εκτέλεση δημοσίων έργων ως και αυτών, που έχουν ως αντικείμενο την ανόρθωση ζημίας που προηγήθηκε από ενέργειες ή παραλείψεις των δημοσίων αρχών κατά την εκτέλεση του έργου επιδιώκεται όχι με άσκηση αγωγής αλλά προσφυγής στο αρμόδιο Διοικητικό Εφετείο, μετά την τίρηση της νόμιμης διοικητικής διαδικασίας. Διοικ. Εφ. Λαρ. 38/04, σ. 185

ΔΗΜΟΣΙΟ

Οι δ/ξεις των εμπορικών μισθώσεων εφαρμόζονται και στις μισθώσεις ακινήτων, οι οποίες καταρτίζονται με νηδδ, ως εκμισθωτή. Εφ. Λαρ. 506/03, σ. 74

Η ανακοπή κατά πρωτοκόλλου καθορισμού αποζημίωσης αυθαίρετης χρήσης δημοσίου κτήματος, εκδικάζεται με τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, πλην όμως η εκδίδομενη απόφαση υπόκειται σε ένδικα μέσα. Παραχώρηση από το Δημόσιο της χρήσης και εκμετάλλευσης του κοινόχροστου χώρου του αιγιαλού σε Δήμο. Δικαίωμα του Δήμου για εκμετάλλευση απευθείας από τον ίδιο, ή με την χορηγηση αδειών σε ιδιώτες ή σε Δημοτική Επιχείρηση, με την προϋπόθεση να μην αναιρείται ο κοινόχροστος χαρακτήρας. Εφ. Λαρ. 528/03, σ. 81

Το μέτρο της προσωποκράτησης των οφειλετών του Δημοσίου και των νηδδ αντίκειται στο Σύνταγμα, καθ όσον αποσκοπεί στο δια της προσωρινής στέρησης της ατομικής ελευθερίας εξαναγκασμό του οφειλέτη στην εξεύρεση των αναγκαίων πόρων για αποπληρωμή του χρέους του, γεγονός το οποίο θα δικαιολογούνται ίσως μόνο στην περίπτωση κατά την οποία το Δημόσιο επικαλείται δόλιες ενέρ-

γειες προς απόκρυψη περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη ή προσπάθεια εξαγωγής τους στην αλλοδαπή. Διοικ. Εφ. Λαρ. (Προεδρική) 1/04, σ. 177

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

ΒΔ. Εργασία

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Η ανακοπή κατά πρωτοκόλλου καθορισμού αποζημίωσης αυθαίρετης χρήσης δημοσίου κτήματος, εκδικάζεται με τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, πλην όμως η εκδίδομενη απόφαση υπόκειται σε ένδικα μέσα. Εφ. Λαρ. 528/03, σ. 81

ΔΙΑΤΑΓΗ ΠΛΗΡΩΜΗΣ

Οι εντάσεις που καταλύουν τον τίτλο, ή το δικαίωμα του δανειστού αποτελούν λόγους ανακοπής κατά δ/γής πληρωμής. Ανακοπή κατά δ/γής με προθολή συμψηφισμού και ενσάσεων από τη σύμβαση πώλησης. Εφ. Λαρ. 434/03, σ. 31

Το δεδικασμένο καλύπτει και ενσάσεις που δεν προτάθηκαν αλλά μπορούσαν να προταθούν. Τέτοιες είναι οι καταχρηστικές, οι οποίες εμποδίζουν τη γέννηση του ασκηθέντος δικαιώματος, ή το καταργούν, όπως είναι η ένσταση πλαστότητας της τραπεζικής επιταγής, βάσει της οποίας εκδόθηκε η δ/γή πληρωμής.

Εφόσον η δ/γή πληρωμής επιδόθηκε δύο φορές και δεν ασκήθηκε ανακοπή, απόκτησε ισχύ δεδικασμένου και δεν είναι πλέον δυνατή η προσθολή της κατά την εκτέλεση με αντιρρήσεις που προσκρούουν στο δεδικασμένο. Εφ. Λαρ. 626/03, σ. 116

Το Σάββατο, ως μη εργάσιμη μέρα, δεν υπολογίζεται στη προθεσμία του 633 παρ. 2 Κ-ΠολΔ.

Η άσκηση ανακοπής κατά δ/γής πληρωμής επιφέρει αναστολή του χρόνου νέας παραγραφής της αξιώσης, ο οποίος θα άρχισε μετά τη διακοπή που επέρχεται με την επίδοση της δ/γής, μέχρι την έκδοση τελεσίδικης απόφασης και εμποδίζει τη παραγραφή εν επιδικίᾳ, αδιάφορα αν γίνει δεκτή ή απορριφθεί η ανακοπή και ακυρωθεί ή επικυρωθεί η δ/γή αντίστοιχα.

Ο ισχυρισμός παραγραφής της απαίτησης εν επιδικίᾳ, επιγενόμενης στο διάστημα από την πρώτη επίδοση της δ/γής πληρωμής, κατά της οποίας δεν ασκήθηκε ανακοπή, μέχρι τη δεύτερη επίδοση της, ο οποίος προβάλλεται με ανακοπή κατά της δ/γής, που ασκείται μετά τη δεύτερη κοινοποίηση της, δε μπορεί να αποτελέσει λόγο αυτής αλλά μόνον ανακοπής κατά της εκτέλεσης, κι αν ακόμη απορρίφθηκε τελεσίδικα η ανακοπή κατά της δ/γής, αφού δε μπορούσε να προταθεί στη δίκη της ανακοπής κατά της δ/γής και δεν καλύπτεται από το δεδικασμένο.

Η επιμήκυνση του χρόνου της παραγραφής προϋποθέτει αξιώση, μη υποκύψασα στη μέχρι την τελεσίδικη απόρριψη της ανακοπής βραχύτερη παραγραφή και δεν επιφέρει αναβίωση της αξιώσης, καθ ο μέρος έχει ήδη αποσθεσθεί, λόγω παραγραφής. Εφ. Λαρ. 673/03, σ. 135

ΒΔ. και Ανακοπή.

ΔΙΑΤΡΟΦΗ

Στη διατροφή εξαγάμου ανηλίκου τέκνου, που αναγνωρίσθηκε εκουσίως, εφαρμόζονται οι γενικές δ/ξεις περί διατροφής ανηλίκων.

Ο γονέας που έχει την επιμέλεια του ανηλίκου μπορεί να συνυπολογίσει την προσφορά δαπανών του για τις ανάγκες του τέκνου ως και προσωπικών αποτιμών σε χρήμα υπηρεσιών του, που συνδέονται με την συνοίκηση.

Ενσταση συνεισφοράς.

Προσδιορισμός διατροφικών αναγκών ανηλίκου. Η δαπάνη διδάκτρων μουσικής, εφόσον δεν αποδεικνύεται ιδιαίτερη κλίση του ανηλίκου προς τη μουσική, δε κρίνεται αναγκαία για την εν γένει μόρφωσή του και δεν συνυπολογίζεται στις διατροφικές του ανάγκες.

Η δαπάνη για δίδακτρα φροντιστηριακών μαθημάτων σε ιδιωτικό φροντιστήριο για όλα τα μαθήματα της τάξης στην οποία φοιτά ο ανηλίκος, δε κρίνεται αναγκαία για τις ανάγκες της εκπαίδευσής του, διότι δεν απαιτούνται και φροντιστηριακά μαθήματα, πέραν των μαθημάτων που παραδίδονται από τους καθηγητές του στο Λύκειο, αν τα παρακολουθεί με επιμέλεια

Αν ο γονέας, καίτοι μπορεί, παραλείπει να βρει ανάλογη με τα προσόντα και τις επαγγελ-

ματικές γνώσεις του εργασία, κατά τρόπο αντίθετο στην καλή πίστη, θα τύχει, κατά τον προσδιορισμό της συνεισφοράς του, μετακείρισης σα να είχε πραγματικά το εισόδημα από την εργασία αυτή. Εφ. Λαρ. 473/03, σ.51

Πραγματικά περιστατικά που συνιστούν μεταβολή των προσδιοριστικών του ύψους της διατροφής στοιχείων, τα οποία προέκυψαν μετά την έκδοση της πρωτόδικης απόφασης, δε μπορούν να προταθούν με λόγο έφεσης ή τις προτάσεις στο Εφετείο, καθ όσον συνιστούν νέα περιστατικά που, αν και γεννήθηκαν κατά την εκκρεμοδικία, μπορούν να αποτελέσουν βάση παρεμπίπουσας αγωγής ή αυτοτελούς μεταρρυθμιστικής αγωγής. Μετοίκηση της ενάγουσας μπέρας και απαλλαγή της από ποσά διατροφής, που έλαβε υπ όψει η εκκαλούμενη. Εφ. Λαρ. 483/03, σ. 60

Επί απόφασης που απορρίπτει κατ ουσίαν αγωγή της συζύγου περί διατροφής της λόγω διάστασης, η έφεση από τον νικήσαντα διάδικο-σύνυγο είναι απαράδεκτη, ελλείψει εννόμου συμφέροντος, αφού από μεν το διατακτικό δεν προκαλείται θλάβη, από δε την αιτιολογία ότι η ενάγουσα από εύλογη αιτία διέκοψε την έγγαμη συμβίωση δεν ιδρύεται δεδικασμένο, αφού δεν έχει τα προσόντα διατακτικού. Εφ. Λαρ. 600/03, σ. 110

ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ (ΠολΔικ)

Επί αγωγής εξ ελαπτωματικού προιόντος, υπάρχει δικαιοδοσία του ελληνικού δικαστηρίου, στην περιφέρεια του οποίου κατοικεί ο ενάγων και έλαβε χώρα το ζημιογόνο γεγονός, καίτοι η εναγόμενη εδρεύει στη Γερμανία. Εφ. Λαρ. 565/03, σ. 91

ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ

Αναστολή χρονικησίας επί ακινήτων προσώπων υπό δικαστική απαγόρευση και όσο διαρκεί αυτή. Η 20ετής παραγραφή της διεκδικητικής αγωγής τρέχει και σε βάρος ανικάνων προσώπων, αλλά δεν συμπληρώνεται πριν 6 μήνες αφ ότου έγιναν απεριορίστως ίκανά ή απέκτησαν επίτροπο ή αντιλίπτορα. Εφ. Λαρ. 50/03, σ. 14

ΔΙΚΑΣΤΙΚΟ ΕΝΣΗΜΟ

Η καταδολιευτική αγωγή αυτή, ως διαπλα-

σική, δεν χρειάζεται δικαστικό ένσημο. Εφ. Λαρ. 178/03, σ. 20

ΔΙΚΗ - ΔΙΚΟΝΟΜΙΑ (Διοικ.)

Η ένορκη Βεβαίωση ενώπιον Συμβολαιογράφου, εφ όσον δεν έχει συνταχτεί για τη συγκεκριμένη δίκη, εκτιμάται ελεύθερα από το Δικαστήριο, έστω κι αν δεν έχει τη μορφή μαρτυρικής κατάθεσης. Διοικ. Εφ. Λαρ. 32/04, σ. 182

Η δικαστική επιμήυση των διαφορών από την εκτέλεση δημοσίων έργων ως και αυτών, που έχουν ως αντικείμενο την ανόρθωση ζημίας που προηγήθηκε από ενέργειες ή παραλείψεις των δημοσίων αρχών κατά την εκτέλεση του δημοσίου έργου επιδιώκεται όχι με άσκηση αγωγής αλλά προσφυγής στο αρμόδιο Διοικητικό Εφετείο, μετά την τίρτηση της νόμιμης διοικητικής διαδικασίας. Οι αξιώσεις του αναδόχου κατά τον κυρίου του έργου, δεν συνιστούν αποζημίωση κατά τις δ/ξεις των 105 και 106 Εισ. Ν.ΑΚ και δεν χωρεί η κατ' άρθρο 2 παρ. 2 Ν. 1406/1983 και 19 παρ. 1 Ν. 1868/1989 αγωγή αποζημίωσης. Η απόφαση επί της προσφυγής δημιουργεί υποχρέωση συμμόρφωσης των διοικητικών αρχών προς το περιεχόμενό της και αποτελεί τίτλο εκτελεστό. Διοικ. Εφ. Λαρ. 38/04, σ. 185

ΔΙΚΗ-ΔΙΚΟΝΟΜΙΑ (ΠοινΔικ)

Η προκαταρκτική εξέταση και η άσκηση ποινικής δίωξης κατά το ν. 3160/03, Εισήγηση, σ. 8

ΔΙΚΗ - ΔΙΚΟΝΟΜΙΑ (ΠολΔικ)

Επί περιορισμού του καταψηφιστικού αιτίματος σε αναγνωριστικό, διατηρούνται οι ουσιαστικές συνέπειες της όχλησης που περιέχεται στην επιδοθείσα αγωγή. Εφ. Λαρ. 385/03, σ. 26

Για την επίδειξη εγγράφων απαιτείται και η δυνατότητα χρήσης τους ως αποδεικτικών μέσων, πρόσφορων για απόδειξη λυσιτελούς ισχυρισμού. Εφ. Λαρ. 446/03, σ. 41

Επί παροχής αδιαίρετης για τους πλείστους εναγομένους, λαμβάνεται υπόψη η συνολική αξία. Εφ. Λαρ. 505/03, σ. 66

Παραδεκτή η προσκόμιση εγγράφων το πρώτον στο Εφετείο, αν δεν οφείλεται σε

πρόθεση στρεψοδικίας ή βαριά αμέλεια, αλλά στη μη έγκαιρη χορήγηση αντιγράφων από τις αρμόδιες υπηρεσίες. Εφ. Λαρ. 528/03, σ. 81

Μη έγκυρη αποδοχή της αγωγής, όταν ο εναγόμενος κατά το ουσιαστικό δίκαιο δεν έχει εξουσία διάθεσης της ουσιαστικής έννομης σχέσης, που ρυθμίζεται από κανόνες αναγκαστικού δικαίου, τυχόν δε γενόμενη δε συνεπάγεται το έννομο αποτέλεσμα της έκδοσης απόφασης σύμφωνα με αυτή. Εφ. Λαρ. 605/03, σ. 111

Η επίκληση των αποδεικτικών μέσων πρέπει να γίνεται κατά τη συνάπτηση της υπόθεσης και όχι μετά με προσθήκη, ούτε αρκεί η επίκλησή τους σε προηγούμενες συζητήσεις και η αναφορά σε εκείνες.

Επανάληψη της συνάπτησης, προκειμένου οι διάδικοι να διευκρινίσουν, καταθέτοντας συμπληρωματικές προτάσεις, ποια συγκεκριμένα έγγραφα και λοιπά αποδεικτικά στοιχεία επικαλούνται και επιθυμούν να ληφθούν υπόψει στη δικαζόμενη υπόθεση. Εφ. Λαρ. 665/03, σ. 119

Ο δικαστικός συμβιβασμός που καταρτίζεται κατά το στάδιο της εκκρεμοδικίας, έχει διφυή χαρακτήρα και επιφέρει κατάργηση της δίκης.

Ο εξώδικος συμβιβασμός, κρινόμενος κατά το ουσιαστικό δίκαιο, δε καταργεί τη δίκη, αλλά μπορεί να θεμελιώσει ανατρεπτική ένσταση, η οποία, αν αποδειχθεί, υποχρεώνει το δικαστήριο να εκδώσει απόφαση, σύμφωνα με το περιεχόμενό του. Εφ. Λαρ. 171/04, σ. 158

ΔΙΚΗΓΟΡΟΙ

Ο εντολοδόχος δικηγόρος, που υπογράφει δικόγραφα, δικαιούται πλήρη την προβλεπόμενη από τον Κώδικα Δικηγόρων αμοιβή και δεν ασκεί επιρροή η σύνταξη τους από άλλο δικηγόρο. Ο διορισθείς από τον αρχικό εντολοδόχο δικηγόρο υποκατάστατος δικηγόρος έχει ευθεία αξίωση αμοιβής κατά του κυρίου της υπόθεσης, μόνο αν ο διορίσας αυτόν δικηγόρος (αρχικός εντολοδόχος) έχει δικαίωμα διορισμού υποκατάστατου ή ο κύριος της υπόθεσης ενέκρινε τον διορισμό ή αν ο εντολοδόχος εξαναγκάστηκε από τις περιστάσεις ή αν η υποκατάσταση συνηθίζεται, αλλιώς ο

πρώτος εντολοδόχος ευθύνεται αποκλειστικά, αν ενήργησε χωρίς δικαίωμα ή αν ανέλαβε προσωπικά την υποχέρεωση καταβολής της αμοιβής του υποκατάστατου. Στοιχεία αγωγής δικηγορικής του αμοιβής του υποκατάστατου δικηγόρου. Εφ. Λαρ. 561/03, σ. 87

ΔΙΚΟΓΡΑΦΑ

Κακέκτυπο εφετήριο δικόγραφο με την έννοια ότι στη θέση της τρίτης σελίδας, που περιέχει τον τρίτο και μέρος του τετάρτου λόγου, εκτυπώθηκε η δεύτερη σελίδα, με αποτέλεσμα οι δύο τελευταίοι λόγοι της έφεσης να μη προκύπτουν σαφώς. Εφ. Λαρ. 561/03, σ. 87

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ

Βλ. Δημόσια έργα, Δίκη - Δικονομία (Διοικ.), Προσφυγή

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ

Βλ. Δημόσια έργα, Δίκη - Δικονομία (Διοικ.), ΟΤΑ

ΔΟΥΛΕΙΕΣ

Κτήση πραγματικής δουλείας με έκτακτη χρησικτησία. Ο κύριος του δεσπόζοντος ακινήτου μπορεί να συνυπολογίσει στο δικό του χρόνο και τον χρόνο οιονεί νομίς του δικαιοπαρόχου του, όχι όμως εναντίον του τελευταίου ή εκείνου στον οποίο ο τελευταίος μεταβίβασε το ακίνητο με συμβολαιογραφική σύμβαση, νόμιμα μεταγραφείσα. Η βούληση για παραχώρηση πραγματικής δουλείας μπορεί να εκδηλωθεί και σιωπηρά, όπως όταν ο κοινός κτίτορας δύο συνεχομένων ακινήτων έχει ίδιο καταρτισμένη κάποια υπηρετική σχέση σε ένα από αυτά υπέρ άλλου, οπότε εάν μεταβίβασε το εξυπηρετούμενο σε άλλο μπορεί να συναχθεί σιωπηρή βούληση για σύσταση δουλείας υπέρ του μεταβιβαζόμενου ακινήτου. Εφ. Λαρ. 478/03, σ. 56

Οι περιορισμοί της κυριότητας, που δημιουργούνται με τον κανονισμό πολυκατοικίας, έχουν χαρακτήρα δουλείας και δεσμεύουν τους διαδόχους των αρχικά συμβληθέντων ή εκείνων που προσχώρησαν μεταγενέστερα στον κανονισμό. Εφ. Λαρ. 12/04, σ. 153

ΔΥΣΦΗΜΗΣΗ

Απαράδεκτη έγκληση για συκοφαντική δυσφήμηση υποβληθείσα με πληρεξούσιο έγγραφο στο οποίο δεν εξατομικεύεται επαρκώς το φερόμενο ως διαπραχθέν έγκλημα, αφού δεν προσδιορίζονται ο χρόνος και τόπος τέλεσης, το περιεχόμενο της δυσφημιστικής ανακοίνωσης, και οι τρίτοι ενώπιον των οποίων έγινε η ανακοίνωση αυτή. Δ/ξη Εισαγ. Πλημ. Λαρ. ΕΓ4.04/50/1/04, σ. 173

ΔΩΜΑ

Βλ. Οροφοκτονία

ΕΙΓΡΑΦΑ

Για την επίδειξη εγγράφων απαιτείται και η δυνατότητα χρήσης τους ως αποδεικτικών μέσων, πρόσφορων για απόδειξη λυσιτελούς ισχυρισμού του αιτούντα. Εφ. Λαρ. 446/03, σ. 41

ΕΠΥΟΔΟΤΙΚΗ ΣΥΜΒΑΣΗ

Η εκ της εγγυοδοτικής σύμβασης ευθύνη του οφειλέτη είναι κύρια και όχι παρεπόμενη, όπως στη σύμβαση εγγύησης. Μον. Πρωτ. Λαρ. 384/03, σ. 163

ΕΓΚΛΗΣΗ

Η πληρεξουσιότητα προς υποβολή έγκλησης για να είναι ειδική, πρέπει να παρέχει την εντολή προς καταμήνυση ορισμένου εγκλήματος, που πρέπει να εξατομικεύεται κατά τρόπο ώστε να μη καταλείπεται αμφιβολία για την ταυτότητα της πράξης, ως και την βούληση του εντολέα για να διωχθεί ποινικώς το έγκλημα που διαπράχθηκε σε βάρος του, αλλιώς η έγκληση απορρίπτεται ως απαράδεκτη.

Απαράδεκτη έγκληση για συκοφαντική δυσφήμηση υποβληθείσα με πληρεξούσιο έγγραφο στο οποίο δεν εξατομικεύεται επαρκώς το φερόμενο ως διαπραχθέν έγκλημα, αφού δεν προσδιορίζονται ο χρόνος και τόπος τέλεσης, το περιεχόμενο της δυσφημιστικής ανακοίνωσης, και οι τρίτοι ενώπιον των οποίων έγινε η ανακοίνωση αυτή. Δ/ξη Εισαγ. Πλημ. Λαρ. ΕΓ4.04/50/1/04, σ. 173

ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ

Η αξιώση του μισθωτού για την καταβολή

αποζημίωσης πρέπει να ασκηθεί σε 6 μήνες, αφ' ότου κατέστη απαιτητή. Δεν επέρχεται διακοπή της αποθεστικής αυτής προθεσμίας με την υπαγωγή της επιχείρησης στην διαδικασία ειδικής εκκαθάρισης του 46α ν. 1892/1990, διότι αυτή επιφέρει αναστολή των ατομικών διώχεων κατά την εκτελεστική διαδικασία και όχι σε σχέση με τη διαγνωστική διαδικασία αναγνώρισης ή επιδίκασης απαιτήσεων. Εφ. Λαρ. 569/03, σ. 98

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Ιδιωτικά εκπαιδευτήρια. Ο ιδιοκτήτης του ιδιωτικού σχολείου επιλέγει το διδακτικό πρωσωπικό μόνο μεταξύ των εκπαιδευτικών που είναι γραμμένοι στην επετηρίδα ιδιωτικών εκπαιδευτικών του Υπουργείου Παιδείας, χωρίς να δεσμεύεται από την σειρά εγγραφής τους, η επιλογή άμως αυτή υπόκειται σε διοικητικό έλεγχο νομιμότητας, οι δε προτεινόμενοι “διορίζονται” με πράξη του ασκούντος την κρατική εποπτεία οργάνου.

Η σύμβαση εργασίας μεταξύ ιδιοκτήτη και εκπαιδευτικού αρχικά είναι ορισμένου χρόνου και στη συνέχεια μπορεί να τραπεί σε αορίστου χρόνου, η δε ισχύς της διοικητικής πράξης που εγκρίνει την πρόσληψη διατηρείται μέχρι την λήξη του συμβατικού χρόνου ή την λύση της εργασιακής σχέσης. Εφ. Λαρ. 679/03, σ. 143

ΕΚΤΕΛΕΣΗ (Πολλικ)

Η ανακοπή κατά αναγκαστικής εκτέλεσης, αν ασκείται μετά την κατακύρωση, απευθύνεται κατά του υπερθεματιστή και του επισπεύδοντος δανειστή, ως αναγκαίων ομοδίκων.

Ο υπερθεματιστής ενός εκ των πολλών εκπλειστηριασθέντων ακινήτων είναι αναγκαίος ομόδικος με τον επισπεύσαντα τον πλειστηριασμό δανειστή, τον οποίο αντιπροσωπεύει εν μέρει και μόνο για το περιελθόν σε αυτόν ακίντο, ενώ με τους υπερθεματιστές των λοιπών ακινήτων συνδέεται με απλή ομοδικία. Εφ. Λαρ. 447/03, σ. 44

Η διεκδικητική τριτανακοπή απευθύνεται κατά του επισπεύδοντος δανειστή και του οφειλέτη ως αναγκαίων ομοδίκων. Απαγορεύεται και είναι αυτοδικαίως άκυρη υ-

πέρ του κατασχόντος και των αναγγελθέντων δανειστών η διάθεση του κατασχεμένου από τον οφειλέτη. Η απαγόρευση είναι σχετική, η δε έννοια της αυτοδίκαιης ακυρότητας είναι ότι ο επισπεύδων δανειστής μπορεί να εξακολουθήσει και μετά τη διάθεση τις πράξεις αναγκαστικής εκτέλεσης στο κατασχεμένο, χωρίς να απευθύνει αυτές κατά του τρίτου, στον οποίο μεταβιβάσθηκε, ο δε υπερθεματιστής μπορεί να το διεκδικήσει από εκείνο, στον οποίο περιπλήθ με την άκυρη διάθεση.

Ως αναγγελθέντες δανειστές νοούνται όχι μόνον αυτοί που είχαν αναγγελθεί νομότυπα πριν την άκυρη μεταβιβαστική πράξη και τη μεταγραφή, αλλά και όσοι αναγγέλθηκαν νομότυπα και εμπρόθεσμα μετά την εκποίηση του ακινήτου και μεταγραφή. Εφ. Λαρ. 555/03, σ. 84

Εφόσον η δ/γή πληρωμής επιδόθηκε δύο φορές και δεν ασκήθηκε ανακοπή, απόκτησε ισχύ δεδικασμένου και δεν είναι δυνατή η προσθολή της κατά την εκτέλεση με αντιρρήσεις που προσκρούν στο δεδικασμένο. Εφ. Λαρ. 626/03, σ. 116

Κατάσχεση ακινήτου με τη λειτουργούσα σ αυτό παραγωγική βιομηχανική μονάδα, ως οικονομικό σύνολο. Χωριστή εκπλειστηρίαση των κινητών πραγμάτων-παραρτημάτων, λόγω μη επίτευξης κατακύρωσης σε δύο πλειστηριασμούς. Μον. Πρωτ. Λαρ. (Ασφ.μ.) 3107/03, σ. 167

ΕΚΧΩΡΗΣΗ

Η σύμβαση αντιπαροχής μεταξύ εργολάθου και οικοπεδούχου δεν είναι γνήσια υπέρ τρίτου. Η προστασία του τρίτου, που προσυμφώνησε με τον εργολάθο αγορά διαμερίσματος μπορεί να γίνει με την εκώρηση της απάτησης του εργολάθου κατά του οικοπεδούχου, ή με πλαγιαστική αγωγή. Εφ. Λαρ. 505/03, σ. 66

ΕΝΝΟΜΟ ΣΥΜΦΕΡΟΝ

Δικαιώματα έφεσης έχει και ο νικήσας διάδικος, αν έχει έννομο συμφέρον, που πρέπει να επικαλείται στο εφετήριο, η ύπαρξη του οποίου κρίνεται από το διατακτικό και μόνο της εκκαλούμενης απόφασης και εφόσον προκαλείται στον εκκαλούντα βλάβη, η οποία δε συ-

ντρέχει, όταν η κατ' αυτού αγωγή απορρίφθηκε κατ' ουσία, από δε τις εσφαλμένες αιτιολογίες της απόφασης, μόνον αν απολήγουν σε βλάβη του και αν από αυτές ιδρύεται δεδικασμένο, το οποίο δε δημιουργείται όταν οι αιτιολογίες εμπεριέχουν κρίση παραγωγικών του δικαιώματος προϋποθέσεων.

Επί απόφασης που απορρίπτει κατ' ουσίαν αγωγή της συζύγου περί διατροφής της λόγω διάστασης, η έφεση από τον νικήσαντα διάδικο-σύζυγο είναι απαράδεκτη, ελλείψει εννόμου συμφέροντος. Εφ. Λαρ. 600/03, σ. 110

ΕΝΟΡΚΕΣ ΒΕΒΑΙΩΣΕΙΣ

Η ένορκη βεβαίωση ενώπιον Συμβολαιογράφου, εφόσον δεν έχει συνταχτεί για την συγκεκριμένη δίκη, εκτιμάται ελεύθερα από το Δικαστήριο, έστω κι αν δεν έχει τη μορφή μαρτυρικής κατάθεσης. Διοικ. Εφ. Λαρ. 32/04, σ. 182

ΕΝΟΧΗ (Αστ)

Ενέργεια συμβίβασμού επί ενοχής εις ολόκληρον. Αν ο συμβίβασμός περιέχει καταβολή από τον ένα συνοφειλέτη ή περιέχει άφεση χρέους προς αυτόν από το δανειστή, τότε απαλλάσσει και τους λοιπούς συνοφειλέτες, εφόσον συνομολογήθηκε με τέτοιο σκοπό.

Κατά την καλή συναλλακτική πίστη, όταν η ασφ. εταιρία συνάπτει συμβίβασμό με το ζημιωθέντα από αυτ/τικό ατύχημα, κατά κανόνα συμβιβάζεται για όλους τους ασφαλισμένους που σχετίζονται με το ασφαλισμένο αυτ/το, εκτός αν υπάρχει αντίθετη συμφωνία των συμβαλλομένων. Εφ. Λαρ. 171/04, σ. 158

ΕΝΣΗΜΟ ΔΙΚΑΣΤΙΚΟ

Βλ. Δικαστικό ένσημο

ΕΝΣΤΑΣΕΙΣ (ΠολΔικ)

Στην ένσταση ιδίας κυριότητας κτηθείσας με χρονικησία απαιπείται έκθεση των περιστατικών και αίτημα απόρριψης της αγωγής. Η αναβλητική ένσταση νομής ή κατοχής του εναγομένου μπορεί να ερείδεται σε εμπράγματο ή ενοχικό δικαίωμα, βάσει συμφωνίας, έστω και προφορικής. Η ένσταση παραγραφής της αξίωσης του ενάγοντος προς απόδοση του ακινήτου έχει καρα-

κτήρια γνήσιας ένστασης, η οποία δε στηρίζεται στο αυτοτελές δικαίωμα της επιγενόμενης κυριότητας του εναγμένου, αλλά στο πραγματικό γεγονός της συμπλήρωσης του χρόνου παραγραφής.

Η άσκηση διεκδικητικής αγωγής είναι καταχρηστική όταν δημιουργεί αφόρτες συνέπειες για τον εναγμένο και όχι όταν ο τελευταίος ενήργησε απλές, συνήθεις καλλιεργητικές δαπάνες εκμετάλλευσής του. Η ένσταση αυτή προϋποθέτει ύπαρξη δικαιώματος του ενάγοντα και δεν μπορεί να αφορά χρόνο, κατά τον οποίο ο ενάγων δεν είχε δικαιώμα στο ακίντο. Εφ. Λαρ. 50/03, σ. 14

Ο εξώδικος συμβιβασμός, κρινόμενος κατά το ουσιαστικό δίκαιο, δε καταργεί τη δίκη, αλλά μπορεί να θεμελιώσει ανατρεπτική ένσταση, η οποία, αν προταθεί και αποδειχθεί, υποχρέωνται το δικαστήριο να ρυθμίσει το διατακτικό της απόφασης σύμφωνα με το περιεχόμενό του. Εφ. Λαρ. 171/04, σ. 158

Οι ενστάσεις που καταλύουν τον τίτλο, ή το δικαιώμα του δανειστού αποτελούν λόγους ανακοπής κατά δ/γής πληρωμής.

Ο συμψηφισμός συντελείται με άτυπη μονομερή δήλωση, μη υποκείμενη σε ανάκληση και η επίκλησή του σε δίκη αποτελεί καταχρηστική ένσταση. Εφ. Λαρ. 434/03, σ. 31

Στην ένσταση κατάχρησης δικαιώματος πρέπει τα περιστατικά να προβάλλονται κατά την πρώτη σε πρώτο βαθμό συντήπηση, με επίκληση της κατάχρησης και με αίτημα απόρριψης της αγωγής για την αιτία αυτή. Εφ. Λαρ. 443/03, σ. 34, Εφ. Λαρ. 506/03, σ. 74

Ένσταση συνεισφοράς και του άλλου γονέα στη διατροφή του ανήλικου. Αν ο γονέας, καίτοι μπορεί, παραλείπει να δρει ανάλογη με τα προσόντα και τις επαγγελματικές γνώσεις του εργασία, κατά τρόπο αντίθετο στην καλή πίστη, θα τύχει, κατά τον προσδιορισμό της συμμετοχής του στη διατροφή, μεταχειρίσιση σα να είχε πραγματικά το εισόδημα από την εργασία αυτή. Εφ. Λαρ. 473/03, σ. 51

Το δεδικασμένο καλύπτει και ενστάσεις που δεν προτάθηκαν αλλά μπορούσαν να προταθούν. Τέτοιες είναι οι καταχρηστικές, οι οποίες εμποδίζουν τη γέννηση του ασκηθέντος δικαιώματος, ή το καταργούν. Καταχρηστική ένσταση αποτελεί η πλαστότητα της τρα-

πεζικής επιταγής, βάσει της οποίας εκδόθηκε η δ/γή πληρωμής. Εφ. Λαρ. 626/03, σ. 116

Η ένσταση συντρέχοντος πταιόματος δε μπορεί να προβληθεί κατά ανηλίκου κάτω των 10 ετών, ούτε κατά των νομίμων εκπροσώπων γονέων του.

Ένσταση μη άσκησης της προσήκουσας εποπτείας των γονέων. Για την κρίση ως προς το μέτρο της εποπτείας λαμβάνονται υπόψη η πολικία, η ωριμότητα, ο βαθμός ανάπτυξης του εποπτευομένου, η μόρφωση αυτού και του εποπτεύοντος και η δυνατότητα άσκησης της εποπτείας. Εφ. Λαρ. 675/03, σ. 139

ΕΝΩΣΕΙΣ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ

Βλ. Αγροτικοί συνεταιρισμοί

ΕΠΙΔΕΙΞΗ ΕΓΓΡΑΦΟΥ

Για την επίδειξη εγγράφων απαιτείται και η δυνατότητα χρήσης τους ως αποδεικτικών μέσων, πρόσφορων για απόδειξη λυστελούς ισχυρισμού του αιτούντα. Εφ. Λαρ. 446/03, σ. 41

ΕΠΙΔΟΜΑΤΑ

Δυνητική η χορήγηση επιδόματος ανθυγεινής εργασίας στους εργατοτεχνίτες των αγροτικών συνεταιριστικών οργανώσεων. Εφ. Λαρ. 502/03, σ. 63

Βλ. και Εργασία

ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Ευθύνη του ΕΚ για αιτύχημα από ανασφάλιστο αυτοκίνητο. Ως τέτοιο θεωρείται το ζημιογόνο αυτ/το, για το οποίο δεν συνάφθηκε σύμβαση ασφάλισης ή όταν αυτή λύθηκε ή ακυρώθηκε νόμιμα και έγινε γνωστοποίηση στον αντισυμβαλλόμενο ή στον ασφαλισμένο από τον ασφαλιστή της λύσης, λήξης ή ακύρωσης και παρήλθε έκτοτε χρονικό διάστημα 16 ημερών. Αν δεν επακολουθήσει η γνωστοποίηση, τότε, παρά τη λύση, λήξη ή ακύρωση της σύμβασης ασφάλισης, διατηρείται η ευθύνη του ασφαλιστή έναντι του παθόντος τρίτου και δεν γεννάται ευθύνη του ΕΚ.

Για την πληρότητα αγωγής του παθόντος τρίτου κατά τον ΕΚ αρκεί μόνη η μνεία ότι το ζημιογόνο όχημα κατά τον κρίσιμο χρόνο ήταν ανασφάλιστο. Εφ. Λαρ. 465/03, σ. 46

Οι περιπτώσεις ευθύνης του ΕΚ συνιστούν αυτοτελή λόγο η καθημεριά. Δεν είναι επιτρεπτή, με τις προτάσεις ή με το εφετήριο, η επίκληση άλλης περίπτωσης ευθύνης του ΕΚ, αντί της αναφερόμενης στην αγωγή.

Αυτοδίκαιη υποκατάσταση του ΕΚ σε όλα τα δικαιώματα του ζημιαθέντος μέχρι το ποσό ευθύνης του υποχρέου προς αποζημίωση ή του ασφαλιστή του. Κατ' εξαίρεση, επί πτώχευσης ή ανάκλησης της αδείας της ασφ. εταιρίας, ή άκαρπης εκτέλεσης σε βάρος της, κατά τις οποίες, αν το ΕΚ ικανοποιήσει τον παθόντα, δεν έχει δικαίωμα υποκατάστασης κατά του ασφαλισμένου κυρίου, κατόχου ή οδηγού του ζημιογόνου αυτοκινήτου.

Οι λόγοι αποκλεισμού ευθύνης του ασφαλιστή, εφόσον έχουν καταστεί περιεχόμενο της σύμβασης ασφαλιστης, ισχύουν και υπέρ του ΕΚ.

Δυνατή η αγωγή του ΕΚ κατά του υποχρέου προς αποζημίωση και πριν την καταβολή της στο δικαιούχο, με αίτημα την σε αυτό επιδίκαση του ποσού που τυχόν θίθελε υποχρεωθεί να καταβάλλει στο ζημιαθέντα.

Η αξιώση του ΕΚ με βάση την υποκατάσταση υπόκειται στον ίδιο χρόνο παραγραφής της αξιώσης του ζημιαθέντος τρίτου. Διαφοροποιείται όμως η αφετηρία της παραγραφής, γιατί το δικαίωμα αναγωγής του ΕΚ γεννάται από την ικανοποίηση του παθόντος. Εφ. Λαρ. 671/03, σ. 124

ΕΠΙΤΑΓΗ

Νομιμοποιούμενος στην άσκηση αγωγής αποζημίωσης εξ αδικοπραξίας από ακάλυπτη επιταγή, ως αμέσως ζημιαθείς, είναι ο νόμιμος κομιστής της επιταγής, κατά το χρόνο εμφάνισης και βεβαίωσης της μη πληρωμής της, επί δε μεταβίβασης της αξιώσης με εκχώρηση, ο εκδοχέας. Δεν έχει αξιώση προς αποζημίωση ο κομιστής από μετοπισθογράφηση, ούτε ο εξ αναγωγής οφειλέτης, εκτός εάν η αξιώση εκκωρήθηκε σε αυτούς. Εφ. Λαρ. 517/03, σ. 80

Η πλαστότητα της τραπεζικής επιταγής, βάσει της οποίας εκδόθηκε η δ/γή πληρωμής, αποτελεί καταχρηστική ένσταση. Εφ. Λαρ. 626/03, σ. 116

Η αξιώση από τη σύμβαση δανείου είναι

ανεξάρτητη από την αξιώση εκ της επιταγής, που εκδόθηκε βάσει εγγυοδοτικής σύμβασης, προς κάλυψη του δανείου. Οι δύο αυτές αξιώσεις διατηρούν τη νομική τους αυτοτελεία, ρυθμιζόμενες από διαφορετικούς κανόνες δικαίου (και προθεσμίες παραγραφής) και η απόσβεση επέρχεται με την ικανοποίηση της μιας, ή της άλλης απαίτησης.

Η έκδοση τραπεζικής επιταγής αποτελεί αρχή έγγραφης απόδειξης. Μον. Πρωτ. Λαρ. 384/03, σ. 163

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

Η υπαγωγή της επικείρωσης στην διαδικασία ειδικής εκκαθάρισης του 46α v. 1892/1990 επιφέρει αναστολή των ατομικών διώξεων κατά την εκτελεστική διαδικασία και όχι σε σχέση με τη διαγνωστική διαδικασία αναγνώρισης ή επιδίκασης απαιτήσεων. Εφ. Λαρ. 569/03, σ. 98

ΕΡΓΑΣΙΑ

Υποχρέωση εργοδότη για λίψη μέτρων προστασίας και ασφάλειας των εργαζομένων. Παράλειψη εργοδότη να εφοδιάσει με ειδικά γάντια και γυαλιά το προσωπικό, που εργαζόταν σε ασβετοκάμινο, για την προστασία του από τις υψηλές θερμοκρασίες. Υπαιτίστητα στην επέλευση εργατικού ατυχήματος. Εφ. Λαρ. 270/03, σ. 24

Κατάρτιση σύμβασης εργασίας με διαγωνισμό. Η προκήρυξη συνιστά πρόταση του εργοδότη προς αόριστο αριθμό προσώπων για κατάτριση σύμβασης, ενώ η υποβολή υποψηφιότητας και η συμμετοχή σ' αυτόν επέχει θέση αποδοχής. Από την περιέλευση της δήλωσης του υποψηφίου στον εργοδότη για την αποδοχή της πρότασής του, θεωρείται ότι καταρτίσθηκε η σύμβαση εργασίας, υπό την αναβλητική αίρεση της επιτυχίας του υποψήφιου στο διαγωνισμό, οπότε πληρώνεται η αίρεση και ο επιτυχών θεωρείται αυτοδικαίως εργαζόμενος του εργοδότη, υπό την προϋπόθεση νόμιμης συμμετοχής στο διαγωνισμό. Μη πρόσληψη επιτυχόντος σε διαγωνισμό τράπεζας διότι ήταν φοιτητής, κατά τον χρόνο του διαγωνισμού, παρά την απαγόρευση από την προκήρυξη. Εφ. Λαρ. 446/03, σ. 41

Δυνητική η χορήγηση επιδόματος ανθυ-

γιεινής εργασίας στους εργατοτεχνίτες των αγροτικών συνεταιριστικών οργανώσεων.

Αδεια του μισθωτού. Για το διπλασιασμό των αποδοχών αδείας απαιτείται υπαιτιότητα του εργοδότη, η οποία υπάρχει όταν ο μισθωτός ζήτησε την άδεια και ο εργοδότης δεν τη κορηγύησε, στοιχείο το οποίο πρέπει να αναγράφεται, με ποινή αοριστίας, στην αγωγή. Δεν υπάρχει πταίσμα του εργοδότη όταν ο μισθωτός δεν έκανε χρήση της κορηγηθείσης άδειας ή σκόπιμα απέφυγε να τη γνησίσει. Ο διπλασιασμός των αποδοχών περιορίζεται στις αποδοχές της νόμιμης διάρκειας άδειας και όχι της τυχόν μεγαλύτερης συμβατικής. Κάθε παραίτηση του μισθωτού, έστω και εκ των υστέρων, από το δικαίωμα λήψης των νομίμων παροχών, έστω και υπό μορφή άφεσης χρέους, είναι άκυρη. Η δήλωση του εργαζομένου ότι εξοφλήθηκαν όλες οι από την εργασιακή σχέση αξιώσεις και ότι δεν διατηρεί άλλην αξιώση κατά του εργοδότη, δε συνιστά έγκυρη σιωπηρά διλήμμα σύφεσης χρέους ως προς τις απαιτητές αξιώσεις, εάν δεν περιέχει τα ποσά, που καταβλήθηκαν για κάθε αιτία. Μόνην η ανοχή του μισθωτού και η μη διαμαρτυρία για τη μη καταβολή των δικαιουμένων αποδοχών, χωρίς την επίκληση δυσβάστακτων συνεπειών, που θα έχει για τον εργοδότη την τυχόν ικανοποίηση του μισθωτού, δε καθιστά την υστέρα διεκδίκηση καταχρηστική. Εφ. Λαρ. 502/03, σ. 63

Η πτώχευση του εργοδότη δε συνεπάγεται αυτομάτως την λύση των συμβάσεων εργασίας. Η αξιώση του μισθωτού για καταβολή αποζημίωσης λόγω απόδυσης είναι απαράδεκτη, αν δεν ασκηθεί σε εξ μήνες, αφ' ότου κατέστη απαιτητή, το δε απαράδεκτο λαμβάνεται υπ' όψη και αυτεπαγγέλτως σε κάθε στάση της δίκης. Δεν επέρχεται διακοπή της αποσθετικής αυτής προθεσμίας με την υπαγωγή της επιχείρησης στην διαδικασία ειδικής εκκαθάρισης του 46α ν. 1892/1990, διότι αυτή επιφέρει αναστολή των απομικών διώξεων κατά την εκτελεστική διαδικασία και όχι σε σχέση με τη διαγνωστική διαδικασία αναγνώρισης ή επιδίκασης απαιτήσεων.

Οι αποδοχές και το επίδομα αδείας υπόκεινται σε 5ετή παραγραφ. Εφ. Λαρ. 569/03, σ. 98

Σύναψη διαδοχικών συμβάσεων εργασίας ορισμένης χρονικής διάρκειας, γενόμενη προς καταστρατήγηση των δ/ξεων περί υποχρεωτικής καταγγελίας της σύμβασης, είναι άκυρη ως προς τον καθορισμό της ορισμένης χρονικής διάρκειας και θεωρείται ότι καταρτίστηκε ενιαία σύμβαση εργασίας αόριστης διάρκειας.

Οι ΟΤΑ επιτρέπεται να απασχολούν προσωπικό με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου μέχρις 8 μήνες για αντιμετώπιση εποχιακών, περιοδικών ή πρόσκαιρων αναγκών. Προσωρινή πρόσληψη προσωπικού για αντιμετώπιση κατεπειγουσών αναγκών, λόγω απουσίας προσωπικού ή κένωσης θέσεων, για ορισμένο χρόνο μέχρι 4 μήνες. Η κατά το ίδιο ημερολογιακό έτος παράταση ή σύναψη νέας σύμβασης ή μετατροπή σε σύμβαση αορίστου χρόνου είναι άκυρες.

Η σύναψη σύμβασης εργασίας για ορισμένο χρόνο προσωπικού ΟΤΑ για αντιμετώπιση εποχιακών, πρόσκαιρων ή κατεπειγουσών αναγκών δε μπορεί να θεωρηθεί ότι αποσκοπεί σε καταστρατήγηση, αφού η σύμβαση ορισμένου χρόνου και η μη μετατροπή των διαδοχικών συμβάσεων ορισμένου χρόνου σε σύμβαση αόριστης διάρκειας επιβάλλονται αναγκαστικά από το νόμο και γι αυτό η αποδοχή από τον ΟΤΑ της αγωγής για αναγνώριση της ύπαρξης εργασίας αορίστου χρόνου, δεν έχει έννομη επιρροή, αφού ο ΟΤΑ στερείται τέτοιας εξουσίας. Εφ. Λαρ. 605/03, σ. 111

Διαφορά εργασιακής και εταιρικής σύμβασης. Η σύμβαση της εταιρίας δεν αποκλείει την παράλληλη σύναψη και σύμβασης εξαρτημένης εργασίας μεταξύ διαχειριστή της εταιρίας και εταίρου, για παροχή έμμισθης εργασίας, που δεν περιλαμβάνεται στην εταιρική του εισφορά.

Ιδιωτικά εκπαιδευτήρια. Ο ιδιοκτήτης του ιδιωτικού σχολείου επιλέγει το διδακτικό προσωπικό μεταξύ των εκπαιδευτικών που είναι γραμμένοι στην επετηρίδα ιδιωτικών εκπαιδευτικών του Υπουργείου Παιδείας, χωρίς να δεσμεύεται από τη σειρά εγγραφής τους, η επιλογή όμως αυτή υπόκειται σε διοικητικό έλεγχο νομιμότητας, οι δε προτεινόμενοι “διορίζονται” με πράξη του ασκούντος την κρατική εποπτεία οργάνου.

Η σύμβαση εργασίας μεταξύ ιδιοκτήτη και εκπαιδευτικού αρχικά είναι ορισμένου χρόνου και στη συνέχεια μπορεί να τραπεί σε αορίστου χρόνου, η δε ισχύς της διοικητικής πράξης που εγκρίνει την πρόσληψη διατηρείται μέχρι τη λήξη του συμβατικού χρόνου ή τη λύση της εργασιακής σχέσης.

Κρίσιν ότι δεν πρόκειται για σύμβαση εργασίας αλλά για εταιρική σύμβαση μεταξύ ιδιοκτήτη εκπαιδευτηρίου και δασκάλας. Εφ. Λαρ. 679/03, σ. 143

ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΑΤΥΧΗΜΑ

Όταν ο παθών σε εργατικό ατύχημα υπάγεται στην ασφάλιση του IKA, ο εργοδότης απαλλάσσεται από κάθε υποχρέωση για αποζημίωση του παθόντος, τόσο από το κοινό δίκαιο, όσο και από το v. 551/1914. Μόνο αν το ατύχημα οφείλεται σε δόλο του εργοδότη ή των προστιθέντων υπάρχει υποχρέωση καταβολής στον παθόντα της προβλεπόμενης διαφοράς μεταξύ του ποσού της κατά το κοινό δίκαιο αποζημίωσης και του ολικού ποσού των από το IKA χορηγούμενων παροχών.

Υπαιτίστητα του εργοδότη στην επέλευση του ατυχήματος διότι παρέλειψε να εφοδιάσει με ειδικά γάντια και γυαλιά το προσωπικό, που εργαζόταν σε ασθετοκάμινο, για την προστασία του από τις υψηλές θερμοκρασίες, αλλά και αμέλεια του προστιθέντος που παρέλειψε να διακόψει την λειτουργία της ασθετοκαμίνου και επέτρεψε το άνοιγμα της πόρτας, χωρίς να προβλέψει το ενδεχόμενο εκκενίστης της πυρακτωμένης ασθέστου.

Συνυπαιτίστητα και του παθόντος, ο οποίος, αν και έμπειρος τεχνίτης, άνοιξε την πόρτα της ασθετοκαμίνου χωρίς να λάθει προπονημένως κανένα προστατευτικό μέτρο. Εφ. Λαρ. 270/03, σ. 24

ΕΡΓΟΔΟΤΗΣ

Βλ. Εργασία, Εργατικό ατύχημα

ΕΤΑΙΡΙΕΣ

Επί τραυματισμού και ανικανότητας προς εργασία εταίρου προσωπικής εταιρίας δικαιούχος της αποζημίωσης λόγω απωλείας εισοδημάτων είναι ο τραυματισθείς. Η εταιρία δε δικαιούται να αξιώσει αποκατάσταση της ζη-

μίας που προκλήθηκε σ' αυτήν εκ της απωλείας των εισοδημάτων της, λόγω του τραυματισμού των εταίρων της διότι δεν είναι αμέσως ζημιωθείσα. Εφ. Λαρ. 385/03, σ. 26

Διάκριση εργασιακής και εταιρικής σύμβασης. Η σύμβαση της εταιρίας δεν αποκλείει την παράλληλη σύναψη και σύμβασης εξαρτημένης εργασίας μεταξύ διαχειριστή της εταιρίας και εταίρου, για παροχή έμμισθης εργασίας, που δεν περιλαμβάνεται στην εταιρική του εισφορά.

Κρίσιν ότι δεν πρόκειται για σύμβαση εργασίας αλλά για εταιρική σύμβαση μεταξύ ιδιοκτήτη εκπαιδευτηρίου και δασκάλας, η οποία ήταν εταίρος και παρείχε τις διδακτικές υπηρεσίες της σε εκπλήρωση της εταιρικής υποχρέωσής της. Εφ. Λαρ. 679/03, σ. 143

ΕΥΘΥΝΗ

Ευθύνη παραγωγού λόγω ελαττωματικού προϊόντος του, ανεξαρτήτως υπαιτίοτης. Έννοια και περιεχόμενο αποκαταστάτεας ζημιάς, που προκλήθηκε από ελαττωματικό προϊόν.

Εφ. Λαρ. 565/03, σ. 91

Η εκ της εγγυοδοτικής σύμβασης ευθύνη του οφείλεται είναι κύρια και όχι παρεπόμενη, όπως στη σύμβαση εγγύησης. Μον. Πρωτ. Λαρ. 384/03, σ. 163

ΕΦΕΣΗ

Η έφεση απευθύνεται κατά των πρωτόδικων διαδίκων ή των καθολικών διαδόχων. Επί αναγκαστικής ομοδικίας, η έφεση, με ποινή απαραδέκτου, απευθύνεται εναντίον όλων των ομοδίκων, οι δε απολιπόμενοι ομόδικοι θεωρούνται ότι αντιπροσωπεύονται από εκείνους που παρίστανται. Εφ. Λαρ. 447/03, σ. 44

Απόρριψη της αγωγής δουλείας διέλευσης λόγω αοριστίας, και αυτεπαγγέλτως, καίτοι η εκκαλούμενη την απέρριψε ως μη νόμιμη, αφού η αιτιολογία αυτή είναι ευμενέστερη για τον εκκαλούντα. Εφ. Λαρ. 478/03, σ. 56

Εφόσον η έφεση δεν απευθύνεται και κατά της νομιμοποιούμενης παθητικά παρεμπιπόντως εναγόμενης ασφαλιστικής εταιρίας, έναντι της οποίας έχει έννομο συμφέρον ο εκκαλών να μεταρρυθμιστεί η εκκαλούμενη απόφαση, απαραδέκτως προτείνονται κατά του εφεσιβλήτου-κυρίως ενάγοντος οι λόγοι έφε-

σης που αφορούν το σχετικό με την παρεμπίπτουσα αγωγή αποζημίωσης κεφάλαιο της εκαλούμενης. Εφ. Λαρ. 479/03, σ. 59

Πραγματικά περιστατικά που συνιστούν μεταβολή των προσδιοριστικών του ύψους της διατροφής στοιχείων, τα οποία προέκυψαν μετά την έκδοση της πρωτόδικης απόφασης, δε μπορούν να προταθούν με λόγο έφεσης ή τις προτάσεις στο Εφετείο, αλλά αποτελούν νέα περιστατικά που, αν και γεννήθηκαν κατά την εκκρεμοδικία, μπορούν να αποτελέσουν βάση παρεμπίπτουσας αγωγής ή αυτοτελούς μεταρρυθμιστικής αγωγής. Εφ. Λαρ. 483/03, σ. 60

Η ανακοπή κατά πρωτοκόλλου καθορισμού αποζημίωσης αυθαίρετης χρήσης δημοσίου κτίματος εκδικάζεται με τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, αλλά η εκδιδόμενη απόφαση υπόκειται σε ένδικα μέσα, αφού με αυτή δε λαμβάνεται μέτρο προσωρινής ισχύος αλλά τέμνεται οριστικά η διαφορά.

Παραδεκτή η προσκόμιος εγγράφων το πρώτον στο Εφετείο, αν δεν οφείλεται σε πρόθεση στρεφοδικίας ή βαριά αμέλεια, αλλά στη μη έγκαιρη χορήγηση αντιγράφων από τις αρμόδιες υπηρεσίες. Εφ. Λαρ. 528/03, σ. 81

Η αοριστία των λόγων έφεσης δε μπορεί να συμπληρωθεί με τις προτάσεις, ή με παραπομπή σε άλλα δικόγραφα. Αν δεν υπάρχει ένας τουλάχιστον ορισμένος λόγος, η έφεση απορρίπτεται και αυτεπαγγέλτως ως απαράδεκτη.

Κακέκτυπο εφετήριο δικόγραφο, με την έννοια ότι στη θέση της τρίτης σελίδας, που περιέχει τον τρίτο και μέρος του τετάρτου λόγου, εκτυπώθηκε η δεύτερη σελίδα, με αποτέλεσμα οι δύο τελευταίοι λόγοι της έφεσης να μη προκύπτουν σαφώς. Εφ. Λαρ. 561/03, σ. 87

Στην έφεση εναντίον ερήμην απόφασης, αν υπάρχει άρνηση της αγωγής η απόφαση εξαφανίζεται και ο εκκαλών εναγόμενος μπορεί να προβάλει με τις προτάσεις του όλους τους πραγματικούς ισχυρισμούς, που θα μπορούσε να προτείνει πρωτοδίκως. Αν όμως, χωρίς να αρνείται την ιστορική βάση της αγωγής, προβάλλει ισχυρισμούς νόμω αθασίμου της αγωγής ή ενστάσεις, η εκκαλούμενη απόφαση εξαφανίζεται μόνον εφόσον γίνει δεκτός κάποιος από τους ισχυρισμούς αυτούς. Εφ. Λαρ. 565/03, σ. 91

Δικαιώματα έφεσης έχει και ο νικήσας διάδικος, αν έχει έννομο συμφέρον, που πρέπει να επικαλείται στο εφετήριο, η ύπαρξη του οποίου κρίνεται από το διατακτικό και μόνο της εκκαλούμενης απόφασης και εφ' όσον προκαλείται στον εκκαλούντα βλάβη, η οποία δε συντρέχει, όταν η κατ' αυτού αγωγή του αντιδίκου απορρίφθηκε κατ' ουσία, από δε τις εσφαλμένες αιτιολογίες της απόφασης, μόνο αν απολήγουν σε βλάβη του και αν από αυτές ιδρύεται δεδικασμένο, το οποίο δε δημιουργείται όταν οι αιτιολογίες εμπεριέχουν κρίση παραγωγικών του δικαιώματος προϋποθέσεων.

Επί απόφασης που απορρίπτει κατ' ουσίαν αγωγή της συζύγου περί διατροφής της λόγω διάστασης, η έφεση από το νικήσαντα διάδικο-σύζυγο είναι απαράδεκτη, ελλείφει εννόμου συμφέροντος, αφού από μεν το διατακτικό της απόφασης δεν προκαλείται βλάβη, από δε την αιτιολογία ότι η ενάγουσα από εύλογη αιτία διέκοψε την έγαμη συμβίωση δεν ιδρύεται δεδικασμένο, αφού αυτή δεν έχει τα προσόντα του διατακτικού. Εφ. Λαρ. 600/03, σ. 110

Ορια μεταβιβαστικού αποτελέσματος έφεσης. Εφ. Λαρ. 629/03, σ. 117

ΖΩΝΕΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

Συνυπαιτόπτη τραυματισθέντος οδηγού ως προς τη σωματική βλάβη του, διότι δεν φορούσε ζώνη ασφαλείας. Εφ. Λαρ. 468/03, σ. 47

ΗΘΙΚΗ ΒΛΑΒΗ

Για την αξιώση του ζημιώθεντος κατά του παραγωγού ελαπτωματικού προϊόντος για χρηματική ικανοποίηση, λόγω ηθικής ή ψυχικής οδύνης, αρκεί η παραβίαση της συναλλακτικής υποχρέωσης και δεν απαιτείται η απόδειξη πταίσματος του ζημιώσαντος, ο οποίος απαλλάσσεται αν αποδείξει, ότι δεν τον βαρύνει πταίσμα. Εφ. Λαρ. 565/03, σ. 91

ΙΚΑ

Επί αγωγής του ΙΚΑ, ως υποκατασταθέντος στις έναντι τρίτων αξιώσεις του παθόντος ασφαλισμένου του για ζημία από αυτ/κό ατύχημα, πρέπει να αναφέρονται η προκλοθείσα

σωματική βλάβη του παθόντα, η ανικανότητα για εργασία κατά ποσοστό και χρονική διάρκεια, τα διαφυγόντα εισοδήματα και η υποχρέωση του ΙΚΑ να χορηγήσει ορισμένες παροχές στον ασφαλισμένο. Η αξιώση αυτή του ΙΚΑ αφορά όχι την απόδοση των δαπανών του για παροχές στον ασφαλισμένο του, αλλά την αποζημίωση την οποία, χωρίς την υποκατάσταση, θα δικαιούνταν ο ίδιος ο παθών. Εφ. Λαρ. 629/03, σ. 117

ΚΑΘΕΤΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ

Βλ. Οροφοκτονία

ΚΑΛΗ ΠΙΣΤΗ

Κατά την καλή συναλλακτική πίστη, όταν η ασφ. εταιρία συνάπτει συμβιβασμό με το ζημιώθέντα από αυτ/τικό απύχημα, κατά κανόνα συμβιβάζεται για δόλους τους ασφαλισμένους που σχετίζονται με το ασφαλισμένο αυτ/το, εκτός αν υπάρχει αντίθετη συμφωνία των συμβαλλομένων. Εφ. Λαρ. 171/04, σ. 158

ΚΑΤΑΒΟΛΗ (Αστ)

Αν ο συμβιβασμός περιέχει καταβολή από τον ένα συνοφειλέτη ή περιέχει άφεση χρέους προς αυτόν από το δανειστή, τότε απαλλάσσει και τους λοιπούς συνοφειλέτες, εφόσον συνυμολογήθηκε με τέτοιο σκοπό. Εφ. Λαρ. 171/04, σ. 158

ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑ

Βλ. Εργασία, Μίσθωση

ΚΑΤΑΔΙΚΗ ΣΕ ΔΗΛΩΣΗ ΒΟΥΛΗΣΗΣ

Η αγωγή καταδίκης σε δήλωση βούλησης μεταβίβασης οριζόντιας ιδιοκτησίας ευθέως κατά του εργοδάβου και πλαγιαστικώς κατά των οικοπεδούχων, με αίτημα απόδοσης αυτής, ιδρύει αναγκαστική ομοδικία και υπάγεται στην αρμοδιότητα, αναλόγως ποσού. Επί παροχής αδιαίρετης για τους πλείστους εναγομένους, λαμβάνεται υπόψη η συνολική αξία. Η δήλωση προς μεταβίβαση της κυριότητας θεωρείται γενόμενη, κατά πλάσμα δικαίου, με τη τελεσιδικία της απόφασης. Απαιτούμενες διατυπώσεις για τη συντέλεση και ολοκλήρωση της σύμβασης πώλησης και τη μεταβίβαση της κυριότητας του ακινήτου. Εφ. Λαρ. 505/03, σ. 66

ΚΑΤΑΔΟΛΙΕΥΣΗ ΔΑΝΕΙΣΤΩΝ

Σε καταδολιευτική διάρρηξη υπόκειται και η γονική παροχή των γονέων προς τα τέκνα. Ενάγων είναι ο έχων κατά τον χρόνο της απαλλοτρίωσης αξίωση γεγενημένη, η οποία αρκεί να είναι ληξιπρόθεσμη κατά την πρώτη στο ακροατήριο συζήτηση, χωρίς να απαιτείται να έχει θεβαιωθεί δικαστικώς ή να είναι εξοπλισμένη με τίτλο εκτελεστό. Εάν η απαίτηση του δανειστού προέρχεται από επιταγή, που έχει υποκύψει στην δικαιοδοσία της, υφίσταται η αξίωση εκ της επιταγής, κατά μετατροπή της, ως ομολόγου, εφ' όσον από το σώμα της επιταγής αποδεικνύεται η εμπορική ιδιότητα του εκδότη.

Βάρος απόδειξης. Το τεκμήριο γνώσης του τρίτου, δεν ισχύει, αν η αγωγή ασκήθηκε μετά έτος από την απαλλοτρίωση. Δεν απαιτείται η γνώση του τρίτου σε χαριστικές συμβάσεις. Επί καταδολιευτικής γονικής παροχής πρέπει να ταχθεί σε βάρος του ενάγοντα απόδειξη ως προς το στοιχείο της γνώσης των τέκνων (και επί αντλίκων, των εκπροσωπούντων αυτούς γονέων), εάν δεν γίνεται επίκληση ότι η γονική παροχή υπερβαίνει το μέτρο και επομένως αποτελεί δωρεά

Η αγωγή, ως ενοχική δεν εγγράφεται στα βιβλία διεκδικήσεων, ενώ, ως διαπλαστική, δε χρειάζεται δικαστικό ένσημο. Εφ. Λαρ. 178/03, σ. 20

ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΕΣ

Ευθύνη παραγωγού λόγω ελαττωματικού προϊόντος του, ανεξαρτήτως υπαιτιότητος. Ο καθορισμός της ελαττωματικότητας προϊόντος γίνεται όχι σε συνάρτηση με τη μη καταλληλότητά του προς χρήση, αλλά με την έλλειψη της ασφάλειας του καταναλωτικού κοινού.

Έννοια και περιεχόμενο αποκαταστατέας ζημίας από ελαττωματικό προϊόν. Η ζημία πρέπει να προξενείται σε άλλα περιουσιακά στοιχεία του καταναλωτή, που προορίζονται κατά κανόνα και πραγματικά χρησιμοποιίθηκαν για προσωπική του χρήση ή κατανάλωση.

Για την αξίωση της ζημιας προϊόντος κατά την παραγωγή ελαττωματικού προϊόντος για χρηματική ικανοποίηση, λόγω ηθικής βλάβης ή ψυχικής οδύνης, αρκεί η παραβίαση της συναλλαγκατικής υποχρέωσης και δεν απαιτείται η α-

πόδειξη πταίσματος του ζημιώσαντος, ο οποίος απαλλάσσεται αν αποδείξει, ότι δεν τον βαρύνει πταίσμα.

Διεθνής δικαιοδοσία του ελληνικού δικαστηρίου, στην περιφέρεια του οποίου κατοικεί ο ενάγων και έλαβε χώρα το ζημιογόνο γεγονός, καίτοι η εναγόμενη εδρεύει στη Γερμανία. Εφ. Λαρ. 565/03, σ. 91

ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΔΙΚΗΣ

Ο δικαστικός συμβιβασμός επιφέρει κατάργηση της δίκης. Ο εξώδικος συμβιβασμός, κρινόμενος κατά το ουσιαστικό δίκαιο, δε καταργεί τη δίκη, αλλά μπορεί να θεμελιώσει ανατρεπτική ένσταση, η οποία, αν αποδειχθεί, υποχρεώνει το δικαστήριο να εκδώσει απόφαση, σύμφωνα με το περιεχόμενό του. Εφ. Λαρ. 171/04, σ. 158

ΚΑΤΑΧΡΗΣΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ

Η άσκηση διεκδικητικής αγωγής είναι καταχρηστική όταν δημιουργεί αφόρητες συνέπειες για τον εναγόμενο και όχι όταν ο τελευταίος ενήργησε απλές, συνήθεις καλλιεργυπτικές δαπάνες για την εκμετάλλευσή του. Η ένσταση αυτή προϋποθέτει υπαρξη δικαιώματος του ενάγοντα και δεν μπορεί να περιλαμβάνει και το χρόνο, που ο ενάγων δεν είχε κανένα δικαίωμα στο επίδικο ακίνητο. Εφ. Λαρ. 50/03, σ. 14

Στην ένσταση κατάχρησης δικαιώματος πρέπει τα περιστατικά να προβάλλονται κατά την πρώτη σε πρώτο βαθμό συζήτηση, με επίκληση της κατάχρησης και με αίτημα απόρριψης της αγωγής για την αιτία αυτή. Εφ. Λαρ. 443/03, σ. 34, Εφ. Λαρ. 506/03, σ. 74

Μόνη η ανοχή του μισθωτού και π μη διαμαρτυρία για την μη καταβολή των δικαιουμένων αποδοχών, χωρίς την επίκληση δυσβάστακτων συνεπειών, που θα έχει για τον εργοδότη η τυχόν ικανοποίηση του μισθωτού, δε καθιστά την υστέρα διεκδίκηση καταχρηστική. Εφ. Λαρ. 502/03, σ. 63

Δεν είναι καταχρηστική η άσκηση δικαιώματος, αν η αναγραφή τιμήματος στο προσύμφωνο συμβόλαιο, μικρότερον από το αναγραφόμενο σε ιδιωτικό συμφωνητικό, δεν έγινε από επιθυμία του αγοραστή αλλά του πωλητή για φορολογικούς λόγους. Εφ. Λαρ. 505/03, σ. 66

Μη καταχρηστική η αξίωση για την άρση παράβασης κανονισμού πολυκατοικίας, εφ όσον δεν υπάρχει αδράνεια, ούτε συμπεριφορά που να προκαλεί έντονη εντύπωση αδικίας. Εφ. Λαρ. 12/04, σ.153

ΚΑΤΟΙΚΙΑ

Βλ. Οργανισμός εργατικής κατοικίας

ΚΛΗΡΟΣ

Βλ. Αγροτική νομοθεσία, Αναδασμός, Κυριότητα, Χρησικησία, Νομί.

ΚΛΟΠΗ

Αν ο δράστης επεδίωκε κλοπή κανονικής αξίας και πέτυχε αφαίρεση πράγματος ευτελούς αξίας, θα πρέπει να δικαστεί, κατόπιν έγκλησης, για τελειωμένη προνομιούχα (ευτελούς αξίας) κλοπή, ενώ η συνυπάρχουσα απόπειρα κλοπής βασικής μορφής θα ληφθεί υπόψη στην επιμέτρηση της ποινής. Τριμ. Πλημ. Λαρ. 6591/03, σ. 171

ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ

Βλ. ΟΤΑ.

ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

Παραχώρηση από το Δημόσιο της χρήσης και εκμετάλλευσης του κοινόχρηστου χώρου του αιγιαλού σε Δήμο. Δικαίωμα του Δήμου για εκμετάλλευση απ ευθείας από τον ίδιο, ή με την χορήγηση αδειών σε ιδιώτες ή σε Δημοτική Επικείρωση, με την προϋπόθεση να μην αναφερείται ο κοινόχρηστος χαρακτήρας. Τοποθέτηση στο χώρο του αιγιαλού και της παραλίας καθισμάτων, κινητών κυλικείων, ή θαλάσσιων μέσων. Εφ. Λαρ. 528/03, σ. 81

Κοινότητα ή κοινόχρηστα μέρη της οικοδομής, που δεν αποτελούν αντικείμενο διαιρετής ιδιοκτησίας, είναι, εκτός από τα ενδεικτικά αναφερόμενα στο νόμο, και εκείνα που έχουν από την κατασκευή τους προοριστεί για κοινή χρήση όλων των συνιδιοκτητών, ανεξάρτητα από το αν πράγματι γίνεται ή όχι χρήση τους από αυτούς. Εφ. Λαρ. 12/04, σ. 153

ΚΥΡΙΟΤΗΤΑ

Στην ένσταση ιδίας κυριότητας κτηνθείσας με χρησικησία απαιτείται έκθεση των πραγ-

ματικών περιστατικών με πληρότητα και σαφήνεια και αίτημα απόρριψης της αγωγής.

Διεκδικητική αγωγή. Η αναβλητική ένσταση του εναγομένου περί δικαιώματός του για νομή ή κατοχή του πράγματος μπορεί να ερειδεται σε εμπράγματο ή ενοχικό δικαίωμα, βάσει συμφωνίας, έστω και προφορικής.

Η διεκδικητική αγωγή υπόκειται σε 20ετή παραγραφή, η οποία τρέχει και σε βάρος ανικάνων προσώπων, αλλά δε συμπληρώνεται πριν περάσουν έξι μήνες, αφ ότου έγιναν απεριορίστως ικανοί ή απέκτησαν επίτροπο ή αντιλίππτορα. Η ένσταση παραγραφής της αξίωσης του ενάγοντος προς απόδοση του ακινήτου έχει χαρακτήρα γνήσιας ένστασης, η οποία δε στηρίζεται στο αυτοτελές δικαίωμα της επιγενόμενης κυριότητας του εναγομένου, αλλά στο πραγματικό γεγονός της συμπλήρωσης του χρόνου παραγραφής. Εφ. Λαρ. 50/03, σ. 14

Από τη δημοσίευση στην ΕτΚ της απόφασης του Νομάρχη που κυρώνει τον αναδασμό, η κυριότητα των νέων κτημάτων περιέρχεται αυτοδίκαια στους αναγραφόμενους, ως δικαιούχους, στον κυρωθέντα κτηματολογικό πίνακα και αποσθίνεται το δικαίωμα κυριότητας που υπήρχε στα κτήματα που αναδιανεμήθηκαν. Με τη μεταγραφή των παραχωρητηρίων αποκλείεται (πλην αντιγραφικών σφαλμάτων) η διόρθωση ή ακύρωση τους με απόφαση του Νομάρχη, εφόσον θίγονται δικαιώματα τρίτων, νόμιμα κτηνότητα, ή παρήλθε τριετία από την μεταγραφή τους, οπότε ο αξιώνων δικαίωμα κυριότητας ή άλλο εμπράγματο δικαίωμα επί ακινήτου υπαχθέντος στον αναδασμό δικαιούται να λάβει μόνο αποζημίωση από εκείνο υπέρ του οποίου εκδόθηκε το παραχωρητήριο και δεν έχει δικαίωμα να διεκδικήσει το νέο κτίμα. Εφ. Λαρ. 672/03, σ. 129

ΚΩΔΙΚΑΣ ΟΔΙΚΗΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ

Συνυπαιπότητα τραυματισθέντος οδηγού ως προς τη σωματική βλάβη του, διότι δεν φρούσε zώνη ασφαλείας. Εφ. Λαρ. 468/03, σ. 47

Επί των σιδηροδρομικών οχημάτων εφαρμόζονται οι συμβατοί κανόνες του ΚΟΚ.

Σύγκρουση τρένου με αυτοκίνητο σε ισόπεδη σιδηροδρομική διάβαση, που σημαίνεται με n-

χοφωτεινή σήμανση, ενεργοποιούμενη με την πίεση από την μηχανή του συρμού της ειδικής βαλβίδας (χελώνας) που υπάρχει στις σιδηροτροχιές, πριν την διάβαση κατά τη φορά κίνησης της αμαξοστοιχίας.

Αμελεία των οργάνων του ΟΣΕ και του οδηγού της αμαξοστοιχίας. Εφ. Λαρ. 570/03, σ. 101

Οδήγηση από άτομο στερούμενο της κατά νόμο και για την κατηγορία του οχήματος προ-βλεπόμενης άδειας οδήγησης. Αναγωγή ασφ. εταιρίας. Εφ. Λαρ. 671/03, σ. 124

Αναγωγή ασφ. εταιρίας λόγω μέθης οδηγού. Εφ. Λαρ. 1/04, σ. 150

ΜΑΡΤΥΡΕΣ (ΠολΔικ)

Η έκδοση τραπεζικής επιταγής αποτελεί αρχή έγγραφης απόδειξης και επιτρεπτά μπορεί να αποδειχθεί η σύναψη και το περιεχόμενο της δανειακής σύμβασης με μάρτυρες. Μον. Πρωτ. Λαρ. 384/03, σ. 163

ΜΕΘΗ

Αναγωγή ασφ. εταιρίας λόγω μέθης οδηγού. Εφ. Λαρ. 1/04, σ. 150

ΜΙΣΘΩΣΗ

Η άσκηση αγωγής για απόδοση του μισθίου, έστω κι αν είναι αόριστη, επέχει θέση καταγγελίας, σε οποιονδήποτε λόγο και αν στηρίζεται, εκτός δυστροπίας. Η δήλωση καταγγελίας δεν είναι απαραίτητο να διαλαμβάνεται στην αγωγή, εφ' όσον το αποτέλεσμα επέρχεται και χωρίς αυτή (πλασματική καταγγελία). Εφ. Λαρ. 623/03, σ. 115

ΜΙΣΘΩΣΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ

Οι διατάξεις περί εμπορικών μισθώσεων εφαρμόζονται και στις μισθώσεις ακινήτων, οι οποίες καταρτίζονται με νπδδ, ως εκμισθωτή.

Η 20ετία δεν απαιτείται να συμπληρωθεί μέχρι την έναρξη του ν. 2041/92 (4.5.1992), αλλά μπορεί να συμπληρωθεί μέχρι την 31.8.1996, μετά δε τη συμπλήρωση της, δεν αρχίζει νέα προστατευόμενη μίσθωση, ούτε η μίσθωση εμπίπτει ως προς τη διάρκεια, στο ν. 2741/99, αν είχε λήξει η προστασία της πριν από αυτόν, έχοντας μετατραπεί σιωπηρά σε αόριστου χρόνου.

Αν ο μισθωτής παραμείνει στη χρήση του μισθίου και μετά την 31.8.1996, η μίσθωση μετατρέπεται σε αόριστη διάρκειας και μπορεί να καταγγελθεί από τον εκμισθωτή, εκτός αν προκύπτει ότι συνάφθηκε νέα σύμβαση μίσθωσης.

Η προσθήκη του όρου διάρκειας της μίσθωσης "μέχρι την κατεδάφιση του μισθίου" καθιστά τη σύμβαση ορισμένου χρόνου.

Ερμηνεία της μισθωτικής σύμβασης περί του αν πρόκειται για τροποποίηση υφιστάμενης μίσθωσης ή για σύναψη νέας.

Η παραίτηση του μισθωτή από το δικαίωμα αποζημίωσης λόγω ανοικοδόμησης του μισθίου είναι ωντή μόνο επί καταγγελίας της εμπορικής μίσθωσης και όχι μετά τη μετατροπή αυτής σε μίσθωση αόριστου χρόνου του κοινού αστικού δικαίου. Εφ. Λαρ. 506/03, σ. 74

Καταγγελία εμπορικής μίσθωσης για ανοικοδόμηση του μισθίου. Αποζημίωση. Η άσκηση αγωγής για απόδοση του μισθίου, έστω κι αν είναι αόριστη, επέχει θέση καταγγελίας, σε οποιονδήποτε λόγο κι αν στηρίζεται, εκτός δυστροπίας. Εφ. Λαρ. 623/03, σ. 115

Αναπροσαρμογή μισθώματος. ΔΤΚ μηνών Ιανουαρίου, Φεβρουαρίου, Μαρτίου, Απριλίου 2004, σ. 193

ΜΙΣΘΩΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Βλ. Εργασία

ΜΙΣΘΩΣΗ ΕΡΓΟΥ

Η σύμβαση αντιπαροχής μεταξύ εργολάθου και οικοπεδούχου δεν είναι γνήσια υπέρ τρίτου. Εφ. Λαρ. 505/03, σ. 66

ΜΙΣΘΩΤΟΙ

Βλ. και Εργασία

ΝΟΜΗ

Αυτοδίκαιη περιέλευση της νομίς των εκ του αναδασμού κτημάτων στους δικαιούχους από τη χρονολογία που θα ορίσει η απόφαση της Επιτροπής Αναδασμού, που τυχόν εκδοθεί, μετά την περάτωση της υπόδειξης επί του εδάφους των νέων αγροτεμαχίων.

Με τον αναδασμό δε μεταβάλλεται το νομικό καθεστώς, αλλά η θέση του αγρού, η δε κληρουχική ιδιότητα διατηρείται και στο νέο μετά

τον αναδασμό τεμάχιο, το οποίο τυγχάνει της ίδιας νομικής προστασίας (πλασματική καλόπιστη νομή, απαγόρευση κατάμποσης). Εφ. Λαρ. 672/03, σ. 129

ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗ (ΔιοικΔικ)

Προσφυγή κατά τεκμαιρόμενης σιωπηρώς, λόγω παρόδου απράκτου του τριμήνου, απόρριψης αίτησης θεραπείας από το ΓΓ Περιφέρειας, που ασκήθηκε εναντίον απόφασης Δημοτικού Συμβουλίου.

Σύμβαση εκτέλεσης δημοτικού έργου. Διάλυση της σύμβασης εκ μέρους του Δήμου για δικούς του λόγους, που δεν οφείλονται σε υπαιτιότητα του αναδόχου.

Ελλειψη παθητικής νομιμοποίησης της αίτησης ως προς το Νομάρχη, αφού, μετά την ισχύ του 8 του π.δ. 30/1996, εξαιρέθηκε από τις αρμοδιότητες των Νομαρχών η εποπτεία των ΟΤΑ, αφετέρου δε ως προς το Διευθυντή της Διεύθυνσης Τοπικής Αυτοδιοίκησης, αφού μόνον η έγκριση από αυτόν της απόφασης του Δημοτικού Συμβουλίου δεν τον καθιστά διάδικο. Διοικ. Εφ. Λαρ. 19/04, σ. 179

ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗ (ΠολΔικ)

Εφ όσον η έφεση δεν απευθύνεται και κατά της νομιμοποιούμενης παθητικά παρεμπιπόντως εναγόμενης ασφαλιστικής εταιρίας, έναντι της οποίας έχει έννομο συμφέρον ο εκκαλών να μεταρρυθμισθεί η εκκαλούμενη απόφαση, απαραδέκτως προτείνονται κατά του εφεσιθλήτου-κυρίως ενάγοντος οι λόγοι έφεσης που αφορούν το σχετικό με την παρεμπιπόντωσα αγωγή αποζημίωσης κεφάλαιο της εκκαλούμενης. Εφ. Λαρ. 479/03, σ. 59

ΟΜΟΔΙΚΙΑ (ΠολΔικ)

Επί αναγκαστικής ομοδικίας, η έφεση, με ποινή απαραδέκτου, απευθύνεται εναντίον όλων των ομοδίκων, οι δε απολιπόμενοι ομόδικοι θεωρούνται ότι αντιπροσωπεύονται από τους παρισταμένους.

Αν η ανακοπή κατά της αναγκαστικής εκτέλεσης εγείρεται μετά την κατακύρωση, απευθύνεται κατά του υπερθεματιστή και του επισπεύδοντος δανειστή, ως αναγκαίων ομοδίκων.

Ο υπερθεματιστής ενός εκ των πολλών εκπλειστηριασθέντων ακινήτων είναι αναγκαίος ομό-

δίκος με τον επισπεύσαντα τον πλειστηριασμό του ακινήτου δανειστή, τον οποίο αντιπροσωπεύει εν μέρει και μόνο για το περιελθόν σ' αυτόν ακίνητο, ενώ με τους υπερθεματιστές των λοιπών ακινήτων συνδέεται με απλή ομοδικία. Εφ. Λαρ. 447/03, σ. 44

Η αγωγή καταδίκης σε δίλημα θούλησης μεταβίβασης οριζόντιας ιδιοκτησίας ευθέως κατά του εργολάβου και πλαγιαστικώς κατά των οικοπεδούχων, με αίτημα απόδοσης αυτής, ιδρύει αναγκαστική ομοδικία. Εφ. Λαρ. 505/03, σ. 66

Η διεκδικητική τριτανακοπή απευθύνεται κατά του επισπεύδοντος δανειστή και του οφειλέτη και ιδρύει αναγκαστική ομοδικία. Εφ. Λαρ. 555/03, σ. 84

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ

Για την παραχώρηση εργατικής κατοικίας απαιτείται έλλειψη ιδιόκτητης κατοικίας. Ως κατοικία θεωρείται και οποιοδήποτε περιουσιακό στοιχείο, από την εκποίηση του οποίου θα μπορούσε κατά την αιτιολογημένην κρίση του Δ.Σ. του ΟΕΚ, αναλόγως του αριθμού των προστατευόμενών μελών και της αξίας της παραχωρητέας κατοικίας, να αποκτηθεί κατοικία, καλύπτουσα τις στεγαστικές ανάγκες. Δικαιούχοι στεγαστικής συνδρομής είναι μόνον οι έγγαμοι εργατοϋπάλληλοι που έχουν προστατεύμενα μέλη, τα οποία συγκατοικούν με το δικαιούχο. Εκτίμηση στεγαστικών αναγκών. Διοικ. Εφ. Λαρ. 32/04, σ. 182

ΟΡΟΦΟΚΤΗΣΙΑ

Οι περιορισμοί της κυριότητας, που δημιουργούνται με κανονισμό πολυκατοικίας, έχουν χαρακτήρα δουλείας και δεσμεύουν τους διαδόχους των αρχικά συμβληθέντων ή όσων προσχώρησαν μεταγενέστερα στον κανονισμό.

Αν με όρο απαγορεύεται σε συνιδιοκτήτη η ενέργεια μεταβολών ή ορισμένη χρήση, η απαγόρευση ισχύει κι αν από την απαγορευόμενη πράξη δεν παραβλάπτεται η χρήση, ούτε θίγονται τα δικαιώματα των συνιδιοκτητών, ούτε μειώνεται η ασφάλεια των ιδιοκτησιών τους ή του όλου οικοδομήματος, μήτε μεταβάλλεται ο συνήθης προσφορισμός.

Κοινότητα ή κοινόχρηστα μέρη της, που δεν

αποτελούν αντικείμενο διαιρετής ιδιοκτησίας είναι, εκτός από τα ενδεικτικά αναφερόμενα στο νόμο, και εκείνα που έχουν από την κατασκευή τους προοριστεί για κοινή χρήση όλων των συνιδιοκτητών, ανεξάρτητα από το αν πράγματι γίνεται ή όχι χρήση τους από αυτούς.

Η ενσωμάτωση σε διαμέρισμα τμήματος του δώματος και αφαίρεση υποστυλώματος του διαμερίσματος χωρίς οικοδομική άδεια συνιστά παράβαση του κανονισμού και ουσιώδη μεταβολή βλαπτικής της αρχιτεκτονικής και αισθητικής εμφάνισης της οικοδομής, ανεξάρτητα αν συνιστούν ή όχι παράβαση της πολεοδομικής νομοθεσίας ή προσβάλλουν ή όχι τα δικαιώματα των συνιδιοκτητών στους κοινόχρηστους και κοινότητους χώρους.

Εφ. Λαρ. 12/04, σ. 153

ΟΤΑ

Παραχώρηση από το Δημόσιο της χρήσης και εκμετάλλευσης του κοινόχρηστου χώρου του αιγιαλού σε Δήμο. Δικαίωμα του Δήμου για εκμετάλλευση απευθείας από τον ίδιο, ή με την χορήγηση αδειών σε ιδιώτες ή σε Δημοτική Επιχείρηση, με την προϋπόθεση να μην αναιρείται ο κοινόχρηστος χαρακτήρας. Τοπιθέτηση στο χώρο του αιγιαλού και της παραλίας καθισμάτων, κινητών κυλικείων, ή θαλάσσιων μέσων. Εφ. Λαρ. 528/03, σ. 81

Οι ΟΤΑ επιτρέπεται να απασχολούν πρωταρικό με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαιού ορισμένου χρόνου μέχρι 8 μήνες για αντιμετώπιση εποχιακών, περιοδικών ή πρόσκαιρων αναγκών. Πρωταρινή πρόσληψη για αντιμετώπιση κατεπειγούσων αναγκών, λόγω απουσίας πρωταρικού ή κένωσης θέσεων, για ορισμένο χρόνο μέχρι 4 μήνες. Η κατά το ίδιο ημερολογιακό έτος παράταση ή σύναψη νέας σύμβασης ή μετατροπή σε σύμβαση αορίστου χρόνου είναι άκυρες.

Η σύναψη σύμβασης εργασίας για ορισμένο χρόνο πρωταρικού ΟΤΑ για την αντιμετώπιση εποχιακών, ή κατεπειγούσων αναγκών δε μπορεί να θεωρηθεί ότι αποσκοπεί σε καταστρατήγηση, αφού η σύμβαση ορισμένου χρόνου και η μη μετατροπή των διαδοχικών συμβάσεων ορισμένου χρόνου σε σύμβαση αόριστης διάρκειας επιβάλλονται αναγκαστικά α-

πό το νόμο και γι αυτό η αποδοχή από τον ΟΤΑ της αγωγής για αναγνώριση της ύπαρξης εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου, δεν έχει έννομη επιρροή, αφού ο ΟΤΑ στερείται τετοιας εξουσίας. Εφ. Λαρ. 605/03, σ. 111

Προσφυγή κατά τεκμαιρόμενης σιωπηρώς, λόγω παρόδου απράκτου του τριμήνου, απόρριψης αίτησης θεραπείας από το ΓΓ Περιφέρειας, που ασκήθηκε κατά απόφασης Δημοτικού Συμβουλίου.

Σύμβαση εκτέλεσης δημοτικού έργου. Σε περίπτωση διάλυσης της σύμβασης εκ μέρους του Δήμου για δικούς του λόγους, που δεν οφείλονται σε υπαιτιότητα της αναδόχου οφείλεται στον ανάδοχο αποζημίωση, για τον προσδιορισμό της οποίας λαμβάνονται υπόψη όλες οι σχετικές συνθήκες και ιδίως το μέγεθος του έργου, ο χρόνος αποδέσμευσης του αναδόχου και η ωφέλεια του αναδόχου από άλλη εργασία.

Ελλειψη παθητικής νομιμοποίησης της αίτησης ως προς το Νομάρχη, αφού, μετά την ισχύ του άρθρου 8 του π.δ. 30/1996, εξαιρέθηκε από τις αρμοδιότητες των Νομαρχών η εποπτεία των ΟΤΑ, αφετέρου δε ως προς το Διευθυντή της Διεύθυνσης Τοπικής Αυτοδιοίκησης, αφού μόνον η έγκριση από αυτόν της απόφασης του Δημοτικού Συμβουλίου δεν τον καθιστά διάδικο. Διοικ. Εφ. Λαρ. 19/04, σ. 179

ΟΤΕ

Με το πδ 361/1991 ο ΟΤΕ έπαινε να υπάγεται στις δ/ξεις του δημόσιου τομέα και, συνακόλουθα, και στις δ/ξεις περί δημοσίων έργων. Οι διαφορές μεταξύ εργολάβων και ΟΤΕ, από την εκτέλεση των έργων εκδικάζονται όχι από το 5μελές Εφετείο, αλλά από τα αρμόδια τακτικά πολιτικά δικαστήρια. Εφ. Λαρ. (5μελές) 510/03, σ. 79

ΟΧΛΗΣΗ

Επί περιορισμού του καταψηφιστικού αιτήματος σε αναγνωριστικό, διατηρούνται οι ουσιαστικές συνέπειες της όχλησης που περιέχεται στην επιδοθείσα αγωγή, όπως είναι η υπερηφέρεια και η τοκοφορία. Εφ. Λαρ. 385/03, σ. 26

ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ (Αστ-Πολ)

Η διεκδικητική αγωγή υπόκειται σε 20ετή παραγραφή, η οποία τρέχει και σε βάρος ανίκανων προσώπων, αλλά δεν συμπληρώνεται πριν περάσουν εξι μήνες αφ ότου έγιναν απεριορίστως ικανοί ή απέκτησαν επίτροπο ή αντιλίπτορα. Η ένσταση παραγραφής της οξιώσης του ενάγοντος προς απόδοση του ακινήτου έχει χαρακτήρα γνήσιας ένστασης, η οποία δε στηρίζεται στο αυτοτελές δικαίωμα της επιγενόμενης κυριότητας του εναγομένου, αλλά στο πραγματικό γεγονός της συμπληρώσης του χρόνου παραγραφής. Εφ. Λαρ. 50/03, σ. 14

20ετής παραγραφή της αξιώσης του αγοραστή που πηγάζει από μη εκπλήρωση συμβατικών υποχρεώσεων του πωλητή και μετατράπηκε σε απάίτηση καταβολής της συμφωνημένης ποινικής ρίτρας. Εφ. Λαρ. 443/03, σ. 34

Οι αποδοχές και το επίδομα αδείας υπόκεινται σε 5ετή παραγραφή αρχόμενη από το τέλος του έτους, στο οποίο κατέστη απαιτητή η αξιώση. Εφ. Λαρ. 569/03, σ. 98

Οι τόκοι υπερηφέριας καθώς και οι δικονομικοί τόκοι υπόκεινται σε 5ετή παραγραφή, αρχόμενη από την αρχή κάθε επόμενου έτους εκείνου, εντός του οποίου έχουν παραχθεί. Κάθε αξιώση που βεβαιώθηκε με τελεσιδική απόφαση ή με δημόσιο εκτελεστό έγγραφο παραγράφεται μετά 20 χρόνια, κι αν ακόμα η αξιώση καθευτή υπάγεται σε συντομότερη παραγραφή. Αξιώση περιοδικών παροχών, όπως είναι και η περί τόκων, καθιστάμενη ληξιπρόθεσμη μετά την τελεσιδικία της απόφασης που τη βεβαιώνει, υπόκειται στην βραχυπρόθεσμη 5ετή παραγραφή.

Οι τόκοι, ως παρεπόμενη αξιώση, συμπαραγράφονται με την κύρια οφελή, έστω κι αν δεν συμπληρώθηκε η ισχύουσα γι αυτούς παραγραφή. Εφ. Λαρ. 670/03, σ. 121

Η αξιώση του ΕΚ με βάση την υποκατάσταση υπόκειται στον ίδιο χρόνο παραγραφής, όπως η αξιώση του ζημιωθέντος τρίτου. Διαφοροποιείται όμως η αφετηρία της παραγραφής, γιατί το δικαίωμα αναγωγής του ΕΚ γεννάται από την ικανοποίηση του παθόντος. Εφ. Λαρ. 671/03, σ. 124

Η άσκηση ανακοπής κατά δ/γής πληρωμής επιφέρει αναστολή του χρόνου παραγρα-

φήσης της αξίωσης, καθ' ολόκληρη τη διάρκεια της ανακοπής μέχρι την έκδοση τελεσίδικης απόφασης και εμποδίζεται η παραγραφή εν επιδικίᾳ, αδιάφορα αν γίνει δεκτή ή απορριφθεί η ανακοπή και ακυρωθεί ή επικυρωθεί η διαταγή αντίστοιχα.

Ο ισχυρισμός παραγραφής εν επιδικίᾳ της απαίτησης, επιγενόμενης στο διάστημα από την πρώτη επίδοση της δ/γίς, κατά της οποίας δεν ασκήθηκε ανακοπή, μέχρι την δεύτερη επίδοση της, ο οποίος προβάλλεται με ανακοπή κατά της δ/γίς, που ασκείται μετά τη δεύτερη κοινοποίηση της, δεν μπορεί να αποτελέσει λόγο αυτής αλλά μόνο ανακοπής κατά της εκτελέσης, κι αν ακόμη απορρίφθηκε τελεσίδικα η ανακοπή κατά της δ/γίς, αφού δεν μπορούσε να προταθεί στη δίκη της ανακοπής κατά της δ/γίς και δεν καλύπτεται από το δεδικασμένο.

Η επιμήκυνση του χρόνου της παραγραφής προϋποθέτει αξίωση μη υποκύψασα στη μέχρι την τελεσίδικη απόρριψη της ανακοπής βραχύτερη παραγραφή και δεν επιφέρει αναβίωση της αξίωσης, καθ ο μέρος έχει ήδη αποσβεσθεί, λόγω παραγραφής. Εφ. Λαρ. 673/03, σ. 135

ΠΑΡΑΓΩΓΟΣ

Ευθύνη παραγωγού για ελαττωματικά προιόντα, ανεξαρτήτως υπαιτιότητας. Εφ. Λαρ. 565/03, σ. 91

ΠΑΡΑΛΙΑ

Βλ. Αιγιαλός

ΠΑΡΑΧΩΡΗΤΗΡΙΟ

Βλ. Αγροτική νομοθεσία, Αναδασμός, Κυριότητα

ΠΑΡΟΧΗ

Επί παροχής οδιαίρετης για τους πλειόνες εναγομένους, λαμβάνεται υπόψη η συνολική αξία. Εφ. Λαρ. 505/03, σ. 66

ΠΛΑΓΙΑΣΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

Βλ. Αγωγή

ΠΛΑΣΤΟΤΗΤΑ

Η πλαστότητα της τραπεζικής επιταγής,

θάσει της οποίας εκδόθηκε η διαταγή πληρωμής αποτελεί καταχρηστική ένσταση. Εφ. Λαρ. 626/03, σ. 116

ΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟΣ

Βλ. Εκτέλεση και Ανακοπή.

ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ (Αστ.Πολ)

Ο συμβιθασμός που καταρτίζεται χωρίς εξουσιοδότηση δεν είναι άκυρος, αλλά απελής και μετέωρος, αφού το κύρος του έναντι του αντιπροσωπευομένου εξαρτάται από την έγκρισή του. Εφ. Λαρ. 171/04, σ. 158

ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ (ΠοινΔικ)

Η πληρεξούσιότητα προς υποβολή έγκλησης πρέπει να είναι ειδική και να παρέχει την εντολή προς καταμήνυση ορισμένου εγκλήματος, που πρέπει να εξατομικεύεται κατά τρόπο ώστε να μη καταλείπεται ουδεμία αμφιβολία για την ταυτότητα της πράξης, ως και την βούληση του εντολέα για να διωχθεί ποινικώς το έγκλημα που διαπράχθηκε σε βάρος του, αλλιώς η έγκληση απορρίπτεται ως απαράδεκτη. Απαραδεκτή έγκληση για συκοφαντική δυσφήμηση υποβληθείσα με πληρεξούσιο έγγραφο στο οποίο δεν εξατομικεύεται επαρκώς το φερόμενο ως διαπραχθέν έγκλημα, αφού δεν προσδιορίζονται ο χρόνος και τόπος τέλεσης, το περιεχόμενο της δυσφημιστικής ανακοίνωσης, και οι τρίτοι ενώπιον των οποίων έγινε η ανακοίνωση αυτή. Δ/ξη Εισαγ. Πλημ. Λαρ.ΕΓ4/50/1/04, σ. 173

ΠΟΙΝΙΚΗ ΔΙΩΣΗ

Η προκαταρκτική εξέταση και η άσκηση ποινικής δίωξης κατά το ν. 3160/03, Εισήγηση, σ. 8

ΠΟΙΝΙΚΗ ΡΗΤΡΑ

20ετής παραγραφή της αξίωσης του αγοραστή που πηγάζει από μη εκπλήρωση συμβατικών υποχρεώσεων του πωλητή και μετατράπηκε σε απαίτηση καταβολής της συμφωνημένης ποινικής ρήτρας.

Υπερημερία εργολάθου-πωλητή ως προς την παράδοση του διαμερίσματος και των κοινοχρήστων χώρων πολυκατοικίας, λόγω παρέλευσης της δύνης ημέρας.

Δικαίωμα του αγοραστή να απαιτήσει την συμφωνηθείσα ποινική ρίτρα και την επί πλέον αποδεικνύμενη ζημία. Η διάταξη του 407 εδ. Β'ΑΚ είναι ενδοτικού δικαιού και μπορεί να συμφωνηθεί αξίωση του δανειστή, σωρευτικώς, για την ποινή και για πλήρη αποζημίωση και όχι μόνο για το ποσό που αυτή υπερβαίνει το ποσό της ποινικής ρίτρας. Συμφωνία όπως ο αγοραστής δικαιούται να απαιτήσει, εκτός από την κατάπτωση της συμφωνημένης ποινικής ρίτρας, και την αποκατάσταση της επι πλέον αποδεικνύμενης θετικής μόνον ζημίας, όχι όμως και της αποθετικής.

Στοιχεία και κριτήρια για τη μείωση της ποινής. Εφ. Λαρ. 443/03, σ. 34

ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Οι περιπώσεις εξαίρεσης από την κατεδάφιση αυθαίρετων κτισμάτων, βάσει νόμιμων κριτηρίων, αποτελούν εξαίρεση από το κανόνα. Οι αποφάσεις με τις οποίες εξαιρείται από την κατεδάφιση αυθαίρετη κατασκευή, εγκρίνουν την εφαρμογή εξαίρεσης από τον κανόνα και πρέπει να αιτιολογούνται ειδικά, ενώ αντιθέτως οι πράξεις με τις οποίες η Διοίκηση αρνείται να εγκρίνει, δεν χρειάζονται ειδικότερη αιτιολογία, αλλά αρκεί για την αιτιολόγησή τους η περιγραφή της αυθαίρετης κατασκευής και η κρίση ότι ελλείπει μία από τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για την εξαίρεση από την κατεδάφιση. Διοικ. Εφ. Λαρ. 767/03, σ. 175

ΠΡΟΦΕΣΜΙΕΣ (Αστ - Ποδ)

Η αξίωση του μισθωτού για την καταβολή αποζημίωσης λόγω απόλυτης είναι απαράδεκτη, αν δεν ασκηθεί σε εξ μίνες, αφ' ότου κατέστη απαιτητή. Δεν επέρχεται διακοπή της αποσθετικής αυτής προθεσμίας με την υπαγωγή της επιχείρησης στην διαδικασία ειδικής εκκαθάρισης του 46α ν. 1892/90, διότι αυτή επιφέρει αναστολή των αιτομικών διώξεων κατά την εκτελεστική διαδικασία και όχι σε σχέση με τη διαγνωστική διαδικασία αναγνώρισης ή επιδίκασης απαιτήσεων. Εφ. Λαρ. 569/03, σ. 98

Το Σάββατο δεν είναι εργάσιμη ημέρα και δεν υπολογίζεται στην προθεσμία του 633 παρ. 2 ΚΠολΔ. Εφ. Λαρ. 673/03, σ. 135

ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΗ

Η προκαταρκτική εξέταση και η άσκηση ποινικής δίωξης κατά το ν. 3160/03, Εισήγηση, σ. 8

ΠΡΟΣΥΜΦΩΝΟ

Το προσύμφωνο, αποτελεί καταρτισμένη σύμβαση, με την οποία δημιουργείται τέλεια ενοχή και υπόκειται στους κανόνες που αφορούν γενικά όλες τις συμβάσεις ή την ειδική κατηγορία στην οποία υπάγεται η συγκεκριμένη σύμβαση. Εφ. Λαρ. 505/03, σ. 66

ΠΡΟΣΦΥΤΗ (Διοικ.)

Προσφυγή κατά τεκμαιρόμενης σιωπηρώς, λόγω παρόδου απράτου του τριμήνου, απόρριψης αίτησης θεραπείας από το ΓΓ Περιφέρειας, που ασκήθηκε εναντίον απόφασης Δημοτικού Συμβουλίου.

Σύμβαση εκτέλεσης δημοτικού έργου. Διάλυση της σύμβασης εκ μέρους του Δήμου για δικούς του λόγους, που δεν οφείλονται σε υπαιτιότητα της αναδόχου.

Ελλειψη παθητικής νομιμοποίησης της αίτησης ως προς το Νομάρχη, αφού, μετά την ισχύ του άρθρου 8 του π.δ. 30/1996, εξαιρέθηκε από τις αρμοδιότητες των Νομαρχών η εποπτεία των ΟΤΑ, αφετέρου δε ως προς το Διευθυντή της Διεύθυνσης Τοπικής Αυτοδιοίκησης, αφού μόνον η έγκριση από αυτόν της απόφασης του Δημοτικού Συμβουλίου δεν τον καθιστά διαδίκο. Διοικ. Εφ. Λαρ. 19/04, σ. 179

Η δικαστική επίλυση των διαφορών από την εκτέλεση δημοσίων έργων ως και αυτών, που έχουν ως αντικείμενο την ανόρθωση ζημίας που προηγήθηκε από ενέργειες ή παραλείψεις των δημοσίων αρχών κατά την εκτέλεση του δημοσίου έργου επιδιώκεται όχι με άσκηση αγωγής αλλά προσφυγής στο αρμόδιο Διοικό. Εφετείο, μετά την τήρηση της νόμιμης διοικητικής διαδικασίας. Διοικ. Εφ. Λαρ. 38/04, σ. 185

ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΚΡΑΤΗΣΗ

Επί αναγωγής ασφ. εταιρίας είναι νόμιμο το αίτημα περί απαγγελίας προσωπικής κράτησης του ασφαλισμένου, διότι πρόκειται για αξίωση προερχόμενη εξ αδικοπραξίας. Εφ. Λαρ. 671/03, σ. 124

Το μέτρο της προσωποκράτησης των οφει-

λετών του Δημοσίου και των νηδόν αντίκειπαι σε δ/ξεις του Συντάγματος, καθόσον αποσκοπεί στο δια της προσωρινής στέρησης της ατομικής του ελευθερίας εξαναγκασμό του οφειλέτη του Δημοσίου στην εξεύρεση των αναγκαίων πόρων για αποπληρωμή του χρέους του, γεγονός που θα δικαιολογούνταν ίσως μόνο στην περίπτωση κατά την οποία το Δημόσιο επικαλούνταν δόλιες ενέργειες προς απόκρυψη περιουσιακών στοιχείων ή προσπάθεια εξαγωγής τους στην αλλοδαπή. Διοικ. Εφ. Λαρ. (Προεδρική) 1/04, σ. 177

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Η συζήτηση που επακολουθεί, μετά την επανάληψη, ή την αυτοπρόσωπη εμφάνιση των διαδίκων και την επανεξέταση των μαρτύρων, αποτελεί συνέχεια της προηγουμένης και δεν είναι αναγκαία η κατάθεση νέων προτάσεων. Εφ. Λαρ. 561/03, σ. 87

Το αίτημα της παρεπόμενης αξίωσης των τόκων παραδεκτά υποβάλλεται και με τις προτάσεις. Εφ. Λαρ. 565/03, σ. 91

Η επίκληση των αποδεικτικών μέσων πρέπει να γίνεται κατά τη συζήτηση της υπόθεσης και όχι με προσθήκη που κατατίθεται μετά τη συζήτηση στο ακροατήριο, ούτε αρκεί η επίκλησή τους σε προηγούμενες συζητήσεις και η αναφορά σε εκείνες.

Επανάληψη της συζήτησης, προκειμένου οι διάδικοι να διευκρινίσουν, καταθέτοντας συμπληρωματικές προτάσεις, ποια συγκεκριμένα έγγραφα και λοιπά αποδεικτικά στοιχεία επικαλούνται και επιθυμούν να ληφθούν υπόψει στη δικαζόμενη υπόθεση. Εφ. Λαρ. 665/03, σ. 119

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ

Η ανακοπή κατά πρωτοκόλλου καθορισμού αποζημίωσης αυθαίρετης χρήσης δημοσίου κτήματος, εκδικάζεται με τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, πλην όμως η εκδίδομενη απόφαση υπόκειται σε ένδικα μέσα. Εφ. Λαρ. 528/03, σ. 81

ΠΤΑΙΣΜΑ

Για την αξίωση του ζημιωθέντος κατά του παραγωγού ελαπτωματικού προϊόντος για χρηματική ικανοποίηση, λόγω ηθικής βλάβης ή

ψυχικής οδύνης, αρκεί η παραβίαση της συναλλακτικής υποχρέωσης και δεν απαιτείται η απόδειξη πταίσματος του ζημιώσαντος, ο οποίος απαλλάσσεται αν αποδείξει, ότι δεν τον βαρύνει πταίσμα. Εφ. Λαρ. 565/03, σ. 91

Η ένταση συντρέχοντος πταίσματος δε μπορεί να προβληθεί κατά ανηλίκου κάτω των 10 ετών, ούτε κατά των νομίμων εκπροσώπων γονέων του. Εφ. Λαρ. 675/03, σ. 139

ΠΤΩΧΕΥΣΗ

Η πτώχευση του εργοδότη δε συνεπάγεται αυτομάτως τη λύση των συμβάσεων εργασίας, αφού μπορεί να συνεχισθεί η λειτουργία της επιχείρησης από τον σύνδικο και ενδεχομένως από τον ίδιο τον πτωχό, αν μετά από πτωχευτικό συμβιβασμό επαναλάβει την άσκηση της εμπορίας του. Εφ. Λαρ. 569/03, σ. 98

Δικαίωμα ανακοπής με αντικείμενο την εξέλεγχη πίστωσης έχουν οι πιστωτές, που δε μετείχαν στην επαλήθευση των πιστώσεων, αν και αναγγέλθηκαν εμπρόθεσμα. Εάν οι υποβληθείσες εμπρόθεσμα για επαλήθευση πιστώσεις απορρίφθηκαν στην ουσία από τον εισηγητή της πτώχευσης, οι πιστωτές δικαιούνται να ασκήσουν αντιρρήσεις κατά το 585 Ε.μπ.Ν στο υλικά αρμόδιο Δικαστήριο. Εφ. Λαρ. 606/03, σ. 114

ΠΩΛΗΣΗ

Πώληση πράγματος κατά γένος ορισμένου υπάρχει όταν η παροχή καθορίζεται μόνο κατά τα γενικά αφηρημένα χαρακτηριστικά, ώστε οι ατομικές διαφορές μεταξύ των διαφόρων της ίδιας κατηγορίας πραγμάτων δε λαμβάνονται υπόψη. Αποζημίωση του αγοραστή για μη εκτέλεση της σύμβασης, αν στο χρόνο μετάθεσης του κινδύνου ο πωλητής δολίως απέκρυψε το ελάττωμα ή την έλλειψη της συμφωνημένης ιδιότητας. Επί πώλησης πράγματος κατ είδος ορισμένου παρέχεται αξίωση αποζημίωσης στον αγοραστή, αν ο πωλητής εγνώριζε ή σφειλέ να γνωρίζει το ελάττωμα του πράγματος ή την έλλειψη της συμφωνημένης ιδιότητάς του. Εφ. Λαρ. 434/03, σ. 31

20ετής παραγραφή της αξίωσης του αγοραστή που πηγάζει από μη εκπλήρωση συμβατικών υποχρεώσεων του πωλητή και μετατράπηκε σε απαίτηση καταβολής της συμφωνημένης

νης ποινικής ρίτρας.

Υπερημερία εργολάθου-πωλητή ως προς την παράδοση των διαιμερίσματος και των κοινοχρήστων κώρων πολυκατοικίας, λόγω παρέλευσης της δήλης ημέρας.

Δικαίωμα του αγοραστή να απαιτήσει την συμφωνηθείσα ποινική ρίτρα και την επί πλέον αποδεικνύμενη ζημία. Εφ. Λαρ. 443/03, σ. 34

Η συμφωνία με ιδιωτικό έγγραφο τιμήματος μεγαλύτερου από το αναγραφόμενο στο συμβόλαιο δεν επάγεται ακυρότητα της όλης σύμβασης αλλά μόνο ως προς το υπέρτερο και εκτός συμβολαίου τίμημα, το οποίο δεν μπορεί να πητυθεί από τον πωλητή ούτε με τις δ/ξεις του αδικ. πλουτισμού. Εφ. Λαρ. 505/03, σ. 66

Ευθύνη παραγωγού λόγω ελαττωματικού προϊόντος του, ανεξαρτήτως υπαιτίοτης. Έννοια και περιεχόμενο αποκαταστατές ζημίας από ελαττωματικό προϊόν. Αξώση χρηματικής ικανοποίησης λόγω ηθικής βλάβης ή ψυχικής οδύνης κατά παραγωγού ελαττωματικού προϊόντος. Εφ. Λαρ. 565/03, σ. 91

ΣΑΒΒΑΤΟ

Το Σάββατο δεν είναι εργάσιμη ημέρα και δεν υπολογίζεται στην προθεσμία του 633 παρ. 2 ΚΠολΔ. Εφ. Λαρ. 673/03, σ. 135

ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΙ

Επί των σιδηροδρομικών οχημάτων εφαρμόζονται οι συμβατοί κανόνες του ΚΟΚ.

Σύγκρουση τρένου με αυτοκίνητο σε ισόπεδη σιδηροδρομική διάβαση, που σημαίνεται με ποχοφωτεινή σήμανση, ενεργοποιούμενη με την πίεσην από την μηχανή του συρμού της ειδικής βαλδίδας (χελώνας) που υπάρχει στις σιδηροτροχιές, πριν την διάβαση κατά τη φορά κίνησης της αμαξοστοιχίας.

Αμέλεια των οργάνων του ΟΣΕ διότι μετά τη διενέργεια εργασιών στη διάβαση δε μερίμνησαν ώστε, η στάθμη του εδάφους να βρίσκεται στο ίδιο περίπου επίπεδο με τις σιδηροτροχιές, αλλά και διότι λόγω πλημμελούς συντήρησης της βαλδίδας (χελώνας) η ποχοφωτεινή σήμανση δεν ενεργοποιήθηκε.

Αμέλεια και του οδηγού της αμαξοστοιχίας διότι, ενώ γνώριζε την περιορισμένη ορατότητα των οδηγών στην επίδικη ισόπεδη διάβαση και τη μικρή απόσταση από την οποία ενεργο-

ποιούταν το σύστημα σήμανσης, δεν έκανε προειδοποιητική χρήση των ηχητικών οργάνων της αμαξοστοιχίας, ούτε μείωσε την ταχύτητά του. Εφ. Λαρ. 570/03, σ. 101

ΣΥΓΚΥΡΙΟΤΗΤΑ

Βλ. Κυριότητα.

ΣΥΖΗΤΗΣΗ (ΠολΔικ)

Η συζήτηση που επακολουθεί, μετά την επανάληψη, ή την αυτοπρόσωπη εμφάνιση των διαδίκων και την επανεξέταση των μαρτύρων, αποτελεί συνέχεια της προηγουμένης και δεν είναι αναγκαία η κατάθεση νέων προτάσεων. Εφ. Λαρ. 561/03, σ. 87

Επανάληψη της συζήτησης, προκειμένου οι διάδικοι να διευκρινίσουν, καταθέτοντας συμπληρωματικές προτάσεις, ποια συγκεκριμένα έγγραφα και λοιπά αποδεικτικά στοιχεία επικαλούνται και επιθυμούν να ληφθούν υπόψει στη δικαστόμενη υπόθεσην. Εφ. Λαρ. 665/03, σ. 119

ΣΥΖΥΓΟΙ

Επί βλάβης του σώματος ή της υγείας του ενός συζύγου από αδικοπραξία, ο άλλος σύζυγος δικαιούται αποζημίωση για στέρηση υπηρεσιών. Σε αγροτική οικογένεια ο σύζυγος παρέχει εργασία στους αγρούς του συζύγου, συμβατεί με το φύλο και τις φυσικές της δυνάμεις, στα πλαίσια της οικιακής οικονομίας. Η αποζημίωση αυτή ισούται με το ποσό που θα καταβληθεί σε τρίτο για την αναπλήρωση των υπηρεσιών. Εφ. Λαρ. 572/03, σ. 107

ΣΥΛΛΟΓΙΚΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Βλ. Εργασία

ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ (Αστ-Εμπ)

Ερμηνεία της μισθωτικής σύμβασης περί του αν πρόκειται για τροποποίηση υφιστάμενης μίσθωσης ή για σύναψη νέας. Εφ. Λαρ. 506/03, σ. 74

Σύναψη διαδοχικών συμβάσεων εργασίας ορισμένης χρονικής διάρκειας. Εφ. Λαρ. 605/03, σ. 111

Εγγυοδοτική σύμβαση. Μον. Πρωτ. Λαρ. 384/03, σ. 163

ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ

Σύμβαση εκτέλεσης δημοτικού έργου.
Διοικ. Λαρ. 19/04, σ. 179

ΣΥΜΒΑΣΗ ΥΠΕΡ ΤΡΙΤΟΥ

Η σύμβαση αντιπαροχής μεταξύ εργολάθου και οικοπεδούχου δεν είναι γνήσια υπέρ τρίτου. Η προστασία του τρίτου, που προσυμφώνησε με τον εργολάθο αγορά διαμερίσματος μπορεί να γίνει με την εκχώρηση της απαίτησης του εργολάθου κατά του οικοπεδούχου, ή με πλαγιαστική αγωγή από τον τρίτο. Εφ. Λαρ. 505/03, σ. 66

ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΟΣ

Ο συμβιβασμός που καταρτίζεται χωρίς εξουσιοδότηση δεν είναι άκυρος, αλλά ατελής και μετέωρος, αφού το κύρος του έναντι του αντιπροσωπευομένου εξαρτάται από την έγκρισή του.

Ο δικαστικός συμβιβασμός που καταρτίζεται κατά τη διάρκεια της εκκρεμοδικίας, έχει διφύνη χαρακτήρα και επιφέρει κατάργηση της δίκης.

Ο εξώδικος συμβιβασμός, κρινόμενος κατά το ουσιαστικό δίκαιο, δε καταργεί τη δίκη, αλλά μπορεί να θεμελιώσει ανατρεπτική ένσταση, η οποία, αν προταθεί και αποδειχθεί, υποχρεώνει το δικαστήριο να ρυθμίσει το διατακτικό της απόφασης σύμφωνα με το περιεχόμενό του.

Ενέργεια συμβιβασμού επί οφειλής εις ολόκληρον.

Αν ο συμβιβασμός περιέχει καταβολή από τον ένα συνοφειλέτη ή περιέχει άφεση χρέους προς αυτόν από το δανειστή, απαλλάσσει και τους λοιπούς συνοφειλέτες, εφόσον συνομολογήθηκε με τέτοιο σκοπό.

Οταν η ασφαλιστική εταιρία συνάπτει συμβιβασμό με το ζημιωθέντα, κατά κανόνα συμβιβάζεται για όλους τους ασφαλισμένους που σχετίζονται με το ασφαλισμένο αυτό, εκτός αν υπάρχει αντίθετη συμφωνία. Εφ. Λαρ. 171/04, σ. 158

ΣΥΜΨΗΦΙΣΜΟΣ

Ο συμψηφισμός συντελείται με άτυπη μονομερή δίλλωση, μη υποκείμενη σε ανάκληση, το δε αποσθετικό αποτέλεσμα επέρχεται αυτομάτως και η επίκληση του σε δίκη αποτελεί

καταχρηστική ένσταση. Η πρόταση συμψηφισμού, δεν απαιτεί ρητές διπλώσεις και δεν πάσχει ασορτιτία, εάν συνάγεται εμμέσως από το περιεχόμενο ορισμένων διπλώσεων, που υποδηλώνουν σαφώς τέτοια βούληση. Η άρνηση καταβολής χρέους με την επίκληση ύπαρξης ομοειδούς και ληξιπρόθεσμης ανταπαίτησης του οφειλέτη κατά του δανειστή, όπως και η αφαίρεση αυτής της απαίτησης από λογαριασμό που αποστέλλει ο οφειλέτης προς το δανειστή, πρέπει να ερμηνεύονται ως προτάσεις συμψηφισμού. Εφ. Λαρ. 434/03, σ. 31

ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ

Βλ. Διατροφή, Αδικοπραξία, Αυτοκίνητα

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ

Βλ. Αγροτικοί συνεταιρισμοί, Εργασία

ΣΥΝΤΑΓΜΑ

Το μέτρο της προσωποκράτησης των οφειλετών του Δημοσίου και των υπδ διατάγματος, καθ όσον αποσκοπεί στο δια της προσωρινής στέρησης της απομικής του ελευθερίας εξαναγκασμό του οφειλέτη του Δημοσίου στην εξεύρεση των αναγκαίων πόρων για αποπληρωμή του χρέους του, γεγονός που θα δικαιολογούτων ίσως μόνο στην περίπτωση κατά την οποία το Δημόσιο επικαλείται δόλιες ενέργειες προς απόκρυψη περιουσιακών στοιχείων ή προσπάθεια εξαγωγής τους στην αλλοδαπή. Διοικ. Λαρ. (Προεδρική) 1/04, σ. 177

ΤΕΒΕ

Δεν είναι ασφαλιστέος στο ταμείο ο βιολόγος-ορνιθολόγος, αφού λόγω των χαρακτηριστικών του επαγγέλματός του δεν υπάγεται στην ασφάλιση αυτή. Μον. Πλημ. Λαρ. 2524/03, σ. 172

ΤΕΚΝΟ

Διατροφή εξώγαμου ανήλικου τέκνου. Εφ. Λαρ. 473/03, σ. 51
Βλ. και Διατροφή, Αδικοπραξία, Αυτοκίνητα

ΤΟΚΟΙ

Επί περιορισμού του καταψηφιστικού αιτήματος σε αναγνωριστικό, διατηρούνται οι ου-

σιαστικές συνέπειες της εμπεριεχόμενης στην επιδοθείσα αγωγή όχλησης, όπως είναι η τοκοφορία. Εφ. Λαρ. 385/03, σ. 26

Αοριστία του αιτήματος περί τοκοδοσίας των κονδυλίων από την πρώτη ημέρα κάθε επόμενου μηνός, που αυτά ήταν καταβλητέα, αν δεν αναφέρεται η συγκεκριμένη μέρα κατά την οποία έπρεπε να αρχίσει η τοκοδοσία κάθε επί μέρους αγωγικού κονδυλίου. Εφ. Λαρ. 502/03, σ. 63

Το αίτημα της παρεπόμενης αξίωσης των τόκων παραδεκτά υποβάλλεται και με τις πράτσεις. Εφ. Λαρ. 565/03, σ. 91

Η είσπραξη των τόκων μπορεί να επιδιώχθει και με αυτοτελή κύρια αγωγή και μετά την έκδοση απόφασης για τη κύρια απαίτηση. Οι τόκοι υπερημερίας καθώς και οι δικονομικοί τόκοι υπόκεινται σε 5ετή παραγραφή, αρχόμενη από την αρχή κάθε επόμενου έτους εκείνου, εντός του οποίου έχουν παραχθεί. Αξίωση περιοδικών παροχών, όπως είναι και η περί τόκων τοιαύτη, εφόσον κατά την τελεσιδικία της απόφασης που την βεβαιώνει δεν είναι απαιτοπή, ως καθιστάμενη μεταγενεστέρως ληξιπρόθεσμη, υπόκειται στη βραχυπρόθεσμη πενταετή παραγραφή.

Οι τόκοι, ως παρεπόμενη αξίωση, συμπαραγράφονται με την κύρια οφειλή, έστω κι αν δεν συμπληρώθηκε η ισχύουσα για αυτούς παραγραφή.

Η αγωγή για τόκους τόκων μπορεί να αφορά και χρόνο μεγαλύτερο του έτους, αίτημα δε αυτής είναι η επιδίκαση αυτών από την επίδοσή της, αφού ο ανατοκισμός δεν ανατρέχει στο παρελθόν, ως την εξόφληση του τοκοφόρου ποσού των τόκων, που διακόπτει τον ανατοκισμό. Εφ. Λαρ. 670/03, σ. 121

ΤΡΕΝΟ

Βλ. Αυτοκίνητα-ατυχήματα, ΚΟΚ, Σιδηρόδρομοι

ΤΡΙΤΑΝΑΚΟΠΗ

Βλ. Ανακοπή, Εκτέλεση, Εκούσια δικαιοδοσία.

ΥΠΑΙΤΙΟΤΗΤΑ

Υπαιτιότητα του εργοδότη στην επέλευση εργατικού ατυχήματος διότι παρέλειψε να ε-

φοδιάσει με ειδικά γάντια και γυαλιά το πρωσαπικό, που εργαζόταν σε ασβεστοκάμινο, αλλά και αμέλεια του προστιθέντος που παρέλειψε να διακόψει την λειτουργία της ασβεστοκαμίνου.

Συνυπαιπότητα και του παθόντος, ο οποίος, αν και έμπειρος τεχνίτης, άνοιξε την πόρτα της ασβεστοκαμίνου χωρίς να λάβει προηγουμένως κανένα προστατευτικό μέτρο. Εφ. Λαρ. 270/03, σ. 24

Συνυπαιπότητα τραυματισθέντος οδηγού ως προς τη σωματική βλάβη του, διότι δε φορούσε ζώνη ασφαλείας. Εφ. Λαρ. 468/03, σ. 47

Ευθύνη παραγωγού λόγω ελαττωματικού προϊόντος του, ανεξαρτήτως υπαιτιότητας. Εφ. Λαρ. 565/03, σ. 91

Σύγκρουση τρένου με αυτοκίνητο σε ισόπεδη σιδηροδρομική διάβαση. Υπαιτιότητα-αμέλεια των οργάνων του ΟΣΕ και του οδηγού της αμαξοστοικίας. Εφ. Λαρ. 570/03, σ. 101

ΥΠΕΡΗΜΕΡΙΑ

Επί περιορισμού του καταψηφιστικού αιτήματος σε αναγνωριστικό, διατηρούνται οι ουσιαστικές συνέπειες της εμπεριεχόμενης στην επιδοθείσα αγωγή όχλησης, όπως είναι η υπερημερία. Εφ. Λαρ. 385/03, σ. 26

Υπερημερία εργολάβου-πωλητή ως προς την παράδοση του διαμερίσματος και των κοινοχρήστων χώρων πολυκατοικίας, λόγω παρέλευσης της δήλωσης ημέρας.

Δικαίωμα του αγοραστή να απαιτήσει την συμφωνθείσα ποινική ρίτρα και την επί πλέον αποδεικνύμενη ημίμα.. Εφ. Λαρ. 443/03, σ. 34

Υπερημερία δανειστή, λόγω μη σύμπραξης στην εκπλήρωση της παροχής ή λόγω μη αποδοχής της πραγματικής και προστίκουσας παροχής, ενώ αρκεί και μη πραγματική προσφορά, αν ο δανειστής δε δέχεται την παροχή. Κατά τη διάρκεια της υπερημερίας του δανειστή, ο οφειλέτης δικαιούται να προβεί σε δημόσια κατάθεση του οφειλόμενου χρηματικού ποσού, χωρίς να οφείλει ούτε τους νόμιμους τόκους Εφ. Λαρ. 505/03, σ. 66

ΦΟΡΤΙΟ

Απαλλαγή της ευθύνης της ασφ. εταιρίας έναντι του ασφαλισμένου της για τη ημίμα που προξενείται σε τρίτον από φορτίο που μεταφέ-

ρεται με το ασφαλισμένο αυτ/το, μόνον όταν η προξενθείσα ζημία οφείλεται αποκλειστικά στο φορτίο ή, σε αμέλεια του οδηγού ή άλλου προσώπου κατά τη φόρτωση του, όχι δε και σε συντρέχον πταίσμα του οδηγού ως προς την οδήγηση. Εφ. Λαρ. 468/03, σ. 47

ΧΡΗΜΑΤΙΚΗ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ

Βλ. Ηθική θλάβη, Ψυχική οδύνη.

ΧΡΗΣΙΚΤΗΣΙΑ

Αναστολή χρησικτησίας επί ακινήτων ανπόκρινων σε πρόσωπα που τελούν υπό δικαστι-

κή απαγόρευση και όσο διαρκεί αυτή. Εφ. Λαρ. 50/03, σ. 14

Προϋποθέσεις κτίσης πραγματικής δουλείας με έκτακτη χρησικτισία. Ο κύριος του δεσπόζοντος ακινήτου μπορεί να συνυπολογίσει στο δικό του χρόνο και τον χρόνο οιονεί νομίς του δικαιοπαρόχου του, όχι όμως εναντίον του τελευταίου ή εκείνου στον οποίο ο τελευταίος μεταβίβασε το ακίνητο με συμβολαιογραφική σύμβαση, νόμιμα μεταγραφείσα. Εφ. Λαρ. 478/03, σ. 56

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΟ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

1. ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ		ΕΤΟΥΣ 2004
		1 σ. 150
		12 σ. 153
		171 σ. 158
A. ΕΦΕΤΕΙΟΥ ΛΑΡΙΣΑΣ		
ΕΤΟΥΣ 2003		
50	σ. 14	
178	σ. 20	
270	σ. 24	
385	σ. 26	
434	σ. 31	
443	σ. 34	
446	σ. 41	
447	σ. 44	
465	σ. 46	
468	σ. 47	
473	σ. 51	
478	σ. 56	
479	σ. 59	
483	σ. 60	
502	σ. 63	
505	σ. 66	
506	σ. 74	
510	σ. 79	
517	σ. 80	
528	σ. 81	
555	σ. 84	
561	σ. 87	
565	σ. 91	
569	σ. 98	
570	σ. 101	
572	σ. 107	
600	σ. 110	
605	σ. 111	
606	σ. 114	
623	σ. 115	
626	σ. 116	
629	σ. 117	
665	σ. 119	
670	σ. 121	
671	σ. 124	
672	σ. 129	1 (Προεδρ.) σ. 177
673	σ. 135	19 σ. 179
675	σ. 139	32 σ. 182
679	σ. 143	38 σ. 185
B. ΜΟΝΟΜΕΛΟΥΣ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ ΛΑΡΙΣΑΣ		
ΕΤΟΥΣ 2003		
Τακτική		
384		σ. 163
Ασφαλιστικά		
3107		σ. 167
2. ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΠΟΙΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ		
A. ΤΡΙΜΕΛΟΥΣ ΠΛΗΜ/ΚΕΙΟΥ ΛΑΡΙΣΑΣ		
ΕΤΟΥΣ 2003		
6591		σ. 171
B. ΜΟΝΟΜΕΛΟΥΣ ΠΛΗΜ/ΚΕΙΟΥ ΛΑΡΙΣΑΣ		
ΕΤΟΥΣ 2003		
2524		σ. 172
Γ. ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ		
ΕΤΟΥΣ 2004		
ΕΓ4.04/50/1/04		σ. 173
3. ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ		
A. ΕΦΕΤΕΙΟΥ ΛΑΡΙΣΑΣ		
ΕΤΟΥΣ 2003		
767		σ. 175
ΕΤΟΥΣ 2004		
1 (Προεδρ.)		σ. 177
19		σ. 179
32		σ. 182
38		σ. 185